

T. C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM DOKTORA PROGRAMI

**DOKTORA ÖĞRENCİLERİ İÇİN HAZIRLANAN ARAŞTIRMA
ÜRETKENLİĞİNİ DESTEKLEME PROGRAMININ
GELİŞTİRİLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

DOKTORA TEZİ

Fazilet Özge MAVİŞ SEVİM

TOKAT

Temmuz, 2018

T. C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİM PROGRAMLARI VE ÖĞRETİM DOKTORA PROGRAMI

**DOKTORA ÖĞRENCİLERİ İÇİN HAZIRLANAN ARAŞTIRMA
ÜRETKENLİĞİNİ DESTEKLEME PROGRAMININ
GELİŞTİRİLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ**

DOKTORA TEZİ

Fazilet Özge MAVİŞ SEVİM

Danışman: Dr. Öğretim Üyesi Esmâ EMMİOĞLU SARIKAYA

TOKAT

Temmuz, 2018

**Bu araştırma Gaziosmanpaşa Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri
Komisyonu tarafından desteklenmiştir (Proje no: 2017/94)**

JÜRİ İMZA ONAY SAYFASI

JÜRİ İMZA ONAY SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne, Fazilet Özge MAVİŞ-SEVİM'in "**Doktora Öğrencileri için Hazırlanan Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programının Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi**" adlı çalışması 04.07.2018 tarihinde jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı'nda doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Özlem TOKGÖZ GÜNEŞ

Üye (Tez Danışmanı): Dr. Öğr. Üyesi Esmâ EMMİOĞLU SARIKAYA

Üye : Doç. Dr. Gülay BEDİR

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Fevzi DURSUN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Salih BARDAKCI

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Doç. Dr. Tugay AKBULUT
Enstitü Müdürü
Enstitü Müdürü Mühür-İmza

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Lisansüstü Tez Çalışması Etik Sözleşmesi

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin ve raporlaştırma sürecinin Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzuna genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak toplandığını, hazırlandığı ve raporlaştırıldığını, iş bu tez çalışmasını "intihali engelleme" programından taradığımı bana ait olmayan tüm bilgi, veri, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

Tarih: 16.07.2018

Tezi hazırlayan Öğrencinin

Adı Soyadı

Fazilet Özge MAVİŞ SEVİM

ÖN SÖZ

Doktora eğitimi, araştırmacıların bilim insanı kimliği kazanmalarında ve bu kimlikle alanlarına katkı sağlamalarında başlangıç noktası niteliği taşıyan önemli basamaklardan biridir. Doktora eğitimi sürecinde araştırmacının, kendi alanına katkı sağlamasına öncülük edecek yayınlar yapmasını sağlayacak üretkenliğe sahip olabilmek adına gerekli eğitimleri almaları önem arz etmektedir. Nitekim doktora programı boyunca edinilen bilgiler, doktor unvanını alan bireyin daha sonraki üretkenliğinde de büyük oranda etkili olmaktadır. Özellikle akademik kariyer yapmakta olan bilim insanları için araştırma üretkenliğine sahip olmak, olmazsa olmaz şartlar arasında yer almaktadır. Bu nedenle bu araştırmanın amacı doktora öğrencileri için araştırma üretkenliğini destekleyici bir program geliştirmek, uygulamak ve uygulanan programı değerlendirmek olarak belirlenmiştir. Bu amaç doğrultusunda program geliştirme ve değerlendirme süreci; program geliştirme-değerlendirme modeli, ihtiyaç analizi, eğitim programının geliştirilmesi, eğitim programının uygulanması ve eğitim programının değerlendirilmesi ve yeniden yapılandırılması bölümlerinden oluşmuştur.

Araştırma altı bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sayıltıları, sınırlılıkları ve araştırmaya ilişkin tanımlardan bahsedilmiştir. İkinci bölümde kavramsal çerçeve içerisinde Türkiye’de doktora eğitimi başlığı altında doktora eğitim programlarının açılması ve yürütülmesi, doktora eğitimine başvuru koşulları ve doktora eğitimi süreci, doktora eğitime ilişkin istatistiksel bilgiler hakkında bilgiler verilmiş, ayrıca araştırma üretkenliği, araştırma üretkenliği ile ilişkili değişenler ve araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik program geliştirme çalışmaları hakkında alanyazından elde edilen bilgiler aktarılmıştır. Üçüncü bölümde araştırma yöntemi içinde araştırmanın deseni, program geliştirme ve değerlendirme süreci, doktora öğrencileri için hazırlanan araştırma üretkenliğini destekleme programının öğeleri, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi hakkında bilgiler verilmiştir. Dördüncü bölüm araştırmaya ilişkin bulguları içerirken beşinci bölümde bulgulardan yola çıkılarak yürütölen tartışma bölümüne yer verilmiştir. Son olarak altıncı bölümde araştırmanın bulgularından elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

TEŞEKKÜR

Öncelikle ders aşamasında büyük katkıları olan ve tez sürecinde danışmanlığımı üstlenen, çalışmanın her bir satırında emeği bulunan, bu zorlu süreçte her zaman yanımda olan ve bu süreci daha kolay yürütebilmemi sağlayan danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Esmâ Emmioğlu Sarıkaya'ya sonsuz teşekkür ediyorum. Her zaman öğrencilerinin yanında yer alan, yol gösterici ve yardımcı olmak için ellerinden geleni yapan hocalarım Prof. Dr. Mehmet Arslan'a, Prof. Dr. Nail Yıldırım'a, Doç. Dr. Gülay Bedir'e ve Dr. Öğr. Üyesi Şefik Kartal'a ve ayrıca tez izleme sürecinde ve savunma aşamasında destek ve katkılardan dolayı Dr. Öğr. Üyesi Fevzi Dursun'a, Dr. Öğr. Üyesi Salih Bardakçı'ya, Dr. Öğr. Üyesi Cansel Akbulut'a ve Dr. Öğr. Üyesi Özlem Tokgöz Güneş'e teşekkür ederim. Geliştirmiş olduğumuz programın uygulama sürecinde yardımlarını esirgemeyen hocalarım Prof. Dr. Cemil Alkan'a, Dr. Öğr. Üyesi Yasemin Özdem-Yılmaz'a, Dr. Öğr. Üyesi Demet Şahin Kalyon'a, Dr. Öğr. Üyesi Emel Tüzel İşeri'ye ve Dr. Öğr. Üyesi Kubilay Yıldırım'a çok teşekkür ederim. Ayrıca beni dinlemekten bıkmayan arkadaşlarım Arş. Gör. Dilara Çaycı, Arş. Gör. Emine Saklan, Öğr. Gör. Derya Çölkesen Alkış, Sevgi Bektaş Bedir ve Arş. Gör. Fatih Alkan'a çok teşekkür ederim.

Doktora süreci boyunca maddi desteklerinden dolayı Gaziosmanpaşa Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Birimine ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'na (TÜBİTAK) teşekkür ederim.

Hayatım boyunca her alanda olduğu gibi eğitim alanında da beni destekleyen, beni koşulsuz seven, her zaman yanımda olan annem Özgül Maviş ve babam Ramazan Maviş'e, '*Sen yaparsın!*' sözüyle ve hakkımdaki olumlu düşünceleriyle sürece başlamamı ve devamını getirmemi sağlayan, '*ve gerçekten de insan, ancak çalıştığını elde eder.*' gerçeğini her daim bana hatırlatan kardeşim Kadirhan Maviş'e sonsuz teşekkür ederim.

En sabırsız, isteksiz, şevksiz hallerime tahammül edebilen, beni benden daha çok düşünen, sevgi ve ilgisini her an hissettiğim, ömrüm boyunca yanımda olmasını her daim dilediğim eşim Mehmet Sevim'e yürekten teşekkür ederim. İyi ki varsınız...

ÖZET

DOKTORA ÖĞRENCİLERİ İÇİN HAZIRLANAN ARAŞTIRMA ÜRETKENLİĞİNİ DESTEKLEME PROGRAMININ GELİŞTİRİLMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Maviş Sevim, Fazilet Özge

Doktora, Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Esmâ Emmioğlu Sarıkaya

Temmuz, 2018, xviii +312 sayfa

Bu araştırmanın amacı, doktora öğrencileri için araştırma üretkenliğini destekleyici bir program geliştirmek, uygulamak ve uygulanan programı değerlendirmektir.

Araştırmada, tamamen karma eşzamanlı baskın statülü araştırma tasarımı kullanılan çalışmada, farklı program geliştirme ve değerlendirme modellerinden esinlenilerek bir program geliştirme-değerlendirme modeli ortaya konmuştur. Model, temel olarak dört aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar: ihtiyaç analizi, taslak programın oluşturulması ve gözden geçirilerek programın düzenlenmesi, programın uygulanması ve son olarak programın değerlendirilmesi ve yeniden yapılandırılması şeklindedir. Araştırmanın çalışma grubunu, Gaziosmanpaşa Üniversitesi 2016-2017 ile 2017-2018 eğitim-öğretim yıllarında Gaziosmanpaşa Üniversitesinde Sosyal Bilimler, Eğitim Bilimleri, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri Enstitülerinde doktora eğitimine devam eden öğrenciler, doktora dersi veren veya vermiş olan öğretim üyeleri ve enstitüsünde doktora eğitimi bulunan enstitü müdürleri oluşturmaktadır. Araştırma verileri, ihtiyaç analizi aşamasında ihtiyaç analizi anketleri ve görüşme formları ve programın uygulanması sırasında kullanılan açık uçlu anketler, görüşme ve gözlem formları aracılığıyla toplanmıştır. Ayrıca programın uygulanmasından önce ve sonra Papanastasiou (2005) tarafından geliştirilen ve Yapalak ve Ilgaz (2013) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılan ‘Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği’ ön-test ve son-test olarak uygulanmıştır. Araştırmanın nitel verileri MaxQda programından yararlanılarak

betimsel analiz yöntemi ile çözümlenirken nicel verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılarak bağımlı gruplar t-testi ile analizler gerçekleştirilmiştir.

İhtiyaç analizi kısmında öğrenci, öğretim üyesi ve enstitü müdürlerinin en yüksek frekansla belirtmiş oldukları ilk beş konu başlığının programda yer alması sağlanmıştır. Bu konu başlıkları ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’, ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’, ‘Çalışma Stratejileri’, ‘İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma’ ve ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ şeklindedir. Belirlenen bu konu başlıklarına ait kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerinin program uygulayıcıları, program değerlendirme uzmanları ve doktora öğrencileriyle ön değerlendirme çalışmalarının yapılmasının ardından programa son şekli verilmiş ve program 3 gün boyunca öğleden önce ve öğleden sonra oturumları olarak uygulanmıştır.

Program değerlendirme çalışmaları programın uygulanması süreciyle eş zamanlı yürütülmüştür. Yapılan değerlendirmelerde programın olumlu, olumsuz ve geliştirilebilir yönleri tespit edilmiş, ayrıca oturumların öğrencilerin araştırma üretkenliklerine ne gibi katkılar sağladığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Uygulayıcı ve katılımcılar, programın doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini artırmaya yönelik ihtiyaçlarına cevap verici kazanımlar ve içeriğe sahip olduğundan bahsetmişlerdir. Öğrenme yaşantılarında uygulamalı etkinliklere yer verilmiş olması, soru-cevap tekniği ve işbirlikli/grup çalışmalarının kullanılması programın olumlu yönleri olarak ifade edilmiştir. Değerlendirme sürecinde ise program uygulayıcılarının etkinlikler boyunca öğrencilere anında dönüt ve düzeltmeler sağlaması olumlu yönler arasında görülmüştür. Katılımcılar, programın öğrencilerin birbirleriyle tanışarak sosyalleşmesini sağladığını ve araştırmaya yönelik ilgi, istek, çaba ve motivasyonlarının artırılmasını sağlamaya yönelik de olduğunu da belirtmişlerdir. Programın olumlu yönlerinin yanı sıra olumsuz yönlerinden de bahsedilmiştir. Programda kazanımlar ve içeriğin yoğun olması nedeniyle daha fazla zamana ihtiyaç duyulması yapılan eleştirilerden biridir. Bunun yanı sıra öğrenme yaşantılarında düz anlatım yönteminin sıklıkla kullanıldığı oturumlarda uygulamalı öğretim tekniklerine yer verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Değerlendirme kısmında ise zaman sıkıntısı nedeniyle yeterince dönüt ve düzeltme alamayan öğrencilerin bulunduğu ifade edilmiştir.

Araştırmaya yönelik tutum ölçeğinden elde edilen sonuçlarda ise ‘profesyonellik için araştırmanın faydaları’, ‘araştırma kaygısı’ ve ‘araştırmaya yönelik pozitif tutum’ alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını gösterirken ‘yaşamla ilişkilendirme’ ve ‘araştırma gücünü’ alt boyutlarında son-test lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir. Yapılan bütün değerlendirmeler neticesinde program kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğeleri, zaman ve fiziki ortam, uygulama süreci ve programa ait zaman çizelgesi göz önünde bulundurularak yeniden yapılandırılmıştır. Çalışmanın son kısmında gelecekte yapılacak bu çalışmaya benzer çalışmaların uygulama ve araştırma süreçlerine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar sözcükler: araştırma üretkenliği, doktora öğrencileri, program geliştirme, program değerlendirme.

ABSTRACT

DEVELOPMENT AND EVALUATION OF RESEARCH PRODUCTIVITY

CURRICULUM FOR PHD STUDENTS

Maviş Sevim, Fazilet Özge

PhD, Department of Curriculum and Instruction

Advisor: Dr. Esmâ Emmioğlu Sarıkaya

July, 2018, xviii +312 pages

The purpose of this study was to develop, implement, and evaluate a curriculum that aims to support research productivity of PhD students.

In this research, a fully mixed concurrent dominant status research design were used and a curriculum development-evaluation model was designed based on different curriculum development and evaluation models. The model was basically composed of four stages. These stages were ¹need analysis, ²composing a draft curriculum and development, ³implementation of the curriculum and, ⁴evaluation and restructuring of the curriculum. The study group of the research involved students who continue their PhD education at Gaziosmanpaşa University Graduate Schools of Social Sciences, Educational Sciences, Natural and Applied Sciences and Health Sciences, faculty members who currently offer or have offered PhD courses and institute directors who have PhD programs at their institutes. In need analysis part of the study, research data were gathered using need analysis questionnaires and interview forms and in the main study, open-ended questionnaires, interview forms and observation forms were used during the application of the curriculum. In addition, the 'Attitudes toward Research' scale developed by Papanastasiou (2005) and adapted to Turkish by Yapalak and Ilgaz (2013) was administered as a pre-test just before the implementation of the curriculum and as a post-test about two months after the implementation. Qualitative data of the study was analyzed using descriptive analysis method using MaxQda software while

quantitative data were analyzed with dependent samples t-test by using SPSS 22 package program.

The top five topics asserted by the students, faculty members, and institute directors during the need analysis were included in the curriculum. These topics were 'Development of Academic Writing Skills and Publication Process', 'Development of Thinking Skills', 'Studying Strategies', 'Cooperation and Academic Networking', and 'Access to Financial Resources'.

After preliminary consideration of the objectives, content, learning-teaching process and evaluation of these identified topics by curriculum practitioners, curriculum and instruction experts and PhD students, the curriculum was put into its final form. The curriculum was implemented for 3 days as workshops in the morning and the afternoon.

Program evaluation was carried out concurrently with the program implementation. In the curriculum evaluation part, positive, negative and improvable aspects of the curriculum as well as how the sessions contributed to the research productivity of the students were examined. Curriculum practitioners and participants indicated that the curriculum had the objectives and content that were responsive to the needs of PhD students to improve their research productivity. In the learning-teaching process, application of workshop practices, question-answer technique and collaborative/group works were indicated as positive aspects of the curriculum. In the evaluation part of the curriculum, immediate feedback and corrections from the practitioners were seen as positive aspects. Participants also stated that the curriculum provided students with the opportunity to socialize and get to know each other, and to increase the interest, desire, effort and motivation toward research. The negative aspects as well as the positive aspects of the curriculum were mentioned. It is one of the criticisms that more time was needed because of the intense objectives and content of the curriculum. It was also mentioned that the practical teaching techniques should be included in the sessions where the lecturing method was frequently used. It was also stated that, in evaluation part, there were students who did not get enough feedback and correction due to time constraints. The results from 'Attitudes Toward Research' scale

showed that there was no statistically significant difference between pre-test and post-test of 'research usefulness for profession', 'research anxiety' and 'positive attitudes toward research' factors while there were statistically significant difference between pre-test and post-test of 'relevance to life' and 'research difficulty' factors in favor of post-test. As a result of the evaluations, the curriculum was restructured by taking into consideration the objectives, content, learning-teaching process and evaluation, time and physical atmosphere, application process and time schedule of the curriculum. In the last part of the study, some suggestions were made for the implementation and suggestions for the future studies are presented.

Keywords: research productivity, PhD students, curriculum development, curriculum evaluation.

İÇİNDEKİLER	<u>Sayfa</u>
JÜRİ İMZA ONAY SAYFASI.....	ii
ÖN SÖZ.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	ix
İÇİNDEKİLER	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvii
KISALTMALAR LİSTESİ	xviii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu.....	4
Araştırmanın Amacı.....	6
Araştırmanın Önemi	7
Sınırlılıklar	8
Tanımlar.....	8
BÖLÜM II	10
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	10
Türkiye’de Doktora Eğitimi.....	10
Doktora Eğitim Programlarının Açılması ve Yürütülmesi.....	11
Doktora Eğitimine Başvuru Koşulları ve Doktora Eğitimi Süreci	12
Doktora Eğitimine İlişkin İstatistiksel Bilgiler.....	13
Araştırma Üretkenliği	15
Araştırma Üretkenliği ile İlişkili Değişkenler	18
Kurumsal ve çevresel özellikler.	19
Bireysel özellikler.....	23
Araştırma Üretkenliğini Artırmaya Yönelik Çalışmalar	26
BÖLÜM III	30
YÖNTEM	30
Araştırmanın Deseni	30
Program Geliştirme ve Değerlendirme Süreci	35

Program geliştirme-değerlendirme modeli.....	35
İhtiyaç analizi	36
Eğitim programının düzenlenmesi.	38
Eğitim programının uygulanması	40
Eğitim programının değerlendirilmesi ve yeniden yapılandırılması	40
Doktora Öğrencileri İçin Hazırlanan Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programının Ögeleri	44
Genel amaç, kazanım ve alt kazanımlar	44
İçerik.....	44
Öğrenme-öğretme süreci	45
Değerlendirme süreci.....	45
Çalışma Grubu	46
İhtiyaç analizi katılımcıları.....	47
Uygulamaya katılan katılımcılar	49
Program oturumlarını yöneten program uygulayıcıları.....	50
Program değerlendirme sürecine katılan katılımcılar.....	51
Veri Toplama Araçları	52
İhtiyaç analizi anketi.....	52
İhtiyaç analizi öğrenci/öğretim üyesi/enstitü müdürleri görüşme formları.....	52
Demografik Bilgiler Formu.....	53
Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği	53
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi.....	55
Uygulamaya Yönelik Gözlem Formu.	55
Sonuç Değerlendirme Anketi.	55
Sonuç Değerlendirme Görüşme Formu.....	55
Veri Toplama Araçları için Geçerlik-Güvenirlik Çalışmaları	56
Kapsam Geçerliği.	56
Görünüş Geçerliği	56
Veri Toplama Süreci.....	57
Verilerin Analizi	57
BÖLÜM IV.....	60
BULGULAR.....	60
İhtiyaç Analizi Anketine İlişkin Bulgular.....	60

İhtiyaç Analizi Görüşmelerine İlişkin Bulgular.....	62
Öğrencilerin Doktora Eğitimine İlişkin Görüşleri ve Doktora Eğitimi Süreci.....	62
Doktora Eğitim Programları Hakkındaki Genel Düşünceler: Öğrenciler, Müdürler ve Öğretim Üyeleri	63
Doktora Eğitiminin Yürütüldüğü Fiziki Ortam	65
Doktora Öğrencilerinin Yayın Sayıları	65
Doktora Eğitiminde Araştırma Üretkenliğini Teşvik Eden Kişi veya Durumlar	67
Doktora Öğrencilerinin Araştırma Esnasında Karşılaştıkları Olumsuz Durumlar ..	68
Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Etkileyen Faktörler	69
Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Engelleyen Faktörler	70
Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Artırmaya Yönelik Etkinlikler	72
Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Artırmaya Yönelik Öneriler ..	73
İhtiyaç Analizinden Yola Çıkılarak Düzenlenen Programda Yer Alan Konular.....	86
Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Destekleme Programı.....	90
Uygulama Sürecine Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular	102
Oturum 1: Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler.....	102
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri.....	102
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri.	105
Uygulamaya Yönelik Gözlemler.	106
Oturum 2: Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar	108
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri.....	108
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri.	111
Uygulamaya Yönelik Gözlemler.	112
Oturum 3: Düşünme Becerilerini Geliştirme.....	114
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri.....	114
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri.	117
Uygulamaya Yönelik Gözlemler.	117
Oturum 4: Çalışma Stratejileri.....	119
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri.....	119
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri.	121
Uygulamaya Yönelik Gözlemler.	122
Oturum 5: İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma.....	123

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri.....	123
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri.	126
Uygulamaya Yönelik Gözlemler.	127
Oturum 6: Finansal Kaynaklara Erişim	128
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri.....	128
Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri.	130
Uygulamaya Yönelik Gözlemler.	131
Sonuç Değerlendirmeye İlişkin Bulgular	132
Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Bulgular	143
Programın Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Bulgular	146
Programın Kazanım, İçerik, Öğrenme Yaşantıları Ve Değerlendirme Öğeleri. ...	146
Zaman ve Fiziki Ortam.....	161
Uygulama Süreci.	161
Yeniden Yapılandırılan Programa Ait Zaman Çizelgesi.....	163
BÖLÜM V	165
TARTIŞMA	165
BÖLÜM VI.....	193
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	193
Sonuç	193
Öneriler	206
KAYNAKÇA.....	212
EKLER.....	224

TABLolar LİSTESİ	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Enstitülere Göre Öğrenci Sayısı	46
Tablo 2. Enstitülere Göre Öğretim Üyesi Sayısı	47
Tablo 3. İhtiyaç Analizi Anketine Katılan Katılımcılar ve Bölümleri	48
Tablo 4. İhtiyaç Analizi Görüşmelerine Katılan Katılımcılar ve Bölümleri	49
Tablo 5. Görüşmeye Katılan Öğrencilere İlişkin Bilgiler.....	49
Tablo 6. Uygulamaya Katılan Doktora Öğrencileri.....	50
Tablo 7. Veri Toplama Süreci.....	57
Tablo 8. Öğrencilerin Araştırma Üretkenliği Düzeyleri.....	60
Tablo 9. Öğrenci İhtiyaç Analizi Anketi Sonuçları	61
Tablo 10. Öğretim Üyesi İhtiyaç Analizi Anketi Sonuçları	61
Tablo 11. Enstitü Müdürleri İhtiyaç Analizi Anketi Sonuçları	62
Tablo 12. Doktora Eğitim Programları Hakkında Genel Düşünceler.....	65
Tablo 13. Doktora Eğitiminin Yürütüldüğü Fiziki Ortam.....	65
Tablo 14. Yayın Sayılarının Yeterliği.....	66
Tablo 15. Araştırma Üretkenliğini Teşvik Eden Kişi ve Durumlar.....	67
Tablo 16. Araştırma Esnasında Karşılaşılan Olumsuz Durumlar.....	68
Tablo 17. Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Etkileyen Etmenler	70
Tablo 18. Araştırma Üretkenliğini Engelleyen Etmenler	72
Tablo 19. Öğrencilere Yönelik Öneriler	76
Tablo 20. Öğretim Üyesi ve Danışmanlara Yönelik Öneriler	78
Tablo 21. Üniversitelere Yönelik Öneriler	79
Tablo 22. Enstitüye Yönelik Öneriler.....	82
Tablo 23. Doktora Programlarına Yönelik Öneriler.....	83
Tablo 24. Derslere Yönelik Öneriler	84
Tablo 25. Yüksek Öğretim Kurulu ve Proje Desteklerine Yönelik Öneriler.....	85
Tablo 26. Aile ve Topluma Yönelik Öneriler.....	86

Tablo 27. İhtiyaç Analizi Anketi Sonuçları (Toplam)	87
Tablo 28. İhtiyaç Analizi Görüşme Sonuçları (Toplam)	88
Tablo 29. Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Destekleme Programı ...	89
Tablo 30. Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci Oturumu Program Öğeleri	91
Tablo 31. Düşünme Becerilerini Geliştirme Oturumu Öğeleri.....	94
Tablo 32. Çalışma Stratejileri Oturumu Program Öğeleri	95
Tablo 33. İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma Oturumu Program Öğeleri.....	99
Tablo 34. Finansal Kaynaklara Erişim Oturumu Öğeleri	101
Tablo 35. Profesyonellik için Araştırmanın Faydaları Alt Boyutu Bağımlı Örneklem t-Testi	144
Tablo 36. Araştırma Kaygısı Alt Boyutu Bağımlı Örneklem t-Testi	145
Tablo 37. Araştırmaya Yönelik Pozitif Tutum Alt Boyutu Bağımlı Örneklem t-Testi	145
Tablo 38. Yaşamla İlişkilendirme Alt Boyutu Bağımlı Örneklem t-Testi	145
Tablo 39. Araştırma Güçlüğü Alt Boyutu Bağımlı Örneklem t-Testi	146
Tablo 40. Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci Oturumu Yeniden Yapılandırılmış Hali	147
Tablo 41. Düşünme Becerilerini Geliştirme Oturumu Yeniden Yapılandırılmış Hali .	151
Tablo 42. Çalışma Stratejileri Oturumu Yeniden Yapılandırılmış Hali	153
Tablo 43. İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma Oturumu Yeniden Yapılandırılmış Hali .	158
Tablo 44. Finansal Kaynaklara Erişim Oturumu Yeniden Yapılandırılmış Hali	160
Tablo 45. Yeniden Yapılandırılan Programa Ait Zaman Çizelgesi	164

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1. Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Destekleme Programının Geliştirilme Süreci	39
Şekil 2. Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Destekleme Programını Geliştirme ve Değerlendirme Modeli	43

KISALTMALAR LİSTESİ

AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

ALES: Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Giriş Sınavı

AG: Araştırma Güçlüğü

AK: Araştırma Kaygısı

AYPT: Araştırmaya Yönelik Pozitif Tutum

JSU: Jackson State University (Jackson Eyalet Üniversitesi)

MSSTATE: Mississippi State University (Mississippi Eyalet Üniversitesi)

MSU: Michigan State University (Michigan Eyalet Üniversitesi)

ÖYP: Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı

PIAF: Profesyonellik için Araştırmanın Faydaları

RDF: Researcher Development Framework (Araştırmacı Geliştirme Çerçevesi)

SIMS: Srinivas Institute of Management Studies (Srinivas Enstitüsü Yönetim Çalışmaları)

TDK: Türk Dil Kurumu

TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

TYYÇ: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi

UNSW: University of New South Wales (New South Wales Üniversitesi)

UOD: University of Dammam (Dammam Üniversitesi)

URAP: University Ranking by Academic Performance (Akademik Performansa göre Üniversite Sıralaması)

UWA: The University of Western Australia (Batı Avustralya Üniversitesi)

YDS: Yabancı Dil Sınavı

Yİ: Yaşamla İlişkilendirme

YLSY: Yurtdışına Lisansüstü Eğitim Görmek Üzere Gönderilecek Adayları Seçme ve Yerleştirme

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Yükseköğretim, ortaöğretim seviyesinin ardından öğrencilerin belli bir alanda uzmanlaşmasına yönelik eğitim-öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü kurumlardır. Lisans, yüksek lisans ve doktora programlarını içinde barındıran bu kurumların toplumun insan gücü gereksinimini karşılamak, kültürün aktarımını sağlamak, bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak toplumsal problemlerin çözümüne ilişkin önerilerde bulunmak gibi görevleri bulunmaktadır (Baskan, 2001). Son yıllarda Türkiye’de yükseköğretime verilen önemin arttığı ve buna bağlı olarak üniversite sayılarında artışlar meydana geldiği görülmektedir. Ülkemizde 2017-2018 eğitim-öğretim yılında 129 devlet üniversitesi, 72 vakıf üniversitesi ve 5 vakıf meslek yüksekokulu olmak üzere toplamda 206 üniversite bulunmaktadır (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2018). Üniversite sayısındaki artış, bu üniversitelerde istihdam edilecek araştırmacı, bilim insanı ve öğretim üyesi ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Bu ihtiyaç, yüksek lisans ve doktora programları aracılığıyla yetişen bireylerle giderilmeye çalışılmaktadır.

Türkiye’de doktora eğitimi Yükseköğretim Kanununca,

‘lisansa dayalı en az altı veya yüksek lisans veya eczacılık veya fen fakültesi mezunlarınca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre bir laboratuvar dalında kazanılan uzmanlığa dayalı en az dört yarıyılık programı kapsayan ve orijinal bir araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir’

şeklinde tanımlanmaktadır (Yükseköğretim Kanunu, 1981, s. 5349). Bu kanun uyarınca, öğrencilerin ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitimden mezun olabilmeleri için belirlenen ders kredileri ve ders yükümlülüklerini tamamlamış olmaları gerekmektedir. Öğrencinin bağımsız araştırma yapmasını, bilimsel problemleri veya verileri derin ve geniş bir bakış açısıyla irdeleyerek yorum yapmasını, analiz ve yeni sentezlere ulaşmasını sağlamak üzere beceriler geliştirmesini hedefleyen doktora programları, tezli yüksek lisans veya lisans derecesinden mezun olmuş öğrencileri kabul etmektedir. Tezli

yüksek lisans derecesinden mezun olmuş öğrencilerin bu programda en az 21 krediden (60 AKTS) oluşan 7 ders, seminer, yeterlik sınavı, tez önerisi ve tez çalışması (toplam 240 AKTS) yapması gerekmektedir. Lisans derecesinden mezun olmuş ve doktora programlarına kabul edilmiş öğrencilerin ise en az 42 krediden oluşan 14 ders, seminer, yeterlik sınavı, tez önerisi ve tez çalışmasını (toplam 300 AKTS) tamamlamış olması gerekmektedir. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne göre (2016) doktora çalışmasında hazırlanacak tezin üç koşuldan en az birini sağlaması gerekmektedir. Bu koşullar, ¹bilime yenilik getirme, ²yeni bir bilimsel yöntem geliştirme ve ³bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulama şeklinde sıralanmaktadır. Buna göre, doktora eğitimi alan bir öğrencinin mezun olabilmesi için öğrencinin hem uzmanlaşmaya çalıştığı alanda hem de bilimsel yöntemler konusunda derin ve geniş bir bilgi birikimine ve yorumlama yeteneğine sahip olması gerekmektedir.

Türkiye’de yüksek lisans ve doktora eğitimi süreci yoluyla bilim insanı yetiştirme adına her geçen gün ilerleme kaydedildiği görülmektedir. Ülke genelinde yüksek lisans ve doktora mezunu öğrenci sayısındaki artış bu ilerlemenin göstergelerinden biridir. Örneğin; 1982-1983 eğitim-öğretim yılında yüksek lisans mezunu öğrenci sayısı 1.099 ve doktora programı mezun öğrenci sayısı 676 iken 1990-1991 eğitim-öğretim yılında yüksek lisans öğrenci sayısı 4.191’e, doktora öğrenci sayısı 1.446’ya yükselmiş, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında yüksek lisans mezunu öğrenci sayısı 61.356 ve doktora mezun sayısı 4.506’yı bulmuştur (Çetinsaya, 2014). Yüksek Öğretim Kurulunun resmî sitesinde yayınlanan son verilere göre ise 2015-2016 eğitim-öğretim yılında yüksek lisans öğrenci sayısının 417.084, doktora öğrenci sayısının ise 86.094’e yükseldiği görülmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2016a). Bu durum yüksek lisans ve doktora öğrenci sayılarında nicel anlamda sürekli bir artışın olduğunu gözler önüne sermektedir. Ancak lisansüstü eğitimde nicel artışın yanı sıra niteliksel özelliklerin de ön planda tutulması gerekmektedir.

Türkiye’de yükseköğretim kurumlarında niteliksel gelişimin sağlanması, bir diğer deyişle, kalitenin artırılması için ‘Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği’ çıkarılmış ve ‘Yükseköğretim Kalite Komisyonu’ oluşturulmuştur. Bütün üniversitelerin bu yönetmelik ve komisyonlarca takip edilmesi sağlanmıştır. Bu

komisyonun görevleri; yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetleri ile idarî hizmetlerinin değerlendirilmesi, kalitenin geliştirilmesi, iç değerlendirme faaliyetlerinin yürütülmesi ve dış değerlendirme sürecine ilişkin gerekli hazırlıkların yapılması olarak belirlenmiştir. Kurumun iç ve dış kalite güvence sistemini oluşturması da amaçlar arasında yer almaktadır (Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği, 2015). Bu komisyon, yükseköğretim kurumlarında kalitenin sağlanması gerekliliğine verilen önemi göstermektedir. Ayrıca Sakarya Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Bülent Ecevit Üniversitesi, İstanbul Şehir Üniversitesi, İstanbul Aydın Üniversitesi gibi birçok devlet ve vakıf üniversitesinde ‘Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezleri’nin faaliyet gösterdiği bilinmektedir. Bu merkezlerin temel amacının yükseköğretimin gelişmesi ve iyileştirilmesine yönelik bilimsel faaliyetler ışığında sistem ve politika önerileri geliştirmek olduğunu söylemek mümkündür. Yükseköğretim kurumlarında bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde program geliştirme ve değerlendirme faaliyetleri içinde bulunmak da amaçlar arasında sıralanmıştır. Program geliştirme faaliyetleri içinde ders verme, konferans, panel, seminer, sempozyum gibi etkinlikler de yer almaktadır. İlgili merkezlerin yönetmeliklerine göre faaliyet ve etkinliklerin yapılmasındaki en büyük hedeflerden biri yükseköğretimin her kademesinde gelişimi sağlayarak üretken bireylerin yetiştirilmesini sağlamaktır (örn: Bülent Ecevit Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği, 2012; İstanbul Aydın Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği, 2015; İstanbul Şehir Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği, 2015; Sakarya Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği, 2016). Buna bağlı olarak bireylerin belirli dönemlerde alacakları eğitimlerin üretkenliklerinin artırılmasına katkı sağlaması beklenmektedir. Bu programlarda yer alan eğitim faaliyetlerinin tüm akademik personele hazırlandığı görülmektedir. Eğitimlerin, doktora sürecine yönelik araştırma üretkenliğini artırmada örnek teşkil edebileceğini söylemek mümkündür.

Problem Durumu

Doktora eğitimi süreci, lisansüstü eğitimin en önemli basamağı ve araştırma üretkenliğinin desteklenebileceği en önemli kademelerden biri olarak görülmektedir (Brewer, Douglas, Facer ve O'Toole, 1999; Karaman ve Bakırcı, 2010; Keskinılıç ve Ertürk, 2009; Millar, 2013; White, Adams ve Forrester, 1996). Bu nedenle doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini artırabilmeleri için gerekli eğitimleri almaları önemlidir. Ayrıca, doktora programı boyunca edinilen bilgiler, doktor unvanını alan bireyin daha sonraki üretkenliğinde de büyük oranda etkili olacaktır. Özellikle akademik kariyer yapmakta olan bilim insanları için araştırma üretkenliğine sahip olmak, olmazsa olmaz şartlar arasında yer almaktadır. Nitekim üniversiteler, yükseköğretim kurumlarına atanmak isteyen akademisyenlerden belirli puanlar talep etmekte ve yaptıkları yayınlar doğrultusunda atanma kriterleri koymaktadırlar. Başka bir deyişle, yardımcı doçent, doçent veya profesör kadrolarına atanabilmek için Yükseköğretim Kurulunun belirlemiş olduğu kriterlere uygun yayın türü ve sayısına sahip olmak gerekmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2016b). Akademik anlamda üretken olan bireyler yükseköğretim sistemlerinin gelişmesine de katkıda bulunmaktadır. Örneğin, yükseköğretim kurumlarında yapılan yayınların nicelik ve nitelikleri ve yayın performansları göz önünde bulundurularak üniversitelerin başarı sıralamalarının yapıldığı görülmektedir (University Ranking by Academic Performance, 2016). Bu nedenle araştırma üretkenliğine yükseköğretim kurumlarınca ayrı bir önem verildiği görülmektedir.

Araştırma üretkenliği, alanyazında sıklıkla yer bulan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Aithal, 2016; Bhagwatwar, Hara ve Ynavlez, 2013; Cole, 1979; Danchisko ve Thomas, 2012; Fairweather, 1999; Forester, Kahn ve Hesson-McInnis, 2004; Fuhrmann, Halme, O'Sullivan ve Lindstaedt, 2011; Gaughan ve Ponomariov, 2008, Goodall, McDowell ve Singell, 2014; Hartley ve Branthwaite, 1989; Hemmings ve Kay, 2016; Jang ve Shin, 2011; Jung, 2014, Mengi ve Schreglmann, 2013; Özdemir ve Gökçe-Kutsal, 2010). Yapılan araştırmalarda araştırma üretkenliğinin birçok farklı değişkenle ilişkili olduğu görülmektedir. Araştırmaya yönelik tutum bu değişkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çok boyutlu bir kavram olarak kabul edilen tutumu

'belirli bir durumun lehde veya aleyhte değerlendirilmesiyle açığa vurulan psikolojik eğilim' olarak tanımlamak mümkündür (Eagly ve Chaiken, 1993, s. 1; akt. Eagly ve Chaiken, 2007). Öğrencilerin bir derse ya da bir alana yönelik tutumlarının o derste başarıları kadar önemli olduğu ve olumlu tutumlara sahip olan öğrencilerin öğrendiklerini ileride hayatlarına uygulamalarında tutumlarının önemli bir role sahip olduğu kabul edilmektedir (örn., Ramirez, Emmioğlu ve Schau, 2012; Schau, 2013). Buradan hareketle, araştırma üretkenliğine yönelik olumlu tutumlara sahip olma durumunun araştırma üretkenliğinin artmasına katkıda bulunacağını söylemek mümkündür. Farklı ülkelerde ve farklı alanlardaki lisansüstü öğrenciler ve akademisyenlerle yapılan pek çok ampirik çalışma da araştırma üretkenliği ile tutum arasındaki ilişkiyi desteklemektedir (örn., Fox, 1983; Miller ve Monge, 1986; Wang ve Gou, 2011; Zainab, 1999; Rezaei ve Zamani-Miandashti, 2013).

Araştırma üretkenliği kişilerin araştırmaya yönelik tutumlarının yanı sıra diğer pek çok kişisel, kurumsal ve çevresel faktörlerle de ilişkilidir. Bireylerin bilgi, beceri, yetenek ve deneyimleri gibi kişisel faktörler, fakülte büyüklüğü, teknoloji ve donanım yeterliği gibi kurumsal ve bölümlere ait faktörler ve genel finansman, teşvik, çalışma çevresi, disiplin alanı gibi çevresel faktörlerin araştırma üretkenliği ile ilişkili olduğunu söylemek mümkündür (Bhagwatwar, Hara ve Ynalvez, 2013; Buchmueller, Dornitz ve Hansen, 1999; Gaughan ve Ponom, 2008; Kuh ve Hu, 2001; Lariviere, 2011; Lee ve Bozeman, 2005; McAlpine ve Amundsen, 2011; Sinclair, Barnacle ve Cuthbert, 2014; Quimbo & Sulabo, 2014; Ynalvez, Garza-Gongora, Ynalvez ve Hara, 2014).

Ülke kalkınmasını ve yükseköğretimde kaliteli insan gücüne sahip olmayı amaçlayan ülkelerin hiç şüphesiz ki araştırma üretkenliği yüksek bilim insanlarına gereksinimleri bulunmaktadır. Doktora eğitimi ise araştırma üretkenliğinin artırılabilmesi için en önemli basamak olarak görülmektedir. Bu basamakta öğrencilerin ihtiyaç duydukları kurumsal ve çevresel ortamlar ile ihtiyaç duydukları eğitim durumlarını tespit etmek ve buna bağlı olarak araştırma üretkenliklerini destekleyecek eğitim programlarını sunmak gerekmektedir. Bu nedenle bu çalışmada, alan farkı gözetilmeksizin farklı sosyal ve fen bilimleri alanlarındaki doktora öğrencilerinin araştırma üretkenlikleri ihtiyaçları analiz edilerek, araştırma üretkenliğini destekleyici

bir çekirdek/ortak eğitim programı geliştirilmiş, uygulanmış ve uygulanan program değerlendirilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, doktora öğrencileri için araştırma üretkenliğini destekleyici bir program geliştirmek, uygulamak ve uygulanan programı değerlendirmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

- 1) Doktora eğitiminde araştırma üretkenliğine yönelik ihtiyaçlar nelerdir?
 - a. Farklı alanlarda eğitim gören doktora öğrencilerinin araştırma üretkenlikleri ne düzeydedir?
 - b. Doktora öğrencilerinin kendi araştırma üretkenlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - c. Öğretim üyelerinin doktora öğrencilerinin araştırma üretkenlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - d. Enstitüsünde doktora eğitimi programı bulunan enstitü müdürlerinin doktora öğrencilerinin araştırma üretkenlikleri hakkındaki görüşleri nelerdir?
 - e. Öğretim üyeleri, enstitü müdürleri ve doktora öğrencileri; doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini artırmak için öncelikli olarak hangi eğitimlere ihtiyaçları olduğunu düşünmektedirler?
- 2) Doktora öğrencileri için geliştirilen araştırma üretkenliğini destekleyici eğitim programının uygulanması sürecine yönelik program uygulayıcıları ve öğrencilerin görüşleri nelerdir?
 - a. Program uygulayıcıların (konuşmacılar, eğitimciler vb.) uygulama sürecinde yaşadıkları tecrübeler üzerine görüşleri nelerdir?
 - b. Öğrencilerin uygulama sürecinde yaşadıkları tecrübeler üzerine görüşleri nelerdir?
- 3) Doktora öğrencileri için geliştirilen araştırma üretkenliğini destekleyici eğitim programının ön görülen ve ön görülemeyen çıktıları nelerdir?
 - a. Öğrencilerin, programın güçlü ve zayıf yanları ile programın genel etkilerine yönelik görüşleri nelerdir?

- b. Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarında program uygulanmadan önce yapılan ön test ile program uygulandıktan sonra iki ay içerisinde uygulanan son test arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 4) Doktora öğrencileri için geliştirilen araştırma üretkenliğini destekleyici eğitim programının değerlendirilmelerinden ardından düzenlenen yeniden yapılandırılmış hali nasıldır?
- a. Oluşturulan yazılı eğitim programı ile uygulanan eğitim programı ne ölçüde benzerlik göstermektedir? Bu bağlamda programın uygulanması sonrasında ortaya çıkan program işlevleri (resmi, işevuruk, örtük, öğretilmiş eğitim programı) nelerdir?
- b. Yeniden yapılandırılan eğitim programının diğer öğeleri (zaman ve fiziki ortam, uygulama süreci, program çizelgesi) nasıldır?

Araştırmanın Önemi

Çeşitli çalışmalardan elde edilen önerilerden ve doktora öğrencilerinin ihtiyaçlarından yola çıkılarak geliştirilen bu programın, kuramsal bilgilerin uygulamaya aktarılmasında öncü bir rol oynaması ve araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik uygulamada kullanılacak eğitim süreçlerinin ve materyallerin geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca programın uygulanması ve değerlendirilmesi ile eksik ve aksayan yönlerinin tespit edilmesi sağlanarak benzer programların geliştirilmesine öncülük edilecektir. Program geliştirme ve değerlendirme sürecinde tasarlanan program geliştirme/değerlendirme modelinin ve kullanılan ihtiyaç analizi yöntemlerinin program geliştirme uzmanlarına, Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) gibi çeşitli kurum ve kuruluşlara örnek teşkil etmesi beklenmektedir.

Bu araştırmada geliştirilen program ile lisansüstü eğitimin en önemli basamağı olan doktora eğitimine (Karaman ve Bakırcı, 2010; Keskinçelik ve Ertürk, 2009) devam eden hem fen bilimleri alanı (Fen Bilimleri Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü) hem de sosyal bilimler alanı (Sosyal Bilimler Enstitüsü ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

öğrencilerinin nasıl daha üretken bir araştırmacı olacaklarına dair ipuçları elde etmeleri ve uygulamalarla üretkenliklerini artırmaya yönelik çalışmalar yapabilmeleri amaçlanmaktadır. Bu sayede ilerleyen zamanlarda programa katılan öğrencilerin daha üretken akademisyenler olmalarına katkı sağlanması beklenmektedir. Bu akademisyenler sayesinde hem ulusal hem de uluslararası arenada kaliteli ve kapsamlı çalışmaların yapılmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir. Araştırma üretkenliği artmış olan bireyler sayesinde bilimin ilerlemesi ve çağın gereksinimlerine uygun araştırma ve çalışma sayısı ve kalitesinin artmasına olan ihtiyacın bir nebze olsun giderilmesi sağlanmaya çalışılacaktır. Araştırmada geliştirilen programa benzer uygulamaların kullanılmasının dolaylı olarak toplumun gelişimine de katkı sağlaması beklenmektedir. Bu nedenle yapılacak olan bu çalışmanın ulusal ve uluslararası alanyazına ve doktora eğitimi uygulamalarına katkı sağlaması beklenmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma:

1. 2016-2017 ve 2017-2018 eğitim-öğretim yılı ile sınırlıdır.
2. Tokat ili Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri, Sosyal Bilimler, Sağlık Bilimleri ve Fen Bilimleri Enstitüleri müdürleri, doktora dersi veren öğretim üyeleri ve doktora öğrencileri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Üretkenlik: Verilen emeğe ve yapılan masrafa oranla üretilen miktar, ürün verme gücü (TDK, 2016).

Araştırma Üretkenliği: Araştırma performansının etki, kalite, önem ve sayı bakımından değerlendirilerek araştırmaya yönelik ürünlerin ortaya konması (Harris, 1990).

Tutum: Belirli bir maddenin lehte veya aleyhte değerlendirilmesiyle açığa vurulan psikolojik eğilim (Eagly ve Chaiken, 1993, s. 1; akt. Eagly ve Chaiken, 2007).

Araştırmaya yönelik tutum: Araştırmaya yönelik lehte veya aleyhte değerlendirmeyle açığa vurulan psikolojik eğilim.

Resmi eğitim programı: Program kılavuzunu; hedefleri, ders planlarını, konuların işleniş sırasını, kullanılacak araç-gereçleri ve değerlendirmeyi içeren yazılı program (Demirel, 2012).

İşevuruk eğitim programı: Öğretmenin sınıfta öğrettikleri, bunların nasıl öğretildiği ve öğrencilerin öğrenme ürünlerini kapsayan program (Demirel, 2012).

Örtük eğitim programı: Resmi program dışında öğrencilerin çeşitli kazanımlara ulaşmasına neden olan program (Görgeç, 2012).

Öğretisiz/İhmal edilen eğitim programı: Resmi ya da işevuruk programa dahil edilmeyen, öğretilmeyen konuları ve bu konuların öğretilmeme sebebini içeren program (Demirel, 2012).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırmanın bu kısmında araştırmayla ilişkili olan Türkiye’de doktora eğitim süreci özetlenmekte, araştırma üretkenliği kavramı hakkında bilgi verilmekte, araştırma üretkenliği ile ilişkili değişkenler ve alan yazında yer bulan araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik program geliştirme çalışmalarından bahsedilmektedir.

Türkiye’de Doktora Eğitimi

Doktora eğitimi, eğitim basamakları arasında büyük bir yere ve öneme sahip olan bir eğitim kademesidir. Nerad, Trzyna ve Heggelund (2008) doktora eğitiminin, üniversitelerin araştırma kapasitesinin merkezinde yer aldığını ve küresel ekonomide araştırma üretkenliği ve yenilikçiliğin önemli bir kaynağı olduğunu belirtmişlerdir. Bu eğitimin, bilginin üretimi için kritik bir rol üstlendiği düşünülmekte ve doktora yapan bireyler yenilik, araştırma ve gelişim için temel kaynaklar olarak görülmektedir. Doktora eğitimini tamamlamış olan bireylerin çalışanlar olarak karmaşık, bilgi-yoğunluklu durumlarda iyi performans sergileyecekleri öngörülmektedir. Bunun sonucu olarak dünya devletleri doktora eğitim kapasitelerini artırmakta ve var olan doktora eğitimlerini eleştirel bir bakış açısıyla yeniden değerlendirmektedirler. Akademik çalışmalarda da doktora eğitimi üzerine yoğunlaşmakta ve nasıl geliştirilebileceğine ilişkin çalışmalar hız kazanmaktadır. Doktora eğitimi araştırmalarının yayınlandığı dergiler, bu konuya ne denli önem verildiğini göstermektedir (örn: International Journal of Doctoral Studies, The Journal of Doctoral Research in Education, The Journal of Online Doctoral Education vb.).

Lisansüstü eğitimin bir parçası olan doktora eğitimi, Türkiye’de üniversitelerin fen bilimleri, sosyal bilimler, eğitim bilimleri ve sağlık bilimleri gibi farklı enstitülerinde yürütülmektedir. Eğitim sonunda orijinal bir çalışmanın ortaya konmasını ve farklı alanlara bilimsel yenilikler getirmeyi hedefleyen doktora eğitimi, özellikle son zamanlarda dünya genelinde olduğu gibi Türkiye’de de üzerinde durulan bir konu

haline gelmiştir. Lisansüstü eğitimin kalitesinin artırılması amacıyla Aralık 2014'te YÖK tarafından yüksek lisans ve doktora eğitimi açma kriterlerinin güncellenmesi, doktora eğitimi üzerine yapılan çalışmalardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmada, yükseköğretim kurumları ve akademik camia başta olmak üzere tüm paydaşların görüş ve önerilerinin alınması yoluyla yüksek lisans ve doktora eğitimi açabilmek için gerekli kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler 'Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Programı Açılması ve Yürütülmesine İlişkin İlkeler' başlığı altında sıralanmıştır.

Doktora Eğitim Programlarının Açılması ve Yürütülmesi

Yükseköğretim Kurulu (2016c) tarafından gerçekleştirilen son düzenlemelere göre, doktora programlarının açılması ve yürütülmesine ilişkin asgari yeterlilikler sıralanırken ilk olarak, ders verecek olan öğretim üyelerinin açılacak olan ilgili lisansüstü eğitim alanında uzmanlaşmış olması gerekliliği üzerinde durulmuştur. Doktora programının açılabilmesi için en az iki profesör olmak üzere altı öğretim üyesi, bir profesör varsa öğretim üyelerinden ikisinin doçent olması şartı getirilmiştir. Bu öğretim üyelerinden bir tanesinin yabancı uyruklu olabileceği belirtilerek üniversitelerde uluslararasılaşmaya teşvikin sağlanması amaçlanmıştır. Söz konusu öğretim üyelerinin ayrıca doktora eğitiminde ders verebilmeleri için en az dört yarıyıl bir lisans veya iki yıl boyunca yüksek lisans programında ders vermiş olması gerektiği belirtilmiştir. Bu durum doktora eğitimi veren öğretim üyelerinin akademik olgunluk kazanması için önemli görülmüştür. Yine öğretim üyelerinin doktora programında tez yürütebilmeleri için en az bir yüksek lisans tezi yürütmüş olması şartı da aynı gerekçeyle gerekli görülmüştür. Öğretim üyelerinin danışmanlık yapabileceği öğrenci sayısı (istisnai koşullarda %50 artırılabilmek şartıyla) 12 olarak belirlenmiştir. Bu durum da öğretim üyesinin danışmanlığını yürüttüğü öğrencilere verimli olabilmesi için gerekli olan şartlardan biridir. Ayrıca lisansüstü eğitimin verileceği üniversitelerin, kütüphane ve laboratuvar gibi yönlerden gerekli yeterliliklere sahip olması şart koşulmuştur. Yeterlilik ve tez savunma toplantılarının dinleyici katılımına açık olması, jürilerinin ise kurum dışından en az iki kişi olmak üzere danışman dâhil beş öğretim üyesinden oluşması gerekli şartlar arasında yer almıştır. Yapılan tezlerde orijinalliği sağlamak ve intihali önlemek amacıyla tezler savunmaya alınmadan önce, öğrenciden, tezi ile ilgili

intihal raporu istenmektedir. İntihal raporunda belirli bir seviyenin üstünde alıntılama tespit edildiğinde öğrencinin tezi enstitü tarafından reddedilmektedir. Ayrıca asgari öğretim üyesi sayısı düşen veya gerekli koşulları sağlayamayan doktora programlarına öğrenci alımı durdurulmaktadır (YÖK, 2016c).

Doktora Eğitime Başvuru Koşulları ve Doktora Eğitimi Süreci

Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'ne göre (2016) Türkiye'de doktora eğitimi alabilmek için, Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Giriş Sınavından (ALES) 55 puandan (lisans diplomasıyla başvuranlar için 70 puan) az olmamak koşuluyla ilgili senatoca belirlenen standart puanı almış olma şartı bulunmaktadır. ALES, matematik ve mantık sorularını içeren sayısal bölüm ve temel dil bilgisi, sözel mantık ve anlam bilgisi sorularını içeren sözel bölümlerden oluşmaktadır. Lisansüstü eğitime giriş haricinde Yükseköğretim kurumlarında görev almak için de bu sınava girilmesi gerekmektedir. Doktora eğitime başlamak isteyen bireylerin ayrıca Yabancı Dil Sınavı (YDS) veya muadili bir sınavdan asgari 55 puan değerinde puan alması gerekmektedir. YÖK bu asgari koşulları belirlemekle beraber, üniversitelerin doktora başvurusu için kendi koşullarını belirlemeleri konusunda da esneklik sağlamaktadır. Üniversiteler ALES ve YDS sınavları haricinde lisans veya yüksek lisans not ortalaması, mülakat, referans mektupları, neden doktora yapmak istediklerini belirten kompozisyon, uluslararası standart sınavlar isteme konusunda yetkilidir. Her yarıyıl başında öğrenci alım ilanı enstitüler tarafından verilebilmektedir. Programla ilgili derse devam, sınavlar, notlar, başarılı sayılma ölçütleri, ders tekrarı gibi esaslar senato tarafından kabul edilen yönetmeliklerle belirlenmektedir. Ancak genel ölçüt olarak yüksek lisans mezunları için toplamda 21 kredi olmak üzere en az 7 ders, lisans mezunları için toplamda 42 kredi olmak üzere en az 14 ders alma zorunluluğu bulunmaktadır.

Ders aşamasının ardından öğrenciler doktora yeterlik sınavına girmekte, bu sınavda başarılı olanlar tez önerilerini vermeye hak kazanmaktadırlar. Öğrencinin tez önerisi yeterlik sınavı sonrasında belirlenen, ilgili enstitü anabilim dalı içinden ve dışından birer üyenin ve tez danışmanının yer aldığı Tez İzleme Komitesi tarafından değerlendirilir. Tez önerisi kabul edilen öğrenci için Ocak-Haziran ve Temmuz-Aralık

ayları arasında birer kez olmak üzere yılda iki kez Komite toplanır ve öğrencinin o ana kadar yaptıkları ve yapmayı planladıkları hakkında yazmış olduğu raporu değerlendirilir. Her aşamada öğrencinin tez çalışmasının ‘başarılı’ veya ‘başarısız’ olduğuna karar verilir. Üst üste iki kez veya aralıklı olarak üç kez başarısız olan öğrencinin yükseköğretim kurumuyla ilişkisi kesilir. Doktora programını tamamlama süresi yüksek lisans mezunları için 8 yarıyıl, lisans mezunları için 10 yarıyıldır. Bu süreler dahilinde ders kredisini tamamlamış, yeterlik sınavını geçmiş ve tez önerisini vermiş olan ancak 10 yarıyıl süresini doldurduğu için doktora eğitimini tamamlayamayan öğrencilere tez savunmaları için en fazla dört yarıyıl süre tanınmaktadır. Doktora tez jürisi, üçü öğrencinin Tez İzleme Komitesinden ve en az ikisi başka bir yükseköğretim kurumundan olmak üzere beş kişiden oluşur. Tez sınavı, sözlü sunum ve soru-cevap bölümlerinden oluşmaktadır. Tez sınavı tamamlandıktan sonra jüri tez hakkında salt çoğunlukla ‘kabul’, ‘red’ veya ‘düzeltme’ kararı verir. Tezin kabul edilmesinin ardından öğrenci doktora diplomasını almaya hak kazanır (Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği, 2016).

Doktora Eğitimine İlişkin İstatistiksel Bilgiler

Doktora eğitiminin eğitim basamakları içinde önemli bir yere sahip olması, yapılan birçok araştırmaya konu olmasını sağlamaktadır. Türkiye’de doktora öğrencileri hakkında istatistiksel bilgilerin elde edildiği en kapsamlı çalışmalardan biri, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2010 yılında gerçekleştirilen ve 1 Aralık 2009 referans tarihinde Türkiye’de yaşamını sürdüren 70 yaş altı Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı doktora derecesine sahip bireyleri inceleyen araştırmadır. Bu araştırmadan elde edilen verilere göre ülkede doktora derecesine sahip kişilerin %65.1’i erkek ve %34.9’u kadındır. Bir diğer deyişle, doktora öğrencilerinin üçte birini kadınlar oluşturmaktadır. Kadın-erkek sayısı arasındaki farkların ise düşük yaş grupları arasında giderek azaldığı yapılan tespitler arasındadır. Bu durum ülkede, kadınların doktora bitirme oranlarının giderek arttığını göstermektedir. Günümüzde akademik kadrolarda çalışan kadın personel sayısının %40.8 civarında olması da kadınların lisansüstü eğitimde aktif olduklarını gösterir niteliktedir (Özaydınlık, 2014). Ayrıca kadınların doktora eğitimini erkeklere göre daha çabuk bitirdiği TÜİK (2010) tarafından yapılan

tespitler arasında yer almaktadır. Erkeklerin doktorayı bitirme yaş ortalamaları 33.2 iken kadınların 32.4 olarak tespit edilmiştir.

Yine Türkiye İstatistik Kurumu'ndan (2010) elde edilen verilere göre ülkede en fazla doktoralı birey sayısı tıp ve sağlık bilimlerinde iken (%37.4), en az doktora derecesine sahip olan bilim dalı zirai bilimler (%7.5) olarak tespit edilmiştir. Ülkede doktora derecesine sahip bireylerin istihdam oranının %93 olduğu görülmektedir. Yüksek oranda istihdam edilen doktoralı bireylerin %84.6'sının da işleri ile doktora derecesini tamamladıkları bilim dalı arasında yüksek ilişki olduğunu belirttikleri tespit edilmiştir. Bu durum bireylerin uzmanlaştığı alanlarda çalışmalarına imkân verildiğini göstermektedir. Ayrıca bireylerin büyük oranda (%70.7) yaptıkları işten memnun oldukları görülmektedir. Bu veriler, Türkiye'de doktora eğitimi alan bireylerin büyük çoğunluğunun eğitim aldığı alanda istihdam edilebildiğini ve yaptıkları işten memnun olduklarını göstermektedir.

Türkiye'de doktora öğrencilerinin ve doktora sonrası araştırmacıların yurtdışında eğitim almaları veya araştırma-inceleme faaliyetleri içinde bulunmalarını sağlamak üzere desteklendiği görülmektedir. Bu faaliyetler çeşitli burslarla yapılabileceği gibi Millî Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu gibi kurum ve kuruluşların destekleriyle de yurtdışı eğitimleri alınabilmekte, belirli sürelerle araştırmacıların araştırma-inceleme amaçlı yurtdışına çıkışı sağlanmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından desteklenen 'Yurtdışına Lisansüstü Eğitim Görmek Üzere Gönderilecek Adayları Seçme ve Yerleştirme (YLSY)' ve Yükseköğretim Kurulu tarafından verilen 'Yurtdışı Doktora Araştırma Bursu', 'Doktora Bursu' 'Doktora Sonrası Araştırma Desteği' ve 'Mevlana Değişim Programı' gibi programlar doktora öğrenci ve mezunları için fırsatlar arasında yer almaktadır. Yurtdışına çıkışlara bakıldığında Ocak 2000 ile Aralık 2009 tarihlerini kapsayan on yıllık süreçte üç aydan fazla yurtdışında kalan doktora derecesine sahip birey oranının %14.0 olduğu görülmektedir. Yurtdışına çıkışlardaki en büyük neden %33.1 oranıyla akademik faktörler, %14.7 ile doktorayı tamamlama olarak tespit edilmiştir. Bir yıl içerisinde yurtdışına gitme niyetinde olan birey oranı %16.2 iken yurtdışına gitme gerekçesi olarak %82.2 oranında akademik

faktörler belirtilmiştir. Bu durum, akademik faktörlerin bireylerin uluslararası hareketliliklerinde etkili olduğunu göstermektedir (TÜİK, 2010).

Doktora eğitimi sürecinde bireylerin doktora süreci için gerekli olan giderleri hangi kaynaklardan yararlanarak karşılayabildikleri de büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de doktora eğitimini teşvik etmek amacıyla süreç içinde finansal yönden destek verebilmek amacıyla ülke çapında çeşitli burs programlarının yürütüldüğü görülmektedir. Bunlar arasında TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) tarafından verilen yurt içi ve yurt dışı bursları, yurtdışı araştırma bursları, TEV (Türkiye Eğitim Vakfı) doktora bursu, YÖK doktora ve doktora araştırma bursları ve İstanbul Ticaret Odası tarafından verilen burslar yer almaktadır. Öğrencilerin bu burs programlarından yararlanarak eğitimlerini tamamlamak için kaynak finanse etmeleri mümkündür. TÜİK (2010) verilerine göre bireylerin büyük kısmının (%60.6) doktora eğitimi boyunca yaptığı harcamaları öğretim veya araştırma görevlisi statüsünde çalışarak finanse ettikleri görülmektedir. Araştırma görevlisi olarak çalışan doktora öğrencileri çalıştıkları üniversitede doktora eğitimi alabildikleri gibi, çalıştıkları üniversite dışından da doktora eğitimlerini sürdürebilmektedirler (örn: Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı, Yükseköğretim Kanununun 35. Maddesi uyarınca görevlendirilen araştırma görevlileri). Yine TÜİK’in (2010) çalışmasına göre doktora sürecinde araştırma görevlisi ya da öğretim görevlisi olarak çalışarak finansal destek sağlayan doktora öğrencilerinin dışındaki kişilerin %16.6’sının kişisel tasarruf, eş ve aile desteği veya borçlanmayla doktora sürecini tamamladığı görülmektedir, kalan %2.3’lük grubun ise yurtdışından alınan burslarla kaynak oluşturduğu tespit edilmiştir.

Araştırma Üretkenliği

Üretkenlik, Türk Dil Kurumu sözlüğü tarafından ‘verilen emeğe ve yapılan masrafa oranla üretilen miktar, ürün verme gücü’ olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2016). Araştırma üretkenliği ise araştırma performansının etki, kalite, önem ve sayı bakımından değerlendirilerek araştırmaya yönelik ürünlerin ortaya konmasını ifade etmektedir (Harris, 1990). Her alanda olduğu gibi akademik alanda da yetişen bireylerin üretken olmaları beklenmekte ve araştırma üretkenliği kavramı önemli bir kavram haline gelmektedir. David’e (1994) göre belirli alanlarda kendini yetiştirmiş ve

uzman olmuş bireylerin kendileri de yaptıkları yayınlarla üretken olmayı tercih etmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden biri yapılan yayınlarla kişinin alanda yaptıklarını ortaya koymasını sağlamasıdır. Yeni bulgular ve bu bulguların yayınlar aracılığıyla sunumu bilginin; doğruluk, uygulanabilirlik ve yayılımını artırmaktadır. Bilim insanının diğer bilim insanları tarafından fark edilmesi ve benimsenmesi, bilim alanında en büyük ödüllerden biri olarak görülmektedir. Bunun yanı sıra üretken olan bireylere sağlanan ücret, işte yükselme fırsatları gibi ödüllendirmeler de üretkenliğin önem kazanmasına katkı sağlamaktadır.

Özellikle 1970'li yıllar ve sonrasında araştırma üretkenliği ve araştırma üretkenliğinin ölçülmesine verilen önemin arttığı görülmektedir. Araştırma üretkenliğinin ölçülmesi, bilimsel bilgi üretiminin çok boyutlu bir yapıya sahip olması ve farklı bakış açılarını temsil eden yaklaşımların varlığı nedeniyle kolay olmamaktadır. Ancak bu konuda farklı görüşler bulunmakta ve araştırma üretkenliğini ölçmek için çeşitli alanlarda farklı ölçütler kullanılmaktadır (Adams ve Griliches, 1998; Allison ve Stewart, 1974; Bernier, Gill ve Hunt, 1975; Ekeroma, Shulruf, McCowan, Hill ve Kenealy, 2016; Gonzalez-Brambila ve Veloso, 2007). Bu çalışmalardan birinde Adams ve Griliches (1998) farklı üniversite ve bölümlerde araştırma üretkenliğinin ölçümünün zorluğundan bahsederek, kabaca bir değerlendirme yapabileceklerini belirtmiş ve araştırma üretkenliğinin ölçümünde bölümlere ait yıllık yayın sayısı ve beş yıllık atıf sayılarını göz önünde bulundurmışlardır. Benzer şekilde Allison ve Stewart'ın (1974), araştırmacının son beş senelik yayınları ve şimdiye kadar yapmış olduğu bütün yayınların atıf sayısına bakarak araştırma üretkenliği ölçümünü yaptıkları görülmektedir. Yazarlar, atıf sayılarının yayının kalitesinden mi yoksa fark edilebilirliğinin yüksek olmasından mı kaynaklandığı ve bütün atıfların göz önünde bulundurulmamasının geçerlik hakkında şüphelerin doğmasına neden olduğunu belirtmişlerdir. Ancak bu problemlere rağmen atıf sayısının üretkenliğin belirlenmesinde önemli bir ölçüt olduğunu ifade etmişlerdir. Üretkenliğin belirlenmesinde atıf sayısının önemini Bernier, Gill ve Hunt da (1975) yaptıkları yayınla ortaya koymuşlardır. Yapılan çalışmada kimya mühendisliği bölümünün araştırma üretkenliğine bakılmış ve atıflar daha ayrıntılı bir şekilde sınıflandırılarak başkası tarafından yapılan atıflar, kendine atıf, 0-4 atıf sayısına sahip yayınlar, 5-9 atıf

sayısına sahip yayınlar, 10'dan fazla atıf alan yayınlar ve toplam atıf şeklinde sıralanmıştır. Atıfların yanı sıra yayın sayısı, araştırma giderleri, lisansüstü programları, doktora mezunları ve yayına ortak yazar olan öğretim üyesi sayılarının da göz önünde bulundurulduğu görülmektedir.

Alanyazında araştırma üretkenliği ölçütlerinin çeşitlendiği çalışmalara da rastlanmaktadır. Bu çalışmalardan biri Ekeroma ve diğerlerine (2016) aittir. Bu çalışmada araştırmacılar klinik tedavi uzmanlarının araştırma üretkenliklerini ölçmeye yönelik bir araç geliştirmeyi hedeflemişler ve Delphi tekniği ile ölçeğin geliştirilmesine yönelik uzman görüşleri almışlardır. Ölçek maddeleri arasında konferanslara, araştırma toplantılarına katılım, sunum yapma, bir projeye başlama/bitirme ve yayın sayısı gibi kriterler de yer almıştır. Gonzalez-Brambila ve Veloso (2007) araştırma üretkenliğinin belirleyici faktörlerini Meksikalı araştırmacılar üzerinde yaptıkları çalışmayla ortaya koydukları araştırmalarında $P_{it} = F(X_{it}, Z_i, c_i, u_{it})$ şeklinde yapılandıkları bir formül kullanmışlardır. Bu formülde 'i' ifadesi araştırmacıyı, 't' ifadesi yılı tanımlamaktadır. Z_i bilimsel uzmanlık alanı, cinsiyet, enstitü, doktora yapılan ülke, topluluk gibi durağan değişkenleri ifade etmektedir. X_{it} yaş, seviye, geçmiş yayınlar, bütçe, alanda bulunan araştırmacı sayısı, alanda bulunan toplam yayın sayısını içerirken c_i ve u_{it} bireysel değişkenleri içermektedir. Bağımlı değişkenler arasında dört yıllık yayınların yanı sıra dört yıllık atıfların da bulunduğu bahsedilmiştir.

Yapılan çalışmalarda araştırma üretkenliğini ölçme konusunda farklı değişkenler göz önünde bulundurulmasına rağmen özellikle yayın ve atıf sayısına ayrı bir önem verildiği görülmektedir. Ancak David (1994) atıf sayılarının belirlenmesinde atıf sistemlerinin özensiz yapılandırılması, eşadlıkların birbirinden ayrılmaması, yazarları yayında üstlendikleri sıraya göre değil alfabetik olarak sıralanması gibi sorunların yaşandığından; bunun yanı sıra yayının yapıldığı derginin kalitesi ile ilgili problemlerin de olabileceğinden bahsetmiştir. Bu nedenle atıf sayılarının belirlenmesinde azami dikkat gösterilmesi ve dergilerin etki faktörlerinin de göz önünde bulundurulması gerektiğini gözler önüne sermiştir.

Türkiye’de de akademisyenlerin araştırma üretkenliğine önem verildiği görülmektedir. Üretkenliğin gerekli olduğu temel durumlardan biri doktor öğretim üyeliği, doçentlik veya profesörlük kadrolarına yapılan atamalardır. Akademisyenlerin belirlenen kadrolara atanabilmeleri için belirli ölçütler doğrultusunda araştırma üretkenliklerine bakıldığı görülmektedir. Bu ölçütler Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atanma Yönetmeliği’nde (1982) belirtilmiştir. Bireylerin bu kadrolara atama ve yükseltmelerinin yapılabilmesi için yükseköğretim kurumu tarafından belirlenen ve yükseköğretim kurulu tarafından uygun bulunan asgari kriterleri sağlama zorunlulukları bulunmaktadır. Temel alanlara göre değişiklik göstermekle birlikte başvuru yapacak adayların ulusal veya uluslararası özgün makale, ulusal veya uluslararası bildiri, özgün kitap, çeviri, editör ve hakemlik, basılmış bilimsel/sanatsal rapor, sanat ve spor etkinlikleri, patent, ödül, atıf, tez yönetimi, öğretime katkı, araştırma projeleri puanlanarak gerekli puanı alan adayların atama veya yükseltmeleri yapılmaktadır.

Akademisyenlerin araştırma üretkenliklerini artırmak amacıyla Türkiye’de yapılan bir diğer çalışma, devlet yükseköğretim kurum kadrolarında çalışan öğretim elemanlarına akademik teşvik ödeneği uygulamasıdır.. Akademik teşvik puanları, bilim alanının özellikleri ve öğretim elemanının unvan durumuna göre hesaplanmaktadır. Esas alınacak bilimsel faaliyetler ve puan karşılıkları Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği’nde (2015) belirtilmiştir. Bu yönetmelik üzerinde daha sonra 31.12.2016 ve 14.05.2018 yıllarında bazı değişiklikler yapılmıştır. Ancak çalışmamızda veri toplamak üzere 2015 yönetmeliği içerisinde yer alan faaliyet göz önünde bulundurulmuştur. Bu faaliyetler içinde öğretim üyeliğine yükseltme ve atanma yönetmeliğinde olduğu gibi belli kriterlerin yer aldığı görülmektedir. Bu kriterler genel olarak; yapılan projeler, araştırmalar, yayınlar, tasarımlar, sergiler, tebliğ/bildiriler, alınan patentler, atıflar ve ödüllere ilişkin belli puanlama sisteminin ortaya konmasıyla oluşturulmuştur. Teşvik için asgari puana ulaşan öğretim üyeleri finansal anlamda desteklenmektedir.

Araştırma Üretkenliği ile İlişkili Değişkenler

Araştırma üretkenliğinin önemi, bu kavramla ilişkili etmenlerin ortaya konmasının birçok araştırmacının hedefleri arasında yer almasına neden olmuştur. Örneğin bu

çalışmalardan birinde Bland, Center, Finstad, Risbey ve Staples (2005), araştırma üretkenliğini etkileyen etmenleri kapsamlı bir şekilde betimlemeye çalışmışlardır. Yazarlar bu etmenleri araştırma üretkenliğini kolaylaştıran 'bireysel, kurumsal ve yönetsel özellikler' olarak üçe ayırmış ve bireysel etmenleri sosyalleşme, motivasyon, içerik bilgisi, temel ve ileri düzey araştırma becerileri, proje katılımı, oryantasyon, özerklik, adanmışlık ve çalışma alışkanlıkları olarak sıralamışlardır. Kurumsal özellikler; seçim ve atama, açık amaçlar, araştırma önceliği, kültür, olumlu takım ortamı, danışmanlık, profesyonel kişilerle iletişim, kaynaklar, yeterli iş süresi, büyüklük/deneyim/uzmanlık, iletişim, ödüller, profesyonel gelişim fırsatları, merkezi olmayan örgütlenme ve olumlu katılımcı deneyim olarak belirlenmiştir. Yönetimsel özellikler ise bilgelik, araştırma odaklılık, kritik liderlik rollerine sahip olma ve katılımcı liderlik şeklinde betimlenmiştir. Başka bir çalışmada Turner ve Mairesse'nin (2003) araştırma üretkenliğini etkileyen kişisel değişkenlerden ve çalışmaları teşvik edici değişkenlerden bahsettiği görülmektedir. Kişisel değişkenler yaş, grup desteği, cinsiyet, eğitim olarak sıralanırken çalışmaları teşvik edici değişkenler ise statü ve kadro, laboratuvar kullanma durumu şeklinde sıralanmıştır. Benzer şekilde Kuh ve Hu (2001) araştırma üniversitelerinde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin üretkenliklerini araştırdığı çalışmalarında, öğrencilerin çalışma, yazma, fakülte ve akranlarla iletişim, kütüphane, bilgi teknolojileri ve kültürel ve sanatsal alanları kullanma durumlarının üretkenliği etkileyen etmenler arasında yer aldığını belirtmektedir.

Özetle, çeşitli araştırmalar sonucunda araştırma üretkenliği ile ilişkili faktörleri kabaca kişisel nitelikler (araştırmacının cinsiyeti, yaşı, eğitimi, araştırmaya yönelik tutumu vb.), kurumsal ve bölümlere ait nitelikler (kurumun özellikleri, fakülte büyüklüğü, teknoloji ve donanım yeterliği vb.) ve çevresel nitelikler (çalışma politikası, elde edilen genel ve özel finansman, araştırmayı destekleyecek öğrenciler vb.) olarak sınıflandırmak mümkündür (Abramo, D'Angelo ve DiCosta, 2009; Bland, Center, Finstad, Risbey ve Staples, 2005; Dundar ve Lewis, 1998).

Kurumsal ve çevresel özellikler. Birçok alanda olduğu gibi araştırma üretkenliği konusunda da kurum ve yaşanılan çevrenin etkilerinin olduğundan bahsetmek

mümkündür. Nitekim çevre ve eğitimin karşılıklı etkileşim halinde oldukları bilinen bir gerçektir (Başol ve Bardakçı, 2008). Özellikle lisansüstü eğitimin bir parçası olan araştırma üretkenliği hem eğitimin verildiği kurumdan hem de çevreden etkilenecektir. Yapılan çalışmalar bu etkileri gözler önüne sermektedir. Bu çalışmalardan birinde Ynalvez, Garza-Gongora, Ynalvez ve Hara (2014) araştırma üretkenliğini etkileyen önemli bir etmenin danışman ile iletişim olduğunu belirtmişlerdir. Doktora süreci boyunca danışmanlarla yapılan projeler ve çıkarılan yayınların hem iş hayatında hem de akademik hayatta etkili olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer şekilde, Sinclair, Barnacle ve Cuthbert, (2014) da araştırma üretkenliği ile ilgili alanyazından elde edilen en güçlü bulgunun üretken bir danışmanın aday üzerindeki etkisi olduğunu ortaya koymaktadır. Bir diğer deyişle, aktif ve üretken bir danışman, aktif ve üretken araştırmacılar yetiştirmektedir.

Doktora öğrencileri, danışmanlarının yanı sıra diğer öğrenciler, akademisyenler ve akademisyen olmayan kişiler (yöneticiler, sanayiciler vb.) ile iş birliği yapabilmektedir. Bu kişiler, doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini olumlu yönde etkileyebileceği gibi olumsuz bir şekilde de etkileyebilmektedir. Örneğin, bazı durumlarda öğrenciler kendilerini belli bir düzeyde alan veya akademisyen baskısı altında hissetmekte ve yaratıcılıkları engellenebilmektedir. Öğrencilere araştırma yapabilmek için yaratıcılığın önemi ve gerekliliğinden bahsetmek, onların daha üretken birer birey olmasına katkı sağlayacaktır (Marie, 2008).

Doktora süreci boyunca yaşanan farklı deneyimler de üretkenlik üzerinde etkili olmaktadır. Örneğin; bireyin araştırma görevlisi olarak çalışması veya farklı iş alanlarında bulunması, projelerde veya yapılan yayınlarda yer alması, ulusal veya uluslar arası ilişki ve bağlantılara sahip olması araştırma üretkenliğini etkileyen etmenler arasında yer almaktadır (Buchmueller, Dominitz ve Hansen, 1999; Jung, 2014; Quimbo ve Sulabo, 2014; Sinclair, Barnacle ve Cuthbert, 2014). Proje veya yayınlarda yer alma, ulusal veya uluslararası ilişki ve bağlantılara sahip olma, işbirliği stratejilerinin gelişmiş olması gerekliliğini beraberinde gerektirmektedir. İşbirliği yapma eğilimi fazla olan bireylerin bağımsız olarak çalışma eğiliminde olanlara oranla daha üretken olduğu tespitler arasında yer almaktadır (Sinclair, Barnacle ve Cuthbert,

2014). Araştırma işbirliği ile araştırma üretkenliği arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılan çalışmada Lee ve Bozeman (2005) araştırma işbirliğinin üretkenliği pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma dışında Lariviere de (2011) işbirliği yapılan bölümlerde hakemli dergilerde yayın yapma oranının daha fazla olduğu sonucunu elde etmiştir. Ayrıca Gaughan ve Ponomariov (2008) yüksek seviyede işbirliğinin yayın üretkenliğini artırdığını tespit etmişlerdir. Yapılan bütün bu çalışmalar, işbirliğinin üretkenlik üzerindeki etkisini gözler önüne sermektedir.

Bireylerin çalışma alanları, ortamları ve çalıştıkları kuruma ilişkin değişkenler de araştırma üretkenliği üzerinde etkiye sahip olan etmenler arasındadır. Yapılan araştırmalar bireyin hangi disiplin alanında bulunduğu üretkenliğine etki ettiğini gösterir niteliktedir. Lee ve Bozeman (2005) araştırma üretkenliği üzerinde alan etkisini ortaya koyan araştırmacılar arasında yer almaktadır. Bunun dışında Jung (2014) üretkenliğin hangi alanlarda daha fazla olduğunu tespit etmeye çalıştığı araştırmasında mühendislik, doğa bilimleri, tıp gibi alanlarda yayın sayısının, beşerî ve sosyal bilimler gibi disiplin alanlarına oranla daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde Lariviere (2011) doğa ve tıp alanlarında doktora yapan bireylerin yayın sayısının sosyal bilimlere oranla daha fazla olduğunu belirtmiştir. Bunun sebepleri arasında ise sosyal bilimler alanındaki bireylerin hem danışmanları hem diğer bireylerle olan ilişki ve işbirliğinin kısıtlı olması, aksine doğa bilimleri ve tıp gibi alanlarda bireyin sürekli laboratuarlarda, iş başında, diğer bireylerle etkileşim halinde çalışması nedeniyle ilişki ve işbirliğinin fazla olması gösterilmiştir. Bu durum, çalışma arkadaşlarının ve çalışma sırasında birilerinden yardım/destek almanın üretkenlikte etkisi olduğu bulgularını da destekler niteliktedir (Finkelstein, 1978; Mengi ve Schreglmann, 2013).

Bireylerin çalışma düzenlerini oluşturmaları, çalışmalarına odaklanmaları ve buna bağlı olarak üretkenliklerinin artmasında çalışma ortamının etkisi bulunmaktadır. Çalışma ortamının en büyük mekânlarından biri olan kurumlar ve kurum türü, araştırma üretkenliğini etkileyen kurumsal özelliklerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Üniversiteler, araştırma ve öğretim odaklı üniversite şeklinde sınıflandırıldığında, araştırma odaklı yapılandırılan üniversitelerde öğretim odaklı olan üniversitelere oranla üretkenliğin daha fazla olduğunu söylemek mümkündür (Jung, 2014). Bu durumun

sebebi, kurumda araştırma kültürünün yaygın olmasının üretkenliği etkileyen etmenler arasında yer alıyor olması gerçeğidir (Mengi ve Schreglmann, 2013; Quimbo ve Sulabo, 2014). Ayrıca kurumun/bölümün kalitesi, öğrencinin üniversitenin kalitesine bakış açısı ve bölümde araştırma asistanlarının bulunup bulunmaması gibi durumlar da üretkenlik üzerinde belirli bir etkiye sahiptir (Allison ve Stewart, 1974; Finkelstein, 1978). Bunun dışında kurumsal kararların alınmasında istişareye yer verilmesi, bireylere katılım fırsatı sağlanması, belli düzeyde özerkliğe sahip olmalarının teşvik edilmesi ve personel değişim hareketliliği de üretkenlik ve kaliteyi etkiler niteliktedir (Austin ve Gamson, 1983).

Kurum içinde yer alan bireylerin hangi kariyer basamağında yer aldığı ve unvanı üretkenlikte etkin rol oynayan bir diğer değişken olarak karşımıza çıkmaktadır (Aleamoni ve Yimer, 1973; Jung, 2014; Tien ve Blackburn, 1996). Aleamoni ve Yimer (1973) yaptıkları çalışma sonucunda, akademik kariyer basamaklarının araştırma üretkenliğiyle yüksek oranda ilişkili olduğunu keşfetmişlerdir. Jung (2014) tarafından ortaya konan çalışma sonuçları ise erken kariyer basamağında olan akademisyenlerin geç kariyer basamağında olanlara oranla daha üretken olduğunu ortaya koymaktadır. Akademisyenlerin ilk 4-10 yıl arasında yayın deneyimlerinin toplamdaki deneyimlerinden daha fazla olması bu durumun göstergelerinden biridir. Ayrıca akademisyenlerin kariyer basamaklarına göre kurumsal-çevresel faktörlerden etkilenme düzeyleri de değişmektedir. Örneğin, erken kariyer basamağında olan bireyler, üniversite personel politikalarından etkilenmekteyken geç kariyer basamağına sahip olanlar, destek politikaları ve fiziksel/kişisel destekten etkilenmektedirler. Erken kariyer basamağına sahip olan bireylerin üretkenlikleri daha çok kadro alma isteklerine bağlı olarak artmaktadır. Tien ve Blackburn (1996) ise alanlara göre farklılık göstermekle beraber genellikle profesörlerin en üretken olan akademisyenler olduğundan bahsetmişlerdir. Uzun süre yardımcı doçent veya doçent kadrosunda kalan akademisyenlerin ise üretkenliklerinde azalma meydana geldiğini belirtmişlerdir. Bu durumun nedenini ise uzun süre aynı kadroda kalan bireylerin terfi konusunda isteklerinde meydana gelen azalma olarak göstermişlerdir.

Araştırma üretkenliğini etkileyen etmenlerden bir diğeri olan ücret ise toplumdan topluma farklılık göstermesine rağmen çalışan motivasyonuna büyük oranda etkisi olan bir değişken olarak karşımıza çıkmaktadır (Dursun, 2016). Araştırma üretkenliği perspektifinden bakıldığında ise maaşların hem makale yayın sayısı hem de atıf alma konusunda pozitif bir etkisinin olduğu görülmektedir (Stephan, 1996). Maaşların artırılmasının yanı sıra maddi destek ve finansman olanaklarının yükseltilmesi, yayın yapan kişilere teşvik veya burslar verilmesi de üretkenlik üzerinde etkili olmaktadır. Teşvik, araştırma bursları ve maddi desteklerin üretkenliği pozitif yönde etkilediğine ilişkin çalışma sonuçları bu gerçeği gözler önüne sermektedir (Gaughan ve Ponomariov, 2008; Lariviere, 2013; Lee ve Bozeman, 2005; Mengi ve Schreglmann, 2013; Quimbo ve Sulabo, 2014; Sinclair, Barnacle ve Cuthbert, 2014).

Bireysel özellikler. Araştırma üretkenliği üzerinde etkili olan birçok değişkenin bireysel özelliklerden kaynaklandığını söylemek mümkündür. Örneğin, bireylerin geçmiş yaşantılarından elde etmiş oldukları örtük bilgiler, düşünme stilleri ve dil yeteneklerinin üretkenliklerine etkisi olduğu bilinmektedir. Örtük bilgiler, düşünme stilleri ve dil yeteneği, araştırmacıların problemleri tanımlamalarını ve çözmelerini sağlamakta ve problemlere ilişkin çözüm önerilerini sınırlandırmalarını kolaylaştırmaktadır (Marie, 2008).

Araştırma üretkenliğinde büyük öneme sahip bir diğer değişken ise yazma becerisidir. Yazma becerisinin pek çok çalışmada ön planda tutulduğunu söylemek mümkündür. Birçok doktora programında, doktora aşamasında olan bir bireyin yazma becerisinin zaten gelişmiş olduğu varsayılmakta ve bu becerinin geliştirilmesine yönelik derslere az sayıda yer verilmekte veya hiç yer verilmemekte, bu durum öğrencilerin özellikle metinsel yapının nasıl olacağı konusunda az bilgiyle mezun olmalarına sebep olmaktadır (McAlpine ve Amundsen, 2011). Doktora öğrencilerinin yazma becerilerinin gelişmeden programdan mezun olmaları, sonraki performanslarını ve üretkenliklerini de olumsuz yönde etkilemektedir (Ynalvez, Garza-Gongora, Ynalvez ve Hara, 2014).

Araştırma üretkenliği üzerinde etkisi olan en büyük kişisel etmenlerden birinin araştırma gerçekleştirmeye yönelik olumlu tutuma sahip olma olduğunu söylemek

mümkündür. Olumlu tutuma sahip olmanın üretkenlik üzerindeki etkisini gösteren çalışmalardan biri Wang ve Gou (2011) tarafından, ABD'nin güneybatı bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinde Özel Eğitim ve Rehberlik Eğitimi bölümlerinde lisansüstü eğitim alan öğrencilerin araştırma yöntemleri dersine yönelik tutumlarını ve araştırma ilgilerini araştırdıkları çalışmalarıdır. Bu çalışma sonucunda yazarlar, araştırmanın gerekliliklerini yerine getirmek için yapılanların, öğrencilerin motivasyon ve araştırmaya yönelik tutumlarının yanı sıra gelecekteki araştırma üretkenliklerini de artırdığını belirtmişler ve böylece motivasyon, tutum ve araştırma üretkenliğinin birbirleri ile ilişkili değişkenler olduğunu göstermişlerdir. Rezaei ve Zamani-Miandashti (2013) ise İran'da gerçekleştirdikleri çalışmalarında Tarım Eğitimi alanında lisansüstü eğitime devam eden yüksek lisans ve doktora öğrencilerinin araştırmaya yönelik tutumları ile yayın sayısı arasında pozitif bir ilişki tespit etmişlerdir.

Tutum kavramının genellikle alanyazında; değer, duygu, kaygı, öz yeterlik, motivasyon gibi kavramlarla birlikte kullanıldığı görülmektedir. Bu kavramlardan biri olan değer, 'neyin iyi neyin kötü olduğuna ilişkin yargılarımızı' ifade etmektedir (Balci ve Yanpar-Yelken, 2010, s. 82). Bireyin değerlerinin yaşamının birçok noktasında etkin rol oynadığını söylemek mümkündür. Aynı şekilde duygular da kişilerin refleksi, algı, biliş ve davranışlarını büyük ölçüde etkilemektedir. Duygu kavramını kısaca 'iyi veya kötü, enerjik veya zayıf hissetme durumu' olarak tanımlamak mümkündür (Russel, 2003, s. 145). Duygu ile ilgili kavramlardan biri olan kaygı ise 'bir tehdit altında hissedilen korku ve gerginlik durumunu' ifade etmektedir (Büyüköztürk, 1997, s. 453). Büyüköztürk (1997) araştırma kaygı düzeyinin yüksek olmasının araştırma başarısını ve araştırma üretkenliğini etkileyeceğini öngörmektedir.

Tutum ile ilişkili olan bir diğer kavram olarak karşımıza çıkan motivasyon kavramı ise 'bir hedefe ulaşmak için süreç içine dahil olma isteği' olarak tanımlanabilmektedir (Lumsden, 1994, s. 2). Bundan otuz üç yıl önce yapılan çalışmalardan birinde Fox (1983), akademisyenlerin araştırma üretkenliklerini değerlendirmiş ve güçlü motivasyon ve özerklik veya kendi kendini yönetme gibi psikolojik ve tutumsal faktörlerin bilimde üretkenlikle ilişkili olduğunu belirtmiştir. Günümüze gelindiğinde ise McAlpine ve Amundsen (2011) geçmiş yaşantılar, duygular

ve motivasyonun doktora öğrencilerinin ve akademisyenlerin karar verme ve eyleme geçme süreçlerinde önemli bir rol oynadığından bahsetmişlerdir. Ayrıca bu kavramların araştırma üretkenliği üzerinde de etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Bu durum motivasyonun geçmişten beri araştırma üretkenliğini etkileyen bir etmen olduğunu gösteren çalışmaların varlığını gözler önüne sermektedir. Araştırma üretkenliği ile ilişkili kişisel, akademik ve bölüme ait değişkenleri alanyazın taraması yoluyla incelediği araştırmasında Zainab (1999), üretken bilim adamlarının araştırmaya daha fazla meyilli olduğunu, bunun nedeninin ise içsel dürtü ve başarılı olma isteği olduğunu belirtmiştir. Bu durum araştırma konusunda üretken olan bireyin, araştırmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirdiğini de göstermektedir. Bir diğer deyişle, bilim insanlarının akademik üretkenlikleri arttıkça araştırma yapma konusunda kendilerine olan güven ve inançlarının da arttığını söylemek mümkündür. Yine Tien ve Blackburn (1996) unvanlarına göre farklı akademisyenlerin araştırma üretkenliklerini incelemiş ve içsel (ilgi vb.) ve dışsal (unvan vb.) motivasyonu yüksek akademisyenlerin araştırma üretkenliklerinin daha yüksek olduğunu vurgulamışlardır.

Akademik çalışmaların uzun süreçler gerektiren bir yapıya sahip olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Kaliteli projeler içinde yer almak veya yayınlar yapmak, uzun soluklu işleri beraberinde getirmektedir. Bu nedenle akademik çalışma yapacak olan bireylerin belirli düzeyde motivasyona sahip olması gerekmektedir. Motivasyonu iş doyumunu, memnuniyet, stres gibi içsel faktörler etkileyebileceği gibi maaş, araştırma bursları, araştırma sırasında destek/yardım alma, disiplin alanı, çalışma çevresi, araştırmaya ayrılan süre gibi dışsal faktörler de etkileyebilmektedir. İş doyumunu ve memnuniyet araştırma üretkenliğini artırırken (Austin ve Gamson, 1983, Lee ve Bozeman, 2005) stresin üretkenliği azalttığı (Finkelstein, 1978) yapılan araştırma sonuçları arasında yer almaktadır.

Öğrencilerin ve akademisyenlerin araştırma ilgileri ve üretkenliklerini artırmaya yönelik stratejilerin oluşturulmasına odaklanması nedeniyle öz-yeterlik kavramı da araştırmaya yönelik tutum ve araştırma üretkenliği ile ilişkili olan ve önemli görülen değişkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Forester, Kahn, ve Hesson-McInnis, 2004). Öz yeterliği; 'bireylerin yetenekleri doğrultusunda neler yapabileceklerine dair

kendilerine ilişkin inançları' olarak tanımlamak mümkündür (Bandura, 1977). Bandura (1977) bireylerin performans başarılarının öz yeterliklerine, öz yeterliklerinin de başarılarına etkisinin olduğundan bahsetmektedir. Akademik üretkenlik de bilim insanlarının performans başarılarının en büyük göstergelerinden biridir. Yapılan pek çok çalışma araştırma üretkenliği ile araştırma öz-yeterliği arasında pozitif yönde ilişki olduğunu göstermektedir (Bard ve diğerleri, 2000; Fan, 1997; Forester, Kahn ve Hesson-McInnis, 2004; Hemmings ve Kay, 2016; Holling-Worth ve Fassinger, 2002; John, 2006; Kahn ve Scott, 1997; Pasupathy ve Siwatu, 2014; Philips ve Russell, 1994; Rezaei ve Zamani-Miandashti, 2013).

Araştırma Üretkenliğini Artırmaya Yönelik Çalışmalar

Alanyazında yer bulan araştırma üretkenliği ile ilişkili etmenlerin ortaya konmasının hem lisansüstü eğitime devam eden öğrencilerin hem de akademisyenlerin bu etmenleri göz önünde bulundurarak daha verimli çalışmalarını sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma üretkenliği üzerinde çalışmalar yapan araştırmacılar, yalnızca bu etmenleri ortaya koymakla kalmamış, araştırma üretkenliğinin artırılmasına yönelik bazı önerilerde de bulunmuşlar ve çeşitli programlarla araştırma üretkenliğini desteklemeye çalışmışlardır.

Bu bağlamda çalışmaların, özellikle üniversiteler ve özel kuruluşlar bünyesinde çeşitli çalıştaylar aracılığıyla uygulandığı görülmektedir. Örneğin ABD'nin Tennessee Eyaletinde bulunan Vanderbilt Üniversitesi, öğrenci üretkenliğini artırmak için hazırlamış olduğu bir çalışmayı, çalıştay şeklinde uygulamıştır. Bu çalıştayda; grup projeleri yürütebilmek için stratejiler, en iyi konuyu seçme, güvenilir kaynaklar bulma, araştırmanın en etkili biçimde yürütülmesini sağlama ve araştırma sunumlarını oluşturma gibi ana başlıklar halinde eğitimler sağlanarak öğrencilere araştırma üretkenliklerini artırmak için bazı ipuçları verilmeye çalışılmıştır (Vanderbilt University, 2016).

ABD eyaletlerinden olan Mississippi ve Michigan Eyaletleri'nde yer alan Mississippi Eyalet Üniversitesi, Jackson Eyalet Üniversitesi ve Michigan Eyalet Üniversitesi'nde de benzer çalışmaların yapıldığı görülmektedir. Mississippi Eyalet Üniversitesi'nde üniversite kütüphanesinin sponsorluğunda araştırma nicelik ve

niteliğinin artırılmasına yönelik stratejileri içeren ‘Araştırma Üretkenliğini Geliştirme’ adında bir çalıştay düzenlenmiştir (MSSTATE, 2016). Mississippi Eyaletinin kentlerinden birinde bulunan Jackson Devlet Üniversitesi’nde gerçekleştirilen ‘Araştırma Gündemini oluşturma ve Araştırma Üretkenliğini Sürdürme’ isimli 14 Eylül 2014 tarihinde yürütülen çalıştayda; araştırma ve bilimsel amaçların tanımlanması, amaçlara ulaşma yolları, araştırma stratejileri geliştirme ve zaman içinde araştırma üretkenliğinin sürdürülebilirliğini sağlama konularında etkileşimli çalışmalar yapılmıştır (JSU, 2016). Michigan Eyalet Üniversitesi’nde ise araştırma üretkenliğinin önündeki iki temel engel olan zaman yönetimi becerisinin düşük olması ve araştırma takımı içinde yer alan bireylerin beklenti ve yaşadıkları çatışmalarla başa çıkma yollarının bilinmemesi konularında araştırmacıları bilinçlendirmek amacıyla ‘Araştırma Üretkenliğini Artırmak için Zaman ve Çatışma Yönetimi’ adlı bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. 5 Nisan 2013 tarihinde gerçekleştirilen çalıştayda sabah oturumunda, en uygun zaman yönetimi, mükemmeliyetçilik, erteleme, dikkat dağınıklığının araştırmaların gecikmesi ve büyük projelerin tamamlanmasına etkileri hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Öğleden sonra gerçekleştirilen oturumda ise çatışma yönetimi ve çatışma engelleme becerileri konuları üzerinde durulmuştur (MSU, 2016).

Araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik çalışmaların farklı diğer ülkelerde de yapıldığı görülmektedir. Bunlardan biri Avustralya’da Batı Avustralya Üniversitesi’nin gerçekleştirdiği dört oturumdan oluşan çalıştaylar dizisidir. Çalıştaya doktora öğrencileri, doktora programından yeni mezun olan bireyler, bilim kurulu üyeleri, genç akademisyenlerin yanı sıra deneyimli akademisyenler de bu çalıştaya katılmıştır. Yayın süreci ve yayınlar, araştırma özetinin nasıl yazılacağı ve araştırma sunumunun nasıl yapılacağı konularını içeren çalıştayda araştırmacıların üretkenliklerini artırmaya yönelik konferans niteliğinde oturumların yanı sıra tartışma, deneyimleri paylaşma, etkileşimli grup çalışmaları gibi etkinlikler yapıldığından bahsedilmektedir (UWA, 2016). Avustralya’da gerçekleştirilen çalışmalardan bir diğeri ise ‘Think Well’ adlı kuruluş tarafından zamanı iyi yöneterek araştırma üretkenliğini artırmak ve çalışma ve özel hayat dengesini geliştirmek isteyen akademisyenler için gerçekleştirilen bir çalıştaydır. Bu çalıştayda zaman yönetimi, ertelemeyi durdurma ve motive olma, hayır

diyebilme, araştırma üretkenliği hakkında daha gerçekçi düşünme gibi konular ele alınmıştır (Think Well, 2016). Benzer bir çalışmanın Avusturalya'da New South Wales Üniversitesi'nde de gerçekleştirildiği görülmektedir. Düzenlenen programda araştırma öncelikleri, engellerle baş edebilme, yazma üretkenliğini geliştirme, iş yükü ile baş edebilme, eve 'zamanında' gidebilme, yaptığı işten zevk alabilme konularına yer verilmiştir (UNSW, 2016).

Avrupa'da da özellikle doktora eğitiminden yeni mezun olan araştırmacıların işbirliği içinde çalışabilmelerini sağlamak amacıyla çeşitli çalıştayların düzenlenmesi için projeler geliştirildiği görülmektedir. Örneğin, İngiltere Essex ve Sheffield Üniversiteleri'nde görev yapan akademisyenlerin koordinatörlüğünde gerçekleştirilen bir çalışmanın amacı, farklı enstitü, ülke ve profesyonel geçmişe sahip bireylerin işbirliği içinde çalışmasını sağlamak, alanda özel yayınların koodinasyonu, etkililik ve üretkenliği artırmaya yönelik konferans ve çalıştaylar gerçekleştirme ve doktora öğrencilerini araştırma topluluğu içine alma olarak belirlenmiştir (euro-online, 2016).

Araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik çalışmaların yüksekokullar bünyesinde de yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan birisi Orta Doğu ülkelerinden biri olan Suudi Arabistan'da bulunan Dammam Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu'nda araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik bir çalıştaydır. Bu çalıştayın konu başlıkları arasında gelecek üç yılın araştırma vizyonu, geleceğin araştırma vizyonuna uygun yeni bir araştırma vizyonu geliştirme, Hemşirelik Yüksekokulu'nun araştırma öncelikleri, hemşirelik araştırmalarında anahtar performans göstergeleri, başarılı bir araştırma önerisi yazmanın ipuçları yer almaktadır (UOD,2016). Diğer bir çalışmanın ABD Los Angeles şehrinde bulunan Hubbard Yönetim Yüksekokulu tarafından gerçekleştirilen iki günlük çalıştay olduğu görülmektedir. Bu çalıştayda ise üretkenliği artırmak için zaman yönetimi becerileri geliştirme ve işyeri organizasyonunu sağlama, üretkenliği objektif temellere dayandırarak yönetme ve kontrol etme, tükenmişlik yaşamadan önce yorgunlukla mücadele etme gibi konulara değinilmiştir (Hubbardcollege, 2016).

Araştırma üretkenliğini artırmak amacıyla daha uzun süreçli programların da uygulandığı görülmektedir. Bunlardan biri Aithal (2016) tarafından yükseköğretimde

araştırma üretkenliğini artırabilmek amacıyla geliştirilen SIMS (Srinivas Institute of Management Studies) modeli olarak isimlendirilmiştir. Program; akademik takvim, öğretim planı, öğretmen günlükleri ve çalışma materyalleri geliştirilerek oluşturulmuştur. Modelin uygulandığı ilgili enstitüler, öğrencilerin iş ve araştırma olanaklarını artırmak amacıyla eğitim programlarında kısa süreli sertifika programları, oryantasyon programları, misafir eğiticiler, çalışma turları, video konferanslar, alan uygulamaları, stajlar, endüstriyel keşifler, öğrenci değişim programları ve uluslararası eğitim seyahatlerine yer vermişlerdir. SIMS modelinin kullanmış olduğu stratejiler ise planlama, amaç, motivasyon, çalışma stratejileri, sorumluluk, gözetim, rol model olma, hesap verme zorunluluğu ve araştırmalara öğrencilerin dahil edilmesi şeklinde sıralanmıştır.

Araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik çalışmalar yalnızca yüz yüze gerçekleştirilen konferans, seminer, çalıştay gibi etkinliklerle sınırlı kalmamış, çevrimiçi ortamlarda da araştırmacıların üretkenliklerini artırmaya yönelik etkinlikler ve organizasyonlar yapılmıştır. Bunlardan birinde Washielt (2016), araştırmacıların akademik yayınlarını organize edebilmeleri ve yazabilmeleri için çeşitli yazılımların nasıl kullanılacağı hakkında bilgiler vermiştir. Trello, Slack, Streak, Google Drive gibi farklı yazılımların tanıtımları ve araştırmaların organizasyon ve yazımı aşamasında nasıl kullanılacağı hakkında bilgiler konular arasında yer almaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Çalışmanın bu kısmında araştırmanın deseni, program geliştirme ve değerlendirme süreci, programın öğeleri, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama araçları için geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, veri toplama süreci ve verilerin analizinden bahsedilmektedir.

Araştırmanın Deseni

Çalışmada nitel ve nicel yöntemler bir arada kullanılmaktadır. Bu nedenle araştırma deseni olarak karma desenin işe koşulması uygun görülmüştür. Karma araştırma deseni, ‘bir tek araştırmada veya yakın ilişkili çalışma dizisinde nicel ve nitel verilerin veya tekniklerin birleştirildiği veya karıştırıldığı araştırma yaklaşımı’ olarak tanımlanmaktadır (Christensen, Johnson ve Turner, 2015, s. 423). Araştırma tasarımı olarak ise karma araştırma desenlerinden biri olan ‘tamamen karma eşzamanlı baskın statülü tasarım’ kullanılmıştır. Bu tasarımda nitel ve nicel aşamalar, çalışmanın bir ya da birden fazla bileşeninde karma olarak kullanılır. Nicel veya nitel aşamalardan birine daha fazla ağırlık verilmesi tasarımın en büyük özelliklerindedir (Leech ve Onwuegbuzie, 2009). Bu çalışmada nitel verilerle nicel verilerin eş zamanlı olarak toplanması eşzamanlı tasarımlardan birinin kullanılmasını sağlamıştır. Gözlem, görüşme gibi nitel veri analizini gerektirecek veri toplama yöntemlerine ağırlık verilmesi ve nicel verilerin nitel verileri destekleyerek nitel araştırma yöntemleri ile yanıt verilemeyecek soruları inceleme imkânı sağlaması nedenleriyle de ‘tamamen karma eşzamanlı baskın statülü tasarım’ kullanılması uygun görülmüştür.

Tamamen karma eşzamanlı baskın statülü araştırma tasarımının kullanıldığı bu çalışma, dört aşamada gerçekleştirilmektedir. Bu aşamalar: ¹)ihtiyaç analizi, ²)taslak programın oluşturulması ve gözden geçirilerek programın düzenlenmesi, ³)programın uygulanması ve ⁴)programın değerlendirilmesi ve yeniden yapılandırılması şeklindedir.

Program geliştirme sürecinde ilk olarak doktora öğrencilerine araştırma üretkenliği formunun uygulanması yoluyla öğrencilerin mevcut üretkenlik seviyeleri tespit edilerek üretkenliklerinin artırılmasına ne derece ihtiyaç duyulduğu ortaya konmaya çalışılmıştır (EK 2). Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğine yönelik nelere ihtiyaç duyabileceklerinin belirlenmesinde, alanyazından yararlanılarak farklı disiplin alanlarında doktora eğitimi alan öğrencilerin ortak olarak ihtiyaç duyabilecekleri düşünülen, bütün alanlara yönelik çekirdek bir programın yapılandırılmasını sağlayacak olası konu başlıkları belirlenmiştir. Konu başlıklarının ihtiyaç analizi öncesinde belirlenmesinin öncelikli sebebi programda farklı alanlardaki bütün doktora öğrencilerinin ortak ihtiyaçlarına hitap edebilecek çekirdek programın geliştirilmesinin amaçlanmasıdır. Bu amaca yönelik olarak farklı alanlarda eğitim gören doktora öğrencilerine yönelik ortak konular belirlenmiş ve ihtiyaç analizi anketleri bu doğrultuda yapılandırılmıştır. Nitekim konu başlıklarının belirlenmesinin ardından bu konu başlıklarını içeren (9 konu başlığı) bir anket formu taslağı oluşturulmuştur. Bu anket formuna ‘diğer’ seçeneği de yerleştirilerek öğrencilerin ihtiyaç duyabilecekleri başka konular varsa bu kısma yazmaları istenmiştir. İhtiyaç analizi yalnızca ihtiyaç analizi anketlerinden oluşmamış, ihtiyaç analizi için yarı yapılandırılmış görüşme formları da oluşturulmuştur. Anketlerin yanı sıra formların işe koşulmasının sebepleri ise doktora öğrencilerinin mevcut durumlarının betimlenmesi, belirlenen konu başlıklarına ilişkin daha derinlemesine bilgiler toplanarak öncelik sırasının görüşmelerle de desteklenmesi, programın özellikle kazanım ve içerik öğelerinde nelere yer verilebileceğinin tespitinde görüşme sonuçlarından yararlanılması ve varsa farklı konu başlıklarının da göz önünde bulundurulmasıdır.

Programda öncelikle alanyazından yararlanılarak konuların belirlenip daha sonra amaçların yapılandırılması, programın konu merkezli tasarımlara benzerlik gösteren yönünü oluşturmaktadır. Konu merkezli tasarımlarda da ‘bilgi’ ve ‘içerik’ programın parçaları olarak görülmekte ve program bilginin nasıl geliştiğine bakılarak organize edilmektedir (Alcı, 2012). Programın tüm doktora öğrencileri için öncelikli ihtiyaçlardan yola çıkılarak yapılandırılmış olması, öğrenci merkezli tasarımlardan da esinlenildiğini göstermektedir. Nitekim öğrenci merkezli tasarımlarda öğrenciler

programın merkezinde görülmekte ve ilgi ve ihtiyaçları ön planda tutulmaktadır (Demirel, 2012). Bu sebeplerle ihtiyaç analizi için öğrenci, öğretim üyesi ve enstitü müdürlerine yönelik anket ve görüşme sorularının taslakları oluşturulmuştur. Anket ve görüşme soruları taslak formları üzerinde uzman görüşleri (3 program geliştirme, 1 ölçme ve değerlendirme ve 1 Türk dili) alınıp, görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra öğrenciler, doktora dersi veren veya vermiş olan öğretim üyeleri ve enstitü müdürlerine ihtiyaç analizi anketleri uygulanmış ve görüşmeler yapılmıştır (EK 2-3-4-5-6-7).

İhtiyaç analizinin ardından araştırmacı tarafından taslak programın konu başlıkları ve kazanımları belirlenerek programda oturumları yönetecek olan 6 program uygulayıcısına gönderilmiş ve oturumlarında hangi kazanımlara yer verecekleri hususunda görüşlerini beyan etmeleri istenmiş (EK 17), ayrıca içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme boyutlarında neler yapılabileceğine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Program uygulayıcılarının taslak programda yer alan kazanımlara ilişkin görüşlerini belirterek kapsam geçerliğine katkıda bulunmalarının ve içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme boyutlarında görüşlerini beyan etmelerinin ardından taslak program kazanımlar, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme boyutlarıyla araştırmacı tarafından tekrar yapılandırılmıştır (EK 18). Düzenlenen taslak program, program uygulayıcılarına tekrar gönderilerek açık uçlu anketler yoluyla belirlenen boyutlardaki öğeleri inceleyip yeniden değerlendirmeleri istenmiştir. Bu aşamada program uygulayıcıları kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme boyutlarında eklemek veya çıkarmak istedikleri kısımları belirterek bu öğeleri oturumlarına uygun halde yapılandırmışlar ve kapsam geçerliğini desteklemek üzere katkıda bulunmuşlardır. Daha sonra taslak program, 3 program geliştirme uzmanı ile farklı üniversitelerde doktora eğitimi alan 4 doktora öğrencisine gönderilerek yine açık uçlu anketler yoluyla ön değerlendirmeye tabi tutulmuştur (EK-19). Bu aşamada öğrencilerden ve program geliştirme uzmanlarından alınan dönütler programın görünüş geçerliğini desteklemek için (Hedef ifadeleri uygun yazılmış mı?, Hedefler, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğeleri kendi içlerinde tutarlı mı? Hedefler, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğeleri birbiriyle uyumlu mu? vb.)

kullanılmıştır. Doktora öğrencileri ve program geliştirme uzmanlarının dönütlerinin ardından programa uygulamadan önceki son şekli verilmiştir. Programın bu hali tekrar program uygulayıcılarına gönderilmiş, program uygulayıcılarının yorumları alınmış ve program uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Program uygulanmak üzere hazır hale getirildikten sonra Gaziosmanpaşa Üniversitesinde doktora eğitimi alan öğrencilere dağıtılan afiş ve broşürlerle (EK 20-21) ve oluşturulan arastirmauretkenligi.com adlı sanal ortam (EK 22) aracılığıyla çalıştay şeklinde düzenlenecek olan program hakkında bilgilendirme yapılmış ve programa kayıt yaptıran ilk 40 kişi katılımcılar olarak belirlenmiştir. Çalıştayın yapılacağı gün program uygulaması başlamadan önce demografik bilgiler formu ve ‘Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği’ (Papanastasiou, 2005) programa katılacak doktora öğrencilerine dağıtılarak ön-test olarak uygulanmıştır. Öğrencilerin kimliklerinin açığa vurulmadan ön-test ve son-test puanlarının eşleştirilebilmesi amacıyla öğrencilerin ayakkabı numarası-tc kimlik numaralarının ilk iki hanesi ve öğrenci numaralarının son iki hanesini ‘eşleştirme kodu’ olarak yazmaları talep edilmiştir (EK 8).

Düzenlenen program, 3 gün boyunca (27-29 Eylül 2017) her gün, biri sabah diğeri öğleden sonra oturumları şeklinde uygulanmıştır. Uygulama sırasında oluşturulan gözlem formu aracılığıyla araştırmacı ve araştırmamanın danışmanı tarafından her oturumda gözlemler yapılmıştır. Gözlemciler oturumda anlatılan konu başlıkları, kullanılan öğretim yöntemleri, kullanılan değerlendirme yöntemleri, kullanılan teknoloji ve materyaller, zaman yönetimi, öğrenciler arası etkileşim, program uygulayıcısı-öğrenci etkileşimi (program uygulayıcısı soru/cevapları, öğrenci soru/cevapları, program uygulayıcısı tavsiyeleri), oturum ile ilgili olumlu ve olumsuz durumlar göz önünde bulundurarak gözlemler yapmışlardır. Gözlem sonuçları, programın uygulama sürecinin değerlendirilmesine ilişkin verileri desteklemek üzere kullanılmıştır. Oluşturulan yazılı program ile uygulanan programın ne ölçüde benzerlik gösterdiğinin ve programın uygulanması sırasında ortaya çıkan program işlevlerinin (resmi, işevuruk, öğretisiz, örtük eğitim programı) ortaya konulmasına, ayrıca öğrencilerin uygulama süresince yaşadıkları tecrübelerin ortaya çıkarılmasına katkı sağlamıştır.

Programın uygulanmasına yönelik değerlendirme sürecini desteklemek amacıyla öğrenciler ve oturumları yürüten program uygulayıcılarına uygulanmak üzere açık uçlu anketler oluşturulmuştur. Yine uzman görüşleri doğrultusunda (3 program geliştirme, 1 ölçme değerlendirme ve 1 Türk dili uzmanı) son şekli verilen bu anketler, program uygulayıcıları ve öğrencilere her oturumun sonunda dağıtılarak mevcut oturumu değerlendirmeleri istenmiştir. Program uygulayıcılarına kendi oturumlarını düşünerek program içeriği, uygulama süreci, programın araştırma üretkenliğine etkisi, programı başka öğrencilere tavsiye edip etmeyecekleri, programın olumlu/olumsuz yönleri, programa ilişkin öneriler ve daha iyi bir program için başka nelere yer verilmesi gerektiğine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Öğrencilere ise her oturumun sonunda programa ilişkin düşünceleri, olumlu/olumsuz yönleri, araştırma üretkenliklerine etkileri üzerine düşünceleri ve programa yönelik önerilerine ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Bütün oturumların (çalıştayın) sona ermesinin ardından uzman görüşleri doğrultusunda son hali verilen sonuç değerlendirme anketleri öğrencilere dağıtılarak bir bütün olarak programın içeriği, uygulama süreci, araştırma üretkenliğine etkisi, öğrencilerin programı başkalarına tavsiye etme durumları, programın olumlu/olumsuz yönleri, önerileri ve başka nelere yer verilmesi gerektiğine ilişkin görüşleri alınmıştır. Ayrıca programın değerlendirilmesi hususunda daha derinlemesine bilgilerin elde edilmesi amacıyla bütün oturumlara katılan 5 öğrenci seçilerek uzman görüşü doğrultusunda son şekli verilen yarı yapılandırılmış sonuç değerlendirme görüşme formları aracılığıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Uygulamadan bir ay sonra 29 Ekim 2017 tarihinde öğrencilerin demografik bilgileri ve ‘Araştırmaya yönelik Tutum Ölçeği’ni içeren anket formu tekrar son-test olarak uygulanmak üzere programa katılan doktora öğrencilerine gönderilmiştir. Öğrenciler 2017 Kasım ayı içerisinde anket ve ölçekleri tamamlayarak araştırmacıya iletmışlerdir.

Yukarıda da bahsedildiği gibi çalışmada farklı veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Görüşme ve açık uçlu anket sonuçları nitel verileri oluştururken ‘Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği’ ve ‘Araştırma Üretkenliği Formu’ndan elde edilen sayısal sonuçlar nicel verileri oluşturmuştur. Bu çalışmada nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanılması ile araştırma sorularına kapsamlı ve derinlemesine bir şekilde yanıt

verilmesinin yanı sıra araştırmının güvenilirliğini de destekleyecek veri çeşitlemesinin sağlanması hedeflenmiştir.

Program Geliştirme ve Değerlendirme Süreci

Program geliştirme-değerlendirme modeli. Bu çalışmada farklı program geliştirme modelleri göz önünde bulundurularak bir program geliştirme ve değerlendirme modeli tasarlanmıştır. Eğitim programları alanındaki uzmanların birçoğu program değerlendirmeyi program geliştirmenin boyutlarından biri olarak kabul etmektedir (Tyler, 2014; Gredler, 1996; Varış, 1996). Buna dayanarak, bu çalışmada geliştirilen modelde, program geliştirme ve değerlendirme faaliyetleri eş zamanlı olarak yürütülmektedir. Diğer bir deyişle, program geliştirilirken bir yandan sürekli olarak değerlendirmeye tabi tutulmaktadır ve değerlendirme sonuçlarına göre program sürekli olarak değiştirilmekte ve geliştirilmekte, program geliştirme ve değerlendirme bir süreç olarak görülmektedir.

Döngüsel ve esnek bir yapıya sahip olan bu model, temel olarak (1) ihtiyaç analizi, (2) programın taslak hedef, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme durumlarının oluşturulması ve gözden geçirilerek programın düzenlenmesi, (3) programın uygulanması ve (4) programın değerlendirilmesi ve yeniden yapılandırılması boyutlarından oluşmaktadır.

Hilda Taba, Francis Hunkins, Daniel Stufflebeam gibi program geliştirme alanının öncüleri, programların tepeden inme değil aşağıdan yukarıya doğru geliştirilmesi gerektiğini; bireyler, toplum, konu alanı vb. ihtiyaçların, programın amaçlarının belirlenmesi ve değerlendirilmesine yol göstermesi gerektiğini belirtmişlerdir (Ornstein ve Hunkins, 2009). Bu nedenle bu çalışmada tasarlanan modelde de program geliştirme çalışmalarına ihtiyaç analizi boyutu ile başlanmaktadır.

Modelde programın uygulayıcılarından, doktora öğrencilerinden, doktora düzeyinde ders veren veya vermiş olan öğretim üyelerinden, program geliştirme uzmanlarından ve enstitü müdürlerinden oluşan farklı gruplardan veri toplanmaktadır. Bu şekilde model, yalnızca karar verme yetkisine sahip olan kişilere değil programın katılımcıları ve uygulayıcılarına da değerlendirme sürecinde yer alma fırsatı vermekte

ve bu yönüyle Stake'in Uygunluk Modeline ve Eisner'in Eğitsel Eleştiri Değerlendirme Modeline uyum göstermektedir (Demirel, 2014; Şeker, 2013).

Modelde program geliştirme ve değerlendirme amacıyla nicel ve nitel yöntemlere dayanan farklı veri toplama araçları kullanılmaktadır. Bu yönüyle model, çoklu veri toplama yöntemlerinin önerildiği Michael Scriven'in Amaçtan Bağımsız (Goal-Free) Değerlendirme Modeli ve Özcan Demirel'in geliştirdiği Analitik Program Değerlendirme Modeli (Demirel, 2014; Gredler, 1996) ile uyum göstermektedir ve Lee Croanbach'ın bilimsel-humanistik program geliştirme yaklaşımına dayanmaktadır (Ornstein ve Hunkins, 2009).

Sonuç olarak bu modelin farklı program geliştirme ve değerlendirme modellerinden esinlenilerek yapılandırıldığını söylemek mümkündür. Program geliştirme ve değerlendirme modelinde sunulan basamaklar aşağıda açıklanmaktadır.

İhtiyaç analizi. Program geliştirme sürecinde öncelikle doktora öğrencilerine araştırma üretkenliği formunun uygulanması yoluyla araştırma üretkenlik seviyelerinin belirlenmesi sağlanmıştır (EK 2). Bu sayede öğrencilerin mevcut üretkenlik seviyeleri tespit edilerek üretkenliklerinin artırılmasına ne derece ihtiyaç duyulduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca doktora öğrencisi, doktora dersi veren veya vermiş olan öğretim üyesi ve enstitü müdürlerine ihtiyaç analizi anketleri ve yarı yapılandırılmış görüşmeler uygulanarak çekirdek program için uygun olabilecek konuların öncelik sırasına karar verilmesi için ihtiyaç analizi yapılmıştır (EK 2/3/4/5/6/7). İhtiyaç analizi kısmında ihtiyaç analizi yaklaşımlarından farklar yaklaşımı ve analitik yaklaşım temele alınmıştır. Farklar yaklaşımında beklenen beceri düzeyi ile gerçek/var olan beceriler arasındaki farklardan yola çıkılırken analitik yaklaşımda gelecekte ortaya çıkması olası durumlardan yola çıkılarak ihtiyaçların belirlenmesi söz konusudur (Demirel, 2012). Farklar yaklaşımı, öğrencilerin araştırma üretkenlikleri seviyesinin 'Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği'nde (EK 1) yer alan ölçütler ile oluşturulan 'Araştırma Üretkenliği Formu' aracılığıyla tespit edilmesi yoluyla mevcut durumda olan araştırma üretkenliği ile olması gereken araştırma üretkenliği arasındaki farkın belirlenmesi amacıyla kullanılmıştır. Analitik yaklaşımın işe koşulmasında ise 'Araştırma Konseyi, Araştırma Becerileri Eğitimi Ortak Bildirgesi (Joint Statement of the Research Councils' Skills Training Requirements for Research Students) tarafından ortaya konan

‘Araştırmacı Geliştirme Çerçevesi’nden (The Researcher Development Framework- RDF) ve ‘Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi 8. Düzey (Doktora Eğitimi) Yeterlilikleri’nden yararlanılarak araştırmacıların gelecekte sahip olması istenen özellikler tespit edilmeye çalışılmış ve anket ve görüşme sorularının yapılandırılmasında bu özellikler göz önünde bulundurulmuştur.

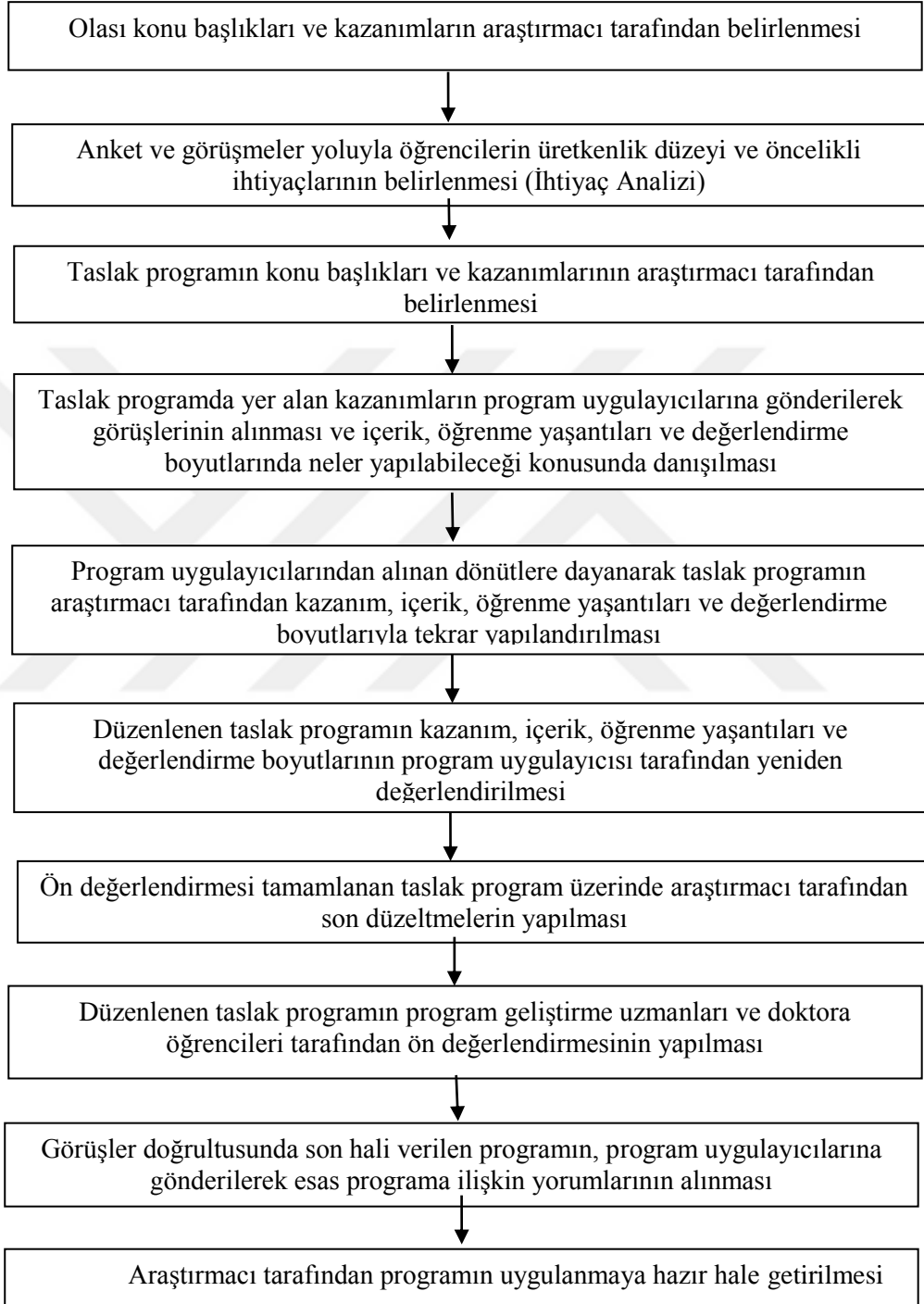
‘Araştırmacı Geliştirme Çerçevesi’ (Researcher Development Framework, RDF); İngiltere Araştırma Konseyi tarafından geliştirilen ve güncel araştırma yeterlilikleri çerçeveleri içinde, alanyazında en çok kullanılan yeterlilikler çerçevesidir (Vitae, 2010). Bu çerçeve ile uluslararası düzeyde doktora seviyesinde kişilerin sahip olması gereken araştırma yeterlilikleri listesi hazırlanarak araştırma eğitiminin kalitesi incelenebilmektedir (Bromley, Boran ve Myddelton, 2007). RDF, mükemmel araştırmacıların özelliklerini belirlemek için araştırmacılarla yapılan görüşmeler vasıtasıyla toplanan ampirik veriler yoluyla elde edilmiştir. ‘Tanımlayıcılar’ olarak isimlendirilen bu araştırmacılar, araştırmacı özelliklerini 4 alan ve 12 alt alanda tanımlamışlardır. Vitae (2010) bu çerçevenin araştırmacıların daha fazla geliştirmek istedikleri alanları tanımlamaları ve bir eylem planı oluşturmalarını sağlamak için kullanılabilir bir şekilde yapılandırıldığını belirtmektedir. Bu nedenle, bu çalışmada doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini destekleyici bir programın yapılandırılmasında, gelecekte araştırmacıların sahip olması gereken özelliklerin belirlenmesi ve ihtiyaç analizi sorularının oluşturulmasında bu çerçeveden yararlanılmıştır.

Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikleri Çerçevesi (TYYÇ) ise Yükseköğretim Kurulu (2011) tarafından geliştirilmiştir. Bu çerçevenin geliştirilmesindeki amaç, Bologna sürecine üye ülkelerin yükseköğretim sistemlerinde şeffaflık, tanınma ve hareketliliği artırma amacıyla oluşturmayı hedefledikleri yeterliliklerin ulusal düzeyde gerçekleştirilmiş şeklini yükseköğretimin paydaşlarıyla paylaşmaktır. Söz konusu yeterlilikler, herhangi bir yükseköğretim kurumunda doktora eğitimi alan bireyin neleri bilebileceği, yapabileceği ve nelere yetkin olabileceğini ifade etmektedir. TYYÇ (Doktora Eğitimi) Yeterliliklerinde “bilgi” alanında ‘kuramsal ve olgusal’ alt alanları, “beceriler” alanında ‘bilişsel ve uygulamalı’ alt alanları ve “yetkinlikler” alanında

‘bağımsız çalışabilme ve sorumluluk alabilme, öğrenme yetkinliği, iletişim ve sosyal yetkinlik ve alana özgü yetkinlik’ alt alanları bulunmaktadır. Doktora öğrencilerinin temel yeterlik alanlarını betimliyor olması nedeniyle bu çerçevede; doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini destekleyici bir program geliştirilmesinde, araştırmacıların gelecekte hangi yeterliklere sahip olması gerektiğinin ortaya konmasında ve ihtiyaç analizi sorularının oluşturulmasında kullanılmıştır.

Eğitim programının düzenlenmesi. Program geliştirme sürecinde ihtiyaç analizinin ardından bir sonraki aşama olarak program taslağı oluşturulmuştur. Taslak programda içeriğin, modüler yaklaşıma göre yapılandırılmasına karar verilmiştir. Nitekim bu yaklaşım birbirinden bağımsız konuların içerikte yer almasına imkân tanımakta ve konular arasından ön koşul özelliği aramamaktadır (Demirel, 2012). Geliştirilen programda da öğrencilerin farklı konular hakkında fikir sahibi olmalarını sağlayacak bir planlama yapılmıştır. Programın geliştirilmesi sürecinde öncelikle araştırmacı, ilgili alanyazından yararlanarak programa ilişkin olası konu başlıkları ve kazanımları belirlemiştir (EK 14/15). Bu konu başlıklarının önem sırasını belirlemeye yönelik oluşturulmuş anket ve görüşmelerin analizinin ardından elde edilen ihtiyaçların belirlenmesi ile taslak programın konu başlıkları ve kazanımları araştırmacı tarafından oluşturularak programda oturumları yönetecek olan konu uzmanı program uygulayıcılarına gönderilmiş ve oturumlarında hangi kazanımlara yer verebilecekleri hususunda görüşlerini beyan etmeleri istenmiştir (EK-17). Bu aşamada program uygulayıcılarına içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme boyutlarında neler yapılabileceğine ilişkin sorular yöneltilmiş, alınan yanıtlar doğrultusunda taslak program yine araştırmacı tarafından kazanımlar, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme boyutlarıyla tekrar yapılandırılmıştır (EK 18). Bu boyutlar tekrar program uygulayıcılarına gönderilerek açık uçlu anketler yoluyla belirlenen boyutlardaki öğeleri inceleyip değerlendirmeleri talep edilmiştir. Program uygulayıcılarının görüşlerinin alınmasının ardından programın görünüş geçerliğine yönelik veri elde etmek amacıyla doktora öğrencilerinden (n=4) ve program geliştirme uzmanlarından (n=3) taslak programın ön değerlendirilmesinin yapılması istenmiştir (EK 19). Ön değerlendirme sonrasında ise taslak program tekrar program

uygulayıcılarına gönderilerek son şekliyle ilgili yorumları alınmış ve uygulamaya hazır hale getirilmiştir (Tablo 30/31/32/33/34). Programın son şeklinin verilmesine kadar yapılan işlemler aşağıdaki şekilde sunulmaktadır.

Şekil 1. Doktora Öğrencilerinin Araştırma retkenliklerini Destekleme Programının Geliştirilme Süreci

Eğitim programının uygulanması. Düzenlenen program ‘Doktora Öğrencileri için Araştırma Üretkenliği Çalıştayı’ kapsamında uygulanmıştır. Programın öğrencilerin aktif katılımını gerektiren uygulamalı etkinlikler içeriyor olması sebebiyle 40 doktora öğrencisi ile sınırlandırılmasına karar verilmiştir. Doktora öğrencilerine çalıştay hakkında duyuru ‘www.arastirmauretkenligi.com’ internet sayfasında bulunan ‘Çalıştaya Davet’ kısmından yapılmıştır. Ayrıca üniversitenin Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri, Eğitim Bilimleri ve Sağlık Bilimleri Enstitülerine afiş ve broşürler dağıtılmıştır (EK-20/21). Öğrenciler yine aynı internet adresinin ‘Hemen Başvur’ kısmından çalıştay için kayıt yaptırmışlardır. Çalıştay programı, program içeriğine ilişkin bilgiler ve konuşmacılar hakkındaki bilgiler yine internet sayfasının ilgili bölümlerinde yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin sorularını yanıtlamak üzere iletişim bölümüne yer verilmiştir. Programın uygulamaları sırasında her oturumun sonunda oturumda kullanılan materyaller internet sayfasının ‘Uygulamalar’ bölümüne eklenmiştir (EK 22). Program öğleden önce ve sonra oturumları olarak 3 gün süreyle uygulanmıştır. ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’ konusunda içeriğin yoğun olması ve uygulamaların zaman gerektirmesi nedeniyle ilk gün öğleden önce öneriler ve öğleden sonra uygulamalar olmak üzere iki oturumda gerçekleştirilmesi uygun görülmüştür. Diğer konular ise ikinci gün öğleden önce ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’, öğleden sonra ‘Çalışma Stratejileri’; üçüncü gün öğleden önce ‘İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma’, öğleden sonra ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ şeklinde yapılandırılmıştır (EK 23). Çalıştay başlamadan önce yapılan açılış konuşmasında çalıştayın doktora tez çalışması kapsamında geliştirilen bir eğitim programı olduğundan, farklı alanlarda eğitim gören doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini desteklemek üzere planlandığından, alanyazın taraması, ihtiyaç analizi ve uzman görüşlerine dayanılarak geliştirildiğinden ve gözlem, görüşme ve anketler aracılığıyla programın değerlendirilmeye tabii tutulacağından bahsedilerek öğrenciler bilgilendirilmiştir. Çalıştaya ve araştırmaya katılımında gönüllülüğün esas olduğu vurgulanmıştır.

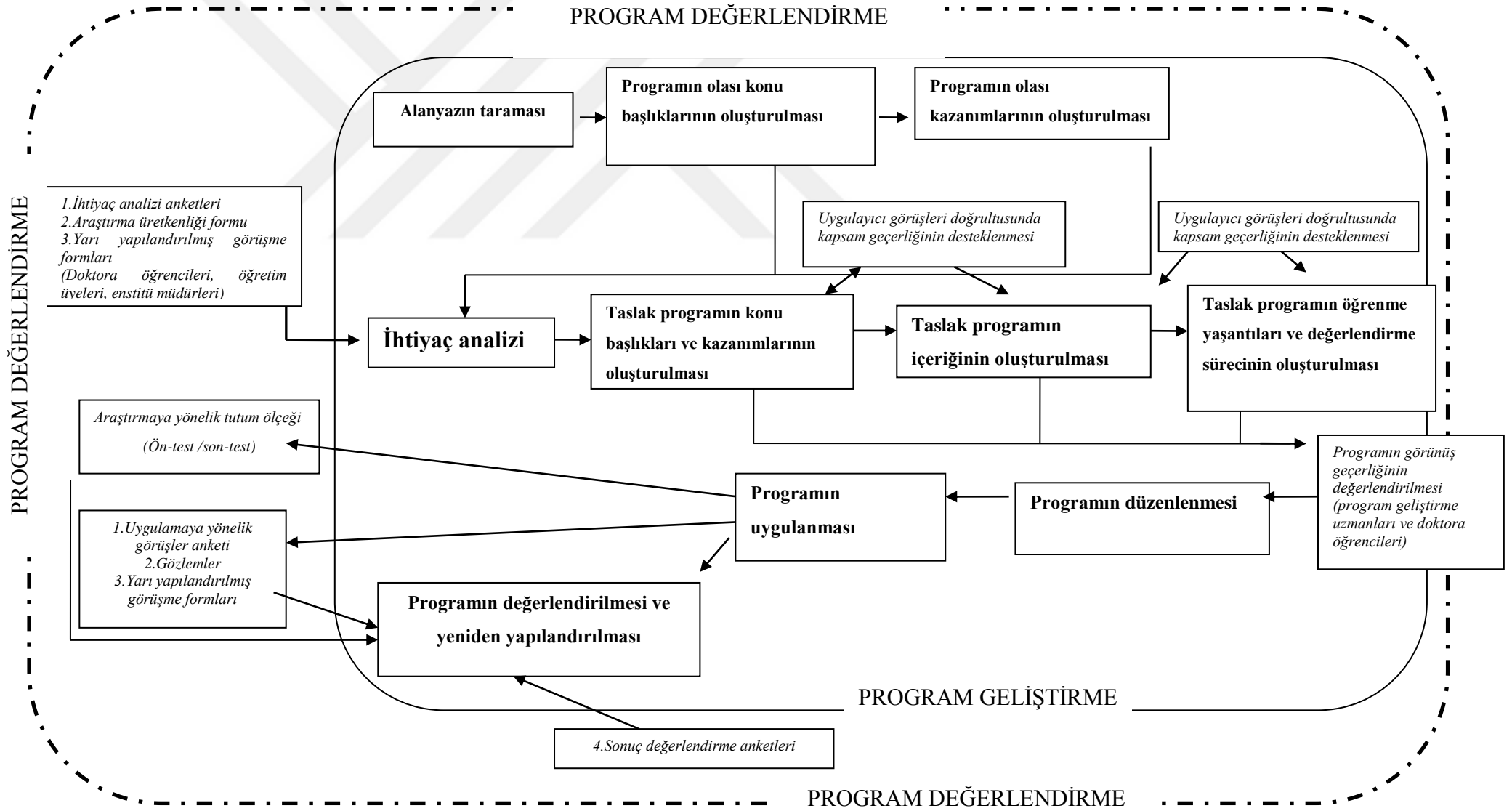
Eğitim programının değerlendirilmesi ve yeniden yapılandırılması. Doktora öğrencileri için hazırlanan araştırma üretkenliğini destekleyici eğitim programı modeli, yalnızca karar verme yetkisine sahip olan kişilere değil, programın katılımcıları ve

uygulayıcılarına da değerlendirme sürecinde yer alma fırsatı vermesi yönüyle Eisner'in Eğitsel Eleştiri Modeli ve Stake'in Uygunluk Modeli'ne uyum göstermektedir (Demirel, 2014; Şeker, 2013). Eisner'in Eğitsel Eleştiri Modeli'nden esinlenilerek programın sunulduğu kişiler olan katılımcıların ve oturumları yürüten program uygulayıcılarının programa yönelik düşüncelerinin ve hislerinin ortaya çıkarılması, programın uygulanış sürecinin gözlemlenmesi ve bütün bunlardan ortaya bir resim çıkarılması yoluyla değerlendirilen eğitim programına yönelik sağlıklı bilgilerin elde edilmesi hedeflenmiştir. Eğitsel Eleştiri Modeli'nde nitelikli bir program değerlendirme sürecinin 'Öğrenciler, eğitim sürecini nasıl değerlendirmektedirler? Hangi açılardan süreci yararlı bulmaktadırlar? Olumsuzluklar nelerdir? Program uygulayıcılarının program hakkındaki düşünceleri ve hisleri nelerdir? gibi soruların yanıtlarının ortaya konması gerekmektedir (Kumral ve Saracaloğlu, 2011). Bu nedenle bu çalışmada da uygulama aşamasında 'Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketleri' aracılığıyla her oturum sonunda programda yer alan her bir oturuma ilişkin program uygulayıcıları ve öğrencilerin tecrübeleri, oturumun olumlu/olumsuz yönleri, işleyişine yönelik görüşleri, araştırma üretkenliğine etkilerine yönelik görüşleri ve oturumun iyileştirilmesine yönelik önerileri alınmıştır (EK 9/10). Ayrıca uygulama sürecinin yanı sıra programın bütününe de değerlendirilebilmesi amacıyla program uygulandıktan sonra öğrencilere sonuç değerlendirme anketleri dağıtılarak programın bütününe yönelik görüşleri alınmıştır (EK 12). Bu anketlerde programda yer alan konu başlıklarına (içerik) yönelik görüşler, uygulama sürecine yönelik görüşler, programın araştırma üretkenliğine etkisi üzerine görüşler, öğrencilerin programı başkalarına tavsiye etme durumları, programın olumlu/olumsuz yönlerine yönelik görüşleri, programının iyileştirilmesine yönelik önerileri gibi sorular yer almaktadır. Programın değerlendirilmesi hususunda daha derinlemesine bilgilerin elde edilmesi amacıyla programa en fazla katılım sağlamış olan farklı bölümlerden 5 öğrenci seçilerek yarı yapılandırılmış sonuç değerlendirme görüşme formları aracılığıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir (EK 13). Bütün bu veriler, programın yeniden yapılandırılması sürecinde göz önünde bulundurulmuştur.

Stake'in Uygunluk Model'inden esinlenerek ise amaçlar ve gözlemler arasındaki uyumun ortaya konulabilmesi için iki gözlemci (araştırmacı ve danışman) tarafından her

oturumda gözlemler yapılmış ve bu gözlemler program değerlendirme ve yeniden yapılandırma sürecine dâhil edilmiştir. Gözlemciler oturumda anlatılan konu başlıkları, kullanılan öğretim yöntemleri, kullanılan değerlendirme yöntemleri, kullanılan eğitim teknolojileri ve materyaller, zaman yönetimi, öğrenciler arası etkileşim, program uygulayıcısı-öğrenci etkileşimi (program uygulayıcısı soru/cevapları, öğrenci soru/cevapları, program uygulayıcısı tavsiyeleri), oturum ile ilgili olumlu ve olumsuz durumları göz önünde bulundurarak gözlemler yapmışlardır (EK 11).

Program uygulanmadan önce ön-test olarak uygulanan öğrencilerin demografik bilgileri ve ‘Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği’ni içeren anket formu, uygulamadan sonra iki ay içerisinde tekrar son-test olarak uygulanarak öğrencilerin program öncesi ve sonrasında araştırmaya yönelik tutumlarındaki değişim incelenmiştir (EK 8). Çalışmada kullanılan program geliştirme modeli Şekil 1 ‘de verilmiştir.

Şekil 2. Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Destekleme Programını Geliştirme ve Değerlendirme Modeli

Doktora Öğrencileri İçin Hazırlanan Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programının Öğeleri

Genel amaç, kazanım ve alt kazanımlar. Geliştirilen bu programla, doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini desteklemek için çeşitli alanlarda bilgi düzeylerinin artırılması, becerilerinin geliştirilmesi ve araştırmaya yönelik olumlu tutumlarının artırılması amaçlanmıştır. Buna göre programın vizyonu, alan farkı gözetilmeksizin bütün doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini desteklemektir. Bu vizyonu gerçekleştirmek için alan yazına dayalı olarak belirlenen olası genel amaç, hedef ve kazanım ifadeleri EK 15’te verilmiştir. Bu olası hedefler doktora öğrencisi, doktora dersi veren veya vermiş olan öğretim üyeleri ve enstitü müdürlerine uygulanan anketler ve yapılan görüşmeler doğrultusunda gerçekleştirilen ihtiyaç analizleriyle taslak program amaç, hedef ve kazanımları haline getirilmiştir (EK-18). Oluşturulan taslak programa ilişkin program uygulayıcısı, program geliştirme uzmanları ve doktora öğrencilerinin görüşleri alınmıştır. Program geliştirme uzmanlarının program öğelerinin genel amaç, kazanım ve alt kazanımlar şeklinde ifade edilmesi önerisi göz önünde bulundurularak daha önce amaç, hedef ve kazanım şeklinde yazılan ifadeler amaçlar, kazanım ve alt kazanımlar şeklini almış ve programa son şekli verilmiştir. Yine program geliştirme uzmanlarının görüşleri doğrultusunda kazanım ifadelerinin öğrenci davranışına yönelik yazılmasına dikkat edilmiştir.

İçerik. Programının içeriği düzenlenirken modüler program yaklaşımı kullanılmıştır. Buna göre, bir program içerisinde yer alan farklı modüller bireyin ihtiyaçlarına yönelik olarak açıkça belirtilmiş amaçlar etrafında düzenlenmiştir. Kendi içinde bir bütünlüğe sahip olan farklı modüller birbirinden bağımsızdır (Şeker, 2013). İçeriğin oluşturulmasında öncelikle alan yazın taramasından yola çıkarak programın konu başlıkları belirlenmiştir (EK-14). İhtiyaç analizi sürecinde öğrenci, öğretim üyesi ve enstitü müdürlerine bu konu başlıklarından hangilerine daha fazla ihtiyaç duyulduğu sorularak 1’den 9’a kadar sıralamaları istenmiştir. Ayrıca yapılan görüşmeler yoluyla bu konu başlıkları arasında ihtiyaç duyulan konuların belirtilme sıklığı tespit edilerek sıralama yapılmıştır. En çok ihtiyaç hissedildiği belirlenen 5 konu başlığı taslak programın içeriğini oluşturmuştur (EK 18). Bu konu başlıkları daha sonra programda

oturumları yöneten 6 program uygulayıcısı¹, 3 program geliştirme uzmanı² ve 4 doktora öğrencisinin³ görüşleri doğrultusunda yapılandırılarak programda yer alması planlanan içerik oluşturulmuştur.

Öğrenme-öğretme süreci. Program, ‘Doktora öğrencileri için Araştırma Üretkenliği Çalıştayı’ adı altında 3 gün uygulanmıştır. Çalıştay, öğleden önce ve sonra oturumları şeklinde program uygulayıcısı olarak belirlenen alanında uzman öğretim üyeleri tarafından verilmiştir. Uygulamalar yüz yüze ve U düzeni oluşturulmuş bir sınıf ortamında gerçekleştirilmiştir. Öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak öğretim yöntem ve teknikleri, eğitimleri gerçekleştirecek öğretim üyelerinin (program uygulayıcılarının) görüşleri doğrultusunda öğrenci katılımı ve etkileşimini sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır. Öğrenci katılımı ve etkileşimini gerektiren etkinliklerin yer alması sebebiyle bazı oturumlarda sınıf, aynı veya benzer alanlardan katılım sağlayan öğrencilerin aynı gruplarda yer almalarını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir. Sözelimi; Kimya bölümü öğrencileri ‘Grup 1’, Mühendislik bölümü öğrencileri ‘Grup 2’, Tarih bölümü öğrencileri ‘Grup 3’ vb. şeklinde ayrılmışlardır. Disiplinler arası çalışmalara zemin hazırlamak için ise diğer bazı oturumlarda öğrenciler bölümlerinden bağımsız gruplandırılmışlardır. Grup içi çalışmaların yanı sıra tüm sınıfın birlikte hareket etmesini sağlayacak çalışmaların işe koşulması ile de program uygulayıcısı-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkileşimi sağlanmaya çalışılmıştır. Uygulamaların yapıldığı günlerin sonunda www.arastirmauretkenligi.com adresinde yer alan ‘Uygulamalar’ bölümüne oturumlarda yapılan sunum ve etkinliklere ilişkin materyaller konularak bu materyallere öğrenci erişimi sağlanmıştır.

Değerlendirme süreci. Programın değerlendirme sürecinde program uygulayıcıları, öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerine ve yaptıkları etkinliklere ilişkin performanslarını değerlendirmelerine yönelik çalışmalar yapmışlardır. Değerlendirmelerin ardından anında dönüt ve düzeltmelere yer verilmiştir. Sözelimi, oturumların bazılarında öğrencilerden kendilerini değerlendirmelerini sağlayacak anket ve testler uygulamaları istenmiş, uygulamaların ardından sonuçlara ilişkin bilgilendirme

¹ Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler oturumunu yöneten program uygulayıcısı, Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar oturumunu yöneten program uygulayıcısı, Düşünme Becerilerini Geliştirme oturumunu yöneten program uygulayıcısı, İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma oturumunu yöneten program uygulayıcısı, Çalışma Stratejileri oturumunu yöneten program uygulayıcısı, Finansal Kayaklara Erişim oturumunu yöneten program uygulayıcısı.

² Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında doktora tamamlamış uzmanlar.

³ Gaziosmanpaşa Üniversitesi dışında doktora eğitimine devam eden öğrenciler.

yapılmıştır. Diğer bazı oturumlarda ise öğrencilere bireysel veya gruplar halinde çalışarak verilen görevleri yapmaları istenmiş ve etkinliklerin tamamlanmasının ardından gerekli dönüt ve düzeltmeler yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 ile 2017-2018 eğitim-öğretim yıllarında Gaziosmanpaşa Üniversitesinde Sosyal bilimler alanlarında (Sosyal Bilimler ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü) ve Fen Bilimleri alanlarında (Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü) doktora eğitimine devam eden ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler, doktora dersi veren veya vermiş olan öğretim üyeleri ve enstitü müdürleri oluşturmaktadır. Araştırmanın bu üniversitede gerçekleştirilmesinin iki temel nedeni bulunmaktadır. Bunlardan ilki, üniversitenin Akademik Performansa göre Üniversite Sıralaması (URAP, 2016) verilerine göre 95 devlet üniversitesi arasında 31. sırada olması ve en düşük 150-750 puan aralığında 450-499 puan alan üniversitelerden biri olmasıdır. Bu veriler, üniversitenin Türkiye üniversiteleri içinde orta sıralarda yer aldığını göstermektedir. Buna bağlı olarak araştırma sonuçlarının benzer şekildeki üniversitelere transfer edilebileceği düşünülmüştür. İkinci sebep ise araştırmacı ve danışmanın bu üniversitede çalışıyor olması nedeniyle çalışmanın daha kısa sürede etkili bir şekilde gerçekleştirilebileceğinin düşünülmesidir.

Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nde 07.02.2017 tarihi itibarıyla Sosyal Bilimler Enstitüsünde 118, Eğitim Bilimleri Enstitüsünde 28, Sağlık Bilimleri Enstitüsünde 53 ve Fen Bilimleri Enstitüsünde 188 olmak üzere tüm enstitülerde toplam doktora öğrenci sayısı 387 olarak tespit edilmiştir. Bu öğrencilerin enstitülere göre sayıları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Enstitülere Göre Öğrenci Sayısı

Enstitü	Cinsiyet	Sayı	Toplam
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Kadın	30	118
	Erkek	88	
Eğitim Fen Bilimleri Enstitüsü	Kadın	9	28
	Erkek	19	
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Kadın	26	53
	Erkek	27	
Fen Bilimleri Enstitüsü	Kadın	66	188
	Erkek	122	
Bütün Enstitüler	Kadın	131	387
	Erkek	256	

Üniversitede her bir enstitüde 1 tane olmak üzere toplam 4 enstitü müdürü bulunmaktadır. Üniversitede doktora dersi vermiş veya veren öğretim üyesi sayısı Sosyal Bilimler Enstitüsünde 45, Fen Bilimleri Enstitüsünde 118, Eğitim Bilimleri Enstitüsünde 6 ve Sağlık Bilimleri Enstitüsünde 5 olmak üzere toplam 164'tür. Doktora dersi vermiş veya veren öğretim üyelerinin bölümlere göre dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Enstitülere Göre Öğretim Üyesi Sayısı

Enstitü	Anabilim Dalı	Sayı	Toplam
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tarih	13	45
	İktisat	10	
	İşletme	12	
Fen Bilimleri Enstitüsü	Bahçe Bilimleri	14	118
	Bitki Koruma	11	
	Biyoloji	9	
	Biyomühendislik	8	
	Biyosistem	12	
	Fizik	7	
	Gıda Mühendisliği	9	
	Kimya	15	
	Mekatronik	5	
	Matematik	10	
	Tarım Ekonomisi	9	
Tarla Bitkileri	9		
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Eğitim Programları ve Öğretim	3	6
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	3	
Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Tıbbi Biyoloji	3	5
	Biyokimya	2	
Bütün Enstitüler			164

Çalışmanın katılımcıları Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nden çalışmaya katılmaya gönüllü olan enstitü müdürleri, doktora dersi vermiş olan veya veren öğretim üyeleri ve doktora öğrencilerinden oluşmaktadır. İhtiyaç analizi, programın uygulanması ve programın değerlendirilmesi süreçlerinde çalışmaya katılan katılımcılara yönelik ayrıntılı bilgi aşağıda sunulmaktadır.

İhtiyaç analizi katılımcıları. Araştırmada 'İhtiyaç Analizi Anketleri' ve 'İhtiyaç Analizi Görüşme Formları' aracılığıyla doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini destekleyici program öğeleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Çekirdek program için bütün doktora öğrencilerinin ihtiyacı olan öğelerin belirlenmesi hedeflendiği için hem Sosyal Bilimler hem Fen Bilimleri alanlarında öğrenim gören öğrencilere anketler uygulanmıştır. Aynı şekilde öğretim üyesi ve enstitü müdürlerinin de farklı enstitü ve

bölgülerden olmasına dikkat edilmiştir. Çalışmanın ihtiyaç analizi için İhtiyaç Analizi Anketleri 35 doktora öğrencisi, 35 öğretim üyesi, 3 enstitü müdürü ve enstitü müdürlerinden birinin görüşmeye katılmaya gönüllü olmaması nedeniyle daha önce enstitü müdürlüğü yapmış 1 öğretim üyesine uygulanmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. İhtiyaç Analizi Anketine Katılan Katılımcılar ve Bölümleri

	Enstitü	Anabilim Dalı	Katılımcı sayısı	Toplam
Enstitü Müdürü	Sosyal Bilimler	Tarih	1	4
	Eğitim Bilimleri	Türkçe Eğitimi	1	
	Fen Bilimleri	Tarla Bitkileri	1	
	Sağlık Bilimleri	Tıbbi Biyoloji	1	
Öğretim üyesi	Sosyal Bilimler	İşletme	6	35
		İktisat	3	
	Eğitim Bilimleri	Tarih	2	
		Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	3	
		Eğitim Programları ve Öğretim	2	
	Fen Bilimleri	Bahçe Bitkileri	6	
		Matematik	3	
		Kimya	2	
		Fizik	2	
		Tarla Bitkileri	2	
		Biyoloji	1	
		Biyosistem Mühendisliği	1	
	Sağlık Bilimleri	Tıbbi Biyokimya	1	
		Tıbbi Biyoloji	1	
Öğrenci	Sosyal Bilimler	İşletme	11	35
		Tarih	3	
	Eğitim Bilimleri	Eğitim Programları ve Öğretim	7	
		Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	3	
		Fen Bilimleri	Tarla Bitkileri	
	Bahçe Bitkileri		2	
	Fizik		2	
	Kimya		1	
	Sağlık Bilimleri	Biyosistem Mühendisliği	1	
		Tıbbi Biyoloji	2	

İhtiyaç Analizi Görüşme Formları yoluyla gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler ise doktora eğitimine devam eden 7 doktora öğrencisi, doktora eğitimi veren veya vermiş olan 4 öğretim üyesi ve enstitüsünde doktora eğitimi bulunan 3 enstitü müdürü ve enstitü müdürlerinden birinin görüşmeye katılmaya gönüllü olmaması nedeniyle daha önce enstitü müdürlüğü yapmış 1 öğretim üyesi ile gerçekleştirilmiştir. Yine araştırma üretkenliğini destekleyici çekirdek bir program geliştirilmesi hedeflendiği için görüşme yapılan öğretim üyesi, enstitü müdürleri ve öğrencilerin farklı bölüm ve anabilim dallarından olması sağlanmaya çalışılmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. İhtiyaç Analizi Görüşmelerine Katılan Katılımcılar ve Bölümleri

	Enstitü	Anabilim Dalı	Katılımcı sayısı	Toplam
Enstitü Müdürü	Sosyal Bilimler	Tarih	1	4
	Eğitim Bilimleri	Türkçe Eğitimi	1	
	Fen Bilimleri	Tarla Bitkileri	1	
	Sağlık Bilimleri	Tıbbi Biyoloji	1	
Öğretim Üyesi	Sosyal Bilimler	İktisat	1	4
	Eğitim Bilimleri	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	1	
	Fen Bilimleri	Biyosistem Mühendisliği	1	
	Sağlık Bilimleri	Tıbbi Biyokimya	1	
Öğrenci	Sosyal Bilimler	Tarih	1	7
	Eğitim Bilimleri	Üretim ve Pazarlama	2	
	Fen Bilimleri	Eğitim Programları ve Öğretim	1	
	Sağlık Bilimleri	Bahçe Bitkileri	1	
		Tıbbi Biyoloji	2	

Görüşmeye katılan öğrencilerin diğer bilgileri göz önüne alındığında beşinin ders döneminde ikisinin tez döneminde öğrenimlerine devam etmekte olduğu görülmektedir. Dördünün yaşadığı şehirde doktora yaptığı üçünün ise yaşadığı şehrin doktora yaptığı şehirden farklı olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerden yalnızca biri doktora eğitimine ara vermiştir. Çalışma durumlarına ilişkin bilgiler; üç öğrencinin araştırma görevlisi olarak, bir öğrencinin öğretim görevlisi olarak çalıştığı, iki öğrencinin ise herhangi bir işle meşgul olmadığını göstermektedir. Medeni durumları incelendiğinde öğrencilerin dördü bekârken üçü evli olduğunu belirtmiştir. Evli olan öğrencilerin ikisinin çocuğu vardır (Tablo 5).

Tablo 5. Görüşmeye Katılan Öğrencilere İlişkin Bilgiler

	Sayı	
Doktora eğitimi aşaması	Ders dönemi	5
	Tez dönemi	2
Yaşadığı şehirde doktora yapma	Evet	4
	Hayır	3
Çalışma durumu	Araştırma görevlisi	3
	Öğretim görevlisi	1
	Çalışmıyor	2
Medeni durum	Evli	3
	Bekar	4
Çocuk sahibi olma	Evet	2
	Hayır	1

Uygulamaya katılan katılımcılar. Düzenlenen programın uygulamasının öğrencilerin aktif katılımını gerektirmesi ve etkileşimli etkinlikleri barındırıyor olması sebebiyle çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve çalışmaya ilk kayıt yaptıran 40 kişinin programa dâhil edilmesine karar verilmiştir. Çalışmaya katılımın sağlanması amacıyla ‘Doktora

Öğrencileri İçin Araştırma Üretkenliği Çalıştayı' adı verilen programın duyuruları afiş, broşür ve internet sitesi aracılığıyla yapılmıştır. Farklı alanlardaki öğrencilerin başvuru yapmasının sağlanması amacıyla 'Hemen Başvur' kısmı 'Hemen Başvur (Sosyal Bilimler)', 'Hemen Başvur (Fen Bilimleri)' 'Hemen Başvur (Eğitim Bilimleri)' ve 'Hemen Başvur (Sağlık Bilimleri)' olarak sınıflandırılmıştır. İlk aşamada her bir alan için 10 öğrencinin katılımının sağlanması hedeflenmiş ancak Sağlık Bilimleri alanından başvuru olmaması nedeniyle bu alana ayrılmış 10 kişilik kontenjan diğer alanlara aktarılmıştır. Çalışmaya Fen Bilimleri Enstitüsü öğrencilerinden 22, Sosyal Bilimler Enstitüsü alanlarından 10 ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü alanlarından 8 kişi kayıt yaptırmıştır. Fen Bilimleri Enstitüsü alanlarından 2 kişinin doktora eğitimini tamamlamış olmasına rağmen kayıt yaptırdıkları tespit edilmesi sebebiyle çalışma grubundan çıkarılmışlar ve toplam 38 doktora öğrencisi ile veri toplama süreci yürütülmüştür. Doktora öğrencilerinin enstitü ve uzmanlık alanları Tablo 6'da verilen şekildedir.

Tablo 6. Uygulamaya Katılan Doktora Öğrencileri

Enstitü	Anabilim Dalı	Sayı	Toplam
Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tarih	3	10
	İşletme	7	
Fen Bilimleri Enstitüsü	Bahçe Bitkileri	4	20
	Bitki Koruma	1	
	Biyoloji	4	
	Biyosistem mühendisliği	2	
	Kimya	3	
	Mekatronik mühendisliği	2	
	Tarla Bitkileri	4	
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Eğitim Programları ve Öğretim	6	8
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	2	

Program oturumlarını yöneten program uygulayıcıları. Programın uygulanmasında, her bir oturumda birer uygulayıcı olmak üzere toplam 6 program uygulayıcısı⁴ oturumları yönetmiştir. Program uygulayıcılarının, oturumların gerektirdiği içerik konusunda uzman olmaları, bir diğer deyişle, bu konular hakkında çalışmalar yürütmüş

⁴ Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler oturumunu yöneten program uygulayıcısı, Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar oturumunu yöneten program uygulayıcısı, Düşünme Becerilerini Geliştirme oturumunu yöneten program uygulayıcısı, İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma oturumunu yöneten program uygulayıcısı, Çalışma Stratejileri oturumunu yöneten program uygulayıcısı, Finansal Kayaklara Erişim oturumunu yöneten program uygulayıcısı.

veya konuya hâkim olmaları kriterleri göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır. Sözelimi, ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler’ oturumunda yazma becerileri ve yayın süreci hakkında derin bilgi birikimine sahip bir program uygulayıcısının oturumu yönetmesi hedeflendiği için program uygulayıcısının üniversitedeki en üretken akademisyenlerden biri olması hedeflenmiştir. Bu hedefe yönelik uygulayıcıyı seçebilmek adına Gaziosmanpaşa Üniversitesi bünyesinde 2015-2016 ve 2016-2017 eğitim-öğretim yıllarında en yüksek teşvik puanına sahip olan kişi bu oturumun program uygulayıcısı olarak belirlenmiştir. ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar’ oturumu, birinci oturumun tamamlayıcısı niteliğinde gerçekleştirildiği için birinci oturumda yer alan öneriler; uygulamaya hâkim olan araştırmancının danışmanı tarafından uygulamaya aktarılmıştır. ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’, ‘Çalışma Stratejileri’ ve ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ oturumlarını, içerik hakkında yayınları bulunan program uygulayıcıları yürütürken ‘İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma’ oturumu program uygulayıcısının, kendisinin yurt içi ve yurt dışında birçok işbirlikli çalışma ve akademik ağ içerisinde bulunması program uygulayıcısı olarak belirtilmesinde etmen olmuştur.

Program değerlendirme sürecine katılan katılımcılar. Doktora öğrencileri için hazırlanan araştırma üretkenliğini destekleyici eğitim programının değerlendirilmesinde uygulama sürecinde ve uygulamaların sonunda öğrencilere ‘uygulamaya yönelik görüşler anketi’ ve ‘sonuç değerlendirme anketi’ uygulanmış, ayrıca ‘sonuç değerlendirme görüşme formu’ aracılığıyla programa katılan 5 öğrenciyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. ‘uygulamaya yönelik görüşler anketi’ her oturum sonunda görüş belirtmek isteyen öğrencilere dağıtılmış, görüşlerini yazmalarının ardından hazırlanan kutuya formu atmaları istenmiştir. İlk oturumda 33, ikinci oturumda 28, üçüncü oturumda 30, dördüncü oturumda 24, beşinci oturumda 26 ve altıncı oturumda 25 öğrenci, uygulamaya yönelik görüşler anketini doldurmuştur. Her oturum sonunda program uygulayıcıları da kendileri için hazırlanmış olan uygulamaya yönelik görüşler anketini doldurmuşlardır. Öğrenciler için hazırlanan ‘sonuç değerlendirme anketleri’ de programın sona erdirilmesinin ardından öğrencilere dağıtılmıştır. Bu anketlere 24 öğrenci yanıt vermiştir. Son oturuma görev yerlerinde toplantıları olduğu için katılamayan öğrencilere e-posta yoluyla anket gönderilerek, formu doldurmaları talep edilmiştir. E-postalara dönüş yapan 4 öğrenci ile birlikte toplam 28 öğrenciden sonuç değerlendirme ile ilgili görüşler alınmıştır. Ayrıca daha derinlemesine bilgilerin

elde edilmesi amacıyla farklı alanlardan programa katılan ve görüşme yapmaya gönüllü olan 5 öğrenci ile yarı yapılandırılmış ‘sonuç değerlendirme görüşme formları’ aracılığıyla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılan öğrencilerin alanlarını eğitim, tarih, işletme, ziraat ve biyoloji bölümleri oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada program geliştirme süreçlerinden olan ihtiyaç analizi, program taslağının oluşturulması, programın uygulanması ve değerlendirilmesi aşamalarında çeşitli veri toplama araçlarından yararlanılmıştır.

İhtiyaç analizi anketi. Öğrencilerin araştırma üretkenliğini destekleyici bir program için gerekli olan konuların belirlenmesinde araştırma üretkenliğini etkileyen konuların sıralandığı bir anket formu öğrenci, öğretim üyesi ve enstitü müdürlerine dağıtılmış ve katılımcılardan bu konular arasından en fazla ihtiyaç hissedilen maddeleri önem sırasına göre sıralamaları istenmiştir. Öğrenci ihtiyaç analizi anketinde ek olarak öğrencilerin araştırma üretkenliğini ölçmek için çeşitli maddeler yer almıştır. Öğrenci anketinin bu kısmı 18.12.2015 tarihinde yayınlanan ‘Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği’ne göre yapılandırılmıştır. Bu yönetmelik 31.12.2016 ve 14.05.2018 tarihlerinde değiştirilmiş olmasına rağmen, bu değişiklikler gerçekleştirilmeden önce çalışmanın ihtiyaç analizi kısmı uygulanmaya başlandığı için 2015 yönetmeliği kullanılmıştır. Sözelimi öğrenciler proje, araştırma, yayın, tasarım, sergi, patent, atıf, tebliğ ve ödüllerine göre belirlenen oranlarda puanlar almış ve araştırma üretkenlik düzeyleri bu yolla tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma üretkenlik düzeyinin tespit edilmesinde bu yönetmeliğe uygun değerlendirme yapılmasına karar verilmesinin sebebi yönetmelikte uygulanan kriterlerin bütün bölümler için geçerli ve uygun olmasıdır (Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği Faaliyet ve Puan Tablosu EK 1’de verilmiştir). İhtiyaç analizi anketinden elde edilen sonuçlar, araştırma üretkenliğini destekleyici eğitim programı taslağı için hazırlanacak amaçlar ve içeriğin belirlenmesinde kullanılmıştır. Anket formları EK-2, 3 ve 4’te sunulmuştur.

İhtiyaç analizi öğrenci/öğretim üyesi/enstitü müdürleri görüşme formları. İhtiyaç analizi sürecinde ayrıca yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak öğrenci, öğretim üyesi ve enstitü müdürleri ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerde öğrenci, öğretim üyeleri ve enstitü müdürlerine doktora programı hakkındaki görüşleri, doktora öğrencilerinin yayın süreçlerinde yeterli olma durumları,

araştırma üretkenliğini etkileyen etmenler hakkındaki görüşleri, araştırma sırasında karşılaşılan olumlu ve olumsuz durumlar ve bunların nedenleri ve çözüm önerileri ile üretkenliği artırmak için yapılabilecekler (öğrenci, öğretim üyesi, dersler, fakülte ve enstitü bazında) vb. hakkında görüşlerini almaya yönelik sorular yöneltilmiştir. Görüşme formlarının amacı, doktora öğrencilerinin mevcut durumlarını betimlemek, ihtiyaç sıralamasını görüşmelerle desteklemek, ihtiyaç analizi anketlerinde yeterince vurgulanamayan veya bulunmayan konuların ortaya konarak programa eklenebilecek olanların tespit edilmesini sağlamak ve programın kazanım ve içerik boyutlarında nelere yer verilebileceğini derinlemesine tespit edebilmektir. Görüşme formları EK 5, 6 ve 7’de sunulmuştur.

Demografik Bilgiler Formu. Çalıştayın yapılacağı gün program uygulaması başlamadan önce ve program uygulandıktan sonra iki ay içerisinde demografik bilgiler formu ‘Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği ile birlikte programa katılacak doktora öğrencilerine ön-test ve son-testin bir parçası olarak uygulanmıştır. Öğrencilerin kimliklerinin açığa vurulmadan ön-test ve son-test puanlarının eşleştirilebilmesi amacıyla öğrencilerin ayakkabı numarası-tc kimlik numaralarının ilk iki hanesi ve öğrenci numaralarının son iki hanesini ‘eşleştirme kodu’ olarak yazmaları talep edilmiştir. Demografik bilgiler formunda öğrencilerin cinsiyetleri, yaşları, medeni durumları, bölümleri, anabilim dalları, meslekleri ve doktora eğitiminin hangi aşamasında olduklarına ilişkin bilgiler sorulmuştur (EK-8).

Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği. Araştırmaya yönelik tutumların ölçülmesinde ise Papanastasiou (2005) tarafından geliştirilen ve Türkçe’ye uyarlaması Yapalak ve Ilgaz (2013) tarafından yapılan ‘Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği’ kullanılmıştır. 7’li Likert (1: Kesinlikle katılmıyorum, 7: Kesinlikle katılıyorum) olarak yapılandırılan ölçekte olumlu ifadeler olumlu tutumları, olumsuz ifadeler ise olumsuz tutumları belirtmektedir. Papanastios (2005) 32 maddeden oluşan 5 faktörlü araştırmaya yönelik tutum ölçeğinin toplam varyansın %66.25’ini açıkladığını belirtmiştir.

Ölçeğin ilk faktörünü, ‘Araştırma yapmak kariyerim için yararlıdır.’, ‘Araştırma yapmak benim çalışma alanımla bağlantılıdır.’ örnek maddelerinden oluşan 9 maddelik ‘profesyonellik için araştırmanın faydaları’ (PIAF) oluşturmaktadır. PIAF, öğrencilerin yaptıkları araştırmaların kendi kariyerleri ve profesyonel hayatları için katkı sağlama durumuna ilişkin algılarını ölçmektedir. İkinci faktör 8 maddeden oluşmaktadır ve

‘Araştırma çalışmaları bende kaygıya neden olmaktadır.’, ‘Araştırma süreci gerilimli (stresli) bir süreçtir.’ şeklinde maddelerden oluşmaktadır.’ Bu faktörün ismi ‘araştırma kaygısı’ (AK) olarak belirlenmiştir ve araştırma sürecinde yaşanan gerginlik, stres, korku ve zorlukları ifade eden maddeler içermektedir. Üçüncü faktör ‘araştırmaya yönelik pozitif tutum’ (AYPT) şeklinde isimlendirilmiştir ve 8 maddeden oluşmaktadır. Bu maddelere örnek olarak, ‘Araştırma yapmayı severim.’ ‘Araştırma yapmaktan hoşlanırım.’ maddeleri verilebilir. 4 maddeden oluşan ‘yaşamla ilişkilendirme’ (Yİ), öğrencinin kişisel hayatında araştırma kullanımını ifade eden ‘Günlük hayatımda araştırma çalışmalarını kullanırım.’ ve ‘Araştırmaya dönük düşünme tarzı günlük yaşamımda önemli bir rol oynamaktadır.’ gibi maddeleri içermektedir. Son faktör olan ‘araştırma güçlüğü’ (AG) ise 3 maddeden oluşmakta ve ‘Araştırma kavramlarını anlamakta güçlük çekiyorum.’, ‘Araştırma yaparken pek çok hata yaparım.’ maddelerinden oluşmaktadır (Papanastasiou, 2005). İlk faktör olan PİAF toplam varyansın %18.92’sini açıklarken, AK %17.94, AYPT %15.42, Yİ %8.30 ve AG %5.67’sini açıklamaktadır. Faktörler bazında bakıldığında, PİAF’ın güvenilirlik katsayısı .91, AK’nin .91, AYPT’nin .92, Yİ’nin .76 ve AG’nin .71 olduğu görülmektedir. Bir diğer aşama olarak ölçek maddelerinin döndürülmüş faktör yükleri tespit edildiğinde döndürülmüş faktör yüklerinin sırasıyla PİAF için .82 ile .60 arasında, AK için .85 ile .59 arasında AYPT için .81 ile .51 arasında, Yİ için .75 ile .56 arasında ve AG için .79 ile .61 arasında değiştiği görülmüştür (Papanastasiou , 2005).

Ölçeğin Türk kültürüne uygunluğunun tespiti için Yapalak ve Ilgaz (2013) tarafından gerçekleştirilen Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçlarına göre uyum indeksleri TLI=.94, CFI=.94 ve RMSEA=.79 olarak ortaya konmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin yapısının kabul edilebilir olduğunu göstermektedir. Ölçek 5 faktörlü yapıdan oluşmaktadır ve birinci faktör olan PİAF’a ait faktör yükleri .47 ile .80, ikinci faktör olan AK’nin faktör yükleri .53 ile .71, üçüncü faktör olan AYPT’nin faktör yükleri .48 ile .91, dördüncü faktör olan Yİ’nin faktör yükleri.47 ile .63 ve son faktör olan AG’nin faktör yükleri .59 ile .71 arasında değişmektedir. Araştırmacılar, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayılarını ise PİAF için .85, AK için .85, AYPT için .92, Yİ için .64 ve AG için .68 olarak bulmuşlardır.

‘Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği’ programın uygulanmasından önce çalışmaya katılan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan doktora öğrencilerine ön test olarak ve

programın uygulanmasının ardından iki ay içerisinde ise son test olarak uygulanmıştır. Türkçeye uyarlanan Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği EK-8’de sunulmaktadır.

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi. Uygulama sırasında program uygulayıcıları ve öğrencilerin sürece yönelik görüşlerinin alınmasında araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu anketler işe koşulmuştur. Ankette program uygulayıcıları ve öğrencilerin sürece yönelik görüşleri, programda yer alan her bir oturuma ilişkin görüşleri, oturumun olumlu/olumsuz yönleri, araştırma üretkenliğine etkilerine yönelik görüşler ve önerileri program uygulayıcılarına kendi oturumları sonunda, doktora öğrencilerine ise her bir oturumun sonunda uygulanmıştır. Uygulamaya yönelik görüşler anketi EK-9 ve EK-10’da verilmiştir.

Uygulamaya Yönelik Gözlem Formu. Düzenlenen programın uygulanması sırasında oluşturulan gözlem formu aracılığıyla iki gözlemci (araştırmacı ve araştırmanın danışmanı) tarafından her oturumda gözlemler yapılmış ve bu gözlemler değerlendirme sürecine dâhil edilmiştir. Gözlem formu anlatılan konu başlıkları, kullanılan öğretim yöntemleri, kullanılan değerlendirme yöntemleri, kullanılan teknoloji ve materyaller, zaman yönetimi, öğrenciler arası etkileşim, öğretim üyesi-öğrenci etkileşimi (öğretim üyesi soru/cevapları, öğrenci soru/cevapları, öğretim üyesi tavsiyeleri), oturum ile ilgili olumlu ve olumsuz durumlar gibi kriterleri içermektedir (EK-11).

Sonuç Değerlendirme Anketi. Program uygulandıktan ve çalıştay sona erdikten sonra programın bütününe yönelik değerlendirmenin yapılması amacıyla açık uçlu sorulardan oluşan anketler programa katılan öğrenciler için hazırlanmıştır. Sonuç değerlendirme anketleri; bütün programın içeriği, uygulama süreci, araştırma üretkenliğine etkisine yönelik görüşler, programın başkalarına tavsiye edilmesine yönelik görüşler, programın olumlu/olumsuz yönleri, öğrenci önerileri ve programda başka nelere yer verilmesi gerektiğine ilişkin öğrenci görüşlerini içermektedir. Bu anket EK-12’de sunulmuştur.

Sonuç Değerlendirme Görüşme Formu. Çalıştayın değerlendirilmesinde daha derinlemesine bilgi toplanabilmesi amacıyla çalıştaya katılan ve görüşme yapmaya gönüllü olan farklı alanlardan beş öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunda program hakkındaki genel düşüncelere, programın süresi, içeriği, uygulandığı fiziksel/sanal ortam, konuşmacılara ve öğrencinin kendi katılımına ilişkin düşünceleri, programın araştırma üretkenliğine katkısına yönelik görüşlere, olumlu/olumsuz yönlerine, daha iyi bir

program için önerilerine ilişkin sorulara yer verilmiştir. Sonuç Değerlendirme Görüşme Formu EK-13'te sunulmuştur.

Veri Toplama Araçları için Geçerlik–Güvenirlik Çalışmaları

Kapsam Geçerliği. Veri toplama araçlarının kapsam geçerliğini sağlamak için uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlar, 3 tanesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, 1 tanesi Ölçme-Değerlendirme Anabilim Dalı ve 1 tanesi Türk Dili uzmanı olmak üzere toplam 5 kişiden oluşmaktadır. Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı uzmanlarının bir programın geliştirilmesinde ihtiyaç analizi ve program değerlendirme aşamalarında sorulacak soruların kapsamını incelemeleri, Ölçme-Değerlendirme Anabilim Dalı uzmanının soruların ölçmek istediği özelliği ölçüp ölçmediği hakkında görüş belirtmesi ve Türk Dili uzmanının soruların Türkçe dili yönünden uygunluğunu değerlendirmesi istenmiştir.

Araştırmacı tarafından hazırlanan sorular, 'Uygundur', 'Düzeltilmeli' ve 'Çıkarılmalı' seçeneklerinin bulunduğu 'Uzman Görüş Formu'na yerleştirilmiş, formun en alt kısmına 'Uygun yanıtı vermediğiniz maddeler için açıklamalarınızı ve düzeltme önerilerinizi lütfen buraya yazınız' ibaresi konularak uzmanların düzeltmelere ilişkin görüş ve önerileri alınmıştır. Uzmanların çoğunluğunun uygun bulduğu soruların veri toplama aracında kalması, düzeltilmeli görüşü belirtilen soruların öneriler doğrultusunda düzenlenmesi ve çoğunluk tarafından uygun bulunmayan soruların veri toplama aracından çıkarılmasına karar verilmiştir.

Görünüş Geçerliği. Araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarının görünüş geçerliğinin sağlanmasında program geliştirme uzmanlarından ve doktora öğrencilerinden veri toplanmıştır. Program geliştirme uzmanlarından yukarıda bahsedilen 'Uzman Görüş Formu' aracılığıyla veri toplanmıştır. Görünüş geçerliğinin sağlanması amacıyla ayrıca çalışmanın gerçekleştirildiği üniversiteden farklı bir üniversitede doktora eğitimi alan üç öğrenciye Uzman Görüş Formuna benzer şekilde hazırlanan form uygulanmıştır. Bu formda da hazırlanan sorular 'Uygundur', 'Düzeltilmeli' ve 'Çıkarılmalı' seçeneklerinin bulunduğu 'Öğrenci Görüş Formu'na yerleştirilmiş, formun en alt kısmına 'Uygun yanıtı vermediğiniz maddeler için açıklamalarınızı ve düzeltme önerilerinizi lütfen buraya yazınız' ibaresi konularak öğrencilerin düzeltmelere ilişkin görüş ve önerileri alınmıştır.

Veri Toplama Süreci

Program geliştirme çalışmalarında, veri toplama süreci programın geliştirilmesi ve değerlendirilmesi süreciyle eş zamanlı olarak ilerlemektedir. Bu nedenle, bu çalışmada da verilerin toplanması, programın geliştirilmesi ve değerlendirilmesi eş zamanlı olarak yürütülmüştür. Veri toplama süreci Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo 7. Veri Toplama Süreci

1. Aşama	Öğrencilerin mevcut araştırma üretkenlik düzeylerinin ve araştırma üretkenliğinin desteklenmesinde öncelikli ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla enstitü müdürleri, doktora dersi vermiş veya veren öğretim üyeleri ve doktora öğrencilerine İhtiyaç Analizi Anketlerinin uygulanması
2. Aşama	Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğinin desteklenmesinde öncelikli ihtiyaçlarını belirlemek amacıyla enstitü müdürleri, doktora dersi vermiş veya veren öğretim üyeleri ve doktora öğrencileri ile görüşmelerin yapılması
3. Aşama	Taslak programın ön değerlendirmeye tabi tutulması amacıyla program uygulayıcıları, program geliştirme uzmanları ve doktora öğrencilerine açık uçlu anketlerin dağıtılması
4. Aşama	Öğrencilerin mevcut araştırmaya yönelik tutumlarının ölçülmesi amacıyla ‘Araştırmaya yönelik Tutum Ölçeği’ nin ön test olarak uygulanması
5. Aşama	Uygulamalar süresince iki gözlemci tarafından gözlemlerin gerçekleştirilmesi
6. Aşama	Program uygulanması sırasında uygulama sürecine yönelik değerlendirme amacıyla program uygulayıcılarının ve öğrencilerin sürece yönelik görüşlerinin alındığı uygulamaya yönelik görüşler anketinin uygulanması
7. Aşama	Öğrencilerin sonuç değerlendirme yapmaları amacıyla sonuç değerlendirme anketlerinin uygulanması
8. Aşama	Sonuç değerlendirme süreci içerisinde programa baştan sona katılan ve gönüllü olan farklı bölümlerden 5 öğrenci ile görüşmelerin gerçekleştirilmesi
9. aşama	‘Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği’ son test uygulamalarının yapılması

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen nitel veriler betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analiz yöntemi, verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içermektedir. Bu analiz yönteminde temel amaç, verilerden elde edilen bulguların okuyucuya özetlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde sunulmasını sağlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Yapılan görüşmelerin analizinde MaxQda nitel veri analiz programı kullanılmıştır. Çalışmada, nitel analiz sonuçlarının geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için çeşitli yöntemler kullanılmıştır. Bu yöntemlerden biri, veri çeşitlemesidir. Veri çeşitlemesini ‘farklı veri kaynakları, farklı veri toplama ve analiz yöntemleri kullanarak araştırma sonuçlarının inandırıcılığını artırmaya yönelik çabaların

bütünü' olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 102). Bu çalışmada da farklı katılımcı gruplardan açık uçlu anket ve görüşme formları gibi farklı veri toplama yöntemleri kullanılarak elde edilen verilerle veri çeşitlemesi sağlanmaktadır.

Diğer bir yöntem olarak 'ham verinin ortaya çıkan kavram ve temalara göre yeniden düzenlenmiş bir biçimde okuyucuya yorum katmadan ve verinin doğasına mümkün olduğu ölçüde sadık kalınarak aktarılması' anlamına gelen ayrıntılı betimleme yöntemi kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 300). Bu çalışmada ayrıntılı betimleme yapabilmek için ses kayıt cihazları ile kayıtların yapılması, katılımcının sözlerinin yanı sıra ses tonu, jest ve mimiklerinin de not alınarak analizlere dâhil edilmesine karar verilmiştir. Ses kayıt cihazı ve notlar yazılı doküman haline getirilerek derinlik odaklı veri toplama sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmada derinlik odaklı veri toplama yönteminin işe koşulabilmesi için ayrıca, yarı yapılandırılmış formlar kullanılmış ve belli bir sınırlama yapılmadan katılımcının yanıtlarına göre derinlemesine bilgi alınıp araştırma sorusu açısından anlamı, cevapların birbirleriyle olan ilişkileri ve bir bütün olarak sergilediği örüntü göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır.

Nitel verilerin analizinde güvenilirlik ve geçerliği sağlamak amacıyla kullanılan bir diğer yöntem tutarlık incelemesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Tutarlık incelemesinin amacı, 'araştırmaya dışarıdan bir gözle bakılması ve araştırmacının baştan sona gerçekleştirdiği araştırma etkinliklerinde tutarlı davranıp davranmadığını ortaya koymaktır' (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 306). Anket ve görüşme sorularının kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla uzman görüşüne başvurulması ve araştırmacı tarafından yapılan kodlamaların danışman tarafından sürekli kontrol edilerek düzeltilmesi tutarlık incelemesinin bir parçasını oluşturmaktadır. Son olarak, çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak için diğer bir yöntem olan katılımcı teyidi yöntemi kullanılmıştır. Katılımcı teyidi, 'araştırmada elde edilen verilerin ve bunlara ilişkin araştırmacının ulaştığı sonuçların ve yorumların veri kaynakları (katılımcılar) ile teyit edilmesi' işlemi içermektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 302). Araştırmada görüşmelerin yapılmasının ardından rastgele seçilen iki katılımcıya verilerin analiz edilmiş ve yorumlanmış hali gösterilerek analiz ve yorumların doğruluğunun teyit edilmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Nicel verilerin analizi için ihtiyaç analizi aşamasında araştırma üretkenlik düzeyini belirlemek için betimsel istatistik kullanılmıştır. Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeğinin ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olup olmadığını tespit etmek amacıyla ise veriler istatistiksel analizlerin yapıldığı bir paket programa aktarılmış ve bağımlı gruplar t-testi analizi ile analizler gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

İhtiyaç Analizi Anketine İlişkin Bulgular

İhtiyaçların belirlenmesinde ‘Farklı alanlarda eğitim gören doktora öğrencilerinin araştırma üretkenlik düzeyleri nasıldır?’ sorusunun cevaplanması amacıyla ‘Araştırma Üretkenliği Formu’ öğrenciler için hazırlanan ihtiyaç analizi anketine eklenmiş ve 35 öğrenciye uygulanmıştır. Bu form aracılığıyla, araştırmaya katılan 35 öğrenciden 6 tanesinin şu ana kadar hiç yayın yapmadıkları, 7 tanesinin ise akademik teşvik için en alt kriter olarak belirlenen 30 puan veya altında puanlar aldıkları tespit edilmiştir. Bu durum araştırma üretkenliğinin artırılmasına yönelik çalışmaların gerekliliğini ortaya koymaktadır (Tablo 8).

Tablo 8. Öğrencilerin Araştırma Üretkenliği Düzeyleri

Öğrenci	Puan	Öğrenci	Puan	Öğrenci	Puan
Ö1	0	Ö13	30	Ö25	126
Ö2	0	Ö14	38.7	Ö26	128.5
Ö3	0	Ö15	58.2	Ö27	135.6
Ö4	0	Ö16	60	Ö28	137.4
Ö5	0	Ö17	63	Ö29	154.5
Ö6	0	Ö18	73.2	Ö30	159.6
Ö7	9.6	Ö19	74.5	Ö31	193.2
Ö8	15	Ö20	86.7	Ö32	206.4
Ö9	18	Ö21	89.4	Ö33	207.6
Ö10	18	Ö22	93.9	Ö34	225
Ö11	21.9	Ö23	113.4	Ö35	630
Ö12	24	Ö24	122.4		

İhtiyaç analizi anketleri, araştırmanın alt sorularından bir diğeri olan ‘Öğretim üyeleri, enstitü müdürleri ve doktora öğrencileri doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini artırmak için öncelikli olarak hangi eğitimlere ihtiyaçları olduklarını düşünmektedir?’ sorusunun yanıtlanmasını da içermektedir. Anket maddeleri öğrencilerin araştırma üretkenliğinin artırılması için en çok ihtiyaç duyulan konulardan en az ihtiyaç duyulan konuya doğru sıralama yapılmasını gerektirmektedir. Doktora öğrencisi, öğretim üyesi ve enstitü müdürlerinin yanıtları doğrultusunda ihtiyaç duyulan ilk üç konunun toplam sayılarının belirlenmesi ile en çok ihtiyaç duyulan konuların ortaya konulabileceği düşünülmüştür. Bu nedenle öğrenci, öğretim üyesi ve enstitü

müdürlerinin verdikleri yanıtların frekansları alınarak ilk üç sırada en yüksek frekansa sahip olan konuların ortaya konması yoluna gidilmiştir.

Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin kendi araştırma üretkenliklerinin artması için gerekli olarak gördükleri konuların sırasıyla akademik yazma becerisi, düşünme becerisi, çalışma stratejileri, finansal kaynaklara erişim, yayın süreci hakkında bilgi sahibi olma, iletişim becerileri, kütüphane, bilgi teknolojileri vb. hakkında bilgi sahibi olma, etkili sunum becerileri ve işbirliği stratejileri olduğu tespit edilmiştir (Tablo 9).

Tablo 9. Öğrenci İhtiyaç Analizi Anketi Sonuçları

Konular	1.sıra	2.sıra	3.sıra	TOPLAM
Akademik yazma	18	6		24
Düşünme becerileri	7	3	7	17
Çalışma stratejileri	3	4	6	13
Finansal kaynaklara erişim	3	5	5	13
Yayın süreci	1	7	4	12
İletişim becerileri		2	6	8
Kütüphane...	1	5	2	8
Etkili sunum becerileri	2		3	5
İşbirliği stratejileri		3	2	5

Doktora dersi vermiş veya veren öğretim üyelerinin doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artırılmasında gerekli gördükleri konular ise sırasıyla düşünme becerileri, akademik yazma becerileri, çalışma stratejileri, kütüphane, bilgi teknolojileri vb. hakkında bilgi sahibi olma, yayın süreci hakkında bilgi sahibi olma, iletişim becerileri, finansal kaynaklara erişim, etkili sunum becerileri ve işbirliği stratejileri şeklinde sıralanmaktadır (Tablo 10).

Tablo 10. Öğretim Üyesi İhtiyaç Analizi Anketi Sonuçları

Konular	1.sıra	2.sıra	3.sıra	TOPLAM
Düşünme becerileri	15	5	5	25
Akademik yazma	14	7	3	24
Çalışma stratejileri		7	5	12
Kütüphane...	2	5	3	10
Yayın süreci	1	7	2	10
İletişim becerileri		4	5	9
Finansal kaynaklara erişim	2	2	3	7
Etkili sunum becerileri	2	1	3	6
İşbirliği stratejileri	1	3	9	13

Enstitüsünde doktora eğitimi bulunan enstitü müdürlerinin ise doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artırılmasında gerekli gördükleri konuları düşünme becerileri, çalışma stratejileri, akademik yazma becerileri, iletişim becerileri, finansal kaynaklara erişim ve işbirliği stratejileri olarak sıralamışlardır (Tablo 11).

Tablo 11. Enstitü Müdürleri İhtiyaç Analizi Anketi Sonuçları

Konular	1.sıra	2.sıra	3.sıra	TOPLAM
Düşünme becerileri	3			3
Çalışma stratejileri		3		3
Akademik yazma		1	1	2
İletişim becerileri			2	2
Finansal kaynaklara erişim	1			1
İşbirliği stratejileri			1	1
Kütüphane...				
Yayın süreci				
Etkili sunum becerileri				

İhtiyaç Analizi Görüşmelerine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin Doktora Eğitimine İlişkin Görüşleri ve Doktora Eğitimi Süreci.

Öğrencilerin doktora eğitimini alanda uzmanlaşma için gerekli bir adım olarak gördükleri tespit edilmiştir. Bu nedenle doktora programlarında öğrenim görmelerinin amacını alanda uzmanlaşabilme ve alana katkı sağlayabilme olarak belirtmişlerdir. Ayrıca doktora yapmaktaki amaçlarını öğretim üyesi olma isteği de artırmaktadır. Bir öğrenci araştırma görevlisi olduğu için mesleğinin gerekliliği olarak doktora yapma zorunluluğu olduğunu belirtirken bir diğeri unvan alma vurgusunda bulunmuş ve doktora eğitimini bir unvan sahibi olabilmek için yaptığını belirtmiştir.

“Aslında doktora bir alanda, çalışılmış bir alanda sizin uzmanlığınızı gösteriyor. Şöyle... Bir konu ortaya atıldığı zaman bu konu hakkında çalışılmış veya çalışan kişi şudur denildiği zaman o an sizin isminizin onların aklına gelmesi... [Yani alana katkı sağlayabilmek amacımız.] Kesinlikle...” (erkek, öğrenci 3, sosyal bilimleri)

“Ben araştırma görevlisi olduğum için söyleyebilirim hani mutlaka gerekli bir şey. Bizim için zaten zorunlu olan bir şey.” (kadın, öğrenci, fen bilimleri)

“Aslında gecikmiş planları yerine getirmeye çalışıyorum. Çünkü ben 20 yıllık akademisyenim. Zamanında yapmadığımız, geciktığımız planları hayata geçirme fırsatı buldum. Şu an onu yapmaya çalışıyorum. Tabi ki nihai amacım yükselmek. Amacım bir yerlere gelmek. En azından emekli olmadan önce bir unvan sahibi, doktora unvanı sahibi olmak istiyorum.” (erkek, öğrenci, sosyal bilimler)

Öğrencilere doktora eğitimi dışındaki sorumlulukları hakkında sorular yöneltildiğinde sosyal faaliyetlere katılma, aileye karşı sorumluluklar ve araştırma görevlisi olan öğrenciler için üniversite tarafından verilen işlerin takibi gibi sorumlulukları olduğundan bahsetmişlerdir. Bu sorumlulukların yanı sıra öğrencilerin birçoğunun günlerinin büyük bir bölümünü doktora eğitimi için yaptıkları çalışmalara ayırdıkları tespit edilmiştir. Öğrenciler fiili olarak günlük en az 4-5 saatlerini doktora çalışmalarına ayırdıklarını belirtmişlerdir. Belli bir saat söyleyemeyen öğrenciler ise sürekli dersleri veya tezlerini düşündüklerini, fiilen olmasa bile zihinsel olarak çalışmalarını sürekli düşündüklerini belirtmişlerdir.

“Yani belki bir saat veremem ama.. (düşündü) [Kafanız sürekli onunla meşgul belki.] Yani... günün büyük bir bölümünü ona veriyorum.” (erkek, öğrenci1, sosyal bilimler)

Öğrencilerin doktora eğitimi süresince hem bireysel hem birlikte çalışma stratejileri kullandıkları tespit edilmiştir. Bireysel çalışma stratejileri olarak en çok kullanılan stratejinin okuma olduğu belirlenmiştir. Bu stratejinin dışında bir öğrenci not alma ve bir öğrenci zihin haritaları oluşturma stratejisinden faydalandığını belirtmiştir. Farklı bir öğrenci ise ihtiyaç duyduğunda araştırma teknikleri derslerini tekrar alma gibi bir stratejisi olduğundan bahsetmiştir. Öğrenciler birlikte çalışmalar yapmanın da işe yarar bir strateji olduğunu düşünmektedirler.

“[Çalışma yaparken uyguladığınız stratejiler var mı?] Çok okumak.” (erkek, öğrenci2, sosyal bilimler)

“Mesela proje verdi hoca bize bunu yazın dedi mesela. Biz onu yazıyoruz. Diyelim ki girişini ben yazdım. XX’e [çalışma arkadaşı] gönderiyorum. Olmuş mu eksik kalmış mı? Şuraya bir şeyler ekleyelim diyor mesela. Onu ekliyoruz en son hocaya gönderiyoruz. Birbirimizi tamamladıktan sonra hoca ikinci aşamada bakıyor yani.” (kadın, öğrenci1, sağlık bilimleri)

Öğrencilerin doktora sonrasında hedefleri sorulduğunda çoğunun öğretim üyesi olmayı hedeflediği tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra özel sektörde çalışma hedefi olan öğrenciler de bulunmaktadır.

“Bir üniversitede öğretim üyesi olup kendi bildiklerimi öğrencilerime en iyi şekilde aktarmak her zaman idealim olmuştur.” (erkek, öğrenci3, sosyal bilimler)

“Bir danışmanlık şirketi ile görüşüp veya onlarla çalışıp bu süreçte veya kendi alanımda, program geliştirme alanında farklı şirket yada kurumlarla çalışmayı da planlıyorum. Yani onları bilgilendirme, danışmanlık hizmeti gibi. Böyle bir hedefim var.” (kadın, öğrenci, eğitim bilimleri)

Doktora Eğitim Programları Hakkındaki Genel Düşünceler: Öğrenciler, Müdürler ve Öğretim Üyeleri. Araştırmada yer alan katılımcılar, doktora eğitimi programları hakkında 15 defa olumlu 17 defa olumsuz görüş beyan etmişlerdir. Sosyal Bilimler, Fen Bilimleri ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü müdürleri doktora programlarında ders veren öğretim üyesi sayısını yeterli görmektedir. Ancak Eğitim Bilimleri alanında hem enstitü müdürü hem öğretim üyesi hem de öğrencinin, öğretim üyesi sayısının yeterli olmadığından bahsettiği görülmektedir. Doktora eğitim programlarına ilişkin olumlu düşüncelerin güncel konuları içeren bir programa sahip olma, nitelikli eğitim verilmesi ve bu eğitimlerin uzmanlaşmayı sağlaması, doktora eğitim süresinin uygun olması ve araştırma ve istatistik alanlarında yeterli eğitimlerin verilmesi şeklinde sıralandığı görülmektedir. Ayrıca öğrenciler öğretim üyelerini tanıyor olma ve sağlıklı iletişim

kurulabilmenin programın olumlu yönleri arasında olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenciler doktora programının yaşanılan veya çalışılan yerde olmasının da çeşitli avantajlar sağladığından bahsetmektedirler.

“Alanla ilgili güncel konulardan oluşan, oluşmasına dikkat edilerek hazırlanmış bir doktora programımız vardı bizim. (...) Bu da aynı dönemlerde aldığımız derslerle alanla ilgili fazla güncel bilgi sahibi olmamıza sebep oluyor.” (kadın, öğrenci, eğitim bilimleri)

“Yani hani bizim burada çalışıyor olmamız da bizim işimizi biraz daha kolaylaştırıyor. Yani dışarıdan doktora yapanlarla kıyasladığımızda daha fazla imkanımız var. İşte bölüm elimizin altında.” (kadın, öğrenci2, sağlık bilimleri)

Doktora programının yaşanılan veya çalışılan yerde olmasının olumlu etkisinden bahsedilirken yaşanılan yerden uzak bir şehirde doktora eğitimine alıyor olmanın öğrencileri olumsuz etkilediği tespitler arasında yer almıştır. Bahsedilen farklı olumsuz durumlardan bir diğerini bir öğretim üyesi tarafından öğrenci sayısının fazla olması olarak belirtilmiştir. Bunun nedeni ise öğrencilere yeterince bireysel ilgi gösterilememesi ve gelişimlerinin takip edilememesi olarak gösterilmiştir. Ancak başka bir öğretim üyesinin öğrenci sayısının az olmasını olumsuz bir durum olarak gördüğü tespit edilmiştir. Bu öğretim üyesi öğrenci sayısının azlığını olumsuz olarak görmesinin nedenini ise öğrenciler arası etkileşimin azalması olarak ifade etmiştir.

“Bizde öğrenci sayısı çok fazlaydı. (...) Dolayısıyla biz doktora öğrencileriyle ders döneminde birebir çok fazlasıyla ilgilendiğimizi düşünmüyorum. İlgilendiklerimiz oldu, ilgilenemediğimiz oldu ama idealdeki bir üretkenliğe ulaşabildik mi bu sayı bizi bu anlamda olumsuz etkiledi diye söyleyebilirim.” (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

“Sayıca mesela doktorada en az bir beş öğrenci olmalı. [Bu ne için gerekir hocam. Yani öğrencinin fazla olması?] Birbirleriyle etkileşim olur diye düşünüyorum. Kendi aralarında da birbirleriyle tartışırlar. Etkileşim olur.” (erkek, öğretim üyesi, sosyal bilimler)

Programda karşılaşılan en büyük olumsuzlukların altyapı eksikliği ve uzmanlaşma sorunu olduğu belirtilmiştir. Bunun yanı sıra öğretim üyesi sayısı ve nitelikli yayın sayısının az olması da programın olumsuz yönleri arasında görülmektedir (Tablo 12).

Tablo 12. Doktora Eğitim Programları Hakkında Genel Düşünceler

Tema	Kod	Frekans	Toplam	
Genel düşünceler	Öğretim üyesi sayısının yeterli olması	3	15	
	Öğretim üyeleri ile sağlıklı iletişim kurabilme	2		
	Yaşanılan şehirde/çalışılan yerde doktora programı bulunması	2		
	Öğretim üyelerini tanıyor olma	1		
	Güncel konuları içeren programlara sahip olma	1		
	Nitelikli eğitim	1		
	Uzmanlaşma fırsatı sağlama	1		
	Araştırma/istatistik alanlarında yeterli eğitim verme	1		
	Eğitim süresinin uygun olması	1		
	Diğer*	2		
	Altyapı eksikliği	4		17
	Uzmanlaşma sorunu	4		
	Öğretim üyesi sayısı azlığı	3		
	Programın yaşanılan yerden uzak olması	3		
	Öğrenci sayısının az olması	1		
Öğrenci sayısının fazla olması	1			
Nitelikli yayın sayısının az olması	1			
Toplam			32	

*Katılımcılar eğitim programlarından memnun oldukları belirtmiş ancak nedenini açıklamamışlardır.

Doktora Eğitiminin Yürütüldüğü Fiziki Ortam. Doktora eğitimi faaliyetlerinin yürütüldüğü fiziki ortamlarla ilgili olumlu ve olumsuz görüşler belirtilmiştir. Olumlu görüşler; fiziki ortamlarının altyapı, laboratuvar ve donanım açısından yeterli olmasıdır. Ayrıca seminer odaları, 24 saat açık kütüphane ve geniş veri tabanı erişiminin de gerekli koşulları sağladığı düşünülmektedir. Olumsuz düşünceler ise sırasıyla kütüphane imkânlarının kısıtlı olması, laboratuvar/altyapı ve donanım eksiklikleri, teknolojik altyapının eksik olması ve dersliklerin uygun olmaması şeklindedir (Tablo 13).

Tablo 13. Doktora Eğitiminin Yürütüldüğü Fiziki Ortam

Tema	Kod	Frekans	Toplam	
Fiziki ortama ilişkin görüşler	Laboratuvar/altyapı/ donanım	3	7	
	Seminer odalarının varlığı	2		
	24 saat açık kütüphane	1		
	Veri tabanlarına erişim	1		
	Kütüphane imkanlarının kısıtlı olması	6		13
	Laboratuvar/altyapı/donanım eksiklikleri	4		
	Teknolojik altyapı eksiklikleri	2		
Dersliklerin uygun olmaması	1			
Toplam			20	

Doktora Öğrencilerinin Yayın Sayıları. Enstitü müdürleri ve öğretim üyelerine doktora öğrencilerinin yayınlarını takip edip etmediklerine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Enstitü müdürleri öğrencilerin yayın sayılarını takip eden bir uygulamalarının olmadığını, bu nedenle bu konuda bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Öğretim üyeleri ise doktora öğrencilerinin yayın sayılarını ortalama olarak bildiklerini ifade etmişlerdir.

“Hayır. Öyle bir takip sistemimiz yok. Etmiyoruz. Ancak her öğrencinin danışmanı bunu takip ediyor olabilir.” (erkek, öğretim üyesi, sağlık bilimleri)

“Doktora öğrencilerimin yayın sayılarını takip ediyor muyum? İnformal bir şekilde evet. Kimin ne yaptığını, ne kadar yayın yaptığını, ne düzeyde olduğunu gözlemleyebiliyorum en azından.” (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

Yayın sayılarının yeterliği konusunda farklı görüşlerin var olduğu görülmektedir. Genellikle öğrencilerin yayın yapma konusunda kendilerini yeterli hissetmelerine rağmen öğretim üyelerinin öğrenci yayınlarını yeterli görmedikleri tespitler arasında yer almaktadır.

Yapılan yayınların yeterli olmasını sağlayan etmenler sorulduğunda katılımcılar genel olarak, kişisel ilgi, danışman/öğretim üyesi desteği ve yapılan işbirlikli/ortak çalışmaların yayınları artırdığı yönünde ifadeler kullanmışlardır.

“[Peki, yayın yapmanızı sağlayan etmenler neler oluyor?] Tamamen hocalarım.” (erkek, öğrenci1, sosyal bilimler)

“(...) Birlikte çalışmak bana daha olumlu katkı sağlıyor.” (erkek, öğrenci3, sosyal bilimler)

Yayınların yeterli olmadığını düşünen katılımcılara bu durumun nedenleri sorulduğunda ise yayın yapma konusunda cesaretsiz davranıldığı, farklı işlerle meşgul olan öğrenciler için iş yoğunluğu ve bölüm veya öğretim üyeleri tarafından öğrencinin tek yazarlı yayınlar yapmasının uygun görülmemesi gibi nedenler sıralanmıştır.

“Biz yayın yapma veya gönderme konusunda korkak davranıyoruz.” (kadın, öğrenci, eğitim bilimleri)

“Şu an çok çok da yeterli olduğunu düşünmüyorum ama zaten doktora ders dönemindeyim hani açıkçası. (Gülerek) Hocalarımın bana uygun gördüğü şekilde, münasip gördüğü şekilde çalışmalarda yer alıyorum. Onun dışında kendi başıma zaten bir çalışma yapmam söz konusu değil. Etik de olmuyor hani.” (kadın, öğrenci, fen bilimleri)

Katılımcıların görüşlerine ilişkin bilgiler Tablo 14’te özetlenmiştir.

Tablo 14. Yayın Sayılarının Yeterliği

Tema	Kod	Frekans	Nedenler	Frekans	Toplam
Yayın sayıları	Yeterli	7	Danışman/öğretim üyesi desteği	3	7
			İşbirlikli/ortak çalışmalar	3	
			Kişisel ilgi	1	
Yayın sayıları	Yeterli değil	5	Cesaret eksikliği	4	6
			İş yoğunluğu	1	
			Tek başına yayın yapmanın uygun görülmemesi	1	
Toplam		12			13

Doktora Eğitiminde Araştırma Üretkenliğini Teşvik Eden Kişi veya Durumlar.

Doktora öğrenimine devam eden öğrencilerin araştırma üretkenliklerinin artırılmasında birtakım kişi veya durumların etkili olabileceği görülmektedir. Doktora eğitiminde üretkenliği teşvik eden kişi başlığı altında öğretim üyesi/danışman en yüksek frekansa sahip olmuştur. Arkadaşlar ve aile araştırma üretkenliğini teşvik eden diğer kişilerdir.

“[Araştırma üretkenliğinizi teşvik eden kişi veya durumlar var mı?] Hocalarımız.. Hocalarımız kesinlikle bu alanda iyiler. Teşvik etme konusunda da iyiler. Düşünme yeteneği kazandırma konusunda da iyiler.” (erkek, öğrenci2, sosyal bilimler)

“Çalışma arkadaşlarım konusunda da büyük bir avantaja sahibim. Çünkü ‘Şunu çalışalım mı?’ dediğinde ‘İşim var, ben başka bir şeyle ilgileniyorum’ değil ‘nasıl geliştirebiliriz?’ diye ikinci bir geliştirici soruyla geliyorlar bana.” (kadın, öğrenci, eğitim bilimleri)

“(…) Ailem.. Bir şekilde bir şeyleri başarırısın edersin diye. Yine arkadaşlarım...(kadın, öğrenci, fen bilimleri)

Öğrencilerin araştırma üretkenliklerini teşvik eden durumlar konusunda ilgi ve motivasyonlarının etkili olduğundan bahsedilmiştir. Bir diğer deyişle, öğrenci araştırmaya ne kadar ilgili ve motivasyonu ne kadar fazlaysa o denli üretken olabilmektedir. Bunun yanı sıra ekip çalışmaları içinde yer alma/işbirliği de öğrencilerin üretkenliklerini teşvik eden durumlardan biri olarak belirtilmiştir.

“Kendimi teşvik eden, en çok kendimi motive eden insan benim. Ben derim ‘Ben bunu başarabilirim. Ben bunu yapabilirim.’ (kadın, öğrenci, fen bilimleri)

“Ya motivasyon öğrencinin biraz kendi içinden kaynaklanıyor. Kendine bağlı. İstemeyen birini motive etmek gerçekten zor.” (erkek, öğretim üyesi, sağlık bilimleri)

“(…) Hızlı olmak istiyorsanız, akademik makale yazarken bile takım çalışması yapmakta fayda var.” (erkek, öğrenci1, sosyal bilimler)

Ders aşamasında alınan bilimsel araştırma yöntemlerine özgü dersler, veri toplama sırasında araştırmalara katılan bireylerin olumlu tavırları ve çevredeki diğer akademisyen veya akademisyen adaylarının üretkenliği de araştırma üretkenliğini teşvik eden diğer durumları oluşturmaktadır (Tablo 15)

Tablo 15. Araştırma Üretkenliğini Teşvik Eden Kişi ve Durumlar

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Kişi	Öğretim üyesi/danışman	12	19
	Arkadaş	4	
	Aile	3	
Durum	Kişisel ilgi/motivasyon	7	15
	Ekip çalışması içinde yer alma-İşbirliği	5	
	Bilimsel araştırma yöntemlerine özgü derslerin varlığı	1	
	Katılımcıların olumlu tavrı	1	
	Başkalarının üretkenliği	1	
Toplam			34

Doktora Öğrencilerinin Araştırma Esnasında Karşılaştıkları Olumsuz Durumlar.

Doktora öğrencilerinin araştırma sırasında karşılaştıkları herhangi bir sorun olup olmadığına ilişkin soruya katılımcıların verdikleri yanıtlar doğrultusunda araştırma esnasında karşılaşılan en büyük sorunun kaynaklara erişim olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler ve öğretim üyeleri, öğrencilerin araştırma yapmak istedikleri konular hakkında makale, kitap, dergi gibi kaynaklara erişim konusunda problemler yaşadıklarından bahsetmişlerdir. Sorun yaşanan bir diğer konuyu veri kayıpları/eksiklikleri oluşturmaktadır. Araştırmaya başladıktan sonra araştırmanın öneminin anlaşılması, veri toplanacak bireylerin araştırmadan ayrılması, araştırmada kullanılan materyallerde beklenmedik tepkimelerin olması, gerekli verilere ulaşmanın zor hatta bazı durumlarda imkânsız olması veya istenen verilerin belirli bir bütçe gerektirmesi gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu sorunların yanı sıra yasal izinler ve bürokratik engellerin de bulunduğu dile getirilmiştir. Ayrıca öğrencilerin araştırılacak konuya hâkim olmaması ve uygun metodu bulamaması gibi sıkıntıların yaşandığından da bahsedilmiştir. Öğrencilerin yaşadıkları sıkıntıların çözümü için danışabilecekleri bir akademik ofisin olmamasının da bu sorunların devam etmesine neden olduğu düşünülmektedir.

“Biz genellikle nadir görülen hastalıklarla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Çok sık gelen hastalıklar değil. Hani 60 hastalık bir çalışma düşünüyoruz. Bir yıl gibi bir proje süresi oluyor. Bir yıl geçiyor 20 hasta geliyor. 60 hasta olması lazım 20 hasta geliyor. Büyük bir sıkıntı başlıyor orada.” (erkek, öğretim üyesi, sağlık bilimleri)

“Yani genelde kaynak temini noktasında oluyor. Bu konuda bence yardımcı olunursa... Sadece öğrencilere değil aslında. Bu konuda akademisyen de sıkıntı çekiyor bence.” (erkek, öğrenci3, sosyal bilimler)

“İkincisi bizim enstitümüzde akademik ofisin olmaması (...) Mesela bir konuda bir sıkıntı mı yaşıyor akademik ofisi arar. (...) Şöyle bir durumumuz var birlikte nasıl çözebiliriz dese muhtemelen arkasındaki kurumsal kimlik o sorunları çok rahat bir şekilde aşabilir. Genelde gördüğüm engeller bürokratik engeller.” (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

Araştırma esnasında karşılaşılan olumsuz durumlara tablo 16’dadır.

Tablo 16. Araştırma Esnasında Karşılaşılan Olumsuz Durumlar

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Olumsuz durumlar	Kaynaklara erişim	6	19
	Veri kayıpları/eksiklikleri	5	
	Yasal izinler	3	
	Bürokratik engeller	2	
	Araştırılan konuya hâkim olamama	1	
	Uygun metodu bulamama	1	
	Akademik ofis eksikliği	1	
	Yok	1	1
Toplam			20

Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Etkileyen Faktörler. Öğrenci, öğretim üyesi ve enstitü müdürlerine doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini etkileyen etmenlerin neler olabileceği sorulmuş ve verilen yanıtlar üç başlık altında toplanmıştır. İlk başlık olan araştırma üretkenliğini etkileyen kişisel durumlar içinde en fazla içsel motivasyon ve araştırmaya yönelik tutumlar konularına değinilmiştir. Öğrenci içsel motivasyona sahip değilse veya araştırmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirmediyse üretkenliği düşük olmaktadır. Katılımcılara göre düşünme ve sorgulama becerilerine sahip olma da araştırma üretkenliğini etkileyen etmenler arasında önemli bir yer tutmaktadır. Bunun yanı sıra katılımcılar, doktora öğrencisinin yaşının ve çalıştığı kurumda doktora yapıyor olmasının da araştırma üretkenliğine etkisi olduğunu düşünmektedirler.

“Bu konuda uzmanlaşmış bir akademisyende, danışmanda bile olsa kişi eğer bu anlamda kendisini çok fazla o işe adapte etmediyse, önem vermediyse işin açıkçası biraz üstünkörü geçiyor.” (erkek, öğretim üyesi, fen bilimleri)

“Ya motivasyon öğrencinin biraz kendi içinden kaynaklanıyor. Kendine bağlı. İstemeyen birini motive etmek gerçekten zor.” (erkek, enstitü müdürü, sağlık bilimleri)

“Bilim özü itibarıyla her şeyden önce sorgulamadır. Soru sormasını bilebilmektir. Doğru soru sorabilmektir.” (erkek, enstitü müdürü, sosyal bilimler)

“Ben 45 yaşındayım. Bu saatte doktora yapıyorum. Bu iş bu saatte yapılacak iş değil. 45 yaşında bir insan doktora yapamaz. Yapıyorum ama çok zorlanıyorum. Çünkü sorumluluklarınız gerçekten fazla. Bu iş benim mantığıma göre yeni başlayan bir akademisyen için 30 yaşına kadar mutlaka bitirilmesi gereken bir süreç.” (erkek, öğrencil, sosyal bilimler)

Araştırma üretkenliğini etkileyen etmenler arasında öğretim üyesi/danışman etkisinin olduğunu düşünen katılımcılar danışmanla ilişkilerin araştırma üretkenliğinde en fazla role sahip olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılara göre danışman veya birlikte çalışılan öğretim üyelerinin üretkenliği de doktora öğrencisinin araştırma üretkenliğine etki edebilmektedir. Ayrıca yine danışman veya öğretim üyelerinin alanda yeterlik sahibi olmaları ve öğrenciye karşı tutumlarının da öğrencinin araştırma üretkenliğini etkileyen etmenler arasında olduğu belirtilmiştir.

“Buradaki en önemli faktör bence danışmanla öğrenci ilişkisi. Aralarında iyi bir ilişki varsa problemi danışman aracılığıyla rahatlıkla çözebilir.” (erkek, enstitü müdürü, sağlık bilimleri)

“(…) ilgili hocanın, ders veren hocanın ya da danışmanın verdiği konularda yeterliliği ve bakış açısı bunun üzerinde doğrudan etkili olduğunu düşünüyorum ben.” (erkek, öğretim üyesi, fen bilimleri)

Araştırma ortamında yapılan etkinliklerin de öğrencilerin araştırma üretkenliğini artırdığı düşünülmektedir. Bu konuda temel olarak işbirliği ve etkileşimi sağlayacak

etkinliklerin ve araştırma projeleri içinde yer almanın da üretkenliği artıracığı ifadeler arasında yer almıştır.

“Herkes bir ucundan tuttuğu zaman zaten daha çabuk ilerliyor. ‘Onu sen yaptıysan tamam bunu da ben yaparım’ diyoruz mesela. Akşama bitmiş oluyor” (kadın, öğrenci1, sağlık bilimleri)

“Bizim sürekli kendi projelerimiz olduğu için o projelerde de öğrencilerimizi çalıştırıyoruz. Öğrencilerimiz hem bu sayede teknikleri öğreniyorlar. Neler yapması gerektiğini. Dolayısıyla bu projeler bittiğinde de öğrencilerimize yayın çıkmış oluyor.” (erkek, enstitü müdürü, sağlık bilimleri)

Tablo 17. Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Etkileyen Etmenler

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Kişisel durumlar	İçsel motivasyon	6	15
	Araştırmaya yönelik tutum	4	
	Düşünme ve sorgulama becerisi	3	
	Yaş	1	
	Çalışılan yerde doktora yapma	1	
Öğretim üyesi/danışman	Danışmanla ilişkiler	4	8
	Danışman/öğretim üyesinin üretkenliği	2	
	Danışman/öğretim üyesinin yeterliği	1	
	Danışman/öğretim üyesinin öğrenciye karşı tutumu	1	
Yapılan etkinlikler	İşbirliği ve etkileşim	6	7
	Araştırma projeleri içinde yer alma	1	
Toplam			30

Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Engelleyen Faktörler. Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini katkı sağlayan faktörlerin yanı sıra üretkenliği engelleyen faktörler de bulunmaktadır. Öğrenci, öğretim üyesi ve enstitü müdürlerine doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini engelleyen faktörlerin neler olabileceği sorusuna 67 tecrübe ile yanıt verilmiştir. Üretkenliği engelleyen en büyük sorunun araştırma esnasında kaynaklanan maddi sıkıntılar ve doktora öğrencisinin kendi yaşamını sürdürmek adına yaşadığı ekonomik sorunlar olduğu belirtilmiştir.

“Eğer bir şeyde bütçe yoksa açıkçası o konuda çalışma yapmak da çok çok kolay olmuyor. Özellikle ziraat uygulamalı bilim olduğu için yani arazide bir çalışma kurmaya kalksanız minimum 5000 tl’yi gözden çıkarmanız lazım.” (kadın, öğrenci, fen bilimleri)

“Bizim öğrencilerimizin çoğu normal hayatını idame ettiremiyor. Kirasını ödeyemiyor, su parasını ödeyemiyor. Tabi onunla ilgilenmesi gerekiyor.” (erkek, enstitü müdürü, sosyal bilimler)

Araştırma üretkenliğini engelleyen faktörlere ilişkin belirtilen diğer tecrübeleri; akademik yazma becerisinin zayıf olması, yabancı dil eksikliği, bilimsel çalışma basamakları veya alan bilgisi ile ilgili eksikliklerin varlığı, düşünme becerilerinin zayıf olması takip etmektedir. Bazı bölümlerde öğrencilerin bireysel olarak yayın

yapmalarının uygun görülmemesi ve bilimsel araştırma projelerine bir yürütücü olmadan başvuru yapılamıyor olması da öğrencilerin üretkenliklerini etkileyen akademik sorunlar arasında yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin kendi kendilerine araştırmalar planlama yerine dışsal güdüleme ve yönlendirme beklentilerinin olmasının da üretkenliklerini olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir.

“(...) Öğrencilerimiz geliyorlar danışman olarak bana tezini yaptırmaya çalışıyorlar. Tez konusunu bana bulduruyorlar. Tezin istatistiğini bana yaptırıyorlar. Bütün yazımıyla ilgili her şeyi bana yaptırmaya çalışıyorlar. Niye? Çünkü hiçbir şey bilmiyor ki... Yazmamış. Yayın yazmayı bilmiyor.” (erkek, öğretim üyesi, sağlık bilimleri)

“(...) Peki İngilizcen var mı? Yok. Osmanlıcan var mı? Yok. Nasıl çalışacaksın bunu? Yani onun da farkında değil. Altyapısının da eksik olduğunun farkında değil. Ha burada belki yukarıda değinmediğimiz bir konuya geldik. Yabancı dil meselesi... Yani bu kanayan bir yara.” (erkek, öğretim üyesi, sosyal bilimler)

Öğrencilerin doktora yapmaktaki amacı tam kavrayamaması, doktora eğitimini araştırma odaklı olma yerine istihdam sağlayan bir basamak olarak görmesi veya sadece diploma veya unvan sahibi olmak için doktora yapmasının da üretkenliği engelleyen faktörler arasında yer aldığı belirtilmiştir. Bu durumu öğrencinin isteksizliği ve sürecin uzunluğu da etkilemektedir.

“Yani doktoranın amacının farkında değil. Yani ne yazık ki apolet... Yani bir tane apolet takacağım ben. Bu apoletin altında kalır mıyım kalmaz mıyım? Bu soruya cevap yok.” (erkek, öğretim üyesi, sağlık bilimleri)

“İşte bir kariyer sahibi olayım da ya özel sektörde bir iş bulurum ya devlette bir iş bulurum Allah kerim... Bir kariyerimiz olsun. [İş kapısı olarak görüyorlar biraz da] Aynen öyle..” (erkek, sosyal bilimler, öğretim üyesi)

Doktora öğrencisinin içinde bulunduğu araştırma çevresinin de üretkenlikte önemli olduğu tespitler arasında yer almaktadır. Bir öğrenci doktora yapan diğer bireylerle rekabetin üretkenliğe etkisi olduğunu belirtirken diğer bir öğrenci doktora öğrencisinin çevresinde yer alan bireylerin üretken olmamasının da öğrencinin üretkenliğini azaltan durumlardan biri olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerden bir diğeri ise disiplinler arası çalışmalarının eksikliğinin üretkenliği engellediğinden bahsetmiştir.

“(...) Ama kendi seviyemde olan insanlar biraz da arada rekabet olduğu için çok fazla sen bunu yaparsın, başarısın tarzında şeyler olmuyor. [Biraz daha rekabete dayalı oluyor.] Rekabete dayalı oluyor evet..” (kadın, öğrenci, fen bilimleri)

“(...) Kimsenin doktora yapmak gibi bir niyeti yoktu. Kimsenin bilimsel bir makale yazmak gibi bir alışkanlığı ya da niyeti yoktu. O insanlarla o kadar uzun süre bir arada kalıyorsunuz ki siz de onlardan birisi haline dönüşüyorsunuz. Siz de artık hiçbir şey üretmeden sadece derse girip çıkarak vaktinizi geçirmeye başlıyorsunuz.” (erkek, öğrenci, sosyal bilimler)

Bunların yanı sıra öğrencilerin doktora haricinde aile/çevreye karşı sorumlulukları, evli veya çocuk sahibi olmaları ve başka bir işte çalışanlar için iş yoğunluğu da araştırma üretkenliğini engelleyen faktörler arasında görülmektedir.

“Evli olmak zaten bir bayanı iş hayatında geriletken bir şey. Bunun üstüne çocuğun eklenmesi de daha da yavaşlatıyor.” (kadın, öğrenci, sağlık bilimleri)

“Yine enstitü, fakülte, öğretim üyeleri kısmında da hani bazı şeylerde ekstra verdikleri görevler bize angarya oluyor.” (kadın, öğrenci, eğitim bilimleri)

Son olarak öğrencilerin dışsal güdülemeye ihtiyaç duyduklarından ve bu destek olmadığında üretkenliklerinde azalma meydana geldiğinden bahsedilmiştir. Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini engelleyen etmenler Tablo 18’de özetlenmiştir.

Tablo 18. Araştırma Üretkenliğini Engelleyen Etmenler

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Maddi sorunlar	Araştırma bütçesi eksiklikleri	11	17
	Öğrencinin kişisel ekonomik sorunları	6	
Akademik sorunlar	Yazma becerisinin zayıf olması	6	22
	Yabancı dil eksikliği	6	
	Bilimsel çalışma basamakları ile ilgili eksiklikler	5	
	Yayın/projelerde öğretim üyesi desteği zorunluluğu	2	
	Alan bilgisi eksiklikleri	1	
	Düşünme becerilerinin zayıf olması	1	
	Dışsal yönlendirmeye ihtiyaç duyma	1	
Doktoraya bakış açısı ile ilgili sorunlar	Doktora yapmaktaki amacın istihdam olması	6	15
	Doktora yapmanın amacını anlamamış olması	3	
	Diploma sahibi olmak amacıyla doktora yapma	2	
	Öğrencinin isteksizliği	2	
	Doktora sürecinin öğrenciye uzun gelmesi	2	
Çevre ile ilgili sorunlar	Doktora öğrencileri arasındaki rekabet	1	3
	Öğrencinin çevresinin akademik anlamda üretken olmaması	1	
	Disiplinler arası çalışmaların eksikliği	1	
Sosyal sorumluluklar	Evli veya çocuk sahibi olma	4	10
	Başka bir işte çalışıyor olma	3	
	İş yoğunluğu	2	
	Aile ve çevreye karşı sorumluluklar	1	
Toplam			67

Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Artırmaya Yönelik Etkinlikler. Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini artırmaya yönelik yapılan etkinliklerin tespit edilmesi amacıyla enstitü müdürlerine buldukları enstitüde araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik faaliyetlerin yürütülüp yürütülmediği, varsa ne tür faaliyetlere yer verildiğine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Eğitim ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü müdürleri enstitülerinde üretkenliği artıracak herhangi bir faaliyetin yapılmadığını belirtmişlerdir. Bu durumun gerekçelerini ise Eğitim Bilimleri Enstitü müdürü bütçe eksikliği olarak ifade ederken Sağlık Bilimleri Enstitü müdürü anabilim

dalı sayısının az olması, programların farklı olması ve yapılsa dahi iş yoğunluğu sebebiyle öğrencilerin katılım gösteremeyecek olmaları olarak göstermiştir.

“Biraz bütçe eksikliğimiz var. Aslında çok etkinlik yapmak isteriz. Mesela seminer, konferans veya sempozyum şeklinde bilime daha çok katkı sağlayacak faaliyetler yapmak isteriz enstitü olarak. Fakat biraz bütçe eksikliğimiz var.” (erkek, enstitü müdürü, eğitim bilimleri)

“Dolayısıyla buranın öğrenci profili de daha çok çalışan öğrencilerden oluyor. Dış hekimleri, doktorlar ya da biyoloji bitirip gelmiş kişiler oluyor. Dolayısıyla zaten bunların kendi işleri yoğun oluyorlar. Dolayısıyla sosyal ya da ekstra bir aktivitemiz yok. Belki bu bir eksiklik.” (erkek, enstitü müdürü, sağlık bilimleri)

Sosyal Bilimler ve Fen Bilimleri Enstitüsü müdürleri ise öğrencilerin araştırma üretkenliklerini artıracak etkinliklere yer verdiklerini belirtmişlerdir. Bu etkinlikler arasında disiplinler arası çalışmaları teşvik, seminer, kongre, çalıştay, proje tanıtım günleri gibi etkinlikler ve enstitü dergisinde yayın yapmaya teşvik gibi faaliyetlerin yer aldığı belirtilmiştir.

“Yani anabilim dallarında özellikle işte tabii ki anabilim dallarına göre değişmekte, yapılacak seminer programları, kongreler ve çalıştaylar. Yani proje tanıtım günleri araştırma üretkenliğini artırmaya yaradabilir. [Yani yapılıyor bunlar?]. Hıhı..” (erkek, enstitü müdürü, fen bilimleri)

“Enstitü olarak şunu teşvik ediyoruz mesela üretkenlik için. Diğer alanlarda öğrenci ders alsın. Yani bir tarih öğrencisi iktisatta da ders alabilsin, coğrafyada da alabilsin. Hatta eğitim bilimlerinde de eğer ilgileniyorsa alsın. Dolayısıyla multidisipliner denilen disiplinler arası çalışmaları teşvik ediyoruz.” (erkek, enstitü müdürü, sosyal bilimler)

Ayrıca öğretim üyeleri ve öğrencilere ders kapsamında araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik neler yapıldığı hakkında sorular sorulmuştur. Araştırma üretkenliğini artırmak için ders kapsamında yapılan etkinliklerin sıklıkla, öğrencilere araştırma ödevleri vererek araştırma yapmayı öğrenmelerini sağlama ve derslerde uygulamaları artırma olduğu görülmüştür. Bu etkinliklerin yanı sıra soru-cevap, işbirlikli çalışma, sunum becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler yapma, disiplinler arası çalışmalara yer verme, makale yazım tekniklerine yer verme ve yayına yönelik çalışmalar yapma gibi etkinliklere de yer verildiği belirtilmiştir.

Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Artırmaya Yönelik Öneriler.

Enstitü müdürü, öğretim üyesi ve doktora öğrencileriyle yapılan görüşmeler boyunca araştırma üretkenliklerinin artırılması için neler yapılabileceğine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Verilen yanıtlar doğrultusunda öğrenci, öğretim üyesi/danışman, enstitü, üniversite, program, dersler, YÖK, toplum ve proje destek ofisine yönelik öneriler başlıkları altında önerilere yer verilmiştir.

Öğrencilere Yönelik Öneriler. Öğrencilerin araştırma üretkenliklerinin artırılmasına yönelik önerileri kişisel durumlara ilişkin öneriler ve akademik durumlara ilişkin öneriler olarak sınıflandırmak mümkündür. Kişisel becerilerin geliştirilmesine yönelik önerilerde en yüksek frekansa sahip olan önerilerin araştırma yapmaya istekli olarak çaba sarf etmesi ve ilgi, yetenek ve yetkinliklerinin farkında olması olduğu belirtilmiştir. Bir diğer deyişle çalışmaya katılan öğrenci, enstitü müdürü ve öğretim üyeleri, doktora öğrencilerinin öncelikle doktora ve araştırma yapmaya istekli olması, bir diğer deyişle araştırmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirmesi ve bu konuda çaba sarf etmesi gerektiğini düşündürmektedir. Ayrıca kendi potansiyellerinin ve neler yapabileceğinin farkında olması gerektiğini ifade etmektedirler.

“(...) Ben araştırma yapmak istedikten sonra kimse beni engelleyemez. Şu an önümde bir engel görmüyorum açıkçası.” (erkek, öğrenci1, sosyal bilimler)

“(...) Bir de öğrenci tabi bu işe talep etmesi lazım, arzu etmesi lazım, sevmesi lazım.” (erkek, öğretim üyesi, fen bilimleri)

“Hangi aşamada olduğunu bilmen çok önemli. Hani senden çok çok sonraki bir aşamayı şimdiden yapmaya kalkarsan başarısızlığa uğrarsın. Her şey kademe kademe ilerler aslında. Ben şimdi doktora ders dönemindeyim mesela. Bir profesör hocanın yaptığı bir şeyi ben bunu yapabilirim diye bakarsam tabi ki başarısızlığa uğrarım. Kademe kademe..” (kadın, öğrenci, fen bilimleri)

Öğrencilerin belli başlı becerileri geliştirmelerinin de araştırma üretkenliklerini artırma konusunda etkili olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle katılımcılar, doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini artırmak için iletişim, zamanlama/planlı çalışma, okuma, gözlem yapma, teknolojiyi kullanma, farklı/orijinal/özgün düşünme, eleştirel düşünme/sorgulama, problem çözme becerilerine sahip olmasını önermektedirler.

“Lisansüstü öğrencileri var ama yanındaki bir arkadaşıyla bile hala konuşmaktan, tanışmaktan çekinen insanlar var. (...) Akademisyen olmayı isteyen bir insanın bence başta insanlarla aralarındaki o iletişimi sağlayabilmesi gerekiyor. Sonuçta bu insan bir çalışma ortaya koyacak, o çalışmasının sunacak, çalışmasını başka insanlara ifade etmeye çalışacak. Bunun için de iletişim önemli bir araç.” (erkek, öğrenci3, sosyal bilimler)

“(...) iş takvimine uyum sağlanarak bitirilmesi tabi ki önemli. [Biraz daha zamanlama becerilerine de mi sahip olmaları gerekiyor?] Tabi tabi.. Çok önemli o.” (erkek, enstitü müdürü, fen bilimleri)

“Bize beş seçenekten doğrusunu bulan lazım değil. Doktora da tam tersine beş seçeneğin dışında düşünebilen, orijinal düşünebilen, farklı bakabilen, farklı görebilen, diğer insanların görmediğinin farkına varabilen, görmediğini görebilen öğrenci tipi lazım.” (erkek, enstitü müdürü, sosyal bilimler)

Akademik durumlara ilişkin önerilerde ise en yüksek frekansa sahip olan öneri uygulama ve projelerde yer alma olmuştur. Özellikle Sağlık Bilimleri ve Fen Bilimleri

alanındaki öğrenci, öğretim üyesi ve enstitü müdürleri, doktora öğrencisinin projelere katılarak ve uygulamalar yaparak pratik kazanacağını ve bu durumun da araştırma üretkenliğini artıracığını düşünmektedirler.

“Yani bunların pratiğini uygulamıyor, katılmıyor. Araştırmaya katılmıyor. Oysa yapacağı tek şey var. Burada benim araştırmalarım katılıp benim araştırmalarım bana yardımcı olmak.” (erkek, öğretim üyesi, sağlık bilimleri)

Öneriler arasında ikinci sırada akademik işbirliğinin ve takım çalışmalarının artırılması yer almaktadır. İşbirliğinin sağlanmasında yalnızca öğretim üyesi veya danışmandan teklif beklemek yerine kendilerinin öğretim üyesine danışması veya yayın teklif etmesi, öğretim üyelerinin yayınları içinde yer almasının da önerildiği görülmektedir. Bu durum danışman veya diğer öğretim üyeleriyle olan ilişkilerin düzenlenmesinin, üretkenliğin artırılmasında önemli olduğunu da göstermektedir. Nitekim katılımcılar, öğretim üyeleri ile sağlıklı iletişimler kurarak birlikte zaman geçirme, danışman önerilerini dikkate alma ve alanında yetkin öğretim üyeleriyle görüşmenin de araştırma üretkenliğini artırma konusunda önemli olduğunu belirtmektedirler.

“Birincisi ittifak. Yani işbirliği çok önemli.” (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

“Hocayı illa yayına dahil etmeleri gerekmiyor ama danışabilirler. Yani daha fazla danışılırsa hocaya kendi danışmanına veya daha önce ders almış olduğu herhangi bir hocaya fark etmez.” (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

“Hocanın ne kadar yanındaysanız o kadar alabilirsiniz. O kadar bir şeyler katabilirsiniz.” (kadın, öğrenci, fen bilimleri)

Katılımcıların doktora öğrencilerine akademik anlamda sundukları diğer öneriler yazma becerisine sahip olma, çalışılan alanda hangi konuların gerekli olduğunu tespit edebilme, akademisyenliğe yönelik olumlu tutumlar geliştirme olarak sıralanmaktadır. Ayrıca bilimsel araştırma yöntemleri ve istatistik bilgisini artırarak bilimsel altyapıyı geliştirme ve farklı bilimsel araştırma yöntemleri deneme, araştırma ve yayın sürecini öğrenme, kongre/konferanslarda sunum yapma ve yurtdışı hareketliliklerine katılma da öğrencilerin araştırma üretkenliklerini artıracak durumlar arasında görülmüş ve öneriler arasında yer almıştır (Tablo 19).

Tablo 19. Öğrencilere Yönelik Öneriler

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Kişisel durumlar	İsteklilik/çaba	6	30
	İlgi, yetenek ve yetkinliklerinin farkında olma	5	
	İletişim becerilerine sahip olma	5	
	Zamanlama becerisine sahip olma/planlı çalışma	4	
	Okuma becerilerine sahip olma	3	
	Gözlem yapma becerisine sahip olma	2	
	Teknolojiyi kullanma becerisine sahip olma	2	
	Farklı/orijinal/özgün düşünebilme	2	
	Eleştirel düşünme/sorgulama	1	
	Problem çözme becerisine sahip olma	1	
Akademik durumlar	Uygulama/projelerde yer alma	6	33
	Akademik işbirliğini artırma	5	
	Öğretim üyelerine danışma/yayın teklif etme	4	
	Öğretim üleriyle zaman geçirme	3	
	Yazma becerisini geliştirme	3	
	Alanda hangi konuların gerekli olduğunu tespit edebilme	3	
	Akademisyenliğe yönelik olumlu tutumlar geliştirme	2	
	Bilimsel araştırma yöntemleri ve istatistik yönleriyle bilimsel altyapıyı geliştirme	2	
	Danışman önerilerini dikkate alma	1	
	Alanda yetkin öğretim üleriyle görüşme	1	
	Araştırma ve yayın sürecini öğrenme	1	
	Kongre/konferanslarda sunum yapma	1	
	Yurtdışı hareketliliğine katılma	1	
Toplam			63

Öğretim Üyesi ve Danışmanlara Yönelik Öneriler. Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin desteklenmesinde öğretim üyesi ve danışmanların büyük bir etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle araştırmada katılımcıların öğretim üyesi veya danışmanlara yönelik önerilerde de buldukları tespit edilmiştir. Bu önerilerden en yüksek frekansa sahip olanın öğretim üyesi veya danışmanın öğrenciyi sürekli desteklemesi, yönlendirmesi ve dönüt vermesi olduğu görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun doktora öğrencisinin süreç boyunca yalnız bırakılmaması, yönlendirilmesi, yayın yapma/yayınlama konusunda cesaretlendirilmesi ve dönüt ve düzeltmelerle geliştirilmesi gerektiğini düşünmekte ve önermektedirler.

“Makaleye dönüştürme konusunda mutlaka danışman desteğine ihtiyaçları vardı.” (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

“Bir de bunun dışında yazılanlara bence hem olumlu hem de olumsuz anlamda getirilen eleştiriler öğrenciler için bence önemli ve biraz kayda değer görüşler belirtmeli. Çünkü bazen bir mail atıp da bir akademisyenden cevap alamadığımız durumlar da oluyor. Bu noktada öğrencinin özgüveni kırılıyor aslında.” (erkek, öğrenci3, sosyal bilimler)

Öğretim üyesi/danışmanın öğrencilerle ortak çalışmalar yapması ve öğrenci istek, yetenek ve yeterliklerinin farkında olmasının da üretkenliği artırma konusunda önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca öğrenciye araştırma konusunda görev ve sorumluluk verme, alanında farklı dersler alması konusunda teşvik ederek kendini geliştirmesini sağlama, yazmaya teşvik etme, sunum becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yaptırma gibi öneriler de bulunmaktadır.

“Yani öğrencinin talebi de var ama öğretim üyesi de bunu gerekli şekilde, öğrencileri buna (çalışmalara) dahil etmesi tabii ki onun motivasyonunu artıracaktır.” (erkek, enstitü müdürü, fen bilimleri)

“Benim gördüğüm kadarıyla daha çok öğrenciye sorumluluk vermekte iş bitiyor gibi... Hazır bir şey vermektense öğrenciye bir taraflarını en azından bulunduğu şeye göre yeni başlamışsa daha az bir sorumlulukla ya da yapabildikçe artırarak verilebilir.” (kadın, öğrenci2, sağlık bilimleri)

Bazı öğrencilerin doktora yapmaktaki amaçlarının farkında olmadıkları fikrinden yola çıkılarak öğretim üyesi veya danışmanların öğrencileri doktora programları hakkında bilinçlendirmesi gerektiği de önerilmiştir.

“Öncesinde ne olduğunu öğretmek gerekiyor ki karşılaştığında onun normal olduğunu, öyle olduğunu bilmesi lazım. Hemen bırakıp gitmesin veya işte tembelliğe, depresyona sürükleyecek bir sürece girmesin.” (erkek, enstitü müdürü, sosyal bilimler)

Öğrencilerin araştırmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirilmesinde de öğretim üyesi/danışmanların rolü olduğu düşünülerek öğretim üyesi/danışmanların öğrenciye araştırma yapmayı sevdirecek şekilde etkinlikler sağlaması gerektiği vurgulanmıştır. Derslerde uygulamalara yer verme, araştırma yöntemleri derslerine önem verme, öğrenci için çalışma takvimi ve planları oluşturma, öğrencilerin kendi aralarında yapacağı ekip çalışmalarını destekleme ve kendi çalışmalarını gizlemeyip öğrencilerle paylaşmanın da öğrenci üretkenliğinde etkili olacağı düşünülmektedir. Katılımcılar ayrıca öğretim üyesi/danışmanların öğrenciye değer vermesi, ulaşılabilir ve samimi olması gerektiğinden bahsetmişlerdir.

Diğer bulgulardan farklı olarak öğrenciler, öğretim üyesi veya danışmanın kendini alan bilgisi ve araştırma yapma (araştırma yöntem/istatistik bilgisi) konusunda geliştirmiş olmasının da öğrencisinin araştırma üretkenliğine etkisi olacağından bahsetmiştir (Tablo 20).

Tablo 20. Öğretim Üyesi ve Danışmanlara Yönelik Öneriler

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Öğretim üyesi ve danışmana yönelik öneriler	Destek olma, yönlendirme ve dönüt verme	19	53
	Öğrencilerle ortak çalışmalar yapma	6	
	Öğrenci istek, yetenek ve yeterliklerinin farkında olma	4	
	Öğrenciye görev ve sorumluluk verme	3	
	Alanda farklı dersler almasını sağlama	3	
	Yazmaya teşvik etme	3	
	Kendini alan bilgisi/araştırma yapma konularında geliştirme	3	
	Öğrencinin sunum becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yaptırma	2	
	Öğrenciyi doktora programı hakkında bilinçlendirme	2	
	Araştırmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirmesini sağlama	1	
	Derslerde uygulamaya yer verme	1	
	Araştırma yöntemleri derslere önem verme	1	
	Öğrenci için çalışma planı oluşturma	1	
	Ekip çalışmalarını destekleme	1	
	Kendi çalışmalarını öğrencilerle paylaşma	1	
	Öğrenciye değer verme	1	
	Ulaşılabilir ve samimi olma	1	
Toplam			53

Üniversiteye Yönelik Öneriler. Doktora programına sahip olan üniversitelerin de araştırma üretkenliğini destekleme konusunda önemli bir yeri olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle katılımcılar, üniversitelerin öğrencilerin araştırma üretkenliklerini artırmak için yapabileceklerini sıralamışlardır. Bu önerilerden en sıklıkla bahsedilenin altyapı, sınıf ve laboratuvar ortamlarının geliştirilmesi ve doktora eğitimine uygun hale getirilerek uygulamalara yönelik araştırmalara kolaylık sağlanması olduğu tespit edilmiştir.

“Bu konuda üniversitenin ya da kurumun yapabileceği en önemli destek bir ortam desteği yani gerekli olan ortamı sağlaması, bir altyapı sağlaması gerektiğini düşünüyorum.” (kadın, öğrenci, eğitim bilimleri)

“Yani şöyle bizde uygulama daha ön planda diğer bölümlere oranla. O yüzden laboratuvar şartlarının daha iyi olması bizim işimizi kolaylaştırır.” (kadın, öğrenci2, sağlık bilimleri)

“Mesela biz bir sürü laboratuvar tekniğini derste görüyoruz. Ama uygulama kısmında hep havada. Hani uygulayamadığımız için o okuduğumuz şeyin uygulamaya geçmesi biraz sıkıntı oluyor ki ileride biz ders anlatacağız. Yapmadığımız şeyi anlatıyormuş gibi bir şey olacak.” (kadın, öğrenci1, sağlık bilimleri)

Kütüphane veri tabanının genişletilmesi ve kütüphaneye dışarıdan erişimin sağlanabilmesinin de doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artmasında etkili

olacağı düşünülmektedir. Öğrenciler, üniversite bünyesindeki veri tabanlarının yeterli olmadığını düşünerek bu konuda somut adımların atılması gerektiğini vurgulamışlardır. Ayrıca bir öğrenci üniversite dışından kütüphane veri tabanına giriş yapamadığını belirterek kurum dışında da kütüphane erişiminin sağlanması gerekliliğinden bahsetmiştir. Aslında kütüphaneye dışarıdan erişim olması, öğrencinin kütüphane hakkında bilgi eksikliği olduğunu gösterir niteliktedir.

“Kütüphane erişimlerinin daha fazla artırılması çok daha iyi olur bizim için. Mesela bir yerde bir yayın buluyorsunuz çok güzel içeriğine bakmanız gerekiyor. Paralı yayın ya da kütüphanenin erişimi yok. Bu çok sıkıntı oluyor bizim için.” (kadın, öğrenci, fen bilimleri)

“En azından üniversitenin kapsamında yer almam gerekiyor ki bir şekilde üniversitenin abone olduğu kanallar aracılığıyla o yayınları elde edebileyim. Evde ben sadece herkese açık ve sınırlı sayıdaki kaynaklardan bilgiye ulaşabiliyorum. Bu benim için çok büyük zorluk.” (erkek, öğrenci2, sosyal bilimler)

Yapılan yayınların teşvik edilmesi amacıyla maddi desteklerin doktora öğrencilerine de verilmesi diğer öneriler arasında yer almaktadır.

“Akademik paylaşımı özellikle destekleyici birtakım şeyler yapmamız lazım yüksek lisans/doktora düzeyinde. Mesela bir doktora/yüksek lisans öğrencisi bir yerde tez ya da bildiri sunduğunda sözel ya da poster şeklinde bizim enstitümüz veya üniversitemiz destekliyor mu maddi olarak? [Yok...] Evet... Desteklemesi öğrencilerin motivasyonunu artıracaktır. (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

Üniversiteler arası işbirliğinin artırılarak öğrencinin farklı üniversitelerden yararlanabilmesinin sağlanması ve sadece doktora eğitimi veren üniversitelerin kurularak doktora eğitiminin daha kaliteli hale getirilmesi de önerilmektedir.

“Bazı dersleri daha başka üniversitelerden de olabilir yani. Üniversitelerden de alınabilir öğrenci. İşbirliği.. Üniversiteler arası işbirliği...” (erkek, öğretim üyesi, sosyal bilimler)

“(...) Ben bu anlamda doktora programlarının daha merkezi, kadroları daha gelişmiş üniversitelerde sıkı bir program şeklinde uygulanmasının ülkemiz açısından verimli olacağını düşünüyorum.” (erkek, öğretim üyesi, sosyal bilimler)

Üniversitelere yönelik önerileri Tablo 21’de bulmak mümkündür.

Tablo 21. Üniversitelere Yönelik Öneriler

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Üniversiteye yönelik öneriler	Altyapı/sınıf/laboratuvar ortamlarının geliştirilmesi	6	15
	Kütüphane veri tabanını genişletme	3	
	Yapılan yayınlara maddi teşvik sağlama	3	
	Kütüphaneye dışarıdan erişim sağlama	1	
	Üniversiteler arası işbirliğinin artırılması	1	
	Doktora eğitimi veren merkezi üniversitelerin kurulması	1	
Toplam			15

Enstitüye Yönelik Öneriler. Katılımcıların, doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artırılması için enstitüden de bazı beklenti ve enstitüye yönelik

önerilerinin var olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın katılımcılarına göre enstitünün yapması gerekenlerin başında öğrencilerin araştırma üretkenliklerini artırmaya yönelik konferans, seminer, kurs gibi etkinliklerin düzenlenmesi gelmektedir. Dönem başlarında veya aylık düzenlenebilecek oryantasyon veya bilgilendirme toplantıları ve akademik paylaşım günleri/seminerlerin araştırma üretkenliğinin artırılmasında etkili olacak etkinlikler olduğu düşünülmektedir. Bu tür toplantılar sayesinde öğrencilerin hem süreç hakkında bilgi sahibi olabilecekleri hem de öğretim üyeleri, danışmanları ve akranlarıyla sağlıklı iletişim kurarak ve onların yaptıkları akademik ürünlerden haberdar olarak kendi üretkenliklerini artıracak işbirliği veya etkinlikler yapabilecekleri düşünülmektedir. Ayrıca enstitüye ait öğretim üyesi ve öğrencilerin yayınlarının bulunduğu bir veri tabanının oluşturulmasının da bu konuda işe yarar olabileceği düşünülmektedir.

“Bence lisansüstü öğrencileri veya yine ilgisi olan diğer öğrenciler olabilir. Bunlar için haftalık ya da iki haftada bir seminerler olabilir. Kendilerini ifade edebilecekleri, kendilerini kanıtlayabilecekleri veya çalışmalarını gösterebilecekleri bir ortam oluşturulmalı.” (erkek, öğrenci3, sosyal bilimler)

“Yani mesela herkes yapmış olduğu çalışmasını belli bir veri tabanına girse, bu veri tabanında ay ay bülten şeklinde yayınlansa, kısa özetler şeklinde.. Dijital ortamda, illa basılı olması gerekmiyor. Mailimize gelse...” (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

Konferans ve kursların içeriğinde motivasyonu artırıcı eğitimler, bilimsel araştırma yöntemleri destek kursları, zaman yönetimi, yazma becerileri, yayın ve proje süreci, istatistik, hızlı okuma teknikleri, dil eğitimi gibi etkinliklerin yer alabileceğinden bahsedilmiştir. Ayrıca alanda yetkin misafir öğretim üyelerinin davet edilmesi yoluyla bilgilendirmelerin yapılabileceğinden ve hâlihazırda var olan alan seminerlerinin sayısının artırılabileninden de bahsedilmiştir.

“Hangi alana yönelik kendini yetiştiriyorsa o alanda yetkin kişilerin de zamanla buluşmak, buluşturmak.. Belki birebir gidip görüşme olabilir, belki o kişinin davet edilmesi şeklinde de olabilir.” (erkek, öğretim üyesi, sosyal bilimler)

Düzenlenecek konferans ve kursların yanı sıra üretkenliğin artırılabilmesi için öğrencinin maddi ve manevi anlamda desteklenmesi gerektiği de düşünülmektedir. Bu nedenle enstitünün öğrencilerin yaptıkları yayınları teşvik edecek manevi ödül sistemi (yılın öğrencisi, yılın makalesi vb.) oluşturması önerilmektedir. Ayrıca öğrencinin yayın yaptığında manevi olarak ödüllendirilmesinin yanı sıra yayın yapabilmesi için gerekli olan maddi desteğin de sağlanması öneriler arasında yer almaktadır. Nitekim üretkenliğin artırılmasını sağlayacak etkinliklere katılım veya yapılan çalışmaların

yayına dönüştürülmesinde maddi birtakım destekler gerekmektedir ve bu desteği sağlayabilecek mercilerden birinin enstitüler olabileceği düşünülmektedir.

“Üniversite olarak ve enstitü olarak akademik çalışmaların daha fazla desteklenmesi gerekiyor. Ödül sisteminin biraz daha güncellenmesi gerekiyor. Örneğin yılın makalesi çalışması yapılabilir. Yılın tezi yapılabilir. İlla para ödülü olması gerekmiyor bir plaket bile bir öğrenci için çok önemli. Mesela yılın öğrencisi seçilebilir akademik performansına bağlı olarak.” (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

“Öğrenciler kurslar için dışarıya gönderilecek. Enstitü bunlar için imkan sağlayacak. Yani öğrencilere. Öğrencilerin kendi cebindeki imkanlarla kurslara girmesi isteniyor. Ama aldığı ücretle öğrenci gidemez. O yüzden belli eğitimler için, yılda en az bir ya da iki eğitim için kurs için destek sağlanmalı, teşvik sağlanmalı.” (erkek, öğretim üyesi, sağlık bilimleri)

Öğrencilerin çalışmalarını yürütebilecekleri rahat bir çalışma ortamının olması da üretkenliklerinin artması bakımından önemli görülmektedir. Bu nedenle, enstitü tarafından öğrenciler için fiziksel bir çalışma ortamının tahsis edilmesi önerilmiştir. Bunun yanı sıra akademik ofislerin kurularak yayın sürecinde öğrencilere destek verilmesi veya yapılan yayınlarının değerlendirilmesinin sağlanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca katılımcılar, enstitü çalışanlarının da doktora süreci hakkında bilgilendirilerek öğrencilere karşı daha olumlu tavırlar takınmalarının ve yardımcı olmalarının sağlanabileceğine inanmaktadırlar.

“Bence temiz ve rahat bir çalışma ortamı en azından lisansüstü öğrencileri için çok yardımcı olabileceğini düşünüyorum. Bunu yapan bazı üniversiteler var, örnekleri var. Bu konuda XXX Üniversitesi de böyle bir şey yapsa bence çok takdirle karşılanır.” (erkek, öğrenci3, sosyal bilimler)

“Enstitü kendi içerisinde bir akademik değerlendirme ofisi kurabilir. Akademik değerlendirme ofisi yapılan yayınları inceler, nitelik açısından değerlendirir, etki puanı verir bir kriter belirler.” (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

Katılımcılardan bazılarının doktora programından mezun olma şartı olarak yayın yapma zorunluluğu getirilmesi gerektiği fikrini beyan ettikleri görülmüştür. Ancak bir katılımcı yayın yapma zorunluluğu olmasının yayın kalitesini düşüreceğini belirterek böyle bir zorunluluğun olmaması gerektiğini belirtmiştir.

“Bazı üniversitelerde doktora programı devam ederken öğrencilerin çalıştıkları konularla ilgili yayın zorunluluğu var. Bu anlamda bizim enstitümüzde de böyle bir zorunluluk getirilirse çok daha üretken olunacağını düşünüyorum.” (erkek, enstitü müdürü, fen bilimleri)

“Teşvik etsin ama bu zorunluluk haline gelmesin. Aslında yapıyor. YÖK bunu yapıyor. Üniversite yapmıyor belki ama YÖK yapıyor. YÖK teşvik sistemi getirdi ki araştırmaların sayısı artsın. Fakat bu zorunluluk hale gelirse şöyle bir sıkıntı olur. Burada o kadar çok makale olur ki aynı yıl üretilmiş. Kalite çok düşer.” (erkek, öğrenci1, sosyal bilimler)

Araştırma üretkenliğinin artırılmasında enstitüye yönelik diğer bir öneri ise araştırma için gerekli izinlerin enstitüler aracılığıyla kurum ve kuruluşlara gönderilmesi

gerektiği konusunda olmuştur. Bu sayede araştırmaların daha resmi bir kimlik kazanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca YÖK'ün belirlediği kriterlerin yanında enstitünün de öğrencinin istek, yetenek ve yeterliklerini ölçebileceği kriterler doğrultusunda öğrenci seçimleri yapması önerilmiştir (Tablo 22).

Tablo 22. Enstitüye Yönelik Öneriler

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Enstitüye yönelik öneriler	Konferans, semineri kurs vb. etkinliklerin düzenlenmesi	22	43
	• Bilgilendirme ve oryantasyon toplantıları	4	
	• Akademik paylaşım günleri	3	
	• Motivasyonu artırıcı eğitimler	3	
	• Bilimsel araştırma yöntemleri destek kursları	2	
	• Misafir öğretim üyelerinin davet edilmesi	2	
	• Zaman yönetimi	2	
	• Yazma becerileri	1	
	• Yayın ve proje süreci	1	
	• İstatistik kursları	1	
	• Hızlı okuma teknikleri	1	
	• Dil eğitimi	1	
	• Seminer sayısının artırılması	1	
	Yayın yapan öğrencinin desteklenmesi	6	
	Maddi destek sağlama	4	
	Çalışma ortamı tahsis etme	3	
	Akademik ofis kurma	2	
	Yayın yapma zorunluluğu getirme	2	
	Enstitü çalışanlarının doktora süreci hakkında bilinçlendirilmesi	1	
	Enstitüye ait veri tabanı oluşturma	1	
Araştırma izinlerinin enstitü aracılığıyla alınması	1		
Doktora yapma kriterlerinin artırılması	1		
Toplam			43

Doktora Programlarına Yönelik Öneriler. Katılımcıların doktora programlarına yönelik önerileri göz önünde bulundurulduğunda ilk olarak uygulamaya yönelik derslerin artırılması önerisinde buldukları görülmektedir. Ders kapsamında yapılacak uygulamaların hem teorik bilgilerin hem de araştırma yöntemlerinin uygulamaya geçirilmesi şeklinde olması gerektiği düşünülmektedir.

“Uygulama derslerine daha fazla önem verilebilir. Bence doktora döneminde artık dersler, bana göre tabii, artık bir kenara bırakılıp artık tamamen uygulamaya yönelik, tamamen anlamaya yönelik şeyler yapılabilir. Çünkü teorik dersler zaten lisans, yüksek lisans programlarında alınıyor. (kadın, öğrenci, fen bilimleri)”

“Biraz daha böyle uygulamaya yönelik özellikle akademik çalışmalar açısından biraz daha itici olabilir. (...) Bence ilk dönemden itibaren akademik çalışmalara hız verilmesi gerekiyor.” (erkek, öğrenci1, sosyal bilimler)

Programda yer alan öğretim üyesi sayısının (özellikle doçent ve profesör sayılarının) artırılarak derslerin farklı öğretim üyeleri tarafından verilmesinin sağlanması da programa yönelik öneriler arasında yer almaktadır. Bu sayede doktora programlarının kalitesinin artacağı ve öğrencilerin farklı bakış açıları kazanabilecekleri düşünülmektedir.

“Programların nasıl olmasını tercih ederiniz? Sorusuna gelince yine akademik anlamda unvanlı yani profesörlerden daha çok oluşan veya doçentlerden oluşan, doçentlerin sayısının, profesörlerin sayısının fazla olması gerektiğini düşünüyorum. Bu tür programlar hem kaliteyi artıracaktır.” (erkek, enstitü müdürü, eğitim bilimleri)

Programa yönelik diğer önerileri ise lisans programlarına da bitirme tezleri konularak öğrencilerin sürecin en başında yüksek lisans ve doktora programları hakkında bilinçlenmesinin sağlanması, tezlerin bitirilme sürelerine dikkat edilip çok kısa sürelerde kalitesiz yayınların yapılmasının önüne geçilmesi ve öğrencilerin yeterlikleri göz önünde bulundurularak onlara uygun programların geliştirmesi oluşturmaktadır (Tablo 23).

Tablo 23. Doktora Programlarına Yönelik Öneriler

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Doktora programlarına yönelik öneriler	Uygulamaya yönelik derslerin artırılması	4	10
	Öğretim üyesi sayısının artırılması	3	
	Lisans programlarına bitirme tezi konması	1	
	Tez bitirme sürelerine dikkat edilmesi	1	
	Öğrenci yeterliklerine göre program geliştirilmesi	1	
Toplam			10

Derslere Yönelik Öneriler. Derslere yönelik önerilerde de programa yönelik önerilerde olduğu gibi uygulamaların artırılması gerekliliğine vurgu yapıldığı görülmektedir. Ayrıca derslerde disiplinler arası çalışmalara yer verilmesi gerekliliği de öneriler arasında yer bulmaktadır.

“Özellikle uygulamalı alanlarda uygulamanın artırılması yine üretkenliği artırmak için önemli olacaktır.” (erkek, enstitü müdürü, fen bilimleri)

“Şimdi ders hocalarımızdan bazıları çok farklı alanlardan okuma yaptırıyorlar. Yani pazarlamayla veya üretimle alakası olmayan alanlarla. Bu bir felsefe olabilir, sosyoloji olabilir. Ama biz buralardan besleniyoruz. Beslendikten sonra konuyu pazarlamaya veya üretime getiriyoruz. Bu bize ayrı bir bakış açısı kazandırıyor. [Yani disiplinler arası çalışmaların da belki tetiklenmesi gerekiyor diyebiliriz.] Kesinlikle... kesinlikle.” (erkek, öğrenci2, sosyal bilimler)

Derslerde yapılan çalışmaların etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için öğrencilerin derslere devamlılığının ve aktif katılımlarının sağlanması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca dersleri yürütecek olan öğretim üyelerinin öğretim yöntem ve

teknikleri hakkında bilgi sahibi olacak şekilde mesleki gelişimlerine katkı sağlanmasının da önemli olduğu görüşü beyan edilmiştir.

“Öğrenci merkezli dersi işlemek burada. Klasik ders şeklinde değil. Belki tartışma, belki beyin fırtınası yöntemi, uygulama, sürekli soru-cevap... (...) Bunun için de tabii ilk başta hocaların bu alanda yetişmiş olması lazım. (erkek, enstitü müdürü, sağlık bilimleri)

Katılımcılar, araştırmaya yönelik derslerin de öğrencilerin araştırma üretkenliklerini artırma konusundaki etkisinden bahsetmiş ve araştırmaya yönelik önkoşul derslerin programda yer almasını ve ders sayısının artırılmasını önermişlerdir. Ayrıca yazma becerilerinin artırılmasına yönelik ders içeriklerinin bulunması gerektiğini de belirtmişlerdir (Tablo 24).

Tablo 24. Derslere Yönelik Öneriler

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Derslere yönelik öneriler	Uygulamanın artırılması	3	14
	Disiplinler arası çalışmaların yürütülmesi	3	
	Öğretim üyelerinin öğretim yöntem ve teknikleri konusunda yetiştirilmesi	2	
	Öğrencinin aktif katılımının sağlanması	2	
	Ders devamlılığının sağlanması	1	
	Araştırmaya yönelik önkoşul derslerin konması	1	
	Bilimsel araştırma ders sayısının artırılması	1	
	Yazma becerilerine yönelik ders içeriklerine yer verilmesi	1	
Toplam			14

Yüksek Öğretim Kurulu ve Proje Desteklerine Yönelik Öneriler. Katılımcılar, Yüksek Öğretim Kurulu'nun (YÖK) öğretim elemanı yetiştirmeye yönelik burs ve programların arttırılmasına yönelik çalışmalar yapmasını, doktora öğrencilerinin araştırma görevlisi olarak çalıştırılmasını sağlayacak imkânların sağlanmasını, liyakate göre iş alımlarının yapılmasını ve burs verilen alanların genişletilmesini önermektedirler. Bu sayede doktora yapan öğrencilerin doktora sürecinde maddi ihtiyaçlarının karşılanabileceği ve iş imkânlarının genişleyebileceğini düşünmektedirler.

“Yani gerçekten özellikle YÖK üniversitelerde şimdi yeni böyle çalışılmayan alanlarda 100 programda 2000 öğrenciye burs verecek ve özellikle de bizim öğretim elemanı ihtiyacı olan alanlarda bunların yetişmesi gerekiyor. (...) Yetişmiş eleman sayısı gerçekten bazı alanlarda az. Yani bu planlamanın iyi bir şekilde yapılıp iyi bir şekilde doktora öğrencilerinin yetişmesi önemlidir.” (erkek, enstitü müdürü, fen bilimleri)

“Mesela YÖK doktora bursu kapsamında yeni bir çalışma ortaya çıktı. Ama bakıyorsunuz sosyal bilimler çok zayıf, hele işletme alanı hiç yok. Yani bu burstan yararlanma imkânı size tanınmıyor. (...) Bizim alanlarımız yok. Burs da alamıyorsunuz.” (erkek, öğrenci2, sosyal bilimler)

Ayrıca YÖK'ün doktora açma kriterleri konusunda daha sıkı davranması ve yurtdışı eğitim yerine yurtiçinde daha kaliteli doktora eğitimi verilmesine yönelik bütçe ve kaynakların sarf edilmesi gerektiği de öneriler arasında yer almaktadır.

“Ortak doktora programları açılırken mutlaka şehirlerin çok yakın olması ve hocaların da yeterince belli bir sayıya ulaşması gerekiyor. Yani YÖK'ün bu noktada her başvurunu değerlendirdiğini zaten biliyoruz ama çok çok daha titiz olması gerekiyor.” (erkek, öğretim üyesi, eğitim bilimleri)

“Gitmesin kardeşim yurtdışına... Bu kadar para niye veriyoruz biz? (Doktora eğitimi veren yurt içi merkezi üniversitelerin) İşi gücü lisansüstü eğitim yapmak olsun. Araştırma yapmak olsun, geliştirme yapmak olsun diye düşünüyorum.” (erkek, öğretim üyesi, sosyal bilimler)

Katılımcılar ayrıca projelere finansal destek sağlayan TÜBİTAK ve BAP gibi kurum ve kuruluşların proje değerlendirmelerinde objektif kriterleri göz önünde bulundurması gerektiğini belirtmekte ve destek miktarlarının artırılmasını talep etmektedirler.

“Bizim için hani hep diyoruz ya uygulama ağırlıklı olduğu için bizim maddi desteğe çok ihtiyacımız oluyor. Bunlar daha objektif değerlendirilebilir. Projeler açısından.” (kadın, öğrenci2, sağlık bilimleri)

“Daha çok desteklerin artırılması gerekir bu konuda. Destekler artırılsa zaten bir şekilde duyulur. Bizim şu an nedir? Sadece bir BAP herhalde destek veriyor. Bir de TÜBİTAK'ın hızlı desteği var. Onların da bütçeleri çok çok sınırlı.” (kadın, öğrenci, fen bilimleri)

Katılımcıların konu ile ilgili önerileri, Tablo 25’de yer almaktadır.

Tablo 25. Yüksek Öğretim Kurulu ve Proje Desteklerine Yönelik Öneriler

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Yüksek Öğretim Kuruluna yönelik öneriler	Öğretim elemanı yetiştirmeye yönelik burs/programların artırılması	1	4
	Doktora öğrencilerinin araştırma görevlisi olarak çalıştırılmasını sağlayacak imkânların sağlanması	1	
	Liyakate göre iş alımlarının yapılmasını	1	
	Burs verilen alanların genişletilmesi	1	
Proje destek ofislerine yönelik öneriler	Proje değerlendirmelerinde objektiflik	2	3
	Destek miktarlarının artırılması	1	
Toplam			7

Aile ve Topluma Yönelik Öneriler. Araştırmada öğrencilerin toplumdan da bazı beklentileri ve topluma yönelik önerilerinin var olduğu tespit edilmiştir. Toplumdan, özellikle aileden, beklenen destek ve anlayış ilk sırada yer almaktadır.

“Yani her aileden dolaylı değil doğrudan şeyler olabiliyor. En azından yani manevi anlamda destek bekleyebiliyoruz.” (erkek, öğrenci3, sosyal bilimler)

Öğrencilerin ayrıca toplumun doktora yapma konusunda çok fazla bilgi sahibi olmadığı ve sürecin uzunluğu nedeniyle öğrencinin yaptığı işi tamamlayamadığını düşünerek baskı altına aldıklarını düşündükleri tespit edilmiştir. Toplumdan gelen yüksek beklentiler veya olumsuz eleştiriler, doktora öğrencilerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle öğrenciler toplumsal farkındalığın oluşturulması gerektiğini düşünmektedir.

“Yani biz küçük bir şehirde yaşadığımız için bir de buradaki sıfatımızın yanında birilerinin annesi, gelini, kızı, bilmem bir şeyi olmak gibi sıfatlarımız olduğu için ya da yaşımız gereği de artık büyüdüğümüz için ‘Hala mı ders çalışıyorsun? Hala mı şu? Hala mı bu?’ Olumsuz eleştiriler alıyoruz.” (kadın, öğrenci1, sağlık bilimleri)

“Hani bir de insanlara anlatamıyorsunuz bunun nasıl bir süreç olduğunu. Bilmeyen bilmiyor. Bunu sadece yaşayan anlıyor. Dışarıdan bir göz bunu anlatmak zor yani. Anlamıyorlar.” (kadın, öğrenci2, sağlık bilimleri)

Öğrencilerin son olarak özellikle kütüphane gibi ortak çalışma alanlarında diğer bireylerden saygı bekledikleri ve araştırma yaptıklarında çalışmalara gönüllü katılımın sağlanmasını istedikleri tespit edilmiştir (Tablo 26).

Tablo 26. Aile ve Topluma Yönelik Öneriler

Tema	Kod	Frekans	Toplam
Topluma yönelik öneriler	Destek/anlayış	3	7
	Toplumsal farkındalık	2	
	Çalışma ortamında saygı	1	
	Araştırmalara gönüllü katılım	1	
Toplam			7

İhtiyaç Analizinden Yola Çıkılarak Düzenlenen Programda Yer Alan Konular

Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin desteklenmesi amacıyla düzenlenen programda hangi modül ve içeriklerin yer alması gerektiğine ihtiyaç analizi sonuçlarından elde edilen analizler yoluyla karar verilmiştir. Bu konular anket sonuçları ve görüşme sonuçları olarak iki ayrı başlıkta değerlendirilmiştir. Program içeriğinde ‘Araştırmaya Yönelik Olumlu Tutum Geliştirme’ üç günlük eğitim programı içinde yer alan bütün modüllerin içine yerleştirilmiştir. İhtiyaç duyulan diğer beş modülün ihtiyaç analizi anketi ve görüşme sonuçlarından elde edilen sonuçlarla şekillendirilmesi uygun görülmüştür.

İlk olarak doktora öğrencileri, öğretim üyeleri ve enstitü müdürlerinin ihtiyaç analizi anketi sonucunda öncelikli ihtiyaç olarak gördükleri konuların toplamı alınarak program için gerekli olan konuların ortaya konması hedeflenmiştir. Anket sonuçlarına göre ihtiyaç duyulan konuların sırasıyla akademik yazma becerilerini geliştirme,

düşünme becerilerini geliştirme, çalışma stratejileri, yayın süreci, finansal kaynaklara erişim, işbirliği stratejileri, iletişim becerileri, kütüphane, bilgi teknolojileri vb. hakkında bilgi sahibi olma, etkili sunum becerileri kazanma ve yabancı dil olduğu tespit edilmiştir (Tablo 27).

Tablo 27. İhtiyaç Analizi Anketi Sonuçları (Toplam)

İhtiyaç duyulan konular	Anket			Toplam
	Öğrenci	Öğretim üyesi	Enstitü Müdürü	
	Frekans	Frekans	Frekans	
Akademik yazma becerilerini geliştirme	24	24	2	50
Düşünme becerilerini (eleştirel düşünme, yaratıcılık vb.) geliştirme	17	25	3	45
Çalışma stratejileri (zamanlama becerisi/stres yönetimi vb.)	13	12	3	28
Yayın süreci (yayın düzenleme, basım vb.) hakkında bilgi sahibi olma	12	10	-	22
Finansal kaynaklara erişim (proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar vb.) hakkında bilgi sahibi olma	13	7	1	21
İşbirliği stratejileri	5	13	1	19
İletişim becerileri	8	9	2	19
Kütüphane, bilgi teknolojileri ve kültürel/sanatsal alanları kullanma hakkında bilgi ve beceri sahibi olma	8	10	-	18
Etkili sunum becerilerini kazanma	5	6	-	11
Yabancı Dil	1	4	-	5

Doktora öğrencileri, öğretim üyeleri ve enstitü müdürleriyle yapılan görüşmeler, doktora öğrencilerinin farklı birçok ihtiyaca sahip olduğunu göstermektedir. Görüşmeler sonucunda alan bilgisi eksikliği, bilimsel altyapı eksikliği, bilimsel araştırma yöntemleri, istatistik gibi konularda öğrencilerin daha fazla eğitimlere ihtiyaç duyması gibi konularda ihtiyaçların olduğu belirtilmiştir. Ancak araştırma üretkenliğini desteklemek üzere düzenlenen programın tüm doktora öğrencilerini kapsayıcı nitelikte çekirdek bir program olmasının hedeflenmesi ve programa ayrılan zamanın uzun süreçleri gerektiren konuları destekleyici olamaması nedenleriyle ankette yer alan maddelerin görüşmelerde yer alma durumu ve frekanslarına bakılması uygun görülmüştür. Bu nedenle görüşmelerden anketlerde bahsedilen konular tespit edilmiş ve frekansları belirlenmiştir. Görüşme sonuçlarına göre ihtiyaç duyulan konular sırasıyla

işbirliği stratejileri, finansal kaynaklara erişim, akademik yazma becerilerini geliştirme, yayın süreci hakkında bilgi sahibi olma, düşünme becerilerini geliştirme, çalışma stratejileri, iletişim becerileri, yabancı dil, etkili sunum becerileri ve kütüphane, bilgi teknolojileri vb. yararlanma olmuştur (Tablo 28).

Tablo 28. İhtiyaç Analizi Görüşme Sonuçları (Toplam)

Görüşme	
İhtiyaç duyulan konular	Frekans
İşbirliği stratejileri	25
Finansal kaynaklara erişim (proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar vb.) hakkında bilgi sahibi olma	21
Akademik yazma becerilerini geliştirme	14
Yayın süreci (yayın düzenleme, basım vb.) hakkında bilgi sahibi olma	12
Düşünme becerilerini (eleştirel düşünme, yaratıcılık vb.) geliştirme	8
Çalışma stratejileri (zamanlama becerisi/stres yönetimi vb.)	7
İletişim becerileri	7
Yabancı dil	7
Etkili sunum becerilerini kazanma	3
Kütüphane, bilgi teknolojileri ve kültürel/sanatsal alanları kullanma hakkında bilgi ve beceri sahibi olma	2

‘Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’ için gerekli olan içeriğin belirlenmesinde ihtiyaç analizi anketi ve görüşme sonuçlarında en yüksek frekanslara sahip olan konu başlıkları belirlenmiştir. ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’ 1. konu başlığını oluşturmaktadır. İçeriğin yoğunluğu ve uygulamaya olan gereksinim nedeniyle konunun öğleden önce ve sonra iki oturum olarak gerçekleştirilmesi uygun görülmüştür. ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ 2. konu başlığını, ‘Çalışma Stratejileri’ 3. konu başlığını oluşturmaktadır. İşbirliği Stratejileri, anketlerden elde edilen sonuçlarda 6. sırada yer almasına rağmen görüşmelerde en yüksek frekansla belirtilen konulardan biri olması nedeniyle bu konuya da yer verilmesine karar verilmiştir. Ayrıca görüşmelerde doktora öğrencilerinin öğretim üyelerini tanıyor olmaları, sağlıklı iletişim kurmaları, danışmanla ilişkilerinin önemli olması gibi konulardan sıklıkla bahsedilmesi sebebiyle işbirliği stratejilerinin yanı sıra akademik ağ kurma ile ilgili bilgilere de yer verilmesinin gerekli olduğu düşünülmüş ve 4. konu başlığı ‘İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma’ olarak belirlenmiştir. ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ konusu da yine görüşmelerde sıklıkla belirtilmesi nedeniyle 5. konu başlığı olarak belirlenmiştir. Yine görüşmelerde öğrenci istekliliği, çabası, ilgisi, motivasyonu, cesareti ve araştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirmesinin ihtiyaçlar arasında bahsedildiği görülmektedir. Bu ihtiyaç bir konu

başlığı olarak yapılandırılmamış ancak ilgi, istek, çaba ve motivasyonun artırılması ve araştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirilmesinin bütün oturumlarda kazandırılması hedeflenmiştir. Eğitim programının konu başlıkları ve konuşmacıları aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir (Tablo 29).

Tablo 29. Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Destekleme Programı

Gün	Saat	Konu	Konuşmacı
27.09.2017 Çarşamba	09:00-09:45	Kayıt ve Açılış	
	10:00-12:00	Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler	Prof. Dr. Cemil ALKAN
		Öğle Yemeği Arası	
	13:30-16:00	Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar	Yrd. Doç. Dr. Esmâ EMMİOĞLU-SARIKAYA
28.09.2017 Perşembe	10:00-10:45	Düşünme Becerilerini Geliştirme: Öneriler	Yrd. Doç. Dr. Demet ŞAHİN
	11:00-12:00	Düşünme Becerilerini Geliştirme: Uygulamalar	
		Öğle Yemeği Arası	
	13:30-14:15 14:30-16.00	Çalışma Stratejileri: Öneriler Çalışma Stratejileri: Uygulamalar	Yrd. Doç. Dr. Emel TÜZEL
29.09.2017 Cuma	10:00-10:45	İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma: Öneriler	Yrd. Doç. Dr. Yasemin ÖZDEM YILMAZ
	11:00-12.00	İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma: Uygulamalar	
		Öğle Yemeği Arası	
	13:30-14:15 14:30-16.00	Finansal Kaynaklara Erişim: Öneriler Finansal Kaynaklara Erişim: Uygulamalar	Yrd. Doç. Dr. Kubilay YILDIRIM

Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Destekleme Programı

Uygulamaya hazır hale getirilen programda ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’ modülünde 8 temel kazanım, 39 alt kazanım; ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ modülünde 2 temel kazanım, 9 alt kazanım; ‘Çalışma Stratejileri’ modülünde 11 temel kazanım, 37 alt kazanım; ‘İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma’ modülünde 6 temel kazanım, 16 alt kazanım ve ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ modülünde 2 temel kazanım, 9 alt kazanım olmak üzere toplamda ‘29 temel kazanım, 110 alt kazanım bulunmaktadır. Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğeleri aşağıdaki şekilde yapılandırılmış ve her oturum için ayrı tablolar aracılığıyla gösterilmiştir:

Tablo 30. Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci Oturumu Program Öğeleri

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme			
Oturumun amacı: Programa katılan doktora öğrencilerinin akademik yazma becerilerini geliştirme			
Temel kazanım 1: Akademik yazma aşamaları bilgisine sahip olma Alt Kazanımlar 1: <ol style="list-style-type: none"> 1. Akademik yazma aşamalarını yazma/söyleme. 2. Akademik yazı taslağının hazırlanması sürecinde yapılacakları yazma/söyleme. 3. Akademik yazı taslağı düzenleme sürecinde yapılacakları yazma/söyleme. 4. Akademik yazı taslağı son şeklinin verilmesi aşamasında yapılacakları yazma/söyleme. 5. Araştırma taslağının düzenlenmesi aşamasında yapılacakları yazma/söyleme. 	-Akademik yazma aşamaları -Akademik yazı taslağının hazırlanması süreci -Akademik yazı taslağı düzenleme sürecinde yapılacaklar -Akademik yazı taslağına son şeklini verme -Araştırma taslağı düzenleme	Anlatım Soru-cevap İşbirlikli öğrenme Akran öğretimi	Performans değerlendirme
Temel Kazanım 2: Akademik bir çalışmanın bölümlerini kurallara uygun bir şekilde hazırlayabilme. Alt Kazanımlar 2: <ol style="list-style-type: none"> 6. Araştırma problemi/soruları/ ifadeleri yazma. 7. Hipotez ifadeleri yazma. 8. Bir çalışmanın Özet bölümünü yazma. 9. Bir çalışmanın Giriş bölümünü yazma. 10. Bir çalışmanın Alan yazın taraması, bölümünü yazma. 11. Bir çalışmanın Yöntem bölümünü yazma. 12. Bir çalışmanın Bulgular bölümünü yazma. 13. Grafik, şekil ve tablo vb. görseller kullanarak bulguları özetleyerek yazma. 14. Bir çalışmanın Sonuç bölümünü yazma. 15. Bir çalışmanın Tartışma bölümünü yazma. 	-Araştırma sorusu/hipotez, amaç ve hedefleri yazma (Proje/makale/çalışmanın amacı, bu amaçlara bağlı olarak erişilmek istenen hedefler) -Konu ve kapsam belirleme -Özet yazma -Araştırmaya giriş yapma -Alan yazın tarama -Yöntem bölüm yazma ve şekillendirme -Araştırma bulgularını sunma (Grafik, şekil tablo kullanımı) - Tartışma ve sonuç bölümlerini yazma	Anlatım Soru-cevap Örnek olay	

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
<p>Temel Kazanım 3: Farklı amaçlara yönelik hazırlanan akademik metinlerin özelliklerini açıklayabilme.</p> <p>Alt Kazanımlar 3:</p> <p>16. Araştırma/makale/proje/tez/bildiri yazma süreçlerinin birbirine benzer ve birbirinden farklı yönlerini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma.</p> <p>17. Araştırmacının diğer proje/güncel yayınlarının önemini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma.</p> <p>18. Araştırma/Makale/Proje/Tez/Bildiri çıktılarının paylaşımı ve yayılımı nasıl olması gerektiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma.</p>	<p>-Araştırma/makale/proje/tez/bildiri yazma süreci</p> <p>-Araştırmacının diğer projeleri ve güncel yayınlarının önemi</p> <p>-Araştırma/Makale/Proje/Tez/Bildiri çıktılarının paylaşımı ve yayılımı</p>	<p>Anlatım</p> <p>Soru-cevap</p> <p>Örnek olay</p>	
<p>Temel kazanım 4: Akademik bir yazıda kaynakça yazım kurallarını kullanabilme</p> <p>Alt kazanımlar 4:</p> <p>19. Kaynakça yazım kurallarını yazma/söyleme.</p> <p>20. Doğru kaynakça yazımını bir dizi kaynakça yazımı içinden seçip işaretleme.</p> <p>21. Kaynakça yazım kurallarına dikkat ederek kaynakça yazma.</p>	<p>-Kaynakça yazım kuralları</p>	<p>Anlatım</p> <p>Soru-cevap</p> <p>Gösterip yaptırma</p> <p>Örnek olay</p>	Performans değerlendirme
<p>Temel kazanım 5: Akademik bir yazıda metin içi atıf yapma kurallarını kullanabilme.</p> <p>Alt Kazanımlar 5:</p> <p>22. Metin içinde atıf yapma kurallarını yazma/söyleme.</p> <p>23. Bir dizi metin içi atıftan doğru olanı seçip işaretleme.</p> <p>24. Metin içi atıf yapma kurallarına dikkat ederek metin içi atıf yapma.</p>	<p>-Metin içi atıf yapma kuralları</p>	<p>Anlatım</p> <p>Soru-cevap</p> <p>Gösterip yaptırma</p> <p>Örnek olay</p>	

Yayın Süreci			
Oturumun Amacı: Doktora öğrencilerinin ulusal ve uluslararası akademik yayın süreçleri hakkında bilgi sahibi olmasını sağlama.			
AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
<p>Temel Kazanım 6: Hakemli dergilerde makale yayımlama süreci ilkeleri bilgisi</p> <p>Alt Kazanımlar 6:</p> <p>25. Yayın yazma sürecini yazma/söyleme.</p> <p>26. Bir yayını raporlama sürecini yazma/söyleme.</p> <p>27. Bir yayını değerlendirme süreci aşamalarını yazma/söyleme.</p> <p>28. Editörlük süreçlerini yazma/söyleme.</p> <p>29. Hakemlik süreçlerini yazma/söyleme.</p> <p>30. Hakemli dergi seçme kriterlerini yazma/söyleme.</p> <p>31. Hakemli dergide yayın yapmanın önemini yazma/söyleme.</p> <p>32. Araştırmalarına uygun hakemli dergiyi bir dizi dergi arasından seçip işaretleme.</p>	<p>- Yayın yapma süreci aşamaları</p> <p>-Editörlük, hakemlik, yazarlık</p> <p>-Hakemli dergide yayın yapmanın önemi</p> <p>-Hakemli dergi seçerken göz önünde bulundurulması gereken kriterler</p>	<p>Anlatım</p> <p>Soru-cevap</p> <p>Örnek olay</p>	
<p>Temel Kazanım 7: Konferanslar için bildiri ve sunum hazırlama süreci ilkeleri bilgisi</p> <p>Alt Kazanımlar 7:</p> <p>33. Konferans/sempozyum vb. için bildiri ve özet yazma sürecini yazma/söyleme.</p> <p>34. Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük sürecini yazma/söyleme.</p> <p>35. Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin hakemlik süreçlerini yazma/söyleme.</p>	<p>- Konferanslar için bildiri ve sunum hazırlama süreçleri</p> <p>- Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük ve hakemlik süreçleri</p>	<p>Anlatım</p> <p>Soru-cevap</p> <p>Örnek olay</p>	
<p>Temel Kazanım 8: Araştırma sürecinde yazma becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</p> <p>Alt Kazanımlar 8:</p> <p>36. Yazma becerilerini geliştirmenin önemini söyleme/yazma.</p> <p>37. Yazma becerilerini geliştirmeye yönelik yapılan etkinliklere isteyerek katılma.</p> <p>38. Yazma becerilerini geliştirme ile ilgili konulara merak duyma.</p> <p>39. Yazma becerilerini geliştirici faaliyetler içinde yer alma.</p>	<p>Akademik yazma becerilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</p>	<p>Düz anlatım</p> <p>Örnek olay</p> <p>İşbirlikli öğrenme (Grup çalışmaları)</p>	<p>Performans değerlendirme</p>

Tablo 31. Düşünme Becerilerini Geliştirme Oturumu Öğeleri

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
Oturumun Amacı: Programa katılan doktora öğrencilerinin düşünme becerilerini geliştirme			
Temel Kazanım 9: Araştırma sürecinde yaratıcı düşünme becerilerini kullanma. Alt Kazanımlar 9: <ol style="list-style-type: none"> 40. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici stratejileri yazma/söyleme. 41. Özgün düşünceler üretmenin önemini yazma/söyleme. 42. Yeni fikirler ortaya koymanın önemini yazma/söyleme 43. Araştırma sürecinde yaratıcı düşünme becerilerini kullanarak sorunların tespiti ve çözümünde kendi bakış açısını geliştirme. 44. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri içinde yer alma. 	- Yaratıcı düşünmeyi geliştirici stratejiler - Yaratıcı düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri - Özgün düşünceler üretme - Yeni fikirler ortaya koyma. - Alternatif fikirler geliştirme - Sorun tespiti ve çözümü	Atölye çalışmaları (Hazırlık-Canlandırma-Değerlendirme)	Performans değerlendirme
Temel Kazanım 10: Araştırma sürecinde yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye istekli oluş. Alt Kazanımlar 10: <ol style="list-style-type: none"> 45. Özgün düşünce geliştirmenin önemini söyleme/yazma. 46. Yeni/Alternatif fikirler ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma. 47. Yeni/alternatif fikirleri merak etme. 48. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri içinde isteyerek bulunma. 	Yaratıcı düşünmeye yönelik olumlu tutum geliştirme	Atölye çalışmaları (Hazırlık-Canlandırma-Değerlendirme)	Performans değerlendirme

Tablo 32. Çalışma Stratejileri Oturumu Program Öğeleri

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
Oturumun Amacı: Doktora öğrencilerinin zamanlama becerisi, çalışma stratejileri ve stres yönetimi becerilerinin geliştirilmesi			
Temel Kazanım 11: Zaman yönetimine ilişkin ilke ve yaklaşımlar hakkında bilgi sahibi olur. Alt Kazanımlar 11: <ul style="list-style-type: none"> 49. Meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki farkı yazma/söyleme. 50. Zaman yönetiminde başarılı olmak için dikkat edilecek ilkeleri yazma/söyleme. 51. Zaman yönetimi yaklaşımlarını yazma/söyleme. 	<ul style="list-style-type: none"> -Meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki fark -Zaman yönetiminde başarılı olmak için dikkat edilecek hususlar 	<ul style="list-style-type: none"> Anlatım Video Örnek olay Canlandırma 	Performans değerlendirme
Temel Kazanım 12: Etkin zaman planlamasına ilişkin ilke/genellemeler hakkında bilgi sahibi olur. Alt Kazanımlar 12: <ul style="list-style-type: none"> 52. Etkin bir zaman planlamasının ilkelerini yazma/söyleme. 53. Etkin bir zaman planlamasının önündeki engelleri yazma/söyleme. 54. Etkin bir zaman planlamasının önündeki engelleri aşma yöntemlerini yazma/söyleme. 55. Zamanı etkili kullanma aşamalarını yazma/söyleme. 56. Zaman değerlendirme (zaman yetersizliği ya da fazlalığını değerlendirme) yöntemlerini yazma/söyleme. 57. Gecikmelerle ve zamanı bölen şeylerle baş etme yollarını yazma/söyleme. 58. Etkin bir zaman planlamasının nasıl yapılacağını yazma/söyleme. 	<ul style="list-style-type: none"> -Etkin bir zaman planlamasının önündeki engeller ve bunları aşma yöntemleri - Zamanı etkili kullanma aşamaları - Zaman değerlendirme yöntemleri - Gecikmelerle/ zamanı bölen şeylerle baş etme yolları - Zaman yönetimi yaklaşımları -Planlama 	<ul style="list-style-type: none"> Anlatım Video Örnek olay Canlandırma 	Performans değerlendirme

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
<p>Temel Kazanım 13: Özgün bir çalışma planı hazırlayabilme.</p> <p>Alt Kazanımlar 13:</p> <p>59. Çalışma planı oluşturma ile ilgili hususlara dikkat ederek kendine uygun bir çalışma planı yazma.</p>	- Çalışma planı oluşturma	Anlatım Bireysel çalışma	Performans değerlendirme
<p>Temel Kazanım 14: Bir araştırma sırasında uygulanabilecek çalışma stratejileri bilgisine sahip olma</p> <p>Alt Kazanımlar 14:</p> <p>60. Çalışma sırasında uygulayabileceği stratejileri yazma/söyleme.</p> <p>61. Tez hazırlama aşamalarında (konu seçimi, sınırlandırma, geçici plan oluşturma, tezi yazmaya başlama, danışman ile kontrol, revizyon ve değerlendirme, düzenleme vb.) izlenecek çalışma stratejilerini yazma/söyleme.</p>	-Çalışma sırasında uygulayabileceği stratejiler -Tez hazırlama aşamalarında izlenecek çalışma stratejileri	Tartışma Örnek olay Canlandırma	Performans değerlendirme
<p>Temel Kazanım 15:Bir araştırma sırasında uygulanabilecek öğrenme stratejileri bilgisi.</p> <p>Alt Kazanımlar 15:</p> <p>62. Öğrenme sırasında uygulanabilecek stratejileri (dikkat, tekrar, anlamlandırma vb.) yazma/söyleme.</p> <p>63. Öğrenme stratejini kendi çalışmalarında nasıl kullanabileceğini yazma/söyleme.</p>	- Öğrenme stratejileri	Anlatım Tartışma	Performans değerlendirme
<p>Temel Kazanım 16: Stres yönetimi becerileri ile ilgili temel kavram, ilke ve genellemeler bilgisine sahip olma</p> <p>Alt Kazanımlar 16:</p> <p>64. Stres kavramı tanımını yazma/söyleme.</p> <p>65. Stresin oluşma nedenlerini yazma/söyleme.</p> <p>66. Stresin davranışlara etkilerini yazma/söyleme.</p> <p>67. Stresle başa çıkmak için gerekli kısa ve uzun vadeli yöntemleri yazma/söyleme.</p> <p>68. Özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemini kavrama.</p>	-Stres -Stresin oluşma nedenleri ve davranışlara etkileri -Stresle başa çıkmak için gerekli kısa ve uzun vadeli yöntemler -Özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemi	Anlatım Tartışma Örnek olay Canlandırma	Performans değerlendirme

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
<p>Temel Kazanım 17:Olumsuz stresi olumluya çevirebilme.</p> <p>Alt Kazanımlar 17:</p> <p>69. Stresin olumlu etkilerini yazma/söyleme.</p> <p>70. Stresin olumsuz etkilerini yazma/söyleme.</p> <p>71. Stresi kontrol altında tutabilmenin avantajlarını açıklama.</p> <p>72. Kendi iç çatışmalarını engellemede yapılabilecekleri yazma/söyleme.</p>	<p>-Stresin olumlu ve olumsuz etkileri</p> <p>-Olumsuz stresi olumluya çevirme</p> <p>-Stres kontrolü</p> <p>-İç çatışmaların engellenmesi</p>	<p>Anlatım</p> <p>Tartışma</p> <p>Örnek olay</p>	<p>Performans değerlendirme</p>
<p>Temel Kazanım 18: Stres yönetiminde insan ilişkilerinin etkisini açıklayabilme.</p> <p>Alt Kazanımlar 18:</p> <p>73. Stres yönetiminde ast-üst ilişki önemini yazma/söyleme.</p> <p>74. Ast-üst ilişkilerini yönetme stratejilerini yazma/söyleme.</p> <p>75. Zor insanlarla başa çıkma yollarını yazma/söyleme.</p>	<p>- Ast-üst ilişkilerini yönetme</p> <p>-Zor insanlarla başa çıkma yolları</p>	<p>Anlatım</p> <p>Tartışma</p> <p>Örnek olay</p>	<p>Performans değerlendirme</p>
<p>Temel Kazanım 19: Araştırma sürecinde zamanlama becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</p> <p>Alt Kazanımlar 19:</p> <p>76. Zamanlama becerisinin önemini söyleme/yazma.</p> <p>77. Zamanlama becerisini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</p> <p>78. Zamanlama becerisini geliştirici çalışma faaliyetleri içinde isteyerek bulunma.</p>	<p>Zamanlama becerisini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</p>	<p>Örnek olay</p> <p>Canlandırma</p>	<p>Performans değerlendirme</p>
<p>Temel Kazanım 20: Araştırma sürecinde çalışma stratejilerini geliştirmeye istekli oluş.</p> <p>Alt Kazanımlar 20:</p> <p>79. Çalışma stratejilerini bilmenin önemini söyleme/yazma.</p> <p>80. Çalışma stratejilerini uygulamanın önemini söyleme/yazma.</p> <p>81. Çalışma stratejilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</p> <p>82. Çalışma stratejilerini geliştirici çalışma faaliyetler içinde isteyerek bulunma.</p>	<p>Çalışma stratejilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</p>	<p>Örnek olay</p> <p>Canlandırma</p>	<p>Performans değerlendirme</p>

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
<p>Temel Kazanım 21: Araştırma sürecinde stres yönetimi becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</p> <p>Alt Kazanımlar 21:</p> <p>83. Stres yönetimi becerilerini geliştirmenin önemini söyleme/yazma.</p> <p>84. Stres yönetimi becerilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</p> <p>85. Stres yönetimini geliştirici çalışma faaliyetler içinde isteyerek bulunma.</p>	<p>Stres yönetimi becerilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</p>	<p>Örnek olay Canlandırma</p>	<p>Performans değerlendirme</p>

Tablo 33. İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma Oturumu Program Öğeleri

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
Oturumun Amacı: Doktora öğrencilerinin işbirliği yapma ve akademik ağ kurma becerilerinin geliştirilmesi			
Temel Kazanım 22: Akademik ağ kurma becerilerini geliştirici fırsatlar bilgisine sahip olma Alt Kazanımlar 22: 86. Alanı ile ilgili farklı akademisyen ve öğrencilerle akademik ağ kurma fırsatlarını yazma/söyleme. 87. Diğer üniversite ve dış araştırma sağlayıcılarla akademik ağ kurma fırsatlarını yazma/söyleme.	-Akademisyen ve öğrencilerle akademik ağ kurma fırsatları -Diğer üniversite ve dış araştırma sağlayıcılarla akademik ağ kurma fırsatları	Düz anlatım Soru-cevap Örnek olay	Performans değerlendirme
Temel Kazanım 23: Akademik işbirliği için yazma dili kuralları bilgisi. Alt Kazanımlar 23: 88. Akademik işbirliği için yazma dili kurallarını yazma/söyleme.	- Akademik işbirliği için yazma dili	Düz anlatım Soru-cevap Örnek olay	Performans değerlendirme
Temel Kazanım 24: İşbirliği yapma becerileri ile ilgili temel ilkeleri açıklayabilme. Alt Kazanımlar 24: 89. İşbirliği yapmanın neden önemli olduğunu açıklayarak yazma/söyleme. 90. Başarılı takımların sahip oldukları özellikleri açıklayarak yazma/söyleme. 91. İşbirlikli çalışmalarda etkili çalışma yönetimi özelliklerini açıklayarak yazma/söyleme.	- İşbirliği yapmanın önemi -Başarılı takımların sahip oldukları özellikler -İşbirlikli çalışmalarda etkili çalışma yönetimi	Düz anlatım Soru-cevap İşbirlikli öğrenme	Performans değerlendirme

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
<p>Temel Kazanım 25:Takım içi ve dışı etkili iletişim becerileri ile ilgili temel ilkeleri açıklayabilme.</p> <p>Alt Kazanımlar 25:</p> <p>92. Takım içi ve dışı etkili iletişim becerilerini geliştirmenin neden önemli olduğunu açıklayarak yazma/söyleme.</p> <p>93. Araştırmalarında yer alan katılımcılarla etkili işbirliği yapabilme becerilerinin neden önemli olduğunu açıklayarak yazma/söyleme.</p> <p>94. Sürdürülebilir akademik işbirliğinin nasıl sağlanabileceğini açıklayarak yazma/söyleme.</p> <p>95. Akademik işbirliği için takım üyesi olarak kendisinden beklenen becerilerinin neler olabileceğini açıklayarak yazma/söyleme.</p>	<p>-Takım içi ve dışı etkili iletişim becerileri</p> <p>- Araştırmalarında yer alan katılımcılarla etkili işbirliği yapabilme becerileri</p> <p>-Sürdürülebilir akademik işbirliği</p> <p>-Akademik işbirliği için takım üyesi olarak geliştirilmesi beklenen beceriler</p>	<p>Düz anlatım</p> <p>Soru-cevap</p> <p>İşbirlikli öğrenme</p>	<p>Performans değerlendirme</p>
<p>Temel Kazanım 26: Araştırma sürecinde akademik ağ kurma becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</p> <p>Alt Kazanımlar 26:</p> <p>96. Akademik ağ kurma becerilerini geliştirmenin önemini söyleme/yazma.</p> <p>97. Akademik ağ kurma becerilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</p> <p>98. Akademik ağ kurma geliştirici çalışma faaliyetler içinde isteyerek bulunma.</p>	<p>-Akademik ağ kurma becerilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</p>	<p>Örnek olay</p> <p>İşbirlikli öğrenme</p>	<p>Performans değerlendirme</p>
<p>Temel Kazanım 27: Araştırma sürecinde akademik işbirliği yapma becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</p> <p>Alt Kazanımlar 27:</p> <p>99. Akademik işbirliği yapma becerilerini geliştirmenin önemini söyleme/yazma.</p> <p>100. Akademik işbirliği yapma becerilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</p> <p>101. Akademik işbirliği yapmayı geliştirici çalışma faaliyetler içinde isteyerek bulunma.</p>	<p>-Akademik işbirliği becerilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</p>	<p>Örnek olay</p> <p>İşbirlikli öğrenme</p>	<p>Performans değerlendirme</p>

Tablo 34. Finansal Kaynaklara Erişim Oturumu Öğeleri

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
Oturumun amacı: Programa katılan doktora öğrencilerinin çalışmaları için gerekli olan finansal kaynaklara erişim konusunda bilgilendirilmesi			
Temel Kazanım 28: Araştırma için gerekli olan finansal kaynaklara erişim (projeler, proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar) Alt Kazanımlar 28: 102. Ulusal ve uluslararası düzeyde araştırma desteklerini yazma/söyleme. 103. İnovatif ve yenilikçi proje fikrinin nasıl oluşturulacağını açıklayarak yazma/söyleme. 104. İnovatif ve yenilikçi proje fikrinin nasıl proje haline getirileceğini açıklayarak yazma/söyleme. 105. Özgün değerini nasıl belirlediğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma. 106. Araştırma olanaklarının nasıl belirlendiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma. 107. Yaygın etki kavramını kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma.	- Ulusal ve uluslararası düzeyde araştırma destekleri - Proje fikrinin oluşturulması ve proje haline getirilmesi - Proje yazımı - Özgün değer - Araştırmanın/Makalenin/Projenin/Tezin/Bildirinin yaygın etkilerinden bahsedilmesi (Bilimsel/Akademik, Ekonomik/Ticari/Sosyal, Araştırmacı yetiştirmesi ve yeni projeler üretme vb.)	Anlatım Örnek olay Soru cevap	Performans değerlendirme
Temel Kazanım 29: Araştırma sürecinde finansal kaynaklara erişim hakkında bilgi sahibi olmaya istekli oluş. Alt Kazanımlar 29: 108. Finansal kaynaklara erişimin akademik yaşamındaki önemini söyleme/yazma. 109. Finansal kaynaklara erişim konusuna yönelik yapılan etkinliklere isteyerek katılma. 110. Finansal kaynaklara erişim ile ilgili konulara merak duyma.	Finansal kaynaklara erişim konusunda yönelik olumlu tutum geliştirme	Düz anlatım Örnek olay Bireysel çalışma	Performans değerlendirme

Uygulama Sürecine Yönelik Görüşlere İlişkin Bulgular

Oturum 1: Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri.

Doktora öğrencileri için hazırlanan araştırma üretkenliğini destekleme programının ilk oturumunda 33 öğrenci süreçle ilgili görüşlerin alındığı ‘Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi’ni doldurmaya gönüllü olmuştur.

İlk olarak öğrencilere “bu oturum süresince yaşadığınız tecrübeyi birkaç kelime ile ifade etmek isterseniz, bu kelimeler neler olurdu?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin kullandıkları kelimelerin; faydalı, geliştirici, etkili, verimli, yeterli, net, enerjik, yaratıcı, olumlu, ciddi, farkındalık, dikkat, motive edici, düşündürücü, bilgilendirici, üretkenlik, çaba, dönüt, verimlilik, etkinlik, hatırlatıcı, ilk, çok iyi, başarılı, muhteşem, harika şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir. Buna göre, öğrencilerin oturumla ilgili olumlu ifadeler kullandıkları görülmektedir.

Öğrenciler aynı soruya yanıt verirken oturumda değinilen konuları da ifade eden kelimelere yer vermişlerdir. Bu sözcükler; teknik, yazım kuralları/akademik yazma, makale yazarken ve hakemli dergilere gönderirken dikkat edilmesi gereken hususlar şeklinde sıralanmaktadır. Ayrıca uzman olmak, hatalardan ders almak, daha iyisini yapmak, bilimsel zekâyı geliştirmek, sistemli ve düzenli çalışmak, tecrübelerden yararlanmak ve püf noktalarını öğrenmek gibi oturum sonunda elde edilen kazanımlardan da bahsedildiği görülmüştür.

Bazı öğrencilerin bu soruyu cevaplandırırken kelime yazmak yerine düşüncelerini ifade eden cümleler kurdukları görülmektedir. Bu öğrenciler oturumda bilimsel çalışmaların geliştirilmesi, akademik yayın, makale ve tez hazırlama konusunda bilgilerin artırılması ve güncellenmesi, yayın oluşturma, hakem ve editörlük süreçleri, bilimsel bir çalışma yaparken ve yazarken dikkat edilmesi gerekenler, süreçte tecrübe ettikleri eksikliklerin giderilmesinde yapılması gerekenler hususlarında bilgi sahibi olduklarından bahsetmişlerdir. Ayrıca deneyimli bir akademisyenin bakış açısından faydalandıklarını, iyi planlanmış, özenli, ihtiyaç duydukları bir çalışma içinde yer aldıklarını ve çalışmanın kendileri adına iyi bir tecrübe olduğunu da ifade etmişlerdir.

“İyi planlanmış, özenli bir çalışmanın içinde olduğumu, gerçekten ihtiyaç duyduğum bir konuyla ilgili bir çalışma içinde olduğumu düşündüm.” (anket# 17)

“(...) Özellikle hakem ve editörler konusunda paylaşılan bilgiler benim için şaşırtıcı oldu diyebilirim. Hocalarımızın aynı zamanda kendi tecrübelerini paylaşması oldukça faydalı oldu.” (anket# 20).

Uygulamaya yönelik görüşler anketinin ikinci sorusu olarak “oturumun olumlu yönlerinin neler olduğu” sorulmuştur. Öğrenciler, genel itibariyle oturumun akademik düşünme becerilerini geliştirmeye katkıda bulunduğunu, üretkenliklerinin desteklenmesi için gerekli donanımın sağlanmasına yardımcı olduğunu, çalışmalarının uluslararası standartlara ulaşmasına ilişkin bilgiler içerdiğini ve araştırmanın önemini kavranması açısından kendilerine faydalar sağladığını belirtmişlerdir.

“Hızla gelişen dünyada, akademinin de bu inovasyon ve gelişmeye sağladığı katkılar ile üretkenlik aşamasında teknik donanımı sağlamak, uluslararası standartlara ulaşmak, araştırmanın önemini kavramak...” (anket# 22)

Öğrenciler oturumda akademik yayın, tez, proje, makale gibi çalışmaların yazım aşamaları hakkında önemli ve faydalı bilgiler sunulduğundan söz etmişlerdir. Oturumda değinilen yazım aşamalarını akademik bir metinde bulunması gereken bölümler, yazarken nasıl bir yöntem izleneceği, dikkat edilmesi gereken noktalar, sıkıntı çekilen ve eksikliklerin bulunduğu konular ve bu konulara çözüm önerilerinin oluşturduğunu ifade etmişlerdir. Oturumda özellikle bilimsel araştırma sürecinde dikkat edilmesi gerekenlerin altının çizildiğinden ve kritik noktaların aydınlatıldığından bahsedilmiştir. Öğrenciler bu bilgilerin gelecekte yapılacak çalışmalarda kendilerine yararlı olacağını ve bu sayede çalışmalarının daha verimli hale geleceğini düşünmektedirler. Ayrıca editörlük ve hakemlik süreci hakkında bilgilendirme yapılmasının, değerlendirme yapan kişilerin bakış açılarından haberdar olma ve yapılması gerekenleri önceden kestirebilme yönünden yararlı olduğu ifadeler arasında yer almıştır.

Programın ilk oturumu olan ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler’ oturumunda örneklerle zenginleştirilmiş düz anlatım yöntemi kullanılmış ve görsellerden yararlanılmıştır. Bu yöntem konusunda öğrencilerden birinin düşüncesi anlatımda örneklere yer verilmesinin konunun daha net anlaşılmasını sağladığı yönünde olmuştur. Oturumu sunan öğretim üyesinin konu hakkında deneyimli/tecrübeli ve yeterlik sahibi olması, öğrencilere hitap edebilmesi de olumlu yönler arasında sıralanmıştır.

“Her bir aşamada örnek sağlanması daha net anlaşılmasına yardımcı oldu.” (anket# 11)

“Deneyimli bir bilim adamından akademik yayın yaparken nelere dikkat edeceğimiz hakkında bilgiler edindik.” (anket# 28)

Oturumda yer alan konuların yenilikçi ve oturum uygulayıcısının paylaşımcı olması, konuların ve uygulayıcının öğrencilerin bakış açılarını geliştirmesi, ayrıca oturumun farklı alanlarda doktora yapan bireylerle bir araya gelinmesini sağlaması da oturumun olumlu yönleri arasında sıralanmıştır.

“Farklı alanlarda doktora yapmakta olan arkadaşlarla aynı ortamda bilimsel bir çalışma ortamını solumak açısından önemli olmaktadır.” (anket# 25)

Öğrencilere “Bu oturumda eksik ya da olumsuz gördünüz unsurlar neler olmuştur?” sorusu yöneltildiğinde oturumun daha uzun olması gerektiğini belirten öğrencilerin yanı sıra daha kısa tutulması gerektiğini düşünenler de olmuştur. Oturum süresince iletişim ve etkileşimin kısıtlı olması, motive edici unsurun az olması, kullanılan Powerpoint sunusunun fazla yazı içeriyor olması ve bu nedenle dikkat çekici unsurların az olması belirtilen olumsuz unsurlar arasında yer almıştır. Ortamın havalandırmasının yetersiz olması ve oturma planının uygun olmaması öğrencilerin fiziksel ortam hakkındaki eleştirilerini oluşturmuştur. Oturumu sunan öğretim üyesinin Fen Bilimleri Enstitüsünden geliyor olması nedeniyle Sosyal Bilimler Enstitüsünde öğrenim gören bazı öğrencilerin örnekleri ve konuları anlamakta zorluk çektiği, bu nedenle hazırlanan sunuda verilen örneklerin hem sosyal bilimler hem fen bilimlerine eşit şekilde dağıtılması gerektiğini düşünen öğrenciler bulunmaktadır.

“Hazırlanan sunumda örneklerin hem sosyal bilimler hem fen bilimlerine eşit şekilde dağılmaması olumsuz yön olarak sayılabilir.” (anket# 20)

Uygulamaya yönelik değerlendirmenin bir sonraki sorusunu ‘Oturumun araştırma üretkenliğinize/öğrencilerin araştırma üretkenliğine etkileri neler olabilir?’ sorusu oluşturmuştur. Öğrenciler; oturumun bilimsel yayının nasıl yapılacağı konusunda yön verici bilgiler içerdiğinden, taslak oluşturma ve planlamanın önemini kavradıklarından, çalışmaya özgünlük ve özellik katmak için gerekenleri öğrendiklerinden, tez/makale yazımında şu anki durumlarını tespit edebildiklerinden, eksik oldukları, hata yaptıkları veya yapmayı erteledikleri noktaları tespit edebildiklerinden bahsetmişlerdir. Ayrıca oturumun bilimsel araştırma sürecine yönelik güncel bilgileri kazandırdığı ve süreçte oluşan küçük ama önemli noktalar hakkında farkındalığı artırdığı, farklı bakış açıları kazandırdığı, empati yapma becerisini geliştirdiği, çalışma yapmanın yanı sıra çalışmayı yayına dönüştürmenin önemini görülmesini sağladığı da belirtilmiştir.

Öğrenciler ayrıca, bu oturumun araştırma üretkenliğini artırmanın önemini vurguladığını, daha iyi hazırlanmış bilimsel çalışmalar için iyi bir temel oluşturduğunu

ve katılımcıların etkili araştırmalar yapmasına doğrudan etki edeceğini düşünmektedirler. Gelecekte yapılacak proje, yayın gibi akademik çalışmalarda oturumda edinilen bilgiler sayesinde iyi bir planlama yaparak ve yazım teknikleri geliştirerek daha fazla verim elde edilmesinin ve makale yazımında yeni bakış açıları geliştirilebilmesinin sağlanabileceği görüşler arasında yer almaktadır. Öğrenciler oturum sayesinde yazma süreci ve hakem/editör sürecini nasıl yönetmeleri gerektiği hakkında fikir sahibi olduklarını ve edinilen bu bilgilerin akademik hayatları boyunca yol gösterici olacağını belirtmişlerdir. Oturumda bahsedilen öneriler, yol ve yöntemleri takip ederek çalışmalarını daha planlı ve hedefe yönelik seçebileceklerini, zamandan tasarruf sağlayabileceklerini ve böylelikle farklı araştırmalar için zaman kazanabileceklerini düşünmektedirler. Ayrıca öğrencilerden bazıları oturumun araştırmaya yönelik isteklerini artıracığını umduklarını, kendilerini daha motive olmuş ve cesaretli hissettiklerini ve bu durumun yazım sürecini hızlandırabileceğini ifade etmişlerdir.

“Araştırma ateşinin fitilini yakmasını umuyorum.” (anket# 24).

“Kendimi motive olmuş hissediyorum. Eksik gördüğüm ya da yapmayı ertelediğim noktalara değinildi. Bu oturumun tez yazım sürecini etkili bir şekilde hızlandıracağını düşünüyorum.” (anket#7)

Son olarak, öğrencilere oturumun daha iyi bir şekilde uygulanabilmesi için neler önerebilecekleri sorulmuştur. Öğrenciler anlatılan konunun içeriği ve anlatım biçimine yönelik olarak; kullanılan sunudaki içeriğin daha fazla detaylandırılması, sunumda görsel öğelerin ve örneklerin artırılması ve farklı alanlardan örnekler verilmesi gibi önerilerde bulunmuşlardır.

“Bölüm sayısının artırılarak konunun detaylandırılması...”(anket#5).

Oturumda kullanılan öğretim yöntemine yönelik olarak öğrenciler, daha fazla etkileşim ve iletişim içeren etkinliklere yer verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Fiziksel ortama yönelik olarak ise, oturumlar arası molaların sıklaştırılması, fiziksel ortamın daha yeterli hale getirilmesi ve havalandırılması yapılan öneriler arasında yer almaktadır.

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri. Programın uygulama sürecinin değerlendirmesinin gerçekleştirilmesinde katılımcı öğrencilerin yanı sıra program uygulayıcısının görüşlerinin de alınmasına karar verilmiştir. ‘Akademik Yazma Becerisini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler’ oturumunun uygulayıcısı olan

öğretim üyesinin programın içeriği, zamanı ve uygulama sürecinin yeterli olduğu doğrultusunda görüş beyan ettiği görülmektedir.

“İçeriği ve zamanlamayı gayet yeterli buldum.”

Program uygulayıcısı, program sayesinde öğrencilerin proje ve yayın yazma konusunda daha hevesli olacaklarını düşünmektedir. Kendisinin de iki öğrencisine uygulanan programı önerdiğini söyleyen öğretim üyesi, uygulamanın tekrar yapılması halinde katılmayan diğer öğrencilerine de katılım sağlamalarını önereceğini belirtmiştir. Akademik hayat içerisinde doktora öğrencilerine sunulan benzer bir kursun olmaması nedeniyle bu programı yararlı bulduğunu belirten uygulayıcı, katılımcıların tecrübe edinirken daha yetkin hale gelmelerini sağlaması açısından da programın faydalı olduğunu belirtmiştir.

“Yayın ve proje yazmak konusunda akademik hayatın içerisinde bir kurs süreci olmadığından son derece yararlı olacağını düşünüyorum. Tecrübe edinirken de daha yetkin ve kavrayıcı olacaklarını zannediyorum.”

Programa katılan doktora öğrencilerinin görüşlerine benzer şekilde, program uygulayıcısı da sosyal ve fen bilimleri alanlarında iki ayrı gruba yönelik çalışmaların yapılmasının daha uygun olacağını ifade etmiştir.

Uygulamaya Yönelik Gözlemler. Uygulama sürecinin değerlendirilmesinde oturumlarda anlatılan konu başlıkları, kullanılan öğretim yöntemleri, kullanılan değerlendirme yöntemleri, kullanılan teknoloji ve materyaller, zaman yönetimi, öğrenciler arası etkileşim, program uygulayıcısı-öğrenci etkileşimi, öğrenci soru ve cevapları, program uygulayıcısı soru ve cevapları, öğretim üyesi tavsiyeleri, olumlu durumlar, olumsuz durumlar kriterleri göz önünde bulundurularak iki gözlemci tarafından gözlemler yapılmıştır.

Anlatılan konular göz önünde bulundurulduğunda, ilk oturumda hedeflenen kazanımların birçoğuna değinildiği ve içerikte bu kazanımlara yönelik konu başlıklarına yer verildiği tespit edilmiştir. Ancak referans ve metin içi atıf konusunda belirtilen ‘doğru kaynakça yazımını bir dizi kaynakça yazımı içinden seçip işaretleme, kaynakça yazım kurallarına dikkat ederek kaynakça yazma, bir dizi metin içi atıftan doğru olanı seçip işaretleme, metin içi atıf yapma kurallarına dikkat ederek metin içi atıf yapma’ gibi kazanımlara enstitü veya dergilerin farklı yazım kuralları olması nedeniyle değinilmemiştir. Bu nedenle bu kazanımlar programın ‘öğretisiz eğitim programı’ kısmına eklenmiştir.

Program uygulayıcısı, oturumunda ‘hakemli dergi seçme kriterlerini yazma/söyleme, araştırmalarına uygun hakemli dergiyi bir dizi dergi arasından seçip işaretleme’ alt kazanımlarına değinmemiş, yalnızca dergi seçiminin öneminden bahsetmiştir. Ancak bu alt kazanımlar “Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar” oturumunda öğrencilere SSCI-SCI indeksli dergi listelerinin bulunduğu internet sayfası gösterilerek tamamlanmıştır.

Program uygulayıcısı, okuyucu kitlesinin yazardan beklentileri, teşekkür ve ekler bölümünün yazımı ile ilgili bilgileri oturum için gerekli gördüğünden dolayı resmi programa ekleme yapmıştır. Bu eklemeler, ‘okuyucu kitlesinin yazardan beklentilerini yazma/söyleme’, ‘bir çalışmanın teşekkür bölümünü yazma’ ve ‘bir çalışmanın ekler bölümünü yazma’ şeklinde alt kazanım olarak yeniden düzenlenen programa yazılmıştır.

Oturumun geneli değerlendirildiğinde geliştirilen programda belirtilen oturum amaçları, kazanım ve alt kazanımların büyük çoğunlukla gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür. Bu oturumda kullanılan öğrenme yaşantılarını düz anlatım, soru-cevap ve örnek olay oluşturmaktadır. Öğrenme yaşantılarının yürütülmesinde Powerpoint destekli sunu ve sunu içerisinde görsel materyallerden yararlanmaya yer verilmiştir. Ayrıca yaşamla ilişkili örnek ve örnek olaylara da yer verilmiştir. Öğrenme yaşantılarından işbirlikli öğrenme ve gösterip yaptırma ile ilgili etkinliklere bu oturumda yer verilmemiştir. Ancak ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’nin ikinci oturumunda bu öğrenme yaşantıları kullanılarak program tamamlanmıştır. Yine performans değerlendirme programının ikinci oturumu olan ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar’ kısmında yapılmıştır.

Oturuma 15 dakika erken başlanmış ve zamanında bitirilmiştir. Öğrenci-öğrenci etkileşimi bu oturumda olmamış ancak öğrenciler sunum yapılırken ve sunum sonunda oturumu yöneten program uygulayıcısına sorular yöneltmişlerdir. Sorulara program uygulayıcısı tarafından detaylı cevaplar verilmiştir. Oturumda program uygulayıcısının yazma becerisini geliştirme ve yayın süreci ile ilgili sık sık tavsiyelerde bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu tavsiyelerden bazıları ‘yazmaya başlamadan önce iyi bir plan yapın, çalışmanızı tasarlayın’, ‘yazdığınız bir amacı olmalıdır’, ‘okuyucuyu tanıyın (kimler okuyacak, ne şekilde fayda sağlayacak vb.)’, ‘kendinizi okuyucunun yerine

koyun. Okuduğunuzdan ne bulmayı ve aradığımız şeylere nasıl ulaşmayı isterdiniz? ‘okuyucuların beklentilerine cevap vermek için içerik, format ve benzeri konularda başarılı örneklerden faydalanmaya çalışın. Danışmanınızdan ve çevrenizdeki diğer kişilerin fikirlerinden faydalanın. Benzer konuda yeni yazılmış tezleri fikir almak için inceleyin’, ‘bir ana plan oluşturun’ ve ‘taslak kopya oluşturun’ şeklindedir.

Oturum başlamadan önce program uygulayıcısının özgeçmişinin okunması ve bu sayede programı uygulayan öğretim üyesinin öğrencilerle tanıştırılması oturumda deneyimlenen olumlu durumlardan biri olmuştur. Program uygulayıcılarının özgeçmişleri diğer oturumlarda da okunarak öğrencilere bilgilendirme yapılmıştır. Ayrıca öğrencilerin oturum süresince sorular sorması, not tutmaları ve program uygulayıcısının sorularına cevap vermeleri oturuma aktif katılım sağladıklarını göstermektedir. Program uygulayıcısının oturumda somut örneklere yer vermiş olması (örnek yazımlar, yazım hataları, düzeltmeler vb.), yazım ve yayın süreci ile ilgili ipuçları ve önerilere yer vermesi de olumlu durumlar arasında yer almıştır. Oturumda yaşanan olumsuz durumlar ise verilmesi planlanan aranın gecikmiş olması ve öğrenciler arası etkileşimi sağlayabilecek etkinliklere yer verilmemiş olması olarak tespit edilmiştir. ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler’ oturumu gözlem notları EK-24’te verilmiştir.

Oturum 2: Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri. İkinci oturumda da ilk olarak öğrencilerin yaşadıkları tecrübeleri birkaç cümle ile ifade etmeleri istenmiştir. İşbirliği ve grup çalışmasının önemi, verimli, geliştirici, faydalı, yenilikçi, öğretici, eğitici, başarılı, etkili, çok iyi, mükemmel, harika, eğlenceli, yoğun ve dolu dolu gibi kelimelerin bu oturum için kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, diğer oturumda olduğu gibi bu oturumun değerlendirmesinde de öğrenciler oturumun içeriğini yansıtan kelimeler kullanmışlardır. Bunlar; özet yazımı, çalışma konusunu belirleme, araştırma sorusu oluşturma, problem belirleme kriterleri, neden-sonuç ilişkisi, hedefe odaklanma, akademik yazma, kaynak tarama, pratik bilgiler, çok yönlü/farklı bakış açısı kazanma, yayın yazma ve alanyazın tarama şeklinde sıralanmaktadır. Öğrencilerin oturumda kullanılan öğretim yöntemlerinden yola çıkarak uygulamalı eğitim/uygulama/uygulamanın faydası, güzel hazırlanmış sunu, yeterli örnekler, beyin fırtınası, yaratıcı düşünme gibi kelimelere yer verdikleri tespit edilmiştir.

Kelime yazma yerine cümle kurmayı tercih eden öğrenciler, oturumun kendileri için yoğun bir beyin jimnastiği olduğunu, kendileri için verimli ve büyük bir kazanım olduğunu, etkili uygulamalarla eksikliklerini giderebildiklerini, bilimsel düşünme sisteminin gelişmesine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca bilimsel çalışmalara farklı açılardan bakarak grup halinde çalışma fırsatı yakalandığı, kendi alanları ve farklı alanlardaki benzer ve farklı yönleri gördükleri ve bu sayede farklı alanlarla kendi alanları arasında bağlantı kurabildikleri ortamlar oluştuğu için oturumun faydalı olduğunu düşünen öğrenciler olmuştur.

“İkinci oturumun bu çalışmaya katılan doktora öğrencileri için büyük kazanımlar doğurduğunu düşünüyorum. Oldukça etkili uygulamalar ile belirli eksiklikler görüldü.” (anket# 5)

“Farklı alanlarla kendi alanım arasında bağlantı kurarak bir çalışma oluşturma gibi bir tecrübe edindim.” (anket# 18)

Oturumun olumlu yanları sorulduğunda, uygulamalı olmasının birçok öğrenci tarafından olumlu karşılandığı tespit edilmiştir. Öğrenciler, teorik bilgilerinin uygulamayla desteklenmesinin kendileri için fayda sağladığından bahsetmişlerdir. Olumlu görülen diğer bir durum ise oturumda grup çalışmalarına yer verilmesi olmuştur. Öğrencilerin birçoğu grup çalışmalarının avantajlı olduğundan, etkileşim ve paylaşımı artırdığından bahsetmişlerdir.

“Uygulamalı bir eğitim olması üretkenlik açısından oldukça yararlı olmuştur.” (anket# 8)

“Grup yaşantısının etkileşimi kuvvetlendirmesi, grupların birbirleriyle paylaşımında bulunması...” (anket# 17)

Öğrenciler; oturumda gerçekleştirilen etkinliklerde öğrencilere anında dönüt ve düzeltme yapıldığını, etkili iletişim sağlandığını belirtmişlerdir. Ayrıca düşünme ve fikir üretmeye yönelik etkinliklere teşvik edildiklerini, konu belirleme/daraltma, problemi belirleme/çözümüne ilişkin sorular sorma, alanyazın tarama ve yayın yapma konusunda ipuçları elde ettiklerini ve araştırma süreci basamaklarını öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Bütün bu durumlar oturumun olumlu yönleri olarak sıralanmıştır. Oturumda görsel-işitsel araçların kullanımının ilgi çekici olduğunu ve belirlenen içeriğin öğrenci ihtiyaçlarına cevap verdiğini düşünen öğrenciler de bulunmaktadır.

“İçerik olarak ihtiyacıma cevap verdi.” (anket# 16)

Öğrencilere “Bu oturumda eksik ya da olumsuz gördünüz unsurlar neler olmuştur?” sorusu yöneltildiğinde oturumun bir bölümünde internet kullanımına ihtiyaç olmasına rağmen bağlantı kurmakta sıkıntıların yaşanması olumsuzluklardan biri olarak

belirtmiştir. Ayrıca, sıcaklık ve havalandırmanın yetersiz kalması, oturma düzeninden dolayı materyallere erişimde zorluklar yaşanması oturumun fiziksel koşullarına ilişkin diğer olumsuz yönler olarak ifade edilmiştir. Zamanın kısıtlı olması ve bu nedenle bazı etkinlikler/konular üzerinde fazla durulamaması, grup çalışmaları yapılırken ortamın sesli olması nedeniyle odaklanma problemleri yaşanması ve program uygulayıcısının bütün gruplara dönüt verirken zorlanması diğer olumsuz durumlar olarak sıralanmıştır. Zamanın kısıtlı olduğunu düşünen öğrencilerin aksine bazı öğrenciler, oturum süresinin uzun tutulduğunu ve ara verilmemesi nedeniyle zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bir öğrenci ise, gerçekleştirilen uygulamaların öğrenci gruplarının disiplin alanına özel hazırlanmasının olumsuz bir durum olduğunu belirtmiştir.

“Zaman kısıtlı. Sesli ortamda odaklanmak biraz zor oldu.” (anket# 3)

“Hocanın gruplara yetişmede zorluk çekmesi.” (anket# 11)

Öğrencilere bir sonraki soru olarak ‘Oturumun araştırma üretkenliğinize/öğrencilerin araştırma üretkenliğine etkileri neler olabilir?’ sorusu yöneltilmiştir. Öğrenciler oturumun; yazma becerilerini geliştirme (problemin belirlenmesi, araştırma sorusunun yazılması, özet yazma, kaynak tarama, kullanılacak yöntemleri öğrenme), doğru bilgiler edinme, farklı ve özgün bakış açıları kazanma, yaratıcı fikir oluşturma, düşünsel yetileri geliştirme ve özgüven ve motivasyonu artırma konularında üretkenliklerine katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Öğrencilerden biri oturum sırasında diğer doktora öğrencilerinin de benzer kaygıları yaşadığını görmesinin kendi kaygı düzeyini düşürdüğünü ifade etmiştir.

“Bizlerin de oturuma katkısının olması, uygulamanın kalıcılığında büyük bir avantaj sağlamıştır.” (anket# 8)

“Bu oturumda literatür yazma, özet yazmaya dair eksik ve yanlış bilgilerim olduğunu gördüm. Şimdi daha özgüvenli yazabilirim.” (anket# 22)

Oturumda bilgilerin uygulamalarla desteklenmesi sayesinde kalıcılığının artacağını düşünen öğrenciler bulunmaktadır. Öğrencilerden bazıları oturumda öğrenilenlerin daha kaliteli araştırma ve yayın yapılmasını sağlayacağını ve zaman kaybının önüne geçerek üretkenliği artıracığını düşünmektedir.

“Özellikle yayına vermeden önce üzerinde durmam gereken hususları öğrenmem, zaman kaybımın önüne geçecek, bu sebeple üretkenliğim artacaktır.” (anket# 9)

Son olarak, öğrencilerden oturumun daha iyi bir şekilde uygulanabilmesi için neler önerebilecekleri sorulmuştur. Grup çalışması etkinliklerinin daha etkili biçimde

yürütülmesinin sağlanabilmesi açısından kişi sayısının azaltılması, uygulamanın birden çok oturuma bölünmesi ve oturumu yöneten program uygulayıcısı sayısının artırılması öneriler arasında yer almıştır.

“Uygulamada hoca yetişemediği için bu konuda bir/birkaç hoca daha yardımcı olabilirdi. Ancak hoca da yeteri kadar faydalı oldu.” (anket# 11)

Uygulamaların öğrenci gruplarının disiplin alanına özel hazırlanmasının yerine bütün katılımcılara aynı örneklerin verilerek dönütlerin tek tek değil sunu halinde bir seferde verilmesi de önerilerden birini oluşturmaktadır. Ayrıca, daha uzun ve bireysel dönüt ve düzeltmeler sağlanması, etkinlik sonuçlarının paylaşılarak sınıfça tartışma ortamının oluşturulması etkinliklere ve işleyişe yönelik önerileri oluşturmuştur. Bunların yanı sıra, alanyazın tarama konusunda hayali bir örnek üzerinden alıştırma yapılması, her enstitüye hitap eden etkinliklere yer verilmesi, grup çalışmalarında grup üyelerinin farklı alanlardan oluşturulması da öneriler arasında yer almaktadır. Öğrencilerden biri genellikle çalışmalarını tek başına yaptıkları için grup çalışması yerine bireysel çalışmanın olmasını tercih ettiğini belirtmiştir.

“Grup çalışması yerine bireysel olmasını isterdim. Çünkü genelde yalnız yazıyoruz çalışmalarını.” (anket# 1)

Daha geniş bir ortam, daha serin bir oda, sürenin uzatılması, daha fazla mola verilmesi ve materyallerin gruba değil bireylere fazla sayıda dağıtılması öğrencilerin fiziksel durumlara ilişkin önerilerini oluşturmuştur.

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri.

Oturumunun uygulayıcısı olan öğretim üyesi, programın içeriğinin yeterli olduğu doğrultusunda görüş belirtmiştir. Uygulama sürecine yönelik ise, zamanın yeterli olmadığını ifade etmiştir. Örneğin, uygulama olarak hazırlanan “makale inceleme” için yeterli süre kalmamıştır ve makale inceleme kriterleri her gruba bir kopya olarak uygulama sonunda dağıtılmıştır. Uygulamayı gerçekleştiren öğretim üyesi, programın iyileştirilmesi adına “özet yazma” uygulaması için okunan makalelerin “makale inceleme” uygulamasında kullanılmasının uygun olacağını belirtmiştir. Bu sayede, zamanın etkili kullanılabileceğini düşünerek programın bu şekilde tekrar düzenlenmesini önermiştir.

Program uygulayıcısına “Programın öğrencilerin araştırma üretkenliğine ne gibi etkileri olabileceğini düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltildiğinde, programın öğrencilerin araştırma üretkenliğine yönelik tutumlarını olumlu yönde geliştirme, akademik bir

çalışmanın giriş, özet, yöntem, alan yazın taraması, sonuç ve tartışma bölümlerini yazma hakkında bilgi sahibi olma gibi etkileri olabileceğini belirtmiştir.

Program uygulayıcısı bu oturumu öğrencilerine tavsiye ettiğini ve tez öğrencilerden üç tanesinin de oturuma katılım sağladığını ifade etmiştir. Ayrıca programın olumlu yönlerinden birini, öğrencilerin grup çalışması ve uygulama yaparak bir önceki oturumda öğrendikleri bilgileri uygulama imkanı bulmaları ve etkinliklere aktif olarak katılmaları olarak belirtmiştir. Ayrıca öğrencilere anında dönüt verilmesi ve böylece öğrenme eksikliklerinin farkında olmalarına yardımcı olunması, öğrencilerle araştırma üretkenliğini engelleyen durumlara yönelik fikirlerin paylaşılacağı bir ortam sağlanması ve araştırma üretkenliğini geliştirebilmeleri için alanyazına ve ihtiyaç analizine dayanarak öneriler verilmesi de olumlu yönler arasında sıralanmıştır.

Uygulayıcıya, oturumda eksik görülen unsurlar ve programın daha iyi bir şekilde uygulanabilmesi için önerileri sorulduğunda zaman yetersizliği, internet bağlantısının olmaması, odanın havasız olması gibi durumlar olumsuz yönler olarak belirtilmiştir. Fiziksel koşulların iyileştirilmesi, bazı uygulamaların birleştirilerek zamandan tasarruf edilmesi gibi öneriler getirilmiştir.

Uygulamaya Yönelik Gözlemler. İkinci oturum olan ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme: Uygulamalar’ oturumu gözlemleri, gözlemcilerden birinin (danışmanın) oturumu yönetiyor olması nedeniyle bir gözlemci (araştırmacı) tarafından yapılmıştır. Bu oturum, birinci oturumda bahsedilmeyen bazı kazanım ve içerik unsurlarına yer verilmesi ve uygulamaya yönelik etkinliklerin yapılması ile ilk oturumun tamamlayıcısı niteliğinde gerçekleştirilmiştir. Bu oturumda ilk olarak bütün programın amacının paylaşılması için araştırma üretkenliği ile ilgili konulara yer verilmiştir. Daha sonra araştırma konusunun sınırlandırılması, araştırma sorusu oluşturma, alanyazın tarama ve yazma, özet yazma gibi konularda uygulamalara yer verilmiştir. Zaman yetersizliği nedeniyle makale değerlendirme uygulaması gerçekleştirilememiştir. Daha önce belirtildiği gibi ilk oturumda bahsedilmeyen ‘hakemli dergi seçme kriterlerini yazma/söyleme’, ‘araştırmalarına uygun hakemli dergiyi bir dizi dergi arasından seçip işaretleme.’ alt kazanımlarına bu oturumda yer verilmiştir.

Oturumda kullanılan öğrenme yaşantılarını; düz anlatım, tartışma, işbirlikli öğrenme (grup çalışmaları), bireysel çalışma, örnek olay ve gösterip yaptırma gibi öğretim yöntemleri oluşturmuştur. Bu sayede programda belirtilen tüm öğrenme

yaşantılarına yer verilmiş, tartışma ve bireysel çalışma eklenmiştir. Öğrenme yaşantıları işe koşurken Powerpoint destekli sunu, videolar, çalışma kağıtları ve öğrencilere ait diz üstü bilgisayarlardan yararlanılmıştır. Program uygulayıcısı öğrencilere verilen etkinliklerin ve yaptırılan uygulamaların ardından gruplar arasında gezerek yapılanları değerlendirmiş, gerekli dönüt ve düzeltmeleri gruplara vermiştir.

Oturum zamanının yetersiz kaldığı, bu nedenle planlanan uygulamalardan birinin gerçekleştirilemediği gözlemlenmiştir. Bu durum, program uygulayıcısı tarafından da dile getirilmiştir. Öğrenci-öğrenci ve program uygulayıcısı-öğrenci etkileşimi üst düzeyde gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar sırasında bütün öğrenciler grup içi faaliyetlere katılmış, öğrenciler arası etkileşim grup çalışmalarında yoğun bir şekilde yaşanmıştır. Çalışma kağıtlarının her gruba bir tane olacak şekilde dağıtılmasıyla grup bağımlılığı sağlanmıştır. Grup çalışmalarının yanı sıra, örnek olay ve gösterip yaptırma etkinlikleriyle öğrenciler kendi deneyimlerinden bahsederek etkileşimde bulunmuşlardır. Ayrıca izletilen videolardan araştırma sorusu bulma etkinliğinde farklı alanlardaki öğrenciler olaylara farklı bakış açıları getirerek sorular yazmaya çalışmış, farklı disiplin alanları birleştirilerek disiplinler arası konular hakkında araştırma soruları yazılmıştır. Program uygulayıcısı, öğrencilerin kendi deneyimlerinden yola çıkarak cevap verebilecekleri sorularla öğrencileri etkin katılıma teşvik etmiş, öğrenciler oturum etkinliklerine katılım sağlamıştır. Ayrıca uygulayıcı, bütün etkinliklerde her bir grubun yanına giderek sorularını yanıtlamış, gerekli dönütler vermiş ve düzeltmeler yapmıştır. Uygulamalarda sorular yanıtlanırken, dönütler verilirken ve düzeltmeler yapılırken tavsiyelerde bulunmuştur.

Oturumun olumlu durumları gözlemci tarafından öğrenci katılımının yüksek olması, öğrenci-öğrenci ve program uygulayıcısı-öğrenci etkileşiminin üst düzeyde gerçekleştirilmesi, program uygulayıcısının sürekli dönüt ve düzeltmelerde bulunması, uygulanan öğretim yöntemlerinin dikkat çekici ve aktif katılımı artırıcı nitelikte olması olarak belirlenmiştir. Olumsuz durumları ise sürenin kısıtlı olması sebebiyle planlanan etkinliklerden birinin gerçekleştirilememesi ve özet yazma etkinliğinde grupları kontrol altında tutmanın zor olması oluşturmaktadır. ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar’ oturumuna ait gözlem notları EK-25’te verilmiştir.

Oturum 3: Düşünme Becerilerini Geliştirme

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri.

Üçüncü oturumda 30 öğrenci uygulamaya yönelik görüşler anketini doldurmuştur. Bu ankette de ilk olarak öğrencilerin yaşadıkları tecrübeleri birkaç cümle ile ifade etmeleri istenmiştir. Bu oturum için öğrenciler; ilk, eğlenceli, heyecanlı/heyecan, mutluluk, keyifli, neşeli, zevkli, hareketli, bol etkinlikli, rahat, kafa dağıtıcı, enerjik, pozitif yaklaşım gibi kelimeler kullanarak etkinliklerin kendilerine ne hissettirdiğini anlatmaya çalışmışlardır. Ayrıca oturumun etkili, farklı, harika, muhteşem, çok güzel olduğunu düşünen öğrenciler de bulunmaktadır. Oturumun öğrencilerin düşünme becerilerine yönelik aktiviteler içerdiği kullanılan; beyin fırtınası, bilgi, öğretici, yaratıcı, düşündürücü, aydınlatıcı, motive edici, deneyim, grup çalışması, drama, ilham, stres, gelişim gibi kelimelerden anlaşılmaktadır. Öğrenciler ayrıca yaratıcı düşünce/yaratıcılık, farklı bakış açısı kazanma, cesaret, daha bilgili, cesaretli tez yazma, kaygıları yenme, kendini ifade etme, hep birlikte bir şeyler geliştirme, sosyalleşme, üretkenlik gibi ifadeler de kullanmışlardır.

Diğer oturumlarda olduğu gibi bu oturumda da kelime yerine cümle yazan öğrenciler bulunmaktadır. Oturumun yaratıcılığın gelişimi ve yaratıcı düşünme kapasitesinin öne çıkması adına verimli olduğu, farklı bakış açıları kazandırdığı, tez yazma sürecini kolaylaştırma ve hızlandırma açısından faydalı olduğu, bilgi ve cesaretin her işin başı olduğunu öğrendiklerini belirten öğrenciler olmuştur. Ayrıca bir öğrenci, oturum süresince yaratıcılığın tez yazımında ne denli önemli olduğunu kavradığını belirtmiştir. Programın bu oturumu, ‘Yaratıcı Drama Atölyesi’nde gerçekleştirilmiştir. Bu atölyenin etkileşimli etkinliklerin yürütülebilmesi açısından rahat olması da bahsedilen konulardan biridir.

Öğrencilerden ikisi böyle bir eğitime daha önce hiç katılmadığını belirtirken bir diğeri ise yetişkinlerin de doktora sürecinde bu tür drama etkinliklerine ihtiyacı olduğunu vurgulamıştır.

“Bu tarzda bir oturumu daha önce hiç tecrübe etmemiştim. Eğlenirken öğrenme adına çok şey kattığımı düşünüyorum.” (anket# 22)

“Çok keyifli, etkili bir oturumdu. Yetişkinlerin de bu tür yaratıcı drama etkinliklerine özellikle doktora gibi zorlu bir süreçte ihtiyacı var.”(anket# 19)

Ankette bir diğer soru “oturumun olumlu yönlerinin neler olduğu” hakkındadır. Öğrenciler, sunulan etkinlikler sayesinde etkili, zevkli, etkin ve çok yönlü bir oturum

deneyimledikleri ifade etmişlerdir. Uygulama ve etkileşimin yoğun olması, ikinci oturumda olduğu gibi bu oturumda da olumlu karşılanmıştır. Öğrenciler ayrıca oturumun ekip olarak hareket etme becerisi kazandırdığını, diğer birey ve gruplarla tanışma, iletişim, etkileşim ve paylaşım fırsatı sunduğunu, yaratıcı düşünme konusunda cesaret verdiğini ve bireyin kendi olumlu yönlerinin ve potansiyelinin farkına varmasını sağladığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ön yargılardan arınarak düşüncelerini ifade edebilmesini sağlaması, zihni yaratıcı düşünmeye sevk edici ve algı/anlayışı geliştirici etkinlikler içermesi, moral ve motivasyonun zihin gelişimi için önemine vurgu yapması nedeniyle oturum, öğrenciler tarafından olumlu görülmüştür.

“Yaratıcı düşünme konusunda cesaretlendiren ve ekip olarak hareket etme becerisi kazandıran bir oturumdu” (anket# 16)

Öğrenciler oturum sonunda doktoranın ve tezlerin korkulacak bir şey olmadığını anladıklarını belirtmişlerdir. Korku ve kaygılarıyla yüzleştikten bahseden bir öğrenci, diğer doktora öğrencileriyle ortak problemlerini keşfettiğini belirtmiş ve bunu olumlu bir durum olarak görmüştür. Bir diğer öğrenci de aynı şekilde tez yazım sürecinde yaşadığı sıkıntılarda yalnız olmadığını gördüğünü belirtmiştir.

“Belki kendimizin bile farkında olmadığımız kaygı ve korkularımızla yüzleştik ve ortak problemlere sahip olduğumuzu bir kez daha gördük.” (anket# 18)

Öğrencilerden bazıları, oturumun kendileri için yeni ufuklar açtığını ve bu sayede doktora araştırmalarına farklı bakış açıları geliştirebileceklerinden bahsetmişlerdir. Tez yazımında düşünce gücü ve yaratıcılığın öneminin anlaşılması, tezle ilgili farkına varılmayan, gizil düşüncelerin farkına varılması, düşünme ve yazma gücünü artırmak için neler yapılabileceğinin öğrenilmesi bahsedilen olumlu yönlerden olmuştur.

“Kısa zamanda düşünce gücümüz ve yaratıcılıkla ilgili örneklerle nasıl tez yazabiliriz öğrendik.” (anket# 5)

Öğrencilere oturumun eksik veya olumsuz yönleri sorulduğunda, daha fazla zaman ve etkinliğin olmamasını olumsuz gördüklerini belirten öğrenciler olmuştur. Oturum başlamadan önce öğrencilerin katılımı için fazla beklenmiş olması da belirtilen olumsuzluklar arasında yer almıştır. Öğrenciler ayrıca, zamanın kısıtlı olması nedeniyle dönütlerin tam verilmemiş olması ve herkese eşit söz hakkı doğmamasını olumsuz yönler arasında sıralamışlardır. Öğrencilerden biri etkinlik içeriklerinde gruplara verilen görevlerin eşit zorlukta olmadığını belirtmiştir. Ayrıca bir öğrenci drama etkinliklerine her öğrencinin aynı isteklilikte katılmayabileceğini belirtmiştir.

“Keşke daha fazla etkinlikle belli bir zaman sınırlaması olmasaydı. Oldukça zevk aldım.” (anket# 1)

“Seçilen kelimeler eşit zorlukta değildi.” (anket# 14)

Öğrencilere ‘Oturumun araştırma üretkenliğinize/öğrencilerin araştırma üretkenliğine etkileri neler olabilir?’ sorusu yöneltildiğinde; oturumun farkındalık oluşturması, yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmesi ve farklı bakış açılarıyla, pozitif, yenilikçi ve özgün düşünmeyle ve düşünülenleri yazıya dökmeyle ilgili ipuçları vermesi yönleriyle araştırma üretkenliğine katkı sağlayacağı belirtilmiştir. Öğrenciler özellikle doktora tez yazımında özgünlüğün ve düşünsel yetileri kullanmanın ne derece önemli olduğunu keşfettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, uygulamalı eğitim sayesinde kişisel gelişim ve akademik hazzın arttığını ve grup çalışması ile daha üretken olabileceklerinin farkına vardıklarını belirtmişlerdir.

“Yaratıcılık ve grup çalışması ile daha güzel çalışmalar yapılabilir.” (anket# 28)

Oturum sayesinde kendilerini daha cesaretli ve motive olmuş hissettiklerini, mevcut yeteneklerini farklı açılardan kullanabildiklerini ve araştırma yapmanın zevkli hale getirilebileceğini öğrendiklerini ifade eden öğrenciler de bulunmaktadır. Öğrenciler, bütün bu durumların üretkenliği artırabileceğini düşünmektedirler.

“Şu an sanırım kuluçka dönemindeyim. Kendimi yetersiz ve bıkkın hissediyordum. Ama bugünkü oturum bunun gayet normal olduğunu ve bundan sonra çok daha etkin günler geçireceğimi, aslında tezimin şu an olgunlaştığını fark ettim. Motivasyonum arttı.” (anket# 21)

“Üretmek için araştırmak ama bunu yaparken zevkli hale getirmek.” (anket# 5)

Öğrencilere oturumun daha iyi uygulanabilmesi için önerileri sorulduğunda; öneriler arasında en çok yer bulanı, daha uzun sürmesi şeklinde olmuştur. Öğrencilerden biri uygulamaların arttırılmasını isterken bir diğeri bu tür etkinliklerin düzenli hale getirilmesi önerisinde bulunmuştur.

“Çok etkiliydi. Keşke düzenli olarak gerçekleştirilebilsek.” (anket# 4)

“Süre daha fazla olursa daha da iyi olabilir. Bu oturum çok iyi ve başarılı olmuştur.” (anket# 15)

Bireysel ilginin daha fazla olması, etkinliklerin daha uzun sürmesi, oturumdaki katılımcı sayısının artırılması ve bu tarz çalışmaların artırılması yapılan diğer öneriler arasında yer almıştır.

“Katılımcı sayısı biraz daha çok olabilirdi.” (anket# 25)

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri. ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ oturumunun uygulayıcısı, hazırlanmış olan programın doktora öğrencileri için yol gösterici bir niteliğe sahip olduğunu düşünmektedir. Uygulayıcı, oturumun gönüllülük esasına dayalı olmasına rağmen birçok katılımcının üçüncü oturuma katılmış olmasını önceki gün gerçekleştirilen oturumların da ilgi çekici ve yararlı bulunduğu şeklinde yorumlamıştır.

“Kendi oturumuma katılan öğrenci sayısını göz önüne aldığımda gönüllülük esasına dayalı olan bu süreçte öğrencilerin %75’inin sürece dâhil olması önceki uygulamalarda yapılan etkinliklerin ilgi çekici olduğunun ve sürecin yararlı olduğunun kanıtıdır diyebilirim.”

Program uygulayıcısı, kendi oturumunda gerçekleştirilen etkinlikler sayesinde, öğrencilerin doktora sürecinde karşılaşılan problemlere çözüm yolları bulma konusunda alternatif yöntemler geliştirebileceklerini düşünmektedir. Ayrıca yayın yapma konusunda kendilerinde var olan gücün farkına varmalarını sağlaması yönüyle programın öğrencilerin araştırma üretkenliğine katkı sağlayacağını ifade etmiştir.

“Süreçte karşılaştıkları problemlerde çözüm yollarının neler olabileceğine karar verebilirler. Yayın yapma konusunda kendilerinde var olan gücün farkına varabilirler.”

Uygulayıcı programı, benzer süreçleri yaşamış öğretim üyelerinin deneyimlerinden faydalanmayı sağlaması ve uygulamalara yer veriliyor olması sebepleriyle kendi öğrencilerine de tavsiye edebileceğini ifade etmiştir. Program uygulayıcısına göre katılımcılar, uygulamalar sırasında bireysel ve gruplar halinde çalışırken araştırma sürecine ilişkin becerilerinin farkına varabilmişlerdir. Programa ilişkin önerileri sorulduğunda uygulayıcı, farklı veri analizi programlarının (Nvivo, MaxQda, HLM vb.) öğretimine yer verilen bir oturumun da gerçekleştirilebileceğinden bahsetmiştir.

“Farklı veri analizi programlarının öğretimi (Nvivo, MaxQda, HLM) kısmına da yer verilebilir.”

Uygulamaya Yönelik Gözlemler. ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ oturumunda gerçekleştirilen etkinlikler, özellikle öğrencilerin araştırma sürecinde yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye, duyuşsal alan niteliklerinin artırılmasına ve araştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerine yönelik yapılandırılmıştır. Programda yer alan oturum amacı, temel kazanımlar ve alt kazanımların bütününe etkinlikler yoluyla değinilmiş, ayrıca belirlenen içerik belirlenen öğrenme yaşantılarıyla tamamlanarak performans değerlendirme yapılmıştır. Bir diğer deyişle, bu oturumda resmi program olarak belirlenen programa tam olarak uyum sağlandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca

program uygulayıcısı resmi programa oturum süresince eklemeler yapmış ve bu nedenle ‘yaratıcılığın basamaklarını yazma/söyleme’, ‘tez yazım sürecine yönelik olumlu tutum geliştirme’, ‘tez yazım süreci hakkındaki duyguların farkına varma’, ‘tez yazım sürecine ilişkin düşüncelerin farkına varma’, ‘tez yazım sürecinde yaşanan korku/kaygıların farkına varma’ ve ‘tez yazım sürecinde yaşanan korku/kaygılarla baş etme yollarının farkına varma’ kazanımları programa eklenmiştir.

Oturumda kazanımlara ilişkin içerik öğrencilere aktarılırken öğrenme yaşantılarını atölye çalışması ve yaratıcı drama (hazırlık-canlandırma-değerlendirme) etkinlikleri oluşturmuştur. Bu temel etkinlik içerisinde grup çalışmaları, yarışma, benzetim gibi tekniklere de yer verilmiştir. Öğrenme yaşantılarının gerçekleştirilmesinde sınıf tahtası, çalışma kağıtları, müzik çalar, bilgisayar, kulaklık gibi öğretim teknolojileri ve materyallerden yararlanılmıştır. Değerlendirme kısmını bireysel ve grup çalışmalarında elde edilen ürünlerin değerlendirilmesi oluşturmuştur.

Oturumlara öğrencilerin gecikiyor olması oturumun geç başlamasına ve bu nedenle etkinliklerin bazılarında yeterince zaman ayrılamamasına neden olmuştur. Bu durum, uygulamaya yönelik görüşler anketinde de oturumun olumsuz/eksik yönlerinden biri olarak belirtilmiştir. Ancak program uygulayıcısının yarım saatlik gecikmeye rağmen oturumu tam saatinde bitirdiği gözlemlenmiştir. Oturumda öğrenci-öğrenci ve program uygulayıcısı-öğrenci etkileşimi üst düzeyde gerçekleştirilmiştir. Grup çalışmaları ve yaratıcı drama etkinliği, öğrenciler arası etkileşimin üst düzeyde olmasını sağlamıştır. Program uygulayıcısı da yapılan etkinliklere dönüt verilmesi ve düzeltilmesi kısmında öğrencilerle etkileşimde bulunmuş, ayrıca çalışmalara ve öğrencilerin araştırma yapma ve tez yazma sürecine ilişkin tavsiyelerde bulunmuştur. Özellikle araştırma ve yazım sürecinde kendi potansiyelinin farkına varma, özgün/yaratıcı düşünebilme konularında ipuçları ve tavsiyelere sıklıkla yer vermiştir.

Oturum süresince gerçekleşen olumlu durumlar; grup çalışmalarının öğrenciler arası etkileşimi ve katılımı artırması, etkinliklerin öğrenci yaşantısıyla ilişkilendirilmesi, yapılan etkinliklerin tümünün bilimsel araştırma, yazma ve doktora süreci ile ilişkilendirmesi ve öğrencileri motive edici tavsiyelerde bulunulması olarak gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin farkında olmalarını sağlayıcı uygulamalı etkinliklere yer verilmesi olumlu durumlar arasında not edilmiştir. ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ oturumuna ait gözlem notları EK-26’da verilmiştir.

Oturum 4: Çalışma Stratejileri

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri.

Dördüncü oturum olan ‘Çalışma Stratejileri’ oturumuna katılan 24 katılımcı, uygulamaya yönelik görüşlerin alınması için dağıtılan anket formlarını doldurmuştur. Anket formlarında öğrencilere ilk olarak yaşadıkları tecrübeleri birkaç cümle ile ifade etmeleri istenmiştir. Öğrenciler, bu oturumun etkili, güzel planlanmış, verimli, keyifli, faydalı, yararlı, merak uyandırıcı, stres azaltıcı, eğlenceli, çok zevkli, öğretici ve düşündürücü olduğuna ilişkin kelimeler kullanmışlardır. Program uygulayıcısının anlatımının güzel olduğunu da ‘*XX hocanın güzel anlatımı*’ kelimeleriyle ifade etmişlerdir.

Öğrenciler oturum sonunda; zaman ve zamanın değeri, zaman yönetimi, erteleme düzeyi, planlama, planlı çalışmanın gerekliliği, çalışma planlaması, stres, stres yönetimi, stres sebepleri ve kaçınma yöntemleri, psikolojik baskı, stresten uzak kalma, stresi düzenleme, stresle yüzleşme, farkındalık, öz farkındalık, özeleştirici, sistem, düzenli yaşama, sorumluluk, iyi ve doğru şeyleri öğrenme gibi konular hakkında bilgi sahibi olduklarını belirten kelimeler kullanmışlardır. Kelime yerine cümle kurmayı tercih eden öğrenciler ise zamanlama ve çalışma stratejileri üzerine verilen bilgilerin faydalı olduğunu ve oturumun zamanı farklı bir bakış açısıyla görmelerini sağladığını ifade etmişlerdir. Ayrıca plan yapma ve yapılan planın uygulanmasının önemini öğrendiklerini ve hedeflerini daha net görebildiklerini belirten öğrenciler bulunmaktadır. Bir öğrenci, oturumda öğrendiklerinin motivasyonunu artırdığını belirtmiştir. Oturumun öğrencilerin yaşadıkları deneyimlere işaret ettiğini ve oturumda kullanılan etkinliklerin verimliliklerini arttıracığını düşünen öğrenciler de bulunmaktadır.

“Planlama, stresle başa çıkma gibi doktora sürecinde karşılaşılabilecek problemleri en aza indirmeyi öğrenme.” (anket# 4)

Uygulamaya yönelik görüşler anketinde “oturumun olumlu yönlerinin neler olduğu” sorusu ikinci soruyu oluşturmaktadır. Oturumun olumlu yönleri; anket, test ve slaytlarla desteklenmiş olması, zaman yönetimi, stresle başa çıkma, planlama ve erteleme konularına değinilmesi ve doktora sürecinde bu durumlara ilişkin karşılaşılabilecek problemleri en aza indirme yöntemleri hakkında bilgi verilmesi olarak ifade edilmiştir.

“Test ve slaytlarla desteklenen bu oturum oldukça verimli geçti. Tez süresince yaşadığım bütün duygularıma tercüman oldu.” (anket# 1)

Öğrenciler ayrıca oturum sayesinde zamanı yönetme, eylem planı oluşturma, planlı bir çalışma hayatı için gerekli ipuçlarını kullanma gibi becerileri öğrendiklerini belirtmişlerdir. Program uygulayıcısının kendi tecrübeleri ile konuları zenginleştirmesinin de oturumu faydalı ve keyifli hale getirdiğini ve uygulanan ölçekler sayesinde hem kendilerinin hem de diğer doktora öğrencilerinin benzer süreçlerden geçtiklerinin farkına varmalarını sağlandığını ifade etmişlerdir. Ayrıca oturum boyunca program uygulayıcısının tavsiyelerinin, bilgilerin kalıcı ve motive edici olmasını sağladığı belirtilmiştir. Doktora sürecini yaşamış ve başarı ile tamamlamış bir öğretim üyesinin süreç hakkındaki tavsiyelerini dinlemek, öğrenciler tarafından olumlu görülmüştür. Oturumun etkileşimli bir şekilde yapılandırılmış olması da oturumun olumlu yönleri arasında görülmüştür.

“Süreci yaşamış ve başarı ile tamamlamış bir öğretim üyesinden süreç hakkında tüyolar almak.” (anket# 24)

“Zamanı nasıl yönetebiliriz, eylem planımı nasıl yapabilirim, nasıl daha planlı ve düzenli biri olabilirim onları öğrendim. Ayrıca etkileşimli bir süreç olduğu için çok olumlu yönleri olan bir oturumdu.” (anket# 20)

Öğrencilere “Bu oturumda eksik ya da olumsuz gördünüz unsurlar neler olmuştur?” sorusu yöneltildiğinde, kullanılan ölçeklerin güvenilirlikleriyle ilgili sıkıntıların olduğunu düşünen bir öğrenci, bu durumun oturumun olumsuz yönlerinden biri olduğunu ifade etmiştir. Bir diğer katılımcı ise oturum süresinin uzun olduğunu düşünmektedir. Bu yorumlar dışında oturum hakkında herhangi bir eksiklik ya da olumsuzluk belirtilmemiştir.

“Kullanılan ölçeklerin bir kısmının güvenilir olduğunu düşünmüyorum.” (anket# 9)

Öğrencilere ‘Oturumun araştırma üretkenliğinize/öğrencilerin araştırma üretkenliğine etkileri neler olabilir?’ sorusu yöneltildiğinde; oturumun tez yazım sürecinde zaman yönetimi, stres ve strese neden olan faktörler, kaygı/stresle baş etme yöntemleri ve planlama ile ilgili bilgiler içeriyor olması nedeniyle üretkenliği etkileyecek etmenleri içerdiği belirtilmiştir. Ayrıca; doktora aşamasındaki çoğu öğrencinin karşılaştığı problemlerin çözümü hakkında ipuçları vermesi, öğrencilerin alışkanlıklarının farkına varmalarını sağlaması ve olumsuz olan alışkanlıkları değiştirmeye yönelik öneriler içermesi yönleriyle oturumun öğrencileri etkilediği ve araştırma üretkenliğini artıracığı düşünülmektedir. Öğrencilerden biri oturumda

öğrendiği bilgileri hayatında uygulamayı ve istikrarlı hale getirmeyi planladığını ve bunu başarması durumunda daha sağlıklı ve üretken olabileceğini ifade etmiştir. Diğer oturumlarda da belirtildiği üzere katılımcılar, süreç içinde yalnız olmadıklarını hissetmenin üretkenliklerini olumlu yönde etkileyeceğini düşünmektedirler.

“Tez yazım sürecinde en büyük sıkıntı belki de zamanı yönetemememiz ve sonra kendimizi sıkışmış hissetmemiz. Bugün öğrendiklerimin tezimin ilerlemesine katkıda bulunacağını düşünüyorum. Daha planlı, daha düzenli biri olarak, zamanımı daha iyi yöneterek araştırma üretkenliğimin artacağına inanıyorum.” (anket# 20)

“Stresin araştırma üretkenliğimizi doğrudan etkilediğini düşündüğümde, aslında tek olmadığımı görmek ve bununla baş etme yöntemlerini hatırlamak ileriki zamanlardaki üretkenliğimi artıracaktır.” (anket# 5)

Oturumun daha iyi uygulanabilmesi için öneriler sorulduğunda öğrenciler; oturum süresinin uzatılması, daha geniş bir mekanda yapılması, katılımcılara daha fazla söz hakkı tanınması, anket ve uygulamaların daha fazla olması gibi önerilerde bulunmuşlardır.

“Bu oturumda, özellikle ikinci kısmında, katılımcılara daha fazla söz verilebilirdi.” (anket# 7)

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri. Program uygulayıcısı, farklı alanlarda öğrenim gören doktora öğrencilerinin araştırma becerilerini geliştirmesi ve araştırma sürecinde karşılaştıkları sorunlara çözüm önerileri getirmesi açısından, program içeriğinin yararlı olduğunu düşünmektedir. Ayrıca programa katılan öğrencilerin birbirlerinin tecrübelerinden yararlandıklarını ve oluşturulan ortamın rahat olması sebebiyle süreç içerisinde öğrenci katılımının sağlanabildiğini belirtmiştir.

“Programın içeriğinin farklı alanlarda araştırma sürecinde öğrencilerin karşılaştığı sorunları içermesi açısından faydalı olduğunu, bu programa katılan öğrencilerin karşılıklı tecrübe aktarımı sağladığını, oluşturulan rahat ortamın ise öğrencilerin katılımına izin verdiğini düşünüyorum.”

Programın öğrencilerin araştırma üretkenliklerine ne gibi katkıları olabileceği sorulduğunda uygulayıcı, öğrencilerin araştırma sürecinde daha rahat yol haritası oluşturabileceklerini ve bu sayede araştırma üretkenliklerinin artacağını düşündüğünü belirtmiştir. Program uygulayıcısı, bu programı doktora öğrencilerine tavsiye edeceğini ifade etmiştir. Bunun sebebini ise öğrencilerin farklı öğretim üyelerinden farklı bakış açılarıyla araştırma üretkenliklerini artırabilecekleri tavsiyeler alabilmeleri ve diğer doktora öğrencileriyle tanışma fırsatı sağlaması olarak göstermiştir. Programın olumlu yönlerini doktora öğrencilerinin araştırmaya yönelik kaygılarını azaltması, birbirleriyle

tanışıp kaynaşmalarını sağlaması ve karşılıklı fikir alışverişinde bulunabilmesi olarak sıralamıştır. Programda herhangi bir eksik veya olumsuz unsur görmeyen uygulayıcı, daha iyi bir uygulama için program süresi ve kontenjanının arttırılmasını ve yılda bir veya iki defa tüm doktora öğrencileri için zorunlu hale getirilerek uygulanmasını önermiştir.

Son olarak uygulayıcı, programın farklı enstitüler için alan uzmanları ve anabilim dalı öğretim üyelerinin katılımıyla zenginleştirilebileceği ve her bir enstitü için ayrı bir program oluşturulabileceği şeklinde görüşlerini ifade etmiştir. Böylelikle öğrencilerin araştırma üretkenliklerinin daha fazla artırılabilceğini düşünmektedir.

Uygulamaya Yönelik Gözlemler. Çalışma Stratejileri oturumunda 11 temel kazanımdan 9'u, 38 alt kazanımdan 32'si gerçekleştirilmiştir. Değinilmeyen temel kazanımlar 'bir araştırma sırasında uygulanabilecek öğrenme stratejileri bilgisi' ve 'stres yönetiminde insan ilişkilerinin etkisini açıklayabilme' iken alt kazanımlar 'meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki farkı yazma/söyleme', 'öğrenme sırasında uygulanabilecek stratejileri (dikkat, tekrar, anlamlandırma vb.) yazma/söyleme', 'öğrenme stratejini kendi çalışmalarında nasıl kullanabileceğini yazma/söyleme', 'özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemini kavrama', 'stres yönetiminde ast-üst ilişkilerinin önemini yazma/söyleme' ve 'ast-üst ilişkilerini yönetme stratejilerini yazma/söyleme' şeklindedir. Bu temel ve alt kazanımlar, 'öğretisiz eğitim programı' içerisinde değerlendirilmiştir.

Program uygulayıcısı, program dışında yönetim, zaman, kişilere göre zaman algısı, kültürlerde zaman algısı, zaman türlerinin sınıflandırılması ve zaman yönetimi çerçevesinde tez/ödev/proje hazırlarken dikkat edilecek hususlara oturumda değinmiştir. Bu nedenle programa 'yönetim kavramı tanımını yazma/söyleme', 'zaman kavramı tanımını yazma/söyleme', 'kişilere göre zaman algısını yazma/söyleme', 'kültürlerde zaman algısını yazma/söyleme', 'zaman türlerini sınıflama' ve 'tez/ödev/proje hazırlarken dikkat edilecek hususları zaman yönetimi çerçevesinde açıklama' kazanımları programa eklenmiştir. Program uygulayıcısının kendi deneyim ve tecrübelerinden bahsederek (çalışma masasının resmini göstermesi, doktora sürecinde kaç saat çalıştığını söylemesi vb.) ve öğrencilerin kendi tecrübelerinden bahsetmelerini sağlayarak öğrencilerin bu süreçte yalnız olmadıklarını hissettirmesi örtük eğitim programı içerisinde değerlendirilmiştir.

İçerikte, belirtilen kazanımlara ilişkin konu başlıklarına yer verildiği gözlemlenmiştir. Konu başlıkları ele alınırken kullanılan öğretim yöntemlerini düz anlatım, soru-cevap ve örnek olay oluşturmaktadır. Program uygulayıcısının resmi programda yer alan tartışma ve canlandırma öğretim yöntemlerine yer vermediği gözlemlenmiştir. Öğrenme yaşantılarının işe koşulmasında Powerpoint destekli sunu, çalışma kağıtları ve ölçeklerden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin ölçeklerden aldıkları puanlarla kendilerini değerlendirmeleri sağlanmıştır.

Program uygulayıcısı oturumu tam zamanında bitirmiştir. Program uygulayıcısının soruları ve öğrencilerin birbirleriyle soru-cevap etkinlikleri içerisinde kurdukları diyaloglar öğrenci-öğrenci ve program uygulayıcısı-öğrenci etkileşimini artırmıştır. Ayrıca program uygulayıcısının kendi deneyimlerinden bahsetmesi ve öğrencilerin deneyimlerine ilişkin sorular yöneltmesi etkileşim ve katılımı artırmıştır.

Bu oturumda da program uygulayıcısı tarafından öğrencilere birçok tavsiyede bulunulmuştur. Bu tavsiyelerden bazıları ‘plan yapmak kadar güzel bir şey yok’, ‘dünyadaki en önemli kişiye ‘kendinize’ inanın’, ‘kendi eylem planınızı oluşturun’, ‘güne öncelikler belirlenmiş olarak başlayın.’ ‘ajanda tutma alışkanlığı edinin’, ‘yapılması gereken işi ertelemeyin’, ‘gün içinde yoğun iş saatleri arasında sizi daha fazla tatmin eden işleri yaparak, aktif dinlenme yolunu seçin’, ‘her iş için son tamamlama saati/tarihi seçin’, ‘bazı işlerin önem ve acillik seviyeleri aynıysa, önce zor olanı yapın’ ve ‘kendinize ait olmayan hiçbir işi yapmayın’ şeklindedir.

Gözlemciler tarafından oturumun olumlu durumları; kullanılan anekdotlar ve örneklerin ilgi çekici olması, program uygulayıcısının kendi deneyimlerinden yola çıkarak örnekler vermesi ve bu sayede örnek olması, sorularla öğrencileri aktif kılması ve kullanılan ölçeklerle öğrencilerin kendileri hakkında fikir sahibi olmalarına yönelik etkinliklerin gerçekleştirilmesi olarak belirtilmiştir. Öğrenme stratejilerine ayrı bir başlık açılarak bu konular hakkında bilgilendirme yapılmamış olması oturumun olumsuz durumu olarak tespit edilmiştir. ‘Çalışma Stratejileri’ oturumuna ait gözlem notları EK-27’de verilmiştir.

Oturum 5: İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri. Beşinci oturum için dağıtılmış olan uygulamaya yönelik görüşler anketine 26 katılımcının cevap verdiği görülmektedir. Anket formlarında öğrencilere ilk olarak

yaşadıkları tecrübeleri birkaç cümle ile ifade etmeleri istenmiştir. Öğrenciler oturum ile ilgili faydalı, verimli, keyifli, mükemmel, olumlu, ilham verici, özendirici, samimi, etkili, sorgulayıcı, düşündürücü, yenilikçi, yapıcı kelimelerini kullanmayı tercih etmişlerdir. Yine oturum hakkında bilgi sahibi oldukları konulardan esinlenerek akademik sosyal ağ, akademik sosyal ağ kullanımı, akademik ortamdaki roller, iletişim, iletişim yolları ve kanalları, akademik iletişim adabı, akademik pragmatizm, stratejik davranma, akademik strateji, kariyer oluştururken insan ilişkilerinde dikkat edilmesi gereken hususlar, kritik ve önemli noktalar, işin püf noktaları, dilin etkili kullanımı, sosyalleşme, ikili işbirliği, özgüven, profesyonellik, farklı bakış açıları, doğru bildiğimiz yanlışları öğrenmek, tecrübe ve iş hayatı gibi kelimeler kullanmışlardır. Öğrencilerden biri yine oturumun ilk olması vurgusunu yapmıştır.

Öğrencilerin ayrıca oturum sayesinde akademik işbirliği hakkında faydalı, işe yarar ve uygulanabilir bilgiler edindiklerini, akademide yer alan insanları tanıma, onlara ulaşma, kendilerine ve karşılarındaki insanlara karşı sorumlulukların neler olması gerektiğini kavrama, sosyal ilişkilerden fayda sağlama gibi konular hakkında bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca akademik ağ oluştururken yeni yöntemler, doğru kararlar verme ve bu kararları uygulamayı öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Program uygulayıcısının deneyimlerinden bahsetmesinin bu konuda kendilerine yardımcı olacağını ön gören öğrenciler de bulunmaktadır. Yapılan oturumun bilimsel araştırmalarda farkındalığı artırdığı, doktora süreci ve sonrasında akademik hayata fayda sağlayacağı ve ileride yapılacak projelere ışık tutacak nitelikte olduğu da görüşler arasında yer almıştır.

“Akademik olarak insanları ne şekilde tanımlayabileceğimiz, işimizde duayen insanlara nasıl ulaşabileceğimiz ve bizim karşıımızdakilere karşı sorumluluklarımız ve kendimize karşı sorumluluklarımız nelerdir, nasıl hareket etmemiz gerektiği hakkında kısa ama öz bilgiler edindik.” (anket# 4)

“Bu sabah yapılan oturum, ileride yapılacak ya da yapılması planlanan araştırma projelerine ışık tutması açısından önem taşımaktadır.” (anket# 18)

Öğrenciler oturumun olumlu yönlerini; akademik ağların öneminin anlaşılması, diğer akademisyenlerle ve danışmanla sözlü ve yazılı iletişim kurma stratejileri hakkında bilgi edinilmesi, bağlantı kurma ve sosyal ağ kurma hakkında ipuçları verilmesi şeklinde sıralamışlardır. Ayrıca oturumun akademik çevre ve sosyal medya gizliliği konusuna dair kendi yaşantılarını gözden geçirmelerini sağladığını ifade

etmişlerdir. Oturumda öğretim üyesi deneyimlerinden yola çıkılarak sohbet havasında, samimi bir sürecin izlenmesi de olumlu yönler arasında yer almaktadır.

“Akademik çevrem ve sosyal medya gizliliğim konusunda kendimi yeniden gözden geçirmeye sevk etti.” (anket# 23)

“Sosyal ağlar, danışman ilişkileri, bağlantı kurma konusunda oldukça değerli bilgiler edinmiş oldum.” (anket# 21)

Oturumun eksik ya da olumsuz yönleri sorulduğunda, fiziksel anlamda sınıfın dar olması görülen olumsuzluklardan biri olmuştur. Anlatımın uzun olması, anlatılan konulara ilişkin örnek uygulamaların yapılmamış olması ve anlatımın program uygulayıcısı merkezli olması öğretim süreci hakkında görülen olumsuz durumları oluşturmaktadır. Öğrenciler karşılıklı etkileşimin daha fazla olduğu bir oturumun daha verimli geçebileceği düşünmektedir. Konu yoğunluğu nedeniyle oturum süresinin konular için kısa olduğunu düşünen öğrenciler de bulunmaktadır.

“(…) Yalnızca oturumu sunan hoca merkezli bir oturum olması biraz tekdüze oldu ve hoca da biraz yoruldu. Karşılıklı etkileşimin fazla olması oturumu daha etkili kılabilirdi.” (anket# 23)

“Oturumun süresinin aktarılması gereken konular için yeterli olmadığını düşünüyorum.” (anket# 3)

Bir öğrenci, oturum sırasında taşra üniversitelerinde doktora yapan öğrencilerin akademi içinde nasıl kalıcı hale geleceğine ilişkin bilgilerin vermediği görüşünü belirtmiştir. Bir diğer öğrenci ise, oturumdaki konu başlıklarının program uygulayıcısının deneyimlerine mi yoksa alanyazına mı dayandığını sorguladığını belirtmiş ve sosyal ağ kurma konusunda çıkarıcı davranmanın doğruluğu veya etikliği ile ilgili soru işaretlerine sahip olduğunu belirtmiştir.

“Eksik değil ama bu kadar çıkarıcı bakmak gerçekten doğru mu ya da etik mi diye düşündüm. Hocamızın verdiği bilgiler sadece kendi deneyimleri mi yoksa literatüre mi dayalı?” (anket# 12)

Öğrencilere ‘Oturumun araştırma üretkenliğinize/öğrencilerin araştırma üretkenliğine etkileri neler olabilir?’ sorusu yöneltildiğinde, oturumun diğer akademisyenlerle iletişim, sosyal ağ kurma ve akademik işbirliği sağlama, akademik ağ kurmak için teknolojiden yararlanma konuları hakkında işlevsel ve etkili bilgiler verdiği belirtilmiştir. Bu nedenle katılımcılar bundan sonraki deneyimlerinde oturumda edinilen bilgilerin kullanılması halinde diğer akademisyenlerle daha sağlıklı iletişim kurabileceklerini, kurdukları akademik ağlarla yeni ve ortak çalışmalar oluşturabileceklerini ve bu sayede araştırma üretkenliklerinin artabileceğini

düşünmektedirler. Ayrıca oturumun araştırma projelerinde yer alma konusunda teşvik edici olduğu ifade edilmiştir.

“Konferanslarda, kongrelerde, sempozyumlarda başarılı olarak bilinen hocalarla iletişime geçmenin ve onların bilgilerinden, tecrübelerinden yararlanmanın gelecek çalışmalara katkıda bulunması.” (anket# 6)

“Bir mail yazarken bile çok düşünüyorum. Nasıl iletişime gireceğimi bilemiyorum. Bu oturum özellikle bu konularda nelere dikkat etmem gerektiğini gösterdi.” (anket# 8)

Öğrencilerden biri öğretim üyelerinin de kendileriyle aynı süreçleri yaşadıklarını fark etmenin motivasyonunu artırdığını ve oturumda edindiği bilgilerin başucu kaynağı olacağını ifade etmiştir.

“Hocaların da bu süreçleri yaşadığını bilmek, bizim yaşadıklarımızı anlarlar duygusu hissettirdi. Motivasyonumun arttığını, bundan sonra atacağım adımların daha sağlam, benim için daha yararlı olacağını düşünüyorum. Bu oturumdaki bilgiler başucu kaynağım olacak.” (anket# 7)

Öğrencilere önerileri sorulduğunda, oturumun daha iyi bir şekilde uygulanabilmesi için oturum öncesinde konu hakkında bilgilendirici bir mail atılmasının uygun olacağını belirtmişlerdir. Öğrencilerden biri konu içeriğinin sadece büyük ve köklü üniversitelere değil her üniversite ortamına uygun şekilde düzenlenmesini önermiştir. Öğretim sürecinde kendi tecrübelerini paylaşabilecekleri daha etkileşimli, uygulamalı bir oturum yapılması ve anlatılan konulara ilişkin örnekler verilmesi, öğrencilerin diğer önerileri arasında yer almaktadır. Oturumun uygulandığı ortamın genişletilmesi ve sürenin uzatılması ise fiziksel koşullar hakkındaki önerileri oluşturmaktadır.

“Farklı üniversite ortamlarına (sadece büyük ve köklü üniversitelere değil) uygun şekilde düzenlenebilir.” (anket# 2)

“Oturum süresinin daha uzun ve uygulamaya yönelik olması faydalı olabilirdi.” (anket# 3)

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri. ‘İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma’ oturumunun uygulayıcısı, kendi oturumunda yer alan içeriğin program içeriği için uygun olduğunu ifade etmiştir. Bunun sebebini ise doktora öğrencilerinin, özellikle akademisyen olmak üzere doktora yapanların, kimlerle nasıl akademik ağ kurulacağı veya işbirliği yapılacağı hakkında belirli stratejiler izlemelerinin akademik hayatları için gerekli olduğu şeklinde açıklamıştır.

“Özellikle akademisyen olmak üzere doktora yapanların kuracakları bağlantıları belirli bir strateji izleyerek kurmaları gerekir. Akademik işbirliği ve sosyal ağ kurma konusunda verilen eğitim bu nedenle program içeriği olarak uygun bence.”

Programa katılan kişi sayısının sınırlı tutulması ve yuvarlak masa düzeni uygulanmasının, etkili iletişim olanağı sağladığını belirten uygulayıcı; paylaşılacak çok fazla konu olması sebebiyle sürenin yetersiz kaldığından bahsetmiştir. Vaktin artırılmasının soru-cevap tekniğini uygulama ve katılımcılara farklı uygulamalarla kendi stratejilerini geliştirmelerini sağlama gibi artı etkinlikleri ekleme bakımından faydalı olabileceğini belirten uygulayıcı, oturumun bireylerin akademik anlamda zamanını ve enerjisini nasıl verimli kullanabileceğine ilişkin ipuçları vermesi sebebiyle araştırma üretkenliğine katkı sağlayacağını düşünmektedir.

“(...) Farkındalığa sahip olan bireylerin akademik anlamda zamanını ve enerjisini nasıl verimli kullanabileceği konusunda kesinlikle faydaları olacağına inanıyorum.”

Program uygulayıcısı, doktora süreci ve sonrasında karşılaşılabilecek sorunlara çözüm önerileri sunabilecek tavsiyeler içermesi nedeniyle programı diğer doktora yapan öğrencilere de önerebileceğini belirtmiştir. Uygulayıcı programın olumlu yönlerini; öğretim üyeleriyle ders dışında farklı bir iletişim kurmak, diğer doktora öğrencilerini tanımak ve benzer sıkıntıları yaşadıklarını görmek, ders dışı ama akademik hayatı etkileyen önemli konularda paylaşımlarda bulunabilmek olarak sıralamıştır. Ayrıca konuların daha derinlemesine tartışılabilmesi için daha fazla zamana ihtiyaç olduğunu belirterek oturumların tüm gün tek bir konu şeklinde planlanabileceğini ifade etmiştir.

“Sanırım tartışmak için daha fazla sosyal zamana ihtiyaç var. Belki tüm gün tek bir konu şeklinde planlanabilir bir sonraki sefere.”

Uygulamaya Yönelik Gözlemler. ‘İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma’ oturumunda, belirlenen bütün temel ve alt kazanımlara ilişkin konu başlıklarına yer verilmiş ve içerikte bütün kazanımlara değinilmiştir. İçeriğin aktarımında düz anlatım, soru-cevap ve örnek olay yöntemleri öğrenme yaşantısı olarak işe koşulmuştur. Düz anlatım yönteminin monotonluktan kurtulması adına program uygulayıcısı; kendi deneyimlerinden yola çıkarak hikayeler, anekdotlar ve örneklere yer vermiştir. Kullanılan öğretim teknolojisini Powerpoint destekli sunu oluşturmaktadır. Oturumda herhangi bir değerlendirme yöntemi kullanılmamıştır. Diğer oturumlarda olduğu gibi bu oturumda da öğrencilerin gecikmesi sebebiyle oturuma geç başlanmış, bu nedenle yarım saat gecikmeli olarak bitirilmiştir. Program uygulayıcısı, doktora sürecinde ve süreç sonrasında akademik ağ kurma ve akademik işbirliği yapma ile ilgili sürekli tavsiyelerde bulunmuştur. Bu durum, program uygulayıcısı-öğrenci etkileşimini sağlamıştır. Ancak oturum boyunca öğrenci-öğrenci etkileşimi meydana gelmemiştir.

Program uygulayıcısının hazırlamış olduğu sunuda da genellikle kısa ve öz biçimde yazılmış tavsiyeler bulundurulmuş, uygulayıcı bu tavsiyeleri kendi yaşantısı ve deneyimlerinden de yola çıkarak açıklamıştır. Program uygulayıcısı tavsiyelerinden birkaçı ‘uzun vadeli düşünmelisiniz’, ‘tek bir kişiye odaklanmayın, bir sosyal ağ kurduğunuzu unutmayın!’, ‘bu ağı genişletmek için yaratıcı yeni yollar deneyin (teknolojiyi kullanın, küçük gruplar kurun vb)’, ‘güvenli, küçük adımlarla başlayın. Birdenbire akademik ağınız genişlemez!’, ‘her zaman nazik bir dil kullanın (yazıda olduğu gibi sözlü iletişimde de)’, ‘baskı kurmayın, zaman tanıyın!’, ‘işinizi şansa bırakmayın, stratejik ortaklıklar kurun ve kendinize gerçekçi hedefler belirleyin’, ‘teşekkür edin!’, ‘ortak ilgi alanlarınızı belirleyin.’ ve ‘kazan-kazan durumuna odaklanın’ şeklindedir.

Oturumun olumlu durumları gözlemciler tarafından öğrencilerin sık sık sorular sorması, oturuma aktif katılımı, program uygulayıcısının kendi tecrübelerinden örnekler vererek etkileyici bir sunum gerçekleştirmesi, ses tonu, beden dili, vurgu unsurlarını etkili bir şekilde kullanması, sürekli tavsiyelerde bulunması ve öğrencileri cesaretlendirici konuşmalar yapması olarak gözlemlenmiştir. Olumsuz durumlar ise öğrencilerin oturuma katılımının gecikmesi nedeniyle sürenin yetmemesi olarak belirlenmiştir. ‘İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma’ oturumuna ait gözlem notları EK-28’de verilmiştir.

Oturum 6: Finansal Kaynaklara Erişim

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Programa Katılan Öğrenci Görüşleri.

Programın son oturumunda 25 katılımcı uygulamaya yönelik görüşler anketini doldurarak süreç hakkındaki görüşlerini belirtmiştir. Bu oturumun değerlendirilmesi sürecinde de ilk olarak öğrencilerden oturum süresince yaşadıkları tecrübeyi birkaç kelime ile ifade etmeleri istenmiştir. Bu soruya ilişkin cevaplar oturumun faydalı, etkili, verimli, zevkli, ilgi çekici, bilgilendirici, teşvik edici, aydınlatıcı, yönlendirici olduğunu düşünen öğrencilerin olduğunu göstermektedir. Oturum hakkında harika, muazzam, mükemmel gibi görüşlerin yanı sıra yorucu, yoğun ve iyi yapılandırılmamış olduğu görüşlerinin de olduğu görülmektedir. Diğer oturumlarda olduğu gibi bu oturumda da bir öğrenci bu etkinliğin kendisi için ilk olduğunu belirtmiştir. Ayrıca oturumda bahsedilen konulardan finansal kaynakların neler olduğu, finansal kaynaklara nasıl erişileceği, proje, proje kurgusu, proje mantığı, proje yazımı, proje başvurusunda dikkat edilecek hususlar, proje türleri, araştırma, TÜBİTAK, TTO, girişimcilik, girişimden

kaçmamak, fikirlerimizi değerlendirmek, olumsuz netice alındığında yılmadan devam etmek kelime ve kelime öbekleri oturumla ilgili ifade edilen kelimeler arasında yer almıştır.

Kelime yazmak yerine cümle kurarak düşüncelerini ifade eden öğrenciler, oturum sayesinde finansal kaynaklara erişim, bu kaynakların yönetimi, kriz yönetimi, burslar ve proje yazımı, proje kapsamı, proje başvurularında dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgi sahibi olduklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerden biri proje süreçlerinde doktora öğrencilerinin de bulunabileceğini fark ettiğini belirtmiştir.

“Proje üretkenliği açısından doktora öğrencilerinin de aktif rol oynayabileceği kanısına vardım.” (anket# 15)

Uygulamaya yönelik görüşler anketinin ikinci sorusu olarak “oturumun olumlu yönlerinin neler olduğu” sorulmuştur. Araştırma yaparken yerli ve yabancı finansal kaynakların kullanımı, proje yazımı, türleri, aşamaları, başvuru ve değerlendirme süreci, proje yazımında yapılan hatalar hakkında bilgilendirme yapılması oturumun olumlu yönleri arasında görülmüştür. Oturumda verilen bilgilerin, planlanan akademik ve mesleki projelere yol göstereceği düşünülmektedir. Öğrenciler oturumda bahsedilenlerin çok bilinmeyen ve göz ardı edilen konular arasında yer aldığı için bu konuları içeren bir oturumun düzenlenmesinden memnun olduklarını belirtmişlerdir. Oturumun etkileşimli olması ve kullanılan görsel ve videoların konuya uygun, ilgi çekici ve çarpıcı olması öğrenme yaşantıları hakkındaki olumlu görüşler arasında yer almaktadır. Öğrencilerden biri oturumda edindiği bilgiler sayesinde proje yazımı hakkındaki ön yargılarından uzaklaştığını ifade ederken bir diğeri aklına bir proje fikrinin geldiğini belirtmiştir. Oturumun proje yazımı konusunda teşvik edici olduğu da görüşler arasında yer almıştır.

“İlk defa duyduğum bu bilgilerin proje yazımına olan önyargıyı ortadan kaldırması.” (anket# 4)

“Proje yazma konusunda hiçbir fikrim olmadığı için bu konudaki eksikliğimin kapandığını düşünüyorum. Kafamda kendi çalışma ortamımda yürütebileceğim bir proje fikri aklıma geldi.” (anket# 6)

Oturumun olumsuz yönleri sorulduğunda, fiziki anlamda sınıfın küçüklüğü diğer oturumlarda olduğu gibi bu oturumda da bahsedilen eksiklikler arasında yer almıştır. Öğrencilerden bazılarına göre oturumun olumsuz yönlerinden biri, konularda fen bilimleri alanına ilişkin projelerle ilgili bilgilendirmelere ağırlık verilmesi, ancak sosyal bilimlerle ilgili yapılabilecek projelere çok yer verilmemiş olmasıdır. Ancak iki öğrenci

bu yorumun aksine oturumda farklı alanlara özgü projelerden de bahsedildiğini belirterek bu durumun oturumun olumlu yönlerinden biri olduğunu ifade etmişlerdir.

“Bir sosyal bilimci olarak, özellikle fen bilimleri ve mühendislik bilimlerinin ağırlıklı olarak faydalanabileceği proje türlerinin tanıtılması.” (anket# 11)

“Oturumda projelerin türleri ve yazımı hakkında detaylı bilgi edindim. Ayrıca alanlara özgü projelerden bahsedildi.” (anket# 7)

Oturumun araştırma üretkenliğine etkisi sorulduğunda; cesaretlendirici, bilgilendirici ve yönlendirici bir oturum gerçekleştirilmiş olmasının, araştırma üretkenliğine etki edebileceği belirtilmiştir. Oturumda verilen bilgiler sayesinde finansal kaynaklara erişim sağlanabileceği ve daha etkili çalışmalar yapılabileceği düşünülmektedir. Ayrıca birkaç öğrenci oturum süresince yeni proje fikirleri oluşturabildiklerinden ve gerçekleştirmek için bir an önce harekete geçeceklerinden bahsetmişlerdir. Oturum sayesinde kendine güven ve motivasyonunun arttığını, oturumun proje yazma konusunda kendilerini heveslendirdiğini ve bu konuda yılmamaları gerektiğini öğrendiklerini belirten öğrenciler de bulunmaktadır.

“Sosyal bilimci olarak “proje” kavramına oldukça uzaktık. Yeni edindiğimiz bilgilerle farklı kaynaklarda şansımızı deneyebileceğiz.” (anket# 8)

“Tez projelerimiz için başvurabileceğimiz finansal kaynak çeşitleri olması motivasyonumuzu artıracaktır.” (anket# 13)

Öğrenciler oturumun daha iyi bir şekilde uygulanabilmesi için çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Bazı öğrenciler, oturum hakkında önceden bilgi sahibi olmanın öğrenme seviyelerine olumlu katkı yapacağını düşünmektedirler. Bu nedenle konu ve kavramlar hakkında diğer öğrencilerin de temel bilgi düzeyine sahip olmaları gerektiği öneriler arasında yer almıştır. Katılımcılar fen bilimleri alanına ağırlık verildiği görüşünden yola çıkarak sosyal bilimlerde yapılabilecek projeler hakkında daha fazla bilgilendirmesi yapılması ve örnekler verilmesini önermişlerdir. Oturumda uygulamanın artırılması, grup çalışması yönteminin kullanılması ve proje veya ürün taslağı ortaya konulmasına ilişkin bir etkinlik yapılması da öneriler arasında yer almıştır.

“Oturum sürecinde grup çalışması yöntemi kullanarak bir proje ya da ürün taslağı ortaya çıkarılabildi.” (anket# 5)

Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi: Program Uygulayıcısı Görüşleri. Son oturum olan ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ oturumunun program uygulayıcısı, programın süre ve işleyişi ile ilgili detaylı ve kapsamlı hazırlık yapıldığından ve kendi oturumunun doktora öğrencilerine önemli katkılar sağlayacak nitelikte olduğundan

bahsetmiştir. Ayrıca, kendi oturumu dışında diğer oturumlardan da verimli çıktılarını elde edileceğini düşünmektedir.

“Özellikle kendi açımdan proje yazım ve destekler noktasında katılımcıların önemli kazanımlar elde ettiğini düşünüyorum. Bunun dışında akademik yorum, düşünme becerilerinin geliştirilmesi ve sosyal açıdan katılımcıların çok verimli çıktıları olacağını düşünüyorum.”

Programın farklı branş ve konularda farklı bakış açısına sahip doktora öğrencilerinin bir araya gelmelerinin sağlanması açısından araştırma üretkenliğine faydalı olacağını düşünen program uygulayıcısı, bu programı diğer doktora öğrencilerine tavsiye edeceğini belirtmiştir. Hatta bu ve benzeri çalışmaların dönemsel olarak tekrar edilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bunun sebebinin ise programın uygulandığı üniversite gibi yerlerde kaynaklara ulaşımın kısıtlı olması nedeniyle bu tür çalışmaların öğrencilerin akademik bakış açısı kazanmaları açısından önemli olması olarak açıklamıştır.

“Kesinlikle tavsiye ederim. Bu çalıştığım hem bu hali ile hem farklı içerikle dönemsel olarak tekrar edilmesinin gerekli olduğunu düşünüyorum. XX (Üniversitenin bulunduğu şehir) gibi çok gelişmiş kaynaklara ulaşım açısından kısıtlı bir bölgede bu tür etkinliklerin akademik çalışmalarının başında olan doktora öğrencilerine akademik perspektif kazandırmasının çok önemli olduğunu düşünüyorum.”

Program uygulayıcısı programın olumlu yönlerini; doktora öğrencilerine nasıl daha iyi akademisyen olunabileceğine ilişkin ipuçları verilmesi, hem sosyal hem proje anlamında etkili ilişkiler kurabilmeyi sağlaması ve bilimsel aktivitelere nasıl katılacağını öğretmesi şeklinde belirtmiştir. Ayrıca farklı branşlardaki öğrencilerin her başlığa farklı katkı sunmasının da olumlu bir etmen olduğundan bahsetmiştir.

Uygulamaya Yönelik Gözlemler. ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ oturumunda belirlenmiş olan temel ve alt kazanımların bütününe içerikte değinilmiştir. Program uygulayıcısı proje kavramı tanımı, proje özellikleri, basamakları, proje yapmanın faydaları, proje değerlendirme kriterleri gibi konulara da değindiği için ‘proje kavramı tanımını yazma/söyleme’, ‘projenin sahip olması gereken özellikleri açıklayarak yazma/söyleme’, ‘proje basamaklarını açıklayarak yazma/söyleme’, ‘proje yapmanın faydalarını açıklayarak yazma/söyleme’ ve ‘proje değerlendirme kriterlerini açıklayarak yazma/söyleme’ kazanımları programa eklenmiştir. Öğrenme yaşantılarında düz anlatım, soru-cevap, örnek olay, bireysel çalışma yöntemlerine yer verilmiştir. Program uygulayıcısı düz anlatım yöntemini görseller, videolar, ön organize ediciler ve şemalarla desteklemiştir. Ayrıca örnek iki proje çalışması getirerek proje basamaklarını ve bu

basamaklarda neler yapılması gerektiğini göstermiştir. Kullanılan teknoloji ve materyalleri Powerpoint destekli sunu ve çalışma kağıtları oluşturmaktadır. Oturumda herhangi bir değerlendirme yöntemine yer verilmemiştir.

Oturum zamanında başlamış ancak 10 dakika gecikmeli olarak sonlandırılmıştır. Oturum boyunca öğrenci-öğrenci etkileşimi olmamış ancak öğrenciler program uygulayıcısına sorular yönelterek aktif katılımı ve program uygulayıcısı-öğrenci etkileşimini sağlamışlardır. Diğer oturumlarda olduğu gibi bu oturumda da program uygulayıcısının tavsiyelerde bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu tavsiyelerden bazıları ‘projeniz varsa Teknoloji Transfer Ofisine başvurmalısınız. Orada yardımcı olunuyor’, ‘ARBİS verilerinizi güncel tutun. İlk değerlendirmede panelistler bilgilerinize oradan bakıyor’, ‘eğer projeniz reddedilirse vazgeçmeyin. Tekrar proje yazın, başvurun’ şeklindedir.

Gözlemciler oturumun olumlu durumlarını öğrencilerin konuya ilgisi, not tutmaları, sık sık soru sormaları ve program uygulayıcısının açıklayıcı/ayrıntılı cevaplar vermesi olarak gözlemlemişlerdir. Olumsuz durumlar ise program uygulayıcısının kendisinin Teknoloji Transfer Ofisi’nde çalışıyor olması nedeniyle daha çok Teknogirişim Sermaye Desteği konusuna yoğunlaşması ve diğer finansal kaynaklara eşit zaman ayrılmaması ve öğrencilerin zaman zaman kendi aralarında konuşması olarak belirtilmiştir. ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ oturumuna ait gözlem notları EK-29’da verilmiştir.

Sonuç Değerlendirmeye İlişkin Bulgular

Programda bütün oturumların uygulanmasının ardından öğrencilere katılım belgeleri takdim edilmeden önce program hakkındaki genel görüşlerini almak üzere ‘Sonuç Değerlendirme Anketi’ dağıtılmıştır. Oturum sonunda anketlere 24 öğrenci yanıt vermiştir. Son oturuma görev yerlerinde toplantıları olduğu için katılmayan öğrencilere e-posta yoluyla anket gönderilerek, doldurmaları talep edilmiştir. E-postalara dönüş yapan 4 öğrenci ile birlikte toplam 28 öğrenciden sonuç değerlendirme ile ilgili görüşler alınmıştır. Ayrıca daha derinlemesine bilgilerin elde edilmesi amacıyla farklı alanlardan (eğitim, tarih, işletme, ziraat ve biyoloji) çalışmaya katılan ve görüşme yapmaya gönüllü olan 5 öğrenci ile yarı yapılandırılmış ‘Sonuç Değerlendirme Görüşme Formları’ aracılığıyla yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Anket ve görüşmelerde ilk olarak, öğrencilerin program içeriği hakkında ne düşündüklerine ilişkin tecrübeleri sorularak bu konu ile ilgili bulgular ortaya konmuştur. Öğrenciler 3 gün boyunca yürütülen çalıştayda; tez yazımından proje üretmeye kadar birçok konuda bilgi sahibi olduklarını belirtmişler, bu konuların kendilerinin yayın/proje yazma becerilerine olumlu etki edeceğini ifade etmişlerdir. Program içeriğinin doktora öğrencilerinin içinde buldukları süreçte eksiklikleri ve hatalarını görmelerini sağlayan, öğrencilerin ortak sorunlarına değinen ve çözüm arayacak nitelikte, korku ve kaygılarını yenmeye yönelik olduğunu düşünmektedirler.

“Olumlu bir kaniya sahibim çalıştay hakkında. Bence hani özellikle eksik noktalarımızla alakalı konular yer aldığı için ve farklı alanlardan bizimle aynı durumdaki kişilerle bir arada bunların çözümlerine yönelik oturumlar düzenlendiği için yararlı bir süreç geçtiğini düşünüyorum.” (görüşme, öğrenci, eğitim)

Çalışmaya katılan öğrenciler, aslında doktora öğrencileri tarafından genel olarak bilinen fakat üzerinde durulmayan unsurlara programda değinildiği ve sunulan küçük detayların araştırma veya proje çalışmalarına büyük katkılarının olacağını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu sebeplerle öğrenciler içeriği; öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap vermeye ve onları bilinçlendirmeye yönelik, doktora eğitimi ve akademik yayın sürecini destekleyici, motive edici, kapsamlı, yeterli, mantıklı, yararlı ve verimli görmüşlerdir. Ayrıca seçilen konuların hedeflendiği gibi katılımcıların araştırma üretkenliğini artıracaklarını düşünmektedirler.

“Motive edici, verimli bir çalıştay oldu. Birçok eksikliklerimizi görme fırsatı verdi.” (anket# 11)

“Doktora tez döneminde olan bir öğrenci olarak içeriğin tam benim eksik yönlerime hitap ettiğini söyleyebilirim. Tıkandığım, artık olmuyor dediğim sorunlara çözüm buldum.” (anket# 17)

“Çalıştay genel olarak tez yazarken sıkıntı çektiğimiz, kendimizi yalnız hissettiğimiz konulara yönelikti. Zaman yönetimi, motivasyon, finansal kaynaklara erişim, tez yazarken nelere dikkat etmeliyiz bu tür konular vardı. İçerik olarak 3 gün için gayet kapsamlıydı.” (anket# 25)

Görüşme yapılan öğrencilerden biri, konulardan bazılarının doktora öğrencisi için seviyenin altında olduğundan, araştırma nasıl yapılır, indeksli makale nasıl bulunur, isim nasıl yazılır gibi konuların daha çok yüksek lisans öğrencileri için uygun olabileceğinden bahsetmiştir.

“Yüksek lisans öğrencileri biraz daha bu işin başında, ilk basamağında. Bazı şeyler biraz onlara yönelikti. Hani özellikle araştırma nasıl yapılır, makale citation indexler nasıl bulunur, isim nasıl yazılır... bunları işte bir siz de biliyorsunuz, bir tez yazan veya bir öneri yazan veya yüksek lisans tezi yazmış olan kişi bunları zaten biliyor. Bunların öğretilceği

grup bence biraz daha yüksek lisansa yeni başlayan, ders dönemindeki kişiler olabilir.” (sonuç değerlendirme görüşme formu, öğrenci, biyoloji)

Derinlemesine bilgi edinilmesi için görüşmelerde öğrencilere hangi oturumları beğendikleri ve bu oturumları beğenme sebepleri sorulmuştur. Bu başlık altında öğrenciler en çok ‘Akademik Yazma Becerisini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler’ oturumunu beğendiklerinden bahsetmişlerdir. Bu oturumun beğenilme sebepleri ise içerikte tez yazım sürecinin başından sonuna kadar neler yapılacağına ayrıntılarıyla belirtilmesi, içeriğin örneklerle zenginleştirilmiş olması, öğrencilerin yaptıkları yanlışların farkına varmalarını sağlaması ve oturumu yöneten program uygulayıcısının donanımlı ve tecrübeli olması olarak sıralanmıştır.

“Açılış oturumundaydı. Hoca bir tez nasıl yazılır, problematik nasıl belirlenir, sonuca nasıl ulaşılır, paragraflara nasıl başlanır, paragraf nasıl bitirilir... Bir tezin en başından itibaren en son aşamasına kadar ne yapılması gerektiğinin hepsinin altını tek tek çizerek belirtti. Ben not tutarken artık yetişemiyordum kısaltma yapacağım diye eve gittikten sonra okuyamadım.” (görüşme, öğrenci, tarih)

Öğrenciler ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ oturumunu da beğendiklerini belirtmişlerdir. Bu oturumun beğenilme sebepleri uygulamalara dayalı olması, hem zevkli hem öğretici bir halde oturumun yürütülmesi, farklı bakış açıları kazandırması ve bu bakış açılarıyla öğrencilerin kendilerini değerlendirmelerini sağlaması şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca oturumu yöneten uygulayıcının pozitif bir tutuma sahip olması ve iletişiminin güçlü olması da oturumu beğenme sebepleri arasında yer almıştır. ‘İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma’ oturumu diğer akademisyenlerle iletişim ve işbirliğinin önemini anlatılması, oturumu yöneten program uygulayıcısının donanımlı olması ve tecrübelerinden bahsederek ilham vermesi sebepleriyle beğenilen bir oturum olmuştur. Son olarak ise öğrenciler, ‘Çalışma Stratejileri’ oturumunda kendilerinin sıkıntı yaşadığı zaman yönetimi konusunda bilgiler verilmesi ve yine program uygulayıcısının samimi bir ortamda kendi tecrübelerinden yararlanarak hayatın içinden örnekler vermesinin oturumun beğenilmesinde etken olduğundan bahsetmişlerdir.

“İkinci günün öğleden sonraki oturumu benim belki de en büyük sıkıntılarımın bir tanesi... Zamanı ayarlayabilme konusunda benim çok büyük bir problemim var. Hocanın o anlattığı zamanı nasıl kullanmak, verimli kullanmak için neler yapmak gerekiyor o anlattıklarının hepsini bilgi olarak aldım. Umarım uygulamaya da koyarım onu.” (görüşme, öğrenci, tarih)

Program içeriğinin yanı sıra program sürecine yönelik soruya yanıt veren öğrenciler, öğrenci problemlerinin önceden tespit edilerek ihtiyaçlarına yönelik oturumların gerçekleştirildiğini belirtmişlerdir. Programın düzenli, iyi organize edilmiş

ve planlı ilerlediğini düşünen öğrenciler, konu dağılımı, yapılan aktiviteler ve çalışma örneklerinin başarılı ve bireyi geliştirici nitelikte olduğunu ifade etmişlerdir.

“(...) Sizin belirlediğiniz problemler bütün doktora öğrencilerini ilgilendiren problemlerdi. O yüzden isabetli konulardı.” (görüşme, öğrenci, tarih)

“Oldukça güzel planlanmış, programlanmış bir çalıştay oldu bizler için.” (görüşme, öğrenci, biyoloji)

Öğrencilerin birçoğu öğrenme sürecinde uygulamalara vurgu yapmıştır. Öğrenciler öğrenme sürecinde içeriğin uygulamalarla zenginleştirilmiş olmasının etkileşimi artırdığı, programın eğlenceli hale gelmesini sağladığı ve öğrenmede kalıcılığa destek olacağını ifade etmişlerdir. Ayrıca uygulamalar ve soru-cevap yönteminin kullanılması sayesinde kendi sorunlarını anlatma ve çözümü hakkında düşünme fırsatı yakalayabildiklerini, farklı bölümlerden bireylerle tanışabildiklerini ve sorunlarının başkaları tarafından da yaşandığını gördükleri için kaygı düzeylerinin düştüğünü de belirtmişlerdir.

“Doktora öğrencilerinin ve akademisyenlerin tez, makale, bildiri vb. çalışmalarında kendilerine katkı sağlayacak bilgiler ve uygulamalar gerçekleşti. Gayet kapsamlı ve eğlenceli bir içeriğe sahipti.” (anket# 12)

“Oturların hepsi uygulamalı, soru-cevap tarzında yürütüldü. Bu durum katılımcıların kendi sorunlarını anlatmalarına ve dolayısıyla çözüm odaklı ilerlemeye sebep olduğundan oldukça yararlı oldu.” (anket# 14)

Uygulamaların yeterli olduğunu düşünen bireylerin yanı sıra süreçte düz anlatım yöntemine ağırlık verildiğini ve uygulamaların daha fazla etkileşimli olmasının gerektiğini düşünen öğrenciler de bulunmaktadır. Bu şekilde düşünen öğrencilerden biri oturumlarda proje ve grup çalışmalarının artırılması gerektiğini ifade etmiştir.

“Çalıştayın uygulama süreci daha çok katılımlı (etkileşimli) olması gerekirken anlatım ve sunum teknikleri kullanıldı çoğunlukla. Bunun yerine proje çalışması, grup çalışması, bunun sonunda da ortaya bir ürün çıkması şeklinde olabilirdi.” (anket# 19)

Görüşmelerde öğrencilere programı bir bütün olarak göz önünde bulundurdıklarında yaşadıkları tecrübeyi birkaç kelime ile ifade etmeleri istenmiştir. Öğrenciler program için verimli, faydalı, eğitici, neşeli, zevkli, eğlenceli, farkındalık kazanma, aynı durumdaki kişilerle bir araya gelme, sosyalleşme, tecrübe edinme gibi kelimeler kullanmışlardır. Bir öğrenci uygulamalar yerinde ama yetersiz kelimeleriyle görüşünü belirterek daha fazla içeriğe sahip bir programa ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir. Öğrenciler, çalışmaya katılım sürecinde kendilerini değerlendirdiklerinde ise oturumlara katılım konusunda istekli olduklarından, oturumların teşvik edici, ilgi çekici

ve merak uyandırıcı olduğundan, gerekli notları aldıklarından ve uygulamalar sayesinde sıkılmadan ders takibi yapabildiklerinden bahsetmişlerdir.

“Şöyle... Programa uyum sağlama isteği vardı. Ben çok böyle devamlılığı olan, ilgi gösterebilen birisi değilimdir. Biraz dağınıktır ilgim. Ama diyorum ya bunun peşinden ne gelecek diye benim ilgimi çekti. Bende bir merak uyandırdı.” (görüşme, öğrenci, işletme)

Anket ve görüşmelerde yer alan sorulardan bir diğerini programın öğrencilerin araştırma üretkenliğine ne gibi etkileri olacağı sorusu oluşturmaktadır. Öğrenciler; programın araştırma yaparken dikkat edilecek hususlar, planlama yapma becerisi, zaman/stres yönetimi, düşünme becerileri, işbirliği ve akademik ağ kurma ve proje oluşturma gibi birçok konu hakkında bilgilendirici olması, farklı bakış açıları kazandırması ve farkındalık yaratması nedeniyle doktora sürecinde ve sonrasında araştırma üretkenliğine olumlu katkılar sağlayacağını düşünmektedirler.

“Çalıştay süresince akademik yazma, düşünme becerileri, stresle başa çıkma, işbirliği ve sosyal ağ kurma, proje yazma gibi konularda bilgi düzeyimin artması, yapacağım araştırmalarda yol gösterici olacaktır. Ayrıca tez yazma sürecinde olan biri olarak da motivasyonumun arttığını hissediyorum. Yapacağım çalışmalara daha olumlu bakma bakış açısını kazandım. Umarım etkisi böyle devam eder.” (anket# 22)

Öğrencilerden biri önceden farkında olmadığı ve verimliliğinin düşmesine neden olan faktörleri program sonrasında fark edebildiğini belirtirken üçü edinilen bilgiler sayesinde doğru, düzenli, verimli ve etkin araştırma ve tez yazım süreci geçireceğini ifade etmiştir.

“Başta söylediğim gibi etkinliğimi ve verimliliğimi artırmış olacak” (görüşme, öğrenci, işletme)

Programın öğrencilerin üretkenlikleri konusunda daha dikkatli ve donanımlı olmalarını sağlayacağı düşünceler arasında yer almaktadır. Bazı öğrenciler program sayesinde doktora sürecinde yalnız olmadıklarını anladıklarını ve motivasyonlarında artış meydana geldiğini ifade etmişlerdir. Programın öğrencilerin araştırma üretkenliğinin önündeki engellerin neler olduğunu fark etmelerine yardımcı olmasının yanı sıra bilimsel ilgi, merak, yılmazlık ve cesareti de artırdığı görüşler arasında yer almaktadır. Ayrıca programın özgüven, azim ve istekliliği artırıcı nitelikte olduğu da belirtilmiştir.

“(…) Bu çalıştaydan sadece bir katılım belgesiyle dönmüyorum. Çantamda yeni alınmış kararlar, azim, istek ve motivasyonla dönüyorum. Emeğinize sağlık.” (Sonuç değerlendirme anketi 17)

“(…) Anlatılanlardan yola çıkarak üretkenliğime aslında nelerin engel olduğunu fark ettim. Bu farkındalık neleri değiştirmem gerektiğini bana gösterdi. Cesaret edemediğim pek çok şey için adım atacağıma inanıyorum.” (anket# 12)

“Tabi benim için en önemli kısmı motivasyon olmuştur. Evet kendimi motive hissedip bir an önce işime sarılmalıyım. Bu tabi ki bizim motive olmamız.” (görüşme, öğrenci, biyoloji)

Programı başkalarına tavsiye edip etmeyecekleri sorusuna öğrencilerin tümü tavsiye ederim yanıtını vermişlerdir. Bazı öğrenciler ise sadece doktora değil yüksek lisans öğrencilerine de böyle bir programı tavsiye edeceklerini belirtmişlerdir.

“Evet tavsiye ederim. Hatta henüz yüksek lisansa yeni başlayan gruplara tez yazım sürecini bilgili ve sağlıklı geçirmeleri açısından daha yararlı olacağını düşündüğüm için daha çok tavsiye ederim.” (anket# 12)

Öğrenciler programı başkalarına tavsiye etme nedenlerini ise doktora öğrencilerine katkı sağlayıcı ve yol gösterici nitelikte, etkin ve verimli bir program olması, eksikliği hissedilen veya ihtiyaç duyulan konularda etkinliklerin gerçekleştirilmesi, öğrenilmek istenecek ve faydalı olacak birçok konuyu barındırması ve araştırma üretkenliğini artırıcı etkinliklere yer verilmesi şeklinde sıralamışlardır. Ayrıca alanlarında yetkin ve tecrübeli öğretim üyelerinden faydalanmayı sağlaması, eğlenceli, samimi, öğretici ve etkileşimli bir ortamda konuların yürütülmesini de sebepler arasında sıralamışlardır.

“Kesinlikle... Çok eğlenceli ve samimi bir ortam oldu. (...) Özellikle alanlarında oldukça yetkin ve tecrübeli hocaların fikirlerinden istifade etmek noktasında çok şanslıyız.” (anket# 3)

Öğrencilerden ikisi programın motivasyonu artırıcı yönüne dikkat çekerek motive edici özelliği nedeniyle programı başkalarına tavsiye edebileceklerini belirtmişlerdir. Bir öğrenci ise özellikle doktora sürecini üniversite kadrosunda bulunmadan tamamlamaya çalışan öğrenciler için bu tip çalışmaların zihinlerinde oluşan sorulara cevap bulmalarında önemli olduğundan bahsetmiştir.

“Kesinlikle tavsiye ederim. Maalesef doktora süreci yoğun ve yorucu bir süreç olduğundan bu tarz motivasyonu artıran etkinliklere katılmak çok faydalı.” (anket# 24)

“Özellikle benim gibi üniversite kadrosu olmayan arkadaşlarıma tavsiye ederim. Benim gibi insanların çevresinde birkaç kişilik doktora arkadaşlarından başka soru soracakları kimse yok. O arkadaşlarım da zaten benim bildiğim şeyleri biliyor. Bilse de var olan rekabet ortamı soru sormaya ya da bilgi vermeye çekinir hale getirmekte.” (anket# 28)

Öğrencilere programın olumlu yönlerine yönelik görüşleri sorulduğunda, birçok öğrenci uygulamalı etkinliklere yer verilen oturumlardan memnun olduklarını belirtmişlerdir.

“(…) Özellikle ikinci gün yer alan yaratıcılık konulu pratik çalışma teoriden bıkmış beyinlerimize ilaç gibi geldi.” (anket# 28)

Uygulamaları yürüten öğretim üyelerinin alanlarında uzman kişiler olmaları ve oturum için iyi hazırlanmış olmaları, soru-cevap tekniğini kullanarak öğrenci sorunlarına yönelmeleri ve birlikte çözüm önerileri geliştirilmeye çalışmaları, kendi deneyimlerinden bahsederek öğrencilerin yalnız olmadıkları hissini vurgulamaları, programın iyi planlanmış olması, süre ve kapsamın yeterli olması da diğer olumlu görüşleri oluşturmaktadır. Ayrıca öğrenciler, çalıştayla ilgili tanıtım, duyurular, başvurunun yapılması ve oturumlarda gerçekleştirilen uygulamaların konması için yapılandırılmış olan sanal ortamın yeterli, anlaşılır ve kolay ulaşılabilir olduğunu belirtmişler; oturum aralarında ikramların dağıtılmasının olumlu karşılandığından ve ikramların dağıtıldığı yerin de güzel bir şekilde yapılandırıldığından bahsetmişlerdir.

“Genelde böyle toplantılarda çalışma belirtilen süreden kısa sürer ama bu çalıştayda bize zaman yetmedi. Hocalar da çok istekli ve hazırlıktı. Uygulama süreci gayet etkileşimli ve etkili geçti. Her aşamasında kafamda yeni sorular ve o sorulara cevaplar, yeni hedefler ve hedeflere [yönelik] planlar oluştu. Benim için gayet etkili bir süreç geçti diyebilirim.” (anket# 25)

Bir öğrenci diğer oturumlarda belirtilenin aksine fiziki ortamın olumsuz değil olumlu yönünden bahsetmiş ve etkili dinleme için gerekli bir ortam oluşturulduğunu belirtmiştir.

“(…) Bir de oturma düzeni güzeldi. Neredeyse herkes hocalarla göz teması kuracak pozisyondaydı. Bu da etkili dinleme için bence önemliydi.” (anket# 25)

Programın öğrenci verimliliğini artırmaya yönelik, ilgi çekici, yenilikçi, bilgilendirici, öğretici ve yol gösterici olması, birçok konuda farkındalık sağlaması ve eksiklikleri giderici nitelikte olması diğer olumlu yönler arasında sıralanmıştır. Ayrıca doktora öğrencilerinin ortak ihtiyaçlarına yönelik sunumlar içermesi, bireyleri çalışmaya teşvik etmesi, farklı bakış açıları kazandırması, farklı bölümlerden doktora öğrencilerini tanımayı ve sosyalleşmeyi sağlaması da bahsedilen diğer olumlu yanlardandır.

“(…) İlerde, yani şu anda doğrudan kullanmıyor olsak bile, ilk çalışmamız da ya da ilk projemizde bunları (öğrenilenleri) mutlaka kullanmak zorunda kalacağız. Yani hani aslında kullanmamız gerekiyordu ama biz bunun farkında değildik. Farkına varmış olduk.” (görüşme, öğrenci, işletme)

“(…) Doktora öğrencilerinin ortak ihtiyaçlarına hitap edilmesi en önemli noktaydı bence. Ayrıca bizimle benzer süreçleri yaşayan, aynı sıkıntılarla baş etmeye çalışan insanlar olduğunu gördük ve onlarla bir sosyalleşme, dayanışma ortamı oluştu.” (anket# 25)

Öğrenciler kendileriyle aynı durumda bulunan diğer doktora öğrencilerinin varlığından haberdar olmanın, etkileşim ve paylaşımda bulunmanın kendilerine olumlu katkı sağladığını belirtmişlerdir. Kendileriyle benzer duygu, stres ve kaygılara sahip

olan bireylerle tanışmanın, yalnız olmadıklarını görmelerini ve iyi hissetmelerini sağladığını ifade eden öğrenciler bulunmaktadır. Öğrencilerden biri ise program sayesinde bilimsel bilgi üretmenin değerini tekrar anladığını ifade etmiştir.

“Bir de hani hep hissedilir ya özellikle tez döneminde yalnız hisseder kişi, tek başına savaşıyormuş gibi. Aslında aynı durumda birçok kişinin de olduğunu görmüş olduk yani bu sayede.” (görüşme, öğrenci, işletme)

“Öncelikle benzer süreçleri yaşadığım kişilerle benzer duygu, stres ve kaygılara sahip olduğumu gördüm. Yalnız olmadığımı görmek iyi hissettirdi.” (anket# 15)

Görüşme yapılan öğrencilerden biri, programın tez yazım süreciyle birlikte akademik kimliğe de olumlu etkisinin olacağını belirtmiştir. Ayrıca öğrencilerden bir diğeri böyle bir programın yapılmasının doktora öğrencilerine değer verildiğini gösterir nitelikte olduğunu ve bu durumun programın olumlu yönlerinden biri olduğunu belirtmiştir.

“O üç gün boyunca bana çokça katkı sağladığımı düşünüyorum. Hem tez yazma sürecinde, hem genel akademik kimliğime olumlu faydaları oldu.” (görüşme, öğrenci, eğitim)

“Yani işin açığı ilk başta gerçekten burada bir değer olduğumuzun farkına vardık. (...) İlk kez böyle bir şey yapılıyor bizim üniversitemizde. Bu anlamda ben kendi adıma inanılmaz mutlu oldum. Yani evet doktora öğrencileri de var. Onlar da bir şeyler yapmaya çalışıyor. Akademik camianın en alt basamaklarından birisi de olmuş olsak yine de sonuç olarak her birimiz geleceğin öğretim üyeleri adaylarıyız ve herkes kendi çalışmaları çerçevesinde bir bilimsel katkı sunuyor kendi alanlarında.” (görüşme, öğrenci, biyoloji)

Sonuç değerlendirme için görüşmeler, programların tamamlanmasından yaklaşık bir hafta sonra yapılmıştır. Görüşme yapılan öğrencilerden ikisi programda edinilen bilgileri yaşamlarına aktarabildiklerini ve bu durumun da programın olumlu yanlarından biri olduğunu ifade etmişlerdir.

“Bir de orada o gün çalıştığım dersinden sonra buraya bir geldim. Şunların (kağıtları gösterdi) belki on katı burada (masanın üstünde) duruyor ama o gün hoca düzenli masa çok önemli ve düzensizlik insana yorgunluğu getirir, iştahsızlığı getirir, şudur budur. Tam Cuma işimiz bitti 4 buçuk 5 gibi oturdum şunların (kağıtların) hepsini kaldırdım, düzenledim.” (görüşme, öğrenci, ziraat)

Öğrencilere programda eksik ya da olumsuz gördükleri unsurlar hakkındaki görüşleri sorulduğunda, bazı oturumlarda zaman probleminin yaşandığından bahsetmişlerdir. Öğrenciler, bu program için üç günün yeterli olmadığını düşünmektedirler.

“Bundan sonraki yapacak insanlara ışık tutması açısından ‘Demek ki üç gün yetmiyor.’ diyebilsin bundan sonraki insanlar sizin tezinizden sonra.” (görüşme, öğrenci, ziraat)

Öğrencilerden biri, öğretim üyelerinin kısa sürede fazla bilgi aktarmaya çalışmaları nedeniyle konuşmaların uzadığını belirtmiş, bir diğeri ise bu durumun

içeriğin daha zenginleştirileceğini gösterir nitelikte olduğu yorumunu yapmıştır. Diğer bir öğrenci de süre kısıtlı olduğu için daha çok etkinlik yapabilecekken daha azıyla yetinmek zorunda kaldığını ifade ederek bu görüşü desteklemiştir. Ancak içeriğin yoğun olması nedeniyle zaman zaman yorucu hale geldiğini ifade eden öğrenciler de bulunmaktadır. Öğrencilerden birkaçı, bazı oturumların monoton geçtiğinden ve sürekli dinlemeyi gerektiren, etkileşimin az olduğu oturumların sıkıcı hale geldiğinden bahsetmişlerdir. Bir öğrenci ise grup çalışmalarının yönetilmesinin zor olduğundan bahsetmiştir.

“İçerik güzeldi ancak bazı konuşmacıların gereğinden fazla sürede konuşması içeriğin daha da zenginleşme potansiyeli olduğunu gösterir.” (anket# 28)

“Her ne kadar faydalı bir süreç olsa da yoğun bir program olması zaman zaman yorucu olmuştur.” (anket# 13)

“Tabi zaman zaman sıkıldığımız noktalar da oldu. Çünkü biz hepimiz hep anlatan taraf olduğumuzdan dinlemek, yerinde oturmak zor gelebiliyor bazen.” (görüşme, öğrenci, biyoloji)

Öğrencilerden bazıları, oturum sürelerinin uzun olması ve bazı oturumlarda slaytlarda yazıların fazla olması nedenleriyle dikkatlerinin dağıldığını belirtmişlerdir. Oturumlara katılımın geç olması nedeniyle oturum saatlerinin geç başlaması öğrenciler tarafından programın eksik görülen yönlerinden bir diğeri olmuştur. Ayrıca programa geç başlanması nedeniyle verilen araların zamanında da değişiklik olduğu ve bu durumun dikkatin dağılmasına neden olduğu vurgulanmıştır.

“Vaktinde başlayamadık çünkü insanlar geç kaldı. 10:00’da başlayan ders 10.30’a kaydı mecburen. Bence direkt orada yazan saatte başlamalı ders.” (anket# 2)

“Bir de oturumlar devam ederken çoğunda ara verildi ama hani sabit ara saati belirli olsa çünkü belli bir şeyden sonra dikkati kaybetmeye başlıyorduk.” (görüşme, öğrenci, eğitim)

‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ oturumu ‘Yaratıcı Drama Atölyesi’nde gerçekleştirilirken, diğer oturumlar U düzeniyle düzenlenmiş bir sınıfta gerçekleştirilmiştir. Oturumların gerçekleştirildiği mekânın küçük olması, havalandırmanın yetersiz kalması ve oturma düzeninin sıkışıklığa neden olması belirtilen eksik yönler arasında yer almıştır. Öğrencilerden biri katılımcı sayısını fazla bulmuş ve enstitü bazında düzenlenecek programların daha etkili olabileceğini belirtmiştir.

“Katılımcı sayısı biraz fazlaydı. Daha az kişiyle belki de enstitü ayrımı yapılarak olsaydı daha faydalı olabilirdi.” (anket# 10)

Oturumlardan bazılarının sosyal bilimler alanında doktora yapan öğrenciler için eksik kalması bahsedilen olumsuzluklardan bir diğeridir.

“Göze çarpan en büyük eksiklik kanaatimce sosyal bilimciler açısından oldu. Özellikle ilk ve son oturumun sosyal bilimler haricindeki alanlar üzerinden örneklendirilmesi...”
(anket# 24)

Oturuma ilişkin öneriler ve yer verilmesi istenen unsurlar değerlendirme anketinin ve görüşme formunun son sorularını oluşturmaktadır. Eğitime başlamadan önce öğrencilerin tanışabileceği bir ortam oluşturulmasının daha sıcak ve samimi bir ortam oluşturacağı öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Bu nedenle bundan sonra yapılacak programlarda daha öncesinde tanışılacak bir platform oluşturulmasını önermişlerdir. Konular hakkında program uygulaması öncesinde e-posta yoluyla bilgilendirme yapılması ve sunuların oturumların öncesinde gönderilmesi de öneriler arasında yer almıştır. Programın uygulanmasının ardından iletişime geçmek ve varsa öğrenci sorularını yanıtlamak üzere uygulamayı yapan öğretim üyelerinin e-posta adreslerinin paylaşılmasının da uygun olacağı öğrenciler tarafından düşünülmektedir. Ayrıca öğrencilerden ikisi, programa katılan öğrencilerle daha sonra iletişime geçilebilecek bir iletişim ağının oluşturulabileceğinden ve bu ağ sayesinde öğrencilerin birbirlerine yardım edebileceğinden ve ortak çalışmaların yürütülebileceğinden bahsetmişlerdir.

“Ağ meselesi mesela, sosyal ağ burada da oluşturulabilirdi belki. İnsanların ortak çalışmaya yönlendirilmesi, sosyal medya hayatımızın önemli bir kısmında. Belki orada ortak bir nokta oluşturulabilirdi.”(görüşme, öğrenci, işletme)

Daha geniş katılımların sağlanacağı mekânlarda uygulamaların yapılması, fiziksel ortamın daha rahat ve kullanışlı olması ise programın daha etkili hale gelmesi ve programdan faydalanacak bireylerin artması bakımından önemli görülmüştür.

“Çalıştayın fiziksel ortamı daha rahat ve kullanışlı olabilirdi. Daha konforlu bir ortam olursa daha etkili olurdu.” (anket# 24)

Programın işleyişine yönelik önerilere değinen bazı öğrenciler, verilen başlangıç ve ara saatlerinin düzensiz olması nedeniyle dikkat dağınıklığı yaşadıklarını ifade ederek oturum başlangıç saatleri ve araların programda belirtilen şekilde uygulanmasının daha uygun olacağını belirtmişlerdir. Oturumların bazılarının etkileşimli olmasına rağmen diğer bazılarında süre yetersizliği nedeniyle etkileşimin az kalması, öğrencilerin değindiği bir diğer unsur olmuş ve uygulamaların artırılması adına bazı oturumlarda sürelerin artırılmasını önermişlerdir. Ancak oturum sürelerinin

azaltılarak farklı problemlere ilişkin oturum sayısının artırılması da öneriler arasında yer almıştır.

“Belki daha interaktif geçebilir. Mesela XX hoca soru-cevap kısmında konuşacağız dedi. O kısım yapılamadı. Drama bölümü çok güzeldi. Saat olarak artırılabilir.” (anket# 2)

Öğrencilerden biri, grup çalışmalarının zor olduğundan bahsederek çalışmaların bireysel yapılmasını önermiştir. Bir diğer öğrenci ise internet bağlantısında yaşanan sıkıntıdan yola çıkarak materyallerin basılı şekilde öğrencilere verilmesinin daha uygun olacağını belirtmiştir.

“(…) Özetimizi çıkardık. Baştan sonuna kadar bulgulardan sonucuna kadar hepsini özetleyebildik, yapabildik. Ama sen diyorsun ki mesela şurayı da yazalım. Diğer arkadaş diyor ki hayır yok ona gerek yok özette. Onu yazmayalım gibi. Bu da işte grup çalışmasının zorlukları ve bizim herkes bireysel çalıştıkları için akademisyenlikte grup çalışması çok az oluyor.” (görüşme, öğrenci, ziraat)

Daha önce de belirtildiği gibi bazı oturumların fen bilimleri ağırlıklı örnekler içermesi, sosyal bilim alanında doktora yapan öğrenciler için eksiklik olarak görülmüştür. Bu doğrultuda sosyal bilimcilere yönelik etkinliklerin artırılması öneriler arasında yer almıştır. Bu problemin giderilmesi için konuşmacı sayısının artırılması veya fen bilimleri ve sosyal bilimler alanlarına ayrı programların düzenlenmesi ve farklı öğretim üyeleri davet edilerek benzer alanlarda doktora yapan öğrencilerle benzer alanda doktora yapmış uzman akademisyenlerin bir araya getirilmesi de öneriler arasında yer almıştır. Ayrıca bir öğrenci, doktora yapan öğrencilerin ders, yeterlik ve tez gibi farklı dönemlerde yer almaları nedeniyle her konunun her bireye aynı şekilde hitap etmediğinden, bu nedenle daha homojen gruplar oluşturulabileceğinden bahsetmiştir.

“Biraz homojen değildik aslında. Hani kimisi doktora ders dönemine yeni başlamış, işte kimisi daha ilk defa doktora dersi alıyor, kimisi tez yazma döneminde kimisi yeterlik döneminde... Yani belki bunu, bilmiyorum sizin için çok önemi olmayabilir ama bu ayrımı şey yapabiliriz.” (görüşme, öğrenci, ziraat)

Programına eklenmek istenen konu başlıkları sorulduğunda, bu konular içerisinde doktora öğrencilerinin farklı rolleri (anne-baba, eş, evlat vb.) ve bu rollerle başa çıkma yolları, araştırma yöntemleri, istatistik ve veri analizi, etkili iletişim, etkili sunu hazırlama, sunum teknikleri, problem çözme becerisini geliştirme, kriz yönetimi, takım çalışması ve yönetimi, doktora sonrası süreç gibi konulara yer verilmesinin uygun olacağı belirtilmiştir.

“Keşke araştırma yöntemleri ve istatistik hakkında da bir şeyler olsaydı. Ama tabii bu konu başlı başına bir çalıştay konusu olabilir. Ne kadar kapsamlı olduğunu biliyorum.” (anket# 25)

“Doktora öğrencilerinin doktora tezi ve doktora tezinden ziyade sadece teze ve çalışmalara odaklanıldı ama doktoradan sonraki süreç için de birkaç konu olabilirdi mesela bilimsel çalışma anlamında.” (görüşme, öğrenci, ziraat)

Program uygulayıcılarının yanı sıra öğrencilerin de kısa sunumlar yapabileceği, sonunda bir ürün (bildiri, makale, proje taslağı vb.) ortaya konabilecek oturumları içeren bir programın da öğrenciler açısından faydalı olabileceği düşünülerek programa bu tip etkinliklerin eklenmesi istenmiştir. Yaratıcı drama etkinliği öğrenciler tarafından beğenilmiş ve faydalı bulunmuştur. Bu nedenle programda bu tip etkinliklerin artırılabilmesi ifade edilmiştir.

“Drama etkinliği çok faydalıydı. Benzeri etkinliklere öğrenci olarak ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum. Hem beyin fırtınası yapıyoruz hem sosyalleşiyoruz.” (anket# 11)

Öğrencilerden biri ‘üretkenlik’ kavramının temele alınarak yapıldığı bir çalışmanın üniversite için bir ilk olduğundan ve üniversite bünyesinde bu tarz çalıştayların farklı enstitülerce de yürütülmesi gerektiğinden bahsetmiştir. Ayrıca programın iki dönem olarak uygulanması, 3 güne sığdırmak yerine daha fazla zamana yayılması ve bu sayede uygulamalara daha fazla yer ayrılması da öneriler arasında yer almıştır. Çalıştayı Çarşamba-Perşembe-Cuma yerine Cumartesi-Pazar günleri olmasının katılımı daha kolaylaştıracağını düşünen öğrenciler bulunmaktadır. Öğrencilerden bazıları, bu çalışmanın doktora öğrencilerinin yanı sıra yüksek lisans öğrencileri için de yapılandırılmasını ve sürekli olarak uygulanması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca bu tür etkinliklerin doktora öğrencilerine zorunlu hale getirilmesi de öneriler arasında yer almıştır.

“İçerik olarak “üretkenlik” ara kavramından yola çıkılması, bunu müteakiben farklı alanlarda farklı konularda bildirilerin olması bir ilktir. Özellikle üniversite bünyesinde diğer enstitülerin de bu tarz çalıştay yapması zorunludur.” (anket# 23)

“İyi organize edilmiş, doktora öğrencileri için biçilmiş kaftandı. Bütün doktora öğrencilerine bu tarz etkinliklere katılma zorunluluğu getirilmeli.” (anket# 11)

Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeğine İlişkin Bulgular

Doktora öğrencileri için hazırlanmış olan araştırma üretkenliğini destekleme programının öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarındaki değişime etkisinin tespit edilmesi için ‘Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği’, program başlamadan önce ön test olarak ve program bittikten yaklaşık 2 ay sonra son test olarak uygulanmıştır. Araştırmaya yönelik tutum ölçeğinin alt boyutları için ön test ve son test puanlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere bağımlı örneklem t-testi kullanılmıştır. Bu testin kullanılabilmesi için gereken

farkların normal dağılımı ve uç değerlerin bulunmaması sayıltıları test edilmiştir. Her alt boyut için incelenen z skorlarının Tabachnick ve Fidell (2001) tarafından önerilen 3.29 aralığında olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla veri seti içerisinde analiz bulgularını etkileyebilecek uç değerlerin bulunmadığı tespit edilmiştir. Her bir alt boyut için son test-ön test farkından elde edilen fark değişkeninin normal dağılımı basıklık ve çarpıklık katsayıları ve histogram ve QQ plot grafikleri ile incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının sıfır olması dağılımın mükemmel olduğunu göstermektedir (Tabachnick ve Fidell, 2001). Dağılımın normal olduğunu söyleyebilmek için ise çarpıklık katsayısının 3'ten, basıklık katsayısının 10'dan küçük olması gerekmektedir (Kline, 2005). Bu araştırmada çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca incelenen histogram da dağılımın normale yakın olduğunu işaret etmiş ve QQ plot grafiklerinin 45 derecelik çizgiye yakın olması fark değişkenine ait dağılımın normale yakın olduğunu göstermiştir.

Bağımlı örneklem t-testi sonucuna göre öğrencilerin programa katılmadan önce ilk alt boyut olan 'profesyonellik için araştırmanın faydaları (PİAF)' alt boyutu tutumları ($Ort = 6.33$, $SS = .65$) ile programa katıldıktan sonraki PİAF alt boyutu tutumları ($Ort = 6.43$, $SS = .59$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, $t(28) = .88$, $p > .05$. Öntest ve sontest arasındaki ortalama farkı için % 95 güven aralığı tahmini ise $-.32$ ile $.12$ arasındadır (Tablo 35).

Tablo 35. Profesyonellik için Araştırmanın Faydaları Alt Boyutu Bağımlı Örneklem t-Testi

<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>Ortalamalar Farkı</i>	<i>SH</i>	%95 Güven Aralığı	
				<i>Alt limit</i>	<i>Üst limit</i>
.88	28	.10	.11	-.32	.12

* $p < .05$, *sd*= Serbestlik derecesi, *SH*= Farklara ait standart hata

Bağımlı örneklem t-testi sonucuna göre öğrencilerin programa katılmadan önce ikinci alt boyut olan 'araştırma kaygısı (AK)' alt boyutu tutumları ($Ort = 3.96$, $SS = 1.10$) ile programa katıldıktan sonraki AK alt boyutu tutumları ($Ort = 4.12$, $SS = 1.20$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, $t(28) = .42$, $p > .05$. Öntest ve sontest arasındaki ortalama farkı için % 95 güven aralığı tahmini $-.98$ ile $.65$ arasındadır (Tablo 36).

Tablo 36. Araştırma Kaygısı Alt Boyutu Bağımlı Örneklem t-Testi

<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>Ortalamalar Farkı</i>	<i>SH</i>	%95 Güven Aralığı	
				<i>Alt limit</i>	<i>Üst limit</i>
.42	28	.16	.39	-.98	.65

* $p < .05$, *sd*= Serbestlik derecesi, *SH*= Farklara ait standart hata

Bağımlı örneklem t-testi sonucuna göre öğrencilerin programa katılmadan önce üçüncü alt boyut olan ‘araştırmaya yönelik pozitif tutum (AYPT)’ alt boyutu tutumları ($Ort = 6.01$, $SS = .91$) ile programa katıldıktan sonraki AYPT alt boyutu tutumları ($Ort = 6.08$, $SS = .78$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır, $t(28) = .54$, $p > .05$. Öntest ve sontest arasındaki ortalama farkı için % 95 güven aralığı tahmini $-.32$ ile $.19$ arasındadır (Tablo 37).

Tablo 37. Araştırmaya Yönelik Pozitif Tutum Alt Boyutu Bağımlı Örneklem t-Testi

<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>Ortalamalar Farkı</i>	<i>SH</i>	%95 Güven Aralığı	
				<i>Alt limit</i>	<i>Üst limit</i>
.54	28	.07	.12	-.32	.19

* $p < .05$, *sd*= Serbestlik derecesi, *SH*= Farklara ait standart hata

Bağımlı örneklem t-testi sonucuna göre öğrencilerin programa katılmadan önce dördüncü alt boyut olan ‘yaşamla ilişkilendirme (Yİ)’ alt boyutu tutumları ($Ort = 3.51$, $SS = .73$) ile programa katıldıktan sonraki Yİ alt boyutu tutumları ($Ort = 5.65$, $SS = .84$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur, $t(28) = 10.69$, $p < .05$, *Cohen's d* = 1.99, büyük etki büyüklüğü. Öntest ve sontest arasındaki ortalama farkı için % 95 güven aralığı tahmini -2.54 ile 1.72 arasındadır (Tablo 38).

Tablo 38. Yaşamla İlişkilendirme Alt Boyutu Bağımlı Örneklem t-Testi

<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>Ortalamalar Farkı</i>	<i>SH</i>	%95 Güven Aralığı	
				<i>Alt limit</i>	<i>Üst limit</i>
10.69	28	2.14	.19	-2.54	1.72

* $p < .05$, *sd*= Serbestlik derecesi, *SH*= Farklara ait standart hata

Bağımlı örneklem t-testi sonucuna göre öğrencilerin programa katılmadan önce beşinci alt boyut olan ‘araştırma gücü (AG)’ alt boyutu tutumları ($Ort = 3.39$, $SS = 1.24$) ile programa katıldıktan sonraki AG alt boyutu tutumları ($Ort = 4.60$, $SS = 1.11$) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur, $t(28) = 3.30$, $p < .05$, *Cohen's d* = .61, orta etki büyüklüğü. Öntest ve sontest arasındaki ortalama farkı için % 95 güven aralığı tahmini -1.97 ile $.46$ arasındadır (Tablo 39).

Tablo 39. Araştırma Güçlüğü Alt Boyutu Bağımlı Örneklem t-Testi

<i>t</i>	<i>Sd</i>	<i>Ortalamalar Farkı</i>	<i>SH</i>	%95 Güven Aralığı	
				<i>Alt limit</i>	<i>Üst limit</i>
3.30	28	1.21	.36	-1.97	.46

* $p < .05$, *sd*= Serbestlik derecesi, *SH*= Farklara ait standart hata

Programın Yeniden Yapılandırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ‘Doktora öğrencileri için düzenlenen araştırma üretkenliğini destekleyici eğitim programının yeniden yapılandırılmış hali nasıldır?’ araştırma sorusu ve bu araştırma sorusunun alt sorularına (Oluşturulan yazılı eğitim programı ile uygulanan eğitim programı ne ölçüde benzerlik göstermektedir? Bu bağlamda programın uygulanması sonrasında ortaya çıkan program işlevleri (resmi, işevuruk, örtük, öğretisiz eğitim programı) nelerdir? ve ‘Yeniden yapılandırılan eğitim programının diğer öğeleri (zaman ve fiziki ortam, uygulama süreci, program çizelgesi) nasıldır?) yanıt vermek adına uygulamaya yönelik görüşler, sonuç değerlendirmeye ilişkin görüşler ve uygulama sürecinde yürütülen gözlemler sonucu elde edilen veriler ışığında programın yeniden yapılandırılması sağlanmıştır.

Programın Kazanım, İçerik, Öğrenme Yaşantıları Ve Değerlendirme Öğeleri. Programın uygulama sürecinde iki gözlemci tarafından sürekli gözlemler yapılmış, bu gözlem sonuçlarına dayanarak programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin gözlem sonuçları değerlendirilerek yazılan program ile uygulanan programın ne ölçüde benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda, programın uygulanması sonrasında ortaya çıkan program işlevlerinin (resmi, işevuruk, örtük, öğretisiz eğitim programı) neler olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, araştırmanın dördüncü alt sorusuna cevap vermektedir.

Tablo 40-41-42-43-44’de programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin olarak yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevuruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretisiz eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir. Programın yeniden yapılandırılmasında programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları veya değerlendirme boyutlarında herhangi bir eksiltme yapılmamıştır ancak eklemeler yapılmıştır.

Tablo 40. Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci Oturumu Yeniden Yapılandırılmış Hali

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ⁵
Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme			
Oturumun amacı: <u>Programa katılan doktora öğrencilerinin akademik yazma becerilerini geliştirme</u>			
Temel kazanım 1: <u>Akademik yazma aşamaları bilgisine sahip olma</u> Alt Kazanımlar 1: <ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Akademik yazma aşamalarını yazma/söyleme.</u> 2. <u>Akademik yazı taslağının hazırlanması sürecinde yapılacakları yazma/söyleme.</u> 3. <u>Akademik yazı taslağı düzenleme sürecinde yapılacakları yazma/söyleme.</u> 4. <u>Akademik yazı taslağına son şeklinin verilmesi aşamasında yapılacakları yazma/söyleme.</u> 5. <u>Araştırma taslağının düzenlenmesi aşamasında yapılacakları yazma/söyleme.</u> 	<u>-Akademik yazma aşamaları nelerdir?</u> <u>- Akademik yazı taslağının hazırlanması sürecinde yapılacakları nelerdir?</u> <u>- Akademik yazı taslağı düzenleme sürecinde yapılacakları nelerdir?</u> <u>Akademik yazı taslağına son şekli nasıl verilir?</u> <u>-Araştırma taslağı nasıl düzenlenir?</u>	<u>Anlatım (Görsel ve örneklerle zenginleştirilmiş)</u> <u>Soru-cevap</u> <u>İşbirlikli öğrenme</u> <u>Akran öğretimi</u>	<u>Performans değerlendirme</u>
Temel Kazanım 2: <u>Akademik bir çalışmanın bölümlerini kurallara uygun bir şekilde hazırlayabilme.</u> Alt Kazanımlar 2: <ol style="list-style-type: none"> 6. <u>Araştırma problemi/soruları/ ifadeleri yazma.</u> 7. <u>Hipotez ifadeleri yazma.</u> 8. <u>Bir çalışmanın Özet bölümünü yazma.</u> 9. <u>Bir çalışmanın Giriş bölümünü yazma.</u> 10. <u>Bir çalışmanın Alan yazın taraması, bölümünü yazma.</u> 11. <u>Bir çalışmanın Yöntem bölümünü yazma.</u> 12. <u>Bir çalışmanın Bulgular bölümünü yazma.</u> 13. <u>Grafik, şekil ve tablo vb. görseller kullanarak bulguları özetleyerek yazma.</u> 14. <u>Bir çalışmanın Sonuç bölümünü yazma.</u> 15. <u>Bir çalışmanın Tartışma bölümünü yazma.</u> 	<u>- Araştırma sorusu/hipotez, amaç ve hedefler nasıl yazılır? (Proje/makale/çalışmanın amacı, bu amaçlara bağlı olarak erişilmek istenen hedefler)</u> <u>-Konu ve kapsam nasıl belirlenir?</u> <u>-Özet nasıl yazılır?</u> <u>-Araştırmaya nasıl giriş yapılır?</u> <u>-Alan yazın nasıl yazılır?</u> <u>-Yöntem bölümü neleri içerir? Nasıl şekillendirilir?</u> <u>-Araştırma bulguları nasıl sunulur? (Grafik, şekil tablolar nasıl ve ne şekilde kullanılmalıdır?)</u> <u>- Tartışma ve sonuç bölümleri nasıl yazılır?</u>	<u>Anlatım</u> <u>Soru-cevap</u> <u>Örnek olay</u>	

⁵ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretisiz eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ⁶
<p>Temel Kazanım 3: Farklı amaçlara yönelik hazırlanan akademik metinlerin özelliklerini açıklayabilme.</p> <p>Alt Kazanımlar 3:</p> <p>16. <u>Araştırma/makale/proje/tez/bildiri yazma süreçlerinin birbirine benzer ve birbirinden farklı yönlerini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma.</u></p> <p>17. <u>Araştırmacının diğer proje/güncel yayınlarının önemini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma.</u></p> <p>18. <u>Araştırma/Makale/Proje/Tez/Bildiri çıktılarının paylaşımı ve yayılımı nasıl olması gerektiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma.</u></p>	<p>-Araştırma/makale/proje/tez/bildiri yazma süreci</p> <p>-Araştırmacının diğer projeleri ve güncel yayınları neden önemlidir?</p> <p>-Araştırma/Makale/Proje/Tez/Bildiri çıktılarının paylaşımı ve yayılımı nasıl olmalıdır?</p>	<p><u>Anlatım</u></p> <p><u>Soru-cevap</u></p> <p><u>Örnek olay</u></p>	
<p>Temel kazanım 4: Akademik bir yazıda kaynakça yazım kurallarını kullanabilme</p> <p>Alt kazanımlar 4:</p> <p>19. <u>Kaynakça yazım kurallarını yazma/söyleme.</u></p> <p>20. <u>Doğru kaynakça yazımını bir dizi kaynakça yazımı içinden seçip işaretleme.</u></p> <p>21. <u>Kaynakça yazım kurallarına dikkat ederek kaynakça yazma.</u></p>	<p>-Kaynakça yazım kuralları</p>	<p><u>Anlatım</u></p> <p><u>Soru-cevap</u></p> <p><u>Gösterip yaptırma</u></p> <p><u>Örnek olay</u></p>	<p><u>Performans</u></p> <p><u>değerlendirme</u></p>
<p>Temel kazanım 5: Akademik bir yazıda metin içi atıf yapma kurallarını kullanabilme.</p> <p>Alt Kazanımlar 5:</p> <p>22. <u>Metin içinde atıf yapma kurallarını yazma/söyleme.</u></p> <p>23. <u>Bir dizi metin içi atıftan doğru olanı seçip işaretleme.</u></p> <p>24. <u>Metin içi atıf yapma kurallarına dikkat ederek metin içi atıf yapma.</u></p>	<p>-Metin içi atıf yapma kuralları</p>	<p><u>Anlatım</u></p> <p><u>Soru-cevap</u></p> <p><u>Gösterip yaptırma</u></p> <p><u>Örnek olay</u></p>	

⁶ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretisiz eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

Yayın Süreci			
AMAC/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ⁷
<p>Oturumun Amacı: Doktora öğrencilerinin ulusal ve uluslararası akademik yayın süreçleri hakkında bilgi sahibi olmasını sağlama.</p> <p>Temel Kazanım 6: Hakemli dergilerde makale yayımlama süreci ilkeleri bilgisi</p> <p>Alt Kazanımlar 6:</p> <p>25. <u>Yayın yazma sürecini yazma/söyleme.</u></p> <p>26. <u>Bir yayını raporlama sürecini yazma/söyleme.</u></p> <p>27. <u>Bir yayını değerlendirme süreci aşamalarını yazma/söyleme.</u></p> <p>28. <u>Editörlük süreçlerini yazma/söyleme.</u></p> <p>29. <u>Hakemlik süreçlerini yazma/söyleme.</u></p> <p>30. <u>Hakemli dergi seçme kriterlerini yazma/söyleme.</u></p> <p>31. <u>Hakemli dergide yayın yapmanın önemini yazma/söyleme.</u></p> <p>32. <u>Araştırmalarına uygun hakemli dergiyi bir dizi dergi arasından seçip işaretleme.</u></p>	<p>- <u>Yayın yapma süreci hangi aşamalardan oluşmaktadır?</u></p> <p>-<u>Editörlük, hakemlik, yazarlık nedir?</u></p> <p>-<u>Hakemli dergide yayın yapmak neden önemlidir?</u></p> <p>-<u>Hakemli dergi seçerken hangi kriterler göz önünde bulundurulmalıdır?</u></p>	<p><u>Anlatım</u></p> <p><u>Soru-cevap</u></p> <p><u>Örnek olay</u></p>	
<p>Temel Kazanım 7: Konferanslar için bildiri ve sunum hazırlama süreci ilkeleri bilgisi</p> <p>Alt Kazanımlar 7:</p> <p>33. <u>Konferans/sempozyum vb. için bildiri ve özet yazma sürecini yazma/söyleme.</u></p> <p>34. <u>Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük sürecini yazma/söyleme.</u></p> <p>35. <u>Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin hakemlik süreçlerini yazma/söyleme.</u></p>	<p>- <u>Konferanslar için bildiri ve sunum hazırlama süreçleri nasıldır?</u></p> <p>- <u>Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük ve hakemlik süreçleri nasıldır?</u></p>	<p><u>Anlatım</u></p> <p><u>Soru-cevap</u></p> <p><u>Örnek olay</u></p>	

⁷ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretisiz eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ⁸
<p>Temel Kazanım 8: <u>Araştırma sürecinde yazma becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</u></p> <p>Alt Kazanımlar 8:</p> <p>36. <u>Yazma becerilerini geliştirmenin önemini söyleme/yazma.</u></p> <p>37. <u>Yazma becerilerini geliştirmeye yönelik yapılan etkinliklere isteyerek katılma.</u></p> <p>38. <u>Yazma becerilerini geliştirme ile ilgili konulara merak duyma.</u></p> <p>39. <u>Yazma becerilerini geliştirici faaliyetler içinde yer alma.</u></p>	<p><u>Akademik yazma becerilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</u></p>	<p><u>Düz anlatım</u></p> <p><u>Örnek olay</u></p> <p><i>İşbirlikli öğrenme (Grup çalışmaları)</i></p>	<p><u>Performans değerlendirme</u></p>
<p>Eklene alt kazanımlar:</p> <p>40. Okuyucu kitlesinin yazardan beklentilerini yazma/söyleme.</p> <p>41. Bir çalışmanın teşekkür bölümünü yazma.</p> <p>42. Bir çalışmanın ekler bölümünü yazma.</p>	<p>Okuyucu kitlesinin yazardan beklentileri</p> <p>Teşekkür bölümü</p> <p>Ekler bölümü</p>	<p>Tartışma</p> <p>Bireysel öğrenme</p>	

⁸ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretilen eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklene veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

Tablo 41. Düşünme Becerilerini Geliştirme Oturumu Yeniden Yapılandırılmış Hali

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ⁹
Oturumun Amacı: <u>Programa katılan doktora öğrencilerinin düşünme becerilerini geliştirme</u>			
Temel Kazanım 9: <u>Araştırma sürecinde yaratıcı düşünme becerilerini kullanma.</u> Alt Kazanımlar 9: 43. <u>Yaratıcı düşünmeyi geliştirici stratejileri yazma/söyleme.</u> 44. <u>Özgün düşünceler üretmenin önemini yazma/söyleme.</u> 45. <u>Yeni fikirler ortaya koymanın önemini yazma/söyleme</u> 46. <u>Araştırma sürecinde yaratıcı düşünme becerilerini kullanarak sorunların tespiti ve çözümünde kendi bakış açısını geliştirme.</u> 47. <u>Yaratıcı düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri içinde yer alma.</u>	-Yaratıcı düşünmeyi geliştirici stratejiler -Yaratıcı düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri -Özgün düşünceler üretme -Yeni fikirler ortaya koyma. -Alternatif fikirler geliştirme -Sorun tespiti ve çözümü	Atölye çalışmaları (Hazırlık- Canlandırma- Değerlendirme)	Performans değerlendirme
Temel Kazanım 10: <u>Araştırma sürecinde yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</u> Alt Kazanımlar 10: 48. <u>Özgün düşünce geliştirmenin önemini söyleme/yazma.</u> 49. <u>Yeni/Alternatif fikirler ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</u> 50. <u>Yeni/alternatif fikirleri merak etme.</u> 51. <u>Yaratıcı düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri içinde isteyerek bulunma.</u>	-Yaratıcı düşünmeye yönelik olumlu tutum geliştirme	Atölye çalışmaları (Hazırlık- Canlandırma- Değerlendirme)	Performans değerlendirme

⁹ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretilen eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ¹⁰
Eklenen alt kazanımlar: 52. Yaratıcılığın basamaklarını yazma/söyleme. 53. Tez yazım sürecine yönelik olumlu tutum geliştirme. 54. Tez yazım süreci hakkındaki duyguların farkına varma 55. Tez yazım sürecine ilişkin düşüncelerin farkına varma 56. Tez yazım sürecinde yaşanan korku/kaygıların farkına varma. 57. Tez yazım sürecinde yaşanan korku/kaygılarla baş etme yollarının farkına varma.	-Yaratıcılık basamakları -Tez yazım süreci -Tez yazım sürecinde korku/kaygılarla baş etme yolları		

¹⁰ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevuruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretisiz eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

Tablo 42. Çalışma Stratejileri Oturumu Yeniden Yapılandırılmış Hali

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ¹¹
Oturumun Amacı: <u>Doktora öğrencilerinin zamanlama becerisi, çalışma stratejileri ve stres yönetimi becerilerinin geliştirilmesi</u>			
Temel Kazanım 11: <u>Zaman yönetimine ilişkin ilke ve yaklaşımlar hakkında bilgi sahibi olur.</u> Alt Kazanımlar 11: 58. <u>Meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki farkı yazma/söyleme.</u> 59. <u>Zaman yönetiminde başarılı olmak için dikkat edilecek ilkeleri yazma/söyleme.</u> 60. <u>Zaman yönetimi yaklaşımlarını yazma/söyleme.</u>	-Meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki fark - <u>Zaman yönetiminde başarılı olmak için dikkat edilecek hususlar</u>	<u>Anlatım</u> (<u>Görsel ve Videolarla zenginleştirilmiş</u>) <u>Örnek olay</u> <u>Canlandırma</u>	<i>Performans değerlendirme</i>
Temel Kazanım 12: <u>Etkin zaman planlamasına ilişkin ilke/genellemeler hakkında bilgi sahibi olur.</u> Alt Kazanımlar 12: 61. <u>Etkin bir zaman planlamasının ilkelerini yazma/söyleme.</u> 62. <u>Etkin bir zaman planlamasının önündeki engelleri yazma/söyleme.</u> 63. <u>Etkin bir zaman planlamasının önündeki engelleri aşma yöntemlerini yazma/söyleme.</u> 64. <u>Zamanı etkili kullanma aşamalarını yazma/söyleme.</u> 65. <u>Zaman değerlendirme (zaman yetersizliği ya da fazlalığını değerlendirme) yöntemlerini yazma/söyleme.</u> 66. <u>Gecikmelerle ve zamanı bölen şeylerle baş etme yollarını yazma/söyleme.</u> 67. <u>Etkin bir zaman planlamasının nasıl yapılacağını yazma/söyleme.</u>	- <u>Etkin bir zaman planlamasının önündeki engeller ve bunları aşma yöntemleri</u> - <u>Zamanı etkili kullanma aşamaları</u> - <u>Zaman değerlendirme yöntemleri</u> - <u>Gecikmelerle/ zamanı bölen şeylerle baş etme yolları</u> - <u>Zaman yönetimi yaklaşımları</u> - <u>Planlama</u>	<u>Anlatım</u> (<u>Görsel ve Videolarla zenginleştirilmiş</u>) <u>Örnek olay</u> <u>Canlandırma</u>	<i>Performans değerlendirme</i>

¹¹ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretilen eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ¹²
<p>Temel Kazanım 13:Özgün bir çalışma planı hazırlayabilme.</p> <p>Alt Kazanımlar 13:</p> <p>68. <u>Çalışma planı oluşturma ile ilgili hususlara dikkat ederek kendine uygun bir çalışma planı yazma.</u></p>	- Çalışma planı oluşturma	<p><u>Anlatım</u></p> <p><u>Bireysel çalışma</u></p>	<u>Performans değerlendirme</u>
<p>Temel Kazanım 14: Bir araştırma sırasında uygulanabilecek çalışma stratejileri bilgisine sahip olma</p> <p>Alt Kazanımlar 14:</p> <p>69. <u>Çalışma sırasında uygulayabileceği stratejileri yazma/söyleme.</u></p> <p>70. <u>Tez hazırlama aşamalarında (konu seçimi, sınırlandırma, geçici plan oluşturma, tezi yazmaya başlama, danışman ile kontrol, revizyon ve değerlendirme, çalışmayı düzenleme vb.) izlenecek çalışma stratejilerini yazma/söyleme.</u></p>	<p>-Çalışma sırasında uygulayabileceği stratejiler</p> <p>-Tez hazırlama aşamalarında izlenecek çalışma stratejileri</p>	<p><u>Tartışma</u></p> <p><u>Örnek olay</u></p> <p><u>Canlandırma</u></p>	<i>Performans değerlendirme</i>
<p>Temel Kazanım 15: Bir araştırma sırasında uygulanabilecek öğrenme stratejileri bilgisi.</p> <p>Alt Kazanımlar 15:</p> <p>71. <i>Öğrenme sırasında uygulanabilecek stratejileri (dikkat, tekrar, anlamlandırma vb.) yazma/söyleme.</i></p> <p>72. <i>Öğrenme stratejini kendi çalışmalarında nasıl kullanabileceğini yazma/söyleme.</i></p>	- Öğrenme stratejileri	<p><u>Anlatım</u></p> <p><u>Tartışma</u></p>	<i>Performans değerlendirme</i>

¹² Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretisiz eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ¹³
<p>Temel Kazanım 16: <u>Stres yönetimi becerileri ile ilgili temel kavram, ilke ve genellemeler bilgisine sahip olma</u></p> <p>Alt Kazanımlar 16:</p> <p>73. <u>Stres kavramı tanımını yazma/söyleme.</u></p> <p>74. <u>Stresin oluşma nedenlerini yazma/söyleme.</u></p> <p>75. <u>Stresin davranışlara etkilerini yazma/söyleme.</u></p> <p>76. <u>Stresle başa çıkmak için gerekli kısa ve uzun vadeli yöntemleri yazma/söyleme.</u></p> <p>77. <u>Özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemini kavrama.</u></p>	<p>-Stres nedir?</p> <p>- Stresin oluşma nedenleri ve davranışlara etkileri</p> <p>-Stresle başa çıkmak için gerekli kısa ve uzun vadeli yöntemler</p> <p>-Özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemi</p>	<p>Anlatım</p> <p>Tartışma</p> <p>Örnek olay</p> <p>Canlandırma</p>	<p>Performans değerlendirme</p>
<p>Temel Kazanım 17: <u>Olumsuz stresi olumluya çevirebilme.</u></p> <p>Alt Kazanımlar 17:</p> <p>78. <u>Stresin olumlu etkilerini yazma/söyleme.</u></p> <p>79. <u>Stresin olumsuz etkilerini yazma/söyleme.</u></p> <p>80. <u>Stresi kontrol altında tutabilmenin avantajlarını açıklama.</u></p> <p>81. <u>Kendi iç çatışmalarının engellenmesinde yapılabilecekleri yazma/söyleme.</u></p>	<p>-Stresin olumlu ve olumsuz etkileri</p> <p>-Olumsuz stresi olumluya çevirme</p> <p>-Stres kontrolü</p> <p>-İç çatışmaların engellenmesi</p>	<p>Anlatım</p> <p>Tartışma</p> <p>Örnek olay</p>	<p>Performans değerlendirme</p>
<p>Temel Kazanım 18: <u>Stres yönetiminde insan ilişkilerinin etkisini açıklayabilme.</u></p> <p>Alt Kazanımlar 18:</p> <p>82. <u>Stres yönetiminde ast-üst ilişkilerinin önemini yazma/söyleme.</u></p> <p>83. <u>Ast-üst ilişkilerini yönetme stratejilerini yazma/söyleme.</u></p> <p>84. <u>Zor insanlarla başa çıkma yollarını yazma/söyleme.</u></p>	<p>- Ast-üst ilişkilerini yönetme</p> <p>-Zor insanlarla başa çıkma yolları</p>	<p>Anlatım</p> <p>Tartışma</p> <p>Örnek olay</p>	<p>Performans değerlendirme</p>

¹³ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretisiz eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ¹⁴
<p>Temel Kazanım 19: <u>Araştırma sürecinde zamanlama becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</u></p> <p>Alt Kazanımlar 19:</p> <p>85. <u>Zamanlama becerisinin önemini söyleme/yazma.</u></p> <p>86. <u>Zamanlama becerisini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</u></p> <p>87. <u>Zamanlama becerisini geliştirici çalışma faaliyetler içinde isteyerek bulunma.</u></p>	<p>-Zamanlama becerisini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</p>	<p>Örnek olay Canlandırma</p>	<p><i>Performans değerlendirme</i></p>
<p>Temel Kazanım 20: <u>Araştırma sürecinde çalışma stratejilerini geliştirmeye istekli oluş.</u></p> <p>Alt Kazanımlar 20:</p> <p>88. <u>Çalışma stratejilerini bilmenin önemini söyleme/yazma.</u></p> <p>89. <u>Çalışma stratejilerini uygulamanın önemini söyleme/yazma.</u></p> <p>90. <u>Çalışma stratejilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</u></p> <p>91. <u>Çalışma stratejilerini geliştirici çalışma faaliyetler içinde isteyerek bulunma.</u></p>	<p>-Çalışma stratejilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</p>	<p>Örnek olay Canlandırma</p>	<p><i>Performans değerlendirme</i></p>
<p>Temel Kazanım 21: <u>Araştırma sürecinde stres yönetimi becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</u></p> <p>Alt Kazanımlar 21:</p> <p>92. <u>Stres yönetimi becerilerini geliştirmenin önemini söyleme/yazma.</u></p> <p>93. <u>Stres yönetimi becerilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</u></p> <p>94. <u>Stres yönetimini geliştirici çalışma faaliyetler içinde isteyerek bulunma.</u></p>	<p>-Stres yönetimi becerilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</p>	<p>Örnek olay Canlandırma</p>	<p><i>Performans değerlendirme</i></p>

¹⁴ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretisiz eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ¹⁵
Eklenen alt kazanımlar: 95. Yönetim kavramı tanımını yazma/söyleme. 96. Zaman kavramı tanımını yazma/söyleme. 97. Kişilere göre zaman algısını yazma/söyleme. 98. Kültürlerde zaman algısını yazma/söyleme. 99. Zaman türlerini sınıflama. 100. Tez/ödev/proje hazırlarken dikkat edilecek hususları zaman yönetimi çerçevesinde açıklama.	-Yönetim -Zaman -Kişilere göre zaman -Kültürlerde zaman -Zaman türleri -Zaman yönetimi çerçevesinde tez/ödev/proje hazırlarken dikkat edilecek hususlar		
Uygulayıcının kendi deneyim ve tecrübelerinden bahsederek (çalışma masasının resmini göstermesi, doktora sürecinde kaç saat çalıştığını söylemesi vb.) ve öğrencilerin kendi tecrübelerinden bahsetmelerini sağlayarak öğrencilerin bu süreçte yalnız olmadıklarını hissettirmesi.			

¹⁵ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretilen eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

Tablo 43. İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma Oturumu Yeniden Yapılandırılmış Hali

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ¹⁶
Oturumun Amacı: <u>Doktora öğrencilerinin işbirliği yapma ve akademik ağ kurma becerilerinin geliştirilmesi</u>			
Temel Kazanım 22: <u>Akademik ağ kurma becerilerini geliştirici fırsatlar bilgisine sahip olma</u> Alt Kazanımlar 22: 101. <u>Alanı ile ilgili farklı akademisyen ve öğrencilerle akademik ağ kurma fırsatlarını yazma/söyleme.</u> 102. <u>Diğer üniversite ve dış araştırma sağlayıcılarla akademik ağ kurma fırsatlarını yazma/söyleme.</u>	- <u>Akademisyen ve öğrencilerle akademik ağ kurma fırsatları</u> - <u>Diğer üniversite ve dış araştırma sağlayıcılarla akademik ağ kurma fırsatları</u>	<u>Düz anlatım</u> <u>Soru-cevap</u> <u>Örnek olay</u>	<i>Performans değerlendirme</i>
Temel Kazanım 23: <u>Akademik işbirliği için yazma dili kuralları bilgisi.</u> Alt Kazanımlar 23: 103. <u>Akademik işbirliği için yazma dili kurallarını yazma/söyleme.</u>	- <u>Akademik işbirliği için yazma dili</u>	<u>Düz anlatım</u> <u>Soru-cevap</u> <u>Örnek olay</u>	<i>Performans değerlendirme</i>
Temel Kazanım 24: <u>İşbirliği yapma becerileri ile ilgili temel ilkeleri açıklayabilme.</u> Alt Kazanımlar 24: 104. <u>İşbirliği yapmanın neden önemli olduğunu açıklayarak yazma/söyleme.</u> 105. <u>Başarılı takımların sahip oldukları özellikleri açıklayarak yazma/söyleme.</u> 106. <u>İşbirlikli çalışmalarda etkili çalışma yönetimi özelliklerini açıklayarak yazma/söyleme.</u>	- <u>İşbirliği yapmanın önemi</u> - <u>Başarılı takımların sahip oldukları özellikler</u> - <u>İşbirlikli çalışmalarda etkili çalışma yönetimi</u>	<u>Düz anlatım</u> <u>Soru-cevap</u> <u>İşbirlikli öğrenme</u>	<i>Performans değerlendirme</i>

¹⁶ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretilen eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME ¹⁷
<p>Temel Kazanım 25: <u>Takım içi ve dışı etkili iletişim becerileri ile ilgili temel ilkeleri açıklayabilme.</u></p> <p>Alt Kazanımlar 25:</p> <p>107. <u>Takım içi ve dışı etkili iletişim becerilerini geliştirmenin neden önemli olduğunu açıklayarak yazma/söyleme.</u></p> <p>108. <u>Araştırmalarında yer alan katılımcılarla etkili işbirliği yapabilme becerilerinin neden önemli olduğunu açıklayarak yazma/söyleme.</u></p> <p>109. <u>Sürdürülebilir akademik işbirliğinin nasıl sağlanabileceğini açıklayarak yazma/söyleme.</u></p> <p>110. <u>Akademik işbirliği için takım üyesi olarak kendisinden beklenen becerilerinin neler olabileceğini açıklayarak yazma/söyleme.</u></p>	<p>- <u>Takım içi ve dışı etkili iletişim becerileri</u></p> <p>- <u>Araştırmalarında yer alan katılımcılarla etkili işbirliği yapabilme becerileri</u></p> <p>- <u>Sürdürülebilir akademik işbirliği</u></p> <p>- <u>Akademik işbirliği için takım üyesi olarak geliştirilmesi beklenen beceriler</u></p>	<p><u>Düz anlatım</u></p> <p><u>Soru-cevap</u></p> <p><u>İşbirlikli öğrenme</u></p>	<p><i>Performans değerlendirme</i></p>
<p>Temel Kazanım 26: <u>Araştırma sürecinde akademik ağ kurma becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</u></p> <p>Alt Kazanımlar 26:</p> <p>111. <u>Akademik ağ kurma becerilerini geliştirmenin önemini söyleme/yazma.</u></p> <p>112. <u>Akademik ağ kurma becerilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</u></p> <p>113. <u>Akademik ağ kurma geliştirici çalışma faaliyetler içinde isteyerek bulunma.</u></p>	<p><u>Akademik ağ kurma becerilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</u></p>	<p><u>Örnek olay</u></p> <p><u>İşbirlikli öğrenme</u></p>	<p><i>Performans değerlendirme</i></p>
<p>Temel Kazanım 27: <u>Araştırma sürecinde akademik işbirliği yapma becerilerini geliştirmeye istekli oluş.</u></p> <p>Alt Kazanımlar 27:</p> <p>114. <u>Akademik işbirliği yapma becerilerini geliştirmenin önemini söyleme/yazma.</u></p> <p>115. <u>Akademik işbirliği yapma becerilerini geliştirmek amacıyla gerçekleştirilen etkinliklere isteyerek katılma.</u></p> <p>116. <u>Akademik işbirliği yapmayı geliştirici çalışma faaliyetler içinde isteyerek bulunma.</u></p>	<p><u>Akademik işbirliği becerilerini geliştirmeye yönelik olumlu tutum geliştirme</u></p>	<p><u>Örnek olay</u></p> <p><u>İşbirlikli öğrenme</u></p>	<p><i>Performans değerlendirme</i></p>

¹⁷ Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yazılan programda (resmi eğitim programı) yer alan öğelerin içerisinde uygulanan programda (işevruk eğitim programı) değinilenler altı çizili şekilde gösterilmiştir. Program uygulayıcısı tarafından değinilmeyen ve bu nedenle öğretisiz eğitim programı kategorisine taşınan öğeler italik, eklenen veya örtük eğitim programında yer alan öğeler ise kalın yazı tipiyle gösterilmiştir.

Tablo 44. Finansal Kaynaklara Erişim Oturumu Yeniden Yapılandırılmış Hali

AMAÇ/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
Oturumun amacı: <u>Programa katılan doktora öğrencilerinin çalışmalarını için gerekli olan finansal kaynaklara erişim konusunda bilgilendirilmesi</u>			
Temel Kazanım 28: <u>Araştırma için gerekli olan finansal kaynaklara erişim (projeler, proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar)</u> Alt Kazanımlar 28: 117. <u>Ulusal ve uluslararası düzeyde araştırma desteklerini yazma/söyleme.</u> 118. <u>İnovatif ve yenilikçi proje fikrinin nasıl oluşturulacağını açıklayarak yazma/söyleme.</u> 119. <u>İnovatif ve yenilikçi proje fikrinin nasıl proje haline getirileceğini açıklayarak yazma/söyleme.</u> 120. <u>Özgün değer nasıl belirlendiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma.</u> 121. <u>Araştırma olanaklarının nasıl belirlendiğini kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma.</u> 122. <u>Yaygın etki kavramını kendi cümleleriyle açıklayıp söyleme/yazma.</u>	- <u>Ulusal ve uluslararası düzeyde araştırma destekleri</u> - <u>Proje fikrinin oluşturulması ve proje haline getirilmesi</u> - <u>Proje yazımı</u> - <u>Özgün değer</u> - <u>Araştırmanın/Makalenin/Projenin/Tezin/Bildirinin yaygın etkilerinden bahsedilmesi (Bilimsel/Akademik, Ekonomik/Ticari/Sosyal, Araştırmacı yetiştirilmesi ve yeni projeler üretme vb.)</u>	<u>Anlatım</u> <u>Örnek olay</u> <u>Soru cevap</u>	<i>Performans değerlendirme</i>
Temel Kazanım 29: <u>Araştırma sürecinde finansal kaynaklara erişim hakkında bilgi sahibi olmaya istekli oluş.</u> Alt Kazanımlar 29: 123. <u>Finansal kaynaklara erişimin akademik yaşamındaki önemini söyleme/yazma.</u> 124. <u>Finansal kaynaklara erişim konusuna yönelik yapılan etkinliklere isteyerek katılma.</u> 125. <u>Finansal kaynaklara erişim ile ilgili konulara merak duyma.</u>	- <u>Finansal kaynaklara erişim konusunda yönelik olumlu tutum geliştirme</u>	<u>Düz anlatım</u> <u>Örnek olay</u> <u>Bireysel çalışma</u>	<i>Performans değerlendirme</i>
Eklenen alt kazanımlar: 126. <u>Proje kavramı tanımını yazma/söyleme</u> 127. <u>Projenin sahip olması gereken özellikleri açıklayarak yazma/söyleme</u> 128. <u>Proje basamaklarını açıklayarak yazma/söyleme</u> 129. <u>Proje yapmanın faydalarını açıklayarak yazma/söyleme</u> 130. <u>Proje değerlendirme kriterlerini açıklayarak yazma/söyleme.</u>	- <u>Proje kavramı</u> - <u>Projenin sahip olması gereken özellikler</u> - <u>Proje basamakları</u> - <u>Proje yapmanın faydaları</u> - <u>Proje değerlendirme kriterleri</u>		

Zaman ve Fiziki Ortam. Programda genel anlamda süre konusunda sıkıntılar yaşandığı hem öğrenci ve uygulayıcı görüşlerinde hem de gözlem notlarında vurgulanmıştır. Programda kazanım ve içeriğin yoğun olması ve aktif öğrenme yaşantılarının kullanılması daha fazla zamanı gerektirmektedir. Bu nedenle yeniden yapılandırılacak programın en az 6 gün olması ve ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’ oturumunun iki, diğer oturumların 1 gün boyunca sürmesinin uygun olacağı düşünülmüştür. Ayrıca programın hafta içi mesai saatlerine denk gelmesi nedeniyle katılımda zorluk yaşandığı belirtilmiştir. Bu nedenle uygulamaların 3 hafta boyunca hafta sonu gerçekleştirilecek şekilde yeniden yapılandırılması uygun görülmüştür.

Oturumda başlangıç saatleri ve oturum aralarının düzenli olmaması, öğrencilerin dikkat ve motivasyonlarında azalmalara sebep olmuştur. Bu nedenle program yeniden yapılandırıldığında bu konuya daha fazla hassasiyet gösterilmesi gerektiği görülmüştür. Oturum düzeni ve havalandırma da sorun teşkil eden durumlar arasında yer almıştır. Ayrıca oturumlardan birinde internet bağlantısı konusunda sıkıntı yaşanmıştır. Bu nedenle programın uygulanacağı ortamın daha geniş, gerekli altyapının (internet vb.) ve havalandırmanın olduğu bir mekân olması hususuna dikkat edilmesi gerekmektedir.

Uygulama Süreci. Öğrenciler, birinci oturum olan ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler’ ve son oturum olan ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ oturumlarında Fen Bilimleri alanına ilişkin bilgi ve örneklerin fazla verildiğinden ve bu durumun Sosyal Bilimler öğrencileri açısından oturumların yetersiz kalması gibi bir sonuç doğurduğundan bahsetmişlerdir. Bu nedenle ilk oturum ‘Sosyal Bilimler için Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’ ve ‘Fen Bilimler için Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’ şeklinde iki gün olarak yapılandırılabilir görülmüştür. Yine son oturumun da ‘Sosyal Bilimler için Finansal Kaynaklara Erişim’ ve ‘Fen Bilimleri için Finansal Kaynaklara Erişim’ şeklinde yeniden yapılandırılacağı ön görülmüştür. Öğrencilerin sonuç değerlendirmeye ilişkin önerilerde kriz yönetimi ve problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere de yer verilmesini istedikleri tespit edilmiştir. Bu nedenle ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ oturumunda kriz yönetimi, eleştirel düşünme ve problem çözme gibi becerileri geliştirmeye yönelik kazanımlara da yer verilip uzman görüşleri doğrultusunda bu kazanımların yeniden yapılandırılarak oturuma eklenebileceği düşünülmüştür. Yeniden yapılandırılan diğer oturumlara ilişkin kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme boyutlarının da yine araştırmacı, program

geliştirme uzmanları, öğrenciler ve program uygulayıcıları görüşleri doğrultusunda yeniden yapılandırılması gerektiği ön görülmektedir.

Öğrenciler, uygulayıcılar ve gözlem notları; öğrencilerin aktif katılım sağladığı, iletişim ve etkileşimin yoğun olduğu, uygulama ağırlıklı oturumların daha verimli ve motive edici olduğunu göstermiştir. Bu nedenle program süresinin uzatılmasıyla birlikte uygulamalı etkinliklere daha fazla yer verilen oturum sayılarının da yeniden yapılandırılan programda artırılması uygun görülmüştür. Grup çalışmaları, öğrencilerin farklı bakış açıları kazanmaları, işbirlikli çalışmayı benimsemeleri, paylaşım ve etkileşimi artırması ve kendi alanları ile farklı alanlar arasında bağlantı kurmaları gibi sonuçlar doğurduğu için yeniden yapılandırılan programda her oturumda mutlaka işbirlikli öğrenme yöntemi ve grup çalışmalarına yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle programda işbirlikli öğrenme aktiviteleri kullanılmayan oturumlarda bu etkinlikler silinmemiştir.

Program uygulayıcıları tarafından verilen dönüt ve düzeltmelerin öğrenciler tarafından olumlu karşılanması, yeniden yapılandırılan programda dönüt ve düzeltmelere daha fazla yer verilmesi önerisini beraberinde getirmiştir. Zamanın kısıtlı olması nedeniyle yeterince dönüt ve düzeltme yapılamayan oturumlarda yeniden yapılandırılmayla birlikte zamanın artırılmasıyla bu sorunun ortadan kalkması ve bu sayede her program uygulayıcısının yeterli dönüt ve düzeltmeleri verebilmeleri ön görülmektedir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin grup çalışmaları ve dönüt ve düzeltmelerin daha etkin yapılabilmesi için kişi sayısının azaltılması önerisi de göz önünde bulundurulmuş ve kişi sayısının 40'tan 20'ye düşürülmesinin uygun olacağı düşünülmüştür. Öğrenciler, program uygulayıcılarının bilgi ve tecrübelerinden yararlanmanın kendileri açısından faydalı olduğunu ve farklı konuşmacıların davet edilmesinin, farklı bilgi ve tecrübe paylaşımlarını beraberinde getireceğini düşünmektedirler. Bu nedenle, program uygulayıcısı sayısının da artırılabilceği düşünülmüştür. Özellikle sosyal bilimler ve fen bilimlerine ayrı ayrı hitap edilecek oturumlarda ayrı program uygulayıcılarının yer alması önerilmektedir.

Öğrenciler, yapılan etkinliklerde bir ürün ortaya konabilmesinin de kendileri açısından yararlı olabileceğini ifade etmişlerdir. 'Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme: Uygulamalar' oturumunda öğrencilerin araştırma konusu ve sorusu bulmalarının ve bir makaleye özet yazmalarının istenmesi bahsedilen önerinin bu

oturumda bir nebze olsun gerçekleştirildiğini göstermektedir. Ancak diğer oturumlarda da bir makale taslağı oluşturulması, çalışma planı hazırlanması, proje taslağı oluşturulması gibi etkinliklere yer verilebileceğı düşünölmüştür. Öğrencilerden biri oturumlardan birinde verilen bilgilerin alanyazına dayanıp dayanmadığını konusunda soru işaretlerinin olduğunu belirtmiştir. Bu görüşten yola çıkılarak program uygulayıcılarının bilgileri nereden aldıklarını gösteren ve öğrencilerin yararlanabileceğı kaynakları sunum sonunda göstermelerinin uygun olabileceğı düşünölmüştür. Bütün bunların yanı sıra ilk oturum haricinde program uygulayıcılarının ‘öneriler’ ve ‘uygulamalar’ kısmını ayrı ayrı değil, yeri geldikçe birlikte uyguladıkları gözlemlenmiştir. Bu nedenle oturumların ‘öneriler’ ve ‘uygulamalar’ şeklinde ayrılmamasına karar verilmiştir.

Son olarak program uygulanmaya başlamadan önce öğrencilerin birbirleriyle tanışabilecekleri ve sonrasında iletişimi devam ettirebilecekleri bir platformun oluşturulması, oturumlar hakkında bilgilendirici mail atılması ve her oturum sonrasında program uygulayıcılarının mail adreslerinin paylaşılarak oturumla ilgili sorularını iletebilecekleri bir iletişim yolunun olması önerileri göz önünde bulundurulmuştur. Bu önerilerden yola çıkılarak yeniden düzenlenen programda hazırlanan websitesinde öğrencilerin yorum yapabileceğı ve tanışabilecekleri bir blog oluşturulması, ‘uygulamalar’ bölümüne her oturum öncesinde bilgilendirici metinlerin konulması ve program uygulayıcı e-posta adreslerinin paylaşılmasına karar verilmiştir. Ayrıca yeniden yapılandırılan programın yıllık veya dönemlik olarak uygulanmasının doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerine katkı sağlamak açısından önemli olduğu düşünölmektedir.

Yeniden Yapılandırılan Programa Ait Zaman Çizelgesi. Öğrencilerin ve program uygulayıcılarının görüşleri ve gözlem notlarının değerlendirilmesinin ardından program yeniden gözden geçirilmiş ve yukarıda belirtilen notlar, görüşler ve öneriler de göz önünde bulundurularak programın zaman çizelgesinde de değişiklikler yapılmıştır (Tablo 45).

Tablo 45. Yeniden Yapılandırılan Programa Ait Zaman Çizelgesi

Gün	Saat	Konu
Cumartesi	09:00-09:45	Kayıt ve Açılış
	Ara	
	10:00-10:45	Sosyal Bilimler için Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci-1
	Ara	
	11:00-12:00	Öğle Yemeği Arası
Pazar	13:30-14:15	Sosyal Bilimler için Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci-2
	Ara	
	14:30-16:00	
Cumartesi	10:00-10:45	Fen Bilimleri için Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci-1
	Ara	
	11:00-12:00	Öğle Yemeği Arası
	13:30-14:15	Fen Bilimleri için Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci-2
	Ara	
Pazar	14:30-16:00	
	10:00-10:45	Düşünme Becerilerini Geliştirme-1
	Ara	
Cumartesi	11:00-12:00	Öğle Yemeği Arası
	13:30-14:15	Düşünme Becerilerini Geliştirme-2
	Ara	
	14:30-16:00	
	Pazar	10:00-10:45
Ara		
11:00-12:00		Öğle Yemeği Arası
13:30-14:15		Çalışma Stratejileri-2
Ara		
Cumartesi	14:30-16:00	
	10:00-10:45	İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma-1
	Ara	
Pazar	11:00-12:00	Öğle Arası
	13:30-14:15	İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma-2
	Ara	
Cumartesi	14:30-16:00	
	10:00-10:45	Sosyal Bilimler için Finansal Kaynaklara Erişim
	Ara	
Pazar	11:00-12:00	Öğle arası
	13:30-14:15	Fen Bilimleri için Finansal Kaynaklara Erişim
	Ara	
Cumartesi	14:30-16:00	

BÖLÜM V

TARTIŞMA

Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini destekleyici bir eğitim programı geliştirmeyi, uygulamayı ve değerlendirmeyi amaçlayan bu çalışma sonucunda elde edilen bulguların, alanyazında yer alan çalışmaların bazılarıyla benzerliklerinin bulunduğu, bazı çalışmalarla ise farklı noktalar içerdiği görülmektedir. Çalışmanın bu kısmında, söz konusu çalışma, var olan alanyazınlatartışılmış ve sonuçlardan yola çıkılarak araştırma ve uygulamalara yönelik bazı çıkarımlarda bulunulmuştur.

Çalışmaya ilk olarak ihtiyaç analizi ile başlanmış, öğrenci ihtiyaç analizi formları içinde yer alan araştırma üretkenliği formu aracılığıyla öğrencilerin araştırma üretkenlik düzeyleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma üretkenliği, uzmanlaşmanın gerekliliklerinden biri olarak görülmekte ve belirli bir alanda uzmanlaşan bireyler, yaptıkları yayınlar sayesinde kendi alanlarına katkı sağlayabilmektedirler (David, 1994). Bu durum, araştırmacı kimliğine sahip bireylerin, üretken olmalarının beklenmesine neden olmaktadır. Bu nedenle geçmişten günümüze araştırmacıların, araştırma üretkenliğine önem verilmiş ve çeşitli ölçütler kullanılarak üretkenlik düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır (Adams ve Griliches, 1998; Allison ve Stewart, 1974; Bernier, Gill ve Hunt, 1975; Ekeroma, Shulruf, McCowan, Hill ve Kenealy, 2016; Gonzalez-Brambila ve Veloso, 2007). Benzer şekilde bu çalışmada da, farklı alanlarda doktora eğitimi alan öğrencilerin üretkenlik düzeylerinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Bu nedenle ülkemizde hem sosyal hem de fen alanlarındaki lisansüstü öğrencileri ve akademisyenlerin akademik üretkenliklerini ölçmek için kullanılan ‘Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği (2015)’ ölçüt olarak kullanılmıştır. Araştırmanın ihtiyaç analizi kısmında, araştırmaya dâhil edilen öğrencilerin yarısına yakınının (35 öğrenciden 13’ü) akademik teşvik için gerekli olan azami puandan az puana sahip oldukları tespit edilmiştir. Doktora eğitimi sürecinin, araştırma üretkenliğinin desteklenebileceği en önemli kademelerden biri olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda (Brewer ve diğerleri, 1999; Karaman ve Bakırcı, 2010; Keskinılıç ve Ertürk, 2009; Millar, 2013; White, Adams ve Forrester, 1996), üretkenlik seviyesi düşük olan doktora

öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artırılmasına yönelik bir çalışmanın, bireyler doktora seviyesindeyken gerçekleştirilmesinin üretkenlik düzeyinin artırılması açısından önemli olacağı düşünülmüştür.

Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artırılmasına yönelik öncelikli ihtiyaçlarının belirlenmesi adına doktora öğrencileri, doktora dersi vermiş veya veren öğretim üyeleri ve enstitüsünde doktora eğitimi bulunan enstitü müdürleriyle görüşme ve anketler yapılmıştır. Nitekim alanyazında da doktora eğitiminin farklı yönlerine ilişkin yapılan çalışmaların, doktora eğitimi programlarının paydaşları olan doktora öğrencileri (Barnes ve Randall, 2012; Mansson ve Myers, 2012; McAlpine, Amundsen ve Turner, 2014), danışman/öğretim üyeleri (Barnes ve Austin, 2009; Sweitzer, 2009) ve enstitülerle (Gardner, 2010) yürütüldüğü görülmektedir. Bu çalışmada da, doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerine yönelik ihtiyaçlarının belirlenmesi adına farklı gruplardan veri toplanmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

Yapılan görüşmelerde öğrenciler, doktora yapma amaçlarını alanda uzmanlaşma, alana katkı sağlayabilme ve unvan sahibi olabilme şeklinde sıralamışlardır. Öğrencilerin büyük kısmı doktora eğitimini tamamladıktan sonra, doktor unvanından yararlanarak öğretim üyesi olarak çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Farklı çalışmalarda da doktora yapma amacı olarak alanda uzmanlaşma vurgusunun yapıldığı ve doktor unvanıyla istihdamın amaçlandığı görülmektedir (Nerad, 2004; Sweitzer, 2009). Bu çalışmalardan birinde Sweitzer (2009), öğrencilerin bilgi seviyelerini artırma ve alanda başarılı olma amaçlarıyla doktora yaptıkları sonucuna ulaşmıştır. Nerad (2004) ise öğrencilerin doktora programı sayesinde ‘gerçek’ yaşam problemlerini çözmeyi amaçladıklarını, ayrıca doktora öğrencilerinin iş bulmak için doktora yaptıklarını, ancak entelektüel olarak yüksek seviyede iş imkânları aradıklarını belirtmiştir. Doktora eğitiminin tamamlanmasının ardından çoğunlukla öğretim üyesi olarak görev yapmanın düşünüldüğünün sebeplerinden birinin ise Nerad’ında (2004) belirttiği gibi öğrencilerin akademik çevre dışında çalışma olanaklarıyla ilgili yeterince bilgilendirilmemeleri olabileceği düşünülmektedir. Ancak Harman (2004) çeşitli iş kolları ve sanayide de araştırmacılara olan ihtiyacın artması nedeniyle farklı iş ve sanayi kollarına entegre edilmiş doktora programlarının işe koşulmaya başlandığından bahsetmiştir. Lisansüstü eğitim ile iş ve sanayi kollarını entegre eden çalışmalara ülkemizde de başlandığı görülmektedir. Bu çalışmalardan biri, lisansüstü eğitimde yeni bir model olarak karşımıza çıkan ASELSAN Akademi Modelidir. Bu modelde, savunma sanayisinde

çalışan bireylerin üniversitelerde lisansüstü eğitim yaparken alacakları derslerin ve yapacakları tezlerin şirketin ihtiyaçlarına göre şekillendirilmesi hedeflenmiştir (Çelik, 2018). Ayrıca ülkemizde son yıllarda üniversite-sanayi işbirliğinin sağlanması görevini, üniversiteler bünyesinde kurulan ‘teknopark/teknokent’ler de üstlenmektedir (örn: Gazi Üniversitesi Teknopark, ODTÜ Teknokent, Tokat Teknopark vb). Bu durumdan hareketle, lisansüstü eğitim ile iş ve sanayi kollarını entegre eden farklı modellerin ve üniversite bünyesinde kurulan Teknoparkların doktora programları ve doktora öğrencilerine yönelik yapacakları çalışmaların, doktora öğrencilerinin farklı iş alanları hakkında bilinçlenmeleri ve çalışma imkânı kazanmaları açısından önemli olacağını söylemek mümkündür.

Çalışmada, doktora öğrencileri günlük 4-5 saatlerini doktora çalışmaları için ayırdıklarını, fiziksel olarak sürekli çalışmaları da zihinsel olarak çalışmalarını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Alkan’ın (2018) çalışmasında da, doktora öğrencilerinin günlük 2-4 saatlerini doktora çalışmalarına ayırdıkları tespit edilmiştir. Gillingham, Seneca ve Taussig (1991) araştırmalarında, doktora çalışmalarına tam zaman ayıran veya yarı zamanlı çalışan öğrencilerin doktorayı bitirme sürelerini tespit etmişler, doktora eğitimine tam zamanlı olarak katılım sağlayan öğrencilerin, yarı zamanlı olanlara oranla doktorayı daha kısa sürede bitirebildiği sonucunu elde etmişlerdir. Bu araştırmacılara göre öğrencinin doktora çalışmasına ayırdığı zaman oranında doktora derecesi tamamlayabilme hızı artmaktadır. Bu durum doktora öğrencisinin çalışma saatlerinin doktora sürecinin tamamlanmasında önem arz ettiğini göstermektedir. Bu sonuçlardan yola çıkılarak öğrencilerin haftalık/günlük çalışma saatlerinin doktora programını tamamlamaları açısından önemli olduğu söylenebilir.

Görüşmelerde doktora öğrencileri, çalışmalarını yürütürken kullandıkları bireysel stratejilerin yanı sıra işbirlikli çalışma stratejilerinin de çalışmaları açısından faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde, katılımcılara yapılan yayınların yeterli olmasını sağlayan ve üretkenliği teşvik eden etmenler sorulduğunda, ekip çalışmaları içinde yer almanın ve işbirlikli/ortak çalışmalar yapmanın yayınları artırdığı ve üretkenliği teşvik eden etmenler arasında yer aldığı yönünde ifadeler kullandıkları tespit edilmiştir. Görüşme yapılan öğretim üyelerinden birinin, doktora programlarında en az 5 öğrenci olması gerektiğini ifade ederek bunun nedeninin ise öğrenciler arası iletişim ve etkileşimin sağlanmasının gerekliliği olduğunu belirtmesi de bu bulguları destekler niteliktedir. İşbirliği yapma ve takım çalışmaları içinde yer almanın farklı çalışmalarda

da doktora öğrencilerinin profesyonel gelişimleri açısından önemli görüldüğü tespitler arasında yer almıştır. Bu çalışmalardan birinde Sinclair, Barnacle ve Cuthbert (2014), işbirliği ve ortak çalışmalar yapmaya eğilimi olan araştırmacıların, bağımsız çalışma alışkanlıkları olanlara oranla daha üretken oldukları sonucuna varmışlardır. Farklı bir çalışmada Lariviere (2011), doğa ve tıp alanlarında doktora yapan araştırmacıların yayın sayısının, sosyal bilimlere oranla daha fazla olduğunu tespit etmiştir. Bu durumun nedenleri arasında sosyal bilimler alanındaki araştırmacıların hem danışmanları hem diğer bireylerle olan ilişki ve işbirliğinin kısıtlı olması, aksine doğa bilimleri ve tıp gibi alanlarda sürekli laboratuvarlarda, iş başında, diğer bireylerle etkileşim halinde çalışılması sonucunda ilişki ve işbirliğinin artması şeklinde ifade etmiştir. Finkelstein (1978) ve Mengi ve Schreglmann da benzer şekilde (2013) akademik çalışma sırasında birilerinden yardım/destek almanın üretkenlikte etkisi olduğunu belirtmektedirler. Boud ve Lee ise (2005) kaliteli bir araştırma ortamının sağlanmasında işbirliğinin önemini vurgulayarak doktora eğitiminde işbirlikli öğrenmenin pedagojik bir söylem olarak ele alınması gerektiğini ifade etmişlerdir. Nitekim ilgili alanyazın incelendiğinde, okul öncesinden lisans seviyesine kadar birçok eğitim kademesinde işbirlikli öğrenmeye ilişkin çalışmalar yapıldığı görülmekte (Gillies, 2017; Kartal ve Özbek, 2017; Slavin, 2015; Tarım, 2015), ancak doktora düzeyinde işbirliğinin artırılmasına ilişkin çalışmalara sıklıkla rastlanmamaktadır. İşbirliği ve takım çalışmasının doktora seviyesinde ne denli önemli olduğu göz önünde bulundurulduğunda, işbirlikli öğrenmenin doktora seviyesinde de ayrı bir şekilde ele alınıp incelenmesinin ve doktora seviyesinde işbirlikli öğrenmeye yönelik çalışmaların artırılmasının gerektiğini söylemek mümkündür. Bu çalışmada da bu ihtiyaçlardan yola çıkılarak ‘işbirliği ve akademik ağ kurma’ adı altında bir oturumun gerçekleştirilmesi ve doktora seviyesinde işbirliğini artırıcı içerik ve kazanım ifadelerinin programa dâhil edilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca öğrenme yaşantılarında da işbirlikli öğrenme stratejilerine yer verilmiştir.

Katılımcılar, işbirlikli çalışmalarla bağlantısı bulunan disiplinler arası çalışmaların da araştırma üretkenliği üzerinde etkisi olduğundan bahsetmektedirler. Bir diğer deyişle, üretkenliğin artırılmasında işbirlikli çalışmaların yanı sıra disiplinler arası çalışmalara da ihtiyaç duyulmaktadır. Jacobson ve Wilensky’e göre de (2006), son çeyrek yılda fen ve sosyal bilimler alanlarında gerçekleştirilen multidisipliner çalışmalar, yeni kavramsal bakış açıları ve metodolojileri beraberinde getirmiştir. Bu kavramlardan biri de disiplinler arası çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır. Benzer şekilde Austin ve

McDaniels (2006b) bu yeni bakış açılarının doktora eğitimine de yansıdığından bahsetmişler ve disiplinler arası çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için doktora öğrencilerinin sosyalleşmeye ve disiplinler arası düşünme becerilerini geliştirmeye ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Spelt, Biemans, Tobi, Luning ve Mulder (2009) bu ihtiyaçtan yola çıkarak ‘disiplinler arası yükseköğretim’ kavramını ortaya atmışlardır. Disiplinler arası yükseköğretim, disiplinler arası düşünmeyi geliştirmeyi amaçlamaktadır. Disiplinler arası düşünme, tek bir disiplin aracılığıyla ilerlemenin mümkün olmadığı durumlarda iki ya da daha fazla disiplin alanı bilgisini kullanabilme becerisini ifade etmektedir. Bahsedilen çalışmaların bulguları, doktora öğrencilerinin disiplinler arası çalışmalarda bulunarak araştırma üretkenliklerinin farklı yönlerde artırılması adına ilk adım olarak akademik sosyalleşmenin sağlanması, ikinci adım olarak ise disiplinler arası düşünme becerilerinin geliştirilmesinin faydalı olacağını düşündürmektedir. Bu araştırmada düzenlenen programın uygulaması aşamasında da, bu ihtiyaçlar göz önünde bulundurularak öğrencilerin, hem kendi alanlarından bireylerle etkileşim ve iletişim kurarak sosyalleşebilecekleri hem de farklı alanlardan bireylerle çalışarak disiplinler arası düşünme becerilerini geliştirebilecekleri grup çalışmaları ve ortamları oluşturulmuştur.

Katılımcılara göre öğretim üyesi sayısının yeterli olması, öğrencilerin öğretim üyelerini tanıyor olmaları ve öğretim üyeleri ile öğrencilerin sağlıklı iletişim kurabilmeleri, araştırma üretkenliğinin artması açısından önemli görülmektedir. Öğrencilerin yayın sayısının artmasında ve araştırma üretkenliğinin teşvik edilmesinde öğretim üyesi/danışman desteğinin önemine vurgu yapıldığı; özellikle danışmanla ilişkilerin büyük bir role sahip olduğu, danışman/öğretim üyesinin üretkenliği, yeterliği, öğrenciye karşı tutumunun öğrenci üretkenliği üzerinde etkili olduğu belirtilmiştir. Katılımcılar öğrenci üretkenliğinin artırılması için öğretim üyelerine/danışmanlara yönelik birçok öneride bulunmuşlardır. Bu öneriler; öğrenciye destek olma, yönlendirme ve dönüt verme, öğrencilerle ortak çalışmalar yapma, öğrencilerin istek, yetenek ve yeterliklerinin farkında olma, öğrencilere görev ve sorumluluk verme, öğrencilerin alanda farklı dersleri almasını sağlama, öğrencileri yazmaya teşvik etme ve sunum becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yaptırma, öğrencileri doktora programı hakkında bilinçlendirme, öğrencilerin araştırmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirmesini sağlama, verdikleri derslerde uygulamaya yer verme, araştırma yöntemleri derslerine önem verme, öğrenci için çalışma planı oluşturma ve ekip

çalışmalarını destekleme şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca öğrencilerin araştırma üretkenliğinin artırılması için öğretim üyesi/danışmanın alanda kendini geliştirmesi, kendi çalışmalarını öğrencilerle paylaşması, öğrenciye değer vermesi, ulaşılabilir ve samimi olması katılımcılar tarafından önerilmiştir. Bair ve Haworth (1999) da doktora öğrencilerinin okulu bırakma nedenlerini araştırdıkları meta-sentez çalışmalarında, nicel, nitel ve karma yürütülen bütün çalışmalarda doktora öğrencisinin devamlılığını sağlayan en büyük etkenin öğrenci-danışman veya öğrenci-öğretim üyesi iletişimi olduğunu belirtmişlerdir. Bair ve Haworth'un (1999) çalışmaları sonucunda elde ettikleri bulgular, çalışmamızın bulgularını destekler niteliktedir. Benzer şekilde Golde (2005) da çalışmasında, danışman/öğretim üyesi ile öğrenci arasında iyi yapılandırılmış ve yeterli bir etkileşim olmadığında, bu durumun öğrencinin doktora eğitimini bırakmasına sebep olacak kadar büyük problemlere yol açabileceğini belirterek danışman/öğretim üyesi-öğrenci ilişkisinin önemine vurgu yapmıştır. Barnes ve Austin (2009) doktora sürecinde danışman/öğretim üyesinin öneminden bahsederek danışman/öğretim üyelerinin; öğrencilerin başarılı olmalarını sağlama, araştırmacı ve profesyonel olarak yetişmelerine yardımcı olma gibi sorumluluklarının olduğunu; danışmanlığın dışında takım arkadaşlığı, rehberlik, destekleyicilik/savunuculuk ve yanlışları düzelticilik görevlerini de üstlenmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Danışman/öğretim üyesinin öğrencilere arkadaşça ve aynı zamanda profesyonelce yaklaşması, dengeli, destekleyici, ulaşılabilir ve dürüst olması, doktora eğitiminin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi açısından önem taşımakta; öğrencilerin bölümlerine uyum sağlamalarını kolaylaştırmakta ve alanlarında sosyalleşmelerini sağlamaktadırlar (Barnes ve Austin, 2009; McAlpine ve diğerleri, 2012; O'Meara, Knusen ve Jones, 2013). Ynalvez, Garza-Gongora, Ynalvez ve Hara da (2014) araştırma üretkenliğini etkileyen önemli bir etmenin danışman ile iletişim olduğunu, doktora süreci boyunca danışmanlarla yapılan projeler ve çıkarılan yayınların hem iş hayatında hem de akademik hayatta etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Son olarak Sinclair, Barnacle ve Cuthbert (2014) araştırma üretkenliği ile ilgili alanyazından elde edilen en güçlü bulgunun üretken bir danışmanın aday üzerindeki etkisi olduğunu belirtmektedirler. Bu araştırmacılara göre, aktif ve üretken bir danışman, aktif ve üretken araştırmacıları yetiştirmektedir. Bütün bu bulgular sonucunda, doktora sürecinde öğretim üyesi/danışman ile öğrenci arasındaki iletişim ve etkileşimin hem doktora sürecinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde hem de öğrencilerin araştırma üretkenliklerinin artırılmasında büyük öneme sahip olduğu çıkarımında bulunmak mümkündür. Bu

çıkarm sonucunda çalışmada düzenlenen programda danışmanın önemi, danışman seçiminde dikkat edilecek hususlar, danışman ve diğer akademisyenlerle iletişimde dikkat edilecek noktalar, akademisyenlerle işbirliği ve akademik ağ kurma vb. gibi konular ile ilgili kazanımlara yer verilmiştir.

Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artırılmasında öğretim üyesi/danışmanın yanı sıra arkadaş, aile ve enstitü yöneticileri/çalışanlarının desteğinin de önemli görüldüğü tespitler arasında yer almıştır. Yapılan farklı çalışmalarda da doktora sürecinde öğrenciyi teşvik eden kişilerin öğretim üyesi/danışman (Barnes ve Austin, 2009; Mansson ve Myers, 2012), arkadaş (Sweitzer, 2009; Wright, 2003), aile (Gardner ve Gopaul, 2012; Wright, 2003) ve enstitü yöneticileri/çalışanları (Di Pierro, 2007; Dundr ve Lewis, 1998; McAlpine ve diğerleri, 2012) olduğu belirtilmektedir. Bu durum, doktora sürecinde olduğu kadar üretkenliğin artırılmasında da bu kişilerin desteğine ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Ayrıca öğrenciler, araştırmalara katılacak kişilerin olumlu tavrı ve diğer doktora yapan kişilerin veya iş arkadaşlarının üretkenliğinin kendi üretkenlikleri üzerinde etkisi olduğundan bahsetmişlerdir. Bu nedenlerle, doktora öğrencileri aile ve çevrelerinden destek ve anlayış beklediklerini, doktora eğitim sürecine yönelik farkındalığın artırılması gerektiğini düşündüklerini, çalışma ortamlarında kendilerine saygı duyulmasını istediklerini ve araştırmalarında katılıma gönüllü birey sayısının artmasını beklediklerini ifade etmişlerdir. Çevreden beklenen desteğin farklı araştırmalarda da gündeme getirildiği görülmektedir. Bu çalışmalardan birinde tez yazım sürecinde doktora öğrencisini teşvik eden ve engelleyen durumları, Vygotsky'nin sosyokültürel gelişim teorisi penceresinden ele alan Liechty, Liao ve Schull (2009), bireyin kendisinden daha bilgili bireylerle iletişiminin öğrenme sürecinde olduğu gibi tez yazım sürecinde de önemli olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bireysel, bireyler arası ve kurumsal seviyede iletişimin yazım süreci üzerindeki etkisinden ve öneminden bahsetmişlerdir. Farklı bir çalışmada Rennie ve Brewer (1987) doktora öğrencilerinin çalışmaları sırasında duygusal desteğe ihtiyaç duyduklarını ortaya koymuşlardır. Janta, Lugosi ve Brown (2014) da doktora öğrencilerinin süreç içinde kaygı, belirsizlik, yalnızlık ve yalıtılmışlık duygularının yaşanabildiğinden bahsetmiş; hatta yalnızlık ve yalıtılmışlık duygularının öğrencinin psikolojik sağlığı ve iyi olma hali üzerinde büyük bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin, yalnızlık ve yalıtılmış duygularından arınmalarının sağlanması için Gardner ve Holley'in (2011) de çalışmalarında değindiği gibi, öğretim üyeleri, enstitü çalışanları ve enstitü

yöneticilerinin, doktora öğrencilerinin ihtiyaçları hakkında bilinçlendirilmeleri ve Janta, Lugosi ve Brown'ın (2014) da belirttiği gibi kurumsal kültürün ve araştırma kültürünün geliştirildiği çalışma alanlarının enstitülerce yapılandırılması gerekmektedir. Ayrıca öğrencilerin yaşadıkları çevrelerinden (iş arkadaşları, akranları, ailesi ve danışman/öğretim üyelerinden) aldıkları destek de süreç içerisinde araştırma üretkenliklerinin artırılmasını sağlayıcı unsurları oluşturacaktır. Yapılan bu çalışmanın araştırma kültürünün gelişmesine bir nebze olsun katkı sağladığı düşünülmektedir.

Katılımcılar görüşmelerde, araştırma üretkenliğini etkileyen kişisel durumları; araştırmaya yönelik tutum, düşünme ve sorgulama becerisi, çalışılan yerde doktora yapıyor olmak ve yaş ilerledikçe üretkenliğin azalması şeklinde belirtmişlerdir. Ayrıca, öğrencilerin araştırma üretkenliklerinin artmasında kendi yetenek ve yetkinliklerinin farkında olma, iletişim becerilerine sahip olma, teknolojiyi kullanma, zamanlama ve problem çözme becerilerine sahip olma, planlı çalışma, okuma, gözlem yapma, farklı/orijinal/özgün düşünme, eleştirel düşünme/sorgulama gibi yeterliklerini geliştirmelerinin önemli olduğunu düşünerek öğrencilerin bu konularda kendilerini geliştirmelerini önermişlerdir. Bu durumlardan farklı çalışmalarda da bahsedildiği görülmektedir. Örneğin, araştırmaya yönelik tutum ve düşünme ve sorgulama becerisinin önemi, Marie'nin (2008) çalışmasında bireylerin örtük bilgi ve düşünme stillerinin problemleri tanımlama, çözüm önerilerini sınırlama ve problemi çözmeyi kolaylaştıracağı belirtilerek ifade edilmiştir. Miller ve Monge (1986), Zainab (1999), Wang ve Gou (2011) ve Rezaei ve Zamani-Miandashti (2013) de yürüttükleri çalışmalarda araştırma üretkenliği ile araştırmaya yönelik tutum arasında büyük bir ilişki olduğu sonucuna varmışlardır. Bir diğer çalışmada Austin ve McDaniel (2006a) özgün araştırmalar için araştırılacak konuya ilişkin ilgi ve isteklilik, yaratıcılık, eleştirel düşünme, azim ve detaylara dikkat yeteneğinin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bütün bu bulgulardan yola çıkılarak, öğrencilerin bahsedilen yönlerini geliştirmek üzere yapılacak çalışmaların, araştırma üretkenliklerinin desteklenmesinde etkili olacağını söylemek mümkündür. Bu nedenle bu bulgulardan ve çıkarımdan yola çıkılarak düzenlenen programda, düşünme becerisini geliştirmeye yönelik bir oturuma yer verilerek farklı/orijinal/özgün düşünme ve problem çözme becerilerinin geliştirilmesine, öğrencilerin kendi yetenek ve yetkinliklerinin farkında olmalarına yönelik kazanımlara yer verilmiştir. Ayrıca çalışma stratejileri oturumunda da zamanlama ve planlı çalışma becerilerinin kazandırılmasına yönelik kazanım ifadeleri yer almıştır. İletişim

becerilerine sahip olma ve teknolojiyi kullanma becerileriyle ilgili kazanımlara ise işbirliği ve akademik ağ kurma oturumunda doktora öğrencileri ve akademisyenlerle iletişim ve iletişim kanalları ile ilgili bilgiler aktarılırken değinilmiştir. Akademik yazma becerilerini geliştirme oturumunda ise uygulamalarda okuma ve gözlem yapma becerilerini kullanmayı geliştirici etkinliklere yer verilmiştir. Programın bütününde kazandırılması hedeflenen araştırmaya yönelik olumlu tutuma sahip olma kazanımı da bu ihtiyaçlardan yola çıkılarak kazanım ifadesi olarak belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular, araştırma üretkenliğini etkileyen çeşitli dışsal (işbirlikli çalışmalar/ekip çalışmaları içinde yer alma, danışman/öğretim üyesi ile ilişkiler, enstitü yöneticileri/çalışanları, aile, arkadaş desteği, yaşanan yerde doktora yapıyor olma vb.) unsurların yanı sıra içsel unsurların da üretkenliğin artırılmasında etkili olduğunu göstermektedir. Bu unsurları katılımcılar; kendi yeterliklerini geliştirme, araştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirme, ilgi, isteklilik, çaba ve içsel motivasyon olarak sıralamışlardır. Benzer şekilde Gardner (2009), doktora eğitiminde başarının etmenlerini ortaya koyduğu çalışmasında, öğrencilerin kendi kendilerini yönlendirme ve içsel motivasyonlarının başarıda büyük payı olduğunu ifade etmiştir. Yine Gardner ve Holley (2011), dışsal desteğin yanı sıra öğrencinin içsel motivasyonu ve kendine güveninin de kritik bir role sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bütün bu bulgular, öğrencinin araştırma üretkenliklerinin artmasında işbirlikli çalışmalar içinde yer alma, öğretim üyesi/danışman, aile ve arkadaş desteği vb. gibi dışsal motivasyon unsurlarının yanı sıra kendi yeterliklerini geliştirme, kişisel ilgi, isteklilik, çaba ve içsel motivasyona da ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Bu durum, Deci ve Ryan'ın (1980, 2000) davranışlarda içsel ve dışsal motivasyon ve motivasyonsuzluğun etkisini tanımlamaya çalıştıkları Öz-Belirleme Kuramı (Self-determination theory) belirtilen insan davranışları için gerekli olan üç temel gereksinimi çağrıştırmaktadır. Bu teoriye göre insan davranışlarını belirleyen yeterlik, sosyal ilişkiler ve özerklik/otonomiye ilişkin gereksinimlerin dikkate alınması gerekmektedir. Yeterlik, eylemin gerçekleştirilmesinde iç ve dış sonuçlara nasıl ulaşılacağına farkında olmak anlamına gelirken sosyal ilişkiler bireyin sosyal anlamda güvenilir ve tatmin edici bağlantılar geliştirmesini ifade etmektedir. Özerklik ise kişinin dışsal etmenlerden bağımsız olarak herhangi bir davranışını kendi isteği doğrultusunda başlatması ve sürdürmesi anlamına gelmektedir. Teoriye göre bu ihtiyaçlar dikkate alınmadığında kişinin motivasyonunda meydana gelen azalma, performansının düşmesine neden olmaktadır (Deci, Vallerand, Pelletier

ve Ryan, 1991). Çalışmanın bulgularından hareketle, araştırma üretkenliği performansının artmasında da Öz-Belirleme Kuramında da değinilen bu gereksinimlere dikkat edilmesinin önemli olduğu çıkarımında bulunmak mümkündür.

Doktora programları hakkında görüşlerini belirten katılımcılar, güncel konuları içeren nitelikli programlara sahip olunması, bilimsel araştırma yöntemlerine özgü derslerin varlığı, araştırma/istatistik alanlarında yeterli eğitim verilmesi ve doktora eğitiminin uzmanlaşma fırsatı sağlamasının program açısından önemli olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılardan bazıları, öğrencilerin araştırma yöntemleri konusunda eksiklikleri olduğunu ve bilimsel araştırma yöntemleri, istatistik ve veri analizi gibi derslere ihtiyaç duyulduğunu ifade etmişlerdir. Bu tür konularda sıkıntılar yaşandığını ifade eden farklı çalışmaların da alanyazında yer bulduğu görülmektedir. Bu çalışmalardan birinde Tortumluoğlu ve Özyazıcıoğlu (2004), sağlık hizmetleri ve hemşirelik bölümü akademisyenlerinin araştırma yaparken karşılaştıkları sorunları ortaya koymuş, akademisyenlerin en yüksek frekansla veri toplama ve verilerin istatistiksel analizi konularında problemler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Söz konusu çalışmada araştırmacılar, doktora eğitimi almış akademisyenlerin diğer akademisyenlere göre bu güçlükleri daha az yaşadıklarını tespit etmişlerdir. Ancak Büyüköztürk ve Köklü (1999), lisansüstü eğitim alan öğrencilerin danışmanı olan öğretim üyeleriyle yaptıkları görüşmelerde, öğrenci ve danışmanların da tez yazım aşamasında araştırma ve istatistik konularında sıkıntılar yaşadıklarını ve bu sıkıntıların giderilmesi adına öncelikle bu derslerin zorunlu olarak okutulması gerektiğini düşündüklerini ifade etmişlerdir. Keskinçilic ve Ertürk (2009) de yaptıkları araştırma sonucunda, eğitim bilimleri alanında doktora yapan öğrencilerin istatistik eğitime ihtiyaç duyduklarını tespit etmişlerdir. Aslında Türkiye Yükseköğretim Yeterlikler Çerçevesinde doktora öğrencilerinin kendi alanlarında yaptığı çalışmalarda araştırma yöntemini kullanabilme üst düzey becerisine sahip olması gerekliliği yeterlikler arasında yer almaktadır (YÖK, 2011). Ancak bu çalışmadan ve alan yazından elde edilen bulgular ve sonuçlardan yola çıkılarak, doktora öğrencilerinin bu yeterliklere yeterli düzeyde sahip olmadıklarını söylemek mümkündür. Bu çalışmada bilimsel araştırma yöntemleri, veri toplama, istatistik/veri analizi konuları her alan için farklılıklar teşkil etmesi ve bu kursların içerik olarak yoğun olması nedeniyle uzun bir süreç gerektirmesi nedenleriyle araştırma üretkenliğini destekleme programı içerisinde yer almamıştır. Ancak çalışmanın

önerileri kısmında araştırmanın sınırlılıkları arasında yer aldığından bahsedilmiş ve gelecekte yapılacak çalışmalarda yer alması konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Görüşmelerde katılımcılar, araştırmalar için uygun yöntem/metotları bulma konusunda ve verilerin analizinde yaşanan sıkıntıların yanı sıra kaynaklara erişimde yaşanan sıkıntılar ve araştırılan konuya hâkim olamama gibi durumların da araştırma esnasında karşılaşılan olumsuz durumlar arasında olduğunu ve araştırma üretkenliğini etkilediğini belirtmişlerdir. Alan bilgisi ve bilimsel çalışma basamakları hakkındaki bilgi yetersizliği, yabancı dil eksikliği ve yaratıcı, eleştirel, analitik düşünme gibi düşünme becerilerinin zayıf olması araştırma üretkenliğini engelleyen etmenler arasında sıralanmıştır. Ayrıca katılımcılar, üretkenliğin artırılması için öğrencilere yazma becerisini geliştirme, araştırma ve yayın sürecini öğrenme, alanda hangi konuların eksik olduğunu tespit edebilme, akademisyenliğe yönelik olumlu tutum geliştirme, bilimsel altyapıyı geliştirme, kongre/konferanslarda sunum yapma ve yurtdışı hareketliliğine katılma gibi önerilerde bulunmuşlardır. Pearson ve Brew (2002) de çalışmalarında benzer şekilde, araştırma ortamının kalitesinin kaynaklara erişime bağlı olduğunu vurgulamışlar, bunun yanı sıra kaynaklara erişimde araştırmacının uzmanlığının da etken olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgular ve öneriler, kaynaklara erişim kadar kaynakları kullanacak araştırmacının farklı becerilere de sahip olması gerektiğini göstermektedir. Bu beceriler; araştırılan konu ve kullanılacak metotlar hakkında yeterli sahibi olma, yabancı kaynakları anlayabilecek kadar dil bilgisine sahip olma, kaynaklardan elde ettiği bilgilerin analizi ve sentezini yapabilecek kadar düşünme becerilerine sahip olma, bilgileri aktarabilecek düzeyde yazma ve sunum becerilerine sahip olma şeklinde sıralanabilir.

Katılımcılar, üretkenliği olumsuz yönde etkileyen en önemli etmenlerden birinin öğrencilerin yazma becerilerinin zayıf olması olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan farklı birçok çalışma da, yazma becerisinin ön planda tutulmasının doktora sürecinde ne denli önem taşıdığını gözler önüne sermektedir. Bu çalışmalardan birinde McAlpine ve Amundsen (2011), birçok doktora programında doktora aşamasında olan bir bireyin yazma becerisinin zaten gelişmiş olduğunun varsayıldığını ve bu becerinin geliştirilmesine yönelik derslere az sayıda yer verildiğini veya hiç yer verilmediğini belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin özellikle metinsel yapının nasıl olacağı konusunda az bilgiyle mezun olmalarına sebep olmaktadır. Doktora öğrencilerinin yazma becerilerinin gelişmemiş olması, doktora sürecinde öğrencilerin üretkenliklerini

olumsuz yönde etkilemenin yanı sıra programdan mezun olduktan sonraki performanslarını ve üretkenliklerini de olumsuz yönde etkilemektedir (Ynalvez, Garza-Gongora, Ynalvez ve Hara, 2014). Öğrencilerin yazma becerilerinin zayıf olması nedeniyle karşılaşılan sorunların çözümü için Kamler ve Thomson (2006), doktora sürecinde yazma becerisinin geliştirilmesine daha fazla dikkat edilmesi gerektiğini belirterek yazım sürecinde doktora öğrencilerine yardımcı olacak bir kitap yayınlamışlardır. Bu kitap haricinde öğrencilerin ve araştırmacıların yazma becerilerinin geliştirilmesine yönelik kitaplara alanyazında sıkça rastlamak mümkündür (Cantor, 1993; Dunleavy, 2003; Lunenburg ve Irby, 2008; Swales ve Feak, 2004). Bu çalışmada da yazma becerilerini geliştirmenin önemine binaen, akademik yazma becerisini geliştirmeye yönelik ayrı bir oturuma yer verilerek bu ihtiyacın bir nebze olsun karşılanmasına yönelik kazanım, içerik ve öğrenme yaşantılarına yer verilmiştir.

Araştırma üretkenliğini engelleyen faktörleri sıralarken katılımcılar, araştırma bütçesinin eksik olması veya öğrencinin kendisinin yaşadığı ekonomik sıkıntıların üretkenliği etkileyen etmenlerden biri olduğunu belirtmişlerdir. McAlpine ve diğerleri (2012) de çalışmalarında bu bulguyu destekleyen sonuçlar elde etmişler ve finansal güçlüklerin akademik çalışmaları etkilediğinden bahsetmişlerdir. Bair ve Haworth (1999) da doktora öğrencilerinin okulu bırakma sebeplerini araştırdıkları çalışmalarında, eğitimi bırakma nedenlerinden birinin de finansal problemler olduğunu ve öğrencilere kurumlar tarafından finansal destek sağlanması gerektiğini ifade etmişlerdir. Dundar ve Lewis (1998) çalışmalarında, finansal destek arttıkça doktora eğitimi alan bireylerin araştırma üretkenliklerinin arttığını belirterek bu bulguları destekler sonuçlara ulaşımlardır. Gardner ve Holley (2011) de doktora öğrencilerinin yaşadıkları finansal problemlerin doktorayı bitirmek için ek işlerde çalışmalarına veya borçlanmalarına neden olduğunu belirtmiştir. Araştırmaya göre bu durum, öğrencilerin doktora derecesini tamamlamalarını geciktirmekte ve yılmazlık düzeylerinde düşümlere neden olmaktadır. Gardner ve Holley'in (2011) çalışmasında, ayrıca, öğrencilerin doktora eğitimini yaşadıkları finansal zorluklardan kurtulmak için finansal istikrarı sağlayacak iş imkânları yaratacak bir yol olarak gördüklerini göstermektedir. Ancak bu durum, yaptığımız çalışmaya göre öğrencilerin araştırma üretkenliklerini olumsuz yönde etkilemektedir. Katılımcılar, doktora yapmaktaki amacın yalnızca diploma almak veya istihdam olmasının, öğrenci üretkenliğini olumsuz yönde etkilediğini belirtmişlerdir. Bu görüşten yola çıkarak katılımcılar, üretkenliğin artırılması adına üniversiteye/enstitüye

yönelik önerilerde, doktora öğrencilerinin yaptıkları yayınlara da maddi teşvik sağlanması önerisinde bulunmuşlardır. Ülkemizde 2015 yılından itibaren başlayan ve öğretim elemanlarının akademik üretkenlikleri oranında maddi teşvik almalarını sağlayan akademik teşvik uygulamasına (Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği, 2015) benzer bir uygulamanın doktora öğrencileri için de uygulanmaya başlamasının, doktora öğrencilerinin üretkenliklerinde de artışı beraberinde getireceği düşünülmektedir. Finansal sorunların giderilmesi adına çalışmamızda geliştirilen programda ‘finansal kaynaklara erişim’ konusuna konu başlığı olarak yer verilmiş, burs ve proje destekleri hakkında bilgilendirme yapılmasına ilişkin kazanımlar programa eklenmiştir.

Finansal sıkıntıların yanı sıra doktora öğrencileri arasındaki rekabet ve öğrencinin çevresindeki bireylerin akademik anlamda üretken olmamasının da araştırma üretkenliğine olumsuz yönde etki ettiği katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Bu bulgular Bair ve Haworth (1999) tarafından yürütülen çalışma bulguları arasında da yer almaktadır. Bu araştırmacılar da çalışmalarında, öğrenci iletişimi ve sosyal etkileşimin, öğrencilerin doktora programını tamamlamalarında etkisi olduğunu belirten araştırma sonuçlarının varlığından bahsetmişlerdir. Söz konusu araştırmaya göre doktora öğrencilerinin birbirine karşı ilgisi ve desteği önemli bir etmen olarak görülmekte, akademik akranlarla iletişim halinde olan doktora öğrencilerinin doktora tamamlamalarının daha kolay olduğu belirtilmektedir. Bu bulgulardan hareketle, öğrenciler için rekabet ortamı yaratılmasından ziyade birbirlerine destek olarak çalışmalarının yürütülmesini sağlayacak ortamların oluşturulmasının doktora tamamlamalarında olduğu kadar akademik üretkenliklerinin artırılmasında da etkisi olacağı çıkarımında bulunmak mümkündür.

Çalışmanın diğer bulgularına göre, veri kayıpları/eksiklikleri, yasal izinlerin alınmasında ortaya çıkan problemler, bürokratik engeller ve akademik destek veren bir ofisin eksikliği de diğer olumsuz durumları oluşturmaktadır. Bu olumsuzlukların giderilmesi adına katılımcılar araştırma izinlerinin enstitü aracılığıyla alınması, enstitü çalışanlarının doktora süreci hakkında bilinçlendirilmesi ve enstitüye ait veri tabanı oluşturulması önerilerinde bulunmuşlardır. McAlpine ve diğerleri (2012) de öğrencilerle yaptıkları görüşmeler sonucunda kurumsal desteğin iyi yapılandırılmış politika ve uygulamalara dayanmak yerine genellikle kişiye bağlı ve planlanmamış şekilde yürütüldüğünü tespit etmişler ve şikayetlerin dinleneceği ve akademik gelişimi sağlayıcı

bir akademik ofis kurulmasını önermişlerdir. Di Pierro (2007) da kurumsal politika ve prosedürler iyi yapılandırıldığında, bu durumun doktora eğitim sürecini daha güçlendireceğini belirtmiştir. Dunder ve Lewis (1998) de enstitüden kaynaklanan etmenlerin doktora eğitimi alan öğrencilerin araştırma üretkenliği üzerinde etkisi olduğundan bahsetmişlerdir.

Katılımcılar eğitim için ayrılan sürenin ne çok az ne de çok fazla olmasının doktora programının tamamlanması ve araştırma üretkenliğinin üzerinde etkisi olduğundan bahsetmişlerdir. Benzer şekilde Nerad (2004) doktora öğrencilerinin sürenin az olması nedeniyle yeterli eğitim alamamaları veya doktora süresinin uzatılması ve bazı bölümlerde doktora çalışmalarının bu nedenle bitirilememesinin karşılaşılan sorunlar arasında olduğunu belirtmiştir. Kehm (2006) de, doktorayı tamamlama süresinin uzunluğu ve doktora bırakma oranlarının birçok ülkede yaygın bir problem olduğunu belirtmiştir. Wright'a göre (2003) doktorayı zamanında bitiren öğrenciler, süreyi uzatanlara oranla daha az sıkıntıyla karşılaşmaktadırlar. Golde, Chris ve Dore (2001) araştırmalarında, doktorayı tamamlama zamanının bölümden bölüme farklılık gösterebildiğinden ve öğrencilerin çoğunun ne zaman doktora derecesi almaya hazır olacaklarını bilmediklerinden bahsetmişlerdir. Örneğin, tarih bölümünde bir öğrenci doktora sürecinin ne zaman bitebileceğini tahmin edebilirken fen bilimleri alanında öğrenim gören bir öğrencinin yaptığı deneysel çalışmalardaki aksaklıklar nedeniyle sürecin ne zaman tamamlanacağı konusunda tahmin yürütmesi zor olabilmektedir. Ancak bazı bölümlerde danışmanın öğrencinin işgücü ve fikirlerine ihtiyacı olması sebebiyle doktora sürecini uzatması gibi hoş olmayan durumlarla da karşılaşılabilirdiği aynı çalışmada belirtilmiştir.

Çalışma farklı bulguları katılımcıların, yaşanan veya çalışılan şehirde doktora eğitimi bulunmasını, doktora öğrencilerinin eğitimlerini daha kolay tamamlayabilmeleri açısından önemli gördüklerini göstermektedir. Ayrıca araştırma üretkenliğini engelleyen sosyal sorumluluklar arasında başka bir işte çalışıyor olma ve iş yoğunluğu sıralanırken yayın sayısının yetersiz olduğunu düşünen katılımcılardan bazıları da bu durumun nedenini farklı işlerle meşgul olan öğrenciler için iş yoğunluğu olarak belirtmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle, doktora öğrencisinin doktora eğitimini aldığı yerin ve iş hayatının da üretkenliğinde etkisi olduğunu söylemek mümkündür. Gardner ve Gopaul (2012) da yaptıkları çalışmada, hem çalışıp hem doktora eğitimi alan öğrenciler için işyerlerinin konumunun destekleyici bir etmen olduğunu ortaya koymuşlardır. Alkan

(2018) da iş yoğunluğunun doktora tez çalışmasının tamamlanmasında etkisi olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar tarafından, evli ve çocuk sahibi olma ve aile ve çevreye karşı sorumluluklar da araştırma üretkenliğini engelleyen diğer sosyal sorumluluklar arasında ifade edilmiştir. Benzer şekilde McAlpine ve diğerleri de (2012) öğrencinin sağlık durumu, ailevi değişimler (anne olma, ayrılık, ölüm vb.) ve yaşadıkları finansal güçlüklerin (iki işte çalışma, tam zamanlı çalışma vb.) akademik çalışmalara etki edeceğini belirtmişlerdir. Bu bulgular, doktora öğrencilerinin öğrencilik hayatları kadar özel hayatlarının da doktora sürecinde ve araştırma üretkenliklerinde etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Nitekim öğrencilerin doktorayı bitirme yaşlarının ortalama 32-33 olduğu düşünüldüğünde (TÜİK, 2010), yaşlarının gereği olarak bu dönemde bir işle meşgul olma, aile kurma, çocuk sahibi olma gibi farklı rolleri gerektirecek durumlar içinde de yer almaktadırlar.

Katılımcılar tarafından, yayın yapma konusunda cesaretsiz davranılması ile bölüm veya öğretim üyeleri tarafından öğrencinin tek yazarlı yayınlar yapmasının uygun görülmemesi yayın sayısının yetersiz kalmasına neden olan diğer etmenler arasında görülmüştür. Austin ve Gamson'ın (1983) üretkenliğin artırılmasında araştırmacıların belli düzeyde özerkliğe sahip olmalarının önemli olduğunu belirtmesi, çalışmanın bulgularını destekler niteliktedir. Kurumda araştırma kültürünün yaygın olmasının da üretkenliğin artmasında önemli olduğu ifade edilmektedir (Mengi ve Schreglmann, 2013; Quimbo ve Sulabo, 2014).

Katılımcılar, doktora programının eksik veya olumsuz görülen yönlerini laboratuvar/altyapı/donanım ve teknolojik altyapı eksikliği, uzmanlaşma sorunu, bazı bölümlerde öğretim üyesi sayısı azlığı, öğrenci sayısının gereğinden az veya fazla olması ve nitelikli yayın sayısının azlığı olarak belirtmişlerdir. Görüşmelerde doktora eğitiminin yürütüldüğü fiziki ortamla ilgili olumlu görüşlerin seminer odalarının varlığı, 24 saat açık kütüphane ve veri tabanına erişim olduğu düşünülürken olumsuz görüşler, kütüphane kaynaklarının yetersiz olması ve donanımlı dersliklerin olmaması şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca katılımcıların üniversiteye yönelik önerilerini altyapı, sınıf ve laboratuvar ortamının geliştirilmesi, kütüphane veri tabanının genişletilmesi, üniversiteler arası işbirliğinin artırılması ve doktora eğitimi veren merkezi üniversitelerin kurulması oluşturmaktadır. Benzer şekilde Kuh ve Hu (2001) kütüphane, bilgi teknolojileri ve kültürel/sanatsal alanları kullanma durumlarının doktora öğrencilerinin üretkenliklerini etkileyen etmenler arasında yer aldığını belirtmiştir. Duruhan ve Çapuk (2015) da

çalışmalarında, lisansüstü eğitimin bilimsel araştırmaların yoğun olarak yapıldığı düzey olması nedeniyle altyapı ve personele ihtiyacın önemli olduğu öğretim basamaklarından biri olduğu vurgusunu yapmışlardır. Bu araştırmacılara göre Türkiye’de üniversitelerin, özellikle son yıllarda kurulmuş olanların, fiziki altyapı ve akademik personel ile ilgili sorunları bulunmakta ve bu sorunların henüz çözüme kavuşturulamaması nedeniyle lisansüstü seviyede eğitim verebilmek için yeterli düzeye ulaşamadıkları düşünülmektedir. Ayrıca, lisansüstü eğitime olan talebin artması nedeniyle bu talebin karşılanması konusunda yetersizlikler meydana geldiğinden de bahsetmişlerdir. Bu sorunların çözümünde, Yükseköğretim Kurulu (2016c) tarafından doktora programlarının açılması ve yürütülmesi için ders verecek olan öğretim üyelerinin açılacak olan ilgili lisansüstü eğitim alanında uzmanlaşmış olması, en az iki profesör olmak üzere altı öğretim üyesi, bir profesör varsa öğretim üyelerinden ikisinin doçent olması gibi personele ilişkin şartların getirildiği görülmektedir. Benzer şekilde doktora eğitiminin yürütüleceği yükseköğretim kurumlarında altyapı ve donanım ile ilişkin yeterlik kriterlerinin konulmasının öğretim kalitesini yükselteceği ve araştırma üretkenliğine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Öğretim üyeleri ve öğrencilere ders kapsamında araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik neler yapıldığı sorulduğunda; öğrencilere araştırma ödevleri vererek araştırma yapmayı öğrenmelerini sağlama, uygulamaları artırma, soru-cevap, işbirlikli çalışma, sunum becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler yapma, disiplinler arası çalışmalara yer verme, makale yazım tekniklerine yer verme ve yayına yönelik çalışmalar yapma gibi etkinliklere yer verildiği belirtilmiştir. Nerad’ın (2004) çalışmasında da benzer şekilde, öğrencilerin takım çalışması içinde yer alma, yayın yapma, sunum yapma becerisi ve organizasyon becerilerinin geliştirilmesini maksimum düzeyde sağlayacak programların oluşturulması gerekliliğinin vurgulandığı görülmektedir. Ayrıca öğrencilerin program, dersler ve öğretimden memnun kalmaları, derslerde işledikleri konular ve yapılan öğretimin kaliteli ve değerli olduğunu düşünmelerinin doktora programını tamamlamalarında ve kendilerini akademisyen olarak görebilmelerinde etkisi olduğu düşünüldüğünde (Bair ve Haworth, 1999; Emmioğlu, Mc Alpine ve Amundsen, 2017), ders kapsamında yürütülen konuların ve öğretim yöntemlerinin öğrenciler üzerinde rolü olduğunu düşünmek mümkündür.

Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artırılması adına neler önerebileceklerine ilişkin soru yöneltildiğinde katılımcıların enstitülerden; çeşitli

konferans, seminer, kurs gibi etkinliklerin düzenlenmesini talep ettikleri görülmüştür. Bu etkinliklerin; bilgilendirme ve oryantasyon toplantıları, akademik paylaşım günleri, motivasyonu artırıcı eğitimler, bilimsel araştırma yöntemleri destek kursları, misafir öğretim üyelerinin davet edilmesi, zaman yönetimi, yazma becerileri, yayın ve proje süreci hakkında bilgilendirme, istatistik kursları, hızlı okuma teknikleri, dil eğitimi şeklinde olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin tez öncesi ve tez sonrası birer defa yaptıkları seminerlerin de artırılabilceği belirtilmiştir. Enstitü müdürlerine buldukları enstitüde araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik faaliyetlerin yürütülüp yürütülmediği, varsa ne tür faaliyetlere yer verildiğine ilişkin sorular yöneltildiğinde ise Eğitim ve Sağlık Bilimleri Enstitülerinde bu tür faaliyetlerin gerçekleştirilmediği ifade edilmiştir. Bunun nedenlerinin ise bütçe eksikliği, anabilim dalı sayısının az olması, programların farklı olması ve bu yüzden ortak konuların bulunmasında sıkıntılar yaşanabileceği ve iş yoğunluğu nedeniyle öğrencilerin katılım göstermeyeceklerinin varsayılması olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Sosyal ve Fen Bilimleri enstitü müdürleri enstitülerinde araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik faaliyetler yürüttüklerini belirterek bu faaliyetleri disiplinler arası çalışmaları teşvik, seminer, kongre, çalıştay, proje tanıtım günleri gibi etkinlikler ve enstitü dergisinde yayın yapmaya teşvik şeklinde sıralamışlardır. Austin ve McDaniel (2006a) doktora öğrencilerinin danışmanlarının seminer ve çalıştay gibi aktivitelere öğrencilerin katılımını laboratuvar çalışmalarına veya diğer araştırma aktivitelere ayrılan zamanın azaldığı gerekçesiyle engellediklerini ifade etmişlerdir. Ancak Bair ve Haworth (1999) doktora eğitim sürecine ilişkin birçok araştırmayı gözden geçirdikleri çalışmalarında, öğrencilerin program, bölüm veya enstitü tarafından yürütülen aktivitelere katılmalarının doktora eğitime devam konusunda olumlu etkisi olduğundan bahsetmişlerdir. Ayrıca Emmioğlu, McAlpine ve Amundsen (2017) de çalışmalarında bu tür faaliyetler içinde yer almanın, doktora öğrencilerinin kendilerini akademisyen olarak hissetmelerinde etkisi olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcıların yayın yapan öğrencilerin enstitüler tarafından maddi ve manevi anlamda desteklenmesi önerisinde buldukları da tespitler arasında yer almaktadır. McAlpine ve diğerler de (2012) çalışmalarında, öğrencilerin süreç içerisinde enstitülerden destek beklediğini ancak yeterince destek alınamadığını ortaya koymuşlardır. Ayrıca çalışmamızda, doktora öğrencilerine çalışmalarını yürütebilecekleri bir çalışma ortamı tahsis edilmesi de öneriler arasında yer almıştır.

Ancak bu konuda Janta, Lugosi ve Brown (2014) çalışmalarında, birçok enstitü tarafından doktora öğrencilerinin çalışmalarını yürütmeleri amacıyla yer tahsis edildiğini fakat bu mekânların öğrencilerin izole olmaları ve sosyal yalıtılmışlık yaşamalarına neden olabildiğini tespit etmişlerdir. Bu durumun çözüme kavuşturulmasında katılımcıların bir diğer önerisi olan akademik ofislerin kurulmasının olumlu etkisinin olabileceği düşünülmektedir. Son olarak katılımcılar, enstitülerin doktora öğrencilerine yayın yapma zorunluluğu getirmesi ve doktora programına kabul kriterlerinin artırılmasını önermektedirler. Bu önerilerin bazı üniversitelerde veya enstitülerde geçerli olduğu ve doktora programlarından mezun olabilme şartı olarak yayın yapma zorunluluğunun bulunduğu görülmektedir (Örn: Ankara Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi vb.). Bu zorunluluğun, yayın kalitesi de göz önünde bulundurularak, bütün üniversite/enstitülerde bulunmasının araştırma üretkenliğine katkı sağlayacağını ön görmek mümkündür.

Katılımcılar çalışma boyunca, doktora programlarının iyileştirilmesine yönelik önerilerde de bulunmuşlardır. Bu öneriler; uygulamaya yönelik derslerin artırılması, lisans programlarına da bitirme tezi konması, tez bitirme sürelerinin dikkate alınması ve öğrenci yeterliklerine göre program geliştirilmesi şeklinde sıralanmıştır. Katılımcılar derslerde uygulamaların artırılması, öğrencinin aktif katılımının sağlanması, ders devamlılığına dikkat edilmesi, disiplinler arası çalışmaların yürütülmesi, araştırmaya yönelik ön koşul derslerin konması, bilimsel araştırma ders sayısının artırılması ve yazma becerilerine yönelik ders içeriklerine yer verilmesi konusunda da önerilerde bulunmuşlardır. Nerad (2004) da çalışmasında, doktora programlarının probleme dayalı veya içerik merkezli (theme-based) olması, program çeşitliliğinin artırılması ve disiplinler arası programlara yer verilmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Bu yönüyle Nerad'ın (2004) çalışmasında vurguladığı önerilerle bu çalışmalarda yer alan katılımcı önerileri benzerlik göstermektedir. Katılımcılar, program içeriğinin yanı sıra öğretim üyesi sayısının artırılması ve öğretim üyelerinin iyi yetiştirilmiş olması gerektiğini de vurgulamışlardır. Ayrıca dersleri yürütecek olan öğretim üyelerinin öğretim yöntem ve teknikleri hakkında bilgi sahibi olacak şekilde mesleki gelişimlerine katkı sağlanmasının da önemli olduğu görüşü beyan edilmiştir. Öğretim üyesi sayısı ve alan ve yöntem bilgisi, öğrencilerle etkileşim ve iletişim, işbirlikli çalışma becerilerine sahip olma gibi konularda program kalitesinin artırılmasının öneminden farklı çalışmalarda da bahsedildiği görülmektedir (Barnes ve Austin, 2009; McAlpine ve diğerleri, 2012;

Mengi ve Schreglmann, 2013; O'Meara, Knusen ve Jones, 2013; Paglis, Green ve Bauer, 2006; Sinclair, Barnacle ve Cuthbert, 2014; Ynalvez, Garza-Gongora, Ynalvez ve Hara, 2014). Katılımcıların diğer önerileri, Yükseköğretim Kurulu'na ve proje destek ofislerine yönelik öneriler başlığı altında toplanmıştır. Öğretim elemanı yetiştirmeye yönelik burs/programların artırılması, doktora öğrencilerinin araştırma görevlisi olarak çalıştırılmasını sağlayacak imkânların sağlanması, liyakate göre alımların yapılması ve burs verilen alanların genişletilmesi Yükseköğretim Kurulu'na yapılan önerileri oluşturmaktadır. Proje değerlendirmelerinde objektifliğin sağlanması ve destek miktarlarının artırılması da proje destek ofislerine yönelik önerileri oluşturmuştur. Öğrencilerin, araştırma faaliyetlerini yürütebilmek adına bir iş kolunda istihdam edilmek veya burs sağlanması gibi finansal desteklere ihtiyaç duyduklarının tespit edildiği farklı çalışmaların da alanyazında mevcut olduğu görülmektedir (Bair ve Haworth, 1999; Dunder ve Lewis, 1998; Gardner ve Holley, 2011; McAlpine ve diğerleri, 2012). Ayrıca doktora öğrencilerinin araştırma görevlisi olarak çalışmalarının daha sonraki üretkenliklerine de etki edeceğinin Buchmueller, Dominitz ve Hansen (1999) tarafından yürütülen çalışmada da ifade edildiği görülmektedir. Bütün bu bulgular göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin doktora programlarını sağlıklı bir şekilde yürütebilmeleri ve araştırma üretkenliklerinin artırılmasında bu önerilerin göz önünde bulundurulmasının önem arz edeceği düşünülmektedir.

Daha önce de belirtildiği gibi, doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artırılması için hangi ihtiyaçlara öncelikli olarak sahip olduklarının belirlenmesinde görüşmelerin yanı sıra anketlerden de yararlanılmıştır. Doktora öğrencileri, öğretim üyeleri ve enstitü müdürlerinin ihtiyaç analizi anketleri için yaptıkları sıralamanın toplam frekanslarına bakıldığında, öncelikli ihtiyaç duyulan etmenlerin akademik yazma becerilerini geliştirme, düşünme becerilerini geliştirme, çalışma stratejileri, yayın süreci, finansal kaynaklara erişim, işbirliği stratejileri, iletişim becerileri, kütüphane, bilgi teknolojileri ve sanatsal faaliyetler hakkında bilgi sahibi olma, etkili sunum becerileri kazanma ve yabancı dil şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir. Anket ve görüşmelerden elde edilen bulgulardan hareketle 'Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı' için konu başlıkları 'Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci', 'Düşünme Becerilerini Geliştirme', 'Çalışma Stratejileri', 'İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma' ve 'Finansal Kaynaklara Erişim' olarak belirlenmiştir. Yine görüşmelerde öğrenci istekliliği, çabası, ilgisi, motivasyonu,

cesareti ve araştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirmesinin ihtiyaçlar arasında bahsedildiği görülmektedir. Bu ihtiyaçlar bir konu başlığı olarak yapılandırılmamış ancak ilgi, istek, çaba ve motivasyonun artırılması ve araştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirilmesinin bütün oturumlarda kazandırılması hedeflenmiştir. Araştırma üretkenliğinin artırılmasına yönelik çalışmaların, farklı üniversiteler ve özel kuruluşlar bünyesinde de çalıştay şeklinde uygulandığı görülmektedir (Hubbardcollege, 2016; JSU, 2016; MSSTATE, 2016; Think Well, 2016; UNSW, 2016; UOD, 2016; UWA, 2016; Vanderbilt University, 2016). Bu çalışmalara benzer şekilde yapılandırılan ‘Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’nın da daha önceki programların yürütüldüğü gibi çalıştay şeklinde yürütülmesi uygun görülmüştür.

Bu çalışmada program geliştirme ve değerlendirme sürecinin yapılandırılmasında farklı program geliştirme modelleri göz önünde bulundurularak yeni bir program geliştirme ve değerlendirme modeli tasarlanmıştır. Araştırma üretkenliğini desteklemek üzere düzenlenen bu programda, var olan modeller üzerinden çalışmayı yürütmek yerine Tyler, Gredler, Varış, Taba, Hunkins, Stufflebeam gibi program geliştirme alanının öncülerinin fikirlerinden yararlanılmış, ayrıca Lee Croanbach’ın bilimsel-humanistik program geliştirme yaklaşımı, Stake’in Uygunluk Modeli, Eisner’in Eğitsel Eleştiri Modeli, Michael Scriven’in Amaçtan Bağımsız (Goal-Free) Değerlendirme Modeli ve Özcan Demirel’in geliştirdiği Analitik Program Değerlendirme Modelinden yararlanılarak çalışma bağlamında bir model tasarlanmıştır (ayrıntılı bilgi için bkz s.35). Çalışmanın bu yönüyle program geliştirme alanına katkı sağladığı düşünülmektedir.

İhtiyaçların belirlenmesi, programa ilişkin ön değerlendirme çalışmalarının yapılması ve programın uygulamaya hazır hale getirilmesinin ardından program, 3 gün boyunca öğleden önce ve öğleden sonra oturumları şeklinde uygulanmıştır. Programın uygulaması ve sonlandırılması süreçlerinde kullanılan anket, gözlem ve görüşme formları aracılığıyla programın değerlendirilmesi ve yeniden yapılandırılması sağlanmıştır. Değerlendirme aşamasında uygulama sürecinde ve sonunda anket ve formların kullanılmasında Eisner’in Eğitsel Eleştiri Modeli ve Stake’in Uygunluk Modelinin temele alınması etken olmuştur. Nitekim Eisner’in Eğitsel Eleştiri Modeli’nden esinlenilerek, programın sunulduğu kişiler olan katılımcıların ve oturumları yürüten program uygulayıcılarının programa yönelik düşüncelerinin ve hislerinin ortaya çıkarılması, programın uygulanış sürecinin gözlemlenmesi ve bütün

bunlardan ortaya bir tablo çıkarılması yoluyla değerlendirilen eğitim programına yönelik sağlıklı bilgilerin elde edilmesi hedeflenmiştir (Kumral ve Saracaloğlu, 2011). Stake'in Uygunluk Model'inden esinlenerek ise amaçlar ve gözlemler arasındaki uyum ile girdi, işlem ve ürün arasındaki bağlantının ortaya konulabilmesi için iki gözlemci (araştırmacı ve danışman) tarafından her oturumda gözlemler yapılmış ve bu gözlemler program değerlendirme ve yeniden yapılandırma sürecine dâhil edilmiştir (Demirel, 2014; Şeker, 2013).

Dünya çapında da bilginin artması ve yayılımının kolaylaşması, bilgi temelli ekonominin hayata geçmesini sağlamış ve birçok ülkede bilginin artışına önderlik edecek araştırma üretkenliğinin önemi fark edilmeye başlamıştır. Bu öneme binaen Almanya, Çin, Kore, Japonya gibi çeşitli ülkelerde araştırma üniversiteleri kurulmuş ve bu üniversitelerde araştırma üretkenliğinin artırılmasına yönelik programlara yer vermeye başlanmıştır. (Jürgen, 2006; Ma, 2007; Shin, 2009; Yonezawa, 2007). Araştırma bulguları, öğrenci, program uygulayıcısı görüşleri ve gözlemler neticesinde, üç gün olarak uygulanan bu programın araştırma üretkenliğinin artmasında etkili olabileceğini göstermiş, ancak daha fazla zamana yayılmış, bölümlere özgü ve daha fazla içerik barındıran programlara da yer verilmesinin uygun olacağını göstermiştir. Katılımcıların görüşleri ve gözlemlerden elde edilen bulgular, uygulanan bu programın diğer ülkelerde işe koşulan proje ve programlar da göz önünde bulundurularak ve doktora eğitimi programlarının içerisine yerleştirilerek bölümlere uygun bir şekilde dönemsel olarak uygulanmasının, öğrencilerin araştırma üretkenliklerinin artması adına faydalı olabileceğini düşündürmektedir.

Programa katılan öğrenciler, programın motivasyon, bilimsel ilgi, merak, yılmazlık, cesareti artırması ve kaygıyı azaltması yönleriyle de doktora süreci ve sonrasında araştırma üretkenliğine katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Ayrıca çalışmanın özgüven, azim ve isteği de artırıcı nitelikte olduğunu ifade etmişlerdir. Düzenlenen programda ilgi, istek, çaba ve motivasyonun artırılması ve araştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirilmesinin bütün oturumlarda kazandırılmasının hedeflendiği göz önünde bulundurulduğunda, programda bu hedeflere yönelik yapılan çalışmaların yararlı olduğunun ve öğrencilerin araştırma üretkenliklerinin artmasında katkı sağlayabileceğinin düşünüldüğünü söylemek mümkündür. Nitekim motivasyon, bilimsel ilgi, merak, yılmazlık, cesaret ve kaygının araştırmaya yönelik tutum ve araştırma üretkenliği ile ilişkili olduğunu gösteren çalışmaların alanyazında da yer

bulduğu görülmektedir. Bu çalışmalardan birinde Wang ve Gou (2011) araştırmanın gerekliliklerini yerine getirmek için yapılanların, öğrencilerin motivasyon, araştırmaya yönelik ilgi, tutum ve araştırma üretkenliklerini artırdığını belirtmişler ve böylece motivasyon, ilgi, tutum ve araştırma üretkenliğinin birbirleri ile ilişkili değişkenler olduğunu göstermişlerdir. Fox (1983) akademisyenlerin araştırma üretkenliklerini değerlendirdiği çalışmasında, güçlü motivasyon ve özerklik veya kendi kendini yönetme gibi psikolojik ve tutumsal faktörlerin, bilimde üretkenlikle ilişkili olduğunu belirtmiştir. McAlpine ve Amundsen (2011) geçmiş yaşantılar, duygular ve motivasyonun doktora öğrencilerinin ve akademisyenlerin karar verme ve eyleme geçme süreçlerinde önemli bir rol oynadığından bahsetmişlerdir. Ayrıca bu kavramların araştırma üretkenliği üzerinde de etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Büyüköztürk (1997) araştırma kaygı düzeyinin yüksek olmasının, araştırma başarısını ve araştırma üretkenliğini etkileyeceğini öngörmektedir. Araştırma üretkenliği ile ilişkili kişisel, akademik ve bölüme ait değişkenleri alanyazın taraması yoluyla incelediği araştırmasında Zainab (1999), üretken bilim adamlarının araştırmaya daha fazla meyilli olduğunu, bunun nedeninin ise içsel dürtü ve başarılı olma isteği olduğunu belirtmiştir. Yine Tien ve Blackburn (1996) unvanlarına göre farklı akademisyenlerin araştırma üretkenliklerini incelemiş ve içsel (ilgi vb.) ve dışsal (unvan vb.) motivasyonu yüksek akademisyenlerin araştırma üretkenliklerinin daha yüksek olduğunu vurgulamışlardır. Bu nedenlerle, düzenlenen bu programda öğrencilerin bu özelliklerinin artırılmasına yönelik kazanımların konmuş olmasının, öğrencilerinin üretkenliklerinin desteklenmesi bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

Programın düzenli, iyi organize edilmiş ve planlı ilerlemesi, kapsam ve bu kapsama göre sürenin yeterli olması, konu dağılımı, yapılan aktiviteler, kullanılan test, slayt ve anketlerin ve çalışma örneklerinin başarılı ve bireyi geliştirici nitelikte olması program sürecine ilişkin katılımcı ve uygulayıcı görüşlerini oluşturmaktadır. Süreç boyunca kendilerini değerlendirmeleri istenen öğrenciler, oturumlara katılım konusunda istekli olduklarından, oturumların teşvik edici, ilgi çekici ve merak uyandırıcı olduğundan, gerekli notları aldıklarından ve uygulamalar sayesinde sıkılmadan ders takibi yapabildiklerinden bahsetmişlerdir. Öğrenciler, süreçte uygulama ve grup çalışmalarına yer verilmesi ve soru-cevap tekniğinin sıklıkla kullanılmasının programın etkileşimi artırıcı, kalıcılığı sağlayıcı, öğrencilerin kendi problemlerini paylaşmalarını ve birlikte çözüm önerileri geliştirmelerini destekleyici niteliklere sahip olmasını

sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca bu etkinlikler sayesinde farklı bölümlerden bireylerle tanışabildiklerini ve aynı sorunların başkaları tarafından yaşanıyor olmasının kaygı düzeylerini düşürdüğünü ifade etmişlerdir. Özellikle ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ oturumunda uygulanan yaratıcı drama etkinliğinin; diğer birey ve gruplarla tanışma, iletişim, etkileşim ve paylaşım fırsatı bulma, yaratıcı/ özgün düşünme ve düşünülenleri yazıya geçirebilme, kendi potansiyellerinin farkına varma, ön yargılardan arınarak düşüncelerini ifade etme, moral ve motivasyon kazanma, korku ve kaygılardan arınma gibi kazanımları olduğu belirtilmiştir. Ancak bazı oturumlarda düz anlatım yönteminin sıklıkla kullanıldığını düşünen öğrenciler, bu oturumlarda etkileşimin az olduğunu, sürekli dinlemeyi gerektiren, etkileşimin az olduğu oturumların sıkıcı ve monoton hale geldiğini belirtmişler ve bu nedenle grup çalışması ve uygulamaların bütün oturumlarda yer almasını önermişlerdir. Grup çalışmalarının olumlu yönlerinin yanı sıra çalışmaların yürütüldüğü oturumlarda yapılan etkinlikler sırasında ortamın sesli olması nedeniyle odaklanma problemleri yaşandığından, gruplara verilen görevlerin eşit zorlukta olmaması gibi problemlerden ve grupları yönetme konusunda zorluklar yaşandığından bahseden katılımcılar da bulunmaktadır. Grupla öğretimin sınırlıkları arasında bu tür problemlerin yer aldığı bilinmektedir (Senemoğlu, 2013; Ün-Açıkgöz, 2008). Programda bu sıkıntılar en aza indirilmeye çalışılsa da kullanılan yöntemlerin doğası gereği birtakım aksaklıkların yaşandığı görülmektedir. Yapılan çalışmanın değerlendirilmeye tabii tutulmasının, bundan sonra yapılacak çalışmalarda bu aksaklıkların en aza indirilebilmesi açısından ne denli önem arz ettiğini göstermektedir. Öğrenci ve program uygulayıcısı görüşlerinin yanı sıra gözlem notları da program uygulayıcılarının oturumlarında soru-cevap, örnek olay gibi yöntemlere sıklıkla yer verdiklerini göstermektedir. Bazı oturumlarda grup çalışmaları ve işbirlikli öğrenmeye yer verilirken diğer bazılarında konu yoğunluğu nedeniyle düz anlatım yönteminin daha fazla kullanıldığı gözlemlenmiştir. Bilindiği gibi, öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanımı, etkili öğrenmenin gerçekleşmesinde büyük bir role sahiptir. Özellikle öğrencilerin aktif katılımını sağlayacak yöntem ve tekniklerin işe koşulmasının öğrencinin dikkatini çekme, derse güdülenmesini/katılımını sağlama, öğrenciler arası etkileşim ve iletişimi artırma ve öğrenmesini ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlamada etkisi olduğu bilinmektedir (Doğanay, 2017; Sönmez, 2011; Ün-Açıkgöz, 2008). Çalışmada katılımcı görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgular da doktora seviyesinde dahi öğretiminde kullanılan yöntem ve tekniklerin öğrencilerin dikkatini çekme,

güdüleme, katılımı sağlama, etkileşim ve iletişimi artırma, öğrenmeyi ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlama konularında etkisi olduğunu düşündürmektedir.

Program uygulayıcılarının alanlarında yetkin ve tecrübeli, paylaşımcı ve yeterlik sahibi olmaları, oturum için iyi hazırlanmış olmaları, kendi deneyimlerinden bahsederek öğrencilerin yalnız olmadıkları hissini vurgulamaları, öğrenci-öğrenci ve program uygulayıcısı-öğrenci etkileşiminin sağlanabilmesi ve uygulamaların ardından anında dönüt ve düzeltmeler vermeleri, program sürecinde program uygulayıcısına ilişkin tecrübeleri ve gözlem sonuçlarını ifade etmektedir. Fiziksel ortamla ilgili ise etkili dinleme için gerekli ortamın oluşturularak eğlenceli, samimi, öğretici ve etkileşimli bir ortamda konuların işlenmesi gibi olumlu tecrübelerin yanı sıra oturumların gerçekleştirildiği mekânın küçük olması, daha geniş bir mekâna ihtiyaç duyulması, internet bağlantısı sıkıntısı yaşanması, katılımcı sayısının fazla olması, havalandırmanın yetersiz kalması ve oturma düzeninin sıkışıklığa neden olması gibi olumsuz tecrübelerden de bahsedildiği görülmektedir. Bu bulgular, program süreci içinde program uygulayıcısı (eğitmen, öğretici) ve fiziksel ortamın da öğrenciler ve öğretim faaliyetleri üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Gurney de (2007) etkili öğretimin beş anahtar faktörünü sıraladığı çalışmasında ilk iki faktörü ⁽¹⁾öğretmenin bilgisi, istekliliği ve öğrenme sorumluluğu ve ⁽²⁾öğrenmeyi teşvik edici sınıf aktiviteleri olarak belirtmiştir. Sınıf ortamında öğrenci-öğrenci ve öğretici-öğrenci etkileşiminin de öğrenme de büyük etkisi olduğu bilinmektedir (Gurney, 2007; Paladino, 2008; Senemoğlu, 2013; Sönmez, 2010). Programın öğretici-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkileşimini sağlamanın yanı sıra farklı bölümlerden doktora öğrencilerini tanımayı ve sosyalleşmeyi sağlması da olumlu yönleri arasında belirtilmiştir. Sosyalleşme, doktora öğrencilerinin profesyonel kimlik kazanma sürecinde önemli bir rol oynamaktadır (Sweitzer, 2009). Disiplinler arası çalışmaların desteklenmesi için de lisansüstü öğrencilerin akademik anlamda sosyalleşmesi, üzerinde durulması gereken konulardan biri olarak görülmektedir (Austin ve McDaniels, 2006b). Bu durum, programın olumlu yönleri arasında belirtilen öğrencilerin birbirilerini tanıması ve sosyalleşmelerinin, profesyonel gelişimleri ve disiplinler arası çalışmaların desteklenmesi açısından da önemli olabileceğini göstermektedir. Özellikle ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme: Uygulamalar’ oturumunda, öğrencilere farklı konularla ilgili araştırma soruları yazmaları istendiğinde farklı disiplinlerde bulunan öğrencilerin, disiplinler arası farklı konulara değinmeleri; farklı disiplinlerden bireylerin bir araya getirilmesinin

yararlı olabileceğini gösterir niteliktedir. Ayrıca doktora öğrencileri, kendileriyle benzer duygu, stres ve kaygılara sahip olan bireylerle tanışmanın, yalnız olmadıklarını görmelerini ve iyi hissetmelerini sağladığını ifade etmişlerdir. Doktora sürecinde yalnızlık hissinin sıklıkla karşılaşılan problemlerden biri olduğu (Bieber ve Worley, 2006; Janta, Lugosi ve Brown, 2014) göz önünde bulundurulduğunda, programın bu yönden katkısının önemli olduğu yorumunu yapmak mümkündür. Ayrıca katılımcılar, oturum aralarında ikram edilen yiyecek-iceceklerin ve bu yiyecek-iceceklerin servis edildiği alanın da uygun olduğunu ifade etmişlerdir. Janta, Lugosi ve Brown (2014), öğrencilerin doktora sürecinde yalnızlık/yalıtılmışlık hissettiklerini belirttiği çalışmasında düzenlenecek yemekli toplantı ve etkinliklerinin bireylerin birbirleri ile kaynaşmalarında etkili olacağını ifade etmiştir. Bu sonuçlardan hareketle, yapılan etkinliklerde bu tür ortamların yaratılmasının, informal olarak da öğrencilerin birbirleriyle iletişim kurmalarını ve yalnızlık/yalıtılmışlık duygularının giderilmesinin sağlanmasını etkileyebileceğini söylemek mümkündür. Bütün bunların yanı sıra, programa katılan öğrenciler ve program uygulayıcılarına göre böyle bir programın yapılması, doktora öğrencilerine verilen değeri de göstermektedir. Benzer şekilde Emmioğlu, McAlpine ve Amundsen (2017) de çalışmalarında, doktora öğrencilerinin akademik faaliyetler içinde yer aldıklarında kendilerini akademik anlamda değerli ve akademi camiasının bir parçası olarak gördüklerini ifade etmektedirler.

Öğrenciler, çalıştayla ilgili tanıtım, duyurular, başvurunun yapılması ve oturumlarda gerçekleştirilen uygulamaların konması için yapılandırılmış olan sanal ortamın (www.arastirmauretkenligi.com) yeterli, anlaşılır ve kolay ulaşılabilir olduğunu belirtmişlerdir. Ancak eğitime başlamadan önce öğrencilerin tanışabileceği bir ortam oluşturulması, konular hakkında program uygulaması öncesinde e-posta yoluyla bilgilendirme yapılması ve sunuların oturumların öncesinde gönderilmesinin de uygun olabileceğini düşünerek bundan sonra yapılacak uygulamalarda bu durumlara da dikkat edilmesi gerektiği önerisinde bulunmuşlardır. Programın uygulanmasının ardından iletişime geçmek ve varsa öğrenci sorularını yanıtlamak üzere uygulamayı yapan öğretim üyelerinin e-posta adreslerinin paylaşılması ve programa katılan öğrencilerle daha sonra iletişime geçilebilecek bir iletişim ağının oluşturulması da program sonrası için öneriler arasındadır. Austin ve McDaniels (2006a) ve Janta, Lugosi ve Brown (2014) da çalışmalarında öğrencilerin doktora sürecinde diğer paydaşlarla iletişime geçebilmelerinin öneminden bahsetmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle, Janta, Lugosi

ve Brown'ın da (2014) belirttiği gibi doktora öğrencilerini desteklemek adına enstitü bazında kurulacak bir online iletişim ağının (forum) öğrenciler açısından etkin, bilgilendirici ve duygusal anlamda destekleyici olabileceği düşünülmektedir.

‘Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarında program uygulanmadan önce yapılan ön test ile program uygulandıktan sonra iki ay içerisinde uygulanan son test arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?’ sorusunu yanıtlamak üzere araştırmaya yönelik tutum ölçeğinden alınan puanlar üzerinden bağımlı örneklem t-testi yapılmıştır.

Düzenlenen programın çalıştay bağlamında 3 gün olarak uygulanması, çalışan doktora öğrencilerinin katılımlarının sürekliliğini sağlama açısından programın kuvvetli yönlerinden birini oluşturmaktadır. Ayrıca kısa sürede yoğun kazanımlar barındıran bir programın uygulanmasının verimliliği artıracak düşünülüş ve benzer uygulamalarda da gerçekleştirilen araştırma üretkenliğini destekleme çalışmalarının 1 gün ile 1 hafta arasında değiştiği tespit edilmiştir (Hubbardcollege, 2016; JSU, 2016; MSSTATE, 2016; Think Well, 2016; UNSW, 2016; UOD, 2016; UWA, 2016; Vanderbilt University, 2016). Bütün bunlara rağmen programın süresi araştırmaya yönelik tutumun geliştirilebilmesi açısından bir sınırlılık getirmektedir. Bu süre içerisinde verilen bir eğitim programıyla öğrencilerin tutumlarında değişiklik beklenmemektedir. Ancak bu çalışmada, araştırmaya yönelik tutum ölçeğinin son testi program bitiminden hemen sonra değil iki ay sonra uygulanmıştır. Bu süre içerisinde programda uygulanan ders materyalleri (program uygulayıcılarının sunumları, kullanılan alıştırmalar, örnekler vb.) çevrimiçi ortamda öğrencilerin kullanımına açık hale getirilmiştir. Araştırmanın bulgularına bakıldığında 2 alt boyut dışında diğer alt boyutlarda anlamlı bir değişim görülmemesine rağmen ortalama puanlara bakıldığında bir miktar artış olduğu tespit edilmiştir.

Analiz sonuçları, öğrencilerin programa katılmadan önce ve katıldıktan sonra ‘profesyonellik için araştırmanın faydaları (PİAF)’, ‘araştırma kaygısı (AK)’ ve ‘araştırmaya yönelik pozitif tutum (AYPT)’ alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir. 7’li likert tipi olarak yapılandırılmış ölçekte, PİAF alt boyutunda katılımcıların ön-test puanı ortalamasının 6.33 iken son-testte 6.43’e, AYPT alt boyutunda ön-test puanı ortalaması 6.01 iken 6.08’e yükselmesi, kısa süreli olarak uygulanan bu programda beklendiği gibi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir değişim olmamakla birlikte ortalama değerlere bakıldığında bir miktar artış olduğunu

göstermektedir. Ayrıca bu bulgular, katılımcıların bu alt boyutlarda puanlarının uygulama öncesinde de yüksek olduğunu göstermektedir. PİAF ve AYPT alt boyutlarında öğrencilerin tutumlarında program öncesi ve sonrasında herhangi bir değişiklik olmadığı yorumu yapılabileceği gibi öğrenci tutumlarının zaten yüksek olmasının arada anlamlı fark çıkmamasının nedenlerinden biri olabileceği yorumunu yapmak da mümkündür. Öz-bildirim ölçekleri kullanılarak yapılan farklı çalışmalarda da lisansüstü öğrencilerin ve araştırmacıların, araştırmaya yönelik tutumlarının olumlu olduğu sonucuna varılmıştır (Askew, Clavarino, Glasziou ve Del Mar, 2002; Saracaloğlu, Varol ve Ercan, 2005; Saracaloğlu, 2008; Zhang, 1996). Önceki çalışmalar ve bu çalışmada elde edilen sonuçlardan yola çıkarak, öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarının belirlenmesinde öz-bildirim ölçeğinin kullanılmış olmasının, sosyal beğenirlik etkisinin de ortaya çıkmasına neden olabileceği düşünülmektedir. Sosyal beğenirlik ‘bireylerin kendilerini beğenilen ya da istenilen özelliklere sahip olarak gösterme eğilimi’ olarak tanımlanmaktadır (Haran ve Aydın, 1995, s. 247). Nitekim ölçeğin PİAF alt boyutunda ‘Araştırma yapmak kariyerim için yararlıdır.’, ‘Araştırma yapmak benim çalışma alanımla bağlantılıdır.’ ve AYPT alt boyutunda ‘Araştırma yapmayı severim.’ ‘Araştırma yapmaktan hoşlanırım.’ gibi bireyin cevaplarında kendisini istenilen şekilde ifade etme eğiliminde bulunmasına neden olabilecek maddeler yer almaktadır.

Öğrenciler programın değerlendirmesine yönelik uygulanan açık uçlu anket ve görüşmelerde program sayesinde kaygılarının azaldığından bahsetmelerine rağmen ‘araştırma kaygısı’ boyutunda ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Programın uygulanmasından yaklaşık iki ay sonra yapılan son-test, öğrenciler programın hemen sonrasında kaygılarının düştüğünü düşünseler dahi kaygı seviyelerinde anlamlı bir değişimin olmadığını göstermektedir. Bu durum, üç gün olarak uygulanan programın, öğrenci kaygı seviyesinde uzun süreli değişim olması konusunda yeterli olmadığını göstermektedir. Cüceloğlu’na göre (2010) de, kaygı uzun süreli devam eden bir insan davranışı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durumda kaygı seviyesinin yükselişi veya düşüşünün kısa sürelerde değil uzun süreçleri kapsayan zaman dilimlerinde meydana geldiğini söylemek mümkündür.

Öğrencilerin ön-test ve son-test yanıtlarından elde edilen sonuçlar, tutum ölçeğinin ‘yaşamla ilişkilendirme (Yİ)’ ve ‘araştırma güçlüğü (AG)’ alt boyutlarında öğrencilerin araştırma yönelik tutumlarının istatistiksel olarak anlamlı ölçüde arttığını

göstermektedir. Ayrıca program uygulandıktan sonra görüşme yapılan öğrencilerden ikisinin de programda elde ettikleri bilgileri yaşamlarına aktarabildiklerinden bahsetmiş olmaları, programın öğrencilerin bilgileri yaşamla ilişkilendirmeleri konusunda yararı olduğunu gösteren bir diğer bulguyu oluşturmaktadır. Bilgilerin öğrenciler tarafından günlük yaşamla ilişkilendirilmesi başarıyı ve bilgilerin kalıcılığını olumlu yönde etkileyebilmektedir (İlkörücü-Göçmençelesi ve Özkan, 2011). Ölçeğin ‘araştırma gücü’ alt boyutu ‘Araştırma kavramlarını anlamakta güçlük çekiyorum.’, ‘Araştırma yaparken pek çok hata yaparım.’ ve ‘Araştırma verilerinin matematiksel analizleri ile ilgili kaygılarım vardır.’ maddelerinden oluşmaktadır. Öğrencilerin anket ve görüşmeler aracılığıyla programı değerlendirirken program sayesinde araştırma konusunu içeren birçok içerik hakkında bilgi sahibi olduklarını, yaptıkları hataları fark ettiklerini ve problemlerine çözüm önerileri bulabildiklerini belirtmeleri, ölçekten elde edilen bu sonucu destekler niteliktedir.

Uygulamaya yönelik görüşler anketi, gözlem formları, sonuç değerlendirme anketi ve formlarından alınan yanıtlar doğrultusunda programın değerlendirilmesinin ardından, değerlendirme sonuçları ve önerilerden yararlanılarak program yeniden yapılandırılmıştır. Programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğelerine ilişkin yeniden yapılandırmasının yanı sıra (bkz. Tablo 40-41-42-43-44) zaman ve fiziki ortam, uygulama süreci ve yeniden yapılandırılan programa ait çizelgeye de yapılandırma sürecinde yer verilmiştir. Program geliştirme ve değerlendirme süreçlerinin ardından yeniden yapılandırılması ile bu veya benzer programları uygulamayı düşünen kurum ve kuruluşlara daha iyi bir program sunulması hedeflenmiştir. Birçok program geliştirme ve değerlendirme modelinde de programın sürdürülebilirliğini sağlama ve ileriye yönelik uygulanabilirliği konusunda öneriler geliştirmesi açısından değerlendirmenin ardından yeniden yapılanma sürecine yer veriliyor olması (örn: Demirel’in Eğitimde Program Geliştirme Modeli, Eisner’in Eğitsel Eleştiri Değerlendirme Modeli, Metfessel-Michael Değerlendirme Modeli, Taba-Tyler Program Geliştirme Modeli), bu hedefin yapılan çalışma için de gerçekleştirilebilir ve faydalı olacağı düşüncesini beraberinde getirmektedir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Bu araştırmada doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini destekleyici bir eğitim programı geliştirmek, uygulamak ve uygulanan programı değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda ilk olarak ‘Doktora eğitiminde araştırma üretkenliğine yönelik ihtiyaçlar nelerdir?’ sorusuna yanıt aranmaya çalışılmıştır. Çalışma grubu olarak belirlenen Gaziosmanpaşa Üniversitesi’nde doktora eğitimi alan 35 öğrencinin araştırma üretkenlik düzeyleri tespit edilerek araştırmaya başlanmıştır. Bu düzeyin ölçülmesinde Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliğinden yararlanılarak ‘araştırma üretkenlik formu’ oluşturulmuştur. Yanıtlar doktora öğrencilerinin yarısına yakınının (35 öğrenciden 13’ü) teşvik için azami miktar olan 30 puanın altında puan aldıklarını ve araştırma üretkenliklerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğunu göstermiştir.

Çalışmanın ihtiyaç analizi kısmında anketlerin yanı sıra görüşmelerden de yararlanılmıştır. Görüşmeler öğrencilerin alanda uzmanlaşma, alana katkı sağlayabilme ve unvan sahibi olabilme amaçlarıyla doktora eğitimine devam ettiklerini göstermektedir. Öğrenciler, bu amaç doğrultusunda doktora eğitimi tamamlandıktan sonra öğretim üyesi olmayı veya özel sektörde doktor unvanıyla çalışmayı hedeflemektedirler. Öğrencilere günlük kaç saatlerini doktora çalışmalarına ayırdıkları sorulduğunda; sosyal faaliyetlere katılım, aile ve iş hayatına yönelik sorumlulukları olmasına rağmen günde 4-5 saatlerini doktora çalışmalarına ayırdıklarını, fiili olarak bu zamanı ayırmasalar bile zihinsel olarak çalışmalarını sürekli düşündüklerini vurgulamışlardır. Çalışırken kullanılan stratejileri okuma, not alma, zihin haritaları oluşturma, eksikliğini hissettikleri dersleri tekrar alma şeklinde sıralayan öğrenciler, ayrıca ekip çalışmalarında yer alma ve işbirlikli çalışmalar yapmanın da çalışmaların yürütülmesinde işe yarar olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcılara doktora eğitimi hakkındaki genel düşünceleri sorulduğunda; öğretim üyesi sayısının yeterli olması, öğrencilerin öğretim üyelerini tanıyıp tanımadıkları ve öğretim üyeleri ile öğrencilerin sağlıklı iletişim kurabilmelerinin olumlu yönler arasında

sıralandığını belirtmişlerdir. Ayrıca yaşanan veya çalışılan şehirde doktora eğitimi bulunması, güncel konuları içeren ve nitelikli programlara sahip olunması, eğitim için ayrılan sürenin yeterli olması, araştırma/istatistik alanlarında yeterli eğitim verilmesi ve doktora eğitiminin uzmanlaşma fırsatı sağlaması doktora eğitiminin olumlu yönleri olarak görülmektedir. Olumsuz yönlerin ise altyapı eksikliği, uzmanlaşma sorunu, bazı bölümlerde öğretim üyesi sayısı azlığı, öğrenci sayısının gereğinden az veya fazla olması ve nitelikli yayın sayısının azlığı olarak belirtildiği görülmektedir. Doktora eğitiminin yürütüldüğü fiziki ortamla ilgili ise olumlu görüşler seminer odalarının varlığı, 24 saat açık kütüphane ve veri tabanına erişim şeklinde sıralanırken olumsuz görüşleri kütüphane kaynaklarının yetersiz olması ve dersliklerin olmaması oluşturmaktadır. Bazı bölümlerde laboratuvar/altyapı ve donanımın yeterli olması olumlu bir durum olarak görülürken diğer bazı bölümlerde laboratuvar/altyapı/donanım ve teknolojik altyapı eksiklikleri olumsuz durumlar arasında belirtilmiştir.

Doktora öğrencilerinin yayın sayılarının yeterliliği hakkında sorulan soruya enstitü müdürleri net bir bilgiye sahip olmadıklarını ifade ederek yanıt vermişlerdir. Öğretim üyeleri öğrencilerin yayınlarının yeterli olduğunu düşünmemekte, ancak öğrencilerin çoğunluğu kendilerini yayın yapma konusunda yeterli hissetmektedirler. Yapılan yayınların yeterli olmasını sağlayan etmenler sorulduğunda ise kişisel ilgi, danışman/öğretim üyesi desteği ve yapılan işbirlikli/ortak çalışmaların yayınları artırdığı yönünde ifadeler kullanılmıştır. Yayınların yeterli olmadığını düşünen bireyler ise bunun nedenlerini yayın yapma konusunda cesaretsiz davranıldığı, farklı işlerle meşgul olan öğrenciler için iş yoğunluğu ve bölüm veya öğretim üyeleri tarafından öğrencinin tek yazarlı yayınlar yapmasının uygun görülmemesi şeklinde sıralamışlardır.

Öğrencileri araştırma üretkenliğine teşvik eden kişiler sırasıyla öğretim üyesi/danışman, arkadaş ve aile olarak görülürken teşvik eden durumlar kişisel ilgi/motivasyon, ekip çalışması içinde yer alma/işbirliği, bilimsel araştırma yöntemlerine özgü derslerin varlığı, araştırmalara katılacak kişilerin olumlu tavrı ve diğer doktora yapan kişilerin veya iş arkadaşlarının üretkenliği şeklinde belirtilmiştir. Katılımcılara göre, doktora öğrencilerinin araştırma esnasında karşılaştıkları olumsuz durumları kaynaklara erişim, veri kayıpları/eksiklikleri, yasal izinlerin alınmasında ortaya çıkan problemler, bürokratik engeller, araştırılan konuya hâkim olamama, uygun metodun bulunamaması ve akademik destek veren bir ofisin eksikliği oluşturmaktadır.

Araştırma üretkenliğini etkileyen kişisel durumları katılımcılar; içsel motivasyon, araştırmaya yönelik tutum, düşünme ve sorgulama becerisi, çalışılan yerde doktora yapıyor olmak ve yaş ilerledikçe üretkenliğin azalması şeklinde belirtmişlerdir. Danışmanla ilişkiler, danışman/öğretim üyesinin üretkenliği, yeterliği, öğrenciye karşı tutumunun da danışman/öğretim üyesi ile ilgili faktörleri oluşturduğu ifade edilmiştir. Ayrıca işbirliği ve etkileşim ile araştırma projeleri içinde yer almanın da üretkenliği etkileyen etmenler arasında sıralandığı görülmektedir. Araştırma üretkenliğini engelleyen faktörler ise araştırma bütçesinin eksik olması veya öğrencinin kendisinin yaşadığı ekonomik sıkıntılar, yazma becerisinin zayıf olması, yabancı dil eksikliği, bilimsel çalışma basamakları bilgisi ile ilgili eksiklikler, yayın/projelerde öğretim üyesi desteği veya dışsal yönlendirmeye ihtiyaç duyma, alan bilgisi yetersizliği ve düşünme becerilerinin zayıf olması şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca katılımcılara göre öğrencilerin doktora eğitimine bakış açıları da üretkenliklerini etkilemektedir. Doktora yapmaktaki amacın yalnızca diploma almak veya istihdam olması, öğrencilerin isteksizliği ve doktora eğitimi sürecini uzun bulmaları; üretkenliği engelleyen etmenler arasında görülmüştür. Doktora öğrencileri arasındaki rekabet, öğrencinin çevresindeki bireylerin akademik anlamda üretken olmaması, disiplinler arası çalışmaların eksikliği doktora öğrencisinin üretkenliğini engelleyen çevresiyle ilgili sorunları oluştururken; evli ve çocuk sahibi olma, başka bir işte çalışıyor olma, iş yoğunluğu ve aile ve çevreye karşı sorumluluklar da araştırma üretkenliğini engelleyen sosyal sorumluluklar arasında ifade edilmiştir.

Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini artırmaya yönelik etkinliklerin tespit edilmesi amacıyla enstitü müdürlerine buldukları enstitüde araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik faaliyetlerin yürütülüp yürütülmediği, varsa ne tür faaliyetlere yer verildiğine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Eğitim ve Sağlık Bilimleri Enstitülerinde bu tür faaliyetlerin gerçekleştirilmediği, bunun nedenlerinin ise bütçe eksikliği, anabilim dalı sayısının az olması, programların farklı olması ve bu yüzden ortak konuların bulunmasında sıkıntılar yaşanabileceği düşüncesi ve iş yoğunluğu nedeniyle öğrencilerin katılım göstermeyeceklerinin varsayılması olarak görüldüğü tespit edilmiştir. Sosyal ve Fen Bilimleri enstitü müdürleri üretkenliğin artırılmasına yönelik etkinlikler yürüttüklerini belirterek bu etkinlikleri disiplinler arası çalışmaları teşvik, seminer, kongre, çalıştay, proje tanıtım günleri ve enstitü dergisinde yayın yapmaya teşvik şeklinde sıralamışlardır. Öğretim üyeleri ve öğrencilere ders

kapsamında araştırma üretkenliğini artırmaya yönelik neler yapıldığı sorulduğunda; derslerde öğrencilere araştırma ödevleri vererek araştırma yapmayı öğrenmelerini sağlama, uygulamaları artırma, soru-cevap, işbirlikli çalışma, sunum becerilerini geliştirmeye yönelik etkinlikler yapma, disiplinler arası çalışmalara yer verme, makale yazım tekniklerine yer verme ve yayına yönelik çalışmalar yapma gibi etkinliklere yer verildiği belirtilmiştir.

Görüşmelerin son basamağında katılımcılara doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artırılmasına yönelik önerileri sorulmuştur. Öğrencilere yönelik öneriler, kişisel durumlar ve akademik durumlar olarak ikiye ayrılmıştır. Kişisel durumlar başlığı altında katılımcılar öğrencilerin yetenek ve yetkinliklerinin farkında olmaları, araştırma yapmaya yönelik isteklilik/çaba göstermeleri, araştırma yapmaya ilgi duymaları gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin iletişim becerilerine sahip olmaları, zamanlama becerilerine sahip olmaları/planlı çalışmaları, çok okumaları, gözlem yapmaları, teknolojiyi kullanma becerilerine sahip olmaları, farklı/orijinal/özgün düşünceleri, eleştirel düşünme/sorgulama becerilerine sahip olmaları ve problem çözme becerisine sahip olmaları gerektiği katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Akademik durumlar başlığı altında yer alan öneriler ise uygulama/projelerde yer alma, akademik işbirliğini artırma, öğretim üyelerine danışma/yayın teklif etme, öğretim üyeleriyle zaman geçirme, alanda yetkin öğretim üyeleriyle görüşme, danışman önerilerini dikkate alma, yazma becerisini geliştirme, araştırma ve yayın sürecini öğrenme, alanda hangi konuların eksik olduğunu tespit edebilme, akademisyenliğe yönelik olumlu tutum geliştirme, bilimsel altyapıyı geliştirme, kongre/konferanslarda sunum yapma ve yurtdışı hareketliliğine katılma şeklinde belirtilmiştir.

Öğretim üyelerine/danışmanlara yönelik öneriler öğrencilere destek olma, yönlendirme ve dönüt verme, öğrencilerle ortak çalışmalar yapma, öğrenci istek, yetenek ve yeterliklerinin farkında olma, öğrenciye görev ve sorumluluk verme, alanda farklı dersleri almasını sağlama, yazmaya teşvik etme, öğrencinin sunum becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yaptırma, öğrenciyi doktora programı hakkında bilinçlendirme, araştırmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirmesini sağlama şeklinde sıralanmaktadır. Bu önerilerin yanı sıra derslerde uygulamaya yer verme, araştırma yöntemleri derslerine önem verme, öğrenci için çalışma planı oluşturma ve ekip çalışmalarını destekleme de öğretim üyesi/danışmanlara yönelik diğer öneriler arasında

yer almıştır. Öğretim üyesi/danışmanın alanda kendini geliştirmesi, kendi çalışmalarını öğrencilerle paylaşması, öğrenciye değer vermesi ve ulaşılabilir samimi olması da önerilmiştir.

Üniversiteye yönelik önerileri altyapı, sınıf ve laboratuvar ortamının geliştirilmesi, kütüphane veri tabanının genişletilmesi, doktora öğrencilerinin yaptıkları yayınlara da maddi teşvik sağlanması, üniversiteler arası işbirliğinin artırılması ve doktora eğitimi veren merkezi üniversitelerin kurulması oluşturmaktadır. Enstitüye yönelik önerilerden ilki konferans, seminer, kurs gibi etkinliklerin düzenlenmesi olmuştur. Bu etkinliklerin bilgilendirme ve oryantasyon toplantıları, akademik paylaşım günleri, motivasyonu artırıcı eğitimler, bilimsel araştırma yöntemleri destek kursları, misafir öğretim üyelerinin davet edilmesi, zaman yönetimi, yazma becerileri, yayın ve proje süreci hakkında bilgilendirme toplantıları, istatistik kursları, hızlı okuma teknikleri, dil eğitimi şeklinde olabileceği belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin tez öncesi ve tez sonrası birer defa yaptıkları seminerlerin de artırılacağı önerilmiştir. Enstitüye yönelik diğer önerileri yayın yapan öğrencilere maddi destek sağlanmasının yanı sıra manevi olarak da desteklenmesi (başarı belgesi, plaket verme vb.), doktora öğrencilerine özel çalışma ortamı tahsis edilmesi, akademik ofis kurulması, doktora öğrencilerine yayın yapma zorunluluğunun getirilmesi, enstitü çalışanlarının doktora süreci hakkında bilinçlendirilmesi, enstitüye ait veri tabanı oluşturulması, araştırma izinlerinin enstitü aracılığıyla alınması ve doktora programına kabul kriterlerinin artırılması oluşturmaktadır.

Doktora programlarına yönelik öneriler; uygulamaya yönelik derslerin artırılması, öğretim üyesi sayısının artırılması, lisans programlarına da bitirme tezi konarak öğrencilerin erkenden süreç hakkında bilinçlenmelerinin sağlanması, tez bitirme sürelerinin dikkate alınması ve öğrenci yeterliklerine göre program geliştirilmesi şeklinde sıralanmıştır. Katılımcılar derslerde uygulamaların artırılması, disiplinler arası çalışmaların yürütülmesi, öğretim üyelerinin iyi yetiştirilmiş ve öğretim yöntem ve teknikleri konusunda bilgi sahibi olmaları, derslerde öğrencinin aktif katılımının sağlanması, ders devamlılığına dikkat edilmesi gibi önerilerde de bulunmuşlardır. Ayrıca araştırmaya yönelik ön koşul derslerin programlara konması, bilimsel araştırma ders sayısının artırılması ve yazma becerilerine yönelik ders içeriklerine yer verilmesi gerektiğini de belirtmişlerdir. Yüksek Öğretim Kurulu'na yönelik yapılan önerileri; öğretim elemanı yetiştirmeye yönelik burs/programların artırılması, doktora

öğrencilerinin araştırma görevlisi olarak çalıştırılmasını sağlayacak imkânların sağlanması, liyakate göre iş alımlarının yapılması ve burs verilen alanların genişletilmesi oluştururken proje değerlendirmelerinde objektifliğin sağlanması ve destek miktarlarının artırılması da proje destek ofislerine yönelik önerileri oluşturmuştur. Son olarak doktora öğrencileri aile ve çevrelerinden destek ve anlayış beklediklerini, doktora eğitim sürecine yönelik farkındalığın artırılması gerektiğini düşündüklerini, çalışma ortamlarında kendilerine saygı duyulmasını istediklerini ve araştırmalarına katılıma gönüllü birey sayısının artmasını beklediklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmanın bir sonraki bölümünde ihtiyaç analizi kapsamında kullanılan anketler aracılığıyla öğrencilerin araştırma üretkenliğinin desteklenmesinde ihtiyaç duyabilecekleri öncelikli konular sıralanmıştır. Görüşmelerle de ankette bulunan konuların bahsedilme sıklığı ve programa konulabilecek farklı konuların ortaya konulması sağlanmış, bu iki veri toplama aracından elde edilen sonuçlarla program için gerekli olan konular ortaya konmuştur. Doktora öğrencileri, öğretim üyeleri ve enstitü müdürlerinin ihtiyaç analizi anketleri için yaptıkları sıralamanın toplam frekanslarına bakıldığında ihtiyaç duyulan öncelikli konuların akademik yazma becerilerini geliştirme, düşünme becerilerini geliştirme, çalışma stratejileri, yayın süreci, finansal kaynaklara erişim, işbirliği stratejileri, iletişim becerileri, kütüphane, bilgi teknolojileri ve sanatsal faaliyetler hakkında bilgi sahibi olma, etkili sunum becerileri kazanma ve yabancı dil şeklinde sıralandığı tespit edilmiştir. Doktora öğrencileri, öğretim üyeleri ve enstitü müdürleriyle yapılan görüşmeler, doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin artırılmasında farklı birçok ihtiyaca sahip olduklarını ve birçok önerilerde bulduklarını göstermektedir. Görüşmeler sonucunda alan bilgisi eksikliği, bilimsel altyapı eksikliği, bilimsel araştırma yöntemleri, istatistik gibi konularda öğrencilerin daha fazla eğitimlere ihtiyaçlarının olduğunun belirtildiği görülmektedir. Ancak araştırma üretkenliğini desteklemek üzere düzenlenen programın tüm doktora öğrencilerini kapsayıcı nitelikte çekirdek bir program olmasının hedeflenmesi nedeniyle ankette yer alan maddelerin görüşmelerde yer alma durumu ve frekanslarına bakılması uygun görüşmüştür. Bu nedenle görüşmelerden anketlerde bahsedilen konular tespit edilmiş ve frekansları belirlenmiştir. Görüşme sonuçlarına göre ihtiyaç duyulan öncelikli konular sırasıyla işbirliği stratejileri, finansal kaynaklara erişim, akademik yazma becerilerini geliştirme, yayın süreci hakkında bilgi sahibi olma, düşünme

becerilerini geliştirme, çalışma stratejileri, iletişim becerileri, yabancı dil, etkili sunum becerileri ve kütüphane, bilgi teknolojileri ve sanatsal faaliyetler hakkında bilgi sahibi olma şeklinde sıralanmıştır.

‘Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’ için gerekli olan içeriğin belirlenmesinde ihtiyaç analizi anketi ve görüşme sonuçlarında en yüksek frekanslara sahip olan konu başlıkları belirlenmiş, kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme öğeleri de öğrenci ihtiyaçlarından yola çıkılarak yapılandırılmıştır. ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’ 1. konu başlığını oluşturmaktadır. İçeriğin yoğunluğu ve uygulamaya olan gereksinim nedeniyle konunun öğleden önce ve sonra iki oturum olarak gerçekleştirilmesi uygun görülmüştür. ‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ 2. konu başlığını, ‘Çalışma Stratejileri’ 3. konu başlığını oluşturmaktadır. İşbirliği Stratejileri, anketlerden elde edilen sonuçlarda 6. sırada yer almasına rağmen görüşmelerde en yüksek frekansla belirtilen konulardan biri olması nedeniyle bu konuya da yer verilmesine karar verilmiştir. Ayrıca görüşmelerde doktora öğrencilerinin öğretim üyelerini tanıyor olmaları, sağlıklı iletişim kurmaları, danışmanla ilişkilerinin önemli olması gibi konulardan sıklıkla bahsedilmesi sebebiyle işbirliği stratejilerinin yanı sıra akademik ağ kurma ile ilgili bilgilere de yer verilmesinin gerekli olduğu düşünülmüş ve 4. konu başlığı ‘İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma’ olarak belirlenmiştir. ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ konusu da yine görüşmelerde sıklıkla bahsedilmesi nedeniyle 5. konu başlığı olarak belirlenmiştir. Yine görüşmelerde öğrenci istekliliği, çabası, ilgisi, motivasyonu, cesareti ve araştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirmesinin ihtiyaçlar arasında bahsedildiği görülmektedir. Bu ihtiyaç bir konu başlığı olarak yapılandırılmamış ancak ilgi, istek, çaba ve motivasyonun artırılması ve araştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirilmesinin bütün oturumlarda kazandırılması hedeflenmiştir.

İhtiyaçların belirlenmesi ve bu doğrultuda konu başlıklarının tespit edilmesinin ardından, konulara ilişkin olası kazanım ifadeleri yazılmıştır. Belirlenen konu başlıkları ve kazanım ifadeleri öncelikle program uygulayıcılarına gönderilerek kendi oturumlarıyla ilgili gerçekleştirilebilir kazanım ifadelerini seçmeleri istenmiş, bu sayede program uygulayıcılarının kapsam geçerliğine destek vermeleri sağlanmıştır. Ayrıca program uygulayıcılarına içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme boyutlarında neler yapılabileceğine ilişkin sorular yöneltilmiştir. Alınan yanıtlar doğrultusunda taslak programın kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme boyutları

oluşturulmuştur. Bu boyutlar tekrar program uygulayıcılarına gönderilerek belirlenen boyutlardaki öğeleri inceleyip değerlendirmeleri sağlanmıştır.

Program uygulayıcılarının değerlendirmelerinin ardından doktora öğrencileri ve program geliştirme uzmanlarına gönderilen taslak programın ön değerlendirmesinin yapılması istenmiştir. Ön değerlendirmede öğrenciler kazanımların doktora öğrencileri için uygun ve ihtiyaçlarına yönelik olduğunu belirtmişler, kazanım ifadeleri ile içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme boyutlarının birbiriyle uyumlu olduğunu ifade etmişlerdir. Program geliştirme uzmanları kazanımların ‘oturumun amacı’, ‘temel kazanım’ ve ‘alt kazanımlar’ olarak şekillendirilmesinin ve ifadelerin öğrencilere kazandırılması beklenen davranışları içerecek şekilde yapılandırılmasının uygun olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca duyuşsal boyuttaki ifadelerin de bütün oturumlara eklenmesinin uygun olacağı yönünde görüş beyan etmişlerdir. Uzman görüşleri doğrultusunda kazanım ifadeleri yeniden gözden geçirilerek şekillendirilmiştir. Öğrenci ve program geliştirme uzmanlarının ön değerlendirmeye katkılarının ardından, taslak program tekrar program uygulayıcılarına gönderilerek son şekliyle ilgili yorumları alınmış, uygulayıcılar tarafından oturumlarına uygun olduğuna ilişkin teyit alınmış ve uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Uygulamaya hazır hale getirilen program 29 temel kazanım ve 110 alt kazanımdan oluşmaktadır.

Program uygulamaya hazır hale getirildikten sonra 3 gün boyunca öğleden önce ve öğleden sonra oturumları olmak üzere uygulanmıştır. Uygulamalar süresince her oturum sonunda açık uçlu sorulardan oluşan ‘uygulamaya yönelik görüşler anketi’ öğrencilere ve program uygulayıcılarına dağıtılarak her bir oturumu ayrı ayrı değerlendirmeleri sağlanmıştır. Bu anketler aracılığıyla elde edilen veriler ‘Doktora öğrencileri için düzenlenen araştırma üretkenliğini destekleyici eğitim programının uygulanması sürecine yönelik program uygulayıcı ve öğrencilerin görüşleri nelerdir?’ sorusu ve ‘Program uygulayıcılarının uygulama sürecinde yaşadıkları tecrübeler üzerine görüşleri nelerdir?’ ve ‘Öğrencilerin uygulama sürecinde yaşadıkları tecrübeler üzerine görüşleri nelerdir?’ alt sorularını yanıtlamaktadır. Ayrıca uygulama sırasında gerçekleştirilen gözlem notları da ‘uygulamaya yönelik gözlemler’ başlığı altında verilmiş ve ‘Oluşturulan yazılı eğitim programı ile uygulanan eğitim programı ne ölçüde benzerlik göstermektedir? Bu bağlamda programın uygulanması sonrasında ortaya çıkan program işlevleri (resmi, işevuruk, örtük, öğretisiz eğitim programı) nelerdir?’ sorusuna bu gözlemler sonucunda yanıt verilmeye çalışılmış ve ayrıca

gözlemler uygulama sürecinin değerlendirilmesine ilişkin veriler arasında değerlendirilmiştir.

Araştırmada ‘uygulamaya yönelik görüşler’ anketinin yanı sıra ‘sonuç değerlendirme anketi’ ve ‘sonuç değerlendirme görüşme formu’ da kullanılarak programın değerlendirilmesi ve yeniden yapılandırılmasına katkı sağlanmıştır. Bu anket ve formlar ‘Doktora öğrencileri için düzenlenen araştırma üretkenliğini destekleyici eğitim programının ön görülen ve ön görülmeyen çıktıları nelerdir?’ sorusu ve ‘Öğrencilerin programın güçlü ve zayıf yanları ile programın genel etkilerine yönelik görüşleri nelerdir?’ alt sorusunun yanıtlanmasında kullanılmıştır.

Uygulamaya yönelik görüşler anketi, gözlem formları, sonuç değerlendirme anketi ve formlarından alınan yanıtlar, öğrencilerin program içeriğini ihtiyaçlarına cevap verici ve onları bilinçlendirmeye yönelik, doktora eğitimi ve akademik yayın sürecini destekleyici, motive edici, kapsamlı, yeterli, mantıklı, yararlı ve verimli gördüklerini göstermektedir. Öğrenciler, seçilen konuların araştırma üretkenliklerini artıracaklarını düşünmektedirler. İçeriğe ilişkin yapılan eleştiri ise araştırma nasıl yapılır, indeksli makale nasıl bulunur, isim nasıl yazılır gibi bazı konuların doktora öğrenci seviyesinin altında kalması ve yüksek lisans öğrencileri için daha uygun olabileceği görüşüdür.

Program sürecine ilişkin görüşleri; programın düzenli, iyi organize edilmiş ve planlı ilerlemesi, konu dağılımı, yapılan aktiviteler ve çalışma örneklerinin başarılı ve bireyi geliştirici nitelikte olması oluşturmaktadır. Öğrenciler, süreçte uygulamalara yer verilmesi (işbirlikli çalışmalar ve grup çalışmaları) ve soru-cevap tekniğinin sıklıkla kullanılmasının programın etkileşimi artırıcı, kalıcılığı sağlayıcı, öğrencilerin kendi problemlerini paylaşmalarını ve birlikte çözüm önerileri geliştirmelerini destekleyici niteliklere sahip olmasını sağladığını belirtmişlerdir. Ayrıca bu etkinlikler sayesinde farklı bölümlerden bireylerle tanışabildiklerini ve aynı sorunların başkaları tarafından yaşanıyor olmasının kaygı düzeylerini düşürdüğünü ifade etmişlerdir. Ancak bazı oturumlarda düz anlatım yönteminin sıklıkla kullanıldığını düşünen öğrenciler, bu oturumlarda etkileşimin az olduğunu, etkileşimin artırılması için proje ve grup çalışmalarının artırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. Süreç boyunca kendilerini değerlendirmeleri istenen öğrenciler, oturumlara katılım konusunda istekli olduklarından, oturumların teşvik edici, ilgi çekici ve merak uyandırıcı olduğundan,

gerekli notları aldıklarından ve uygulamalar sayesinde sıkılmadan ders takibi yapabildiklerinden bahsetmişlerdir.

Öğrenciler programın ihtiyaçlarına cevap verebilecek bilgilendirici konular içermesi, farklı bakış açıları, farkındalık kazandırması, motivasyon, bilimsel ilgi, merak, yılmazlık ve cesareti artırması yönleriyle doktora süreci ve sonrasında araştırma üretkenliğine katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Öğrencilerin tümü programı diğer doktora öğrencilerine tavsiye edeceklerini belirtmişler, bazı öğrenciler doktoranın yanı sıra yüksek lisans öğrencilerine de bu programın tavsiye edilebileceğini ifade etmişlerdir. Bunun nedenlerini ise öğrencilere katkı sağlayıcı, yol gösterici, eksikliği hissedilen/ihiyaç duyulan, doktora sürecinde zihinde oluşabilecek sorulara yanıt verebilecek nitelikte ve faydalı konuları içeren, motive edici, etkin ve verimli bir program olması olarak göstermişlerdir. Ayrıca alanlarında yetkin ve tecrübeli öğretim üyelerinden faydalanmayı sağlaması, eğlenceli, samimi, öğretici ve etkileşimli bir ortamda konuların yürütülmesini de sebepler arasında sıralamışlardır.

Öğrenciler tüm programı değerlendirdiklerinde, programın olumlu yönlerini uygulamalara yer verilmesi, öğrenci sorunlarına ve çözüm önerilerine yönelik çalışmalar yapılması, program uygulayıcılarının alanında uzman, oturum için iyi hazırlanmış olmaları, kendi deneyimlerinden bahsederek öğrencilerin yalnız olmadıkları hissini vurgulamaları, programın iyi planlanmış olması, süre ve kapsamın yeterli olması şeklinde sıralamışlardır. Etkili dinleme için gerekli bir ortamın oluşturulması, programın öğrenci verimliliğini artırmaya yönelik, ilgi çekici, yenilikçi, bilgilendirici, öğretici ve yol gösterici olması, birçok konuda farkındalık sağlaması ve eksiklikleri giderici nitelikte olması, doktora öğrencilerinin ortak ihtiyaçlarına yönelik sunumlar içermesi, bireyleri çalışmaya teşvik etmesi, farklı bakış açıları kazandırması, farklı bölümlerden doktora öğrencilerini tanımayı ve sosyalleşmeyi sağlaması da diğer olumlu yönler arasında belirtilmiştir. Duyuşsal anlamda doktora öğrencileri kendileriyle benzer duygu, stres ve kaygılara sahip olan bireylerle tanışmanın, yalnız olmadıklarını görmelerini ve iyi hissetmelerini sağladığını ifade etmişlerdir. Çalışmanın özgüven, azim, istek ve motivasyonu da artırıcı nitelikte olduğu olumlu düşünceler arasında yer almıştır. Böyle bir programın yapılmasının doktora öğrencilerine değer verildiğini gösterir nitelikte olduğu da düşünülmektedir. Ayrıca öğrenciler, çalıştay boyunca verilen ikramları ve ikramların verildiği konumun da uygun olduğunu belirtmişler, çalıştayla ilgili tanıtım, duyurular, başvurunun yapılması ve oturumlarda gerçekleştirilen uygulamaların

konması için yapılandırılmış olan sanal ortamın da yeterli, anlaşılır ve kolay ulaşılabilir olduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerden yaşanan tecrübeleri kelimelerle ifade etmeleri istendiğinde de verimli, faydalı, eğitici, neşeli, zevkli, eğlenceli, farkındalık kazanma, aynı durumdaki kişilerle bir araya gelme, sosyalleşme, tecrübe edinme gibi olumlu ifadeler kullandıkları göze çarpmaktadır. Yalnızca öğrencilerden biri uygulamaların yerinde fakat yetersiz olduğunu ifade etmiştir.

Programın bütününe ilişkin eksik ya da olumsuz görülen unsurlar zaman yetersizliği, içeriğin yoğun olması nedeniyle zaman zaman programın yorucu hale gelmesi, sürekli dinlemeyi gerektiren, etkileşimin az olduğu oturumların sıkıcı ve monoton hale gelmesi, grup çalışmalarında grupları yönetme konusunda zorluklar yaşanması şeklinde sıralanmıştır. Oturumlara katılımın geç olması nedeniyle oturum saatlerinin geç başlaması ve verilen araların zamanında da değişiklik olması da belirtilen olumsuz yönler arasındadır. Oturumların gerçekleştirildiği mekânın küçük olması, katılımcı sayısının fazla olması, havalandırmanın yetersiz kalması ve oturma düzeninin sıkışıklığa neden olması fiziksel ortam hakkında belirtilen olumsuzluklar arasında yer almıştır. Oturumlardan bazılarının sosyal bilimler alanında doktora yapan öğrenciler için eksik kalması bahsedilen olumsuzluklardan bir diğeridir.

Oturuma ilişkin öneriler ve yer verilmesi istenen unsurlar sorulduğunda; eğitime başlamadan önce öğrencilerin tanışabileceği bir ortam oluşturulması, konular hakkında program uygulaması öncesinde e-posta yoluyla bilgilendirme yapılması ve sunuların oturumların öncesinde gönderilmesi program başlamadan önce yapılabilecekler arasında sıralanmıştır. Programın uygulanmasının ardından iletişime geçmek ve varsa öğrenci sorularını yanıtlamak üzere uygulamayı yapan öğretim üyelerinin e-posta adreslerinin paylaşılması ve programa katılan öğrencilerle daha sonra iletişime geçilebilecek bir iletişim ağının oluşturulması da program sonrası için öneriler arasındadır. Ayrıca daha geniş bir mekân, başlangıç ve ara saatlerinin belirli olması, sürenin ve uygulamaların artırılması, sosyal bilimler öğrencilerine yönelik içeriğin geliştirilmesi, program uygulayıcısı sayısı ve oturumların artırılarak farklı problemlere de değinilmesi öneriler arasında yer almıştır. Programa eklenmek istenen konular içerisinde doktora öğrencilerinin farklı rolleri (anne-baba, eş, evlat vb.) ve bu rollerle başa çıkma yolları, araştırma yöntemleri, istatistik ve veri analizi, etkili iletişim, etkili sunu hazırlama, sunum teknikleri, problem çözme becerisini geliştirme, kriz yönetimi, takım çalışması ve yönetimi, doktora sonrası süreç gibi konulara değinilmesi önerilmiştir. Öğrencilerin

de kısa sunumlar yapabileceği, sonunda bir ürün (bildiri, makale, proje taslağı vb.) ortaya konabilecek etkinliklerin programa eklenmesi ve yaratıcı drama gibi etkinliklerin artırılması istenmiştir. Üniversite bünyesinde bu tarz çalıştayların farklı enstitülerce de yürütülmesi, programın iki dönem olarak uygulanması, 3 güne sığdırmak yerine daha fazla zamana yayılması ve bu sayede uygulamalara daha fazla yer ayrılması, çalıştayın Çarşamba-Perşembe-Cuma yerine Cumartesi-Pazar günleri olması, bu tür etkinliklerin doktora öğrencilerine zorunlu hale getirilmesi, yüksek lisans öğrencileri için de yapılması ve sürekli olarak uygulanması son önerileri oluşturmaktadır. Bütün bu değerlendirme ve öneriler göz önünde bulundurularak programın yeniden yapılandırılması sağlanmıştır. Bu kısım araştırmanın ‘Doktora öğrencileri için düzenlenen araştırma üretkenliğini destekleyici eğitim programının yeniden yapılandırılmış hali nasıldır?’ sorusu ve ‘Yeniden yapılandırılan eğitim programının diğer öğeleri (zaman ve fiziki ortam, uygulama süreci, program çizelgesi) nasıldır?’ alt sorusuna yanıt verecek biçimde düzenlenmiştir. Tablo 40-41-42-43-44’te programın yeniden yapılandırılmış halinde yer alan kazanım, içerik, öğrenme yaşantıları ve değerlendirme durumlarına yer verilirken tablo 45’te yeniden yapılandırılmış programın çizelgesi yer almıştır. Yeniden yapılandırmada zaman konusunda yaşanan problemler göz önünde bulundurularak programın en az 6 gün olması ve ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’ oturumunun iki, diğer oturumların 1 gün boyunca sürmesi planlanmıştır. Ayrıca programın hafta içi mesai saatlerine denk gelmesi nedeniyle katılımda zorluklar nedeniyle uygulamaların 3 hafta boyunca hafta sonu gerçekleştirilecek şekilde yeniden yapılandırılması uygun görülmüştür. Oturumlarda başlangıç saatleri ve oturum aralarının düzenli olması konusunda da daha fazla hassasiyet gösterilmesi gerektiği görülmüştür. Programın uygulanacağı ortamın daha geniş, gerekli altyapının (internet vb.) ve havalandırmanın olduğu bir mekân olması hususuna da bir dahaki programda dikkat edilmesi gerekmektedir.

Uygulama süreci ile ilgili Sosyal Bilimler alanlarında bulunan öğrencilere bazı oturumlarda daha az hitap edildiği görüşünden yola çıkılarak oturumların Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci’ ile ‘Finansal Kaynaklara Erişim’ oturumlarının Sosyal ve Fen Bilimleri öğrencileri için ayrı ayrı yapılandırılması uygun görülmüştür. Programda ayrıca disiplinler arası çalışmaların teşvik edilmesi amaçlandığı için diğer oturumlarda öğrenciler alanlarına göre ayrılmamıştır. Öğrencilerin sonuç değerlendirmeye ilişkin önerilerde kriz yönetimi ve problem çözme becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere de yer verilmesini istemeleri nedeniyle

‘Düşünme Becerilerini Geliştirme’ oturumunda kriz yönetimi, eleştirel düşünme ve problem çözme gibi becerileri geliştirmeye yönelik kazanımlara da yer verilebileceği ön görülmüştür.

Öğrencilerin aktif katılım sağladığı, iletişim ve etkileşimin yoğun olduğu, uygulama ağırlıklı oturumların daha verimli ve motive edici olduğu sonuçlarından yola çıkılarak program süresinin uzatılmasıyla birlikte uygulamalı etkinliklere daha fazla yer verilen oturum sayılarının da yeniden yapılandırılan programda artırılması uygun görülmüştür. Grup çalışmaları, öğrencilerin farklı bakış açıları kazanmaları, işbirlikli çalışmayı benimsemeleri, paylaşım ve etkileşimi artırması ve kendi alanları ile farklı alanlar arasında bağlantı kurmaları gibi sonuçlar doğurduğu için yeniden yapılandırılan programda her oturumda mutlaka işbirlikli öğrenme yöntemi ve grup çalışmalarına yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu nedenle programda işbirlikli öğrenme aktiviteleri kullanılmayan oturumlarda bu etkinlikler silinmemiştir.

Program uygulayıcıları tarafından verilen dönüt ve düzeltmelerin öğrenciler tarafından olumlu karşılanması, yeniden yapılandırılan programda dönüt ve düzeltmelere daha fazla yer verilmesi önerisini beraberinde getirmiştir. Bunun yanı sıra, öğrencilerin grup çalışmaları ve dönüt ve düzeltmelerin daha etkin yapılabilmesi için kişi sayısının azaltılması önerisi de göz önünde bulundurularak kişi sayısının 40’tan 20’ye düşürülmesinin uygun olacağı düşünülmüştür. Öğrenciler, program uygulayıcılarının bilgi ve tecrübelerinden yararlanmanın kendileri açısından faydalı olduğunu ve farklı konuşmacıların davet edilmesinin, farklı bilgi ve tecrübe paylaşımlarını beraberinde getireceğini düşünmektedirler. Bu nedenle, program uygulayıcısı sayısının da artırılabilirliği, özellikle sosyal bilimler ve fen bilimlerine ayrı ayrı hitap edilecek oturumlarda farklı program uygulayıcılarının yer alması düşünülmüştür.

Öğrenciler, yapılan etkinliklerde bir ürün ortaya konabilmesinin de kendileri açısından yararlı olabileceğini ifade etmişlerdir. ‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme: Uygulamalar’ oturumunda öğrencilerin araştırma konusu, sorusu bulmalarının ve bir makaleye özet yazmalarının istenmesi bahsedilen önerinin bu oturumda gerçekleştirildiğini göstermektedir. Benzer şekilde, diğer oturumlarda da bir makale taslağı oluşturulması, çalışma planı hazırlanması, proje taslağı oluşturulması gibi etkinliklere yer verilebileceği düşünülmüştür. Öğrencilerden biri oturumlardan birinde verilen bilgilerin alanyazına dayanıp dayanmadığını konusunda soru

işaretlerinin olduğunu belirtmiştir. Bu görüşten yola çıkılarak program uygulayıcılarının bilgileri nereden aldıklarını gösteren ve öğrencilerin yararlanabileceği kaynakları sunum sonunda göstermelerinin uygun olabileceği düşünülmüştür. Bütün bunların yanı sıra ilk oturum haricinde program uygulayıcılarının ‘öneriler’ ve ‘uygulamalar’ kısmını ayrı ayrı değil, yeri geldikçe birlikte uyguladıkları gözlemlenmiştir. Bu nedenle oturumların ‘öneriler’ ve ‘uygulamalar’ şeklinde ayrılmamasına karar verilmiştir.

Son olarak program uygulanmaya başlamadan önce öğrencilerin birbirleriyle tanışabilecekleri ve sonrasında iletişimi devam ettirebilecekleri bir platformun oluşturulması, oturumlar hakkında bilgilendirici mail atılması ve her oturum sonrasında program uygulayıcılarının mail adreslerinin paylaşarak oturumla ilgili sorularını iletebilecekleri bir iletişim yolunun olması önerileri göz önünde bulundurulmuştur. Bu önerilerden yola çıkılarak yeniden düzenlenen programda hazırlanan websitesinde öğrencilerin yorum yapabileceği ve tanışabilecekleri bir blog oluşturulması, ‘uygulamalar’ bölümüne her oturum öncesinde bilgilendirici metinlerin konulması ve program uygulayıcı e-posta adreslerinin paylaşılmasına karar verilmiştir. Ayrıca yeniden yapılandırılan programın yıllık veya dönemlik olarak uygulanmasının doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerine katkı sağlamak açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın bir diğer sorusu olan ‘Öğrencilerin araştırmaya yönelik tutumlarında program uygulanmadan önce yapılan ön test ile program uygulandıktan sonra iki ay içerisinde uygulanan son test arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık var mıdır?’ sorusu araştırmaya yönelik tutum ölçeğinden alınan puanlar üzerinden bağımlı örneklem t-testi yapılarak cevaplandırılmıştır. Analiz sonuçları öğrencilerin programa katılmadan önce ve katıldıktan sonra ‘profesyonellik için araştırmanın faydaları (PİAF)’, ‘araştırma kaygısı (AK)’ ve ‘araştırmaya yönelik pozitif tutum (AYPT)’ alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını göstermiştir. Ancak ‘yaşamla ilişkilendirme (Yİ)’ ve ‘araştırma gücü (AG)’ alt boyutlarında öğrencilerin araştırma yönelik tutumlarının istatistiksel olarak anlamlı ölçüde arttığı tespit edilmiştir.

Öneriler

Araştırma sonucunda önerileri doktora eğitimi sürecine yönelik öneriler, ‘Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliğini Destekleme’ programına yönelik öneriler ve araştırmaya yönelik öneriler şeklinde sıralamak mümkündür:

Doktora eğitimi sürecine yönelik öneriler:

- Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini desteklemek amacıyla düzenlenen bu programın, katılımcılar tarafından olumlu ve etkili görüldüğü tespit edilmiştir. Bu nedenle bu tür programların farklı üniversiteler ve enstitüler bünyesinde doktora eğitim sürecine eklenmesi önerilmektedir.
- Öğrencilerin büyük bir kısmının doktora eğitimi bittikten sonra üniversiteler bünyesinde öğretim üyesi olarak çalışmayı planladıkları tespit edilmiş ve bu durumun sebeplerinden birinin akademik çevre dışında hangi pozisyonlarda çalışılabileceği konusunda yeterince bilgi sahibi olmadıkları olabileceği yorumu yapılmıştır. Bu çıkarımdan yola çıkılarak, doktora öğrencilerinin doktora eğitimini tamamladıktan sonra akademik çevre (öğretim üyesi olma) dışında var olan profesyonel gelişim ve iş olanakları hakkında bilgilendirilmeleri önerilmektedir. Örneğin Üniversite bünyesinde sanayi-üniversite işbirliğinin gelişmesini sağlamak amacıyla kurulan Teknoparkların doktora programlarına entegre edilerek doktora öğrencilerinin farklı iş kollarında istihdam konusunda bilinçlendirilmesi sağlanabilir.
- Doktora öğrencilerinin enstitülerce kabulünde ALES ve YDS gibi sınavların yanı sıra yayın yapmış olan öğrencilerin programlara kabulünde öncelik sahibi olmalarının üretkenliği artıracacağı düşüncesinden yola çıkılarak doktora öğrencilerinin kabulünde araştırma üretkenliği kriterlerine de yer verilmesi önerilmektedir.
- İhtiyaçların belirlenmesi adına yapılan görüşmeler, doktora programlarında öğretim üyesi sayısının yeterliliğinin önem arz ettiğini göstermektedir. Bu bulgudan yola çıkılarak, doktora programlarında öğretim üyesi sayısının yeterli olmasına dikkat edilmesi ve öğretim üyesi eksikliklerinin giderilmesi önerilmektedir.
- Güncel konuları içeren, nitelikli programlara sahip olunması ve araştırma/istatistik alanlarında yeterli eğitim verilmesi katılımcılar tarafından doktora programlarında bulunması gereken öğeler arasında sıralanmıştır. Bu bulgulardan yola çıkılarak, doktora eğitim programları yapılandırılırken programların bu niteliklere sahip olmasına dikkat edilmesi önerilmektedir.

- Görüşme yapılan katılımcılar, öğrenci-öğretim üyesi/danışman ilişkileri ve iletişiminin öğrencinin üretkenliğinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu bulgudan yola çıkılarak, öğrenci-öğretim üyesi/danışman ilişkileri ve iletişimine dikkat edilmesi ve bu ilişkiler ve iletişimin artırılmasına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.
- Ders kapsamında yürütülen konuların ve kullanılan öğretim yöntemlerinin öğrencilerin araştırma üretkenliği üzerinde rolü olduğu belirtilmiştir. Bu durumdan yola çıkılarak doktora programlarında yürütülen derslerin ve ders içinde uygulanan yöntemlerin geliştirilip iyileştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin araştırma üretkenliklerinin artırılmasında doktora programı ve ders içeriklerine ve derslerin ne şekilde yürütüldüğüne (ders devamlılığı, kullanılan yöntem-teknikler vb.) dikkat edilmesi ve öğretim üyesi sayısı, kalitesi ve özellikle ders içi faaliyetler ve kullanılacak yöntem-teknikler hakkında bilinçlendirilerek yeterliklerinin artırılması önerilmektedir.
- Altyapı ve donanım eksikliği, doktora eğitimi verilen bazı ortamların eksiklikleri arasında sıralanmıştır. Bu bulgulardan yola çıkılarak, özellikle doktora eğitimi verilen bölümlerde laboratuvar, derslik, teknolojik araç-gereçleri içeren altyapı ve donanım eksikliklerinin giderilmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilebilir.
- Enstitülerce doktora öğrencilerinin yayın sayısının takip edilmediği ve doktora öğrencilerinin de yayın yaptıklarında teşvik edilmeleri önerisinde bulunulduğu görülmektedir. Bu bulgudan yola çıkılarak enstitülerce doktora öğrencilerinin yayınlarının takibinin sağlandığı bir sistem oluşturulması ve yayın yapan öğrencilere maddi veya manevi teşvikte bulunulması önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin maddi sıkıntılar nedeniyle üretkenliklerinde azalma olduğu katılımcılar tarafından belirtilen konulardan biri olmuştur. Bu sıkıntının giderilmesi adına ülkemizde 2015 yılından itibaren başlayan ve öğretim elemanlarının akademik üretkenlikleri oranında maddi teşvik almalarını sağlayan akademik teşvik uygulamasına benzer bir uygulamanın, doktora öğrencileri için de uygulanması önerilmektedir.
- Öğrencilerin üretkenliklerinin artırılması adına finansal problemlerinin çözülmesine yönelik çalışmalar yapılması gerektiği katılımcılar tarafından belirtilen bir diğer husus olmuştur. Bu problemlerin çözümü için öğrencilere doktora süresi boyunca finansal destek sağlanması, finansal kaynaklar hakkında

bilgi sahibi olmalarına yönelik çalışmaların yapılması ve öğretim elemanı/araştırma görevlisi olarak çalışma imkanlarının artırılması önerilmektedir.

- Öğrenciler, sahip oldukları sosyal rollerin (eş, anne-baba olma, birilerinin evladı olma, iş arkadaşı olma vb.) etkisiyle araştırma üretkenliklerinin engellenebildiğinden bahsetmişlerdir. Bu bulgudan yola çıkılarak, doktora öğrencilerinin farklı rollerinin üzerlerindeki etkisinin tespit edilip bu konuda yapılabilecekler hakkında öğrencilerin bilinçlendirilmesi, öğrencilere yardım ve destek olunması önerilmektedir. Ayrıca benzer şartlardaki öğrencilerin bir araya gelip sorunlarını ve çözüm önerilerini paylaşabilecekleri ortamların sağlanması da önerilmektedir.
- Katılımcılardan bazıları görüşmelerde, doktora öğrencilerinin tek yazarlı yayın yapmalarının tasvip edilmemesi ve yayın yapma konusunda cesaretsiz davranmaları nedeniyle üretkenliklerinde azalmalar meydana geldiğini belirtmişlerdir. Öğrencilere yayın yapma konusunda belirli düzeyde özerklik tanınması ve cesaretlendirilmesi üretkenliklerinin artması adına yararlı olabilir.
- Öğrencilerden bazıları, aralarındaki rekabet nedeniyle yayın yapma konusunda sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca işbirlikli çalışmalar içinde bulunma ve ekip çalışmaları içinde yer almanın üretkenliği pozitif yönde etkilediği de katılımcılar tarafından vurgulanmıştır. Bu bulgulardan yola çıkılarak, doktora sürecinde öğrenciler için rekabet ortamı yaratılmasından ziyade birbirlerine destek olarak çalışmalarının yürütülmesini sağlayacak işbirlikli çalışma ortamlarının ve ekip çalışmalarının oluşturulması önerilebilir.
- Çalışmamızda ve diğer çalışmalarda yer alan bu bulgulardan hareketle, kurumsal politika ve prosedürlerin yapılandırılmış bir şekilde yürütülmesinin veri kayıpları/eksikliklerini en aza indirmesi, yasal izinlerin alınması ve bürokratik engellerin kaldırılmasında önemli bir paya sahip olduğu düşünülmektedir. Bu politika ve prosedürlerin belirlenmesi ve yürütülmesi adına akademik bir ofis kurulması, araştırmaların daha sağlıklı bir şekilde yapılmasını sağlayarak araştırmacıların üretkenliklerine pozitif yönde katkı sağlayacağı için öneriler arasında yer alabilir.
- Katılımcıların önerilerinden yola çıkarak enstitü bazında kurulacak akademik bir ofisin yanı sıra online bir iletişim ağının (forum) kurulmasının öğrenciler

açısından etkin, bilgilendirici ve duygusal anlamda destekleyici olabileceği söylenebilir.

- Farklı çalışmalarla birlikte çalışmamızın bulgularından yola çıkılarak öğrencilerin akademik anlamda gelişmelerini sağlayacak etkinlikleri teşvik çalışmalarının yapılmasının öğrencilerin doktora programını yürütmesi ve araştırma üretkenliklerinin artırılması açısından önemi göz önünde bulundurularak bu tür faaliyetlerin artırılması önerilmektedir.

‘Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliğini Destekleme’ programına yönelik öneriler:

- Çalışmada düzenlenen programda, doktora öğrencilerinin ortak ihtiyaçlarının belirlenmesinin hedeflenmesi ve zamanın kısıtlı olması nedeniyle ihtiyaç analizi anketleri ve görüşmelerde en yüksek frekansa sahip olan belirli konu başlıkları seçilmiştir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda, ihtiyaç olarak belirtilen farklı konu başlıklarına daha geniş düzeyde yer verilmesi önerilmektedir.
- Çalışmada düzenlenen programın yürütülmesi sırasında öğrenciler, kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin dikkati çekme, güdüleme, katılımı sağlama, etkileşim ve iletişimi artırma, öğrenmeyi ve öğrenilenlerin kalıcılığını sağlama konularında etkisi olduğunu belirtmişlerdir. Bu görüşlerden yola çıkılarak öğrencilere verilen bu ve benzeri programlarda kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerine dikkat edilmesi ve çeşitlendirilmesi önerilmektedir.
- Programa katılan öğrenciler, program uygulayıcısı ve fiziki ortamın da programın uygulama sürecini etkilediğinden bahsetmişlerdir. Bu ve benzeri programlar yürütülürken program uygulayıcılarının ve fiziksel ortamın uygun bir şekilde seçilmesi ve yapılandırılması önerilmektedir.
- Öğrenciler, uygulanan programın araştırma üretkenliklerinin desteklenmesi adına verimli olduğunu düşünmektedirler. Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin desteklenmesi adına bu ve benzeri programların belirli zamanlarda ve farklı disiplinlerde eğitim alan öğrencilerle tekrarlanması önerilebilir.
- Öğrenciler, programda kendileri gibi doktora yapan öğrencilerle tanışmanın, sosyalleşmenin ve paylaşımında bulunmanın yararlı olduğundan bahsetmişlerdir. Bu bulgudan yola çıkarak bu ve benzeri programlarının öğrencilerin

sosyalleşmesi adına tekrarlanması önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin program öncesinde tanışabilecekleri ve sonrasında iletişime devam edebilecekleri akademik sosyal medya ağlarının oluşturulması da önerilebilir.

- Öğrenciler, bu program sayesinde doktora öğrencisi olarak kendilerini değer verildiğini hissettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilere ‘doktora öğrencisi’ olarak değer verildiği gösteren bu ve benzeri uygulamaların sayısının artırılması önerilmektedir.
- Öğrencilerin akademik anlamda gelişmelerini sağlayacak ve üretkenliklerini artıracak etkinlikleri teşvik çalışmalarının, öğrencilerin doktora programını yürütmesi ve araştırma üretkenliklerinin artırılması açısından önemli olacağı söylenebilir. Bu nedenle araştırma üretkenliğini destekleyici benzer faaliyetlerin üniversite ve enstitülerce devamlı olarak yürütülmesi önerilmektedir.

Araştırmaya yönelik öneriler:

- Bu çalışma Gaziosmanpaşa Üniversitesi doktora öğrencilerinin araştırma üretkenlikleri düzeyi ve ihtiyaçlarının belirlenmesi sonucu hazırlanan araştırma üretkenliğini destekleyici programın geliştirilmesi ve değerlendirilmesini içermektedir. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda farklı üniversitelerde veya ülke genelinde doktora öğrencilerinin araştırma üretkenlik düzeyleri ve araştırma üretkenliklerine yönelik ihtiyaçları belirlenerek, öğrencilerin araştırma üretkenliklerinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- Çalışmada, doktora eğitiminin farklı paydaşlarından (doktora öğrencileri, öğretim üyeleri ve enstitü müdürleri) doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin desteklenmesine adına öncelikli ihtiyaçlarına ilişkin görüşleri anket ve görüşmeler yoluyla alınmıştır. Gelecek çalışmalarda farklı enstitü ve üniversiteler bünyesinde ihtiyaçların belirlenmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Bu çalışmada doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerinin desteklenmesine yönelik bir çalışma yürütülmüştür. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda lisansüstü eğitimin ilk basamağı olan yüksek lisans seviyesinde araştırma üretkenliğinin desteklenmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Aanerud, R., Homer, L., Nerad, M. ve Cerny, J. (2006). Paths and perceptions: Assessing doctoral education using career path analysis. In P. L. Maki ve N. A. Borkowski (Eds.), *The Assessment of doctoral education: Emerging criteria and new models for improving outcomes*. (pp. 109-141). Virginia: Stylus Publishing Inc.
- Abramo, G., D'Angelo, C. A. ve Di Costa, F. (2009). Research collaboration and productivity: Is there correlation? *High Education*, 57(2), 155-171.
- Adams, J. D. ve Griliches, Z. (1998). Research productivity in a system of universities. In D. Encaoua, B. H. Hall, F. Laisney ve J. Mairesse, (Eds.), *The economics and econometrics of innovation* (pp. 105-140). United States: Springer.
- Aithal, P. S. (2016). How to increase research productivity in higher educational institutions–SIMS model. *International Journal of Scientific Research and Modern Education (IJSRME)*, 1(1), 447-458.
- Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği (2015). Resmî Gazete (18.12.2015). Sayı: 29566.
- Alcı, B. (2012). Eğitim programı tasarımı ve modeller. H. Şeker (Editör). *Eğitimde program geliştirme kavramlar yaklaşımlar* (s. 71-88). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aleamoni, L. M., ve Yimer, M. (1973). An investigation of the relationship between colleague rating, student rating, research productivity, and academic rank in rating instructional effectiveness. *Journal of Educational Psychology*, 64(3), 274-277.
- Allison, P. D. ve Stewart, J. A. (1974). Productivity differences among scientists: Evidence for accumulative advantage. *American Sociological Review*, 39, 596-606.
- Alkan, Z. (2018). *Doktora öğrencilerinin katıldıkları çeşitli akademik etkinliklerin doktora tezi yazma sürecine yansımaları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Arslan, F., Uzun, Ş. ve Oflaz, F. (2010). Türkiye’de hemşirelikte doktora tez çalışmalarının özellikleri, yaşanan güçlükler ve tezlerin kullanımı. *Journal of Nursing Sciences*, 2(2), 110-122.
- Askew, D. A., Clavarino, A. M., Glasziou, P. P. ve Del Mar, C. B. (2002). General practice research: Attitudes and involvement of Queensland general practitioners. *Medical Journal of Australia*, 177, 74-77.
- Austin, A. E. ve Gamson, Z. F. (1983). *Academic workplace: New demands, heightened tensions*. Washington: Association for the Study of Higher Education.
- Austin, A. E. ve McDaniels, M. (2006a). Using doctoral education to prepare faculty to work within Boyer’s four domains of scholarship. In J. M. Braxton (Ed.), *Analyzing faculty work and rewards: Using Boyer’s four domains of scholarship* (pp. 51–66). San Francisco: New Directions for Institutional Research, Jossey-Bass.
- Austin, A. E. ve McDaniels, M. (2006b). Preparing the profession of the future: Graduate student socialization for faculty roles. In J. C. Smart (Ed.), *Higher Education: Handbook of theory and research*. Netherlands: Springer.

- Bair, C. R. ve Haworth, J. G. (1999, 18-20 November). *Doctoral student attrition and persistence: A meta-synthesis of research*. Association for the Study of Higher Education Annual Meeting Paper, San Antonio, Texas.
- Balcı, F. A., ve Yanpar-Yelken, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin “değer” kavramına yükledikleri anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 81-90.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Barnes, B. J. ve Austin, A. E. (2009). The role of doctoral advisors: A look at advising from the advisor’s perspective. *Innovative Higher Education*, 33(5), 297-315.
- Barnes, B. J. ve Randall, J. (2012). Doctoral student satisfaction: an examination of disciplinary, enrollment, and institutional differences. *Research in Higher Education*, 53(1), 47-75.
- Barnes, B. J., William, E. A. ve Archer, S. A. (2010). Characteristics that matter most: Doctoral students’ perceptions of positive and negative advisor attributes. *NACADA Journal*, 30(1), 34-46.
- Baskan, G. A. (2001). Türkiye’de yükseköğretim gelişimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 21-32.
- Bhagwatwar, A., Hara, N. ve Ynavlez, M. A. (2013). Out of Asia: Understanding the nexus between technology usage and research productivity in Japan, Singapore, and Taiwan. *International Journal of Information Management*, 33(6), 963-970.
- Başol, G. ve Bardakçı, S. (2008). Eğitim değerlerindeki farklılaşmalar konusunda öğretmen görüşlerine yönelik bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 439-480.
- Bland, C. J., Center, B. A., Finstad, D. A., Risbey, K. R. ve Staples, J. G. (2005). A theoretical, practical, predictive model of faculty and department research productivity. *Academic Medicine*, 80(3), 225-237.
- Bernier, C., Gill, W. ve Hunt, R. (1975). Measures of excellence of engineering and science departments: A chemical engineering example. *Chemical Engineering Education*, 9(4), 194-197.
- Boud, D. ve Lee, A. (2005). ‘Peer learning’ as pedagogic discourse for research education. *Studies in Higher Education*, 30(5), 501-516.
- Braxton, J. M., Luckey, W. ve Helland, P. (2002). *Institutionalizing a broaderview of scholarship through Boyer's four domains*. Washington DC: Jossey-Bass.
- Brewer, G. A., Douglas, J. W., Facer, R. L. ve O’Toole Jr, L. J. (1999). Determinants of graduate research productivity in doctoral programs of public administration. *Public Administration Review*, 59(5), 373-382.
- Buchmueller, T. C., Dominitz, J. ve Hansen, W. L. (1999). Graduate training and the early career productivity of PhD economists. *Economics of Education Review*, 18(1), 65-77.
- Bülent Ecevit Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği (2012). Resmi Gazete (30.07.2012) Sayı: 28369

- Büyüköztürk, Ş. ve Köklü, N. (1999). Eğitim bilimleri alanında öğrenim gören lisansüstü öğrencilerinin araştırma yeterlikleri konusunda öğretim üyelerinin görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 23(112), 18-28.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, (20. Baskı) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Cantor, J. A. (1993). *A guide to academic writing*. Michigan: Greenwood Press.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. ve Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz* (çev. A. Aypay). Ankara: Anı Yayıncılık. (Eserin orijinali 2014'te yayımlandı).
- Cole, S. (1979). Age and scientific performance. *American Journal of Sociology*, 84(4), 958-977.
- Cüceloğlu, D. (2010). *İnsan ve davranış*. (20. Basım) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çelik, M. (2018). Üniversite-sanayi işbirliğinde yeni bir model: ASELSAN Akademi. *Yüksek Öğretim Dergisi*, 7(1), 17-28.
- Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, kalite, uluslar arasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Danchisko, K. ve Thomas, A. (2012). *Assessing faculty research productivity at public research institutions*. Washington: Education Advisory Board.
- David, P. A. (1994). Positive feedback and research productivity in science: Reopening another black box. In O. Granstand (Ed.), *The Economics of Technology*, Amsterdam: Elsevier Science Publisher.
- Deci, E. L., ve Ryan, R. M. (1980). Self-determination theory: When mind mediates behavior. *The Journal of Mind and Behavior*, 1(1), 33-43.
- Deci, E. L., ve Ryan, R. M. (2000) The "what" and "why" of goal pursuits: human needs and the self-determination of behavior, *Psychological Inquiry*, 11(4), 227-268.
- Deci, E. L., Vallerand, R. J., Pelletier, L. G. ve Ryan, R. M. (1991). Motivation and Education: The Self-Determination Perspective. *Educational Psychologist*, 26(3/4), 325-346.
- Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya*. (18. Baskı) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Di Pierro, M. (2007). Excellence in doctoral education: Defining best practices. *College Student Journal*, 41(2), 368-375.
- Doğanay, A. (2017). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dundar, H. ve Lewis, D. R. (1998). Determinants of research productivity in higher education. *Research in Higher Education*, 39, 607-631.
- Dunleavy, P. (2003). *Authoring a PhD: How to plan, draft, write and finish a doctoral thesis or dissertation*. New York: Macmillan International Higher Education.

- Duruhan, K. ve Çapuk, S. (2015). Eğitim programları ve öğretim bilim dalı alanında lisansüstü eğitim çerçeve program önerisi. *TYB Akademi Dil, Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 145-175.
- Dursun, Y. (2016). Motivasyon ve çalışan motivasyonunu belirleyen faktörler. 05.08.2016 tarihinde <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/motivasyoncalisan.htm> adresinden alınmıştır.
- Eagly, A. H. ve Chaiken, S. (2007). The advantages of an inclusive definition of attitude. *Social Cognition*, 25(5), 582-602.
- Ekeroma, A. J., Shulruf, B., McCowan, L., Hill, A. G. ve Kenealy, T. (2016). Development and use of a research productivity assessment tool for clinicians in low-resource settings in the Pacific Islands: A delphi study. *Health Research Policy and Systems*, 14(9), 1-10.
- Euro-online (2016). EWG, EPA, EURO working group on efficiency and productivity analysis. 26.12.2016 tarihinde <https://www.euro-online.org/web/ewg/17/ewg-epa-efficiency-and-productivity-analysis> adresinden alınmıştır.
- Fairweather, J. S. (1999). The highly productive faculty member: Confronting the mythologies of faculty work. In Tierney, W. G. (ed.), *Faculty productivity: facts, fictions, and issues* (pp. 55-98). New York: Falmer Press.
- Forester, M., Kahn, J. H. ve Hesson-McInnis, M. S. (2004). Factor structures of three measures of research self-efficacy. *Journal of Career Assessment*, 12(1), 3-16.
- Fuhrmann, C. N., Halme, D. G., O'Sullivan, P. S. ve Lindstaedt, B. (2011). Improving graduate education to support a branching career pipeline: Recommendations based on a survey of doctoral students in the basic biomedical sciences. *CBE-Life Sciences Education*, 10(3), 239-249.
- Gardner, S. K. (2008). "What's too much and what's too little? The process of becoming an independent researcher in doctoral education. *The Journal of Higher Education*, 79(3), 326-350.
- Gardner, S. K. (2009). Conceptualizing success in doctoral education: Perspectives of faculty in seven disciplines. *The Review of Higher Education*, 32(3), 383-406.
- Gardner, S. K. (2010). Faculty perspectives on doctoral student socialization in five disciplines. *International Journal of Doctoral Studies*, 5, 39-53.
- Gardner, S. K. ve Gopaul, B. (2012). The part-time doctoral student experience. *International Journal of Doctoral Education*, 7, 63-78.
- Gardner, S. K. ve Holley, K. A. (2011). "Those invisible barriers are real": The progression of first-generation students through doctoral education. *Equity and Excellence in Education*, 44(1), 77-92.
- Gayef, A. (2013). *Doktora öğrencilerinin motivasyonel oryantasyonları ile metabilşsel adaptasyonları arasındaki ilişki ve akademik başarıları*. Yayımlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gaughan, M. ve Ponomariov, B. (2008). Faculty publication productivity, collaboration, and grants velocity: using curricula vitae to compare center-affiliated and unaffiliated scientists. *Research Evaluation*, 17(2), 103-110.

- Gillies, R. M. (2017). Promoting academically productive student dialogue during collaborative learning. *International Journal of Educational Research*, (In press).
- Gillingham, L., Seneca, J. J., Taussig, M. K. (1991). The determinants of progress to the doctoral degree. *Research in Higher Education*, 32(4), 449-468.
- Goodall, A. H., Mc.Dowell, J. M. ve Singell, L. D. (2014). *Leadership and the research productivity of university departments*. Bonn: Institute for the Study of Labor.
- Golde, C. M. (2005). The role of the department and discipline in doctoral student attrition: Lessons from four departments. *Journal of Higher Education*, 76(6), 669-700.
- Golde, C. M., Chris, M. ve Dore, T. M. (2001). *At cross purposes: What the experiences of today's doctoral students reveal about doctoral education*. Madison: Wisconsin University.
- Gonzalez-Brambila, C. ve Veloso, F. (2007). The determinants of research productivity: A study of mexican researchers. *Research Policy*, 36(7), 1035-1051.
- Gurney, P. (2007). Five factors for effective teaching. *New Zealand Journal of Teachers' Work*, 4(2), 89-98.
- Güner, G. (2006). Yüksek lisans ve doktora eğitimi. *Tıp Eğitimi Dünyası, Özel Sayı*, 56-63.
- Hanover Research (2014). Building a culture of research: Recommended practices. Academy Administration Practice. 27.07.2016 tarihinde <http://www.hanoverresearch.com/media/Building-a-Culture-of-Research-Recommended-Practices.pdf> adresinden alınmıştır.
- Harman, K. M. (2004). Producing 'industry-ready' doctorates: Australian cooperative research centre approaches to doctoral education. *Studies in Continuing Education*, 26(3), 387-404.
- Harris, G. T. (1990). Research output in Australian university economics departments: An update for 1984-88. *Australian Economic Papers*, 29(55), 249-259.
- Hartley, J. ve Branthwaite, A. (1989). The psychologist as wordsmith: A questionnaire study of the writing strategies of productive British psychologists. *Higher Education*, 18(4), 423-452.
- Hemmings, B. ve Kay, R. (2016). The relationship between research self-efficacy, research disposition and publication output. *Educational Psychology*, 36(2), 347-361.
- Hubbardcollege (2016). The secret of productivity and teamwork. 25.12.2016 tarihinde <http://www.hubbardcollege.org/secret-of-productivity-and-teamwork.php> adresinden alınmıştır.
- İlkörücü-Göçmençelebi, Ş. ve Özkan, M. (2011). Bilimsel yayınları takip eden ve teknoloji kullanan ilköğretim öğrencilerinin fen dersinde öğrendiklerini günlük yaşamla ilişkilendirme düzeyleri bakımından karşılaştırılması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 287-296.

- İstanbul Aydın Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği (2015) Resmi Gazete (08.03.2015) Sayı: 29289
- İstanbul Şehir Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği (2015) Resmi Gazete (21.07.2015) Sayı: 29421.
- Jackson State University (2016). Workshop: Establishing your agenda and maintaining research productivity. 25.12.2016 tarihinde <http://www.jsums.edu/scholars/2014/09/16/agenda/> adresinden alınmıştır.
- Jacobson, M. ve Wilensky, U. (2006). Complex system in education: Scientific and educational importance and implications for the learning sciences. *Journal of the Learning Sciences*, 15(1), 11-34.
- Jang, D. H. ve Shin, I.S. (2011). The relationship between research self-efficacy and other research constructs: Synthesizing evidence and developing policy implications through meta-analysis. *KEDI Journal of Educational Policy*, 8(2), 279-301.
- Janta, H., Lugosi, P. ve Brown, L. (2014). Coping with loneliness: A netnographic study of doctoral students, *Journal of Further and Higher Education*, 38(4), 553-571.
- Johnson, B., Batia, A. S., ve Haun, J. (2008). Perceived stres among graduate students: Roles, responsibilities, and social support. *VAHPERD Journal*, 29(3), 31-35.
- Jung, J. (2014). Research productivity by career stage among Korean academics. *Tertiary Education and Management*, 20(2), 85-105.
- Jürgen, S. (2006). Germany's excellence initiative: A model for Europe? *Circulation: European Perspectives*, 114, 114-115.
- Kamler, B. ve Thomson, P. (2006). *Helping doctoral students write: Pedagogies for supervision*. New York: Routledge Taylor and Francis Group.
- Karadağ, N. (2014). *Türkiye'de doktora eğitim süreci kapasitesinin değerlendirilmesi: Eğitim bilimleri enstitüsü örneği*. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaman, S. ve Bakırcı, F. (2010). Türkiye'de lisansüstü eğitim: sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2, 94-114.
- Kartal, Ş., Özbek, R. (2017). İşbirlikli öğrenme yönteminin öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumlarına ve başarılarına etkileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2), 796-820.
- Kehm, B. M. (2006). Doctoral education in Europe and North America: A comparative analysis. In U. Teichler (Ed.), *The formative years of scholars*. (pp. 67-78). London: Portland Press.
- Keskinkılıç, S. B. ve Ertürk, A. (2009). Eğitim bilimleri doktora öğrencilerinin istatistiksel bilgi yeterlilikleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1). 141-151.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: Guilford Publications.

- Kuh, G. D. ve Hu, S. (2001). Learning productivity at research universities. *Journal of Higher Education*, 72(1), 1-28.
- Kumral, O. ve Saracaloğlu, A. S. (2011). Eğitim programlarının değerlendirilmesi ve eğitsel eleştiri modeli. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 27-35.
- Lambie, G. W., Hayes, B. G., Griffith, C., Limberg, D. ve Mullen, P. R. (2013). An exploratory investigation of the research self-efficacy, interest in research, and research knowledge of Ph.D. in education students. *Innovative Higher Education*, 39(2), 139-153.
- Larivière, V. (2011). On the shoulders of students? The contribution of PhD students to the advancement of knowledge. *Scientometrics*, 90(2), 463-481.
- Larivière, V. (2013). PhD students' excellence scholarships and their relationship with research productivity, scientific impact, and degree completion. *The Canadian Journal of Higher Education*, 43(2), 27-41.
- Lee, S. ve Bozeman, B. (2005). The impact of research collaboration on scientific productivity. *Social Studies of Science*, 35(5), 673-702.
- Leech, N. L. ve Onwuegbuzie, A. J. (2009). A typology of mixed methods research designs. *Quality and Quantity*, 43, 265-275.
- Levin, S. G. ve Stephan, P. E. (1991). Research productivity over the life cycle: Evidence for academic scientists. *The American Economic Review*, 81(4), 114-132.
- Liechty, J. M., Liao, M. ve Schull, C. P. (2009). Facilitating dissertation completion and success among doctoral students in social work. *Journal of Social Work Education*, 45(3), 481-497.
- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (2016). Resmi Gazete (20.04.2016). Sayı: 29690
- Lumsden, L. S. (1994). Student motivation to learn. *ERIC Digest*, 92, 1-7.
- Lunenburg, F. C. ve Irby, B. J. (2008). *Writing a successful thesis or dissertation: Tips and strategies for students in social and behavioral sciences*. California: Corwin Press.
- Ma, W. (2007). The “flagship” university and China’s economic reform. In P. G. Altbach ve J. Balan (Eds.), *World class worldwide: Transforming research universities in Asia and Latin America* (pp. 31–53). Maryland: Johns Hopkins University Press.
- Mansson D. H. ve Myers, S. A. (2012) Using mentoring enactment theory to explore the doctoral student– advisor mentoring relationship. *Communication Education*, 61(4), 309-334.
- Marie, J. (2008). Postgraduate science research skills: The role of creativity, tacit knowledge, thought styles and language. *London Review of Education*, 6(2), 149-158.
- Marsh, H. W. ve Hattie, J. (2002). The relation between research productivity and teaching effectiveness: Complementary, antagonist or independent constructs?, *The Journal of Higher Education*, 73(5), 603-641.
- Martin, B. (2009). Research productivity: Some paths less travelled. *Australian Universities' Review*, 51(1), 14-20.

- McAlpine, L. ve Amundsen, C. (2011). *Doctoral education: Research-based strategies for doctoral students, supervisors and administrators*. Canada: Springer.
- McAlpine, L., Amundsen, C. ve Turner, G. (2014). Identity-trajectory: Reframing early career academic experience. *British Educational Research Journal*, 40(6), 952-969.
- McAlpine, L., Paulson, J., Gonsalves, A. ve Jazvac-Martek, M. (2012). 'Untold' doctoral stories: can we move beyond cultural narratives of neglect? *Higher Education Research and Development*, 31(4), 511-523.
- Mengi, F., ve Schreglmann, S. (2013). Akademisyenlik bağlamında bilimsel üretkenliği etkileyen çevresel faktörler. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 1-17.
- Michigan State University (2016). Workshop: Time and management conflict skills to increase research productivity. 25.12.2016 tarihinde <http://edwp.educ.msu.edu/ead/hale-happenings/2013/workshop-time-conflict-management-skills-to-increase-research-productivity/> adresinden alınmıştır.
- Millar, M. M. (2013). Interdisciplinary research and the early career: The effect of interdisciplinary dissertation research on career placement and publication productivity of doctoral graduates in the sciences. *Research Policy*, 42(5), 1152-1164.
- Miller, K. I. ve Monge, P. R. (1986). Participation, satisfaction, and productivity: A meta-analytic review. *Academy of management Journal*, 29(4), 727-753.
- MSSTATE (2016). Improving your research productivity. 25.16.2015 tarihinde <http://www.msstate.edu/events/2016/08/improving-your-research-productivity/> adresinden alınmıştır.
- Nerad, M. (2004). The PhD in the US: Criticism, facts, and remedies. *Higher Education Policy*, 17, 183-199.
- Nerad, M., Trzyna, T. ve Heggelund, M. (2008). Introduction. In M Nerad ve M. Heggelund (Eds.), *Toward a global PhD? Forces and forms in doctoral education worldwide* (pp. 4-16) USA: University of Washington Press.
- O'Meara, K., Knudsen, K. ve Jones, J. (2013). The role of emotional competencies in faculty-doctoral student relationships. *The Review of Higher Education*, 36(3), 315-347.
- Ornstein, A. C. ve Hunkins, F. P. (2009). *Curriculum: Foundations, principles and issues* (5. Edition) USA: Pearson Education Inc.
- Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atama Yönetmeliği (1982). Resmi Gazete (28.01.1982). Sayı: 17588
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye'de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(33), 93-112.
- Özdemir, O. ve Gökçe-Kutsal, Y. (2010). Bilimsel üretkenliği etkileyen çevresel faktörler. O. Yılmaz (Editör). *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*, (s. 74-79). Türk Tıp Dizini.
- Paglis, L. L., Green, S. G., ve Bauer, T. N. (2006). Does advisor mentoring add value? A longitudinal study of mentoring and doctoral student outcomes. *Research in Higher Education*, 47(4), 451-476.

- Paladino, A. (2008). Creating an interactive and responsive teaching environment to inspire learning. *Journal of Marketing Education*, 30(3), 185-188.
- Papanastasiou, E. C. (2005). Factor structure of the attitudes towards research scale. *Statistics Education Research Journal*, 4(1), 16-26.
- Pasupathy, R. ve Siwatu, K. O. (2014). An investigation of research self-efficacy beliefs and research productivity among faculty members at an emerging research university in the USA. *Higher Education Research and Development*, 33(4), 728-741.
- Ramirez, C., Schau, C. ve Emmioğlu, E. (2012). The importance of attitudes in statistics education. *Statistics Education Research Journal*, 11(2), 57-71.
- Rennie, D. ve Brewer, L. (1987). A grounded theory of thesis blocking. *Teaching of Psychology*, 14(1), 10-16.
- Rezaei, M. ve Zamani-Miandashti, N. (2013). The relationship between research self-efficacy, research anxiety and attitude toward research: A study of agricultural graduate students. *Journal of Educational and Instructional Studies in the World*, 3(4), 69-78.
- Russell, J. A. (2003). Core affect and the psychological construction of emotion. *Psychological Review*, 110(1), 145-172.
- Quimbo, M. A. T. ve Sulabo, E. C. (2014). Research productivity and its policy implications in higher education institutions. *Studies in Higher Education*, 39(10), 1955-1971.
- Sakarya Üniversitesi Yükseköğretim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği (2016) Resmi Gazete (03.07.2016). Sayı: 29761
- Saracaloğlu, A. S. (2008). Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 179-208.
- Saracaloğlu, A. S., Varol, S. R. ve Ercan, İ. E. (2005). Lisansüstü eğitim öğrencilerinin araştırma kaygıları, araştırma ve istatistiğe yönelik tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi. Özel Sayı (17)*, 187- 199.
- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim, öğrenme ve öğretim*. (23. Baskı) Ankara: Yargı Yayınevi.
- Shin, J. C. (2009). Building world-class research university: The brain Korea 21 project. *Higher Education*, 58(5), 669-688.
- Sinclair, J., Barnacle, R. ve Cuthbert, D. (2014). How the doctorate contributes to the formation of active researchers: What the research tells us. *Studies in Higher Education*, 39(10), 1972-1986.
- Slavin, R. E. (2015). Cooperative learning in elementary schools. *Education*, 43(1), 5-14.
- Sönmez, V. (2010). Program geliştirmede öğretmen el kitabı. (16. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2011). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. (6. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.

- Spelt, E. J. H., Biemans, H. J. A., Tobi, H., Luning, P. A. ve Mulder, M. (2009). Teaching and learning in interdisciplinary higher education: A systematic review. *Educational Psychology Reviews*, 21, 365-378.
- Stephan, P. E. (1996). The economics of science. *Journal of Economic Literature*, 34(3), 1199-1235.
- Sussman, T., Stoddart, K. ve Gorman, E. (2004). reconciling the congruent and contrasting roles of social work teacher, student and practitioner: an experiential account of three doctoral students. *Journal of Teaching in Social Work*, 24(1/2), 161-179.
- Swales, J. ve Feak, C. (2004). *Academic writing for graduate students: Essential tasks and skills*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Sweitzer, V. (2009). Towards a theory of doctoral student Professional identity development: A developmental Networks approach. *The Journal of Higher Education*, 80(1), 2-33.
- Tabachnick, B. ve Fidell, L. (2001). *Using multivariate statistics*. Boston: Allyn and Bacon.
- Tarım, K. (2015). Effects of cooperative group work activities on pre-school children's pattern recognition skills. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 15(6), 1597-1604.
- Think Well, (2016). Workshop: Time for research. 27.07.2016 tarihinde <http://www.ithinkwell.com.au/services-time-for-research> adresinden alınmıştır.
- Tien, F. F. ve Blackburn, R. T. (1996). Faculty rank system, research motivation, and faculty research productivity: Measure refinement and theory testing. *The Journal of Higher Education*, 67(1), 2-22.
- Time Management for Graduate Students. 19.07.2016 tarihinde <https://www.trentu.ca/graduatestudies/pathways/documents/TimeManagementforGraduateStudents.pdf> adresinden alınmıştır.
- Tortumluoğlu, G. ve Özyazıcıoğlu, N. (2004). Akademisyenlerin araştırma yaparken ve yayımlatırken karşılaştıkları güçlükler ve bunun üzerinde doktora eğitiminin etkisi. *Uluslar Arası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-11.
- Turner, L. ve Mairesse, J. (2003). Individual productivity differences in scientific research: An econometric study of the publications of French physicists. 28.07.2016 tarihinde <http://www.nber.org/criw/papers/mairesse.pdf> adresinden alınmıştır.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2010). Doktora derecelilerin kariyer gelişimi araştırması, 2009. *T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni*, 228.
- University of Dammam (2016). Stimulating research productivity workshop. 25.12.2016 tarihinde <https://www.uod.edu.sa/en/events/stimulating-research-productivity-workshop> adresinden alınmıştır.
- University of Sunshine Coast (2016). Build research productivity and output plan 27.07.2016 tarihinde <http://www.usc.edu.au/explore/vision/strategy-quality-and-planning/build-research-productivity-and-output-plan> adresinden alınmıştır.
- University of Western Australia (2016). Higher education mentoring study blog. 26.12.2016 tarihinde <http://blogs.uwa.edu.au/mbarbezat/> adresinden alınmıştır.

- University Ranking by Academic Performance (2016). 14.11.2016 tarihinde <http://www.urapcenter.org/2016/index.php> adresinden alınmıştır.
- UNSW (2016). Maximising research productivity (and still have a life). 18.11.2016 tarihinde <https://www.engineering.unsw.edu.au/computer-science-engineering/all-events/maximising-research-productivity-and-still-have-a-life> adresinden alınmıştır.
- Ün-Açıkgöz, K. (2008). *Aktif öğrenme*. İstanbul: Biliş Yayınları.
- Vanderbilt University (2016). Student research productivity workshops. 27.07.2016 tarihinde <http://researchguides.library.vanderbilt.edu/c.php?g=443472&p=3024411> adresinden alınmıştır.
- Varış, F. (1996). *Eğitimde program geliştirme: Teori ve teknikler*. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Vitae, (2008). The balanced researcher- strategies for busy researchers. 27.07.2016 tarihinde <https://www.sussex.ac.uk/webteam/gateway/file.php?name=vitae-balanced-researcher-june-2008.pdf&site=377> adresinden alınmıştır.
- Wang, S. C. ve Guo, Y. J. (2011). *Counseling students' attitudes toward research methods class*. http://counselingoutfitters.com/vistas/vistas11/Article_30.pdf adresinden alınmıştır.
- Washietl, S. (2016). Research productivity: How business apps make the best tools for researchers. 22.12.2016 tarihinde <https://paperpile.com/blog/research-productivity/> adresinden alınmıştır.
- White, J. D., Adams, G. B. ve Forrester, J. P. (1996). Knowledge and theory development in public administration: The role of doctoral education and research. *Public Administration Review*, 56(5), 441-452.
- Wright, T. (2003). Post graduate research students: People in context? *British Journal of Guidance and Counselling*, 31(2), 209-227.
- Xie, Y. ve Shauman, K. A. (1998). Sex differences in research productivity: New evidence about an old puzzle. *American Sociological Review*, 63(6), 847-870.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Ynalvez, R., Garza-Gongora, C., Ynalvez, M. A. ve Hara, N. (2014). Research experiences and mentoring practices in selected eastasian graduate programs: Predictors of research productivity among doctoral students in molecular biology. *Biochemistry and Molecular Biology Education*, 42(4), 305-322.
- Yonezawa, A. (2007). Japanese flagship universities at a crossroads. *Higher Education*, 54, 483-499.
- Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi (2018). Türlerine göre mevcut öğrenci sayısı. <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alınmıştır.
- Yükseköğretim Kanunu (1981). Resmî Gazete (6.11.1981). Sayı: 17506
- Yükseköğretim Kalite Güvencesi Yönetmeliği (2015). Resmî Gazete (23.07.2015). Sayı: 29423.
- Yükseköğretim Kurulu (2011). Türkiye Yükseköğretim Yeterlikler Çerçevesi. <http://www.tyyc.yok.gov.tr/?pid=10> adresinden alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu (2016). Üniversitelerimiz. 19.07.2016 tarihinde <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz> adresinden alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu (2016a). Türlerine göre birim sayıları raporu. 13.11.2016 tarihinde <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu (2016b). Yükseköğretim kurumlarının öğretim üyeliğine atanma kriterleri 13.11.2016 tarihinde <http://personel.yok.gov.tr/AtanmaKriter/> adresinden alınmıştır.

Yükseköğretim Kurulu (2016c). Lisansüstü eğitim-öğretim programı açılması ve yürütülmesine dair ilkeler http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/13282424 adresinden alınmıştır.

Zainab, A. N. (1999). Personal, academic and departmental correlates of research productivity: A review of literature. *Malasian Journal of Library and Information Science*, 4(2), 73-110.

Zhang, J. Q. (1996) Research attitudes among chiropractice college students. *Journal of Manipulative and Physiological Therapeutics*, 19(7), 446-453.

EKLER

EK-1

Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliği Faaliyet ve Puan Tablosu

FAALİYET TÜRÜ	ALT FAALİYET	DETAYI	ORAN (%)
(1) PROJE (30 Puan)	Uluslararası destekli sonuçlandırılmış proje	Dünya Bankası, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi destekli proje	100
		Diğer resmi kurum ve kuruluşlar tarafından destekli proje	85
	Ulusal destekli sonuçlandırılmış proje	TÜBA ve TÜBİTAK destekli proje	85
		Kalkınma Bakanlığı destekli proje	85
		Sanayi Tezleri Programı (SAN-TEZ) projesi	85
		Diğer kamu kuruluşları (Yükseköğretim kurumları hariç)	40
		Yükseköğretim kurumları tarafından destekli bilimsel araştırma projesi	30
		Özel kuruluşlar	30
(2) ARAŞTIRMA (30 Puan)	Yurtdışı		40
	Yurtiçi		30
(3) YAYIN (30 Puan)	Araştırma kitabı (Tez hariç)	Alanında uluslararası yayımlanan araştırma kitabı	100
		Alanında ulusal yayımlanan araştırma kitabı	50
	Ders kitabı	Alanında uluslararası yayımlanan ders kitabı	80
		Alanında ulusal yayımlanan ders kitabı	40
	Kitapta editörlük	Alanında uluslararası yayımlanan kitap editörlüğü	60
		Alanında ulusal yayımlanan kitap editörlüğü	30
	Kitap bölümü	Alanında uluslararası yayımlanan kitap bölümü	50
		Alanında ulusal yayımlanan kitap bölümü	25
	Kitap tercümesi	Alanında yayımlanmış tam kitap çevirisi	30
		Alanında yayımlanmış kitap bölümü çevirisi	15
	Kitap tercümesinde editörlük	Alanında yayımlanan kitap çevirisi editörlüğü	30
		Alanında uluslararası yayımlanan ansiklopedi konusu/maddesi	20
	Ansiklopedi konu/madde yazarı	Alanında ulusal yayımlanan ansiklopedi konusu/maddesi	10
		Dergi editörlüğü	SSCI, SCI-Exp, AHCI dergilerinde editörlük
	SSCI, SCI-Exp, AHCI dışındaki alan indekslerindeki dergilerde editörlük		15
	Diğer hakemli uluslararası ve ulusal dergilerde editörlük		5
	Kitap/dergi editörler kurulu üyeliği	SSCI, SCI-Exp, AHCI dergilerinde editörler kurulu üyeliği	10
		SSCI, SCI-Exp, AHCI dışındaki alan indekslerindeki dergilerde editörler kurulu üyeliği	5
		Diğer hakemli ulusal ve uluslararası dergilerde editörler kurulu üyeliği	1
	Özgün makalesi	SSCI, SCI-Exp, AHCI dergilerinde yayımlanan tam makale	40
		SSCI, SCI-Exp, AHCI dışındaki alan indekslerindeki dergilerde yayımlanan tam makale	20
		Diğer hakemli uluslararası ve ulusal dergilerde yayımlanan tam makale	16
	Diğer (Teknik not, yorum, vaka takdimi, editöre mektup, özet, kitap kritiği, araştırma notu, bilimsel raporu ve benzeri)	SSCI, SCI-Exp, AHCI indekslerindeki dergilerde yayımlanan teknik not, editöre mektup, tartışma, vaka takdimi ve özet türünden makale	8
SSCI, SCI-Exp, AHCI dışındaki alan dergilerde yayımlanan teknik not, editöre mektup, tartışma, vaka takdimi ve özet türünden makale		5	
Diğer hakemli uluslararası ve ulusal dergilerde yayımlanan teknik not, editöre mektup, tartışma, vaka takdimi ve özet türünden makale		4	
Uluslararası boyutta performans dayalı yayımlanmış ses ve/veya görüntü kaydı bulunmak*	Özgün kişisel kayıt		40
	Karma kayıt		20

	Ulusal boyutta performansa dayalı yayımlanmış ses ve/veya görüntü kaydı bulunmak*	Özgün kişisel kayıt	20
		Karma kayıt	5
(4) TASARIM (30 Puan)	Sanatsal tasarım (Bina, çevre, eser, yayın, mekân, obje)	Kamu kurumları ile özel hukuk tüzel kişileri bünyesinde uygulamaya konmuş	30
		Bilimsel yayımla tescillenmiş	15
		Diğer	10
	Bilimsel tasarım	Bilimsel yayımla tescillenmiş	20
		Kamu kurumları ile özel hukuk tüzel kişileri bünyesinde uygulamaya konmuş	15
		Diğer	10
Faydalı obje	TSE/TPE tarafından tescillenmiş	30	
(5) SERGİ (30 Puan)	Özgün kişisel etkinlik	Uluslararası	60
		Ulusal	30
	Karma etkinlikler	Davetli/yarışmalı uluslararası	15
		Davetli/yarışmalı ulusal	10
(6) PATENT (30 Puan)	Alanında ulusal veya uluslararası tescillenmiş patent		100
(7) ATIF (30 Puan)	Öğretim üyesi/elemanının yazar olarak yer almadığı uluslararası kitaplarda, öğretim üyesi/elemanının eserlerine yapılan her bir atıf		10
	Öğretim üyesi/elemanının yazar olarak yer almadığı ulusal kitaplarda, öğretim üyesi/elemanının eserlerine yapılan her bir atıf		2
	SSCI, SCI-Exp, AHCI indekslerindeki dergilerdeki, öğretim üyesi/elemanının yazar olarak yer almadığı makalelerde, öğretim üyesi/elemanının eserlerine yapılan her bir atıf		5
	SSCI, SCI-Exp, AHCI dışındaki alan indekslerindeki dergilerdeki, öğretim üyesi/elemanının yazar olarak yer almadığı makalelerde, öğretim üyesi/elemanının eserlerine yapılan her bir atıf		3
	Diğer hakemli uluslararası ve ulusal dergilerdeki, öğretim üyesi/elemanının yazar olarak yer almadığı makalelerde, öğretim üyesi/elemanının eserlerine yapılan her bir atıf		1
(8) TEBLİĞ (30 Puan)	Uluslararası kongre, sempozyum, panel, çalıştay gibi bilimsel, sanatsal toplantılarda sözlü olarak sunulan ve tam metin olarak yayımlanan tebliğ		20
	Uluslararası kongre, sempozyum, panel, çalıştay gibi bilimsel, sanatsal toplantılarda sözlü olarak sunulan ve özet metin olarak yayımlanan tebliğ		10
	Uluslararası kongre, sempozyum, panel, çalıştay gibi bilimsel, sanatsal toplantılarda sözlü olarak sunulan ve poster olarak sergilenen tebliğ		5
(9) ÖDÜL (30 Puan) (Çalışma/proje/ yayın teşvik ödülü hariç)	TUBA ve TÜBİTAK'tan alınan ödül		100
	Alanında yurtdışı kurum veya kuruluşlardan alınan ödül		80
	Alanında yurtiçi kamu kurum ve kuruluşlarından alınan ödül		40
	Uluslararası BSE		30
	Ulusal BSE		15
	Alanından özel kurum ve kuruluşlarından alınan ödül		10

EK-2**Öğrenci İhtiyaç Analizi Anketi**

Değerli Öğrenciler,

Doktora eğitimi boyunca öğrencilerin aldıkları ders ve katıldıkları akademik etkinliklerin öğrencilerin araştırma üretkenliğini büyük ölçüde etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini desteklemek amacıyla 'Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı'nın tasarlanması planlanmaktadır. Bu programın ihtiyaçlara yanıt verebilecek şekilde geliştirilebilmesi için görüşleriniz bizim için çok önemlidir. Bu formda yer alan sorulara verdiğiniz içten yanıtlar ve çalışmamıza ayırdığınız zaman için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Fazilet Özge SEVİM
Yrd. Doç. Dr. Esmâ EMMİOĞLU-SARIKAYA
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Aşağıda araştırma üretkenliğini etkileyen etmenlerden bazıları sıralanmıştır. Bu etmenler arasında araştırma üretkenliğinizin artabilmesi için en çok ihtiyaç duyduğunuz/ en önemli gördüğünüz maddeden size göre daha az ihtiyaç olana doğru 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 şeklinde sıralama yapınız. En çok ihtiyaç hissettiğiniz maddeye (1), en az ihtiyaç duyduğunuz maddeye (9) yazınız.

- () Akademik yazma becerisini geliştirme
- () Finansal kaynaklara erişim (proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar vb.) hakkında bilgi sahibi olma
- () Yayın süreci (yayın düzenleme, basım vb.) hakkında bilgi sahibi olma
- () İletişim becerilerini (yazılı ve sözlü iletişim/fikrini savunma/profesyonel kişilerle, fakülte ve akranlarla iletişim vb.) geliştirme
- () Etkili sunum becerilerini kazanma
- () İşbirliği stratejilerini (takımla çalışma, çalışma ağı kurma vb.) geliştirme
- () Kütüphane, bilgi teknolojileri ve kültürel/sanatsal alanları kullanma hakkında bilgi ve beceri sahibi olma
- () Çalışma stratejileri (zamanlama becerisi, stres yönetimi vb.)
- () Düşünme becerilerini (eleştirel düşünme, yaratıcılık vb.) geliştirme
- () Diğer.....

Araştırma Üretkenlik Formu

Aşağıda araştırma üretkenliğinizi belirlemek amacıyla oluşturulmuş form bulunmaktadır. Lütfen yer alan maddelerde doktor eğitimi boyunca yapmış olduğunuz çalışma sayılarınızı belirtiniz.

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans			
Y. Lisans			
Doktora/S. Yeterlik/ Tıpta Uzmanlık			

Doktora Eğitiminizin hangi aşamasında yer alıyorsunuz?

- () Ders aşaması 1. Dönem () Ders aşaması 2. Dönem () Ders aşaması 3. Dönem
 () Ders Aşaması 4. Dönem () Yeterlik sınavına hazırlık dönemi () Tez dönemi

1. Uluslar arası destekli sürdürülen veya sonuçlandırılmış projeler:
2. Ulusal destekli sürdürülen veya sonuçlandırılmış projeler:
3. Yurtiçi/ yurtdışı araştırmalar:
4. Alanında uluslar arası yayımlanan araştırma kitabı/ders kitabı/kitap bölümü/kitap editörlüğü/kitap çevirisi/kitap çevirisi editörlüğü:
5. Alanında ulusal yayımlanan araştırma kitabı/ders kitabı/kitap bölümü/kitap editörlüğü/kitap çevirisi/kitap çevirisi editörlüğü:
6. Alanında uluslar arası yayımlanan ansiklopedi konusu/maddesi:
7. Alanında ulusal yayımlanan ansiklopedi konusu/maddesi:
8. SSCI, SCI, Exp, AHCI dergilerinde yayımlanan tam makale:
9. SSCI, SCI, Exp, AHCI dışındaki alan indekslerinde dergilerinde yayımlanan tam makale:
10. Diğer hakemli uluslara arası ve ulusal dergilerinde yayımlanan tam makale:
11. SSCI, SCI, Exp, AHCI indekslerinde dergilerde yayımlanan teknik not, editöre mektup, tartışma, vaka takdimi ve özet türünden makale:
12. SSCI, SCI, Exp, AHCI dışındaki alan dergilerde yayımlanan teknik not, editöre mektup, tartışma, vaka takdimi ve özet türünden makale:
13. Diğer hakemli uluslara arası ve ulusal dergilerinde yayımlanan teknik not, editöre mektup, tartışma, vaka takdimi ve özet türünden makale:
14. Uluslar arası boyutta performans dayalı yayımlanmış ses ve/veya görüntü kaydı:
15. Ulusal boyutta performans dayalı yayımlanmış ses ve/veya görüntü kaydı:

16. Sanatsal/bilimsel tasarım veya faydalı obje:
17. Düzenlenen sergiler:
18. Alanında ulusal veya uluslar arası tescillenmiş patent:
19. Yazar olarak yer almadığı uluslararası kitaplarda, eserlerine yapılan her bir atıf:
20. SSCI, SCI-Exp, AHCI indekslerindeki dergilerdeki, yazar olarak yer almadığı makalelerde, eserlerine yapılan her bir atıf:
21. SSCI, SCI-Exp, AHCI dışındaki alan indekslerindeki dergilerdeki, yazar olarak yer almadığı makalelerde, eserlerine yapılan her bir atıf:
22. Diğer hakemli uluslararası ve ulusal dergilerdeki, yazar olarak yer almadığı makalelerde, eserlerine yapılan her bir atıf:
23. Uluslararası kongre, sempozyum, panel, çalıştay gibi bilimsel, sanatsal toplantılarda sözlü olarak sunulan ve tam metin olarak yayımlanan tebliğ:
24. Uluslararası kongre, sempozyum, panel, çalıştay gibi bilimsel, sanatsal toplantılarda sözlü olarak sunulan ve özet metin olarak yayımlanan tebliğ:
25. Uluslararası kongre, sempozyum, panel, çalıştay gibi bilimsel, sanatsal toplantılarda sözlü olarak sunulan ve poster olarak sergilenen tebliğ:
26. TÜBA ve TÜBİTAK'tan alınan ödül:
27. Alanında yurtdışı kurum veya kuruluşlardan alınan ödül:
28. Alanında yurtiçi kamu kurum ve kuruluşlarından alınan ödül:
29. Alanından özel kurum ve kuruluşlarından alınan ödül:

EK-3**Öğretim Üyesi İhtiyaç Analizi Anketi**

Değerli Öğretim Üyeleri,

Doktora eğitimi boyunca öğrencilerin aldıkları ders ve katıldıkları akademik etkinliklerin öğrencilerin araştırma üretkenliğini büyük ölçüde etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini desteklemek amacıyla ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’nın tasarlanması planlanmaktadır. Bu programın ihtiyaçlara yanıt verebilecek şekilde geliştirilebilmesi için görüşleriniz bizim için çok önemlidir. Bu formda yer alan sorulara verdiğiniz içten yanıtlar ve çalışmamıza ayırdığınız zaman için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Fazilet Özge SEVİM
Yrd. Doç. Dr. Esma EMMİOĞLU-SARIKAYA
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Aşağıda araştırma üretkenliğini etkileyen etmenlerden bazıları sıralanmıştır. Bu etmenler arasında öğrencilerinizin araştırma üretkenliğini artabilmesi için en önemli gördüğünüz maddeden size göre daha az ihtiyaç olana doğru 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 şeklinde sıralama yapınız. En çok ihtiyaç hissettiğiniz maddeye (1), en az ihtiyaç duyduğunuz maddeye (9) yazınız. Eklemek istediğiniz başka madde varsa ‘diğer’ kısmına yazınız.

- () Akademik yazma becerisini geliştirme
- () Finansal kaynaklara erişim (proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar vb.) hakkında bilgi sahibi olma
- () Yayın süreci (yayın düzenleme, basım vb.) hakkında bilgi sahibi olma
- () İletişim becerilerini (yazılı ve sözlü iletişim/fikrini savunma/profesyonel kişilerle, fakülte ve akranlarla iletişim vb.) geliştirme
- () Etkili sunum becerilerini kazanma
- () İşbirliği stratejilerini (takımla çalışma, çalışma ağı kurma vb.) geliştirme
- () Kütüphane, bilgi teknolojileri ve kültürel/sanatsal alanları kullanma hakkında bilgi ve beceri sahibi olma
- () Çalışma stratejileri (zamanlama becerisi, stres yönetimi vb.) hakkında bilgi sahibi olma
- () Düşünme becerilerini (eleştirel düşünme, yaratıcılık vb.) geliştirme
- () Diğer.....

EK-4**Enstitü Müdürü İhtiyaç Analizi Anketi**

Değerli Enstitü Müdürleri,

Doktora eğitimi boyunca öğrencilerin aldıkları ders ve katıldıkları akademik etkinliklerin öğrencilerin araştırma üretkenliğini büyük ölçüde etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu nedenle doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini desteklemek amacıyla ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’nın tasarlanması planlanmaktadır. Bu programın ihtiyaçlara yanıt verebilecek şekilde geliştirilebilmesi için görüşleriniz bizim için çok önemlidir. Bu formda yer alan sorulara verdiğiniz içten yanıtlar ve çalışmamıza ayırdığınız zaman için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Fazilet Özge SEVİM
Yrd. Doç. Dr. Esma EMMİOĞLU-SARIKAYA
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Aşağıda araştırma üretkenliğini etkileyen etmenlerden bazıları sıralanmıştır. Bu etmenler arasında öğrencilerinizin araştırma üretkenliğini artabilmesi için en önemli gördüğünüz maddeden size göre daha az ihtiyaç olana doğru 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 şeklinde sıralama yapınız. En çok ihtiyaç hissettiğiniz maddeye (1), en az ihtiyaç duyduğunuz maddeye (9) yazınız. Eklemek istediğiniz başka madde varsa ‘diğer’ kısmına yazınız.

- () Akademik yazma becerisini geliştirme
- () Finansal kaynaklara erişim (proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar vb.) hakkında bilgi sahibi olma
- () Yayın süreci (yayın düzenleme, basım vb.) hakkında bilgi sahibi olma
- () İletişim becerilerini (yazılı ve sözlü iletişim/fikrini savunma/profesyonel kişilerle, fakülte ve akranlarla iletişim vb.) geliştirme
- () Etkili sunum becerilerini kazanma
- () İşbirliği stratejilerini (takımla çalışma, çalışma ağı kurma vb.) geliştirme
- () Kütüphane, bilgi teknolojileri ve kültürel/sanatsal alanları kullanma hakkında bilgi ve beceri sahibi olma
- () Çalışma stratejileri (zamanlama becerisi, stres yönetimi vb.) hakkında bilgi sahibi olma
- () Düşünme becerilerini (eleştirel düşünme, yaratıcılık vb.) geliştirme
- () Diğer.....

EK-5

İhtiyaç Analizi Öğrenci Görüşme Formu

Tarih ve Saat:

Katılımcı:

Merhaba, adım Fazilet Özge SEVİM. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak çalışmaktayım. Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini destekleyici bir eğitim programının hazırlanmasına ilişkin bir araştırma yapıyorum ve sizinle doktora eğitim programı hakkındaki görüşleriniz, araştırma üretkenliğinizi etkileyen etmenler ve araştırma üretkenliğini artırmak için yapılabilecekler hakkında görüşmek istiyorum. Doktora öğrencileriyle görüşmeler yapıyorum çünkü sizin vermiş olduğunuz yanıtlar sayesinde geliştirilecek programın doktora öğrencilerine faydalı olacağını umuyorum. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların öğrenci, öğretim üyesi ve enstitülere araştırma üretkenliği konusunda ışık tutacağını ve gelecekte bu konu üzerinde yapılacak araştırmalara yardımcı olacağını ümit ediyorum.

- Öncelikle yapılan görüşme süresince söyleyeceğiniz her şeyin araştırmacılar dışında herhangi bir kimse ile kesinlikle paylaşılmayacağını belirtmek isterim. Ayrıca, araştırma sonucunda oluşturulan raporda görüşme yapılan kişilerin isimleri ve kimliğini açığa vuracak bilgiler rapora yansıtılmayacaktır.
- Başlamadan önce sormak istediğiniz veya eklemek istediğiniz bir şey var mı?
- Görüşmeyi ses kayıt cihazı kullanarak kaydetmemde bir sakınca var mı?
- Görüşmenin yaklaşık 1 saat süreceğini tahmin ediyorum. Dilerseniz sorularımıza başlayabiliriz.
- Öncelikle araştırma üretkenliğinin tanımını yapmak istiyorum.

Araştırma üretkenliği: Araştırma performansının etki, kalite, önem ve sayı bakımından değerlendirilerek araştırmaya yönelik ürünlerin ortaya konmasıdır.

GÖRÜŞME SORULARI

1. Doktora eğitiminizin hangi aşamasında yer alıyorsunuz (Tez, ders, kaçınıcı dönem)
2. Doktora eğitiminize hiç ara verdiniz mi? Neden?
3. Çalışıyor musunuz, yaptığınız işten bahseder misiniz?
4. Medeni durumunuz nedir? Çocuğunuz var mı?
5. Doktora eğitiminiz dışındaki diğer sorumluluklarınız nelerdir?
6. Yaşadığınız şehirde mi doktora yapıyorsunuz?
7. Doktora eğitiminiz sizin için ne ifade ediyor?
 - a. Doktora yapmaktaki amacınız nedir?
 - b. Günlük kaç saatinizi doktora çalışmalarınıza ayırıyorsunuz?
8. Doktora programınız hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - a. Beğendiğiniz yönleri nelerdir?
 - b. Beğenmediğiniz yönleri nelerdir?
 - c. Nasıl bir program olmasını tercih ederdiniz?
 - d. Sizce bu programı daha iyi hale getirmek için neler yapılabilir?
9. Doktora eğitimi sonrasındaki kariyer planlarınızdan bahseder misiniz?
10. Doktora sürecinde yaptığınız yayınlardan bahseder misiniz? Kaç tane proje, makale , kitap bölümü... yayınladınız?
11. Yayın sayınızın yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?
 - a. (Yeterli olmadığını düşünüyorsa) öğrencilerin yayın sayısının yeterli düzeyde olmamasının nedenleri neler olabilir?
 - b. Yeterli ise sizce bu hangi etmenler sayesinde?
12. Araştırma üretkenliğinizi teşvik eden kişi ya da durumlar var mı? (arkadaş, aile, medeni durum, bölüm, diğer akademisyenler vb.) Bu kişi ya da durumlar araştırma üretkenliğiniz üzerinde nasıl bir rol oynuyor, açıklar mısınız?

13. Çalışmalarınızda araştırma ekipleri içinde bulunuyor musunuz? Araştırma ekipleri ile işbirliğinin araştırma üretkenliğine katkıları olduğunu düşünüyor musunuz? Bu katkıların nasıl olduğunu paylaşabilir misiniz?
14. Araştırma üretkenliğinizi artırmak için yapmış olduğunuz etkinlikler/kullandığınız stratejiler var mı? Açıklar mısınız?
15. Araştırma üretkenliğinizi artırmak için üniversite/fakülte/enstitü bazında neler yapılabileceğini düşünüyorsunuz?
16. Doktora eğitimi boyunca aldığınız derslerin araştırma üretkenliğinizi artırma konusunda faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? Üretkenliği artırabilmek için derslerde sizce başka neler yapılabilir?
17. Siz bir öğretim üyesi olsanız öğrencilerin araştırma üretkenliklerini artırmak için neler yapardınız?
18. Siz bir danışman olsanız öğrencilerin araştırma üretkenliklerini artırmak için neler yapardınız?
19. Araştırma üretkenliğinizi engelleyen faktörler olduğunu düşünüyor musunuz?
 - a. Enstitüden kaynaklanan
 - b. Fakülteden kaynaklanan
 - c. Kişisel durumlardan kaynaklanan (kendinizden, ailenizden, çocuklarınızdan vb.)
 - d. Diğer
20. Bu engelleri aşmak için sizce neler yapılabilir?
21. Araştırma esnasında olumsuz durumlarla karşılaştığımız oluyor mu? Bu durumlardan bahsedebilir misiniz?
 - a. Sizce bu sorunlar neden oluyor?
 - b. Bu sorunların nasıl çözülebileceğini düşünüyorsunuz?
 - c. Siz bu sorunları çözmek için neler yapıyorsunuz?
22. Araştırma üretkenliğinin artması için çevreden beklentileriniz nelerdir?
 - a. Aileden
 - b. Arkadaşlardan
 - c. Toplumdan
 - d. Fakülteden
 - e. Enstitüden
 - f. Öğretim üyelerinden
23. Araştırma üretkenliğinizi artırmak için neler yapabilirsiniz?
24. Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK-6

İhtiyaç Analizi Enstitü Müdürleri Görüşme Formu

Tarih ve Saat:

Katılımcı:

Merhaba, adım Fazilet Özge SEVİM. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak çalışmaktayım. Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini destekleyici bir eğitim programının hazırlanmasına ilişkin bir araştırma yapıyorum ve sizinle doktora eğitim programı hakkındaki görüşleriniz, araştırma üretkenliğinizi etkileyen etmenler ve araştırma üretkenliğini artırmak için yapılabilecekler hakkında görüşmek istiyorum. Doktora öğrencileriyle görüşmeler yapıyorum çünkü sizin vermiş olduğunuz yanıtlar sayesinde geliştirilecek programın doktora öğrencilerine faydalı olacağını umuyorum. Bu çalışmada ortaya çıkacak sonuçların öğrenci, öğretim üyesi ve enstitülere araştırma üretkenliği konusunda ışık tutacağını ve gelecekte bu konu üzerinde yapılacak araştırmalara yardımcı olacağını ümit ediyorum.

- Öncelikle yapılan görüşme süresince söyleyeceğiniz her şeyin araştırmacılar dışında herhangi bir kimse ile kesinlikle paylaşılmayacağını belirtmek isterim. Ayrıca, araştırma sonucunda oluşturulan raporda görüşme yapılan kişilerin isimleri ve kimliğini açığa vuracak bilgiler rapora yansıtılmayacaktır.

- Başlamadan önce sormak istediğiniz veya eklemek istediğiniz bir şey var mı?
- Görüşmeyi ses kayıt cihazı kullanarak kaydetmemde bir sakınca var mı?
- Görüşmenin yaklaşık 1 saat süreceğini tahmin ediyorum. Dilerseniz sorularımıza başlayabiliriz.
- Öncelikle araştırma üretkenliğinin tanımını yapmak istiyorum.

Araştırma üretkenliği: Araştırma performansının etki, kalite, önem ve sayı bakımından değerlendirilerek araştırmaya yönelik ürünlerin ortaya konmasıdır.

GÖRÜŞME SORULARI

1. Enstitünüzde bulunan doktora programları hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - a. Beğendiğiniz yönleri nelerdir?
 - b. Beğenmediğiniz yönleri nelerdir?
 - c. Programların nasıl olmasını tercih ederdiniz?
 - d. Fiziki ortam hakkında ne düşünüyorsunuz?
2. Doktora eğitimi boyunca enstitü tarafından verilen dersler öğrencilerin araştırma üretkenliğini artırma konusunda sizce nasıl bir rol oynuyor? Üretkenliği artırabilmek için ders kapsamında neler yapılabileceğini düşünüyorsunuz?
3. Enstitü olarak doktora öğrencilerinizin araştırma üretkenliğini desteklemek için yaptığınız etkinlikler var mı? Varsa bunlardan bahsedebilir misiniz? Yoksa yapılmamasının nedenlerini açıklar mısınız?
4. Doktora öğrencilerinizin yayın sayılarını takip ediyor musunuz? Evetse, doktora öğrencilerinin mevcut üretkenlik düzeyleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - a. (Yeterli olmadığını düşünüyorsanız) öğrencilerin yayın sayısının yeterli düzeyde olmamasının nedenleri neler olabilir?
 - b. Yeterli ise sizce bu hangi etmenler sayesinde?
5. Enstitünüzde öğrenim gören doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini engelleyen faktörler olduğunu düşünüyor musunuz? Bu faktörlerden bahsedebilir misiniz?
 - a. Enstitüden kaynaklanan
 - b. Fakülteden kaynaklanan
 - c. Kişisel durumlardan kaynaklanan
 - d. Diğer
6. Bu engelleri aşmak için sizce neler yapılabilir?
7. Enstitünüzde öğrenim gören doktora öğrencilerinin araştırma esnasında olumsuz durumlarla karşılaştıkları oluyor mu? Bu durumlardan bahsedebilir misiniz?
 - a. Sizce bu sorunlar neden oluyor?
 - b. Bu sorunların nasıl çözülebileceğini düşünüyorsunuz?
 - c. Siz bu sorunları çözmek için öğrencilerinize yardımcı oluyor musunuz? (Ne şekilde yardımcı olmaya çalışıyorsunuz?)
8. Öğrencilerin araştırma üretkenliğini artırmak için programa yönelik önerileriniz nelerdir?
9. Sizce doktora öğrencileri araştırma üretkenliklerini artırmak için neler yapabilirler?
10. Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK-7

İhtiyaç Analizi Öğretim Üyeleri Görüşme Formu

Tarih ve Saat:

Katılımcı:

Merhaba, adım Fazilet Özge SEVİM. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalında araştırma görevlisi olarak çalışmaktayım. Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini destekleyici bir eğitim programının hazırlanmasına ilişkin bir araştırma yapıyorum ve sizinle doktora eğitim programı hakkındaki görüşlerinizi, araştırma üretkenliğinizi etkileyen etmenler ve araştırma üretkenliğini artırmak için yapılabilecekler hakkında görüşmek istiyorum. Doktora öğrencileriyle görüşmeler yapıyorum çünkü sizin vermiş olduğunuz yanıtlar sayesinde geliştirilecek programın doktora öğrencilerine faydalı olacağını umuyorum. Bu araştırmada ortaya çıkacak sonuçların öğrenci, öğretim üyesi ve enstitülere araştırma üretkenliği konusunda ışık tutacağını ve gelecekte bu konu üzerinde yapılacak araştırmalara yardımcı olacağını ümit ediyorum.

- Öncelikle yapılan görüşme süresince söyleyeceğiniz her şeyin araştırmacılar dışında herhangi bir kimse ile kesinlikle paylaşılmayacağını belirtmek isterim. Ayrıca, araştırma sonucunda oluşturulan raporda görüşme yapılan kişilerin isimleri ve kimliğini açığa vuracak bilgiler rapora yansıtılmayacaktır.
- Başlamadan önce sormak istediğiniz veya eklemek istediğiniz bir şey var mı?
- Görüşmeyi ses kayıt cihazı kullanarak kaydetmemde bir sakınca var mı?
- Görüşmenin yaklaşık 1 saat süreceğini tahmin ediyorum. Dilerseniz sorularımıza başlayabiliriz.
- Öncelikle araştırma üretkenliğinin tanımını yapmak istiyorum.

Araştırma üretkenliği: Araştırma performansının etki, kalite, önem ve sayı bakımından değerlendirilerek araştırmaya yönelik ürünlerin ortaya konmasıdır.

GÖRÜŞME SORULARI

1. Doktora dersi verdiğiniz öğrencilere sunulan eğitim programları hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - a. Beğendiğiniz yönleri nelerdir?
 - b. Beğenmediğiniz yönleri nelerdir?
 - c. Nasıl bir program olmasını tercih edersiniz? Öğrencilerin araştırma üretkenliğini artırmak için programa yönelik önerileriniz nelerdir?
 - d. Fiziki ortam hakkında ne düşünüyorsunuz? (Toplantı odası, laboratuvar, seminer odası, derslikler vb.)
2. Doktora eğitimi boyunca verdiğiniz dersler öğrencilerin araştırma üretkenliğini artırma konusunda sizce nasıl bir rol oynuyor? Üretkenliği artırabilmek için ders kapsamında neler yapılabileceğini düşünüyorsunuz?
3. Doktora öğrencilerinizin araştırma üretkenliğini desteklemek için yaptığınız etkinlikler var mı? Varsa bunlardan bahseder misiniz?
4. Doktora öğrencilerinizin yayın sayılarını takip ediyor musunuz? Evetse, doktora öğrencilerinin mevcut üretkenlik düzeyleri hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - a. (Yeterli olmadığını düşünüyorsanız) öğrencilerin yayın sayısının yeterli düzeyde olmamasının nedenleri neler olabilir?
 - b. Yeterli ise sizce bu hangi etmenler sayesinde?
5. Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğini engelleyen faktörler olduğunu düşünüyor musunuz? Bu faktörlerden bahseder misiniz?
 - a. Enstitüden kaynaklanan
 - b. Fakülteden kaynaklanan
 - c. Kişisel durumlardan kaynaklanan
 - d. Diğer
6. Bu engelleri aşmak için sizce neler yapılabilir?
7. Doktora öğrencilerinizin araştırma esnasında olumsuz durumlarla karşılaştıkları oluyor mu? Bu durumlardan bahsedebilir misiniz?
 - a. Sizce bu sorunlar neden oluyor?
 - b. Bu sorunların nasıl çözülebileceğini düşünüyorsunuz?
 - c. Siz bu sorunları çözmek için öğrencilerinize yardımcı oluyor musunuz? (Ne şekilde yardımcı olmaya çalışıyorsunuz?)
8. Öğretim üyeleri doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliklerini desteklemek için sizce neler yapabilirler?
9. Araştırma üretkenliğini artırmak için enstitü yönetiminin/kurumun neler yapabileceğini düşünüyorsunuz?
10. Sizce doktora öğrencileri araştırma üretkenliklerini artırmak için neler yapabilirler?
11. Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK-8**Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği**

Değerli katılımcı,

Bu form bilimsel araştırma amaçlı kullanılacaktır. Kimlik bilgilerinize ve özel yaşamınıza ilişkin hiçbir soru bulunmamaktadır. Vereceğiniz cevaplar araştırmamız açısından çok önemli olduğu için dikkatle okuyarak cevaplandırmanızı önemle rica ederiz. Katılımınız için çok teşekkür ederiz.

Yrd. Doç. Dr. Esmâ EMMİOĞLU-SARIKAYA
Arş. Gör. Fazilet Özge SEVİM

Bu çalışmada, Araştırma Üretkenliğini Destekleme Çalıştayı'nın sizde ne gibi değişikliklere yol açtığını incelemek için çalıştay öncesinde ve sonrasında sizlerden toplayacağımız bazı verileri eşleştirebilmek istiyoruz. Eşleştirme yapabilmek için kimlik bilgilerinizi kullanmak yerine kodlama yapmayı amaçlıyoruz. Bu nedenle sizden aşağıdaki şekilde bir kod oluşturmanız istenmektedir: Ayakkabı numaranız-gün/ay olarak doğum tarihiniz-öğrenci numaranızın son iki hanesi(örn. 36301072)

EŞLEŞTİRME KODU:

Demografik Bilgiler		
1. Cinsiyet	Erkek ()	Kadın ()
2. Yaş		
3. Medeni durum		
4. Bölüm		
5. Anabilim Dalı		
6. Meslek		
7. Doktora eğitiminizin hangi aşamasında yer alıyorsunuz?		

Lütfen aşağıda yer alan her ifadeyi dikkatlice okuyun ve size uygunluk derecesine göre cevap kağıdında bulunan puanlardan size uygun olana bir çarpı işareti (X) koyunuz. Bir ifadeyi okuduktan sonra aklınızda ilk oluşan puanı işaretleyiniz, işaretsiz ifade bırakmayınız. Olmak istediğiniz durumu değil, gerçekte var olan tutumunuzu belirtiniz. İfadelerin doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Önemli olan sizin nasıl hissettiğinizdir. İlgi ve yardımınız için teşekkür ederim.

Kesinlikle
KATILMIYORUM

Kesinlikle
KATILYORUM

MADDELER							
	1	2	3	4	5	6	7
1. Araştırma çalışmaları bende kaygıya neden olmaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
2. Araştırma becerileri tüm öğrencilere öğretilmelidir.	1	2	3	4	5	6	7
3. Araştırma yapmaktan keyif alırım.	1	2	3	4	5	6	7
4. Araştırma yapma ilgi çekicidir.	1	2	3	4	5	6	7
5. Araştırma yapmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
6. Araştırma verilerini analiz etme konusunda kendimi yetersiz görüyorum.	1	2	3	4	5	6	7
7. Araştırma yapmak beni korkutur.	1	2	3	4	5	6	7
8. Araştırma yapmak kariyerim için yararlıdır.	1	2	3	4	5	6	7
9. Araştırma kavramlarını anlamakta güçlük çekiyorum.	1	2	3	4	5	6	7
10. Araştırma yaparken pek çok hata yaparım.	1	2	3	4	5	6	7
11. Araştırma verilerinin matematiksel analizleri ile ilgili kaygılarım vardır.	1	2	3	4	5	6	7
12. Araştırma yapmayı severim.	1	2	3	4	5	6	7
13. Araştırma yapmakla ilgilenirim.	1	2	3	4	5	6	7
14. Araştırma yapmak benim çalışma alanımla bağlantılıdır.	1	2	3	4	5	6	7
15. Birçok öğrenci araştırma yapmaktan yarar sağlar.	1	2	3	4	5	6	7
16. Araştırma süreci gerilimli (stresli) bir süreçtir.	1	2	3	4	5	6	7
17. Araştırma yapma çok yararlıdır.	1	2	3	4	5	6	7

Kesinlikle
KATILMIYORUM

Kesinlikle
KATILYORUM

	1	2	3	4	5	6	7
18. Araştırma yapmak beni sınırlı yapar.	1	2	3	4	5	6	7
19. Günlük hayatımda araştırma çalışmalarını kullanırım.	1	2	3	4	5	6	7
20. Araştırmada edindiğim beceriler gelecekte bana yardımcı olacaktır.	1	2	3	4	5	6	7
21. Araştırma yapmak her profesyonel için faydalıdır.	1	2	3	4	5	6	7
22. Araştırmada edinilen bilgi bir makaledeki/kitaptaki kadar yararlıdır.	1	2	3	4	5	6	7
23. Araştırma yapmanın benim yaşamımla ilgisi yoktur.	1	2	3	4	5	6	7
24. Araştırma çalışmaları mesleki eğitimimin bir parçası olmalıdır.	1	2	3	4	5	6	7
25. Araştırma yapmak karmaşık bir süreçtir.	1	2	3	4	5	6	7
26. Araştırmacı düşünce kişisel hayatıma uymamaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
27. Araştırma yaklaşımlarını mesleğimde kullanacağım.	1	2	3	4	5	6	7
28. Araştırma yapmak zordur.	1	2	3	4	5	6	7
29. Araştırma yönteminin ayrıntılarını dikkatli bir şekilde çalışmaya meyilliyim.	1	2	3	4	5	6	7
30. Araştırma yapmak keyiflidir.	1	2	3	4	5	6	7
31. Araştırmaya dönük düşünme tarzı günlük yaşamımda önemli bir rol oynamaktadır.	1	2	3	4	5	6	7
32. Araştırma karmaşık bir konudur	1	2	3	4	5	6	7

EK-9**Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi (Öğrenciler için)**

Bilimsel bir çalışma kapsamında katılmış olduğunuz ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’ ile ilgili düşünceleriniz bizim için büyük önem arz etmektedir. Bu ankette size katılmış olduğunuz oturumlara ilişkin sorular yöneltilecektir. Görüşleriniz yalnızca araştırma amaçlı kullanılacak, kesinlikle araştırmacılar dışındaki kişi veya kişilerle paylaşılmayacak ve/veya eleştirilmeyecektir. Kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır. Aşağıdaki boşluklara sorular hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi yazarsanız çok seviniriz. İlgili ve katılımınız için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Fazilet Özge SEVİM
Yrd. Doç. Dr. Esmâ EMMİOĞLU-SARIKAYA
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi

- 1) Bu oturum süresince yaşadığınız tecrübeyi birkaç kelime ile ifade etmek isterseniz, bu kelimeler neler olurdu?

- 2) Sizce bu oturumun olumlu yönleri neler olmuştur?

- 3) Bu oturumda eksik ya da olumsuz gördüğünüz unsurlar neler olmuştur?

- 4) Oturumun araştırma üretkenliğinize/öğrencilerin araştırma üretkenliğine etkileri neler olabilir?

- 5) Bu oturumun daha iyi bir şekilde uygulanabilmesi için önerileriniz nelerdir?

EK-10**Uygulamaya Yönelik Görüşler Anketi (Program Uygulayıcıları için)**

Bilimsel bir çalışma kapsamında gerçekleştirilen ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’ ile ilgili düşünceleriniz bizim için büyük önem arz etmektedir. Bu ankette programın bütününe değerlendirmenize yönelik sorular yöneltilecektir. Görüşleriniz yalnızca araştırma amaçlı kullanılacak, kesinlikle araştırmacılar dışındaki kişi veya kişilerle paylaşılmayacak ve/veya eleştirilmeyecektir. Kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır. Aşağıdaki boşluklara sorular hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi yazarsanız çok seviniriz. İlgi ve katılımınız için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Fazilet Özge SEVİM
Yrd. Doç. Dr. Esmâ EMMİOĞLU-SARIKAYA
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi

1) Programın içeriği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

2) Programın uygulama süreci hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

3) Programın öğrencilerin araştırma üretkenliğine ne gibi etkileri olabileceğini düşünüyorsunuz?

4) Bu programı öğrencilerinize tavsiye eder misiniz? Nedenini lütfen kısaca açıklayınız.

5) Sizce bu programın olumlu yönleri neler olmuştur?

6) Bu programda eksik ya da olumsuz gördünüz unsurlar neler olmuştur?

7) Programın daha iyi bir şekilde uygulanabilmesi için önerileriniz nelerdir?

8) Bu programda başka nelere yer verilmesini isterdiniz?

9) Ekleme istediğiniz başka bir şey var mı?

EK-11

Uygulama Gözlem Formu

GÖZLEM FORMU	
Oturum adı: Tarih: Konuşmacı:	
Anlatılan Konu Başlıkları	
Kullanılan Öğretim Yöntemleri	
Kullanılan Değerlendirme Yöntemleri	
Kullanılan Teknoloji ve Materyaller	
Zaman Yönetimi (sunum, uygulama, değerlendirme vb.)	
Öğrenciler Arası Etkileşim	

Öğretim Üyesi-Öğrenci Etkileşim	
Öğrenci Soruları	
Öğretim üyesi Soruları ve Cevapları	
Öğrenci soru ve cevapları	
Öğretim Üyesi Tavsiyeleri	
Olumlu Durumlar	
Olumsuz Durumlar	
Diğer Notlar	

EK-12**Sonuç Değerlendirme Anketi (Öğrenciler için)**

Bilimsel bir çalışma kapsamında katılmış olduğunuz ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’ ile ilgili düşünceleriniz bizim için büyük önem arz etmektedir. Bu ankette programın bütününe değerlendirmenize yönelik sorular yöneltilecektir. Görüşleriniz yalnızca araştırma amaçlı kullanılacak, kesinlikle araştırmacılar dışındaki kişi veya kişilerle paylaşılmayacak ve/veya eleştirilmeyecektir. Kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır. Aşağıdaki boşluklara sorular hakkındaki görüş ve düşüncelerinizi yazarsanız çok seviniriz. İlgili ve katılımınız için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Fazilet Özge SEVİM
Yrd. Doç. Dr. Esmâ EMMİOĞLU-SARIKAYA
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi

1) Programın içeriği hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

2) Programın uygulama süreci hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

3) Programın araştırma üretkenliğinize ne gibi etkileri bulunabileceğini düşünüyorsunuz?

4) Bu programı arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz? Neden? Lütfen açıklayınız.

5) Sizce bu programın olumlu yönleri neler olmuştur?

6) Bu programda eksik ya da olumsuz gördünüz unsurlar neler olmuştur?

7) Programın daha iyi bir şekilde uygulanabilmesi için önerileriniz nelerdir?

8) Bu programda başka nelere yer verilmesini isterdiniz?

9) Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK-13

Sonuç Değerlendirme Görüşme Formu (Öğrenciler için)

Bilimsel bir çalışma kapsamında katılmış olduğunuz ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’ ile ilgili düşünceleriniz bizim için büyük önem arz etmektedir. Bu görüşmede size katılmış olduğunuz programa ilişkin sorular yöneltilecektir. Görüşleriniz yalnızca araştırma amaçlı kullanılacak, kesinlikle araştırmacılar dışındaki kişi veya kişilerle paylaşılmayacak ve/ veya eleştirilmeyecektir. Kimlik bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Öncelikle yapılan görüşme süresince söyleyeceğiniz her şeyin araştırmacılar dışında herhangi bir kimse ile kesinlikle paylaşılmayacağını belirtmek isterim. Ayrıca, araştırma sonucunda oluşturulan raporda görüşme yapılan kişilerin isimleri ve kimliğini açığa vuracak bilgiler rapora yansıtılmayacaktır.

Başlamadan önce sormak istediğiniz veya eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Görüşmeyi ses kayıt cihazı kullanarak kaydetmemde bir sakınca var mı?

Görüşmenin yaklaşık yarım saat süreceğini tahmin ediyorum. Dilerseniz sorularımıza başlayabiliriz.

Arş. Gör. Fazilet Özge SEVİM

Yrd. Doç. Dr. Esmâ EMMİOĞLU-SARIKAYA

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi

- 1) Araştırma Üretkenliğini Destekleme Çalıştayı hakkında genel olarak düşünceleriniz nelerdir, nasıl bir program olduğunu düşünüyorsunuz?
- 2) Çalıştaya genel bir bütün olarak baktığınızda yaşadığınız tecrübeyi birkaç kelime ile ifade etmek isterseniz, bu kelimeler neler olurdu? Neden bu kelimeleri kullandınız açıklar mısınız?
- 3) Programın süresi hakkında ne düşünüyorsunuz?
Sonda: 3 gün sürmesi, Çarşamba, Perşembe ve Cuma günleri olması
Sonda: Her oturumun 2 saat sürmesi
- 4) Programın içeriği (konuları) hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 5) Programın uygulandığı fiziksel ortam hakkında ne düşünüyorsunuz?
Sonda: odanın büyüklüğü, ışık, ısı
Sonda: ikramlar
Sonda: sınıfa ait eğitim teknolojileri donanımları vb.
- 6) Programa ilişkin hazırlanan sanal ortam (arastirmauretkenligi.com) hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 7) Beğendiğiniz oturumlardan bahsedebilir misiniz? Bu oturumları beğenmenizin sebepleri nelerdir?
- 8) Çalıştayda sunum yapan hocalar hakkında ne düşünüyorsunuz?
- 9) Bir katılımcı olarak eğitim süreci boyunca yaptıklarınızı göz önünde bulundurarak (dersleri takip etme, not alma, uygulamalara katılım vb.) kendinizi değerlendirir misiniz?
- 10) Bu çalıştaya katılmanın size katkı sağlayacağını düşünüyor musunuz?
Sonda: Ne gibi katkılar sağlayacağını düşünüyorsunuz?
Sonda: Katkı sağlamayacağını düşünüyorsanız, nedenini açıklar mısınız?
- 11) Sizce bu çalıştayın olumlu yönleri neler olmuştur?
- 12) Bu çalıştayda eksik ya da olumsuz gördüğünüz unsurlar neler olmuştur?
- 13) Böyle bir çalıştayın daha etkili bir şekilde uygulanabilmesi için önerileriniz nelerdir?
Sonda: Programda başka nelere yer verilmesini isterdiniz?
Sonda: Programda nelerin değişmesini isterdiniz?
- 14) Eklemek istediğiniz başka bir şey var mı?

EK-14**Doktora Öğrencileri için Hazırlanan ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’nın Olası Konu Başlıkları**

- 1) Yazma becerisini geliştirme
- 2) Araştırma yapmaya yönelik olumlu tutum geliştirme
- 3) Finansal Kaynaklara Erişim (Proje ve Tez Destekleri, Hibeler ve Burslar) hakkında bilgi sahibi olma
- 4) Yayın süreci (yayın düzenleme, basım, lojistik) hakkında bilgi sahibi olma
- 5) İletişim Becerileri (Yazılı ve sözlü iletişim/fikrini savunma/Profesyonel kişilerle, fakülte ve akranlarla iletişim gibi)
- 6) Etkili Sunum Becerileri
- 7) İşbirliği Stratejileri (takımla çalışma, çalışma ağı kurma vb.)
- 8) Kütüphane, bilgi teknolojileri ve kültürel/sanatsal alanları kullanma bilgi ve becerisi
- 9) Çalışma Stratejileri (Zamanlama Becerisi, Stres Yönetimi ve Öfke kontrolü)
- 10) Düşünme Becerileri (eleştirel düşünme, yaratıcılık vb.)

EK-15

Doktora Öğrencileri için Hazırlanan ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’nın Olası Amaçları

1. YAZMA BECERİSİ

Genel amaç: Programa katılan doktora öğrencilerine etkili yazma becerileri kazandırma

Hedef 1: Araştırma etiği hakkında bilgi sahibi olma

Kazanımlar:

1. Araştırma mevzuat etiği ve uygulama etiği hakkında bilgi sahibi olur.
2. Kaynakça yazım kulları hakkında bilgi sahibi olur.
3. Metin içinde atıf yapma kuralları hakkında bilgi sahibi olur.

Hedef 2: Farklı amaçlara yönelik akademik metinlerin yazım kurallarını bilme

Kazanımlar:

1. Özgeçmiş yazar.
2. İş başvurusu için niyet mektubu yazar.
3. Proje önerisi yazar.
4. Araştırma önerisi yazar.
5. Konferans bildirisi yazar.
6. Makale yazar.
7. Tez yazar.

Hedef 3: Akademik yazma aşamalarından haberdar olma

Kazanımlar:

1. Akademik yazı taslağının hazırlanması süreci hakkında bilgi sahibi olur.
2. Akademik yazı taslağı düzenleme süreci hakkında bilgi sahibi olur.
3. Akademik yazı taslağına son şeklini verilmesi süreci hakkında bilgi sahibi olur.
4. Araştırma taslaklarını düzenler.

Hedef 4: Akademik bir çalışmanın giriş, yöntem, alan yazın taraması, sonuç ve tartışma bölümlerini yazma

Kazanımlar:

1. Araştırma problemi/soruları ifadeleri yazar.
2. Hipotez ifadeleri yazar.
3. Bir çalışmanın Özet bölümünü yazar.
4. Bir çalışmanın Giriş bölümünü yazar.
5. Bir çalışmanın Alan yazın taraması, bölümünü yazar.
6. Bir çalışmanın Yöntem bölümünü yazar.
7. Bir çalışmanın Bulgular bölümünü yazar.
8. Grafik, şekil ve tablo vb. görseller kullanarak bulguları özetler.
9. Bir çalışmanın Sonuç bölümünü yazar.
10. Bir çalışmanın Tartışma bölümünü yazar.
11. Bir çalışmanın farklı bölümleri arasında anlam bütünlüğünün oluşturur.

2. ARAŞTIRMA YAPMAYA YÖNELİK OLUMLU TUTUM GELİŞTİRME

Genel Amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin araştırmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirmesi

Hedef 1: Doktora öğrencilerinin araştırma üretmeye yönelik olumlu tutumlarının artması

Kazanımlar:

1. Araştırma yapmaya yönelik kendine güven duyar.
2. Bir araştırmayı baştan sonra yürütebileceğine dair inanca sahip olur.
3. Araştırma faaliyetleri içinde bulunmaya gönüllü olur.
4. Araştırma faaliyetlerinde bulunmak için çaba harcar.
5. Araştırma faaliyetleri içinde bulunmaya ilgi duyar.
6. Araştırma faaliyetleri içinde bulunmaktan zevk alır.
7. Araştırma yapmanın kişisel hayatı için önemli olduğunu fark eder.
8. Araştırma yapmanın mesleki hayatı için önemli olduğunu fark eder.

3. FİNANSAL KAYNAKLARA ERİŞİM (PROJE VE TEZ DESTEKLERİ, HİBELER VE BURSLAR)

Genel amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin çalışmaları için gerekli olan finansal kaynaklara erişim konusunda bilgilendirilmesi

Hedef 1: Finansal kaynaklara erişim (proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar) hakkında bilgi sahibi olma.

Kazanımlar:

1. Üniversite düzeyinde araştırma destekleri hakkında bilgi sahibi olur.
2. Ulusal düzeyde araştırma destekleri hakkında bilgi sahibi olur.
3. Uluslararası düzeyde araştırma destekleri hakkında bilgi sahibi olur.

4. YAYIN SÜRECİ (YAYIN DÜZENLEME, BASIM, LOJİSTİK) HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLMA

Genel amaç: Doktora öğrencilerinin ulusal ve uluslararası akademik yayın süreçleri hakkında bilgi sahibi olması

Hedef 1: Doktora öğrencilerinin hakemli dergilerde makale yayımlama süreci hakkında bilgi sahibi olması

Kazanımlar:

1. Araştırma alanlarına uygun mevcut hakemli dergileri tarar.
2. Hakemli dergilerin etki faktörü, tarandığı indeksler vb. özellikleri hakkında bilgi sahibi olur.
3. Araştırmalarına uygun hakemli dergiyi seçer.
4. Hakemli dergilere makale gönderme kuralları hakkında bilgi sahibi olur.
5. Editörlük ve hakemlik süreçleri hakkında bilgi sahibi olur.

Hedef 2: Doktora öğrencilerinin konferanslarda bildiri ve sunum hazırlama süreci hakkında bilgi sahibi olması

Kazanımlar:

1. Araştırma alanlarına uygun mevcut konferansları tarar.
2. Araştırmalarına uygun konferans/sempozyum vb. etkinlikleri seçer.
3. Bildiri ve sunum özetleri gönderme kuralları hakkında bilgi sahibi olur.
4. Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük ve hakemlik süreçleri hakkında bilgi sahibi olur.
5. Konferans/sempozyum vb. etkinliklere katılım sürecinde gerçekleştirilen idari izin/yolluk vb. süreçler hakkında bilgi olur.
6. Konferans bildirileri ve sunum özetlerinin yayımlanmasına yönelik kurallar hakkında bilgi sahibi olur.

5. İLETİŞİM BECERİLERİ

Genel amaç: Akademik kariyerinde ihtiyaç duyacağı iletişim becerilerine sahip olma

Hedef 1: Kişilerarası iletişim süreci ve temel unsurları hakkında bilgi sahibi olma.

Kazanımlar

1. Kaynak ve alıcı hakkında bilgi sahibi olur.
2. Kodlama/kod açma hakkında bilgi sahibi olur.
3. Yeterlilik hakkında bilgi sahibi olur.
4. Mesajlar hakkında bilgi sahibi olur.
5. Geri bildirim hakkında bilgi sahibi olur.

Hedef 2: Kişilerarası iletişimi etkileyen faktörler (algı ve algılamayı etkileyen faktörler) hakkında bilgi sahibi olma.

Kazanımlar

1. Dikkat etme ve seçme hakkında bilgi sahibi olur.
2. Organize etme hakkında bilgi sahibi olur.
3. Yorumlama hakkında bilgi sahibi olur.
4. Yeniden düzenleme hakkında bilgi sahibi olur.

Hedef 3: Etkin dinleme becerileri kazanma

Kazanımlar

1. Gerçek dinleme ile sözde dinleme arasındaki farkları açıklar.
2. Dinlemenim önündeki engelleri değerlendirir.
3. Tam dinleme gerçekleştirir.

6. ETKİLİ SUNUM BECERİLERİ

Genel amaç: Programa katılan doktora öğrencilerine etkili sunum becerileri kazandırma.

Hedef 1: Sunum öncesi hazırlık süreci ile ilgili bilgi sahibi olma

Kazanımlar:

1. Sunum öncesi dikkat edilecek noktalar ile ilgili bilgi sahibi olur.
2. Sahne korkusunun ortadan kaldırılması için kullanılacak stratejiler hakkında bilgi sahibi olur.
3. Görsel ve işitsel araçların seçimi ve kullanımı hakkında bilgi sahibi olur.
4. Sunum içeriğini etkin bir şekilde organize eder.

Hedef 2: Sunuma giriş ve sunumun gelişme bölümleri hakkında bilgi sahibi olma

Kazanımlar:

1. Sunuma etkili bir Giriş yapar.
2. Sunum sırasında beden dilini etkin bir şekilde kullanır.
3. Sunum sırasında ses tonunu etkin bir şekilde kullanır.
4. Sunum sırasında dinleyicinin ilgisini canlı tutar.
5. Sunum sırasında kaçınılması gereken davranışlar hakkında bilgi sahibi olur.

Hedef 3: Sunumu sonlandırma süreci hakkında bilgi sahibi olma

Kazanımlar:

1. Özetleme teknikleri hakkında bilgi sahibi olur.
2. Etkili soru cevap teknikleri konusunda bilgi sahibi olur.
3. Sunumu etkili bir kapanış ile sonlandırır.

7. İŞBİRLİĞİ STRATEJİLERİ (TAKIMLA ÇALIŞMA, ÇALIŞMA AĞI KURMA)

Genel amaç: Doktora öğrencilerin işbirliği yapma ve takımla çalışma becerilerinin geliştirilmesi

Hedef 1: Doktora öğrencilerin takımla çalışma becerileri hakkında bilgi sahibi olma

Kazanımlar:

1. Takım kültürünün önemini kavrar.
2. Başarılı takımların sahip oldukları özellikler hakkında bilgi sahibi olur.
3. Takım çalışmalarında etkili çatışma yönetimi hakkında bilgi sahibi olur.
4. Takımın başarıyla yönetilmesi için gereken etmenler hakkında bilgi sahibi olur.
5. Takım içi ve dışı etkili iletişim becerilerini geliştirir.

Hedef 2: Doktora öğrencilerin işbirliği yapma becerilerinin geliştirilmesi

Kazanımlar:

1. Alanı ile ilgili farklı akademisyen ve öğrencilerle işbirliği yapma fırsatları hakkında bilgi sahibi olur.
2. Araştırmalarında yer alan katılımcılarla etkili işbirliği yapabilme becerileri kazanır.
3. Kaynak paylaşımını güçlendirmek için diğer üniversite ve dış araştırma sağlayıcılarla işbirliği yapma fırsatlarından haberdar olur.
4. İşbirliği için gerekli olan bilimsel, teknik ve sosyal prosedürlerin ve kaynakların farkında olur.

8. KÜTÜPHANE VE BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ KULLANMA BİLGİ VE BECERİSİ

Genel Amaç: Programa katılan doktora öğrencilerine kütüphane ve bilgi teknolojileri kullanma bilgi ve becerisi kazandırılması

Hedef 1: Kütüphane kullanımı hakkında bilgi sahibi olma

Kazanımlar:

1. Kütüphane kullanım planı hakkında bilgi sahibi olur.
2. Kütüphane hizmetlerinden haberdar olur.
3. Kütüphaneye kampus içi ve kampus dışı erişim ve katalog tarama hakkında bilgi sahibi olur.

4. Veri tabanları, dergiler ve e-yayımların kullanımı hakkında bilgi sahibi olur.
5. Kütüphane üyeliği, ödünç verme ve üniversiteler arası ödünç verme hakkında bilgi sahibi olur.
6. İntihal kontrol programları ve kullanımı hakkında bilgi sahibi olur.
7. Kütüphane kullanım kuralları hakkında bilgi sahibi olur.

Hedef 2: Bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı hakkında bilgi sahibi olma

Kazanımlar:

1. Bilgi ve iletişim teknolojileri araçlarını (görsel, işitsel ve yazılı) tanıır.
2. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin faydalarından haberdar olur.
3. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanım alanlarından haberdar olur.
4. Bilgi ve iletişim teknoloji kullanım kuralları hakkında bilgi sahibi olur.
5. Telif hakları ve bilişim suçlarından haberdar olur.
6. Bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla kaynaklara erişim yollarından haberdar olur.
7. Bilgisayarı kullanma ve yönetme (kelime işlem programı, elektronik tablola, veri tabanı uygulamaları ve sunu programı) hakkında bilgi sahibi olur.

9. ÇALIŞMA STRATEJİLERİ (ZAMANLAMA BECERİSİ, STRES YÖNETİMİ VE ÖFKE KONTROLÜ)

Genel Amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin çalışma stratejileri (zamanlama becerisi, stres yönetimi) hakkında bilgi sahibi olması

Hedef 1: Çalışma stratejileri konusunda bilgi sahibi olma.

Kazanımlar:

1. Kendine uygun bir çalışma planı oluşturur.
2. Çalışma sırasında uygulayabileceği stratejilerden haberdar olur.
3. Tez hazırlama aşamalarında (konu seçimi, sınırlandırma, geçici plan oluşturma, tezi yazmaya başlama, danışman ile kontrol, revizyon ve değerlendirme, çalışmayı düzenleme vb.) izlenecek çalışma stratejilerinden haberdar olur.
4. Öğrenme stratejileri (dikkat, tekrar, anlamlandırma vb.) hakkında bilgi sahibi olur.
5. Öğrenme stilleri (görsel, işitsel, dokunsal) hakkında bilgi sahibi olur.
6. Öğrenme strateji ve stillerini kendi çalışmalarında nasıl kullanabileceğinin farkında olur.
7. Öğrenme strateji ve stillerini kullanarak çalışmaya istekli olur.
8. Kaynakları okuma süreci ve okuma stratejileri hakkında bilgi sahibi olur.

Hedef 2: Zamanı doğru ve etkin kullanma/yönetme.

Kazanımlar:

1. Meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki farkın farkında olur.
2. Önceden planlamanın nasıl yapılacağı konusunda bilgi sahibi olur.
3. Zaman yönetiminde başarılı olmak için dikkat edilecek hususlardan haberdar olur.
4. Etkin bir zaman planlamasının önündeki engeller ve bunları aşma yöntemlerinden haberdar olur.
5. Zamanı etkili kullanma aşamaları hakkında bilgi sahibi olur.
6. Zaman değerlendirme (zaman yetersizliği ya da fazlalığını değerlendirme) yöntemleri hakkında bilgi sahibi olur.
7. Gecikmelerle/ zamanı bölen şeylerle baş etme yollarından haberdar olur.
8. Zaman yönetimi yaklaşımları konusunda bilgi sahibi olur (Güçlü, 2001).

Hedef 3: Stres yönetimi ve öfke kontrolünü sağlama

Kazanımlar:

1. Stres ve öfke belirtileri hakkında bilgi sahibi olur.
2. Stres ve öfkenin oluşma nedenleri ve davranışlara etkileri hakkında bilgi sahibi olur.
3. Stresin olumlu ve olumsuz etkilerinden haberdar olur.
4. Olumsuz stresi nasıl olumluya çevirebileceği hakkında bilgi sahibi olur.
5. Stres ve öfkeyi kontrol altında tutabilmenin avantajlarının farkında olur.
6. Kendi iç çatışmalarının engellenmesinde yapılabileceklerden haberdar olur.
7. Zor insanlarla başa çıkma yollarından haberdar olur.
8. Ast-üst ilişkilerini yönetme hakkında bilgi sahibi olur.

9. Stresle başa çıkmak için gerekli kısa ve uzun vadeli yöntemlerden haberdar olur.
10. Özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemini kavrar.

10 DÜŞÜNME BECERİLERİ (ELEŞTİREL DÜŞÜNME, YARATICILIK VB.)

Genel Amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin düşünme becerilerini geliştirme

Hedef 1: Düşünme becerilerinin bireye katkısının farkında olma

Kazanımlar:

1. Düşünme becerileri hakkında bilgi sahibi olur.
2. Düşünmenin bakış açısını zenginleştirdiğini fark eder.
3. Düşünmenin geliştirebilir bir özellik olduğunun farkına varır.
4. Kendi düşünme yollarının farkına varır.
5. Bilgi üretmede düşünme becerilerinin önemini kavrar.
6. Sorunları çözmeye düşünme becerilerinin önemini kavrar.
7. Düşünmenin önündeki engeller ve baş etme yolları hakkında bilgi sahibi olur.
8. Düşüncelerini örnek ve metaforlarla desteklemenin önemini kavrar.
9. Düşüncelerini farklı biçimlerde ifade eder.
10. Düşünme türleri (tümevarım, tümdengelim, eleştirel, yaratıcı, yansıtıcı, analitik vb.) hakkında bilgi sahibi olur.
11. Düşünme teknikleri hakkında bilgi sahibi olur (Güneş, 2012).

Hedef 2: Biliş üstü düşünme becerileri kazanma.

Kazanımlar:

1. Biliş üstü öğrenme stratejileri hakkında bilgi sahibi olur.
2. Kendini olduğu gibi kabul etme ve öz sorumluluk geliştirir.
3. Kendi öğrenme süreçlerini (karar verme, planlama, yönetme, değerlendirme vb) nasıl kontrol edeceğinin farkına varır.
4. Kendi düşüncelerini ifade etme konusunda özgüvenli davranır.

Hedef 3: Yaratıcı düşünme becerileri kazanma

Kazanımlar:

1. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici stratejiler hakkında bilgi sahibi olur.
2. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri içinde bulunmaya istekli olur.
3. Özgün düşünceler üretmenin önemini fark eder.
4. Yeni fikirler ortaya koymaya istekli olur.
5. Alternatif fikirler geliştirmeye istekli olur.
6. Merak duygusu gelişir.
7. Sorunların tespiti ve çözümünde kendi bakış açısını geliştirir.

Hedef 4: Eleştirel düşünme becerileri kazanma

Kazanımlar:

1. Karşılaştığı durumları anlamada sorgulayıcı davranır.
2. Düşünme faaliyetlerinin belli ölçütlere bağlı olarak gerçekleştirilmesi gerektiğinin farkına varır.
3. Olay ve olguları kendi bağlamında değerlendirmesi gerektiğinin farkına varır.
4. Farklı görüşlerden faydalanmayı öğrenir.
5. Farklı bilgilerin güvenilirliğini sorgular.
6. Fikirleri desteklemek veya çürütmek için uygun kanıtlara ihtiyaç olduğunun farkına varır.
7. İddialar ve gerçekler arasındaki ilişkiyi sorgular.

Hedef 5: Problem çözme becerileri kazanma

Kazanımlar:

1. Problemlerin çeşitli nedenleri ve çözüm yollarının olduğunu kabul eder.
2. Problem çözme yöntemleri hakkında bilgi sahibi olur.
3. Problem çözmenin aşamalarını (tanımlama, veri toplama, analiz, sonuçlandırma, değerlendirme vb.) kavrar.

EK-16

Nitel Verilere İlişkin Tema ve Kodlar

Doktora Eğitim Programları Hakkında Genel Düşüncelere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod	
Genel düşünceler	Olumlu	Öğretim üyesi sayısının yeterli olması Öğretim üyeleri ile sağlıklı iletişim kurabilme Yaşanılan şehirde/çalışılan yerde doktora programı bulunması Öğretim üyelerini tanıyor olma Güncel konuları içeren programlara sahip olma Nitelikli eğitim Uzmanlaşma fırsatı sağlama Araştırma/istatistik alanlarında yeterli eğitim verme Eğitim süresinin uygun olması Diğer
	Olumsuz	Altyapı eksikliği Uzmanlaşma sorunu Öğretim üyesi sayısı azlığı Programın yaşanılan yerden uzak olması Öğrenci sayısının az olması Öğrenci sayısının fazla olması Nitelikli yayın sayısının az olması

Doktora Eğitiminin Yürütüldüğü Fiziki Ortama İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod	
Fiziki ortama ilişkin görüşler	Olumlu	Laboratuvar/altyapı/ donanım Seminer odalarının varlığı 24 saat açık kütüphane Veri tabanlarına erişim
	Olumsuz	Kütüphane imkanlarının kısıtlı olması Laboratuvar/altyapı/donanım eksiklikleri Teknolojik altyapı eksiklikleri Dersliklerin uygun olmaması

Yayın Sayılarının Yeterliğine İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod	Frekans	Nedenler
Yayın sayıları	Yeterli		Danışman/öğretim üyesi desteği İşbirlikli/ortak çalışmalar Kişisel ilgi
	Yeterli değil		Cesaret eksikliği İş yoğunluğu Tek başına yayın yapmanın uygun görülmemesi

Araştırma Üretkenliğini Teşvik Eden Kişi ve Durumlara İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Kişi	Öğretim üyesi/danışman Arkadaş Aile
Durum	Kişisel ilgi/motivasyon Ekip çalışması içinde yer alma-İşbirliği Bilimsel araştırma yöntemlerine özgü derslerin varlığı Katılımcıların olumlu tavrı Başkalarının üretkenliği

Araştırma Esnasında Karşılaşılan Olumsuz Durumlara İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Olumsuz durumlar	Var Kaynaklara erişim Veri kayıpları/eksiklikleri Yasal izinler Bürokratik engeller Araştırılan konuya hâkim olamama Uygun metodu bulamama Akademik ofis eksikliği
	Yok

Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Etkileyen Etmenlere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Kişisel durumlar	İçsel motivasyon Araştırmaya yönelik tutum Düşünme ve sorgulama becerisi Yaş Çalışılan yerde doktora yapma
Öğretim üyesi/danışman	Danışmanla ilişkiler Danışman/öğretim üyesinin üretkenliği Danışman/öğretim üyesinin yeterliği Danışman/öğretim üyesinin öğrenciye karşı tutumu
Yapılan etkinlikler	İşbirliği ve etkileşim Araştırma projeleri içinde yer alma

Araştırma Üretkenliğini Engelleyen Etmenlere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Maddi sorunlar	Araştırma bütçesi eksiklikleri Öğrencinin kişisel ekonomik sorunları
Akademik sorunlar	Yazma becerisinin zayıf olması Yabancı dil eksikliği Bilimsel çalışma basamakları ile ilgili eksiklikler Yayın/projelerde öğretim üyesi desteği zorunluluğu Alan bilgisi eksiklikleri Düşünme becerilerinin zayıf olması Dışsal yönlendirmeye ihtiyaç duyma
Doktora bakış açısı ile ilgili sorunlar	Doktora yapmaktaki amacın istihdam olması Doktora yapmanın amacını anlayamamış olması Diploma sahibi olmak amacıyla doktora yapma Öğrencinin isteksizliği Doktora sürecinin öğrenciye uzun gelmesi
Çevre ile ilgili sorunlar	Doktora öğrencileri arasındaki rekabet Öğrencinin çevresinin akademik anlamda üretken olmaması Disiplinler arası çalışmaların eksikliği
Sosyal sorumluluklar	Evli veya çocuk sahibi olma Başka bir işte çalışıyor olma İş yoğunluğu Aile ve çevreye karşı sorumluluklar

Öğrencilere Yönelik Önerilere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Kişisel durumlar	İsteklilik/çaba İlgi, yetenek ve yetkinliklerinin farkında olma İletişim becerilerine sahip olma Zamanlama becerisine sahip olma/planlı çalışma Okuma becerilerine sahip olma Gözlem yapma becerisine sahip olma Teknolojiyi kullanma becerisine sahip olma Farklı/orijinal/özgün düşünebilme Eleştirel düşünme/sorgulama Problem çözme becerisine sahip olma
Akademik durumlar	Uygulama/projelerde yer alma Akademik işbirliğini artırma Öğretim üyelerine danışma/yayın teklif etme Öğretim üyeleriyle zaman geçirme Yazma becerisini geliştirme Alanda hangi konuların gerekli olduğunu tespit edebilme Akademiye yönelik olumlu tutumlar geliştirme Bilimsel araştırma yöntemleri ve istatistik yöntemleriyle bilimsel altyapıyı geliştirme Danışman önerilerini dikkate alma Alanda yetkin öğretim üyeleriyle görüşme Araştırma ve yayın sürecini öğrenme Kongre/konferanslarda sunum yapma Yurtdışı hareketliliğine katılma

Öğretim Üyesi ve Danışmanlara Yönelik Önerilere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Öğretim üyesi ve danışmana yönelik öneriler	Destek olma, yönlendirme ve dönüt verme
	Öğrencilerle ortak çalışmalar yapma
	Öğrenci istek, yetenek ve yeterliklerinin farkında olma
	Öğrenciye görev ve sorumluluk verme
	Alanda farklı dersler almasını sağlama
	Yazmaya teşvik etme
	Kendini alan bilgisi/araştırma yapma konularında geliştirme
	Öğrencinin sunum becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalar yaptırma
	Öğrenciyi doktora programı hakkında bilinçlendirme
	Araştırmaya yönelik olumlu tutumlar geliştirmesini sağlama
	Derslerde uygulamaya yer verme
	Araştırma yöntemleri derslere önem verme
	Öğrenci için çalışma planı oluşturma
	Ekip çalışmalarını destekleme
	Kendi çalışmalarını öğrencilerle paylaşma
	Öğrenciye değer verme
Ulaşılabilir ve samimi olma	

Üniversiteye Yönelik Önerilere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Üniversiteye yönelik öneriler	Altyapı/sınıf/laboratuvar ortamlarının geliştirilmesi
	Kütüphane veri tabanını genişletme
	Yapılan yayınlara maddi teşvik sağlama
	Kütüphaneye dışarıdan erişim sağlama
	Üniversiteler arası işbirliğinin artırılması
	Doktora eğitimi veren merkezi üniversitelerin kurulması

Doktora Programlarına Yönelik Önerilere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Doktora programlarına yönelik öneriler	Uygulamaya yönelik derslerin artırılması
	Öğretim üyesi sayısının artırılması
	Lisans programlarına bitirme tezi konması
	Tez bitirme sürelerine dikkat edilmesi
	Öğrenci yeterliklerine göre program geliştirilmesi

Derslere Yönelik Önerilere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Derslere yönelik öneriler	Uygulamanın artırılması
	Disiplinler arası çalışmaların yürütülmesi
	Öğretim üyelerinin öğretim yöntem ve teknikleri konusunda yetiştirilmesi
	Öğrencinin aktif katılımının sağlanması
	Ders devamlılığının sağlanması
	Araştırmaya yönelik önkoşul derslerin konması
	Bilimsel araştırma ders sayısının artırılması
	Yazma becerilerine yönelik ders içeriklerine yer verilmesi

Enstitüye Yönelik Önerilere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Enstitüye yönelik öneriler	Konferans, semineri kurs vb. etkinliklerin düzenlenmesi
	• <i>Bilgilendirme ve oryantasyon toplantıları</i>
	• <i>Akademik paylaşım günleri</i>
	• <i>Motivasyonu artırıcı eğitimler</i>
	• <i>Bilimsel araştırma yöntemleri destek kursları</i>
	• <i>Misafir öğretim üyelerinin davet edilmesi</i>
	• <i>Zaman yönetimi</i>
	• <i>Yazma becerileri</i>
	• <i>Yayın ve proje süreci</i>
	• <i>İstatistik kursları</i>
	• <i>Hızlı okuma teknikleri</i>
	• <i>Dil eğitimi</i>
	• <i>Seminer sayısının artırılması</i>
	Yayın yapan öğrencinin desteklenmesi
Maddi destek sağlama	
Çalışma ortamı tahsis etme	
Akademik ofis kurma	
Yayın yapma zorunluluğu getirme	
Enstitü çalışanlarının doktora süreci hakkında bilinçlendirilmesi	
Enstitüye ait veri tabanı oluşturma	
Araştırma izinlerinin enstitü aracılığıyla alınması	
Doktora yapma kriterlerinin artırılması	

Yüksek Öğretim Kurulu ve Proje Desteklerine Yönelik Önerilere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Yüksek Öğretim Kuruluna yönelik öneriler	Öğretim elemanı yetiştirmeye yönelik burs/programların artırılması
	Doktora öğrencilerinin araştırma görevlisi olarak çalıştırılmasını sağlayacak imkânların sağlanması
	Liyakate göre iş alımlarının yapılmasını
	Burs verilen alanların genişletilmesi
Proje destek ofislerine yönelik öneriler	Proje değerlendirmelerinde objektiflik
	Destek miktarlarının artırılması

Aile ve Topluma Yönelik Önerilere İlişkin Tema ve Kodlar

Tema	Kod
Topluma yönelik öneriler	Destek/anlayış
	Toplumsal farkındalık
	Çalışma ortamında saygı
	Araştırmalara gönüllü katılım

EK-17

Doktora Öğrencileri için Hazırlanan ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’ Kazanımlarına İlişkin Program Uygulayıcısı Görüş Formu

AKADEMİK YAZMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRME VE YAYIN SÜRECİ

Değerli hocam,

Aşağıdaki formda oturumunuz sürecinde konuşmanızda kapsamayı planladığınız ifadeleri verilen kutucuk içine X ile işaretleyerek belirtiniz. Eklemek istediğiniz konu ve kazanımları tablonun altında yer alan boşluğa yazınız.

Teşekkürler...

	Konuşmamda kapsayacağım Konu/Hedef/Kazanım
Konu 1: Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme	
Genel amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin akademik yazma becerilerini geliştirme	X
Hedef 1: Araştırma etiği hakkında bilgi sahibi olma	X
Kazanımlar: 1.Araştırma mevzuat etiği, uygulama etiği ve çıkış etiği hakkında bilgi sahibi olur.	
2.Kaynakça yazım kuralları hakkında bilgi sahibi olur.	X
3.Metin içinde atıf yapma kuralları hakkında bilgi sahibi olur.	X
Hedef 2: Akademik yazma aşamalarından haberdar olma	X
Kazanımlar: 4.Akademik yazı taslağının hazırlanması süreci hakkında bilgi sahibi olur.	X
5.Akademik yazı taslağı düzenleme süreci hakkında bilgi sahibi olur.	X
6.Akademik yazı taslağına son şeklini verilmesi süreci hakkında bilgi sahibi olur.	X
7.Araştırma taslaklarını düzenler	X
Hedef 3: Akademik bir çalışmanın giriş, yöntem, alan yazın taraması, sonuç ve tartışma bölümlerini yazma	X
Kazanımlar: 8.Araştırma problemi/soruları ifadeleri yazar.	X
9.Hipotez ifadeleri yazar.	X
10.Bir çalışmanın Özet bölümünü yazar.	X

11.Bir çalışmanın Giriş bölümünü yazar.	X
12.Bir çalışmanın Alan yazın taraması, bölümünü yazar.	X
13.Bir çalışmanın Yöntem bölümünü yazar.	X
14.Bir çalışmanın Bulgular bölümünü yazar.	X
15.Grafik, şekil ve tablo vb. görseller kullanarak bulguları özetler.	X
16.Bir çalışmanın Sonuç bölümünü yazar.	X
17.Bir çalışmanın Tartışma bölümünü yazar.	X
Hedef 4: Farklı amaçlara yönelik akademik metinlerin yazım kurallarını bilme	X
Kazanımlar:	X
18.Proje önerisi yazar.	
19.Araştırma önerisi yazar.	
20.Konferans bildirisi yazar.	
21.Makale yazar	X
22. Tez yazar. (aşamalar hemen hemen aynı diye bunları çıkarmadım)	
Konu 2: Yayın Süreci	
Genel amaç: Doktora öğrencilerinin ulusal ve uluslararası akademik yayın süreçleri hakkında bilgi sahibi olma	X
Hedef 1: Doktora öğrencilerinin hakemli dergilerde makale yayımlama süreci hakkında bilgi sahibi olma	X
Kazanımlar:	
1. Hakemli dergilerin etki faktörü, tarandığı indeksler vb. özellikleri hakkında bilgi sahibi olur.	
2. Araştırmalarına uygun hakemli dergiyi seçer.	X
3. Hakemli dergilere makale gönderme kuralları hakkında bilgi sahibi olur.	
4. Editörlük ve hakemlik süreçleri hakkında bilgi sahibi olur.	X
Hedef 2: Doktora öğrencilerinin konferanslara bildiri ve sunum hazırlama süreci hakkında bilgi sahibi olma	X
Kazanımlar:	
5. Bildiri ve sunum özetleri gönderme kuralları hakkında bilgi sahibi olur.	
6. Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük ve hakemlik süreçleri hakkında bilgi sahibi olur.	X
7. Konferans/sempozyum vb. etkinliklere katılım sürecinde gerçekleştirilen idari izin/yolluk vb. süreçler hakkında bilgi olur.	
Oturumunuzda eklemek istediğiniz konu/hedef/kazanım varsa lütfen belirtiniz...	

DÜŞÜNME BECERİLERİNİ GELİŞTİRME (ELEŞTİREL DÜŞÜNME, YARATICILIK VB.)

Değerli hocam,

Aşağıdaki formda oturumunuz sürecinde konuşmanızda kapsamayı planladığımız ifadeleri verilen kutucuk içine X ile işaretleyerek belirtiniz. Ekleme istediğiniz konu ve kazanımları tablonun altında yer alan boşluğa yazınız.

Teşekkürler...

	Konuşmamda kapsayacağım Konu/Hedef/Kazanım
Genel Amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin düşünme becerilerini geliştirme	
Hedef 1: Düşünme becerilerinin bireye katkısının farkında olma	
Kazanımlar:	
1. Düşünme becerileri hakkında bilgi sahibi olur.	
2. Düşünmenin bakış açısını zenginleştirdiğini fark eder.	
3. Düşünmenin geliştirebilir bir özellik olduğunun farkına varır.	
4. Kendi düşünme yollarının farkına varır.	
5. Bilgi üretmede düşünme becerilerinin önemini kavrar.	
6. Sorunları çözmeye düşünme becerilerinin önemini kavrar.	
7. Düşünmenin önündeki engeller ve baş etme yolları hakkında bilgi sahibi olur.	
8. Düşüncelerini örnek ve metaforlarla desteklemenin önemini kavrar.	
9. Düşüncelerini farklı biçimlerde ifade eder.	
10. Düşünme türleri (tümevarım, tümdengelim, eleştirel, yaratıcı, yansıtıcı, analitik vb.) hakkında bilgi sahibi olur	
11. Düşünme teknikleri hakkında bilgi sahibi olur.	
Hedef 2: Biliş üstü düşünme becerileri kazanma.	
Kazanımlar:	
12. Biliş üstü öğrenme stratejileri hakkında bilgi sahibi olur.	
13. Kendini olduğu gibi kabul etme ve öz sorumluluk geliştirir.	
14. Kendi öğrenme süreçlerini (karar verme, planlama, yönetme, değerlendirme vb) nasıl kontrol edeceğinin farkına varır.	
15. Kendi düşüncelerini ifade etme konusunda özgüvenli davranır.	
Hedef 3: Yaratıcı düşünme becerileri kazanma	X
Kazanımlar:	X
16. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici stratejiler hakkında bilgi sahibi olur.	X
17. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri içinde bulunmaya istekli olur.	X
18. Özgün düşünceler üretmenin önemini fark eder.	X
19. Yeni fikirler ortaya koymaya istekli olur.	X
20. Alternatif fikirler geliştirmeye istekli olur.	X
21. Merak duygusu gelişir.	X

22. Sorunların tespiti ve çözümünde kendi bakış açısını geliştirir.	X
Hedef 4: Eleştirel düşünme becerileri kazanma	
Kazanımlar:	
23. Karşılaştığı durumları anlamada sorgulayıcı davranır.	
24. Düşünme faaliyetlerinin belli ölçütlere bağlı olarak gerçekleştirilmesi gerektiğinin farkına varır.	
25. Olay ve olguları kendi bağlamında değerlendirmesi gerektiğinin farkına varır.	
26. Farklı görüşlerden faydalanmayı öğrenir.	
27. Farklı bilgilerin güvenilirliğini sorgular.	
28. Fikirleri desteklemek veya çürütmek için uygun kanıtlara ihtiyaç olduğunun farkına varır.	
29. İddialar ve gerçekler arasındaki ilişkiyi sorgular.	
Hedef 5: Problem çözüme becerileri kazanma	
Kazanımlar:	
30. Problemlerin çeşitli nedenleri ve çözüm yollarının olduğunu kabul eder.	
31. Problem çözüme yöntemleri hakkında bilgi sahibi olur.	
32. Problem çözmenin aşamalarını (tanımlama, veri toplama, analiz, sonuçlandırma, değerlendirme vb.) kavrar.	
Oturumunuzda eklemek istediğiniz konu/hedef/kazanım varsa lütfen belirtiniz...	

ZAMANLAMA BECERİSİ, ÇALIŞMA STRATEJİLERİ VE STRES YÖNETİMİ

Değerli hocam,

Aşağıdaki formda oturumunuz sürecinde konuşmanızda kapsamayı planladığımız ifadeleri verilen kutucuk içine X ile işaretleyerek belirtiniz. Eklemek istediğiniz konu ve kazanımları tablonun altında yer alan boşluğa yazınız.

Teşekkürler...

	Konuşmamda kapsayacağım Konu/Hedef/Kazanım
Genel Amaç: Doktora öğrencilerinin zamanlama becerisi, çalışma stratejileri ve stres yönetimi becerilerinin geliştirilmesi	X
Hedef 1: Zamanı doğru ve etkin kullanma/yönetme.	X
Kazanımlar:	X
1. Meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki farkın farkında olur.	X
2. Zaman yönetiminde başarılı olmak için dikkat edilecek hususlardan haberdar olur.	X
3. Etkin bir zaman planlamasının önündeki engeller ve bunları aşma yöntemlerinden haberdar olur.	X
4. Zamanı etkili kullanma aşamaları hakkında bilgi sahibi olur.	X
5. Zaman değerlendirme (zaman yetersizliği ya da fazlalığını değerlendirme) yöntemleri hakkında bilgi sahibi olur.	X
6. Gecikmelerle/ zamanı bölen şeylerle baş etme yollarından haberdar olur.	X
7. Zaman yönetimi yaklaşımları konusunda bilgi sahibi olur.	X
8. Planlamanın nasıl yapılacağı konusunda bilgi sahibi olur.	X
9. Kendine uygun bir çalışma planı oluşturur	X
Hedef 2: Çalışma stratejileri konusunda bilgi sahibi olma.	X
Kazanımlar:	X
10. Çalışma sırasında uygulayabileceği stratejilerden haberdar olur.	X
11. Tez hazırlama aşamalarında (konu seçimi, sınırlandırma, geçici plan oluşturma, tezi yazmaya başlama, danışman ile kontrol, revizyon ve değerlendirme, çalışmayı düzenleme vb.) izlenecek çalışma stratejilerinden haberdar olur.	X
12. Öğrenme stratejileri (dikkat, tekrar, anlamlandırma vb.) hakkında bilgi sahibi olur.	X
13. Öğrenme stratejini kendi çalışmalarında nasıl kullanabileceğinin farkında olur.	X
14. Öğrenme stratejini kullanarak çalışmaya istekli olur.	X
Hedef 3: Stres yönetimi becerilerine sahip olma.	X
Kazanımlar:	X
Stres hakkında bilgi sahibi olur.	X

15. Stresin oluşma nedenleri ve davranışlara etkileri hakkında bilgi sahibi olur.	X
16. Stresin olumlu ve olumsuz etkilerinden haberdar olur.	X
17. Olumsuz stresi nasıl olumluya çevirebileceği hakkında bilgi sahibi olur.	X
18. Stresi kontrol altında tutabilmenin avantajlarının farkında olur.	X
19. Kendi iç çatışmalarının engellenmesinde yapılabileceklerden haberdar olur.	X
20. Zor insanlarla başa çıkma yollarından haberdar olur.	X
21. Ast-üst ilişkilerini yönetme hakkında bilgi sahibi olur.	X
22. Stresle başa çıkmak için gerekli kısa ve uzun vadeli yöntemlerden haberdar olur.	X
23. Özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemini kavrar.	X
Oturumunuzda eklemek istediğiniz konu/hedef/kazanım varsa lütfen belirtiniz...	

İŞBİRLİĞİ VE AKADEMİK AĞ KURMA

Değerli hocam,

Aşağıdaki formda oturumunuz sürecinde konuşmanızda kapsamayı planladığımız ifadeleri verilen kutucuk içine X ile işaretleyerek belirtiniz. Eklemek istediğiniz konu ve kazanımları tablonun altında yer alan boşluğa yazınız.

Teşekkürler...

	Konuşmamda kapsayacağım Konu/Hedef/Kazanım
Genel amaç: Doktora öğrencilerinin işbirliği yapma ve akademik ağ kurma becerilerinin geliştirilmesi	X
Hedef 1: Doktora öğrencilerinin akademik ağ kurma becerilerinin geliştirilmesi	X
Kazanımlar:	X
1. Alanı ile ilgili farklı akademisyen ve öğrencilerle akademik ağ kurma fırsatları hakkında bilgi sahibi olur.	
2. Diğer üniversite ve dış araştırma sağlayıcılarla akademik ağ kurma fırsatları hakkında bilgi sahibi olur	X
Hedef 2: Doktora öğrencilerine işbirliği yapma becerilerini kazandırma	X
Kazanımlar:	X
3. İşbirliği yapmanın önemini kavrar.	
4. Başarılı takımların sahip oldukları özellikler hakkında bilgi sahibi olur.	X
5. İşbirlikli çalışmalarda etkili çalışma yönetimi hakkında bilgi sahibi olur.	X
6. Takım içi ve dışı etkili iletişim becerilerini geliştirir.	X
7. Araştırmalarında yer alan katılımcılarla etkili işbirliği yapabilme becerileri kazanır.	X
Oturumunuzda eklemek istediğiniz konu/hedef/kazanım varsa lütfen belirtiniz...	
- Akademik işbirliği için yazma dili hakkında bilgi sahibi olur	
- Sürdürülebilir akademik işbirliğinin nasıl sağlanacağı hakkında bilgi sahibi olur	
- Akademik işbirliği için takım üyesi olarak kendisinden beklenen becerileri geliştirir.	

FİNANSAL KAYNAKLARA ERİŞİM

Değerli hocam,

Aşağıdaki formda oturumunuz sürecinde konuşmanızda kapsamayı planladığınız ifadeleri verilen kutucuk içine X ile işaretleyerek belirtiniz. Eklemek istediğiniz konu ve kazanımları tablonun altında yer alan boşluğa yazınız.

Teşekkürler...

	Konuşmamda kapsayacağım Konu/Hedef/Kazanım
Genel amaç: Genel amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin çalışmaları için gerekli olan finansal kaynaklara erişim konusunda bilgilendirilmesi	
Hedef 1: Finansal kaynaklara erişim (proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar) hakkında bilgi sahibi olma.	X
Kazanımlar: 9. Üniversite düzeyinde araştırma destekleri hakkında bilgi sahibi olur.	X
10. Ulusal düzeyde araştırma destekleri hakkında bilgi sahibi olur.	X
11. Uluslararası düzeyde araştırma destekleri hakkında bilgi sahibi olur.	X
Oturumunuzda eklemek istediğiniz konu/hedef/kazanım varsa lütfen belirtiniz...	
İnovatif ve yenilikçi proje fikrinin oluşturulması ve proje haline getirilmesi konusunda bilgi sahibi olur.	
Proje yazımı konusunda (özgün değer, yapılabirlik, araştırma olanakları, yaygın etki vb.) hakkında bilgi sahibi olur.	

EK-18

Doktora Öğrencileri için Hazırlanan ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’nın Taslak Amaç, Kazanım, İçerik, Öğrenme Yaşantıları ve Değerlendirme Öğeleri

AKADEMİK YAZMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRME VE YAYIN SÜRECİ

AMAÇ/HEDEF/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme			
Genel amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin akademik yazma becerilerini geliştirme			
Hedef 1: Kaynakça yazımı ve metin içi atıf yapma hakkında bilgi sahibi olma Kazanımlar: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kaynakça yazım kuralları hakkında bilgi sahibi olur. 2. Metin içinde atıf yapma kuralları hakkında bilgi sahibi olur. 	-Kaynakça yazım kuralları -Metin içi atıf yapma kuralları	Anlatım Soru-cevap Gösterip yaptırma Örnek olay	Performans değerlendirme
Hedef 2: Akademik yazma aşamalarından haberdar olma Kazanımlar: <ol style="list-style-type: none"> 3. Akademik yazı taslağının hazırlanması süreci hakkında bilgi sahibi olur. 4. Akademik yazı taslağı düzenleme süreci hakkında bilgi sahibi olur. 5. Akademik yazı taslağına son şeklini verilmesi süreci hakkında bilgi sahibi olur. 6. Araştırma taslaklarını düzenler. 	-Akademik yazma aşamaları nelerdir? - Akademik yazı taslağının hazırlanması sürecinde yapılacaklar nelerdir? - Akademik yazı taslağı düzenleme sürecinde yapılacaklar nelerdir? Akademik yazı taslağına son şekli nasıl verilir? -Araştırma taslağı nasıl düzenlenir?	Anlatım Soru-cevap İşbirlikli öğrenme Akran öğretimi	Performans değerlendirme

<p>Hedef 3: Akademik bir çalışmanın giriş, yöntem, alan yazın taraması, sonuç ve tartışma bölümlerini yazma</p> <p>Kazanımlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Araştırma problemi/soruları ifadeleri yazar. 8. Hipotez ifadeleri yazar. 9. Bir çalışmanın Özet bölümünü yazar. 10. Bir çalışmanın Giriş bölümünü yazar. 11. Bir çalışmanın Alan yazın taraması, bölümünü yazar. 12. Bir çalışmanın Yöntem bölümünü yazar. 13. Bir çalışmanın Bulgular bölümünü yazar. 14. Grafik, şekil ve tablo vb. görseller kullanarak bulguları özetler. 15. Bir çalışmanın Sonuç bölümünü yazar. 16. Bir çalışmanın Tartışma bölümünü yazar 	<p>- Araştırma sorusu/hipotez, amaç ve hedefler nasıl yazılır? (Proje/makale/çalışmanın amacı, bu amaçlara bağlı olarak erişilmek istenen hedefler)</p> <p>-Konu ve kapsam nasıl belirlenir?</p> <p>-Özet nasıl yazılır?</p> <p>-Araştırmaya nasıl giriş yapılır?</p> <p>-Alan yazın nasıl yazılır?</p> <p>-Yöntem bölümü neleri içerir? Nasıl şekillendirilir?</p> <p>-Araştırma bulguları nasıl ortaya konur? (Grafik, şekil tablo ne ifade eder? Nasıl ve ne şekilde kullanılmalıdır?)</p> <p>--Araştırma nasıl sonuçlandırılır? (Tartışma ve sonuç nasıl yazılır?)</p>	<p>Anlatım Soru-cevap Örnek olay</p>	
<p>Hedef 4: Farklı amaçlara yönelik akademik metinlerin yazım kurallarını bilme</p> <p>Kazanımlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 17. Proje önerisi yazar. 18. Araştırma önerisi yazar. 19. Konferans bildirisi yazar. 20. Makale yazar 21. Tez yazar. 	<p>-Araştırma/makale/proje/tez/bildiri yazma süreci hakkında bilgilendirme.</p> <p>-Özgün değer nasıl belirlenir? Nasıl ifade edilir?</p> <p>-Araştırma olanakları nasıl belirlenir? Nasıl ifade edilir?</p> <p>-Başarı ölçütleri ve risk yönetimi nedir? Nasıl ifade edilir?</p> <p>-Araştırmacının diğer projeleri ve güncel yayınları neden önemlidir?</p> <p>Araştırmanın/Makalenin/Projenin/Tezin/Bildirin in yaygın etkilerinden ne şekilde bahsedilmelidir? (Bilimsel/Akademik, Ekonomik/Ticari/Sosyal, Araştırmacı yetiştirilmesi ve yeni projeler üretme vb.)</p> <p>-Araştırma/Makale/Proje/Tez/Bildiri çıktılarının paylaşımı ve yayılımı nasıl olmalıdır?</p>	<p>Anlatım Soru-cevap Örnek olay</p>	

Yayın Süreci

Yayın Süreci			
Genel amaç: Doktora öğrencilerinin ulusal ve uluslararası akademik yayın süreçleri hakkında bilgi sahibi olma			
Hedef 5: Doktora öğrencilerinin hakemli dergilerde makale yayımlama süreci hakkında bilgi sahibi olma Kazanımlar: 22. Editörlük ve hakemlik süreçleri hakkında bilgi sahibi olur. 23. Araştırmalarına uygun hakemli dergiyi seçer.	-Yayın yazma, raporlama ve değerlendirme süreci hakkında bilgilendirme. -Editörlük, hakemlik, yazarlık nedir? Yayın yapma süreci hangi aşamalardan oluşmaktadır? -Hakemli dergide yayın yapmak neden önemlidir? -Hakemli dergi seçerken hangi kriterler göz önünde bulundurulmalıdır?	Anlatım Soru-cevap Örnek olay	
Hedef 6: Doktora öğrencilerinin konferanslara bildiri ve sunum hazırlama süreci hakkında bilgi sahibi olma Kazanımlar: 24. Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük ve hakemlik süreçleri hakkında bilgi sahibi olur.	Yukarıda belirtilen sunum içerisinde aşağıdaki konulara da değinilecektir: - Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük ve hakemlik süreçleri nasıldır?	Anlatım Soru-cevap Örnek olay	

DÜŞÜNME BECERİLERİNİ GELİŞTİRME

AMAÇ/HEDEF/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
<p>Hedef 7: Yaratıcı düşünme becerileri kazanma</p> <p>Kazanımlar:</p> <p>25. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici stratejiler hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>26. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri içinde bulunmaya istekli olur.</p> <p>27. Özgün düşünceler üretmenin önemini fark eder.</p> <p>28. Yeni fikirler ortaya koymaya istekli olur.</p> <p>29. Alternatif fikirler geliştirmeye istekli olur.</p> <p>30. Merak duygusu gelişir.</p> <p>31. Sorunların tespiti ve çözümünde kendi bakış açısını geliştirir.</p>	<p>-Düşünmeyi geliştirici stratejiler</p> <p>-Düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri</p> <p>-Özgün düşünceler üretme</p> <p>-Yeni fikirler ortaya koyma.</p> <p>-Alternatif fikirler geliştirme</p> <p>-Sorun tespiti ve çözümü</p>	<p>Atölye çalışmaları (Hazırlık- Canlandırma- Değerlendirme)</p>	<p>Performans değerlendirme</p>

ZAMANLAMA BECERİSİ, ÇALIŞMA STRATEJİLERİ VE STRES YÖNETİMİ

AMAÇ/HEDEF/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
Genel Amaç: Doktora öğrencilerinin zamanlama becerisi, çalışma stratejileri ve stres yönetimi becerilerinin geliştirilmesi			
Hedef 8: Zamanı doğru ve etkin kullanma/yönetme. Kazanımlar: <ul style="list-style-type: none"> 32. Meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki farkın farkında olur. 33. Zaman yönetiminde başarılı olmak için dikkat edilecek hususlardan haberdar olur. 34. Etkin bir zaman planlamasının önündeki engeller ve bunları aşma yöntemlerinden haberdar olur. 35. Zamanı etkili kullanma aşamaları hakkında bilgi sahibi olur. 36. Zaman değerlendirme (zaman yetersizliği ya da fazlalığını değerlendirme) yöntemleri hakkında bilgi sahibi olur. 37. Gecikmelerle/ zamanı bölen şeylerle baş etme yollarından haberdar olur. 38. Zaman yönetimi yaklaşımları konusunda bilgi sahibi olur. 39. Planlamanın nasıl yapılacağı konusunda bilgi sahibi olur. 40. Kendine uygun bir çalışma planı oluşturur 	<ul style="list-style-type: none"> -Meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki fark -Zaman yönetiminde başarılı olmak için dikkat edilecek hususlar -Etkin bir zaman planlamasının önündeki engeller ve bunları aşma yöntemleri - Zamanı etkili kullanma aşamaları - Zaman değerlendirme yöntemleri - Gecikmelerle/ zamanı bölen şeylerle baş etme yolları - Zaman yönetimi yaklaşımları -Planlama - Çalışma planı oluşturma 	Anlatım Video Örnek olay Canlandırma	Performans değerlendirme
Hedef 9: Çalışma stratejileri konusunda bilgi sahibi olma. Kazanımlar: <ul style="list-style-type: none"> 41. Çalışma sırasında uygulayabileceği stratejilerden haberdar olur. 42. Tez hazırlama aşamalarında (konu seçimi, sınırlandırma, geçici plan oluşturma, tezi yazmaya başlama, danışman ile kontrol, revizyon ve değerlendirme, çalışmayı 	<ul style="list-style-type: none"> -Çalışma sırasında uygulayabileceği stratejiler -Tez hazırlama aşamalarında izlenecek çalışma stratejileri - Öğrenme stratejileri 	Tartışma Örnek olay Canlandırma	Performans değerlendirme

<p>düzenleme vb.) izlenecek çalışma stratejilerinden haberdar olur.</p> <p>43. Öğrenme stratejileri (dikkat, tekrar, anlamlandırma vb.) hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>44. Öğrenme stratejini kendi çalışmalarında nasıl kullanabileceğinin farkında olur.</p> <p>45. Öğrenme stratejini kullanarak çalışmaya istekli olur.</p>			
<p>Hedef 10: Stres yönetimi becerilerine sahip olma.</p> <p>Kazanımlar:</p> <p>46. Stres hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>47. Stresin oluşma nedenleri ve davranışlara etkileri hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>48. Stresin olumlu ve olumsuz etkilerinden haberdar olur.</p> <p>49. Olumsuz stresi nasıl olumluya çevirebileceği hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>50. Stresi kontrol altında tutabilmenin avantajlarının farkında olur.</p> <p>51. Kendi iç çatışmalarının engellenmesinde yapılabileceklerden haberdar olur.</p> <p>52. Zor insanlarla başa çıkma yollarından haberdar olur.</p> <p>53. Ast-üst ilişkilerini yönetme hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>54. Stresle başa çıkmak için gerekli kısa ve uzun vadeli yöntemlerden haberdar olur.</p> <p>55. Özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemini kavrar.</p>	<p>-Stres nedir?</p> <p>- Stresin oluşma nedenleri ve davranışlara etkileri</p> <p>-Stresin olumlu ve olumsuz etkileri</p> <p>-Olumsuz stresi olumluya çevirme</p> <p>-Stres kontrolü</p> <p>-İç çatışmaların engellenmesi</p> <p>-Zor insanlarla başa çıkma yolları</p> <p>- Ast-üst ilişkilerini yönetme</p> <p>-Stresle başa çıkmak için gerekli kısa ve uzun vadeli yöntemler</p> <p>-Özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemi</p>	<p>Anlatım</p> <p>Tartışma</p> <p>Örnek olay</p> <p>Canlandırma</p>	<p>Performans değerlendirme</p>

İŞBİRLİĞİ VE AKADEMİK AĞ KURMA

AMAÇ/HEDEF/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
Genel amaç: Doktora öğrencilerinin işbirliği yapma ve akademik ağ kurma becerilerinin geliştirilmesi			
Hedef 11: Doktora öğrencilerinin akademik ağ kurma becerilerinin geliştirilmesi Kazanımlar: <ul style="list-style-type: none"> 56. Alanı ile ilgili farklı akademisyen ve öğrencilerle akademik ağ kurma fırsatları hakkında bilgi sahibi olur. 57. Diğer üniversite ve dış araştırma sağlayıcılarla akademik ağ kurma fırsatları hakkında bilgi sahibi olur. 58. Akademik işbirliği için yazma dili hakkında bilgi sahibi olur. 	<ul style="list-style-type: none"> - Akademisyen ve öğrencilerle akademik ağ kurma fırsatları - Diğer üniversite ve dış araştırma sağlayıcılarla akademik ağ kurma fırsatları - Akademik işbirliği için yazma dili 	<ul style="list-style-type: none"> Düz anlatım Soru-cevap Örnek olay 	Performans değerlendirme
Hedef 12: Doktora öğrencilerine işbirliği yapma becerilerini kazandırma Kazanımlar: <ul style="list-style-type: none"> 59. İşbirliği yapmanın önemini kavrar. 60. Başarılı takımların sahip oldukları özellikler hakkında bilgi sahibi olur. 61. İşbirlikli çalışmalarda etkili çalışma yönetimi hakkında bilgi sahibi olur. 62. Takım içi ve dışı etkili iletişim becerilerini geliştirir. 	<ul style="list-style-type: none"> - İşbirliği yapmanın önemi - Başarılı takımların sahip oldukları özellikler - İşbirlikli çalışmalarda etkili çalışma yönetimi - Takım içi ve dışı etkili iletişim becerileri - Araştırmalarında yer alan katılımcılarla etkili işbirliği yapabilme becerileri -Sürdürülebilir akademik işbirliği -Akademik işbirliği için takım üyesi olarak geliştirilmesi beklenen beceriler 	<ul style="list-style-type: none"> Düz anlatım Soru-cevap İşbirlikli öğrenme 	Performans değerlendirme

<p>63. Araştırmalarında yer alan katılımcılarla etkili işbirliği yapabilme becerileri kazanır.</p> <p>64. Sürdürülebilir akademik işbirliğinin nasıl sağlanacağı hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>65. Akademik işbirliği için takım üyesi olarak kendisinden beklenen becerileri geliştirir.</p>			
--	--	--	--

FİNANSAL KAYNAKLARA ERİŞİM

AMAÇ/HEDEF/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME
<p>Genel amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin çalışmaları için gerekli olan finansal kaynaklara erişim konusunda bilgilendirilmesi</p>			
<p>Hedef 13: Finansal kaynaklara erişim (projeler, proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar) hakkında bilgi sahibi olma.</p> <p>Kazanımlar:</p> <p>66. Ulusal ve uluslar arası düzeyde araştırma destekleri hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>67. İnovatif ve yenilikçi proje fikrinin oluşturulması ve proje haline getirilmesi konusunda bilgi sahibi olur.</p> <p>68. Proje yazımı konusunda (özgün değer, yapılabirlik, araştırma olanakları, yaygın etki vb.) hakkında bilgi sahibi olur.</p>	<p>- Ulusal ve uluslar arası düzeyde araştırma destekleri</p> <p>- Proje fikrinin oluşturulması ve proje haline getirilmesi</p> <p>- Proje yazımı</p>	<p>Anlatım</p> <p>Örnek olay</p> <p>Soru cevap</p>	<p>Performans değerlendirme</p>

EK-19

Doktora öğrencileri için hazırlanan ‘Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’nın Taslak Amaç, Kazanım, İçerik, Öğrenme Yaşantıları ve Değerlendirme Ölçeleri için Doktora Öğrencisi ve Program Geliştirme Uzmanları Uzman Görüşü Formu

Değerli hocam,
Aşağıdaki formda geliştirmeyi planladığımız ‘Doktora Öğrencileri için Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programı’nın taslak amaç/hedef/kazanımları, içerik ve öğrenme yaşantıları, değerlendirme süreci ve sizlere sunduğumuz değerlendirme ölçeği bulunmaktadır. Programın taslak amaç/hedef/kazanımlarını, amaç/hedef/kazanımların içerik ve öğrenme yaşantılarıyla uyumunu değerlendirmeniz bizim için büyük önem arz etmektedir. Ölçeğin alt kısmında ise öneri ve açıklamalarınızı yazabileceğiniz bir alan ayrılmıştır. Çalışmamıza ayırdığınız zaman ve verdiğiniz içten yanıtlar için teşekkür ederiz.

Arş. Gör. Fazilet Özge SEVİM
Yrd. Doç. Dr. Esmâ EMMİOĞLU-SARIKAYA
Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi

AKADEMİK YAZMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRME VE YAYIN SÜRECİ

AMAÇ/HEDEF/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME	Uygun	Düzeltilmeli	Çıkarılmalı
Konu 1: Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme						
Genel amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin akademik yazma becerilerini geliştirme						

<p>Hedef 1: Kaynakça yazımı ve metin içi atıf yapma hakkında bilgi sahibi olma</p> <p>Kazanımlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kaynakça yazım kuralları hakkında bilgi sahibi olur. 2. Metin içinde atıf yapma kuralları hakkında bilgi sahibi olur. 	<p>-Kaynakça yazım kuralları -Metin içi atıf yapma kuralları</p>	<p>Anlatım Soru-cevap Gösterip yaptırma Örnek olay</p>	<p>Performans değerlendirme</p>			
<p>Hedef 2: Akademik yazma aşamalarından haberdar olma</p> <p>Kazanımlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Akademik yazı taslağının hazırlanması süreci hakkında bilgi sahibi olur. 4. Akademik yazı taslağı düzenleme süreci hakkında bilgi sahibi olur. 5. Akademik yazı taslağına son şeklini verilmesi süreci hakkında bilgi sahibi olur. 6. Araştırma taslaklarını düzenler. 	<p>-Akademik yazma aşamaları nelerdir? - Akademik yazı taslağının hazırlanması sürecinde yapılacaklar nelerdir? - Akademik yazı taslağı düzenleme sürecinde yapılacaklar nelerdir? Akademik yazı taslağına son şekli nasıl verilir? -Araştırma taslağı nasıl düzenlenir?</p>	<p>Anlatım Soru-cevap İşbirlikli öğrenme Akran öğretimi</p>	<p>Performans değerlendirme</p>			
<p>Hedef 3: Akademik bir çalışmanın giriş, yöntem, alan yazın taraması, sonuç ve tartışma bölümlerini yazma</p> <p>Kazanımlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Araştırma problemi/soruları ifadeleri yazar. 8. Hipotez ifadeleri yazar. 9. Bir çalışmanın Özet bölümünü yazar. 10. Bir çalışmanın Giriş bölümünü yazar. 11. Bir çalışmanın Alan yazın taraması, bölümünü yazar. 12. Bir çalışmanın Yöntem bölümünü yazar. 13. Bir çalışmanın Bulgular bölümünü yazar. 14. Grafik, şekil ve tablo vb. görseller kullanarak bulguları özetler. 15. Bir çalışmanın Sonuç bölümünü yazar. 16. Bir çalışmanın Tartışma bölümünü yazar 	<p>- Araştırma sorusu/hipotez, amaç ve hedefler nasıl yazılır? (Proje/makale/çalışmanın amacı, bu amaçlara bağlı olarak erişilmek istenen hedefler) -Konu ve kapsam nasıl belirlenir? -Özet nasıl yazılır? -Araştırmaya nasıl giriş yapılır? -Alan yazın nasıl yazılır? -Yöntem bölümü neleri içerir? Nasıl şekillendirilir? -Araştırma bulguları nasıl ortaya konur? (Grafik, şekil tablo ne ifade eder? Nasıl ve ne şekilde kullanılmalıdır?) --Araştırma nasıl sonuçlandırılır? (Tartışma ve sonuç nasıl yazılır?)</p>	<p>Anlatım Soru-cevap Örnek olay</p>				

<p>Hedef 4: Farklı amaçlara yönelik akademik metinlerin yazım kurallarını bilme</p> <p>Kazanımlar:</p> <p>17. Proje önerisi yazar. 18. Araştırma önerisi yazar. 19. Konferans bildirisi yazar. 20. Makale yazar 21. Tez yazar.</p>	<p>-Araştırma/makale/proje/tez/bildiri yazma süreci hakkında bilgilendirme. -Özgün değer nasıl belirlenir? Nasıl ifade edilir? -Araştırma olanakları nasıl belirlenir? Nasıl ifade edilir? -Başarı ölçütleri ve risk yönetimi nedir? Nasıl ifade edilir? -Araştırmacının diğer projeleri ve güncel yayınları neden önemlidir? Araştırmanın/Makalenin/Projenin/Tezin/Bildirin in yaygın etkilerinden ne şekilde bahsedilmelidir? (Bilimsel/Akademik, Ekonomik/Ticari/Sosyal, Araştırmacı yetiştirmesi ve yeni projeler üretmen vb.) -Araştırma/Makale/Proje/Tez/Bildiri çıktılarının paylaşımı ve yayılımı nasıl olmalıdır?</p>	<p>Anlatım Soru-cevap Örnek olay</p>				
Konu 2: Yayın Süreci						
<p>Genel amaç: Doktora öğrencilerinin ulusal ve uluslararası akademik yayın süreçleri hakkında bilgi sahibi olma</p>						
<p>Hedef 5: Doktora öğrencilerinin hakemli dergilerde makale yayımlama süreci hakkında bilgi sahibi olma</p> <p>Kazanımlar:</p> <p>22. Editörlük ve hakemlik süreçleri hakkında bilgi sahibi olur. 23. Araştırmalarına uygun hakemli dergiyi seçer.</p>	<p>-Yayın yazma, raporlama ve değerlendirme süreci hakkında bilgilendirme. -Editörlük, hakemlik, yazarlık nedir? Yayın yapma süreci hangi aşamalardan oluşmaktadır? -Hakemli dergide yayın yapmak neden önemlidir? -Hakemli dergi seçerken hangi kriterler göz önünde bulundurulmalıdır?</p>	<p>Anlatım Soru-cevap Örnek olay</p>				

Hedef 6: Doktora öğrencilerinin konferanslara bildiri ve sunum hazırlama süreci hakkında bilgi sahibi olma Kazanımlar: 24. Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük ve hakemlik süreçleri hakkında bilgi sahibi olur.	Yukarıda belirtilen sunum içerisinde aşağıdaki konulara da değinilecektir: - Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük ve hakemlik süreçleri nasıldır?	Anlatım Soru-cevap Örnek olay				
--	---	-------------------------------------	--	--	--	--

UYGUN yanıtı vermediğiniz maddeler için açıklamalarınızı ve düzeltme önerilerinizi lütfen buraya yazınız:

DÜŞÜNME BECERİLERİNİ GELİŞTİRME

AMAÇ/HEDEF/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME	Uygun	Dizeltilmeli	Çıkarılmalı
Genel Amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin düşünme becerilerini geliştirme						
Hedef 7: Yaratıcı düşünme becerileri kazanma Kazanımlar: <ul style="list-style-type: none"> 25. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici stratejiler hakkında bilgi sahibi olur. 26. Yaratıcı düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri içinde bulunmaya istekli olur. 27. Özgün düşünceler üretmenin önemini fark eder. 28. Yeni fikirler ortaya koymaya istekli olur. 29. Alternatif fikirler geliştirmeye istekli olur. 30. Merak duygusu gelişir. 31. Sorunların tespiti ve çözümünde kendi bakış açısını geliştirir. 	<ul style="list-style-type: none"> -Düşünmeyi geliştirici stratejiler -Düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri -Özgün düşünceler üretme -Yeni fikirler ortaya koyma. -Alternatif fikirler geliştirme -Sorun tespiti ve çözümü 	Atölye çalışmaları (Hazırlık-Canlandırma-Değerlendirme)	Performans değerlendirme			
<p>UYGUN yanıtı vermediğiniz maddeler için açıklamalarınızı ve düzeltme önerilerinizi lütfen buraya yazınız:</p>						

ZAMANLAMA BECERİSİ, ÇALIŞMA STRATEJİLERİ VE STRES YÖNETİMİ

AMAÇ/HEDEF/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME	Uygun	Dizeltilmeli	Çıkarılmalı
Genel Amaç: Doktora öğrencilerinin zamanlama becerisi, çalışma stratejileri ve stres yönetimi becerilerinin geliştirilmesi						
Hedef 8: Zamanı doğru ve etkin kullanma/yönetme. Kazanımlar: <ul style="list-style-type: none"> 32. Meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki farkın farkında olur. 33. Zaman yönetiminde başarılı olmak için dikkat edilecek hususlardan haberdar olur. 34. Etkin bir zaman planlamasının önündeki engeller ve bunları aşma yöntemlerinden haberdar olur. 35. Zamanı etkili kullanma aşamaları hakkında bilgi sahibi olur. 36. Zaman değerlendirme (zaman yetersizliği ya da fazlalığını değerlendirme) yöntemleri hakkında bilgi sahibi olur. 37. Gecikmelerle/ zamanı bölen şeylerle baş etme yollarından haberdar olur. 38. Zaman yönetimi yaklaşımları konusunda bilgi sahibi olur. 39. Planlamanın nasıl yapılacağı konusunda bilgi sahibi olur. 40. Kendine uygun bir çalışma planı oluşturur 	<ul style="list-style-type: none"> -Meşgul olmak ile üretken olmak arasındaki fark -Zaman yönetiminde başarılı olmak için dikkat edilecek hususlar -Etkin bir zaman planlamasının önündeki engeller ve bunları aşma yöntemleri - Zamanı etkili kullanma aşamaları - Zaman değerlendirme yöntemleri - Gecikmelerle/ zamanı bölen şeylerle baş etme yolları - Zaman yönetimi yaklaşımları -Planlama - Çalışma planı oluşturma 	Anlatım Video Örnek olay Canlandırma	Performans değerlendirme			
Hedef 9: Çalışma stratejileri konusunda bilgi sahibi olma. Kazanımlar: <ul style="list-style-type: none"> 41. Çalışma sırasında uygulayabileceği stratejilerden haberdar olur. 42. Tez hazırlama aşamalarında (konu seçimi, sınırlandırma, geçici plan oluşturma, tezi yazmaya başlama, danışman ile kontrol, revizyon ve değerlendirme, çalışmayı 	<ul style="list-style-type: none"> -Çalışma sırasında uygulayabileceği stratejiler -Tez hazırlama aşamalarında izlenecek çalışma stratejileri - Öğrenme stratejileri 	Tartışma Örnek olay Canlandırma	Performans değerlendirme			

<p>düzenleme vb.) izlenecek çalışma stratejilerinden haberdar olur.</p> <p>43. Öğrenme stratejileri (dikkat, tekrar, anlamlandırma vb.) hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>44. Öğrenme stratejini kendi çalışmalarında nasıl kullanabileceğinin farkında olur.</p> <p>45. Öğrenme stratejini kullanarak çalışmaya istekli olur.</p>					
<p>Hedef 10: Stres yönetimi becerilerine sahip olma.</p> <p>Kazanımlar:</p> <p>46. Stres hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>47. Stresin oluşma nedenleri ve davranışlara etkileri hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>48. Stresin olumlu ve olumsuz etkilerinden haberdar olur.</p> <p>49. Olumsuz stresi nasıl olumluya çevirebileceği hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>50. Stresi kontrol altında tutabilmenin avantajlarının farkında olur.</p> <p>51. Kendi iç çatışmalarının engellenmesinde yapılabileceklerden haberdar olur.</p> <p>52. Zor insanlarla başa çıkma yollarından haberdar olur.</p> <p>53. Ast-üst ilişkilerini yönetme hakkında bilgi sahibi olur.</p> <p>54. Stresle başa çıkma için gerekli kısa ve uzun vadeli yöntemlerden haberdar olur.</p> <p>55. Özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemini kavrar.</p>	<p>-Stres nedir?</p> <p>- Stresin oluşma nedenleri ve davranışlara etkileri</p> <p>-Stresin olumlu ve olumsuz etkileri</p> <p>-Olumsuz stresi olumluya çevirme</p> <p>-Stres kontrolü</p> <p>-İç çatışmaların engellenmesi</p> <p>-Zor insanlarla başa çıkma yolları</p> <p>- Ast-üst ilişkilerini yönetme</p> <p>-Stresle başa çıkmak için gerekli kısa ve uzun vadeli yöntemler</p> <p>-Özgüven ve benlik saygısının geliştirilmesinde stres yönetiminin önemi</p>	<p>Anlatım</p> <p>Tartışma</p> <p>Örnek olay</p> <p>Canlandırma</p>	<p>Performans değerlendirme</p>		
<p>UYGUN yanıtı vermediğiniz maddeler için açıklamalarınızı ve düzeltme önerilerinizi lütfen buraya yazınız:</p>					

İŞBİRLİĞİ VE AKADEMİK AĞ KURMA

AMAÇ/HEDEF/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME	Uygun	Düzeltilmeli	Çıkarılmalı
Genel amaç: Doktora öğrencilerinin işbirliği yapma ve akademik ağ kurma becerilerinin geliştirilmesi						
Hedef 11: Doktora öğrencilerinin akademik ağ kurma becerilerinin geliştirilmesi Kazanımlar: <ul style="list-style-type: none"> 56. Alanı ile ilgili farklı akademisyen ve öğrencilerle akademik ağ kurma fırsatları hakkında bilgi sahibi olur. 57. Diğer üniversite ve dış araştırma sağlayıcılarla akademik ağ kurma fırsatları hakkında bilgi sahibi olur. 58. Akademik işbirliği için yazma dili hakkında bilgi sahibi olur. 	<ul style="list-style-type: none"> - Akademisyen ve öğrencilerle akademik ağ kurma fırsatları - Diğer üniversite ve dış araştırma sağlayıcılarla akademik ağ kurma fırsatları - Akademik işbirliği için yazma dili 	<ul style="list-style-type: none"> Düz anlatım Soru-cevap Örnek olay 	Performans değerlendirme			
Hedef 12: Doktora öğrencilerine işbirliği yapma becerilerini kazandırma Kazanımlar: <ul style="list-style-type: none"> 59. İşbirliği yapmanın önemini kavrar. 60. Başarılı takımların sahip oldukları özellikler hakkında bilgi sahibi olur. 61. İşbirlikli çalışmalarda etkili çalışma yönetimi hakkında bilgi sahibi olur. 62. Takım içi ve dışı etkili iletişim becerilerini geliştirir. 63. Araştırmalarında yer alan katılımcılarla etkili işbirliği yapabilme becerileri kazanır. 64. Sürdürülebilir akademik işbirliğinin nasıl sağlanacağı 	<ul style="list-style-type: none"> - İşbirliği yapmanın önemi - Başarılı takımların sahip oldukları özellikler - İşbirlikli çalışmalarda etkili çalışma yönetimi - Takım içi ve dışı etkili iletişim becerileri - Araştırmalarında yer alan katılımcılarla etkili işbirliği yapabilme becerileri -Sürdürülebilir akademik işbirliği -Akademik işbirliği için takım üyesi olarak geliştirilmesi beklenen beceriler 	<ul style="list-style-type: none"> Düz anlatım Soru-cevap İşbirlikli öğrenme 	Performans değerlendirme			

hakkında bilgi sahibi olur.
65. Akademik işbirliği için takım üyesi olarak kendisinden beklenen becerileri geliştirir.

UYGUN yanıtı vermediğiniz maddeler için açıklamalarınızı ve düzeltme önerilerinizi lütfen buraya yazınız:

FİNANSAL KAYNAKLARA ERİŞİM

AMAÇ/HEDEF/KAZANIM	İÇERİK	ÖĞRENME YAŞANTILARI	DEĞERLENDİRME	Uygun	Düzeltilmeli	Çıkarılmalı
Genel amaç: Programa katılan doktora öğrencilerinin çalışmaları için gerekli olan finansal kaynaklara erişim konusunda bilgilendirilmesi						
Hedef 13: Finansal kaynaklara erişim (projeler, proje ve tez destekleri, hibeler ve burslar) hakkında bilgi sahibi olma. Kazanımlar: <ul style="list-style-type: none"> 66. Ulusal ve uluslararası düzeyde araştırma destekleri hakkında bilgi sahibi olur. 67. İnovatif ve yenilikçi proje fikrinin oluşturulması ve proje haline getirilmesi konusunda bilgi sahibi olur. 68. Proje yazımı konusunda (özgün değer, yapılabirlik, araştırma olanakları, yaygın etki vb.) hakkında bilgi sahibi olur. 	<ul style="list-style-type: none"> - Ulusal ve uluslararası düzeyde araştırma destekleri - Proje fikrinin oluşturulması ve proje haline getirilmesi - Proje yazımı 	Anlatım Örnek olay Soru cevap	Performans değerlendirme			
<p>UYGUN yanıtı vermediğiniz maddeler için açıklamalarınızı ve düzeltme önerilerinizi lütfen buraya yazınız:</p>						

EK-20

'Araştırma Üretkenliği Çalıştayı' Afifi

Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

*Sizin ihtiyaçlarınızdan gola çıktık..
Sizin için hazırladık*

DOKTORA ÖĞRENCİLERİ İÇİN

ARAŞTIRMA ÜRETKENLİĞİ ÇALIŞTAYI

Konu ve Konuşmacılar:

<p>Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci Finansal Kaynaklara Erişim İşbirliği ve Akademik Sosyal Ağ Kurma Düşünme Becerilerini Geliştirme Çalışma Stratejileri</p>	<p>Prof. Dr. Cemil ALKAN Yrd. Doç. Dr. Kubilay YILDIRIM Yrd. Doç. Dr. Yasemin ÖZDEM YILMAZ Yrd. Doç. Dr. Demet ŞAHİN Yrd. Doç. Dr. Emel TÜZEL</p>
---	---

Tarih: 27-28-29 Eylül 2017
Yer: GOÜ Eğitim Fakültesi B Blok Derslik 3

Başvuru için: arastirmauretkenligi.com
Not: Katılımınız tamamen ücretsiz,
kontenjanımız ilk kayıt yaptıran 40 kişi ile sınırlıdır.

EK-21

'Araştırma Üretkenliği Çalıştayı' Broşürü

Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü

*Sizin ihtiyaçlarınızdan yola çıkarak,
Sizin için hazırladık.*

DOKTORA ÖĞRENCİLERİ İÇİN

**ARAŞTIRMA
ÜRETKENLİĞİ
ÇALIŞTAYI**

www.arastirmauretkenligi.com

Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Taşçıiftlik Kampüsü/TOKAT
Tel: (0356) 252 16 16 - 3642

Tarih: 27-28-29 Eylül 2017
Yer: GÖÜ Eğitim Fakültesi B Blok Derslik 3

Program

Çalıştaya Davet...

'Araştırma üretkenliği benim için ne ifade ediyor?'
'Neden üretken olmalıyım?'
'Daha üretken olabilmek için neye ihtiyacım var?'
'Üretken olabilmek için neler yapabilirim?'
gibi sorularınızın yanıtını bulabileceğiniz 'Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Destekleme' çalıştaya davetlisiniz.

Çalıştayımız üniversitemiz doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğine yönelik ihtiyaçları analiz edilerek hazırlanmış olup amacımız ihtiyaç belirlenen alanlarda doktora öğrencilerimize eğitim vermek ve yapacakları çalışmalarda üretkenliklerini desteklemektir. Katılımınız tamamen ücretsiz, kontenjanımız ilk kayıt yaptıran 40 kişi ile sınırlıdır.

Görüşmek dileğiyle...

Konu ve Konuşmacılar:

Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci	Prof. Dr. Cemil ALKAN
Finansal Kaynaklara Erişim	Yrd. Doç. Dr. Kubilay YILDIRIM
İşbirliği ve Akademik Sosyal Ağ Kurma	Yrd. Doç. Dr. Yasemin ÖZDEM YILMAZ
Düşünme Becerilerini Geliştirme	Yrd. Doç. Dr. Demet ŞAHİN
Çalışma Stratejileri	Yrd. Doç. Dr. Emel TUZEL

27.09.2017**Çarşamba**

09:00-09:45
Kayıt ve Açılış

10:00-12:00
Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler
Prof. Dr. Cemil Alkan

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

13:30-16:00
Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar

28.09.2017**Perşembe**

10:00-10:45
Düşünme Becerilerini Geliştirme: Öneriler
Yrd. Doç. Dr. Demet Şahin

11:00-12:00
Düşünme Becerilerini Geliştirme: Uygulamalar

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

13:30-14:15
Çalışma Stratejileri: Öneriler
Yrd. Doç. Dr. Emel Tüzel
14:30-16:00
Çalışma Stratejileri: Uygulamalar

29.09.2017**Cuma**

10:00-10:45
İşbirliği ve Akademik Sosyal Ağ Kurma: Öneriler
Yrd. Doç. Dr. Yasemin Özdem Yılmaz
11:00-12:00
İşbirliği ve Akademik Sosyal Ağ Kurma: Uygulamalar

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

13:30-14:15
Finansal kaynaklara erişim: Öneriler
Yrd. Doç. Dr. Kubilay Yıldırım
14:30-16:00
Finansal kaynaklara erişim: Uygulamalar
16:00-17:00
Sertifika Töreni

EK-22

'Araştırma Üretkenliği Çalıştayı' İnternet Sayfası

Araştırma Üretkenliği | T: X

www.arastirmauretkenligi.com

Uygulamalar | Homepage | College | Knowledge Alliances | Erasmus+ - Key Act | Route Education and | Editorial Policies | IJHSS | IOSR | Indexes | Journal of E | Author Guidelines | ECONSPER: A Journ | Index | Indexing of Publish

Sizin ihtiyaçlarınızdan yola çıktık..
Sizin için hazırladık..

Anasayfa | Uygulamalar | Çalıştaya Davet | Hemen Başvur | Çalıştay Programı | Kurs İçerikleri | More

DOKTORA ÖĞRENCİLERİ İÇİN

ARAŞTIRMA ÜRETKENLİĞİ

ÇALIŞTAYI

Hemen başvuru

Araştırma Üretkenliği | T: X

www.arastirmauretkenligi.com

Uygulamalar | Homepage | College | Knowledge Alliances | Erasmus+ - Key Act | Route Education and | Editorial Policies | IJHSS | IOSR | Indexes | Journal of E | Author Guidelines | ECONSPER: A Journ | Index | Indexing of Publish

Sizin ihtiyaçlarınızdan yola çıktık..
Sizin için hazırladık..

Anasayfa | Uygulamalar | Çalıştaya Davet | Hemen Başvur | Çalıştay Programı | Kurs İçerikleri | More

'Araştırma üretkenliği benim için ne ifade ediyor?'
'Neden üretken olmalıyım?'
'Daha üretken olabilmek için neye ihtiyacım var?'
'Üretken olabilmek için neler yapabilirim?'

gibi sorularınızın yanıtını bulabileceğiniz 'Doktora Öğrencilerinin Araştırma Üretkenliklerini Destekleme' çalıştaya davetlisiniz.

Çalıştayımız üniversitemiz doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliğine yönelik ihtiyaçları analiz edilerek hazırlanmış olup amacımız ihtiyacı belirlenen alanlarda doktora öğrencilerimize eğitim vermek ve yapacakları çalışmalarında üretkenliklerini desteklemektir. Katılımımız tamamen ücretsiz, kontenjanımız ilk kayıt yaptıran 40 kişi ile sınırlıdır.

Görüşmek dileğiyle...

PHD

↑

araştırma üretenliği çp x

www.arastirmauretenligi.com/calistay-programi

Uygulamalar | Homepage | College | Knowledge Alliance | Erasmus - Key Act | Route Education and | Editorial Policies | IHHSS | IOSR | Indexes | Journal of E | Author Guidelines | ECONSPREK A Jour | Index | Indexing of Publish

Sizin ihtiyaçlarınızdan yola çıktık..
Sizin için hazırladık..

Anasayfa | Uygulamalar | Çalıştaya Davet | Hemen Başvur | Çalıştay Programı | Kurs İçerikleri | More

ÇALIŞTAY PROGRAMI

27.09.2017
Çarşamba

09:00-09:45
Kayıt ve Açılış

10:00-10:45
Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci Öneriler
Prof. Dr. Cemil Alkan
11:00-12:00
Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci Öneriler
Prof. Dr. Cemil Alkan

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

13:30-16:00
Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci Uygulamalar

28.09.2017
Perşembe

10:00-10:45
Düşünme Becerilerini Geliştirme Öneriler
Yrd. Doç. Dr. Demet Şahin
11:00-12:00
Düşünme Becerilerini Geliştirme Uygulamalar

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

13:30-14:15
Çalışma Stratejileri Öneriler
Yrd. Doç. Dr. Emel Tizel

Arastirma Üretenliği | T. x

www.arastirmauretenligi.com/kurs-icerikleri

Uygulamalar | Homepage | College | Knowledge Alliance | Erasmus - Key Act | Route Education and | Editorial Policies | IHHSS | IOSR | Indexes | Journal of E | Author Guidelines | ECONSPREK A Jour | Index | Indexing of Publish

Sizin ihtiyaçlarınızdan yola çıktık..
Sizin için hazırladık..

Anasayfa | Uygulamalar | Çalıştaya Davet | Hemen Başvur | Çalıştay Programı | Kurs İçerikleri | More

KURS İÇERİKLERİ

Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci

- Akademik yazma aşamaları nelerdir?
- Akademik yazı taslağının hazırlanması sürecinde yapılacaklar nelerdir?
- Akademik yazı taslağı düzenleme sürecinde yapılacaklar nelerdir?
- Akademik yazı taslağına son şekli nasıl verilir?
- Araştırma taslağı nasıl düzenlenir?
- Araştırma sorusu/fotoğraf, amaç ve hedefler nasıl yazılır? (Proje/makale/çalışmanın amacı, bu amaçlara bağlı olarak erişilmek istenen hedefler)
- Konu ve kapsam nasıl belirlenir?
- Özet nasıl yazılır?
- Araştırmaya nasıl giriş yapılır?
- Alan yazını nasıl yazılır?
- Yöntem bölümü neleri içerir? Nasıl şekillendirilir?
- Araştırma bulguları nasıl ortaya konur? (Grafik, şekil tablo ne ifade eder? Nasıl ve ne şekilde kullanılmalıdır?)
- Araştırma nasıl sonuçlandırılır? (Tartışma ve sonuç nasıl yazılır?)
- Kaynakça yazım kuralları
- Metin içi atıf yapma kuralları
- Yayın yazma, raporlama ve değerlendirme süreci hakkında bilgilendirme. Yayın yapma süreci hangi aşamalardan oluşmaktadır?
- Editörlük, hakemlik, yazarlık nedir?
- Hakemli dergide yayın yapmak neden önemlidir?
- Hakemli dergi seçerken hangi kriterler göz önünde bulundurulmalıdır?
- Konferans/sempozyum vb. etkinliklerin editörlük ve hakemlik süreçleri nasıldır?

Düşünme Becerilerini Geliştirme

- Düşünmeyi geliştirici stratejiler
- Düşünmeyi geliştirici çalışma faaliyetleri
- Özgen düşünceler üretme
- Yeni fikirler ortaya koyma.
- Alternatif fikirler geliştirme
- Sorun tespiti ve çözümü

araştırma üretkenliği çözümleri

www.aramizmauretkenligi.com/konusmacilar

Uygulamalar | Homepage | College | Knowledge Alliances | Erasmus - Key Act | Route Education and | Editorial Policies | UHSSI | IOSR | Indexes | Journal of | Author Guidelines | ECONSPREK A Jour | Index | Indexing of Publish

Sizin ihtiyaçlarınızdan yola çıktık..
Sizin için hazırladık..

Anasayfa | Uygulamalar | Çalışmaya Davet | Hemen Başvur | Çalıştay Programı | Kurs İçerikleri | More

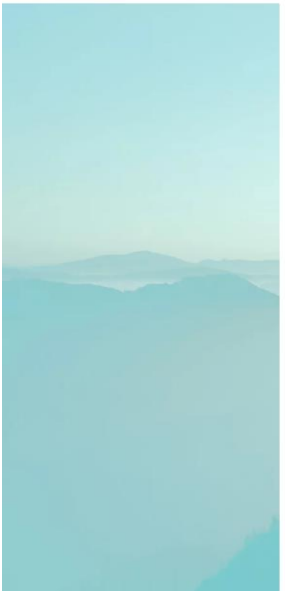
PROF. DR. CEMİL ALKAN

Prof Dr Cemil Alkan 1973 yılında Kırıkkale de doğdu. İlk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra Kırıkkale Meslek ve Teknik Liselerinde elektronik ve elektrik bölümlerini okudu. Yüksek öğrenimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya bölümünde tamamladı. Aynı bölümde yüksek lisans ve Polimer Bilim ve Teknolojisi lisansüstü alanında doktora yaptı. Kendisi üniversite son yıllarında polimer bilimi ve teknoloji konularında birleşik bir terçih etmiş ve akabinde tamamlanana kadar bu alanda 17 farklı dersini okuma fırsatı bulmuştur.

2004 yılında geçişli Gaziosmanpaşa Üniversitesinde polimer araştırmaları laboratuvarını kuran Prof Dr Cemil Alkan TÜBİTAK Karşın 1001 ve Ararza birlii ERANET projelerine yürütücülük yapmış ve yapılmakta Endüstriyel konularda; göbrikleri sayısında yarıtlıcı veya olgman oldu. TI SANTEZ 4 proje ünemiştir. Halen bu alandaki göbrikleri devam etmektedir. Prof Dr Cemil Alkan ülkemizde son yıllarda düzenlenen İnnovasyon birlii tarafından organize edilen ARGE Proje yarışta övülüklerinde 3 ü birincilik olan geçişli dereceleri elde etmiştir.

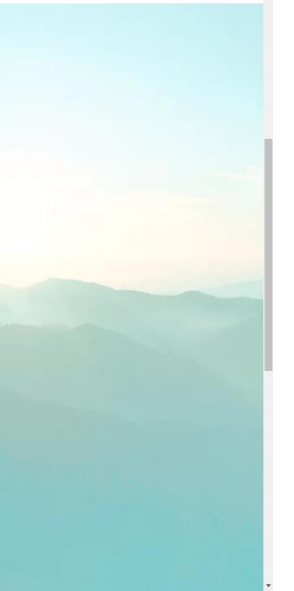
Çalışma konular arasında esas olarak enerji depolama malzemelerinin mikro ve mikro ölçekte geliştirilmesi, yeni nesil sil enerji depolama malzeme ve sistemlerinin geliştirilmesi ve tekstil ürünlerindeki koruyucu kaplamaların geliştirilmesi bulunmaktadır. Bunların yanında endüstriyel ortamları ile birlikte akıllık polimerler ve lif teknolojisi, süperabsorban polimerler ve polimerler gıda alanlarında da çalışmalar yapılmıştır. Alanında 40'tin üzerinde yayın bulunan Prof Dr Cemil Alkan çalışmaları kapsamında Uluslararası Enerji Ajansı'na "compact thermal energy storage" isimli çalışma grubuna faaliyetlerine 4 yıldan fazla bir süredir fişnik etmektedir. Ayrıca çalışmalar kapsamında 2012 ve 2014 yıllarında Münih Teknik Üniversitesi Araştırma Bölgesinde yer alan ZAE Bayern, Uygulamalı enerji araştırma merkezinde araştırmacı olarak çalışmıştır.

YRD. DOÇ. DR. EMEL TÜZEL

Lisans öğrenimini 2006 yılında Gaz Üniversitesi, Gaz Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmeniliği bölümünde tamamladı. Gaz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi alanındaki yüksek lisans derecesini 2010 yılında ve aynı alandaki doktora derecesini ise 2014 yılında aldı. 2007 yılında Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Yönetimi, Terfii, Planlama ve Ekonomik Analiz Bölümünde araştırmacı olarak çalışmaya başladı. 2007-2014 yılları arasında Gaz Üniversitesi, Gaz Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı'nda ve Gaz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde görevlendirilerek araştırmacı görevini sürdürdü. Tüzeli'nin çalışmaları kadın ve çizgiyi araştırmaları, öğretim ve yönetimi politikaları ve eğitim liderliği; ulusal ve uluslararası makale, bildiri ve kitap bölümleri bulunmaktadır. Tüzeli, 2015 yılında bu yana Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Yönetimi, Terfii, Planlama ve Ekonomik Analiz Bölümünde araştırmacı olarak görev yapmaktadır.

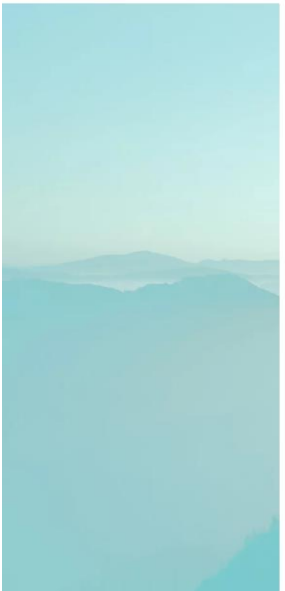
araştırma üretkenliği çözümleri

www.aramizmauretkenligi.com/konusmacilar

Uygulamalar | Homepage | College | Knowledge Alliances | Erasmus - Key Act | Route Education and | Editorial Policies | UHSSI | IOSR | Indexes | Journal of | Author Guidelines | ECONSPREK A Jour | Index | Indexing of Publish

Sizin ihtiyaçlarınızdan yola çıktık..
Sizin için hazırladık..

Anasayfa | Uygulamalar | Çalışmaya Davet | Hemen Başvur | Çalıştay Programı | Kurs İçerikleri | More

YRD. DOÇ. DR. DEMET ŞAHİN

2006 yılında Gaz Üniversitesi Gaz Eğitim Fakültesi İktisat Bölümü Sınıf Öğretmeniliği Programını bitirdi. 2007 yılında Gaz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans öğrenimine başladı. 2010 yılında Gaz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmeniliği Bilim Dalı'nda "Akademi 2. Sınıf Fen Ve Teknoloji Derisinde Alan Bilgilerinin Alan Bilgilerinin Bilişim Süreçleri Üzerine Hızlı Öğretim Etkinliklerinin Akademi Bilgi ve Tutumları Üzerindeki Etkisi" başlıklı yüksek lisans, 2014 yılında aynı kurumda "Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Argüman Yapıları" başlıklı doktora öğrenimini tamamladı. 2007-2014 yılları arasında Gaz Üniversitesi'nde araştırmacı görevi olarak görev yaptı. 2015'ten itibaren Gaziosmanpaşa Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

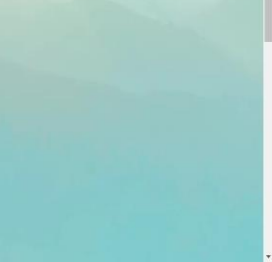
Demet Şahin'in Fen öğrenimi, bilişim stili, argüman yapısı, argümantasyonu, yaratıcı drama, alanlarında çalışmakta olup bu konularla ilgili ulusal ve uluslararası yayınları bulunmaktadır.

YRD. DOÇ. DR. KUBILAY YILDIRIM

Marmara Üniversitesinden 2003 yılında mezun olan Kubilay Yıldırım, yüksek lisans ve doktora programlarını Ortadoğu Teknik Üniversitesi Biyoteknoloji Bölümünde araştırmacı olarak 2010 yılında tamamlamıştır. Aynı yıl Gaziosmanpaşa Üniversitesi Biyomühendislik Bölümünde Yardımcı Doçent pozisyonunda görev yapmış olup halen aynı bölümde akademik çalışmalarını sürdürmektedir. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Teknoloji Transfer Ofisinde (TTTO) 2014 yılından beri Proje Destek Ofisi Genel koordinatörlük görevini yürütmektedir. Koordinatörlük alanında çalıştığı "TÜBİTAK YENİLİK VE GİRİŞİMCİLİK ALANLARINDA KAPALITE ARTIRILMASINA YÖNELİK DESTEK PROGRAMI" kapsamında üniversitemizde yürütülen projelerde üniversite öğrencilerine, girişimlere akademisyen ve sanayicilere ulusal ve uluslararası fon kaynaklarına ulaşım noktasında projelerin geliştirilmesine ve projelerin gerçekleştirilmesinde uzman olarak destek vermektedir. Bugüne kadar TÜBİTAK proje araştırmaları kapsamında binlerce kez görev almıştır. TÜBİTAK 1001, 1002, 1009, COST gibi birçok farklı bütçeli desteklere proje önerileri sunmuş, kabul edilen projelerde araştırmacı ve öğrencilerle çalışmıştır.

araştırma üretenliği | x

www.arastirmauretenligi.com/konusmacilar

Uygulamalar | Homepage | College | Knowledge Alliances | Erasmus - Key Act | Route Education and | Editorial Policies | IJHSSI | IOSR | Index | Journal of E | Author Guidelines | ECONSPREK: A Jour | Index | Indexing of Publish

Sizin ihtiyaçlarınızdan yola çıktık..
Sizin için hazırladık..

Anasayfa Uygulamalar Çalıştaya Davet Hemen Başvur Çalıştay Programı Kurs İşçikleri More

YRD. DOÇ. DR. YASEMİN ÖZDEM-YILMAZ

1982 yılında Eskişehir'de doğmuştur. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimini lise ile tamamlamıştır. 2003 yılında ODTÜ Fen Bilimleri Öğretmeneği lisans programından mezun olduğu için tez ile MEB'ne bağlı okullarda 4 yıl, Washington DC AED'de çalışarak 1 yıl süre ile Öğretmeneği yönetimi Akademik çalışmaları bulmak üzere 2009 yılında dönüp yine ODTÜ'de Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat adına yüksek lisans ve 2014 yılında Fen Bilimleri Öğretmeneği Akademiye atanarak öğretim görevlisi olarak çalışmıştır. Lisansüstü çalışmaları arasında Avrupa Fen Eğitimi Akademisi (EFSE) tarafından ödüllendirilerek ve ÖFİ programı tarafından desteklenerek iki kez Bristol Üniversitesi'ne İngilizce argümantasyon çalışmaları yürütmek üzere gönderilmiştir. Dr. Özdem-Yılmaz, 2015-2016 yıllarında Great Lakes Science Centre (GLSC) bünyesinde okulu öğretim ortamını üzerine post-doctorate çalışmaları bulunmaktadır. Argümantasyon, Sorgulamaya dayalı öğrenme ve Okul dışı öğrenme ortamları üzerine Öğretmen Eğitimi konularında ulusal ve uluslararası çalışmalar ve projelerde görev alan Dr. Özdem-Yılmaz, halen Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin Mesleki ve Fen Bilimleri Eğitimi ana bilim alanında görevine devam etmektedir.

CONTACT

Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Taşlıçiftlik Kampüsü/TOKAT

Tel: (0356) 252 16 16 - 3642

e166791@gmail.com

f t i y g+

Ad

E-posta

Konu

Mesaj

Send

Arastirma Üretenliği | x

www.arastirmauretenligi.com

Uygulamalar | Homepage | College | Knowledge Alliances | Erasmus - Key Act | Route Education and | Editorial Policies | IJHSSI | IOSR | Index | Journal of E | Author Guidelines | ECONSPREK: A Jour | Index | Indexing of Publish

Sizin ihtiyaçlarınızdan yola çıktık..
Sizin için hazırladık..

Anasayfa Uygulamalar Çalıştaya Davet Hemen Başvur Çalıştay Programı Kurs İşçikleri More

YRD. DOÇ. DR. YASEMİN ÖZDEM-YILMAZ

1982 yılında Eskişehir'de doğmuştur. İlkokul, ortaokul ve lise öğrenimini lise ile tamamlamıştır. 2003 yılında ODTÜ Fen Bilimleri Öğretmeneği lisans programından mezun olduğu için tez ile MEB'ne bağlı okullarda 4 yıl, Washington DC AED'de çalışarak 1 yıl süre ile Öğretmeneği yönetimi Akademik çalışmaları bulmak üzere 2009 yılında dönüp yine ODTÜ'de Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tokat adına yüksek lisans ve 2014 yılında Fen Bilimleri Öğretmeneği Akademiye atanarak öğretim görevlisi olarak çalışmıştır. Lisansüstü çalışmaları arasında Avrupa Fen Eğitimi Akademisi (EFSE) tarafından ödüllendirilerek ve ÖFİ programı tarafından desteklenerek iki kez Bristol Üniversitesi'ne İngilizce argümantasyon çalışmaları yürütmek üzere gönderilmiştir. Dr. Özdem-Yılmaz, 2015-2016 yıllarında Great Lakes Science Centre (GLSC) bünyesinde okulu öğretim ortamını üzerine post-doctorate çalışmaları bulunmaktadır. Argümantasyon, Sorgulamaya dayalı öğrenme ve Okul dışı öğrenme ortamları üzerine Öğretmen Eğitimi konularında ulusal ve uluslararası çalışmalar ve projelerde görev alan Dr. Özdem-Yılmaz, halen Gaziosmanpaşa Üniversitesi'nin Mesleki ve Fen Bilimleri Eğitimi ana bilim alanında görevine devam etmektedir.

CONTACT

Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Taşlıçiftlik Kampüsü/TOKAT

Tel: (0356) 252 16 16 - 3642

e166791@gmail.com

f t i y g+

Ad

E-posta

Konu

Mesaj

Send

© Proudly created with Wix.com

EK-23**‘Araştırma Üretkenliği Çalıştayı’ Programı**

27.09.2017

Çarşamba

09:00-09:45

Kayıt ve Açılış

10:00-12.00

Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler
Prof. Dr. Cemil Alkan

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

13:30-16:00

Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar

28.09.2017

Perşembe

10:00-10:45

Düşünme Becerilerini Geliştirme: Öneriler
Yrd. Doç. Dr. Demet Şahin

11:00-12.00

Düşünme Becerilerini Geliştirme: Uygulamalar

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

13:30-14:15

Çalışma Stratejileri: Öneriler
Yrd. Doç. Dr. Emel Tüzel

14:30-16:00

Çalışma Stratejileri: Uygulamalar

29.09.2017

Cuma

10:00-10:45

İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma: Öneriler
Yrd. Doç. Dr. Yasemin Özdem Yılmaz

11:00-12.00

İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma: Uygulamalar

ÖĞLE YEMEĞİ ARASI

13:30-14:15

Finansal kaynaklara erişim: Öneriler
Yrd. Doç. Dr. Kubilay Yıldırım

14:30-16:00

Finansal kaynaklara erişim: Uygulamalar

EK-24

‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Öneriler’ Oturumu Gözlem Notları (27.09.2017/10.00-12.00)

1. Anlatılan Konu Başlıkları

- a. İyi bir makale/tez/bildiri nasıl yazılır? (İyi makale yazımı planla başlar, tasarımın önemi, okuyucu kitlesinin belirlenmiş olması, dokümanın amacının net bir dille ifade edilmiş olması, içerik belirlemenin önemi)
- b. Tasarım basamakları (Literatürdeki açığı bulma-içerik-somutlaştırma-detaylar-ürün)
- c. Pazar ve okuyucu kitlesi (Okuyucunun (faydalanacak kişi, diğer araştırmacılar, tez jürisi, hakem vb.) isteklerinin ve beklentilerinin öneminden sıklıkla bahsedildi.
- d. Proje nedir? Proje yazma süreci, değerlendirme nasıl yapılır? Projenin reddedilme nedenleri nelerdir? Hakemler nelere dikkat eder? (Anlaşılabilirlik, yazım mükemmelliği, vaad edilen sonuçlar ve bu sonuçlara ulaşmak için önerilen yolların tutarlılığı.)
- e. İyi bir tez nasıl yazılır? (Planlama-içerik-somutlaştırma-detaylar-ürün) Tez yazımında danışman, jüri üyeleri, tez sınavına ilişkin öneriler.
- f. Teknik yazımın pazarları (Tez yada proje raporu, yayınlanacak makale yada rapor, araştırma önerisi ve popüler makale kim için yazılır? Nasıl değerlendirilir?)
- g. Yazıma başlamadan önce için taslak oluşturma
- h. Başlık yazımı (İyi başlık-kötü başlık örneği verildi)
- i. Kimler yazar olarak eklenmelidir?
- j. Kişi ve kurumları makale/tez yazım kurallarına uygun olarak ekleme (Bu kısımda her enstitü veya derginin kendine göre yazım kuralları olduğundan ve bunlara harfiyen uyulması gerektiğinden bahsedildi. Bu nedenle referans verme ve metin içi atıf konusu bir örnekle geçildi.-hoca bilerek bu kazanımı atladi. Bu kısmı ihmal edilen program şeklinde yazabiliriz.)
- k. Özet bölümü yazımı (Amaç, metod, sonuç ve çıkarımlar için birer cümle yazın. Her biri için en fazla 3 cümle yazın.)
- l. Giriş bölümü yazımı(Problem nedir? Ne sebeple ilgi çekicidir? Çözüm için daha evvel kimler katkıda bulunmuştur? Evvelki çalışmalardan hangi sonuçlar elde edilmiştir? Çalışmanız hangi yeniliği getirmektedir?)(Bu kısımda iyi bir cümle ile başlamanın öneminden bahsedildi. İyi başlangıç-kötü başlangıç örnekleri verildi) (Daha önce yapılmış çalışmalardan bahsetme literatür taramasından da bahsedildiğini göstermektedir)
- m. Metot bölümü yazımı (Deneysel, modelleme, hesaplamalı makale vb.)
- n. Sonuçlar ve tartışma bölümleri yazımı (Tablo ve figürler nasıl kullanılmalıdır) (Bu bölümde bulguların nasıl yazılacağına da yer verildi) (Örnekler verildi)
- o. Çıkarımlar bölümü yazımı (Örneklerle açıklandı)
- p. Özet ve çıkarım farkı örneklerle açıklandı.
- q. Teşekkür bölümü yazımı (Yazılmış teşekkür örnekleri gösterildi)
- r. Referans ve metin içi atıf (Konudaki önemli makaleleri mutlaka atfedin. Teori, bilgi ve başka yerden aldığınız her şey için atıfta bulunun. Referansları eksiksiz bildirmeyi unutmayın. ENDNOTE kullanımı, referanslar bittikten sonra dergi/tez yazım kurallarına uygunluğunun kontrol edilmesi)

- s. Ekler
 - t. İlk kopyanın yazımının ardından oluşturulan kontrol listesiyle tez/makale/bildirinin kontrol edilmesi önerildi. Kontrol listesinde nelere yer verilmesi gerektiğinden bahsedildi. (Taslak kopyayla karşılaştırma-dilbilgisi ve akıcılığı denetleme-figür, tablo ve referansların metinde geçtiğinden emin olma-bir başkasına okutma-birkaç gün bekleyip tekrar okuma-kapak sayfası oluşturma(örnek kapak sayfası verildi))
 - u. Uygun dergi seçimi
 - v. Editör ne yapar?
 - w. Hakemin görevleri nelerdir? Hakem seçerken ne yapmamız gerekir?
- 2. Kullanılan öğretim yöntemleri**
- a. Düz anlatım
 - b. Soru-cevap
 - c. Örnek olay
- 3. Kullanılan değerlendirme yöntemleri**
- 4. Kullanılan teknoloji ve materyaller**
- a. Powerpoint
 - b. Görsel materyaller (Taslak oluşturma şablonu, yazım basamaklarından örnekler)
- 5. Zaman yönetimi**
- a. 15 dakika erken başlandı. Tam saatinde bitirildi.
- 6. Öğrenciler arası etkileşim**
- 7. Öğretim üyesi-öğrenci etkileşim**
- a. Öğrenciler sunum yapılırken aralarda ve sunum sona erdiğinde sorular sordu. Sorulara öğretim üyesi tarafından detaylı yanıtlar verildi.
- 8. Öğrenci soru ve cevapları**
- a. Tarih bölümü öğrenci: Makalelerde kısaltmaların kullanılmasına yönelik bir soru sordu.
 - b. PDR öğrenci: Aktaran yapan kişiden alıntı yapıldığında asıl kaynak da referans olarak verilmeli mi?
 - c. İşletme öğrenci: Teşekkür kısmı uzatılabilir mi?
- 9. Öğretim üyesi soru ve cevapları**
- a. Tarih bölümü öğrenci cevap: Ekler kısmında verilebilir.
 - b. PDR öğrenci cevap: Referansta verilmesine gerek yok. Açıklama yapıldı.
 - c. İşletme öğrenci cevap: Duruma göre değişir ancak mutlaka katkısı olan kişi veya kurumlara teşekkür edilmelidir.
 - d. Öğretim üyesi öğrencilere yazım süreci hakkında sorular sorarak katılımı sağladı.
- 10. Öğretim üyesi tavsiyeleri**
- a. Yazmaya başlamadan önce iyi bir plan yapın, çalışmanızı tasarlayın.
 - b. Yazdığımız bir amacı olmalıdır.
 - c. Okuyucuyu tanımayın. (Kimler okuyacak, ne şekilde fayda sağlayacak vb.)Kendinizi okuyucunun yerine koyun. Okuduğunuzdan ne bulmayı ve aradığımız şeylere nasıl ulaşmayı istersiniz.
 - d. Okuyucuların beklentilerine cevap vermek için içerik, format, ve benzeri konularda başarılı örneklerden faydalanmaya çalışın. Danışmanınızdan ve çevrenizdeki diğer kişilerin fikirlerinden faydalanın. Benzer konuda yeni yazılmış tezleri fikir almak için inceleyin.
 - e. Bir ana plan oluşturun.
 - f. Taslak kopya oluşturun.
 - g. Açıklık, okunabilirlik ve yazım şekline dikkat edin.

- h. Görsel sunumlara dikkat edin.
- i. Taslak oluşturma ile ilgili şablon üzerinden birçok öneride bulunuldu. (Bu bölüm yol haritanızı çizdiğiniz kısımdır. Akıcılık, anlaşılabilirlik, bütünlük, ve yazım sırasındaki yol haritanız bu kısımda harcayacağınız enerjiye bağlı olacaktır.)
- j. Yapacağınız işleri bölümler ayırarak yapmaya çalışın. (Başlık, yazarlar, özet, giriş, metot, sonuç ve tartışma, çıkarımlar)
- k. Makalenizle ilgili fikir sahibi olmak isteyen kişiler öncelikle özet ve çıkarımlar kısmına bakacaktır. Bu kısımların iyi yazılmış olmasına dikkat edin. Özet ve çıkarımlar bölümünün aynı olmasından sakının.
- l. Fikir, teknik destek, malzeme ve finansman desteği sağlayan kişilere isim ve adreslerini vererek teşekkür etmelisiniz.

11. Olumlu durumlar

- a. Oturum başlamadan önce öğretim üyesinin özgeçmişinin okunması ile alanda uzmanlığının gözler önüne serilmesi sağlandı.
- b. Öğrenciler sorular sordu. Not tuttu. Öğretim üyesinin sorularına yanıt verdi. Aktif katılım sağlandı.
- c. Öğretim üyesi somut örneklere yer verdi. Yazım ve yayın süreci ile ilgili ipuçları ve önerilere yer verildi.

12. Olumsuz durumlar

- a. Öğrenciler arası etkileşimi sağlayabilecek etkinliklere yer verilmemiş olması. (İkinci oturumda bu eksiklik tamamlandı.)

13. Diğer notlar

1. İlk oturumda hedeflenen kazanımların birçoğuna değinildi. Referans ve metin içi atıf konusunda belirtilen 'Doğru kaynakça yazımını bir dizi kaynakça yazımı içinden seçip işaretleme. Kaynakça yazım kurallarına dikkat ederek kaynakça yazma. Bir dizi metin içi atıftan doğru olanı seçip işaretleme. Metin içi atıf yapma kurallarına dikkat ederek metin içi atıf yapma' gibi kazanımlara her enstitü veya derginin farklı yazım kuralları olması nedeniyle değinilmedi (İhmal edilen program)
2. 'Hakemli dergi seçme kriterlerini yazma/söyleme. Araştırmalarına uygun hakemli dergiyi bir dizi dergi arasından seçip işaretleme.' Alt kazanımlarına değinilmedi. Yalnızca dergi seçiminin öneminden bahsedildi.(İhmal edilen program)
3. Öğretim üyesi okuyucu kitlesinin yazardan beklentileri, teşekkür ve ekler bölümünün yazımı ile ilgili bilgileri oturum için gerekli gördüğünden dolayı resmi programa ekleme yapmıştır. Bu oturumdaki ekstra programı göstermektedir.
4. Oturumun geneli değerlendirildiğinde geliştirilen programda belirtilen oturum amaçları, kazanım ve alt kazanımların büyük çoğunlukla gerçekleştirildiğini söylemek mümkündür.
5. Öğrenme yaşantılarından işbirlikli öğrenme ve gösterip yaptırma ile ilgili etkinliklere bu oturumda yer verilmedi. Ancak 'Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci'nin ikinci oturumunda bu öğrenme yaşantıları kullanıldı.

EK-25

‘Akademik Yazma Becerilerini Geliştirme ve Yayın Süreci: Uygulamalar’ Oturumu
Gözlem Notları (27.09.2017/13.30-16.00)

1. Anlatılan Konu Başlıkları

- a. Araştırma üretkenliği nedir?
- b. Doktora öğrencilerinin araştırma üretkenliği neden önemlidir?
- c. Araştırma üretkenliği nasıl geliştirilir?
- d. Uygulama 1: Araştırma konusunun sınırlandırılması
- e. Uygulama 2: Videolardan yararlanarak araştırma sorusu üretme
- f. Literatür tarama ve yazma (Kütüphane katalog tarama, cited reference search: Web of science, SSCI-SCI indeksli dergi listeleri)
- g. Uygulama 3: İyi literatür/kötü literatür örnekleri dağıtıldı. Hangisinin iyi hangisinin kötü olduğunun bulunması istendi.
- h. Özet bölümü yazma
- i. Uygulama 4: Verilen makalelere özet yazma.

2. Kullanılan öğretim yöntemleri

- a. Düz anlatım
- b. Tartışma
- c. İşbirlikli öğrenme (Grup çalışmaları)
- d. Bireysel çalışma
- e. Örnek olay (Video)
- f. Gösterip yaptırma

3. Kullanılan değerlendirme yöntemleri

- a. Öğretim üyesi öğrencilere verilen etkinliklerin ardından gruplar arasında gezerek yapılanları değerlendirdi. Gerekli dönüt ve düzeltmeleri verdi.

4. Kullanılan teknoloji ve materyaller

- a. Powerpoint
- b. Çalışma kağıtları
- c. Öğrenci laptopları

5. Zaman yönetimi

- a. Öğrencilerin gecikmesi nedeniyle 13.55’te başlayan oturum 16.10’da sona erdi.

6. Öğrenciler arası etkileşim

- a. Uygulamalar sırasında bütün öğrenciler grup içi faaliyetlere katıldı.
- b. Öğrenciler arası etkileşim grup çalışmalarında yoğun bir şekilde yaşandı. Çalışma kağıtlarının her gruba bir tane olacak şekilde dağıtılmasıyla grup bağımlılığının sağlanmasına çalışıldı.
- c. Örnek olay ve gösterip yaptırma etkinlikleriyle öğrenciler kendi deneyimlerinden bahsederek etkileşimde bulundu.
- d. Videolardan araştırma sorusu bulma etkinliğinde farklı alanlardaki öğrenciler olaylara farklı bakış açıları getirerek soru yazdı.

7. Öğretim üyesi-öğrenci etkileşimi

- a. Öğretim üyesi konuya küçük bir tartışma ortamı yaratarak başladı. (Sizce üretkenlik nedir? Neden üretken olmalıyız vb.). Tartışmaya öğrenci katılımı yüksekti.
- b. Öğrenciler öğretim üyesinin sormuş olduğu sorulara kendi deneyimlerinden yola çıkarak cevap verdi.

- c. Öğretim üyesi bütün etkinliklerde her bir grubun yanına giderek sorularını yanıtlamaya, gerekli dönüt ve düzeltmelerde bulunmaya çalıştı.

8. Öğrenci soru ve cevapları

- a. Aile etkisini nasıl yenebilecekleri, danışman, medeni durum, laboratuvar altyapısı, kadro durum, akademik teşvik, post doc ile ilgili sorular soruldu.
b. Öğrenciler grup çalışmaları sırasında öğretim üyesine konulara ilişkin sorular öyeltilti.

9. Öğretim üyesi soru ve cevapları

- a. Öğretim üyesi soruları yanıtladı.
b. Kimler tez kimler tez aşamasında? Sizce araştırma üretkenliği nedir? Araştırma üretkenliğini etkileyen etmenler nelerdir?

10. Öğretim üyesi tavsiyeleri

- a. Dil yeterliğini geliştirmek adına yurtdışı deneyimlerden faydalanılabilir.
b. Post Doc için TÜBİTAK projelerinden yararlanılabilir.
c. Literatür tarama yaparken yayımlara ilişkin notlar alın, kendinize ait tablolar oluşturun (Örnek tablo gösterildi.)
d. Yazarken basit ve yalın bir dil kullanın. Yazdığınız dile ve dilbilgisi kurallarına hakim olun. Paragraflar arası geçişlere dikkat edin. Paragrafların çok uzun veya çok kısa olmamasına dikkat edin.
e. Uygulamalarla ilgili dönütler verilirken tavsiyelerde bulunuldu. (Araştırma sorusunu nasıl daraltırız, literatür nasıl yazılır, özet nasıl yazılır vb)

11. Olumlu durumlar

- a. Öğrenci katılımı çok yüksekti.
b. Öğrenciler kendi alanlarındaki diğer çalışma arkadaşlarını tanıma, birlikte çalışma fırsatı buldu. Öğrenciler arası etkileşim üst düzeyde sağlandı.
c. Öğretim üyesi sürekli dönüt ve düzeltmelerde bulundu. Öğretim üyesi-öğrenci etkileşimi sağlandı.
d. Tartışma konusunu öğrencilerin dikkatini çekti.
e. Video ve görseller katılımı artırdı.

12. Olumsuz durumlar

- a. Sürenin kısıtlı olması nedeniyle bir etkinlik yapılamadı.
b. Öğrenciler özet yazma etkinliğinde dağıldılar.

13. Diğer notlar

- a. Bu oturumda ilk oturumda akademik yazma becerilerini geliştirmeyele ilgili önerilerin bir kısmı uygulamaya geçirildi.
b. Özellikle ilk oturumda az bahsedilen araştırma sorusunu oluşturma ve literatür tarama kısımlarına ağırlık verildi.
c. 'Araştırmalarına uygun hakemli dergiyi bir dizi dergi arasından seçip işaretleme.' Alt kazanımının sağlanması amacıyla kütüphane kataloğu, SSCI-SCI dergilerin bulunabileceği siteler gösterildi. (Birinci oturumda yer verilmeyen kazanım burada tamamlanmış oldu.)
d. Bu oturumun bir önceki oturumun tamamlayıcısı niteliğinde gerçekleştirilebildiğini söylemek mümkündür

EK-26

'Düşünme Becerilerini Geliştirme' Oturumu Gözlem Notları (28.09.2017/10.00-12.00)**1. Anlatılan Konu Başlıkları**

- a. Etkinlik 1: Öğrenciler halka şeklinde minderlere oturdular. Öğretim üyesi öğrencilerden kağıt kalem almalarını istedi. 30 saniye boyunca yanındakine bakıp yüzünü çizmeye çalışmalarını istedi. (Öğrencilerden çizimlerini göstermelerini istediğinde çekinip göstermek istemediler. Öğretim üyesi bu etkinlikte olduğu gibi farklı alanlarda da fikirlerimizi veya yaptıklarımızı göstermekte çekindiğimizden bahsetti. Bu durumun bilimsel araştırma ve yazma sürecinde de meydana gelebileceğini, yazmak istediğimiz çok şey olmasına rağmen çekindiğimiz için yazmak istemeyebildiğimizden ve bunun böyle olmaması gerektiğinden bahsedildi.
- b. Etkinlik 2: Öğretim üyesi hafif bir müzik açtı. Öğrencilerden gözlerini kapatmalarını ve sorulan sorulara bilimsel çalışmalarını düşünerek cevap vermelerini istedi.

Sorulan sorular ve cevapları:

- 1) Teziniz (veya yaptığınız herhangi bir çalışma) bir canlıya benzese ne olurdu?
 - Aslan, Ağaç, Karınca, Yaban arısı, Keklik, Fidan, At vb
- 2) Neyle besleniyor?
 - Emek, zaman, su, rakam, sabır, ben, kan, gözyaşı vb.
- 3) Tezinizi var olandan farklı bir formatta canlandırırsanız nasıl canlandırırsınız?
- 4) Teziniz bir yiyecek olsa tadı nasıl olurdu?
 - Tramisü, bal, kuzu çevirme, çiğ köfte, çok acılı adana vb.
- 5) Tezinizin kişisel özellikleri olduğunu varsayalım. Sizin kişisel özelliklerinizle hangi alanlarda benzerlik gösterirdi?
 - Azimli, sabırlı, sabırsız, yorgun, kadersiz, düzensiz vb.
- 6) Tezinizin estetik noktalarını söyleyebilir misiniz?
 - Grafik, fotoğraflar, üslup, yazım planı, sayfa düzeni, yöntem vb.
- 7) Teziniz nerede doğmuş olabilir?
 - Dağda, tarlada, laboratuvarında vb.
- 8) Tezinizin kardeşi var mı?
 - Var ama doğmadı.
- 9) Aşk hayatı var mı?
 - İhtiraslı, kalbi paramparça vb.
- 10) Evlenip çocukları olur muydu?
- 11) Korkuları var mı?
 - Var ama saklıyor vb.

Verilen cevaplardan yola çıkılarak öğrencilerin tezlerini korktukları hayvanlara benzettikleri ancak tadını en çok sevdiği şeylere benzettikleri belirtildi. Bu durumun tez veya yapılan çalışmadan ne kadar korkarlarsa korksunlar bir taraftan sevdiklerini gösterir nitelikte olduğundan bahsedildi.

- c. Etkinlik 3: Tahtaya daha önceden 'On için yarısı kaçtır?' sorusu yazılmıştı. Öğretim üyesi bu soruya dikkat çekti. Öğrenciler 6.5 olduğunu söylediler. Öğretim üyesi bu sonuca hangi yollardan ulaştıklarını sordu. Farklı cevaplar verildi. Bu cevapların öğrencilerin bir sonuca ulaşma konusunda tek bir yol olmadığını

görmelerini ve tez yazım sürecinde de yaratıcılıklarını kullanarak birçok farklı yönden tezi ele alabileceklerinden bahsedildi. Yaratıcılığın yazım sürecindeki önemine dikkat çekildi.

- d. Etkinlik 4: Öğrencilere içinde 13 kutu bulunan çalışma kağıtları dağıtıldı. Bu kutucukların her birine ayrı bir nesne çizmeleri istendi. Önce her kutucuğa çizilen nesnelere puan verildi. Daha sonra diğerlerinden farklı yapılan çizimlere puan verildi. Farklı düşünebilen, yaratıcılığını kullanabilen bireylerin her zaman bir adım önde olabileceği çıkarımında bulunuldu. Bu yaratıcılığın bilimsel çalışmaların yürütülmesi ve yazım sürecinde de kullanılmasının özgünlüğü artıracığı ve çalışmanın değerini artıracığından bahsedildi. (araştırma süreci-yaratıcılık ilişkisi açıklandı)
Kutulardan bazılarında az bazılarında fazla çizgiler vardı. Öğrencilerin az çizgiler bulunan kutucuklarda daha farklı ve çeşitli çizimler yaptığı görüldü. (Bireylerin kendilerini sınırlayan düşünceleri ortadan kaldırmaları gerekliliğinden bahsedildi.)
- e. Etkinlik 5: Öğrenciler 4 gruba ayrıldı. Aralarından bir lider seçmeleri istendi. Lidere kulaklıkla yüksek sesli müzik verildi. Diğer grup üyelerinin verilen kelimeleri lidere söylemeleri ve liderin bir dakika içinde bu kelimeleri bulmaya çalışması istendi. Kulağında kulaklık olan liderin bildiği kelime sayısı kadar puan verildi. (Söylenmesi istenen kelimeler bilimsel araştırma yöntemlerine ilişkin kelimelerdi. Örn: Örnekleme, geçerlilik, paradigma vb.)
- f. Etkinlik 6: Öğrencilerin lidere buldurmaya çalıştıkları bütün kelimeler gruplara verildi. Bu kelimeleri kullanarak bir çalışmanın herhangi bir bölümünü (özet, literatür tarama, metot, bulgular vb.) yazmaları istendi. Öğrenciler söylenenleri yaptıktan sonra öğretim üyesi daha önce hiç görmedikleri birbirinden alakasız kelimeleri kullanarak bir bilimsel çalışmanın bölümlerini bu kadar kısa sürede yazabilen öğrencilerin kendi çalışmalarını da yapabileceklerini belirterek motive olmalarını sağlamaya çalıştı.
- g. Etkinlik 7: Öğrencilere bir görsel verildi. Bu resmin doktora sürecinde insanlara yardım edecek bir buluş olduğunu varsaymaları ve nesneye isim, slogan bulmaları, görevlerini tespit etmeleri ve bir reklam filmi çekmeleri istendi. Gruplar hazırlandıktan sonra reklam filmleri sahnede canlandırıldı.
- h. Yaratıcılığın basamakları anlatılarak tez yazım süreciyle ilişkilendirildi.

2. Kullanılan öğretim yöntemleri

- a. Grup çalışması
- b. Yarışma
- c. Canlandırma
- d. Yaratıcı drama
- e. Benzetme

3. Kullanılan değerlendirme yöntemleri

- a. Bireysel çalışmalardan elde edilen ürünlerin performans değerlendirilmesi
- b. Grup çalışmasından elde edilen ürünlerin performans değerlendirilmesi

4. Kullanılan teknoloji ve materyaller

- a. Sınıf tahtası
- b. Çalışma kağıtları
- c. Müzik
- d. Bilgisayar-Kulaklık

5. Zaman yönetimi

- a. 10.30'da başlayan etkinlikler 12.00'da bitti.

6. Öğrenciler arası etkileşim

- a. Grup çalışmaları öğrenci etkileşimini artırdı. Özellikle etkinlik 6'da farklı alanlarda bulunan öğrenciler ortak bir metin yazmaya çalışmalarıyla farklı düşünme sağlanmaya çalışıldı.

7. Öğretim üyesi-öğrenci etkileşimi

- a. Öğretim üyesi öğrencilere sorular sorarak katılımı sağladı. Etkinliklerde öğretim üyesi gruplar arasından gezerek dönütler verdi.

8. Öğrenci soru ve cevapları

- a. Etkinlikler öğrencilere sürekli sorular sorulmasını içeriyordu. Öğrenciler bu sorulara yanıtlar vererek etkinliklere katıldı.

9. Öğretim üyesi soru ve cevapları

- a. Öğretim üyesi bütün etkinliklerde çeşitli sorularla öğrenci katılımını sağladı.

10. Öğretim üyesi tavsiyeleri

- a. Tarih bölümü öğrencilerinden birinin etkinlik 4'te Bizans kupası çizmesi üzerine geçmişten getirilen bilgilerin bilimsel araştırma ve yazım sürecini etkilediğinden bahsedilerek öğrencilerin çok okuması, çok not tutması tavsiyesinde bulunuldu.
- b. Etkinlik 3'ün ardından kendinizi zorladığınızda yaratıcı fikirlere ulaşabiliyorsunuz. Kendinizdeki potansiyelin farkına varın.

11. Olumlu durumlar

- a. Grup çalışmaları öğrenciler arası etkileşimi ve katılımı artırdı.
- b. Sorulan sorular öğrencilerin kendi hayatlarıyla ilişkiliydi. Öğrencilerin çeşitli benzetmeler yapmaları ve bu benzetmelerden yola çıkarak çalışmalarına farklı bir bakış açısı geliştirmeleri sağlanmaya çalışıldı.
- c. Yapılan etkinliklerin tümü bilimsel araştırma, yazma ve doktora süreci ile ilişkilendirdi. Öğrencileri motive edici tavsiyelerde bulunuldu.
- d. Öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerinin farkında olmalarını sağlayıcı uygulamalı etkinliklere yer verildi.

12. Olumsuz durumlar

13. Diğer notlar

'Yaratıcı düşünmeyi geliştirici stratejileri yazma/söyleme.' alt kazanımı haricindeki bütün kazanımlara değinilmiştir. Etkinlikler özellikle öğrencilerin duyuşsal alan niteliklerinin artırılmasına ve araştırmaya yönelik olumlu tutum geliştirmeye yönelik yapılandırılmıştır.

EK-27

‘Çalışma Stratejileri’ Oturumu Gözlem Notları (28.09.2017/13.30-16.00)

1. Anlatılan Konu Başlıkları

- a. Yönetimin temel amacı
- b. Zaman nedir?
- c. Zaman algısı (Objektif/subjektif zaman),
- d. Kültürlerde zaman,
- e. Zaman türleri, kişiliğe göre zaman (Gerçek, psikolojik, biyolojik zaman), Kişisel
- f. Zaman yönetimi, zamanı etkin yönetme
- g. Eylem planı oluşturma
- h. Tez/ödev/proje hazırlarken nelere dikkat etmeliyim?
- i. Rutin işlerde kişisel zaman yönetimi teknikleri
- j. Zamana hakim olmanın incelikleri
- k. Zaman tuzaklarını belirleme(Öncelikleri belirleyememek ve sıraya koyamamak, öncelikleri nasıl belirleyeceğim?Erteleme (Akademik erteleme ve erteleme ölçeği uygulandı), Acelecilik, Fazla işe kendini gereğinden fazla adanmak, Gereksiz yazışmalar, kırtasiyecilik ve verimsiz okuma, Hayır diyememe, aşırı sosyallik(Nasıl hayır denir?), Alışkanlıkların kontrolünde olma, dağınık masa, teknolojiyi kullanma (zamanınız ve siz ölçeği uygulandı),Öğrencilerin kendilerine ait bir zaman çizelgesi oluşturmaları istendi.
- l. Stres nedir?
- m. Stresi neden tamamen ortadan kaldırmıyoruz (Olumlu/olumsuz stres, olumlu stresin yararları, olumsuz stresi olumluya çevirme)
- n. Stres neden oluşur? (Bireysel, çevresel, örgütsel faktörler), Mesleki stres faktörleri.
- o. İş stresinin sonuçları (Bedensel, psikolojik)
- p. Tükenme sendromu
- q. Stresle başa çıkma yöntemleri (Stres düzeyi ölçeği uygulandı)

2. Kullanılan öğretim yöntemleri

- a. Düz anlatım
- b. Soru-cevap
- c. Hikaye/anekdotlar/örnek olay

3. Kullanılan değerlendirme yöntemleri

- a. Ölçeklerden alınan puanlar hesaplanarak öğrencilerini kendilerini değerlendirmeleri sağlandı.

4. Kullanılan teknoloji ve materyaller

- a. Powerpoint
- b. Çalışma Kağıtları
- c. Ölçekler (Akademik Erteleme ölçeği, Erteleme ölçeği, Stres düzeyi ölçeği, Zamanınız ve Siz)

5. Zaman yönetimi

- a. Tam zamanında bitti.

6. Öğrenciler arası etkileşim

- a. Öğrenciler birbirlerinin sorularına kendi deneyimlerinden yola çıkarak cevaplar verdiler. (Örn: Ev-iş dengesini nasıl sağladım sorusuna bir öğrenci yanıt verdi)

7. Öğretim üyesi-öğrenci etkileşimi

- a. Öğretim üyesi sorularla öğrencilerin aktif katılımını sağladı. Öğrenciler sürekli öğretim üyesine sorular sordular. Öğretim üyesinin kendi deneyimlerinden bahsetmesi ve öğrencilerin deneyimlerine ilişkin sorular yöneltmesi etkileşim ve katılımı artırdı.

8. Öğrenci soru ve cevapları

- a. Öğretim üyesinin c, d ve e maddelerindeki sorularına yazarak yanıt verdiler. Daha sonra birkaç öğrenci yazdığı cevapları sınıfla paylaştı.
b. Kişilik tipleri anlatılırken bir öğrenci danışman hocam a tipi ben b tipi bir yapıya sahipsem nasıl denge sağlayabilirim sorusunu sordu.
c. Ev-iş dengesini nasıl sağlamalıyım?

9. Öğretim üyesi soru ve cevapları

- a. Kimler ders, kimler tez aşamasında? Kimler evli, çocuğu olanlar kimler? (Sunuma girişte bu sorular soruldu ve hayatımızda sadece çalışmalara değil farklı şeylere de yer verildiğinden bahsedildi.)
b. Sizin için ne çok uzun, ne çok kısa geliyor?
c. Bugüne dek gerçekleştirmiş olduğunuz kişisel/mesleki hedefleriniz nelerdir?
d. Orta vadede gerçekleştirmeyi planladığınız kişisel/mesleki hedefleriniz nelerdir?
e. Uzun vadede gerçekleştirmeyi planladığınız kişisel/mesleki hedefleriniz nelerdir? Sorularını yazarak cevaplamaları istendi.
f. Kişilik tiplerine ilişkin soruya danışman seçerken bu konulara dikkat edilmesi gerektiğini belirterek cevap verdi.
g. Ev-iş dengesine ilişkin soruya cevap: mümkünse öncelikle derslerinizi bitirip onları zihinsel olarak kafanızdan atın. Yapacağınız işleri son günlere bırakmamaya özen gösterin.

10. Öğretim üyesi tavsiyeleri

- a. Plan yapmak kadar güzel bir şey yok.
b. Dünyadaki en önemli kişiye 'kendinize' inanın.
c. Kendi eylem planınızı oluşturun. (Bu kısımda öğretim üyesi örnek bir eylem planı çizelgesi gösterdi)
d. Güne öncelikler belirlenmiş olarak başlayın. Ajanda tutma alışkanlığı edinin.
e. Yapılması gereken işi ertelemeyin.
f. Gün içinde yoğun iş saatleri arasında sizi daha fazla tatmin eden işleri yaparak, aktif dinlenme yolunu seçin.
g. Her iş için son tamamlama saati/tarihi seçin.
h. Bazı işlerin önem ve acillik seviyeleri aynıysa, önce zor olanı yapın.
i. Kendinize ait olmayan hiçbir işi yapmayın.
j. Değiştirmeyi düşündüğünüz alışkanlıklarınızı belirleyin (zamanı etkili kullanma, kilo verme, sigarayı bırakma, spora başlama)
k. Alışkanlıklarınızı değiştirebileceğinize inanın
l. Benimsemeyi istediğiniz yeni alışkanlıklar edinin.
m. Edinmeyi düşündüğünüz yeni alışkanlığı başlatmak için bir hareket planı belirleyin.
n. Benimsemek istediğiniz yeni alışkanlığa göre davranmaya başlayın.
o. Alışkanlık haline gelinceye kadar, yeni davranış kalıbınıza bağlı kalın.
p. En önemli nokta: Harekete geçmek.. Niyet edin, çevrenize bahsedin ve yapın.
q. Kitap önerisi (Jennifer James-Gelecekte düşünmek)

11. Olumlu durumlar

- a. Kullanılan anekdotlar, örneklerin ilgi çekici olması.

- b. Öğretim üyesinin kendi tecrübelerinden yola çıkarak çarpıcı örnekler vermesi (kendi çalışma odasını düzenini fotoğraflarla göstermesi)
- c. Sorularla öğrencileri aktif tutması
- d. Kullanılan ölçeklerle öğrencilerin kendileri hakkında fikir sahibi olmalarına yönelik etkinliklerin gerçekleştirilmesi.

12. Olumsuz durumlar

13. Diğer notlar

- a. Öğrenme stratejilerinden bahsedilmedi.

EK-28

'İşbirliği ve Akademik Ağ Kurma' Oturumu Gözlem Notları (27.09.2017/10.00-12.00)**1. Anlatılan Konu Başlıkları**

- a. Neden bir akademik işbirliği ve sosyal ağa ihtiyacınız var?
- b. Nasıl güçlü akademik işbirliği ağı kurulur?
- c. Akademik ağınızda kimler olmalı? (Akademik sponsor, akıl hocası, çalışma arkadaşları, akademik koç)
- d. Akademik iletişimde değerli ipuçları
- e. Akademik işbirliği talep etmek
- f. Akademik işbirliği talep etmek-Elektronik ortam (e-posta örneği gösterildi), elektronik ortam profiliniz nasıl olmalı?
- g. İletişimi sürdürmek için neler yapılmalıdır?

2. Kullanılan öğretim yöntemleri

- a. Düz anlatım
- b. Soru-cevap
- c. Anekdot
- d. Örnekler
- e. Uygulama

3. Kullanılan değerlendirme yöntemleri**4. Kullanılan teknoloji ve materyaller**

- a. Powerpoint

5. Zaman yönetimi

- a. Yarım saat geç başladığı için yarım saat geç bitirildi.

6. Öğrenciler arası etkileşim**7. Öğretim üyesi-öğrenci etkileşimi**

- a. Öğretim üyesi öğrencilere sorular sordu, sürekli tavsiyelerde bulundu. Kendi deneyimlerinden örnekler vererek ilgi çekiciliği sağladı. Öğrencilerin deneyimlerini sorarak katılımı sağladı.

8. Öğrenci soru ve cevapları

- a. Mail attığımızda cevap verilmediği zamanlar oluyor. Bu durumda ne yapabiliriz?
- b. Bazı hocalarla iletişim kurduğumuzda bizden bir şeyler istiyorlar. Bu durumda ne yapmalıyız?
- c. Size yardımcı olan hocaların sizden beklentisi var mı?
- d. Çok fazla akademik sponsor, sosyal ağ tükenmişliğe neden olur mu?

9. Öğretim üyesi soru ve cevapları

- a. Akademik ağ listenizde kimler var? (Akademik sponsor, akıl hocası, çalışma arkadaşları, akademik koç). Bu kişilerle akademik ilişkileriniz nasıl? (Öğrencilerin bu sorulara ilişkin çizelgeleri doldurmaları istendi.)
- b. Maile cevap verilmediğinde ne yapmalıyız sorusuna: Bu süreçler yayınlarında bile oluyor. (Bir anısını anlattı). Cevap alamadığınız yerlerde çok fazla ısrarcı olmayın.
- c. Hocaların istekleri sorusuna: Hayır diyebilmeyi bilmelisiniz.

10. Öğretim üyesi tavsiyeleri

- a. Uzun vadeli düşünmelisiniz
- b. Tek bir kişiye odaklanmayın, bir sosyal ağ kurduğunuzu unutmayın!
- c. Bu ağı genişletmek için yaratıcı yeni yollar deneyin (teknolojiyi kullanın, küçük gruplar kurun vb)

- d. Güvenli, küçük adımlarla başlayın. Birdenbire akademik ağız genişlemez!
- e. İlk önce ne istediğinizi bilmelisiniz
- Sizi başkalarıyla tanıştirmasını mı istiyorsunuz?
 - Sizinle ortak çalışma yapmasını mı istiyorsunuz?
 - Sizin teziniz, çalışmalarınız konusunda size katkıda bulunmasını mı istiyorsunuz?
- f. Biriyle iletişim kurmaya ondan bir şey istiyormuşsunuz gibi değil, bunun her iki taraf için de kazanç olduğunu düşünerek yaklaşın.
- Yardım eder misiniz değil, sizin katkınızın değerli olduğunu düşünüyorum...
 - Size yardım edebilirim değil, birlikte çalışmaktan mutlu olurum...
 - Ukala ve kibirli değil, karşı tarafın uzmanlığına saygı duyarak!
 - Kendinize güvendiğiniz en az bir önemli özelliğiniz olsun: alana hakimiyetiniz, analiz yapma becerisi, araştırma deneyimi, daha önce iyi bir yayın yapmış olmak, alanda önemli kişilerle daha önce tanışmış olmak, bilinen konferanslarda sunumu olmak vb.
- g. Zaman tanıyın; birbirinizi tanıyın, ilişkinizin değerli bir stratejik ortaklık olmasını sağlayın
- Sizi gerçekten dinliyor mu yoksa sadece kafa sallıyor ve uzaklaşabileceği anı mı kolluyor?
 - Sizinle onun ortak ilgi alanları neler? Söyledikleriniz ilgisini çekiyor mu?
 - İletişim ileriye taşınabilir mi, yoksa yeni biriyle mi şansınızı denemelisiniz? (Deneyin, ikinci kez deneyin, başka birini bulun!)
- h. Yüz yüze iletişim her zaman daha değerlidir
- Daha kısa zamanda daha çok şey söyleyebilirsiniz
 - Duruşunuz, kendinize güveniniz, mimikleriniz akılda kalmanızı sağlar
 - Dinleme ve konuşma beceriniz önemlidir
 - Bilgi düzeyiniz, sorularınız ve net olmanız öne çıkmanızı sağlar
- i. Her zaman nazik bir dil kullanın (yazıda olduğu gibi sözlü iletişimde de)
- j. Baskı kurmayın, zaman tanıyın!
- k. İşinizi şansa bırakmayın, stratejik ortaklıklar kurun ve kendinize gerçekçi hedefler belirleyin
- l. Sadece “en iyiler”e odaklanmayın, “iyiler” işinizi daha kolaylaştırabilir
- m. Kazan-kazan durumuna odaklanın
- n. Bir konferansta iseniz sunumunuza davet edin, çalışmalarınızdan biraz bahsedip, fikirlerini ilgiyle dinleyin, iletişim bilgilerini alın, sizin bilgilerinizi paylaşın, çalışmanızın uzun özetini gönderin.
- o. Siz de stratejik ortaklarınız arasında iletişim kurulmasını sağlayın: sosyal yapıstırıcı ☺
- p. Sosyal ilişki kurmadan önce akademik ilişkiye odaklanın
- q. Hazırlıklı yaklaşın: daha önce çalışmalarını okuyun, çalışmalarında neyi beğendiğinizi ifade edin, sorularınızı belirleyin
- r. Özellikle konferans yemeklerinde alkol almayın!
- s. Her zaman nazik bir dil kullanın
- t. Kişisel kimliğinizi güvenli şekilde paylaşın: Facebook/instagram hesabınız herkese açık olmasın, kişisel hayatınız, siyasi düşünceleriniz vb. paylaşmayın, profesyonel davranın!
- u. Zaman değerlidir! Uzun e-postalar yazmayın, ilk paragrafta kısaca kendinizi tanıttın, ikinci paragrafta amacınızı açıkça belirtin, üçüncü paragrafta sorunuzu sorun

- v. Bir çalışmanızı ve CV'nizi e-postaya ekleyin
- w. Sizi tanımak için elektronik ortamdaki profiliniz önemli ipuçları verir: işverenlerin %94'ü işe alacakları kişinin LinkedIn profiline bakıyor!! (Kaynak: Forbes)
- x. Teşekkür edin!
- y. Ortak ilgi alanlarınızı belirleyin!
- z. Kendi çalışmalarınızı yayınlandığında ücretsiz kopyalarını bu stratejik ortaklarınızla paylaşın.
- aa. İlgisini çekeceğini düşündüğünüz makale, çalışma vb. paylaşın. Önce siz okuyun!
- bb. Birkaç cümlede gönderdiğiniz çalışmayı ve neden ilgisini çekeceğini düşündüğünüzü belirtin

11. Olumlu durumlar

- a. Öğrencilerin sık sık soru sorması, aktif katılımı
- b. Öğretim üyesinin kendi tecrübelerinden örnekler vererek etkileyici bir sunum gerçekleştirmesi, ses tonu, beden dili, vurgu unsurlarını etkili bir şekilde kullanması
- c. Öğretim üyesinin sürekli tavsiyelerde bulunması, öğrencileri cesaretlendirici konuşmalar yapması.

12. Olumsuz durumlar

- a. Öğrencilerin geç gelmesi nedeniyle sürenin yetmemesi.

13. Diğer notlar

- a. Takım çalışması konuları ile ilgili kazanımlara yer verilmedi.

EK-29

‘Finansal Kaynaklara Erişim’ Oturumu Gözlem Notları (29.09.2017/13.30-16.00)

1. Anlatılan Konu Başlıkları

- a. Proje nedir?
- b. Proje nasıl olmalıdır?
- c. Proje fikrinin oluşması ve önemi
- d. Projenin basamakları ve faydaları nelerdir?
- e. Projede yapılabirlik. (Başarı ölçütleri, risk yönetimi, yaygın etki)
- f. Özgünlük ve İnovasyon Düzeyi
- g. Proje değerlendirme kriterleri (Ekip ve ekipman, yöntem, iş-zaman çizelgesi, risk yönetimi)
- h. Teknoloji Transfer Ofisi Proje Destek Birimi, faaliyetleri
- i. Türkiye’de teşvik ve destekler
- j. Ulusal fonlar
- k. Ulusal fonlar arasında Bilim, sanayi ve teknoloji bakanlığı destekleri hakkında ayrıca bilgi verildi. Bakanlık desteği, TÜBİTAK ve KOSGEB hakkında derinlemesine bilgi verildi.
- l. Patent destek programı, Ar-ge ürünleri pazarlama destek programı
- m. Tübitak destekleri (Sanayi Proje destekleri/Akademik Destekleri, Bilim ve Toplum proje destekleri, AB çerçeve programları destekleri, İkili ve çoklu işbirlikleri)
- n. Kültürel Faaliyetlerin teşviki
- o. T. C. Gençlik ve Spor Bakanlığı
- p. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- q. Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı Destekleri
- r. Kalkınma Bakanlığı Destekleri
- s. Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı (OKA) projeleri
- t. Uluslar arası fonlar
- u. AB Mali Yardımları kapsamında sağlanan destekler
- v. Büyükelçilik fonları (Japonya, Kanada, Avustralya, İngiltere büyükelçilikleri)
- w. TKDK (Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu)
- x. Teknogirişim sermaye desteği (kimler başvurabilir, desteklenmeyen proje türleri, destek türleri, başvuru tarihleri, ön başvuru dosyası hazırlanması ve değerlendirilmesi, girişimciye ait bilgiler, iş fikri ile ilgili genel bilgiler, iş fikri tanımı, iş planı ile ilgili ön bilgiler, ön başvuruların değerlendirilmesi, iş planı dosyası)
- y. TÜBİTAK 3501 ve Teknogirişim sermaye desteğinin başvuru formları örnek olarak her bir öğrenciye dağıtıldı. Adımları birlikte gözden geçirildi. Gerekli açıklamalar yapıldı. Başlıkları ve ne yapılması gerektiği açıklandı. Özetle ne yazılmalı? Amaç, hedef, konu, kapsam, literatür vb. kısımlarına neler yazılmalı, nasıl ifade edilmeli vb.)

2. Kullanılan öğretim yöntemleri

- a. Düz anlatım (Görsel ve videolarla zenginleştirildi.) (Ön organize edicler-şemalar-kullanıldı)
- b. Soru-cevap
- c. Örnek olay
- d. Anekdolar
- e. Bireysel çalışma

3. Kullanılan değerlendirme yöntemleri

4. Kullanılan teknoloji ve materyaller

- a. Powerpoint
- b. Çalışma kağıtları

5. Zaman yönetimi

14.00 gibi başladı. 16.10’da bitti.

6. Öğrenciler arası etkileşim**7. Öğretim üyesi-öğrenci etkileşimi**

- a. Öğrenciler not tutup sorular sordu.
- b. Öğretim üyesi tarafından sorulan sorulara yanıtlar verdi.

8. Öğrenci soru ve cevapları

- a. Farklı alanlarda çalışmalar yapmak istiyorsam ne yapmalıyım?

9. Öğretim üyesi soru ve cevapları

- a. Farklı alanlarda çalışma yapmak isteyen öğrenci sorusuna: Öncelikle o alanla ilgili küçük çalışmalar yaparak bilgi birikimi ve deneyimini artırıp daha sonra büyük projelere dahil olabilirsin.
- b. Öğretim üyesi TEKNOPARK, TTO gibi ofisler hakkında öğrencilerin bilgi sahibi olup olmadıklarını sorarak konuya başladı.
- c. Hangi destek ofislerini biliyorsunuz? Cevap: TÜBİTAK, BAP, Kalkınma Ajansı vb.
- d. Amaç ve hedef arasındaki fark nedir? Cevap: Amaç genel, hedef amaca ulaşmak için özel cümleleri içerir.
- e. İş kurmayı planlayan var mı? Cevap: Birkaç öğrenci yapmak istediklerinden bahsetti.

10. Öğretim üyesi tavsiyeleri

- a. Projeniz varsa Teknoloji Transfer ofisine başvurmalısınız. Orada yardımcı olunuyor.
- b. ARBİS verilerinizi güncel tutun. İlk değerlendirmede panelistler oradan bakıyor bilgilerinize.
- c. Eğer projeniz reddedilirse vazgeçmeyin. Tekrar proje yazın, başvurun.
- d. Proje kısımlarında hangi bölümlere neler yazmaları, nasıl ifadeler kullanmaları gerektiği hakkında tavsiyelerde bulunuldu.

11. Olumlu durumlar

- a. Öğrencilerin konuya ilgisi, sık sık soru sormaları, öğretim üyesinin açıklayıcı/ayrıntılı cevaplar vermesi,
- b. Öğrencilerin hevesle dinlemesi (Sunum sonrasında öğrencileri öğretim üyesinin yanına gelip soru sordu, sohbet ettiler.)

12. Olumsuz durumlar

- a. Teknogirişim sermaye desteği konusu hakkında çok fazla duruldu.
- b. Öğrencilerin kendi aralarında konuştukları zamanlar oldu. Ancak kısa sürdü.

13. Diğer notlar

- Oturum için hedeflenen bütün kazanımlara erişildi.

EK-30**‘Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği’ İzin Yazısı**

From: esma emmioglu <esma.emmioglu@gmail.com>
Date: 2015-02-17 15:27 GMT+02:00
Subject: Araştırmaya yönelik tutum ölçeği hk.
To: suahyapalak@gmail.com, gokhani@trakya.edu.tr, gokhanligaz@hotmail.com

Sayın Suat Yapalak ve Gökhan İgaz bey,

Papanastasiou (2005) tarafından geliştirilen ve Türkiye’ye tarafınızdan adaptasyonu yapılan Araştırmaya Yönelik Tutum Ölçeği’ni "Doktora Öğrencilerinin Araştırma Yeterlilikleri ile Araştırma Eğitimine Yönelik İhtiyaçların Belirlenmesi" başlıklı araştırmamda kullanmak istemekteyim.

Ölçeğinizi çalışmamza atıfta bulunarak ve izniniz olmadıkça sürece paylaşmayacak şekilde kullanmayı amaçlıyorum.

Araştırmamı gerçekleştirebilmek için en kısa sürede Türkiye’ye çevirmiş olduğumuz ölçeğe ihtiyacım vardır. Bu nedenle size uygun olan en kısa sürede ölçeği benimle paylaşabilirseniz çok sevinirim.

Saygılarımla,

Yrd.Doç.Dr. Esmâ Emmioglu
Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Tokat

...

esma emmioglu

Alıcı: bana

17:06 (17 saat önce) ☆ ↻

----- Forwarded message -----

From: <gokhani@trakya.edu.tr>
Date: 2015-02-17 16:01 GMT+02:00
Subject: Re: Araştırmaya yönelik tutum ölçeği hk.
To: esma emmioglu <esma.emmioglu@gmail.com>

Hocam ölçektedir...
Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim..
Saygılarımla hoşçakalın...

EK-31

Araştırma İzin Yazısı

16/12/2016-E.59413

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı :23845617-044/

Konu :Fazilet Özge SEVİM

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 08.12.2016 tarih ve 57982 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı 149952009 numaralı doktora öğrencisi Fazilet Özge SEVİM'in, Yrd. Doç. Dr Esmâ EMMİOĞLU SARIKAYA danışmanlığında hazırlamış olduğu "Doktora Öğrencileri İçin Hazırlanan Araştırma Üretkenliğini Destekleme Programının Geliştirilmesi ve Değerlendirilmesi" konulu tez çalışmasını Üniversitemiz Enstitüsünde öğrenim gören doktora öğrencilerine, enstitü yöneticilerine ve öğretim üyelerine 01.01.2017 - 01.09.2017 tarihleri arasında uygulama yapma talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür. Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Mücahit EĞRİ
Rektör Yardımcısı

EK :
Yazı

DAĞITIM
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

Taşlıçiftlik Yerleşkesi 60150 Tokat/Türkiye

Tel: (0356)2521616 Faks: (0356)2521625
E-Posta: gensek@gop.edu.tr Elektronik ağ: gensek.gop.edu.tr

Ayrıntılı bilgi için irtibat: E.POLAT Veri Hazırlama ve Kontrol
İşletmeni

EK-32

Etik Kurul İzni

UYGULAMALI ETİK ARAŞTIRMA MERKEZİ
APPLIED ETHICS RESEARCH CENTER

ORTA DOĞU TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
MIDDLE EAST TECHNICAL UNIVERSITY

DUMLUPINAR BULVARI 06800
ÇANKAYA ANKARA/TURKEY
T: +90 312 210 22 91
F: +90 312 210 79 59
ueam@metu.edu.tr
www.ueam.metu.edu.tr

Sayı: 28620816 / 212

05 NİSAN 2017

Konu: Değerlendirme Sonucu

Gönderen: ODTÜ İnsan Araştırmaları Etik Kurulu (İAEK)

İlgi: İnsan Araştırmaları Etik Kurulu Başvurusu

Sayın Yrd.Doç.Dr. Esmâ EMMİOĞLU SARIKAYA ;

Danışmanlığını yaptığımız doktora öğrencisi Fazilet Özge SEVİM'in "**Doktora öğrencileri için hazırlanan araştırma üretkenliğini destekleme programının geliştirilmesi değerlendirilmesi**" başlıklı araştırması İnsan Araştırmaları Etik Kurulu tarafından uygun görülerek gerekli onay **2017-EGT-068** protokol numarası ile **05.04.2017 – 30.12.2017** tarihleri arasında geçerli olmak üzere verilmiştir.

Bilgilerinize saygılarımla sunarım.

Prof. Dr. Ş. Halil TURAN

Başkan V

Prof. Dr. Ayhan SOL
Üye

Prof. Dr. Ayhan Gürbüz DEMİR
Üye

Doç. Dr. Yaşar KONDAKÇI
Üye

Doç. Dr. Zana ÇITAK
Üye

Yrd. Doç. Dr. Pınar KAYGAN
Üye

Yrd. Doç. Dr. Emre SELÇUK
Üye

EK-33**Çalıştay İzni**

Evrak Tarih ve Sayısı: 11/09/2017-E.42075

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :71584433-100/
Konu :Eğitim - Öğretim İşleri (Genel)

Sayın Arş.Gör. Fazilet Özge SEVİM
Araştırma Görevlisi

İlgi : Kurullar Komisyonlar Şube Müdürlüğü; 08/09/2017 Tarihli, 41665 sayılı yazı.

Anabilim Dalınız Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı 149952004 numaralı doktora öğrencisi Fazilet Özge SEVİM'in, Yrd.Doç.Dr.Esma EMMİOĞLU SARIKAYA danışmanlığında yürüttüğü tez kapsamında Üniversitemizde öğrencim gören doktora öğrencilerine yönelik yapmak istediği "**Doktora Öğrencileri İçin Araştırma Üretkenliği Çalıştayı**"nın uygun görüldüğüne ilişkin ilgi yazı yazımız ekinde gönderilmiştir.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır
Doç. Dr. Nail YILDIRIM
Enstitü Müdürü

EK :
İlgi yazı (1 sayfa)

DAĞITIM
Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Başkanlığına
Yrd.Doç.Dr. Esma EMMİOĞLU
SARIKAYA
Arş.Gör. Fazilet Özge SEVİM

Gaziosmanpaşa Üniversitesi Taşlıçiftlik Kampüsü Eğitim Fakültesi Kat:1 Ayrıntılı bilgi için irtibat: N.Karşılığlı Memur
Tel: 0 (356) 2521616 Faks: 0 (356) 2521609
E-Posta: ebilen@gop.edu.tr Elektronik ağı: http://ebilen.gop.edu.tr

EK-34

Katılım Belgesi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
TOKAT

Katılım Belgesi

Sayın

Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından 27-29 Eylül 2017 tarihleri arasında düzenlenen “**Doktora Öğrencileri için Araştırma Üretkenliği Çalıştayı**” etkinliğine katılım ve değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

.....
Düzenleme Kurulu Başkanı

.....
Enstitü Müdürü

EK-35**Özgeçmiş**

Adı Soyadı	Fazilet Özge MAVİŞ-SEVİM
Kişisel Bilgiler	Uyruğu: T. C. Doğum Tarihi ve Yeri: 1990/Melikgazi
İletişim Bilgileri	e-posta: e166791@gmail.com , ozge.mavis@gop.edu.tr
Öğrenim Bilgileri	Lise: Tokat Anadolu Öğretmen Lisesi Lisans: 2008-2012 Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi İngiliz Dili Eğitimi Bölümü Yüksek Lisans: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı Din Eğitimi Bilim Dalı
İş Deneyimi	2012- halen: Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Araştırma Görevlisi
